

DUȘAN BAISKI

„CENĂZEANUL“ 25 DE ANI

ARTPRESS

Dușan Baiski

„Cenăzeanul“ - 25 de ani

Carte apărută cu sprijinul financiar al Consiliului Local
Cenad și al Primăriei Cenad.

Mulțumesc și pe această cale consilierilor comunei Cenad și primarului Nicolae Crăciun pentru faptul de a fi înțeleș, încurajat și apreciat necesitatea unui asemenea studiu!

Mulțumesc tuturor celor care mi-au furnizat diverse date lămuritoare pentru monografia de față, mai cu seamă lui:

- Nicolae Crăciun, Vasa Stefanovici, Gheorghe Anuichi, George Ivașcu, Dorin Dronca, Pauline Huschitt.

Autorul

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Dușan Baiski

**„Cenăzeanul“ - 25 de ani - Editura ArtPress
Timișoara, 2017, 342 p.**

„Cenăzeanul“ - 25 de ani - Dușan Baiski

ISBN 978-973-108-768-9

Coperta: Dușan Baiski

© **Dușan Baiski**

DUȘAN BAISKI

**„Cenăzeanul“
25 de ani**

- Monografie -

**Editura ARTPRESS
Timișoara, 2017**

*Dedic această carte tuturor cenăzenilor, oriunde s-ar afla.
Lor li se datorează faptul că Morisena/Cenadul există.*

Dușan Baiski

Memoria unei comunități

În acele zile fierbinți din decembrie 1989, fiind de serviciu la apărarea întreprinderii împotriva așa-zișilor teroriști, am avut prilejul de a cunoaște primul jurnalist occidental. Unul venit, tam-nisam, tocmai de la Paris. Acum (martie 2017), am aflat pe Internet că este redactorul-șef al hebdomadarului „*Informations ouvrières*“ din Paris, fondat în 1958 (potrivit Wikipedia), organ al Partidului Muncitoresc Independent din Franța. M-a întrebat, atunci, în acel decembrie de neuitat pentru mine, ce anume dorim noi, cetățenii români, după ce așa-numitul dictator a fost împușcat fiindcă probabil știa prea multe despre cei despre care nu trebuie să știm nimic ori mai nimic. „*Vrem libertatea presei!*“, i-am răspuns eu pe nerăsuflăte. A zâmbit și mi-a răspuns sec: „*Nu există nicio libertate a presei.*“ Firește, deja „*spălat*“ pe creier de propagandiștii de la „*Europa Liberă*“ și „*Vocea Americii*“, care tocmai „*uciseseră*“ din condei 6.000 de timișoreni, manipulându-ne astfel în masă pentru a ne scoate pe toți în stradă (ceea ce s-a și întâmplat prin greva generală din 20 decembrie 1989), am reacționat zgomotos, neacceptând ideea că, de fapt, lucru de care mi-am dat seama cu mult mai târziu, nu poate exista o libertate a presei decât în anumite doze, controlate inclusiv prin false crize de hârtie. Și cel mai convingător motiv este cel financiar. „*Cine plătește muzica, acela comandă*“, zice un vechi proverb și nu cred că e doar românesc, ci unul internațional.

În ianuarie 1990, am inițiat săptămânalul „*Sindicatul băcănean*“, alături de prieteni care sunt acum, aproape cu toții, colegi de breaslă cu mine, scriitori profesioniști, membri ai Uniunii Scriitorilor din România. Publicația a fost abandonată după doar patru numere, sub presiunea unor sindicaliști de la Uzinele Mecanice Timișoara, care au declarat că nu au nevoie nici de intelectuali, nici de publicație. Tot în februarie 1990, la invitația unui mai vechi amic, am pus umărul la înființarea săptămânalului de informație și divertisment „*Agenda*“ din Timișoara, unde am și activat aproape două decenii. În peisajul mass-media al acelor ani ajunsesem să mă consider norocos că „*Agenda*“ era declarată ca fiind independentă. Da, era independentă politic, nu făcea politică partizană, însă politica sa editorială se pleca, vrând-nevrând, în fața zeului ban. Nu poți oferi cumpărătorului un ziar lipsit de nenorocitele de reclame, fiindcă măria-sa, citito-

rul, nu ar putea suporta prețul de vânzare. Drept pentru care se ajunge la compromis: preț de vânzare scăzut și o publicație plină mai mult sau mai puțin de materiale publicitare. Spre deosebire de televiziune, în cazul unei publicații tipărite nu mai trebuie să așteptăm reluarea emisiunii tale preferate până după ce curg reclamele. Ci pur și simplu sari peste casetele sau paginile de publicitate. Care, nu uitați, ieftinesc până și cu 100% prețul de vânzare al ziarelor. Consumatorul obișnuit nici că-și mai pune problema prețului, preferând să scoată din buzunar cât mai puțini bani. Sau chiar deloc. Zic specialiștii că omul este, prin definiție, o ființă leneșă. Extrapolând, putem afirma fără tăgadă că nu e doar leneșă, ci chiar dispusă să fure munca altuia. Nici n-ar fi singurul în regn de acest fel. În concluzie, dacă se poate, de ce să mai muncim și, nu-i așa, de ce să mai plătim? Ei bine, din nefericire totul costă. Inclusiv revista „*Cenăzeanul*“. Cineva trebuie să acopere măcar costurile tipografice, fiindcă în ziua de astăzi de drepturile de autor nu se mai bucură aproape nimeni.

După terminarea clasei a VIII-a și mutarea mea, în 1970, de la Cenad la Timișoara, m-am întâlnit cu prof. Gh. Doran ori de câte ori mergeam la Cenad și îl căutam la domiciliu. Era mereu în construcție cu casa și mereu se necăjea cu meșterii. Dar lăsa totul la o parte și mă invita în bibliotecă sa și stăteam de vorbă despre literatură. Îi făcea deosebită plăcere să-mi povestească despre anii săi de studenție, la Cluj-Napoca, mai cu seamă că-și începuse studiile superioare la o anumită vârstă, drept pentru care colegii îi spuneau „*Bătrânul*“. Și, ca întotdeauna, după ce ofta, îmi destăinuia că, din momentul în care își va termina de pus la punct casa, se va reapuca de scris. Iar odată, când și bibliotecă sa se afla în renovare, am stat de vorbă în curte, în automobilul său marca „*Trabant*“, mașină care, cel puțin teoretic, ar fi trebuit să-l propulseze automat în rândul cenăzenilor „*de vază*“, fiind foarte mic numărul celor din sat care aveau, pe vremea aceea, un autoturism proprietate personală. De pus la punct și renovat casa (după 1990, cea de-a doua) nu a terminat niciodată. Visa să tipărească literele alfabetului pe cartoane ca și semne de raft pentru bibliotecă personală. Și mai visa la o mică tiparniță, care să facă din revista „*Cenăzeanul*“ o publicație total independentă. Renovarea casei și tiparnița (măcar un șapirograf¹, spunea) erau motivele de bază în orice discuție.

Cu profesorul Doran m-am întâlnit rar în primii ani după 1990, dânsul activând ca profesor la început la Variaș, apoi la Saravale. Și, în cele din urmă, tot la Cenad. Când venea cu macheta revistei „*Cenăzeanul*“ la Timișoara, la tipografie, mă căuta la sediul redacției „*Agenda*“. Lăsam totul deoparte și mergeam să povestim despre toate cele, la o bere-două. Îmi era tare drag să stau de vorbă cu dânsul. A fost pentru mine ca un tată și întotdeauna îmi dădea sfaturi bune. Pe care, da, recunosc, nu le-am urmat în totalitate. Nu că nu erau bune, ci aveam și eu propria mea personalitate. Îmi aduc și acum bine aminte de primele numere ale „*Cenăzeanului*“.

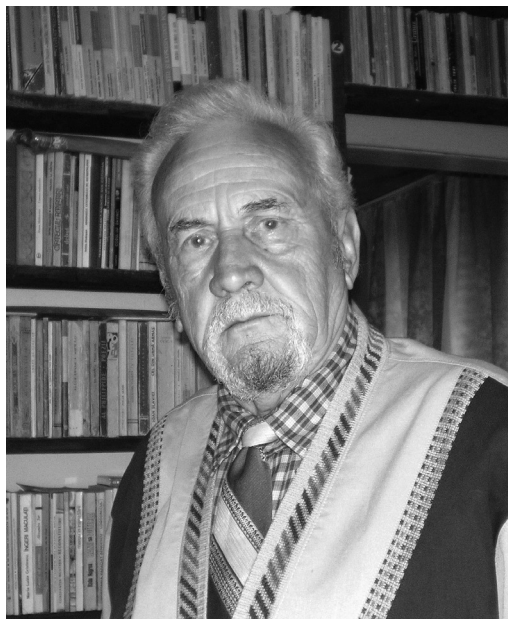
¹ Aparat de multiplicat texte sau desene, format dintr-un cilindru acoperit cu o pastă specială, pe care se imprimă prin apăsare textul sau figura care trebuie să fie reproduse; hectograf. – Din germ. *Schapirograph*.n (DEX 2009).

Desigur, primeam revista de la prof. Doran atunci când venea să o ridice gata multiplicată, însă, din nefericire, nu am păstrat-o din lipsă de spațiu în biblioteca personală. Și tot din lipsă de spațiu am donat Bisericii ortodoxe sârbe și Bibliotecii comunale din Cenad peste două sute de cărți, gest pe care l-am repetat în 2013, când alte câteva sute de volume din biblioteca mea le-am donat unei organizații non-profit din Timișoara și nici acum nu știu unde au ajuns.

M-am bucurat când revista „Cenăzeanul“ a început să fie editată și tipărită la Editura „Marineasa“, eu însumi colaborând cu aceasta din urmă, în calitate de scriitor, de ani de zile, fiind amic nu doar cu colegul meu de breaslă scriitoricească Viorel Marineasa, ci și cu fiul său, Gabriel Marineasa, cel care se ocupa de tipografia familiei lor, din Timișoara.

Poate acum este momentul să-mi fac mea culpa. Nici prof. Gh. Doran nu m-a invitat să colaborez la „Cenăzeanul“, nici eu nu m-am oferit. O fi crezut că, lucrând eu la un săptămânal cu un tiraj de peste 100.000 de exemplare, nu sunt interesat de o publicație locală, chiar fiind ea din Cenad. La rândul meu, nu m-am oferit închipuindu-mi că poate-l jig-nesc. Însă motivele erau două: pe de-o parte eram prea ocupat, iar pe de altă parte mă rețineam ideea că, trăind departe de Cenad, nu mă vedeam a fi de folos unei publicații locale. Cel de-al doilea motiv l-am invocat și în vara lui 2010, când prof. Doran a insistat să preiau spre editare publicația „Cenăzeanul“. Mai cu seamă știind că revista nu se prea bucura de aportul intelectualilor din Cenad și că, pentru a umple cele 12 pagini, cu tot cu copertele I și IV, prof. Doran făcea uz de diverse artificii editoriale.

Având, așadar, o cu totul altă viziune asupra realizării periodicului, adică preluarea nu doar a alcătuirii cuprinsului și a machetării de rigoare, ci și a tehnoredactării și a corecturilor din final, ultimele fiind operațiuni care, prin această preluare, slăbeau oricum presiunea psihică asupra editorului și ieftineau prețul de cost, dar și scoteau din lanț cel puțin o persoană, am solicitat o întâlnire cu reprezentantul sponsorului, respectiv primarul comunei Cenad, Nicolae Crăciun, pentru a discuta pe tema acestui punct extrem de sensibil. Sensibil fiindcă ceream

Profesorul Gheorghe Doran, alături de o parte din bogata sa bibliotecă personală din Cenad (foto: Dușan Baiski).

achitarea contravalorii muncii de tehnoredactare, plătită oricum și până atunci. Așadar, pe de-o parte acceptam să preiau gratuit întreaga muncă a prof. Doran, pe de altă parte îmi asumam și întreaga muncă de tehnoredactare, dar contra-cost. Și mai precis, atât munca voluntară, cât și partea de muncă plătită, însă ieftinită tocmai fiindcă cele două activități se înlănțuie, în cazul meu, în mod firesc. Consiliul Local Primăriei Cenad a acceptat, mai cu seamă că deja colaboram de câțiva ani la crearea și administrarea site-ului oficial al localității. Altfel spus, doresc să cred că am prezentat suficientă garanție morală și profesională necesară pentru un asemenea demers.

Începutul a fost unul deosebit de timid. Secondat în umbră de prof. Doran, am reușit să aduc alături noi membri în colegiul de redacție. Cu ani de zile de experiență jurnalistică, pot afirma că mă pricep să scot subiecte și din piatră seacă. Dar ceea ce mi-a dat aripi a fost istoria Cenadului, un izvor excelent și insuficient exploatat. Menit, în primul rând, să înlocuiască materialele de umplură din revistă. Prof. Doran a fost chiar intrigat când a constatat că, cel puțin la primele numere de la preluare, mergeam prea mult pe istorie. L-am înțeles, voia nu o revistă de istorie, ci una de actualitate. Numai că, așa cum se vede în presa bănățeană rurală de astăzi, la sat nu se întâmplă mare lucru care să merite a fi notat. Nici intelectualii nu mai sunt cei de altădată.

Dar cum cartea de față nu vrea să fie una polemică, trebuie să aducem sincere mulțumiri preotului romano-catolic Daniel Groza, căruia, pe baza lunghului șir de materiale apărute în „*Cenăzeanul*“, i-am putut edita cartea „*Cine este aproapele tău?*“. apărută la Editura „*Artpress*“ din Timișoara, în 2011, evident cu sprijinul financiar al administrației din Cenad. La fel cum preotul ortodox român Gheorghe Covaci și-a văzut tipărit în „*Anuarul Asociației Culturale «Concordia»*“ nr. 7-8/2012-2013, apărută tot la Editura „*Artpress*“ din Timișoara, în 2014, textele din „*Cenăzeanul*“ publicate în foileton sub titlul „*Pelerinaj la Locurile Sfinte*“. Despre ceilalți preoți și profesori din Cenad, numai de bine. Cu foarte puține excepții, nu s-au arătat deloc interesați să colaboreze la „*Cenăzeanul*“. Desigur, numele celor care au scris pentru publicația noastră sunt amintite în capitolele ce urmează.

La „*Cenăzeanul*“, vreme de aproape două decenii, nu s-a mers pe indicarea în paranteză și a numărului istoric, ci doar a celui actual. O banală greșeală de tipografie sau editare a determinat, în cel de-al doilea deceniu de existență, o greșeală de fond, adică s-a adăugat un an mai mult decât erau de la apariția primului număr. La observația și cu ajutorul neprețuit al singurului redactor care se află în colegiul de redacție încă de la primul număr din 1993, Gheorghe Anuichi, am putut face corectura de rigoare. Și tot domnia-sa mi-a determinat și numărul istoric al revistei, astfel că am putut include, pe frontispiciul revistei, nu doar ordinea anilor, ci și cea a numărului istoric. Acesta din urmă nu e doar un moft, așa cum probabil pare, ci din el derivă ceea ce s-ar numi „*patina timpului*“, adică vechimea.

La predarea-primirea simbolică, pe cale verbală doar, spre editare a revistei, prof. Doran a ținut morțiș să-mi transmită câteva reguli pe care trebuia/trebuie să le respect cu sfințenie. Prima regulă: revista nu se implică în politică. Ceea ce am încercat să respect în cei aproape șapte ani de la preluarea spre editare. A doua regulă: la „Cenăzeanul“ nu există redactor-șef și nicio altă funcție. Ceea ce am respectat. Regula a treia: în fața numelui autorului articolului nu se pune niciun titlu profesional și/sau academic. Ceea ce, iată, nu am respectat și aceasta dintr-un motiv lesne de înțeles: pentru a da greutate unui articol sau altul, un autor nu vine doar cu numele, ci și cu titlul (care derivă din pregătirea și experiența sa profesională) și funcția pe care le are.

Cine a fost inițiatorul revistei „Cenăzeanul“? Din nefericire, trecerea în neființă a doi dintre primii redactori face aproape imposibil orice răspuns final care să poată fi obținut prin consens. Așadar, trebuie să ne bizuim pe surse tipărite și pe diferite amintiri. Iar afirmația lui Gheorghe Anuichi, la final de an 2016, prin telefon, a fost tranșantă: „Ghiță Doran a fost inițiatorul. Am povestit deseori despre așa ceva când ne întâlneam ori călătoream împreună, mai ales că aveam un numitor comun: C.F.R.-ul, unde am lucrat amândoi, el la început, înainte de facultate, iar eu până la pensionare.“

În „Privire retrospectivă“, articol publicat în „Anuarul Asociației Culturale «Concordia»“ nr. 4/2007, semnat „Colegiul de redacție“, dar, după propria mea părere, cu siguranță conceput de prof. Gh. Doran și asumat de colegi, scrie:

„Ajunși la «venerabila» vârstă de cincisprezece ani, colegiul de redacție și-a propus o retrospectivă a eforturilor, realizărilor și neîmplinirilor cuprinse în activitatea sa de un deceniu și jumătate, timp destul de frământat și plin de nesiguranță. Și, cum e normal, vom începe cu începuturile, și anume cu «nașterea» publicației.

Ideea editării unui ziar local aparține profesorului Gheorghe Doran (s.n.), care a tipărit câteva numere din ziarul școlar *Abecedar*, apărut la Școala generală din *Variaș*, județul Timiș, unitate școlară în care vremelnic își desfășura activitatea. **O discuție în acest sens a avut loc între Gh. Doran și Ion Savu prin anii 1982** (s.n.).

O adevărată utopie pentru acel timp!

Orice idee, oricât de bună și generoasă ar fi ea, rămâne o simplă idee dacă nu este transpusă în practică. Așa că meritul apariției publicației revine întru totul celor care au participat la nașterea primului număr și a următoarelor, cât și sponsorilor acestui act.

Primul număr a fost cu ghinion.

În biroul de la Dispensarul veterinar din comună, un grup de intelectuali din *Cenad* s-a strâns și a hotărât editarea ziarului, formatul, numele și conținutul acestuia. Aceștia au fost: *Alexandru Ambruș*, *Gheorghe Doran*, *Ion Savu*, *Ion Strungaru* și *Vasile Târziu* (senior).

S-au strâns și s-au dactilografiat materialele, iar mapa cu acestea a fost încredințată spre tipărire Editurii *Popa's Art* din *Timișoara*. Neșansa, dar mai ales

neseriozitatea editurii a făcut ca întregul material să se «volatilizeze» fără urmă, luând cu sine și un carnețel cu caricaturi din epoca interbelică realizate de către Blaj Ioan (Giani) din Cenad, pe atunci colaborator al ziarelor «Adevărul» și «Dimineața» din capitală, conduse de către M. Sadoveanu, Tudor Teodorescu-Braniște și B. Brănișteanu. În acel moment, totul era pierdut.

Dar, asemenea păsării Phoenix, ziarul a renăscut din propria cenușă și, cu o parte din vechiul colectiv de redacție: Ion Strungaru, Gheorghe Doran și Ion Savu, cărora li se alătură Gheorghe Anuichi, se reconstruiește noul prim număr, care se pare că a fost mai norocos.

Metoda de lucru și tehnica de tipărire au fost rudimentare. Materialele dactilografiate au fost culese la calculator pe fâșii de hârtie, care au fost lipite pe coli A4. Pentru evidențierea titlurilor s-a folosit letrasetul², iar intervalele dintre articole au fost «umplute» cu desene în tuș. În felul acesta, numărul respectiv a ajuns la Tipografia Operei Române din Timișoara, unde a fost imprimat, prin xeroxare, pe coli A3. Procedeu a fost folosit pentru toate cele patru numere ale primului an (1993).

Cu aceasta am putea spune că, sub o înfățișare modestă, s-a născut ziarul. Pe pagina a doua a primului număr apare un «articol-program» intitulat «La început de drum», în care se arată scopul și intențiile colegiului de redacție, stipulându-se expres că nu vom accepta în paginile publicației atacul la persoană, dar nici, mai ales, ingerința politică a vreunui partid, indiferent de culoarea sau situarea lui pe eșichierul politic al timpului respectiv.

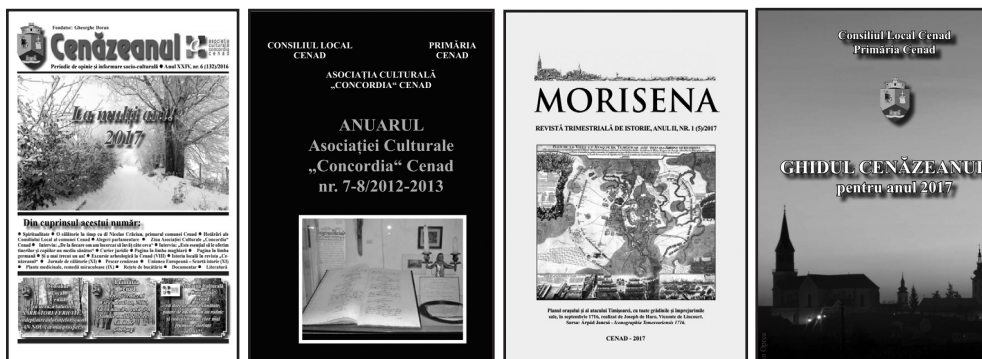
Lecturarea exemplarelor tipărite până în prezent poate confirma respectarea celor prevăzute în programul publicației, deși nu rareori s-au făcut presiuni pentru afilierea ziarului la un anumit partid politic. Pentru că am rezistat tentațiilor, a rezistat și ziarul. O subordonare a foii de către un partid ar fi dus la dispariția acesteia odată cu intrarea în opoziție a partidului respectiv.

Numai faptul că nu am cedat presiunilor din partea vreunui partid (ele au existat, și nu puține) a prelungit perioada de apariție a publicației până în actualitate. Rezultatul face cinste colegiului de redacție, care, în unele cazuri, a pus bani din propriul salariu pentru ca ziarul să apară. “

În context, îmi aduc aminte cum, la una din orele de limba română de la Școala Generală din Cenad, în 1966 sau 1967, profesorul Doran ne povestea despre revistele ce apăreau în perioada interbelică, cu precădere în Banat, despre lupta pentru limba română, despre graiuri, dialecte și ramuri etnice ale poporului român. De ce, aceste amintiri în paginile de față? Cred că răspunsul este unul deosebit de simplu: fiindcă l-am avut profesor pe Gheorghe Doran, cel care știa să facă din orele de literatură o adevărată sărbătoare.

² Set de litere, cifre și semne de punctuație de diferite culori și caractere, aflate pe un suport transparent și care pot fi transferate, prin apăsare, pe diferite suprafețe. [Pl. și: letrasete] – Denumire comercială (DEX 2009).

După decesul domniei-sale, în iunie 2012, mi-am permis să-i trec numele pe frontispiciul revistei „Cenăzeanul“, chiar deasupra denumirii publicației. Este, sunt personal convins de acest lucru, o recunoaștere a muncii și zbaterii sale pentru a publica revista chiar și atunci când puțini mai credeau că va reuși.

Astăzi, cam singurele publicații cu adevărat românești au mai rămas cele școlare și cele sponsorizate de comunitățile locale, urbane sau rurale. Iar Banatul, ca de obicei, face notă discordantă în România tocmai fiindcă după 1989 aici s-a reluat tradiția editării de reviste și în mediul rural. Multe la număr la început, au ajuns acum destul de puține și doar îndărătnicia unor visători incurabili le mai ține în viață într-un timp în care mass-media s-a mutat aproape total și definitiv în spațiul virtual numit Internet. O parte din ele sunt accesibile și pe portalul Banaterra.eu, pe care l-am inițiat și îl coordonez încă din 2006, respectiv pe site-ul www.banaterra.eu/biblioteca/, unul din cele 18 site-uri componente.

Spre lauda sa, Cenadul are patru publicații periodice tipărite, comuna fiind probabil una dintre singurele localități rurale din România care se poate mândri astăzi, în anul 2017, cu o asemenea performanță: „Cenăzeanul“, „Anuarul Asociației Culturale Concordia“, „Ghidul cenăzeanului“ și revista trimestrială de istorie „Morisena“. În sfertul de veac scurs de la primul său număr și până acum, „Cenăzeanul“ a devenit, iată, exponentul scris al memoriei comunității locale, consemnând, din păcate nu toate, dar principalele evenimente petrecute în viața de zi cu zi a cenăzenilor. Iar faptul că toate numerele apărute sunt disponibile și în format digital, pe Internet, pe site-ul oficial al comunei Cenad - www.cenad.ro - e binevenit pentru a-i ține laolaltă pe cenăzenii de pretutindeni.

Autorul

Programul revistei „Cenăzeanul“

O publicație la Cenad, adică altceva decât o gazetă de perete la școala din comună, putea să însemne o adevărată aventură intelectuală, neobișnuită pentru cenăzeanul de rând. Drept pentru care, deloc întâmplător, pe coperta I a primului număr¹ a fost inserată o cugetare a lui Mircea Eliade²:

„Mi se pare că ridicolul este elementul dinamic, creator și nou în orice conștiință care se voiește vie și experimentează pe viu. Nu mi-aduc aminte de vreo schimbare la față a omenirii, de vreun salt îndrăzneț în înțelegere, de vreo fecundă descoperire pasională - care să nu fi apărut contemporanilor ridicolă.“

O publicație care se respectă are, de regulă, în cel dintâi număr al său, un program în care inițiatorii (în cazul nostru) își expun intențiile pe care le au vizavi de respectiva tipăritură. Ca atare, un asemenea articol nu putea lipsi nici din „Cenăzeanul“. Însă date fiind condițiile tehnice, la care s-a adăugat nerăbdarea de a se vedea tipărită o revistă a Cenadului, în același număr întâi programul a apărut în două variante, esența fiind însă aceeași.

Astfel, în deschiderea paginii a doua, a fost publicat un text pe care, pentru a vă oferi și contextul social-politic și temporal, îl cităm integral, respectând inclusiv ortografia³:

„La început de drum

S-au împlinit zilele acestea 3 ani de la declanșarea Revoluției din Decembrie 1989. Sîntem mândri că flacăra Revoluției a pornit din Banat, din Timișoara și că atunci cînd a cuprins întreaga țară, noi eram deja liberi. Astfel, după jumătate de secol de dictatură totalitaristă, mintea, sufletul și brațele poporului român au fost descătuseate. Apoi viața noastră a început să se schimbe. Deși împovărați de mari greutăți și lipsuri materiale, purtînd

¹ Cenăzeanul nr. 1/1993, pag. 2.

² Fragment ce deschide eseul „Invitație la ridicol“ din volumul „Oceanografie“, de Mircea Eliade, apărut la Editura Humanitas, București, 1991 și 2013 (n.n.).

³ Academia Română hotărăște în cadrul adunării generale din 17 februarie a 1993 revenirea la „â“ și „sunt“ în grafia limbii române. Actul normativ a apărut în „Monitorul Oficial“ nr. 51 din 8 martie 1993. Iar în „Monitorul Oficial“ nr. 59 din 22 martie 1993 au fost publicate, în anexă, Regulile „Sextil Pușcariu“ pentru scrierea literelor „â“ și „î“.

încă pe umeri rămășițele vechilor sechele și mentalități, începem să devenim alți oameni, să scuturăm rugina atîtor ani care ne-au anchilozat mintea și gândurile. Am devenit mai optimiști, am început să ne implicăm în transformările înnoitoare care se petrec sub ochii noștri. Am început să învățăm regulile democrației, să ne respectăm unii pe alții, să avem încredere în noi înșine și în cei din jurul nostru.

Deși în viața politică și socială apar adesea mari explozii și cutremure, procese inflaționiste, blocaje, greve, caracteristice în special vieții orașelor și centrelor industriale, ele sunt considerate ca fenomene inevitabile procesului de tranziție spre privatizare, spre societatea democratică. Le urmărim cu îngrijorare pentru urmările pe care le au asupra nivelului de trai, prin scăderea veniturilor populației, adesea sub pragul minim al existenței. Și în viața satelor au avut și au încă loc prefaceri mari, legate în special de forma de proprietate, de atitudini și mentalități față de muncă, relații, tradiții și credință.

Incontestabil că cel mai mare act revoluționar din viața satului nostru românesc este apariția Legii Fondului Funciar, care vine ca un adevărat act justițiar pentru marile nedreptăți făcute țăranilor noștri, prin deposedarea de bucata de pământ moștenit din străbuni. Cu toate lipsurile și limitele lui, acest act consfințește țăranului dreptul de proprietăți, îl face din nou stăpân al pământului stropit cu sîngele, lacrimile și sudoarea a generații întregi din neamul lui. Prin acest act devine ancorat puternic în realitatea patriei sale, în glia noastră strămoșească. Chiar dacă are actul de proprietate nu l-a primit încă, el a primit pământul, e stăpîn pe el și știe că nimeni nu i-l mai poate lua, nimeni nu-l va mai alunga de pe el și din casa în care s-a născut.

De aceea un grup de intelectuali din comună de diferite vârste și profesii, am hotărît să scoatem această publicație în care să ne exprimăm gândurile și părerile noastre, să vă informăm cu tot ce credem că poate să vă folosească. Precizăm că nu ne considerăm oameni deosebiți, perfecți, fără nici un defect, dar avem avantajul de a avea mai multă școală și cultură, de a înțelege mai bine fenomenele care se derulează în țară și societatea noastră. În trecut, intelectualitatea satului a fost exemplu și îndrumător pentru țăran. El a avut încredere și a apelat la ea când a avut nevoie de sfaturi și îndrumări. Vrem să recăștigăm respectul și stima Dvs. Nu putem sta indiferenți față de ceea ce vedem în jurul nostru fiindcă și noi trăim aici. De asemenea, precizăm că nu urmărim scopuri materiale. Nu credem că din vînzarea publicației vom avea destule finanțe pentru numărul următor. Nu urmărim nici scopuri politice. Sîntem convinși că, în viața satului, lupta politică, mai ales cum se face azi, nu face decât să-i dezbine și chiar să-i învrăjbească pe oameni. Fiecare om, însă, are dreptul și libertatea de a face politica pe care o vrea, însă fără dușmănie și răutate. Vrem să dezvoltăm în sufletele oamenilor dragostea de țară, de localitatea noastră, de știință și cultură, spiritul frăției și prieteniei între oameni de diferite etnii. Să ne întoarcem la credința noastră strămoșească, fiecare etnic să creadă în legea lui, să ne purificăm și să devenim mai buni.

Vom populariza tot ce este bun și pozitiv în țară și comună: realizări deosebite, oameni harnici și cinstiți, care prin munca lor și comportamentul lor, sînt stimați.

Vom căuta să răspundem la toate întrebările, observațiile și problemele pe care viața și oamenii le ridică. Vom fi cinstiți și corecți cu Dvs. Dorim să vă informăm corect despre tot ce se întâmplă în societate, să vă facem cunoscute legile țării și hotărârile diferitelor instituții și organe.“

Articolul nu este semnat, deci este asumat de întregul colegiu de redacție.

Simțind probabil că e nevoie de un text mai pe înțelesul tuturor, echipa concepe un al doilea program⁴, ce poate fi socotit o sinteză a celui dintâi. Îl reproducem și pe acesta integral:

„Către cenăzeni

Când prețul hîrtiei este într-o creștere al cărei sfîrșit nu-l putem nici măcar întrezări, cînd ziare de mare popularitate și de mare tiraj declară greve și-si sistează, pentru o perioadă sau definitiv, apariția, a tipări o publicație nouă pare «O MARE AVENTURĂ».

Un grup de intelectuali inimoși, de diferite formații profesionale, a avut curajul să scoată pentru dumneata, cenăzeanule, această publicație, ca să-ți umple casa și sufletul cu o rază de lumină și speranță.

Foaia noastră se dorește independentă și, de aceea, nu vom face jocul nici unui partid sau formație politică indiferent de poziția pe care o ocupă pe eșichierul politic al țării.

Obiectivitatea, cinstea, adevărul, dar, mai ales, pe dumneata vrem să te slujim, iubite cititorule. Dorim să te simți prezent în rîndurile tipărite de noi cu tot ceea ce te frămîntă, te doare sau te bucură.

De ce?

Pentru că de dumneata depinde apariția regulată a ziarului nostru.

Îți dorești o revistă în care să găsești ce te interesează; în care să-ți exprimi gândurile și dorințele, cumpără cu regularitate «CENĂZEANUL» - publicație a cărui coproprietar ești dumneata.

COLECTIVUL DE REDACȚIE“

Un bun prilej pentru analiză retrospectivă a constituit-o împlinirea a zece ani de la înființarea „Cenăzeanului“. Reproducem integral articolul⁵ fără titlu apărut atunci și semnat „Colegiul de redacție“:

„Iată-ne ajunși la începutul celui de al zecelea an de apariție a publicației pe care un grup de entuziaști o editează pentru concetățenii lor din Cenad.

Un deceniu de frămîntări, nu lipsit de greutate materiale și traumatizant moralicește, deceniu în care «Cenăzeanul» a ajuns, spre lectură, în mâinile celor

⁴ Cenăzeanul nr. 1/1993, pag. 5.

⁵ Cenăzeanul nr. 1/2002, coperta I.

interesați, cu mai multă sau mai puțină ritmicitate, dar dovedindu-se întotdeauna apropiat frământărilor din comună.

Dacă, peste ani, cineva ar parcurge paginile «Cenăzeanului», va constata că, în întregul său, nu este altceva decât o cronică nepartizană a istoriei comunei în acest deceniu.

Încă din primul număr, colegiul de redacție și-a propus să păstreze echidistanța față de orice formațiune politică, iar acest lucru este sfânt pentru noi și azi, după zece ani.

Ajunsă în fața celui de al zecelea an de apariție a revistei, redacția a realizat că nu mai sunt banii necesari tipăririi publicației pe mai departe. Atunci un grup de consilieri, în frunte cu primarul și cu secretarul primăriei, au hotărât să sprijine «Cenăzeanul» cu o parte din drepturile lunare ce li se cuvin, lucru pentru care, public, le aducem mulțumiri.

Dorim să evităm o practică jenantă – curentă la unele publicații sătești din jur -, aceea de a tipări în paginile noastre o listă cu numele și sumele donate de «binefăcători» Noi nu vom da niciodată o asemenea listă, știindu-i pe cei în cauză necomplexați de orgolii. “

Împlinirea unui deceniu de existență a prilejuit și organizarea, la sfârșitul lui 2002, a unei festivități în sala de ședințe a Primăriei, unde „...s-au strâns redactorii actuali, foști redactori, colaboratori, invitați, sponsori și cetățeni din comună. “

Cuvântul de deschidere l-a avut Marius Isac, în calitate de reprezentant al Primăriei, apoi prof. Gh. Doran, în numele redacției revistei. Despre publicație au mai vorbit: Viorel Matei, Ion Strungariu, Ion Savu, Traian Galetaru, Daniel Groza și Gheorghe Anuichi.

În partea a doua a întâlnirii, a fost lansat volumul „Dincolo de început“, cu creații literare a șapte debutante în „Cenăzeanul“: Florica Biro, Adelina Daroți, Elena Flonta, Lăcrămioara Ghica, Mihaela Hotea, Corina Nani și Diana Perian, dovedindu-se astfel încă o dată utilitatea unei asemenea reviste pe plan local.

Fără a exagera și fără a greși putem afirma faptul că programul a fost respectat cu sfințenie. Ținându-se departe de orice politică partizană, de orice atac la persoană, chiar cu riscul de a pierde nu doar finanțare, donație sau sponsorizare, ci și dintre redactori și colaboratori, revista a reușit să se mențină, iată, vreme de un sfert de veac, pe aceeași linie autoimpusă de la bunul său început. Faptul că două-trei numere par să inducă ideea încălcării principiilor de bază nu se datorează însă nicidecum vreunei derapări de la program. A scrie mai pe larg despre vizita unui președinte⁶ de stat la Cenad sau despre obiectul de activitate al unui sponsor nu e totuna cu a face politică de partid. Cum politică de partid nu înseamnă faptul că primarului i se iau interviuri sau că trebuie să răspundă la întrebări legate de bunul mers al comunei. Fiindcă un primar bun trebuie să-i reprezinte pe toți, nu doar pe cei care l-au ales. Și doar istoria, dacă nu e manipulată, poate decide cât adevăr există într-o minciună. Sau câtă minciună există într-un adevăr.

⁶ În cazul de față, Ion Iliescu, în „Cenăzeanul“ nr. 5/1995

Desigur, în istoria publicației au fost destule momente de criză. Unul a fost în 1998, când au apărut doar două numere. Redăm integral articolul „*Din nou la drum*” apărut pe coperta I a nr. 1/1998:

„Criza economică generalizată ce bântuie în țară nu a putut trece indiferentă pe lângă ziarul «Cenăzeanul». Și iată că a reușit pentru un timp să-i sisteze apariția.

Am spus «pentru un timp» deoarece dorința noastră și a unor cenăzeni de a nu pierde un lucru deja câștigat a reușit să treacă peste greutățile prea mult prelungitei tranziții, astfel că ziarul nostru își reîncepe apariția într-o serie nouă.

În această situație, noul colegiu de redacție își propune să informeze cu mai multă regularitate și exactitate cititorii săi, să nu accepte imixtiuni de ordin partinic de orice culoare ar fi ele; să nu folosească atacul la persoană, dar mai ales să fie într-un dialog continuu cu fideliile săi cititori prin corespondență, fie organizând prin redactorii săi sondaje de opinie în cele mai cruciale probleme ce frământă colectivitatea.

În acest sens atenționăm că nu ne vom lăsa antrenați în polemicile sterile provocate de indivizi rău intenționați, nu vom lua în seamă scrisorile anonime sau injurioase la adresa ziarului sau a unor cetățeni de-ai noștri, în schimb vom da curs tuturor propunerilor pozitive bunului mers al vieții din comună venite din partea cititorilor.

Ne propunem să folosim un limbaj civilizat în toate ocaziile, lucru pe care-l cerem și colaboratorilor noștri.

În continuare informațiile noastre nu se vor limita doar la cele agricole. Știm că apariția ziarului se săvârșește într-un mediu agricol, că problemele interesează o mare majoritate dintre cititorii ziarului, de aceea ele își vor găsi loc în continuare în paginile publicației noastre, dar de data aceasta ele vor fi foarte diversificate ca tematică. În schimb intenționăm să abordăm și alte probleme ce frământă comunitatea noastră. Astfel, vor apare rubrici noi, pagini noi destinate apropierii noastre de frământările oamenilor și din alte domenii din afară, în felul acesta publicația își va îmbogăți conținutul încercând să fie un ziar al tuturor cenăzenilor. Vrem să fim utili comunei noastre, cenăzenilor de pretutindeni prin dezbaterile și informațiile pe care ne vom strădui să le furnizăm.

Pornim din nou la drum și fie ca acesta să nu se termine niciodată.

REDAȚIA“

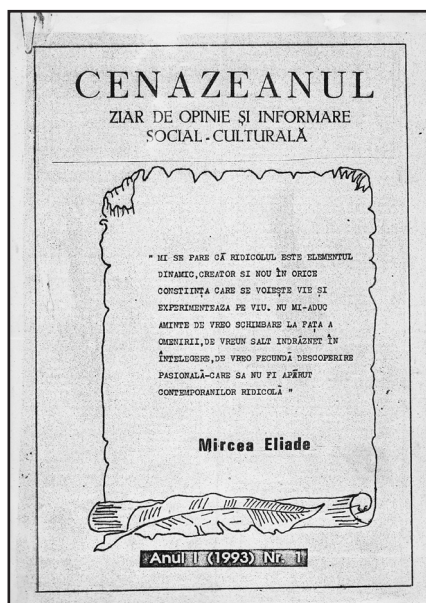
Mărturia unei casete redacționale

A pune pe picioare o publicație, indiferent de natura acesteia, înseamnă o serie întreagă de eforturi. Pentru a nu intra în detalii tehnice, ne vom rezuma la a schița procesul ce începe cu ideea și se finalizează cu produsul tipărit, iar acum și pe Internet.

Dacă ideea vine întrucâtva de la sine, în funcție de aspirațiile, pregătirea profesională, culturală generală etc., ceea ce urmează nu mai e deloc atât de simplu. Fiindcă, nu-i așa, de la idee la practică e drum lung. Astfel, se stabilesc mai întâi natura publicației, formatul, numărul de pagini, de coloane pe pagină, distanța între rânduri, tipul și mărimea literelor și, firește, cuprinsul de principiu. Până aici se poate spune că se lucrează din entuziasm. Fiind însă vorba de un produs de consum, realizarea acestuia necesită inclusiv sau mai cu seamă fonduri financiare. Așadar, trebuie căutată sursa de bani prin care se poate susține măcar contravaloarea tiparului, dacă nu chiar și drepturile de autor și, evident, salariile. Dar fiindcă în cazul revistei noastre entuziasmul a înlocuit totul, mai puțin contravaloarea tehnoredactării și tiparului, trebuia căutat un sponsor.

În decursul istoriei sale, „Cenăzeanul“ a cunoscut diverse modificări de ordin tehnic, singura constantă fiind formatul A4.

Numărul de pagini a fost variabil, situându-se între 8-12 de pagini, după 2013 fiind numeroase numerele cu 16, 20 și chiar 24 de pagini. Iar ultimul număr din 2016 a ajuns la un număr record de 32 de pagini. Motivele principale care au frânat în mod relativ constant mărirea acestuia au fost: a) de ordin financiar; b) de ordin uman. Cele două sunt interconținute. Oricâți bani ai avea pentru

Coperta I a nr. 1/1993

publicare, nu poți mări numărul de pagini fără texte și fotografii și invers. Iar în spatele textelor și fotografiilor stau oamenii, cu gândurile și aspirațiile lor.

Calitatea tiparului a crescut în timp, fiind direct proporțională cu nivelul tehnic al utilajelor tipografice, dar și cu profesionalismul celor care le deservește. Așadar, în acest caz contează și factorul uman, așa cum s-a întâmplat cu nr. 1/2011, când, după greșelile de amestec și suprapunere a culorilor, copertele I și IV au fost deficitare la calitate, ca atare am decis mutarea la o altă tipografie din Timișoara. Acest număr a fost primul tehnoredactat de autorul cărții de față după preluarea editării revistei, iar imaginile (mai puțin peisajul de iarnă de pe coperta I, o imagine surprinsă de Vasa Stefanovici) erau realizate tot de subsemnatul. Cele de pe coperta IV, cu Cenadul văzut din turnul Bisericii romano-catolice, au fost realizate în tehnica HDR¹, ca atare așteptările au fost mari.

Avantajul meu ca editor al revistei se datora, desigur, celor aproape două decenii de jurnalistică la săptămânalul timișorean „*Agenda*“. Dar mai cu seamă, în cazul de față, cunoștințelor de tehnoredactare. Una e să tehnoredactezi o carte/publicație pe machetă și să trimiți materialele și macheta la tipografie. Și alta e să faci de unul singur toate aceste operațiuni. Textele (cu sau fără imagini) trebuie să umple anumite spații, într-o anumită ordine dată fie de importanță, fie de o politică editorială dinainte stabilită. În lipsa autorului, un text prea scurt devine o pacoste (mai ales dacă nu găsești o imagine care să compenseze lipsa). Pe când dintr-un text mai lung poți tăia, însă și aceasta cu mare atenție, pentru a nu denatura și chiar falsifica ideile de bază.

Un uriaș avantaj al tehnologiilor moderne este cel al digitalizării. Culegerea textelor pe calculator presupune rapiditate și acuratețe. Punerea în pagină, cu programe de calculator specializate pentru editare, a textelor și imaginilor, înseamnă un alt uriaș avantaj. Iar în cazul nostru, nu doar punerea în pagină, ci, în final, și trimiterea direct la tipografie a revistei, prin e-mail, înseamnă o mare economie de timp.

După cum se cunoaște, în istoria de un sfert de veac a revistei „*Cenăzeanul*“, copertele I și IV au fost multiplicare prin xeroxare, apoi tipărite alb-negru, în două culori, apoi full color. Pe când copertele II și III (cele de interior) au fost asimilate paginilor de interior, economisind un spațiu generos. Ca atare, paginilor de interior li se adaugă automat, de fiecare dată, alte câte două sau chiar patru pagini (după cum sunt folosite copertele I și IV). Când s-a trecut la policromie (full color), copertele I și IV au servit pentru a ilustra subiecte care se pretau la așa ceva.

La rândul lor, paginile de interior trebuie să fie în număr par, aceasta pentru a se evita pierderile inutile de hârtie. Prin urmare, nu e deloc întâmplător faptul că revista a apărut în câte 8, 12, 16, 20, 24 sau chiar 32 de pagini.

¹ HDR (high dynamic range – tradus cuvânt cu cuvânt înseamnă interval dinamic ridicat), fiind vorba de câte trei imagini făcute rapid una după alta, cu timpi de expunere diferiți. Cu ajutorul unui soft profesional special (Photomatix), aceste trei imagini sunt suprapuse, rezultând o imagine deosebit de clară, care dă și senzația de adâncime.

Modalitatea de lucru în cazul unei reviste format A4 multiplicată prin xeroxare este destul de anevoioasă, aceasta dacă avem în vedere volumul de muncă depus. După ce, în prealabil, au fost scrise de mână, pe ciorne, textele sunt dactilografiate cu maximum de atenție la mașina de scris. Dacă lipsa unor semne de punctuație se rezolvă prin adăugarea ulterioară a acestora cu o carioca de culoare neagră (din păcate, contrastul cu textul va fi foarte vizibil, tușul imprimat în banda mașinii de scris nefiind atât de negru pe cât o cariocă), un cuvânt lipsă ori unul în plus determină reluarea dactilografierii parțiale sau totale a textului. Dacă în tipografii existau sisteme de calcul pe bază de puncte tipografice, iar textele se culegeau la mașini speciale denumite linotipuri (linotip - mașină tipografică care, prin apăsarea unor clape, culege și toarnă literele în rânduri întregi), pentru fiecare greșală trebuind a fi recules întregul rând, în cazul scrisului la mașina de scris munca era mult mai stresantă.

Trecerea la culegerea digitală a însemnat automat un salt uriaș, autorul având posibilitatea nu doar de a-și vedea textul într-un format cât mai apropiat de cel al revistei, ci și de a-l lista pe propria imprimantă, de a-l corecta pe hârtie și de a insera corecturile și modificările de rigoare. Însă și în cazul digitalizării intervine un risc, cel al grabei. Autorul crede că poate face corectura direct pe monitor, numai că, din nefericire, aproape întotdeauna vor scăpa diferite greșeli, ba o literă „mâncată“, ba una în plus, ba o intervenție automată a softului, care, dacă este setat pe alte limbi decât româna, își va „permite“ cu de la sine putere să modifice anumite cuvinte („anuar“ în loc de „anuar“, de exemplu).

Mulțumită efortului fondatorului revistei, prof. Gheorghe Doran, care a scris (semnând, cu modestie, cu pseudonimul REDACȚIA) un frumos articol despre istoricul publicației la împlinirea a 15 ani, publicat în „ANUARUL Asociației Culturale «Concordia» Cenad 2007“, apărut sub egida Consiliului Comunal Cenad, a Primăriei Comunei Cenad și a Asociației Culturale „Concordia“ Cenad (Editura „Eurostampa“, Timișoara, 2008), putem să vă oferim fragmentul referitor la primii ani ai revistei, respectiv despre colegiile de redacție:

„Primul număr și următoarele din anul 1993 i-au avut ca redactori pe următorii: Gh. Anuichi, Gh. Doran, I. Strungariu, I. Savu. Dintre aceștia, rămân în continuare pentru anii 1994 și 1995: Gh. Doran, Gh. Anuichi, cărora li se alătură Ioan Popovici, domiciliat în Timișoara, ca în anii 1997 și 1998 colegiul de redacție să se mărească, fiind format din: Gh. Anuichi, Gh. Doran, Dan Groza, Elena Flonta (care, începând cu numărul 5/1997, abandonează colaborarea), Carmen Giuricin, Ioan Popovici, Ion Savu și Sava Vlașcici (care nu a scris nici măcar un rând, fiind impus de către sponsor).

În următorii doi ani (1998 și 1999), travaliul apariției ziarului este asumat de către Gh. Anuichi, Gh. Doran, Dan Groza, Ioan Popovici și Ioan Radu. În anul următor colegiul se restrânge la patru redactori: Gh. Anuichi, Gh. Doran, Dan Groza și Radu Ioan. Ioan Popovici se retrage pentru totdeauna. Începând cu anul 2001, celor patru li se alătură Lucian George

Doran, ca redactor, și Lăcrămioara Ghica, Corina Nani și Diana Perian, în calitate de colaboratoare permanente.

Anul 2003 este anul în care revine în colegiul de redacție Ion Savu, care colaborează permanent cu flash-uri și însemnări de călătorie, până în prezent.

Am cules cu asiduitate numele celor care, pentru o perioadă de timp mai lungă sau mai scurtă, figurează în colegiile de redacție.

Am făcut acest gest pentru a ilustra câteva lucruri. În primul rând, se poate lesne observa că o mare majoritate dintre redactori au crezut că munca la tipărirea unei publicații este o joacă. Când li s-a cerut să redacteze cu regularitate articolele necesare numărului respectiv, «au dat bir cu fugiții». Se pare că adunarea într-un rând a unor cuvinte și formarea unor propoziții au devenit pentru ei un calvar.

În al doilea rând, faptul că nu au fost remunerați și că li s-a cerut să participe în mod voluntar i-a îndepărtat pe cei care au văzut în colaborare o sursă ușoară de câștig. O parte dintre redactori au venit în colegiu crezând că, prin intermediul revistei, se pot răfui cu «antipatiile» lor. Ei au crezut că pot face ceea ce articolul program al publicației interzicea: atacul la persoană. Văzând că nu pot realiza ceea ce aveau de gând, au părăsit redacția. Nu s-a făcut nici o «gaură în cer», mai ales că nu erau băntuiți de talent.

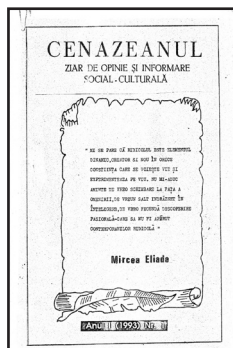
Plecarea pentru o perioadă a lui Ion Savu s-a resimțit. Omul are talent și materialele lui sunt scrise cu multă dăruire. Ne bucură că-l avem din nou în rândurile noastre.“

Totuși, pentru a vă pune în față o situație cât mai clară privind componența redacției, a colaboratorilor permanenți sau ocazionali, a numerotației ordinale istorice și a celei anuale, am reluat cercetarea fiecărui număr în parte. Numele redactorilor sunt trecute în ordine alfabetică. Cele ale colaboratorilor sunt în funcție de pagina și numărul din an în care le-a apărut numele. În urma consultației cu Gheorghe Anuichi, singurul din redacție de la primul număr și care deține întreaga colecție a revistei, numerotația ordinală a început de la nr. 6/2015, cu numărul ordinal istoric 126, numărul respectiv devenind astfel nr. 6 (126)/2015. De asemenea, am notat numărul de pagini, sub egida cui a apărut revista, numele tipografiei, precum și tirajul (începând din 2011) etc. Gheorghe Anuichi, mi-a afirmat că, la început, revista era editată în tiraj de 600 de exemplare, pentru a fi împărțite prin poștă membrilor Asociației Agricole „Morisena“.

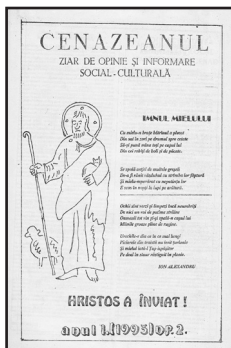
1993 (Anul I)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Ion Savu, Ion Strungariu. Ultimii doi se vor retrage din redacție începând cu primul număr din 1994.

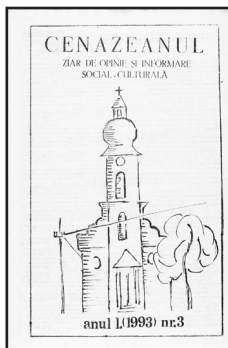
Colaboratori ocazionali: I. Pieton, Ion Alexandru, pr. Gheorghe Covaci, dr. Petru Velciov, Colț Alb, Numismaticus, G. Cosava, prof. Liubomir Popovici, Lucian Popescu, Diogene, Suci Gheorghina, Argentina Roncov, Ioan Popovici, Argus, Ghiță Dogojie, Viorica Toconiță.

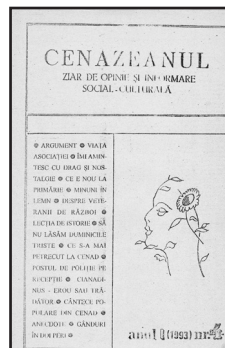
Anul I, nr. 1/1993

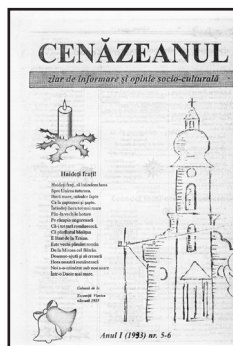
Anul I, nr. 2/1993

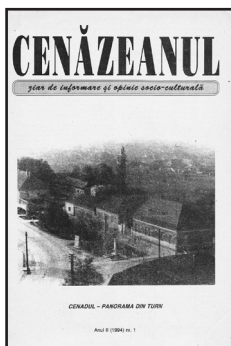
Anul I, nr. 3/1993

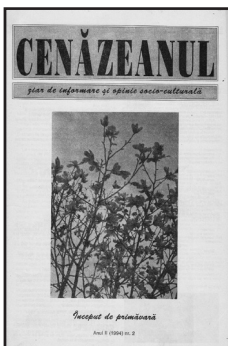
Anul I, nr. 4/1993

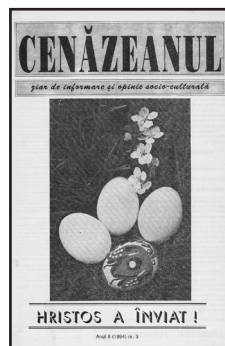
Anul I, nr. 5-6/1993

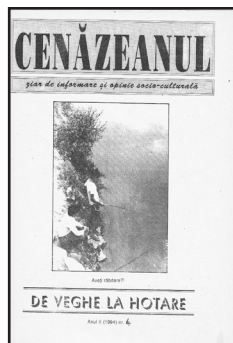
Anul II, nr. 1/1994

Anul II, nr. 2/1994

Anul II, nr. 3/1994

Anul II, nr. 4/1994

Anul II, nr. 5/1994

Anul II, nr. 6/1994

Anul II, nr. 7-8/1994

Au apărut șase numere, ultimele două într-unul număr dublu (între paranteze, numărul de pagini): 1 (8 pag.), 2 (8 pag.), 3 (8 pag.), 4 (8 pag.), 5-6 (12 pag.). Niciun număr nu este capsat. La fiecare, apare pe frontispiciu: „Ziar de informare și opinie socio-culturală“. Titulatura, incorectă, de „ziar“, apare

până la nr. 5-6/2001 inclusiv, fiind vorba de o publicație periodică, nicidecum cotidiană. Abia începând cu nr. 1 (51)/2002 apare corect: „*Periodic de opinie și informare socio-culturală*“. Nr. 2 precizează: „*Redacția și administrația: Asociația „Morisena*“. Niciun număr nu este capsat.

Multiplicare prin xeroxare: Tipografia Operei Române din Timișoara.

1994 (Anul II)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Ioan Popovici.

Colaboratori ocazionali: Florica (Floare) Biro, Colț Alb, Diogene, Argus, Cronicar sportiv, Geodor, Nicolae Căpraru, Ion Covaci, St. Cantemir, Observator, Culegător, Ochi Deschiși, Zlata Pavlovici, Ion Savu, Margareta Ecsedi, Gheorghe Plavsity, Iuliana Fluieraș, Geanu.

Au apărut opt numere, ultimele două într-unul singur (dublu): 7 (8 pag), 8 (8 pag.), 9 (8 pag.), 10 (8 pag.), 11 (8 pag.), 12 (8 pag.), 13-14 (12 pag.). Niciun număr nu este capsat. Pe toate apare, pe ultima pagină: Ziar editat și sponsorizat de Asociația Agricolă „*Morisena*“.

Culegere și paginație computerizate. Tipar: „*Helicon*“ Banat S.A., Timișoara.

1995 (Anul III)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Ioan Popovici.

Colaboratori ocazionali: Reporter, Cronicar, Geo Găletaru (Galetaru), Ion Covaci, Victor Teodor, Gheorghe Plavsity, Ochi Deschiși, Liubomir Mendebaba, Cultivator, Traian Galetaru, Observator, Colț Alb, Alina Tănăsă, G. Cenăzeanul, Un pensionar, I. Pieton, G. Andor, Cronicar sportiv, Alina Vingan, Elena Flonta, Lector, Diana Pitic, Ion Drăgan, Gheorghe Dan, Natalia Peiov, G. Dascălu, G.D. Andor, G. Drumaru, G. Rodan, Carmen Vesna Giuricin, Florica Biro.

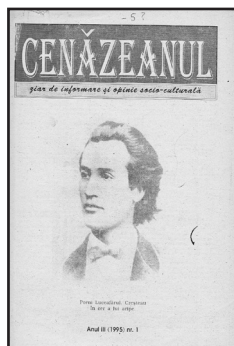
Au apărut opt numere: 15 (8 pag.), 16 (8 pag.), 17 (8 pag.), 18 (8 pag.), 19 (16 pag. policromie, pe hârtie lucioasă, capsat, număr dedicat vizitei la Cenad a lui Ion Iliescu, președintele României), 20 (8 pag.), 21 (8 pag.), 22 (8 pag.). Cu excepția amintită, niciun număr nu este capsat. Ziar editat și sponsorizat de Asociația Agricolă „*Morisena*“.

Culegere și paginație computerizate. Tipar: „*Helicon*“ Banat S.A., Timișoara.

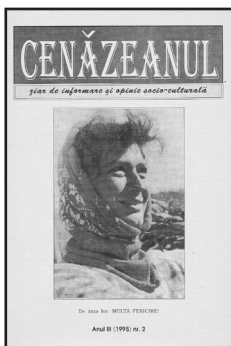
1996 (Anul IV)

Redacție: la nr. 1 (23) - Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Daniel Groza, Carmen Giuricin, Ioan Popovici, Ion Savu, Sava Vlascici; de la nr. 2 (24) li se adaugă Elena Flonta, care se retrage începând cu nr. 6 (28).

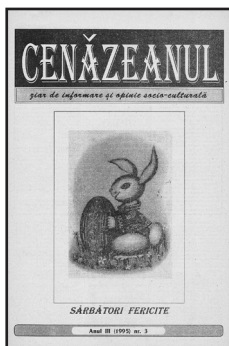
Colaboratori ocazionali: Redacția, Reporter, Lector, Cronicar sportiv, Ochi Deschiși, Cocuța, Diogene, Gheorghe Plavsity, Alina Vingan, Vasile Ursache, Colț Alb, Păcală, Dan Cristian Popovici, Nero, Argentina Roncov,

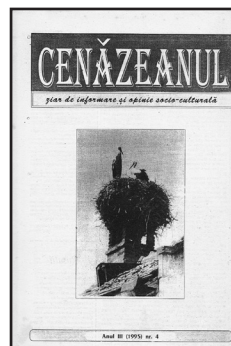
Anul III, nr. 1/1995

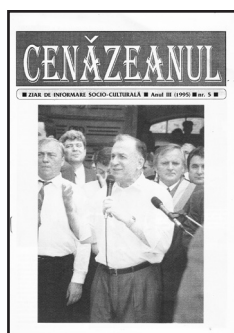
Anul III, nr. 2/1995

Anul III, nr. 3/1995

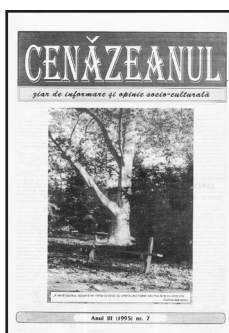
Anul III, nr. 4/1995

Anul III, nr. 5/1995

Anul III, nr. 6/1995

Anul III, nr. 7/1995

Anul III, nr. 8/1995

Anul IV, nr. 1/1996

Anul IV, nr. 2/1996

Anul IV, nr. 3/1996

Anul IV, nr. 4/1996

Alexis, Luminița Boldovici (S.U.A.), Gh. Rodan, Cronicar, Sonia Dragana Petcov, Dan Poenaru, Viorel Coifan, Viomat, Siegfried Thiel.

Au apărut opt numere: 23 (8 pag.), 24 (8 pag.), 25 (8 pag.), 26 (8 pag.), 27 (8 pag.), 28 (8 pag.), 29 (12 pag. policromie, capsat), 30 (8 pag.). Cu excepția

amintită, niciun număr nu este capsat. Ziar editat și sponsorizat de Asociația Agricolă „Morisena”.

Culegere și paginație computerizate. Primele cinci numere sunt tipărite la „Helicon” Banat S.A., Timișoara, iar ultimele trei la Imprimeria „Mirton” din Timișoara.

1997 (Anul V)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Daniel Groza, Carmen Giuricin, Ioan Popovici, (maior) Ion Savu, Sava Vlascici.

Colaboratori ocazionali: Florica Biro, Diana Perian, Reporter, Corespondent, Colț Alb, Viorel Matei, pr. Gheorghe Covaci, Cronicar sportiv, Liubița Nyari, Lim, Liubomir Popovici.

Au apărut patru numere: 31 (8 pag.), 32 (8 pag.), 33 (12 pag., copertele I, II, III și IV policromie, capsat), 34 (12 pag.), copertele I, II, III și IV în două culori, capsat). Cu excepția amintită, niciun număr nu este capsat. Ziar editat și sponsorizat de Asociația Agricolă „Morisena”.

Culegere și paginație computerizate. Tipar: Imprimeria „Mirton” din Timișoara.

1998 (Anul VI)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Daniel Groza, Ioan Popovici, Ioan Radu (secretarul Primăriei Cenad).

Colaboratori ocazionali: Florin Zamfir, Cronicar, Diana Perian, Linotipist, Gospodar,

Au apărut două numere, fiind anul cu cele mai puține numere în istoria de un sfert de veac a revistei: 35 (8 pag.), 36 (12 pag., copertele I, II, III și IV în două culori). Niciun număr nu este capsat. Ziar editat sub egida Societății Culturale „Banatul”, Filiala Cenad. În nr. 1 (35) se precizează: „Întrucât ziarul trăiește doar din vânzări și sponsorizări, așteptăm cititori mulți și «generoși»”. În nr. 2 (36) scrie: „Potrivit articolului 206 din Codul penal, responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului aparține autorului. De asemenea, în cazul informațiilor furnizate de agenții de presă și al personalităților citate, responsabilitatea juridică le aparține.”

Culegere și paginație computerizate. Tipar: Imprimeria „Mirton” din Timișoara.

1999 (Anul VII)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Daniel Groza, Ioan Popovici, Ioan Radu.

Colaboratori ocazionali: Florin Zamfir, Cronicar, Gheorghe Covaci, Cronicar sportiv, Reporter, Linotipist, Marioara Clișic, Diana Perian, Adelina Daroți, Voiajor.

din Sânnicolau Mare, 39 (8 pag.) – sponsorizat de S.C. Leu Impex S.R.L. din Sânnicolau Mare, 40 (8 pag.) – sponsorizat de Vasa Vlascici din Australia. Alți sponsori și donatori: Liubomir Mendebaba, Gheorghe Jivin, Vasile Sarafincean, Vingan Dorin și Grigore Pinte. La toate cele patru numere, copertele I și IV sunt în două culori. Niciunul nu este capsat. Ziar editat sub egida Societății Culturale „*Banatul*“, Filiala Cenad.

Culegere și paginație computerizate. Tipar: Imprimeria „*Mirton*“ din Timișoara.

2000 (Anul VIII)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Daniel Groza, Ioan Radu.

Colaboratori ocazionali: Reporter de serviciu, Diana Perian, Liliana Micu, Gheorghe Covaci, Lăcrămioara Ghica, Adelina Daroți, Geo Galetaru, Marioara Clișic, Ana Păducel, Alexandru Jurcan, Cronicar sportiv, Ancuța Pușcașu,

Au apărut patru numere: 41 (8 pag.), 42 (8 pag.) – sponsorizat de Emil Jivici din Germania, 43 (8 pag.) – sponsorizat de George Blaj din S.U.A., 44 (8 pag.). Niciunul nu este capsat. Ziar editat sub egida Societății Culturale „*Banatul*“, Filiala Cenad.

Culegere și paginație computerizate. Tipar: Tipografia „*Marineasa*“ din Timișoara.

2001 (Anul IX)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Lucian George Doran (începând cu nr. 2 (46) Daniel Groza, Diana Perian (doar la nr. 1 (45)).

Colaboratori ocazionali: Gheorghe Covaci, Pera Ilievici, Diana Perian, Corina Nani, Adelina Daroți, Lăcrămioara Ghica, Crina Todos, Loredana Mirabela Suci, Alexandru Ambruș, Felicia Ghica, Liliana Micu, Geo Galetaru, Gianina Zegreanu, Liubomir Mendebaba, Rodica Pandi, Ștefan Pandi.

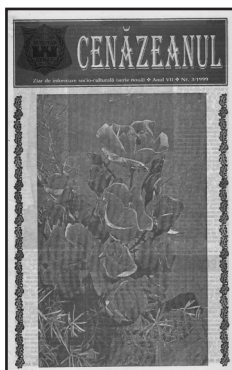
Au apărut șase numere, ultimele două într-unul singur (dublu): 45 (12 pag.), 46 (12 pag.), 47 (12 pag.), 48 (12 pag.), 49-50 (20 pag.). Toate numerele au toate copertele și paginile în policromie și sunt capsate. Toate au fost sponsorizate de „*Zoppas Industries Romania*“ din Sânnicolau Mare. Ziar editat sub egida Societății Culturale „*Banatul*“, Filiala Cenad.

Culegere și paginație computerizate. Tipar: Tipografia „*Marineasa*“ din Timișoara.

2002 (Anul X)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Lucian George Doran, Daniel Groza, Ioan Radu.

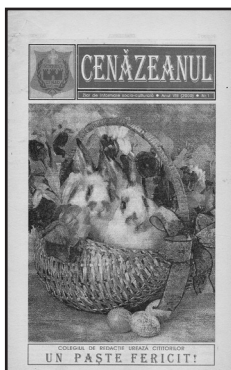
Colaboratori permanenți (apar cu această titulatură în caseta redacțională în numerele 2 (52), 3 (53) și 4 (54): Lăcrămioara Ghica, Corina Nani, Diana Perian.

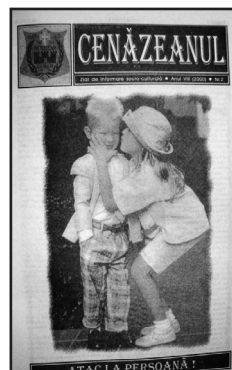
Anul VII, nr. 3/1999

Anul VII, nr. 4/1999

Anul VIII, nr. 1/2000

Anul VIII, nr. 2/2000

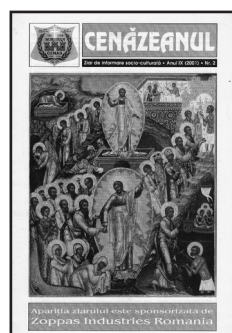
Anul VIII, nr. 3/2000

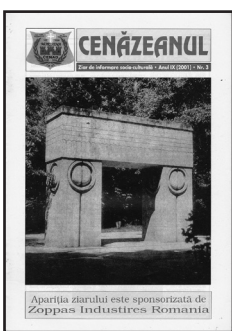
Anul VIII, nr. 4/2000

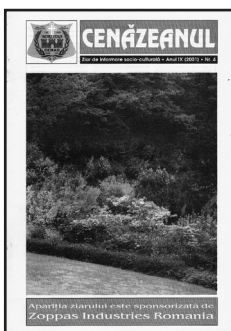
Anul IX, nr. 1/2001

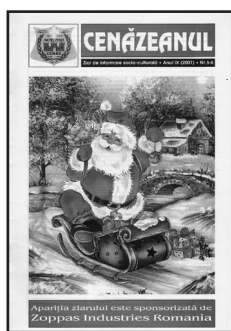
Anul IX, nr. 2/2001

Anul IX, nr. 3/2001

Anul IX, nr. 4/2001

Anul IX, nr. 5-6/2001

Anul X, nr. 1/2002

Colaboratori ocazionali: Mircea Dejeu, Liliana Micu, Alexandru Jurcan, Pera Ilievici, Gheorghe Covaci, Mihaela Hotea, Cristina Iovănuț, Florentina Manolache, Iuliu Gusbeth, Alina Lățan.

Începând cu primul număr din 2002, pe frontispiciu e scris corect: „*Periodic de opinie și informare socio-culturală*“, renunțându-se la titulatura de „*ziar*“.

Au apărut patru numere: 51 (12 pag.), 52 (12 pag.), 53 (12 pag.), 54 (8 pag.). La toate numerele, copertele I și IV sunt în policromie, copertele I și III sunt alb-negru, iar interiorul este tot alb-negru. În afară de nr. 4 (54), toate celelalte sunt capsate. La toate apare ca sponsor Consiliul Local Cenad. Doar la nr. 4 (54) se precizează sub titlul „*Sponsorizează permanent «Cenăzeanul»*“: „*Publicația noastră «trăiește» prin contribuția următorilor iubitori ai Cenadului: Crăciun Nicolae – primar, Stefanovici Vasa – viceprimar, Radu Ioan – secretar, Cornut Gheorghe, Sivacichi Dimitrie, Isac Marius, Fodor Francisc, Vancu Gheorghe, Velcirov Petru, Saraficean Vasile, Târziu Vasile, Rânciog Teodor, Ivașcu Gheorghe – consilieri.*“ Publicație editată sub egida Societății Culturale „*Banatul*“, Filiala Cenad.

Culegere și paginație computerizate. Tipar: Tipografia „*Marineasa*“ din Timișoara.

2003 (Anul XI)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Francisc Fodor, Daniel Groza, Ioan Radu, Ion Savu.

Colaboratori permanenți: Lăcrămioara Ghica, Corina Nani, Diana Perian.

Colaboratori ocazionali: Irineu Pop Bistrițeanul, Sabrina Nădăban, Oana Suci, Alexandru Jurcan, Liliana Micu, Colț Alb, Alina Lățan, Dușan Baiski, Mihai Cordaș, Felicia Ghica, Eroftei Simplicean, Adelina Daroți, Daniela Nani

Au apărut patru numere: 55 (12 pag.), 56 (12 pag.), 57 (12 pag.), 58 (8 pag.). La toate numerele, copertele I și IV sunt în policromie, copertele I și III sunt alb-negru, iar interiorul este tot alb-negru. În afară de nr. 4 (58), toate celelalte sunt capsate. La toate apare ca sponsor Consiliul Local Cenad, iar ca sponsori persoane fizice: „*Publicația noastră «trăiește» prin contribuția următorilor iubitori ai Cenadului: Crăciun Nicolae – primar, Stefanovici Vasa – viceprimar, Radu Ioan – secretar, Cornut Gheorghe, Sivacichi Dimitrie, Isac Marius, Fodor Francisc, Vancu Gheorghe (doar nr. 1 (55), după care numele său nu mai apare la celelalte trei numere, n.n.), Velcirov Petru, Saraficean Vasile, Târziu Vasile, Rânciog Teodor, Ivașcu Gheorghe – consilieri.*“

Primele trei numere din 2003 apar tot sub egida Societății Culturale „*Banatul*“, Filiala Cenad. Nr. 4 (58) este primul pe care va scrie: „*Publicație editată sub egida Asociației Culturale «Concordia» Cenad*“.

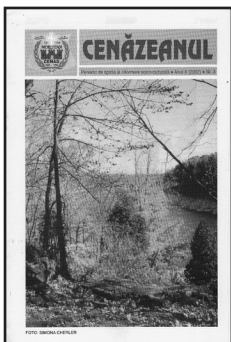
Culegere și paginație computerizate. Tipar: Tipografia „*Marineasa*“ din Timișoara.

2004 (Anul XII)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Francisc Fodor, Daniel Groza, Ioan Radu, (comisar) Ion Savu.

Anul X, nr. 2/2002

Anul X, nr. 3/2002

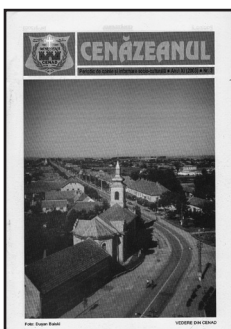
Anul X, nr. 4/2002

Anul XI, nr. 1/2003

Anul XI, nr. 2/2003

Anul XI, nr. 3/2003

Anul XI, nr. 4/2003

Anul XII, nr. 1/2004

Anul XII, nr. 2/2004

Anul XII, nr. 3/2004

Anul XII, nr. 4/2004

Anul XIII, nr. 1/2005

S-a renunțat la categoria de colaboratori permanenți.

Colaboratori ocazionali: Alexandru Jurcan, Dorin Dronca, Lector, S. C., Diana Perian, Felicia Ghica, Geo Galetaru, Reporter, Gheorghită Brebenar, Colț Alb, Vasa Stefanovici.

Au apărut patru numere: 59 (12 pag.), 60 (12 pag.), 61 (12 pag.), 62 (8

pag.). La toate numerele, copertele I și IV sunt în policromie, copertele I și III sunt alb-negru, iar interiorul este tot alb-negru. În afară de nr. 4 (58), toate celelalte sunt capsate. La toate apare ca sponsor Consiliul Local Cenad, iar ca sponsori persoane fizice situația este valabilă doar pentru nr. 1 (59): „*Publicația noastră «trăiește» prin contribuția următorilor iubitori ai Cenadului: Crăciun Nicolae – primar, Stefanovici Vasa – viceprimar, Radu Ioan – secretar, Cornut Gheorghe, Sivacichi Dimitrie, Isac Marius, Fodor Francisc, Velciov Petru, Saraficean Vasile, Târziu Vasile, Rânciog Teodor, Ivașcu Gheorghe – consilieri.*“ La următoarele trei numere, ca urmare a situației rezultate la alegerile locale din 6 iunie 2004, pe ultima pagină a revistei se va specifica: „*Publicația noastră «trăiește» prin contribuția următorilor iubitori ai Cenadului: Crăciun Nicolae – primar, Stefanovici Vasa – viceprimar, Radu Ioan – secretar, Anuichi Carmen, Bălan Gheorghe, Bornea Pavel, Cimpocă Emanuel, Fodor Francisc, Ivașcu Gheorghe, Rânciog Teodor, Saraficean Vasile, Sivacichi Dimitrie, Stancu Emilia, Sucișu Virgil, Târziu Vasile Lucian, Văcar Nicolae Cornel – consilieri.*“

Publicație editată sub egida Asociației Culturale „*Concordia*“ Cenad.

Culegere și paginație computerizate. Tipar: Tipografia „*Marineasa*“ din Timișoara.

2005 (Anul XIII)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Francisc Fodor, Daniel Groza, Ioan Radu, Ion Savu.

Colaboratori ocazionali: Felicia Ghica, Colț Alb, Cap limpede, George Ivașcu, Gheorghe Berciu, Lucian Oprea, Rozalia Savu,

Au apărut patru numere: 63 (12 pag.), 64 (12 pag.), 65 (12 pag.), 66 (12 pag.). La toate numerele, copertele I și IV sunt în policromie, copertele I și III sunt alb-negru, iar interiorul este tot alb-negru. Toate numerele sunt capsate. La toate apare ca sponsor Consiliul Local Cenad, iar ca sponsori persoane fizice se specifică: „*Publicația noastră «trăiește» prin contribuția următorilor iubitori ai Cenadului: Crăciun Nicolae – primar, Stefanovici Vasa – viceprimar, Radu Ioan – secretar, Anuichi Carmen, Bălan Gheorghe, Bornea Pavel, Cimpocă Emanuel, Fodor Francisc, Ivașcu Gheorghe, Rânciog Teodor, Saraficean Vasile, Sivacichi Dimitrie, Stancu Emilia, Sucișu Virgil, Târziu Vasile Lucian, Văcar Nicolae Cornel – consilieri.*“

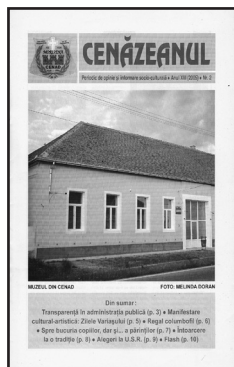
Publicație editată sub egida Asociației Culturale „*Concordia*“ Cenad.

Culegere și paginație computerizate. Tipar: Tipografia „*Marineasa*“ din Timișoara.

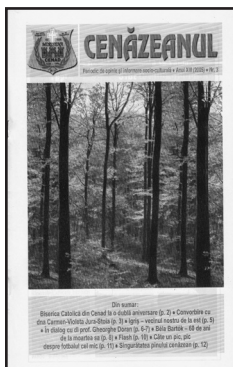
2006 (Anul XIV)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Francisc Fodor, Daniel Groza, George Ivașcu (începând cu nr. 4 (70), Ioan Radu, Ion Savu.

Colaboratori ocazionali: Lucian Oprea, Colț Alb, Susana Sandu, Geo

Anul XIII, nr. 2/2005

Anul XIII, nr. 3/2005

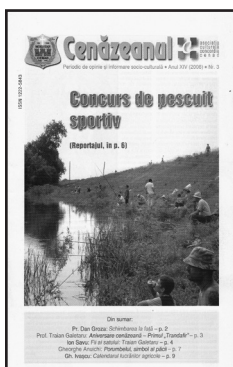
Anul XIII, nr. 4/2005

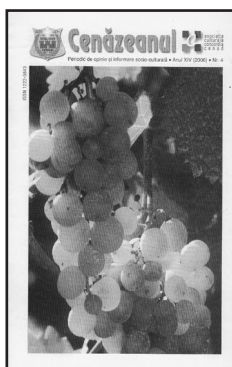
Anul XIV, nr. 1/2006

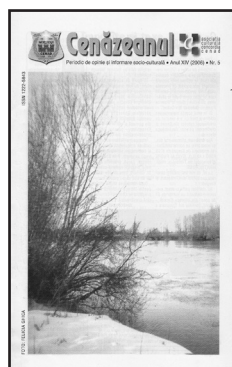
Anul XIV, nr. 2/2006

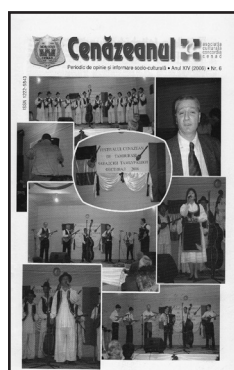
Anul XIV, nr. 3/2006

Anul XIV, nr. 4/2006

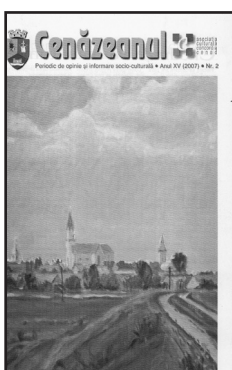
Anul XIV, nr. 5/2006

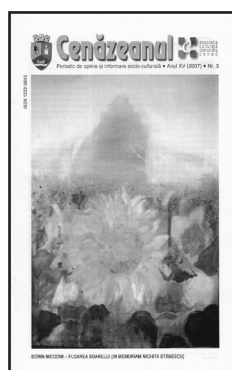
Anul XIV, nr. 6/2006

Anul XV, nr. 1/2007

Anul XV, nr. 2/2007

Anul XV, nr. 3/2007

Galetaru, Traian Galetaru, Felicia Ghica, Geanu, Liliana Micu, Maria Mândroane-Ciclovan, Maria Drulă (Suciu), Dorin Dronca, Zeno Gozo, Observator.

Au apărut șase numere: 67 (12 pag.), 68 (12 pag.), 69 (12 pag.), 70 (12 pag.), 71 (12 pag.), 72 (8 pag.). La toate numerele, copertele I și IV sunt în policromie, copertele I și III sunt alb-negru, iar interiorul este tot alb-negru. În afară de nr. 6 (72), toate celelalte sunt capsate. În nr. 2 (68) apare inserată o foaie volantă A5, conținând un chestionar destinat îmbunătățirii formei și conținutului publicației, cu două întrebări: 1) Cum vă apare aspectul grafic al publicației? (cu casete pentru trei variante de răspuns); 2) Despre ce ați dori să citiți în paginile publicației? (cu casete pentru opt variante de răspuns, cea de-a noua opțiune propunând orice alte probleme ce trebuie nominalizate).

La toate apare ca sponsor Consiliul Local Cenad, iar ca sponsori persoane fizice se specifică: „*Publicația noastră «trăiește» prin contribuția următorilor iubitori ai Cenadului: Crăciun Nicolae – primar; Ștefanovici Vasa – viceprimar; Radu Ioan – secretar; Anuichi Carmen, Bălan Gheorghe, Bornea Pavel, Cimpocă Emanuel, Fodor Francisc, Ivașcu Gheorghe, Rânciog Teodor, Saraficean Vasile, Sivacichi Dimitrie, Stancu Emilia, Sucișu Virgil, Târziu Vasile Lucian, Văcar Nicolae Cornel – consilieri.*“

Nr. 1 (67) este primul număr de revistă care are ISSN, respectiv ISSN 1222-5843. Este vorba de *International Standard Serial Number*, prescurtat ISSN, care în limba română înseamnă *Număr de serie standard internațional*, fiind un număr format dintr-o serie de opt cifre folosit pentru a identifica în mod unic o publicație periodică. ISSN este în mod special util la distingerea publicațiilor cu același titlu. Este folosit la ordonare, catalogare și alte practici legate de literatura periodică.

Publicație editată sub egida Asociației Culturale „*Concordia*“ Cenad.

Culegere și paginație computerizate. Tipar: Tipografia „*Marineasa*“ din Timișoara.

2007 (Anul XV)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Daniel Groza, George Ivașcu, Ioan Radu, Ion Savu.

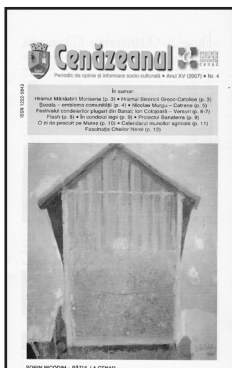
Colaboratori ocazionali: Colț Alb, Manase Groza, Reporter, Slavița Bojin, Nicolae Murgu, Ion Colojoară, Eugen Predescu, Elena Fecioru-Scânteioară, Iancu Almăj-Bănățanu, Observator, Dușan Baiski.

Au apărut șase numere: 73 (12 pag.), 74 (12 pag.), 75 (12 pag.), 76 (12 pag.), 77 (12 pag.), 78 (8 pag.). La toate numerele, copertele I și IV sunt în policromie, copertele I și III sunt alb-negru, iar interiorul este tot alb-negru. În afară de nr. 6 (78), toate celelalte sunt capsate.

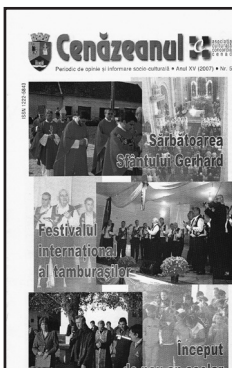
Sponsor: Consiliul Local Cenad.

Publicație editată sub egida Asociației Culturale „*Concordia*“ Cenad.

Culegere și paginație computerizate. Tipar: Tipografia „*Marineasa*“ din Timișoara, până la nr. 3 (75) inclusiv. La nr. 4 (76) nu apare caseta redacțională, ca atare nu se poate stabili tipografia. Începând cu nr. 5 (77),

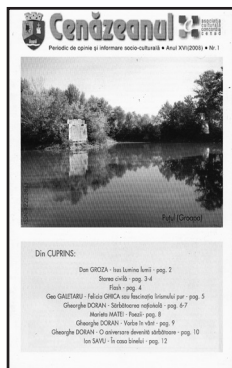
Anul XV, nr. 4/2007

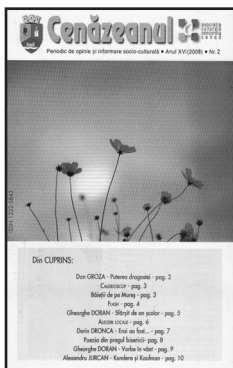
Anul XV, nr. 5/2007

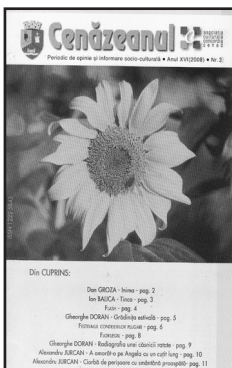
Anul XV, nr. 6/2007

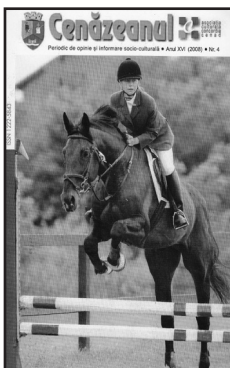
Anul XVI, nr. 1/2008

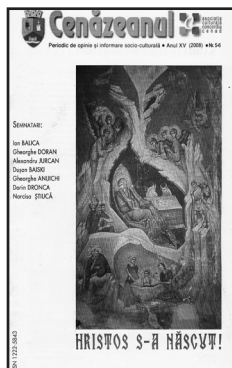
Anul XVI, nr. 2/2008

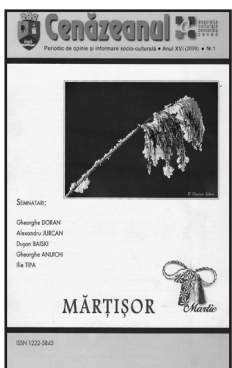
Anul XVI, nr. 3/2008

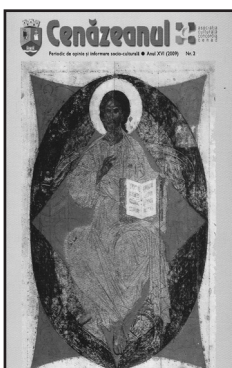
Anul XVI, nr. 4/2008

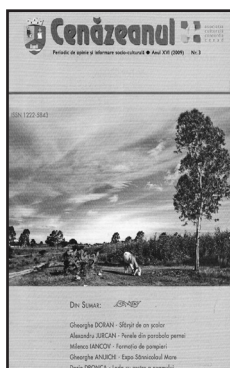
Anul XVI, nr. 5-6/2008

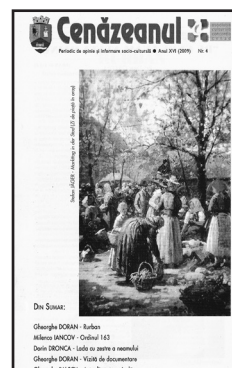
Anul XVII, nr. 1/2009

Anul XVII, nr. 2/2009

Anul XVII, nr. 3/2009

Anul XVII, nr. 4/2009

tiparul se va executa la „Eurostampa“ din Timișoara.

2008 (Anul XVI)

Redacție: (casetă redacțională apare doar în nr. 2 (80): Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Daniel Groza, Ioan Radu, Ion Savu.

Colaboratori ocazionali: Colț Alb, Geo Galetaru, Felicia Ghica, Moromete, Dorin Dronca, Marieta Matei, Elena Fecioru-Scânteioară, Alexandru Jurcan, Ion Balica, Ion Vornic-Râcu, Ion Văcariu, Gheorghe Țepeneu, Victor Enache, Dușan Baiski, Narcisa Știucă,

Au apărut șase numere, ultimele două într-unul dublu: 79 (12 pag.), 80 (12 pag.), 81 (12 pag.), 82 (12 pag.), 83-84 (20 pag.). La toate numerele, copertele I și IV sunt în policromie, copertele I și III sunt alb-negru, iar interiorul este tot alb-negru. Toate sunt capsate.

Sponsor: Consiliul Local Cenad.

Publicație editată sub egida Asociației Culturale „*Concordia*” Cenad.

Tipografia nu este menționată.

2009 (Anul XVII)

Redacție posibilă (lipsește caseta redacțională, însă presupunem că este vorba despre aceeași componentă ca în anul precedent): Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Daniel Groza, Ioan Radu, Ion Savu.

Colaboratori ocazionali: Ilie Tipa, Reporter, Alexandru Jurcan, Eugen Dorcescu, Costel Stancu, Nicolae Murgu, Simona Ciurdar, Eugen Bunaru, Paul Miron, Cristina Vițan, Dragan Dragojlović, Dușan Baiski, Blagoie Ciobotin, Milenco Iancov, Dorin Dronca, Gheorghe Ivașcu, Emanuel Cîmpoacă.

Au apărut șase numere, ultimele două într-unul dublu: 85 (12 pag.), 86 (12 pag.), 87 (12 pag.), 88 (12 pag.), 89-90 (26 pag.). La toate numerele, copertele I și IV sunt în policromie, copertele I și III sunt alb-negru, iar interiorul este tot alb-negru. La nr. 2 (86) și 5-6 (89-90), copertele II și III sunt goale. Toate sunt capsate.

Sponsor: Consiliul Local Cenad.

Publicație editată sub egida Asociației Culturale „*Concordia*” Cenad.

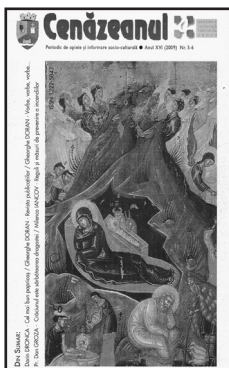
Tipografia nu este menționată.

2010 (Anul XVIII)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Dorin Dronca, Dan Groza, Milenco Iancov, Ion Savu. La nr. 2 (92), 3 (93) și 4 (94), apare, în chenar negru, și numele lui Ioan Radu.

Colaboratori ocazionali: Vasile Dunărean, Geo Galetaru, George Ivașcu, Anghel Dumbrăveanu, Gheorghe Berciu, Vida Anuichi (Jivin), Octavian Pavel Boier, Adrian Iovan, Viorel Suci, Alexandru Potcoavă, Gheorghe Izbășescu, Gheorghe Cornutu.

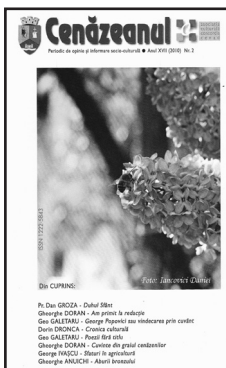
Au apărut șase numere, ultimele două într-unul dublu: 91 (12 pag.), 92 (12 pag.), 93 (12 pag.), 94 (12 pag.), 95-96 (20 pag.). La toate numerele, copertele I și IV sunt în policromie, copertele I și III sunt alb-negru, iar interiorul este tot alb-negru. Toate sunt capsate.

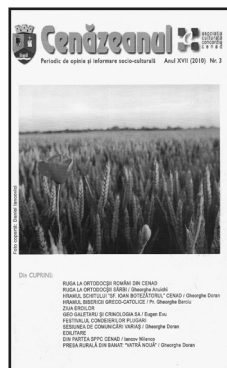
Anul XVII, nr. 5-6/2009

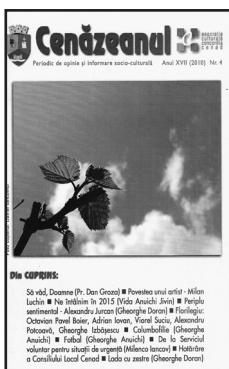
Anul XVIII, nr. 1/2010

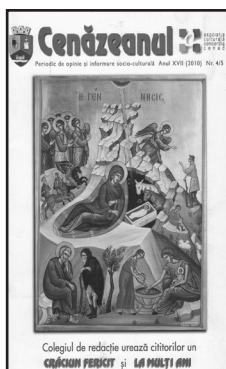
Anul XVIII, nr. 2/2010

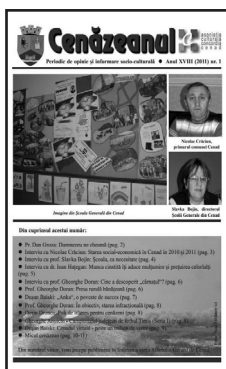
Anul XVIII, nr. 3/2010

Anul XVIII, nr. 4/2010

Anul XVIII, nr. 5-6/2010

Anul XIX, nr. 1/2011

Anul XIX, nr. 2/2011

Anul XIX, nr. 3/2011

Anul XIX, nr. 4/2011

Anul XIX, nr. 5/2011

Anul XIX, nr. 6/2011

Sponsor principal (la nr. 1 (91) nu este menționat nimic privind sponsorul):
Primăria comunei Cenad.

Publicație editată sub egida Asociației Culturale „*Concordia*“ Cenad.
Tipografia nu este menționată.

2011 (Anul XIX)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Dușan Baiski, Gheorghe Doran, Dorin Dronca, Dan Groza, Milenco Iancov, Ion Savu. Începând cu nr. 2 (98), li se adaugă prof. Slavka Bojin, iar de la nr. 3 (99), Miroslav Marianuț, secretarul Primăriei comunei Cenad.

Colaboratori ocazionali: Cristian Coșan, Daniela Kovaci, Alexandra Dorin, Paula Petrovici, Larisa Belmega, Jánosi Pául-Alexandru, Elisabeta Iacob, Bálint István, Andreea Pintilie, Fodor Francisc, Mara Danilov-Cirin, Radoica Stoianov, Emina Stefanovici, Vasa Stefanovici, pr. Dragan Kerpenišan, pr. Gheorghe Covaci, Claudiu Călin, Felicia Ghica.

Au apărut șase numere: 97 (12 pag.), 98 (12 pag.), 99 (16 pag.), 100 (12 pag.), 101 (12 pag.), 102 (12 pag.). La toate numerele, copertele I și IV sunt în policromie, copertele I și III sunt alb-negru, iar interiorul este tot alb-negru. Toate sunt capsate. Începând cu nr. 1 (97), toate vor avea paginile interioare tipărite pe hârtie albă lucioasă, ceea ce mărește calitatea revistei.

Publicație editată sub egida Asociației Culturale „*Concordia*“ Cenad. Tiraj: 250 de exemplare/număr de revistă.

Începând cu nr. 1 (97)/2011, la toate numerele va fi inserată în caseta redacțională, în deschidere, precizarea: „*Publicație realizată cu sprijinul Consiliului Local Cenad și al Primăriei comunei Cenad, județul Timiș.*“

Nr. 1 (97) a fost tipărit la „*Eurostampa*“ din Timișoara, iar următoarele la „*Artpress*“ din Timișoara.

2012 (Anul XX)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Dușan Baiski, Slavka Bojin, Gheorghe Doran, Dorin Dronca, Dan Groza, Milenco Iancov, Miroslav Marianuț, Ion Savu. Începând cu nr. 2 (104), li se alătură: ing. Gheorghe Ivașcu (agronom) și prof. Fodor Francisc. De la nr. 4 (106) li se alătură artistul plastic profesionist Lucian Oprea, iar de la nr. 5 (107), preotul ortodox român Gheorghe Covaci. Prin trecerea în neființă a prof. Gheorghe Doran, redacția se micșorează începând cu nr. 3 (105). Iar de la nr. 5 (107), pleacă Dan Groza, fiind mutat pe linie profesională la Chișineu-Criș (jud. Arad).

Colaboratori ocazionali: Denis Jivici, Zsolti Ugleșin, Miriana Dișici, Robert Lăcătuș, Andreea Mădălina Tălălău, Larissa Simona Cornut, Sara Glicheci, Nenad Filipov, Ovidiu Mureșan, Codruța Terlai, prof. Sebastian Cucov, prof. Cristina Păcev, Nicolae Crăciun, Geo Galetaru, Pauline Huschitt, Maria Barna, Florica Vaida (Albu).

Au apărut șase numere: 103 (12 pag.), 104 (12 pag.), 105 (12 pag.), 106 (12 pag.), 107 (12 pag.), 108 (16 pag.). La toate numerele, copertele I și IV sunt în policromie, copertele I și III sunt alb-negru, iar interiorul este tot alb-negru.

2013 (Anul XXI)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Dușan Baiski, Slavka Bojin, Gheorghe Covaci, Dorin Dronca, Fodor Francisc, Milenco Iancov, Gheorghe Ivașcu, Miroslav Marianuț, Lucian Oprea, Ion Savu. Nr. 5 (113) aduce un nume nou în redacție: Pauline Huschitt, președinta Comunității Cenăzenilor (Heimatortsgemeinschaft Tschanad) din Germania. Practic, acum sunt reprezentate în colegiul de redacție cele patru etnii majore istorice din Cenad. Începând cu nr. 5 (113), la cererea sa, Ion Savu nu mai face parte din redacție.

Colaboratori ocazionali: Geo Galetaru, Páll Margit, Brunhilde Hinkel, Claudiu Mesaroș, Ioan Mircea Mureșan, Florica Vaida (Albu), Veres Zoltán, Dorel Micle, Claudiu Călin, Iavorka Markov Iorgovan, Elisabeth Jung, Siegfried Thiel, Diana Diaconescu, Paul Covaci.

Au apărut șase numere: 109 (12 pag.), 110 (16 pag.), 111 (24 pag.), 112 (12 pag.), 113 (12 pag.), 114 (12 pag.). La toate numerele, copertele I și IV sunt în policromie, copertele I și III sunt alb-negru, iar interiorul este tot alb-negru. Toate sunt capsate. Tiraj: 250 de exemplare/număr de revistă.

Publicație editată sub egida Asociației Culturale „*Concordia*” Cenad.

Tipar: „*Artpress*” din Timișoara.

2014 (Anul XXII)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Dușan Baiski, Slavka Bojin, Gheorghe Covaci, Dorin Dronca, Fodor Francisc, Pauline Huschitt. Milenco Iancov, Gheorghe Ivașcu, Miroslav Marianuț. Cu nr. 2 (116) începând, din redacție nu mai face parte Lucian Oprea.

Colaboratori ocazionali: înv. Farcaș Noemi, Iavorka Markov Iorgovan, Ioan Hațegan, Claudiu Călin, Cristina Pacey, Diana Diaconescu, Ioan Popovici, Ioan Zoran Erdei, Oana Erdei, Tiberiu-Ioan Bociat, Daniel Marian, Vasa Stefanovici, Vida-Emina Marianuț, Cornelia Varga, Dragoljub P. Badrljica (Serbia).

Au apărut șase numere: 115 (12 pag.), 116 (12 pag.), 117 (16 pag.), 118 (16 pag.), 119 (16 pag.), 120 (16 pag.). La toate numerele, copertele I și IV sunt în policromie, copertele I și III sunt alb-negru, iar interiorul este tot alb-negru. Toate sunt capsate. Tiraj: 250 de exemplare/număr de revistă.

Publicație editată sub egida Asociației Culturale „*Concordia*” Cenad.

Tipar: „*Artpress*” din Timișoara.

2015 (Anul XXIII)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Dușan Baiski, Slavka Bojin, Gheorghe Covaci, Dorin Dronca, Fodor Francisc, Pauline Huschitt. Milenco Iancov, Gheorghe Ivașcu, Miroslav Marianuț. Cu începere de la nr. 1 (121), redacția se mărește prin: Tiberiu-Ioan Bociat (comisar șef de poliție de frontieră, șeful Punctului Comun de Contact Cenad-Kiszombor), Dan Muntean (avocat),

Claudiu Călin, Florica Vaida (Albu), Cristina Pacev, Imre Henszelmann, Geo Galetaru, Carmen Nada Mixich, Ioan Zoran Erdei, Zoran Marcov, Josef Kopp, Siegfried Thiel.

Au apărut șase numere: 121 (16 pag.), 122 (16 pag.), 123 (20 pag.), 124 (20 pag.), 125 (24 pag.), 126 (20 pag.). La toate numerele, copertele I și IV sunt în policromie, copertele I și III sunt alb-negru, iar interiorul este tot alb-negru. Toate sunt capsate. Tiraj: 250 de exemplare/număr de revistă.

Publicație editată sub egida Asociației Culturale „*Concordia*” Cenad.

Tipar: „*Artpress*” din Timișoara.

2016 (Anul XXIV)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Dușan Baiski, Tiberiu (-Ioan) Bociat, Slavka Bojin, Gheorghe Covaci, Dorin Dronca, Fodor Francisc, Pauline Huschitt. Milenco Iancov, Gheorghe Ivașcu, Miroslav Marianuț, Dan Muntean, Rodica Pitic, Cornelia Varga. Începând cu nr. 5 (131), Dan (Daniel) Groza părăsește din nou redacția, în favoarea colegului său, noul preot paroh romano-catolic de Cenad, Bene Tamás (începând cu nr. 6/2016).

Colaboratori ocazionali: Zoran Markov, Imre Henszelmann, Ionel Bota, Ioan Zoran Erdei, Liliana Varga, Georgeta Cucu, Mircea Mureșan, Vida-Emina Marianuț, Milan Uncianschi, Oana Erdei, Geo Galetaru.

Au apărut șase numere: 127 (24 pag.), 128 (20 pag.), 129 (16 pag.), 130 (20 pag.), 131 (24 pag.), 132 (32 pag.). La toate numerele, copertele I și IV sunt în policromie, copertele I și III sunt alb-negru, iar interiorul este tot alb-negru. Toate sunt capsate. Tiraj: 250 de exemplare/număr de revistă.

Publicație editată sub egida Asociației Culturale „*Concordia*” Cenad.

Tipar: „*Artpress*” din Timișoara.

2017 (Anul XXV)

Redacție: Gheorghe Anuichi, Dușan Baiski, Bene Tamás, Tiberiu (-Ioan) Bociat, Slavka Bojin, Gheorghe Covaci, Dorin Dronca, Fodor Francisc, Pauline Huschitt. Milenco Iancov, Gheorghe Ivașcu, Miroslav Marianuț, Dan Muntean, Rodica Pitic, Cornelia Varga. Începând cu nr. 2, un nou membru: prof. Oana Erdei. Iar de la nr. 3, prof. Carmen Mixich și prof. Iancu C. Berceanu.

Colaboratori ocazionali: Imre Henszelmann, Geo Galetaru, Vasa Stefanovici, Beatrice Szucs, Ioan Zoran Erdei

Până la tipărirea cărții de față, au apărut numerele: 133 (24 pag.), 134 (28 pag.), 135 (28 pag.). La toate numerele, copertele I și IV sunt în policromie, copertele I și III sunt alb-negru, iar interiorul este tot alb-negru. Toate sunt capsate. Tiraj: 250 de exemplare/număr de revistă.

Publicație editată sub egida Asociației Culturale „*Concordia*” Cenad.

Tipar: „*Artpress*” din Timișoara.

Anul XXIV, nr. 1/2016

Anul XXIV, nr. 2/2016

Anul XXIV, nr. 3/2016

Anul XXIV, nr. 4/2016

Anul XXIV, nr. 5/2016

Anul XXIV, nr. 6/2016

Anul XXV, nr. 1/2017

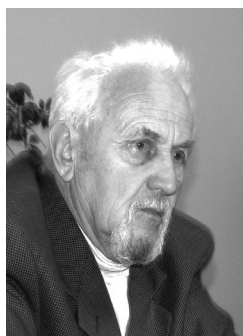
Anul XXV, nr. 2/2017

Anul XXV, nr. 3/2017

Dincolo de semnături

Dacă în capitolul precedent doar am amintit numele redactorilor, în cele ce urmează vom încerca să creionăm și scurtele lor biografii. De data aceasta, însă, am renunțat la ordinea alfabetică, luând în considerare ordinea temporală în care au fost menționate pentru prima dată numele redactorilor în cadrul colegiului de redacție al revistei.

Gheorghe Doran

Gheorghe Doran

S-a născut la 8 decembrie 1933 în Oravița, județul Caraș-Severin. Școala primară o urmează în orașul natal, inclusiv Școala medie de comerț cooperatist pe care o încheie în vara anului 1952. În 1959 se înscrie la Facultatea de filologie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj, pe care o absolvă în iulie 1964. Va activa în calitate de profesor de limba și literatura română la școlile primare din Cenad, Variaș și Saravale, din județul Timiș.

A debutat în anul 1989 în revista „*Scrisul bănățean*”. De atunci a publicat sporadic în „*Scrisul bănățean*”, „*Drapelul roșu*”, „*Orizont*”, „*Vrerea*” (Timișoara), „*Caraș-Severinul*” (Reșița), „*Paralela 45*” (Timișoara).

La Variaș a editat publicația „*Abecedar*” a elevilor de la școala din localitate.

A cules și a publicat folclor în: „*Banatule, mândră floare*”, „*Ce-am în inimă și-n gând*”, „*Folclor literar*” (Universitatea de Vest-Timișoara), „*Vrerea*”.

A îngrijit volumul de versuri „*An din patru primăveri*” al poetului cărășean Mihai Novac.

Este autorul culegerii „*Pădure, soro pădure - Culegere de folclor literar din munții Locvei*” (Editura Mirton, Timișoara, 1999).

În 2000 a publicat volumul de poezie „*Visul de noapte al apelor*” (Editura Marineasa, Timișoara, 2005). Au urmat: „*Jurnalul unui cenăzean anonim*” (Editura Marineasa, 2005), „*Între sacru și profan sau glose pe marginea unui manuscris religios*” (Editura Marineasa, Timișoara, 2008) și „*Graiul cenăzenilor*” (Editura Marineasa, Timișoara, 2011).

În 1993, împreună cu un grup de cenăzeni, a fondat revista de opinie și informare socio-culturală „Cenăzeanul”, de care s-a îngrijit vreme de 18 ani. De asemenea, în 2003 a inițiat și înființat Asociația Culturală „Concordia” Cenad, al cărei președinte a fost până la moartea sa. Sub egida acestei organizații neguvernamentale și non profit, a organizat, în fiecare toamnă, o zi a asociației, în cadrul căreia s-au prezentat diverse comunicări, texte literare etc. Câțiva ani la rând, a editat câte-un anuar „Concordia” (2004, 2005, 2006, 2007, 2008).

În 2007, a îngrijit albumul „Redescoperirea Cetății” cu reproduceri alb-negru ale lucrărilor artiștilor plastici profesioniști, realizate în cadrul taberelor de pictură de la Cenad din anii 1983, 1984 și 1985. În 2002, a îngrijit culegerea literară „Dincolo de început” (Editura Marineasa, Timișoara), cu lucrări literare publicate de elevi și tineri cenăzeni în revista „Cenăzeanul”. A prefațat culegerea de poezie „Frământări” a poetei Florica Biro din Cenad.

1/2005, Colț Alb va face o observație ce se merită notată: „Dl. Profesor Gheorghe Doran, un «clasic în viață», este unul din cei care nu au primit titlul de cetățean de onoare al Cenadului. Eu cred că faptele sale în promovarea culturii sunt evidente și o face absolut dezinteresat din punct de vedere material.”

A trecut la cele veșnice pe 15 iunie 2012. A fost înmormântat la Cenad.

Gheorghe Anuichi

Se naște la Cenad, la 23 august 1945, ca fiu al lui Ion și Sofia Anuichi, rădăcinile strămoșilor săi pe linie paternă fiind undeva în Munții Meglenului. După absolvirea școlii din localitatea natală, se califică la Arad în meseria de tâmplar de mobilă. Lucrează o perioadă la I.P.R.O.F.I.L. „Gheorghe Doja”, iar în paralel urmează cursurile serale ale Liceului „Moise Nicoară” din Arad, pe care îl absolvă în 1966.

O scurtă perioadă este contabil la fosta Gospodărie Agricolă de Stat (G.A.S.) din localitatea Pordeanu. Pleacă la Școala Tehnică C.F.R. din Timișoara, unde dobândește titlul de impiegat de mișcare, care îi permite să activeze la stațiile C.F.R. din Sânnicolau Mare, Dudeștii Vechi, Tomnatic.

În 1969 se întoarce definitiv la Cenad, la stația C.F.R., unde va activa până la pensionare, în calitate de șef de gară (1 octombrie 1995). În tinerețe, a jucat fotbal, formându-se ca atare la U.T.A., însă reîntoarcerea în satul natal nu-i va mai permite să intre în echipa mare a clubului, dar va continua să practice acest sport la Sânnicolau Mare și Cenad. De altfel, în noua sa calitate, de redactor la revista „Cenăzeanul”, va scrie zeci și zeci de pagini dedicate fotbalului.

Gheorghe Anuichi

Ion Savu

pseudonimul Colț Alb. A fost unul dintre promotorii de bază ai corului Bisericii ortodoxe române din Cenad.

Marile sale pasiuni sunt și filatelia, numismatica și columbofilia, el participând la zeci și zeci de concursuri și obținând, la fel, zeci și zeci de diplome și medalii pe plan regional, național și internațional. Este maestru emerit al sportului columbofil.

Ion Savu

Militar de carieră, a activat la Cenad, la Unitatea de grăniceri, pensionându-se cu gradul de comisar. Alături de prof. Gh. Doran, Gh. Anuichi și prof. I. Strungariu, a pus bazele revistei „*Cenăzeanul*”. Cu o vastă cultură generală, cu un ascuțit simț de observație și adevărat talent literar, a semnat ani de zile rubrica „*Flash*”, sub

Ion Strungariu

Mare amator de drumeții, a trezit în rândul cenăzenilor plăcerea de a călători prin țară.

Ion Strungariu

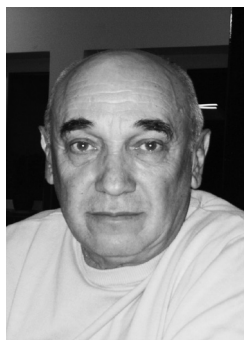
S-a născut la 30 iunie 1926, în satul Hulub, com. Dângeni, jud. Botoșani. A fost unul din cei opt copii ai lui Vasile și Maria Strungariu. Urmează Școala Normală „*Vasile Lupu*” din Iași (1939-1947). După absolvire, este învățător-educator în Iași (1948), apoi solicită numirea definitivă în învățământ. Este trimis la Inspectoratul Școlar al Județului Timiș, unde obține un post la Școala Elementară din Sânnicolau Mare (timp de patru ani), apoi la Teremia Mare (director școlar), Grabați, Lovrin, Cenad. La Cenad a avut nu mai puțin de 27 de promoții de elevi.

Dorința de autoperfecționare l-a determinat să urmeze și cursurile Facultății de Filologie de la Universitatea din Timișoara (1965-1969). Pe 25 septembrie 1999, i se decernează diploma de Cetățean de Onoare al comunei Cenad.

Ioan Popovici

S-a născut la Cenad, la 15 august 1945. A absolvit școala generală și școala medie la Sânnicolau Mare. A urmat cursurile Facultății de Istorie-Filosofie din cadrul Universității „*Babeș-Bolyai*” din Cluj-Napoca.

A activat în calitate de profesor de istorie la Școala Generală din Beba Veche (1 februarie 1967-31 august

Ioan Popovici

1978), Liceul Industrial nr. 1 din Timișoara (1 septembrie 1978-10 ianuarie 1979) și la Școala Generală nr. 2 din Timișoara (11 ianuarie 1979-31 august 2009). Actualmente este pensionar. Trăiește la Timișoara.

Daniel Groza

S-a născut la 30 septembrie 1966, la Baia Mare. A urmat cursurile școlii generale și, respectiv, medii la Târgu Lăpuș. Între anii 1986-1992, și-a definitivat studiile la Institutul Teologic din Alba Iulia. Timp de 18 ani a slujit în calitate de preot paroh la Biserica romano-catolică din Cenad. În 1994, a fost solicitat de prof. Gh. Doran să se implice în redactarea revistei „Cenăzeanul“, iar ulterior a pus umărul și la înființarea Asociației Culturale „Concordia“ Cenad. Ani de zile a scris materiale pe teme religioase. În prezent, este preot la Chișineu-Criș, jud. Arad.

Daniel Groza

Carmen Giuricin

A activat în cadrul filialei din Cenad a Uniunii Sârbilor din România. A scris pentru revistă o serie de articole despre viața și activitatea minorității sârbe din Cenad.

Sava Vlascici

S-a născut la Cenad la 18 septembrie 1946, ca fiu de agricultori. Absolvă școala din comună în 1960, apoi, în perioada 1960-1964, la Timișoara, urmează cursurile liceale, după obținerea bacalaureatului înscriindu-se la Facultatea de Agronomie din același oraș. După obținerea diplomei, este repartizat în comuna Voloiac din județul Mehedinți, unde se și căsătorește. În 1993, se reîntoarce în localitatea natală, ca inginer la Asociația Agricolă „Morisena“. Nu a scris niciun articol pentru „Cenăzeanul“, fiind impus, după cum va specifica prof. Gh. Doran, de sponsorul de atunci al revistei, A.A. „Morisena“.

Elena Flonta

S-a născut la 20 mai 1974 în orașul Tășnad, județul Satu Mare, iar primii 11 ani din viață i-a petrecut în satul Rațiu din apropierea orașului Tășnad.

Domiciliată în Cenad din 1985 până în prezent.

Primele patru clase le-a urmat la școala din Rațiu. Într-o singură sală, învățau copii de diferite vârste, media fiind de patru copii într-o clasă. Primele două trimestre din clasa V au fost făcute la școală generală din Tășnad.

Elena Flonta

A continuat școală, până în clasa a X-a, la Școala Generală din Cenad. A urmat doi ani (1990-1992) cursurile Liceului teoretic Sânnicolau Mare, profil uman.

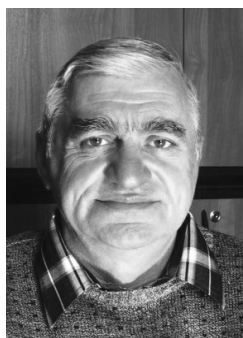
Este de profesie operator date.

Din decembrie 1999 până în septembrie 2003, a lucrat ca muncitor necalificat la „*Zoppas Industries România*“ din Sânnicolau Mare. S-a transferat apoi în logistică, fiind mai întâi operator date, apoi planificator materie primă până în martie 2010. Din iulie 2012 până în prezent este asistent comercial în cadrul aceleiași firme.

Marea realizare a vieții este copilul său, Raul-Ilie.

La capitolul hobby ar fi multe de spus, dar în top sunt florile și fotografia.

În timpul liceului visa să devină jurnalist. Psihologia și filosofia erau alte subiecte interesante. O vreme a cochetat cu poezia, iar în pauzele de la școală o găsea adesea printre rafturile bibliotecii.

Ioan Radu

Ioan Radu

Născut pe 23 noiembrie 1952, la Cenad. Absolvent al Liceului de Construcții din Timișoara. O perioadă de timp a fost șeful echipei de construcții din cadrul Primăriei Cenad. A activat în calitate de secretar al Primăriei Cenad, până la trecerea sa timpurie în neființă.

Lucian George Doran

S-a născut la 28 octombrie 1974, la Timișoara. A absolvit primele patru clase la secția în limba maghiară a Școlii Generale din Cenad. Liceul l-a absolvit la Sânnicolau Mare, ultimele studii fiind cele postuniversitare, la Universitatea de Vest din Timișoara. De profesie este jurist. Activează în calitate de consilier juridic, în principal pentru firmele din cadrul Grupului „*Zoppas Industries*“. Este traducător autorizat pentru limbile maghiară-română atât în România, cât și în Ungaria.

Lucian G. Doran

Diana Perian

S-a născut la Sânnicolau Mare, pe 12 octombrie 1983. Copilăria și-a petrecut-o la Cenad, alături de bunicii din partea tatălui. Tot la Cenad a urmat cursurile școlii generale, mai apoi liceul și facultatea la Timișoara. A terminat Liceul Pedagogic „*Carmen Sylva*“, secția învățători-educatori, apoi Facultatea de Economie și Administrare a Afacerilor la Universitatea de Vest, precum și un masterat în Administrarea Financiară a Afacerilor

la aceeași universitate.

Primul loc de muncă a fost în domeniul contabilității la o firmă de transport din Timișoara. În paralel, la aceeași universitate ale cărei cursuri le-a absolvit, a ținut pe parcursul unui an, în calitate de colaborator, seminariile de investiții financiare.

De nouă ani lucrează în cadrul departamentului financiar al „*Delphi Packard România*“, o companie în domeniul automotive din Sânnicolau Mare.

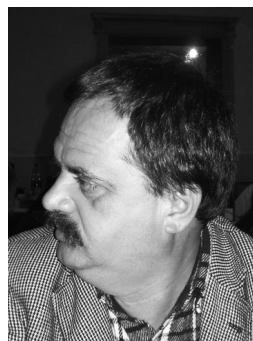
Este căsătorită de peste 10 ani, iar rodul acestei căsnicii este un copil de 6 ani, elev în clasa zero la Școala Generală nr. 2 din Sânnicolau Mare.

Pasiunea sa o constituie lectura. Citește aproape orice, de la romane și poezie la filosofie și științe exacte, în funcție de starea sufletească și interesele dintr-o anumită perioadă. Este fană a muzicii rock atât românești, cât și străine, iar acest interes vine ca o completare a hobby-ului menționat anterior, deoarece de cele mai multe ori se întrepătrund.

Nu exclude niciodată o revenire la pasiunea scrișului, care i-a făcut cândva mare plăcere și i-a adus satisfacții sufletești.

Francisc Fodor

S-a născut la Cenad la 10 octombrie 1960. Școala generală a absolvit-o în satul natal, după care a urmat în limba maghiară Liceul „Bartók Béla“ din Timișoara. Este absolvent, în 1984, al Facultății de Electrotehnică din cadrul Institutului Politehnic „Traian Vuia“ din Timișoara. A fost repartizat la Schela de foraj Zădăreni - Brigada Jimbolia, în calitate de inginer energetic, aici activând până în 1991. În perioada 1991-1995, a lucrat la Filatura din Sânnicolau Mare, ca inginer energetic. Din 1996, a lucrat ca profesor suplinitor, iar din 2003 ca profesor titular în învățământ. Pasiunile sale sunt istoria locală, drumețiile, vânătoarea și pescuitul.

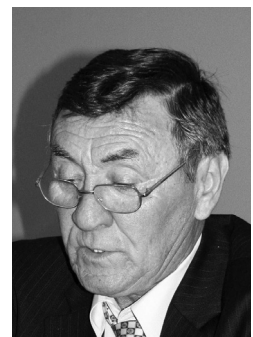

Francisc Fodor

Gheorghe Ivașcu

A văzut lumina zilei pe 12 iunie 1953, la Sânnicolau Mare. În orașul natal a absolvit, între anii 1960-1968 cursurile școlii generale, dar și cele ale Liceului Teoretic, 1968-1972. După stagiul militar cu termen redus (1972-1973), în perioada 1973-1978 va urma cursurile Facultății de Agronomie din Timișoara, secția agricultură.

După absolvire, este repartizat în localitatea Murgeni, județul Vaslui, unde va activa până în 1981, an în care i se naște și fiica, Georgiana. Între anii 1981-1989, va activa în cadrul A.E.S.C. Sânnicolau Mare, la început în calitate de șef de

Gheorghe Ivașcu

fermă, apoi ca director tehnic. În perioada 1990-1992 este inginer-șef la Cooperativa Agricolă de Producție din Cenad, apoi, între 1992 și 1996, șef de fermă la Întreprinderea Agricolă de Stat din Sânnicolau Mare. Între 1996-2011, va activa la Consiliul Județean Timiș, la Direcția de prestări servicii. Actualmente este pensionar.

A debutat în revista „Cenăzeanul“ în 2005, cu un articol despre pescuit.

Ulterior, se va ocupa de două rubrici permanente: „Sfaturi de sezon pentru gospodarii cenăzeni“ și, respectiv, „Pescar cenăzean“.

Este președintele Asociației Culturale „Concordia“ din Cenad.

Dorin Dronca

Dorin Dronca

S-a născut la 3 iunie 1964, în comuna Cenad. Clasele primare I-IV le-a urmat la Cenad, sub îndrumarea învățătoarei Florica Blaj. Începând cu clasa a V-a, la sugestia și sfatul profesoarei de muzică, Mara Danilov Cirin, a plecat la Liceul de Muzică „Ion Vidu“ din Timișoara, pe care l-a absolvit în anul 1984, instrument trompetă.

În 1986, după absolvirea stagiului militar, s-a angajat la Filatura Sânnicolau Mare, unde a activat până în anul 1989. Începând cu 1 decembrie 1995 și până în prezent, este angajat la Primăria Cenad, având funcția de bibliotecar.

Este component al corului Bisericii ortodoxe române. A fost și membru al formației locale de tamburași „Lale sa Morișa“.

Hobby-urile sale sunt pescuitul și culesul de ciuperci.

Milenco Iancov

S-a născut la 25 ianuarie 1961, în localitatea Cenad, județul Timiș. A fost unul din cei doi copii ai lui Sava și Elisabeta Iancov. A urmat cursurile Școlii Generale la Cenad, iar clasa a X-a și școala profesională la Timișoara, profil tâmplărie. Primul său loc de muncă a fost la „Mobilă Banatului“ din Timișoara, de unde s-a transferat la I.P.L. Sânnicolaul Mare și, ulterior, la firma „San Siro“

din același oraș. În cele din urmă, s-a retras în localitatea natală, unde s-a angajat ca șofer la Primărie, pentru ca apoi să devină șeful Serviciului voluntar pentru situații de urgență.

Cel mai mare hobby al său îl constituie pescuitul.

Milenco Iancov

Dușan Baiski

S-a născut pe 11 martie 1955, la Sânnicolau Mare, județul Timiș. A absolvit Școala Generală din Cenad, apoi Școala Profesională „*Electromotor*“, Școala Populară de Artă, Liceul de Filologie-Istorie și Open University - Business School.

Din 1990 este membru al Uniunii Scriitorilor din România. A publicat următoarele volume de autor: *Averse izolate* (proză scurtă], Editura Facla, Timișoara - 1984; *Radiografia unui caz banal* (proză scurtă), Editura Facla, Timișoara - 1988; *Љубав међу сенкама!* – Dragoste între umbre (poezie în lb. sârbă), Editura Kriterion, București - 1990; *Luna și tramvaiul 5* (proză scurtă), Editura Marineasa, Timișoara - 1994; *Piața cu paiate* (teatru), Editura Marineasa, Timișoara - 1994; *Război pe Internet* (studiu], Editura Waldpress, Timișoara – 2004; *Păsări pătrate pe cerul de apus* (proză scurtă), Editura Marineasa, Timișoara - 2006; *Свађа с мастилом* – Cearta cu cerneala (poezie în limba sârbă), Editura Uniunii Sârbilor din România, Timișoara – 2007; *Cenad, pur și simplu* (studii monografice), Editura Marineasa, 2009; *Cenad – Studii monografice*, Editura Artpress Timișoara, 2012 și 2015, *Lugoj - Studii monografice*, Editura Artpress Timișoara, 2015.

A tradus și publicat zece cărți din literaturile sârbă, chineză, taiwaneză.

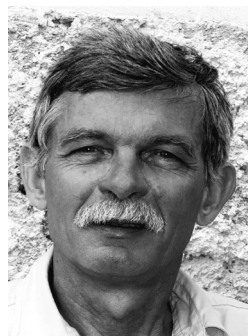
Este prezent în numeroase volume colective, în dicționare și enciclopedii din țară și străinătate. A publicat proză în reviste din România, Serbia și Germania.

Este inițiatorul și coordonatorul general al portalului „*Banaterra - Enciclopedia Banatului*“. Este fondatorul și președintele Asociației culturale „*Banaterra*“.

A activat la AEM din Timișoara. Ca jurnalist, a participat la fondarea câtorva publicații („*Agenda*“, „*Sindicatul băcănean*“, „*Morisena*“). A lucrat timp de 18 ani la săptămânalul „*Agenda*“ din Timișoara, pe poste de șef secție economic-social. Din 2009 și până în prezent activează în calitate de persoană fizică autorizată în domeniile Internet și editare de cărți, reviste etc.

Slavka Bojin

Este născută în Cenad, pe 21 mai 1959. Școala generală a absolvit-o în satul natal. Primele patru clase le-a studiat în limba maternă, sârbă, iar clasele V-VIII, în limba română. S-a înscris, apoi, la Liceul de Filologie-Istorie din Timișoara, secția sârbă, iar între 1981-1985 a

Dușan Baiski

Slavka Bojin

urmat cursurile Facultății de Filologie din cadrul Universității „Al. I. Cuza” din Iași. După obținerea licenței a fost repartizată la Târgu Mureș, în calitate de profesor de limba română. Acolo a profesat până la Revoluția din Decembrie 1989. Ulterior, a obținut titularizarea la Școala Generală din Cenad, ca profesor de limba română, unde predă și astăzi. Între anii 2006 și ianuarie 2017 a ocupat și funcția de director școlar.

S-a căsătorit în anul 1986. Are doi fii, Marko și Dalibor, de care este foarte mândră. Are și două nepoțele pe care le adoră. Consideră că fiii și nepoțelele sunt cea mai importantă realizare și cea mai mare avere a ei.

Miroslav Marianuț

Locuiește în Sânnicolaul Mare și face naveta la Cenad.

Lubește cântecul și dansul, îi place să citească și să călătorească. În liceu și în facultate a scris poezii, însă astăzi îi place doar să le citească.

Miroslav Marianuț

S-a născut la data de 27 ianuarie 1969, la Sânnicolau Mare, ca fiu al lui Ioța și Milca Marianuț. A urmat cursurile școlii generale din Cenad: clasele I-IV în limba sârbă, iar V-VIII în limba română. Între anii 1984-1987 este elev al Liceului Industrial Sânnicolau Mare, profil mecanic. În perioada 2006-2009 urmează Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării din cadrul Universității „Babeș-Bolyai”, secțiunea Administrație Publică – secția Timișoara, unde-și obține licența. Între 2011-2012 urmează masteratul la Facultatea de Drept și Administrație Publică din cadrul Universității de Vest Timișoara.

După absolvirea liceului își va satisface stagiul militar, în ianuarie 1989 fiind lăsat la vatră. În perioada aprilie 1989 – luna ianuarie 1991, angajat la „Consum Coop” Cenad, în funcția de șef de unitate (merceolog), iar din ianuarie 1991 e transferat în interes de serviciu la Primaria Cenad, unde activează și în prezent. Pe parcursul perioadei ianuarie 1991-2010 ocupă funcția de agent agricol, având și alte atribuții (cumul de funcții), cum ar fi perioada 2004-2010, ca și promotor local (proiecte de dezvoltare). Din luna februarie 2010 ocupă funcția de secretar de comună.

Lucian Oprea

În 1995 s-a căsătorit cu Vida-Emina Dișici, cu care are două fete: Maia (2004) și Svetlana (2011).

Principalul său hobby îl constituie muzica.

Lucian Oprea

Născut în 1977, în data de 10 decembrie. Absolvent al Facultății de Arte Plastice Timișoara, promoția 2003. Activitatea sa poate fi descrisă astfel: 1997-2003 - des-

coperirea și dezvoltarea elementelor care definesc artele vizuale; 2003-2015 - dezvoltarea creativității în rândul tinerilor școlari (profesor de artă plastică); 2014-2017 colectarea de informații și trăiri afective din sfera societății, prin prisma lentilei și a suprafeței fotosensibile a unui aparat foto (fotograf evenimente).

Pasionat de călătorii în diverse spații și emoții, imagini și clișee.

Gheorghe Covaci

S-a născut la 24 mai 1957 în Cenad, fiind fiul lui Pavel și Marioara. Bunicii și străbunicii au fost cu toții din Cenad; cei materni cunoscuți ca „vița lui Vană“, iar cei paterni ca „vița lui Pușcă“.

A urmat cursurile Școlii Generale cu clasele I-VIII la Cenad, între anii 1964-1972, iar clasele IX-X la Sânnicolau Mare, între anii 1972-1974. Este absolvent al Seminarului Teologic din Caransebeș, ale cărui cursuri le-a urmat în perioada 1974-1979. A fost hirotonit ca preot pe 8 noiembrie 1980. Este licențiat al Facultății de Litere, Istorie și Teologie, al Universității de Vest din Timișoara, în domeniul Teologie, specializarea Teologie Ortodoxă Pastorală, sesiunea iunie 2008.

În perioada 2002-2013, a funcționat ca secretar la Protopopiatul Ortodox Român din Sânnicolau Mare. Între anii 1990-2013 a predat religia la Școala Generală din Cenad. Are grad de iconom. În prezent, este preot paroh la Cenad.

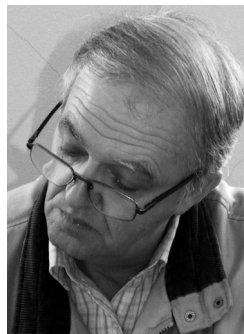
Pauline Huschitt

Născută la Cenad, la 1 octombrie 1947. Clasele I-IV ale școlii primare le absolvă la Cenad, clasa a V-a la Tomnatic, iar VI și VII la Sânnicolau Mare, toate cele șapte clase în limba germană.

A învățat meseria de croitoreasă la Cenad. În această calitate a profesat la Cooperativa Meșteșugărească „Bănățeanul“ din Sânnicolau Mare până în 1971, după care se va transfera la Cooperativa Meșteșugărească „Colortex“, însă cu munca la domiciliu. Actualmente este pensionară.

Are doi copii: Christian (născut la Cenad pe 14 august 1970) și Christine (născută la Sânnicolau Mare pe 31 iulie 1971).

În 1984 a emigrat în Germania, stabilindu-se la Nürnberg, unde locuiește și în prezent. Din anul 2001 este președinta organizației cenăzenilor emigranți - Comunitatea Germanilor din Cenad (Heimatortsgemeinschaft

Gheorghe Covaci

Pauline Huschitt

Tschanad/Cenad), calitate pe care o părăsește în octombrie 2017, pentru a lăsa locul celor mai tineri.

Principala sa pasiune o constituie prepararea prăjiturilor. Este activă în diverse organizații și comunități: Biserica „*Sf. Wolfgang*“, „*Haus der Heimat*“ (Casa Patriei) din Nürnberg etc. Redactor pentru limba germană la „*Cenăzeanul*“.

Tiberiu-Ioan Bociat

Tiberiu-Ioan Bociat

Născut în orașul Hațeg, jud. Hunedoara, la 19 septembrie 1967.

A urmat cursurile școlii generale și ale Colegiului Național „*I.C. Brătianu*”, secția Electrotehnică, liceu pe care l-a absolvit în anul 1986, la Hațeg. Absolvent, în 1992, al Facultății de Construcții, Secția Căi Ferate, Drumuri și Poduri, din cadrul Universității Politehnica. În 2004 a absolvit Facultatea de Drept. După care au urmat studii postuniversitare în specialitatea Management și Resurse Umane și, respectiv, un masterat în specializarea Controlul și Administrația Fiscală în Vămi.

De profesie, este inginer constructor și jurist

Din martie 2010, este coordonatorul național român al Punctului Comun de Contact Cenad-Kiszombor, structură independentă în subordinea nemijlocită a Inspectoratului General a Poliției de Frontieră Române, Direcția Afaceri Europene, Schengen și Relații Internaționale.

Din anul 2008, este coordonator local al operațiunilor comune desfășurate de către Agenția Frontex la frontiera cu Serbia (Punctul Local Frontex Moravița) și atestat ca instructor (trainer) Frontex pentru polițiști străini care vin să lucreze cu colegi români.

Hobby: lectura: literatura SF, istorie, geografie; turismul intern și internațional; plimbările și activitățile în natură, în special pe munte; geocaching; sport: tenis de câmp, schi.

Dan Muntean

Dan Muntean

S-a născut la 3 februarie 1969, în Sânnicolau Mare. Domiciliat în Cenad de la naștere până în prezent.

A urmat școala generală clasele I-VIII la Cenad, iar Liceul Industrial din Sânnicolau Mare, profilul Electrotehnic, între anii 1983-1987.

În perioada 1995-2005, a urmat cursurile Facultății de Drept din cadrul Universității Europene Drăgan, fiind licențiat în Științe juridice în anul 2000 al Universității

„Titu Maiorescu“ din Craiova. Absolvent al cursurilor postuniversitare în specialitatea Drept Comercial la Facultatea de Drept din cadrul Universității de Vest din Timișoara.

În perioada 1989-1990, a fost angajat la Întreprinderea de Cânepă din Sânnicolau Mare, în funcția de electrician. Apoi, între anii 1990-1992, la I.T.S.A.I.A. Sânnicolau Mare, ca șofer. Între anii 1992-2002 a activat la S.C.A. Sinagro S.A. Sânnicolau Mare ca șofer, consilier juridic și director comercial, iar între 2002-2004 la S.C. „Zoppas Industries România“ S.R.L. în funcția de responsabil la magazia de materie primă.

Din 3 ianuarie 2004 este avocat în cadrul Baroului Timiș.

Cea mai importantă realizare sunt însă cei doi copii de care este foarte mândru: Alexandru Silviu, student la U.V.T. în cadrul Facultății de Informatică, și Alexandra Iulia, elevă în clasa a VII la Școală Generală „Nestor Oprean“ din Sânnicolau Mare

Pasiunile sale sunt concursurile auto, el participând la campionate județene și regionale de rally, rally sprint și viteză pe traseu montan sau viteză în coastă. Un alt hobby este motociclismul de plăcere. Și, legat de aceste hobbyuri pe care le practică, este un împătimit supporter al tuturor competițiilor auto-moto, participând ca spectator la astfel de concursuri în Ungaria, Cehia, Spania și România și urmărind la televizor toate competițiile de gen. Pe timp de iarnă practică schiatul.

Cornelia Varga

Cornelia Varga

S-a născut în 19 septembrie 1964, la Timișoara. A urmat cursurile școlii primare și medii la Liceul Teoretic „Bartók Béla“ din Timișoara. Este absolventă a Facultății de Drept din cadrul Universității București, iar la Universitatea de Vest din Timișoara a dobândit un masterat în dreptul afacerilor. Juristă de profesie, activează ca avocat în cadrul Baroului din Timișoara. Îi place să citească din domeniile: istorie, geografie, geopolitică, etnografie, civilizațiile orientale și beletristică. De asemenea, practică diverse sporturi: înotul, schiatul, mersul pe bicicletă. O pasionează decorațiunile interioare, dar mai cu seamă gastronomia, rețetele pe care le-a încercat de-a lungul timpului fiind publicate și în „Cenăzeanul“, la care a devenit membră în colegiul de redacție la nr. 1/2015.

Rodica Pitic

Rodica Pitic

A văzut lumina zilei la Cenad, pe 25 februarie 1948. Este absolventă a Institutului de Medicină și Far-

Bene Tamás

macie „*Victor Babeș*“ din cadrul Facultății de Farmacie din Cluj-Napoca, promoția 1973. Activează în profesia sa de bază, farmaceutica, la Cenad. Pasiunea sa o constituie grădinăritul, în special floricultura.

Bene Tamás

A văzut lumina zilei la Arad, pe 17 martie 1986. A urmat cursurile Școlii Generale din Iratoșu, jud. Arad, apoi cele ale Liceului „*Csiky Gergely*“ din Arad. Este absolvent al Institutului Teologic Romano-Catolic din Alba Iulia. În calitate de preot romano-catolic, este paroh de Cenad. Pasiunea sa preferată o constituie drumețiile montane.

Oana Erdei

Oana Erdei

Născută la 7 decembrie 1977, la Motru, în jud. Gorj. A început școala primară la Beba Veche, pe care a continuat-o la Sânnicolau Mare. Aici a făcut parte, vreme de zece ani, din Ansamblul sârbesc „*Sveti Sava*“, unde a învățat să danseze și s-a afirmat ca solistă. În același oraș a absolvit studiile liceale, după care a urmat Colegiul de Institutori de la Timișoara. Tot la Timișoara a absolvit și Școala Populară de Artă. A fost repartizată la Tomnatic, unde a profesat un an de zile. În 2002 s-a mutat la Cenad. A pus bazele concursurilor școlare județene de matematică, pentru clasa a II-a, „*Micii matematicieni*“, la Cenad, dar și ale festivalului-concurs „*Festivalul prieteniei*“, la Sânnicolau Mare. Din 2014, lucrează la Școala Gimnazială nr. 1 „Theodor Bucureșcu“, Sânnicolau Mare. Este interpretă de muzică populară și române. În octombrie 2006 a participat la Festivalul „*Cri-zantema de aur*“ de la Târgoviște.

Carmen Mixich

Carmen Mixich

S-a născut pe 8 februarie 1967. A copilărit la Nerău, A absolvit ciclul gimnazial și liceul la Sânnicolau Mare, apoi Colegiul Universitar Pedagogic „*Vasile Goldiș*“ la Arad. Din 1996, este învățătoare la Școala Gimnazială din Cenad, iar din ianuarie 2017, directoare a aceleiași instituții de învățământ.

Iancu C. Berceanu

S-a născut în orașul cărășean Oravița, la 1 iunie

1981. Va absolvi școala generală și Liceul „General Dragalina“ (2000) în localitatea natală, apoi Facultatea de Chimie-Biologie-Geografie din cadrul Universității de Vest din Timișoara (2004). La aceeași unitate de învățământ superior va dobândi, în 2006, și un masterat în „Organizarea teritoriului și dezvoltare durabilă“. Din 2004 va preda, în calitate de titular, geografia la Liceul Teoretic „Sfinții Kiril și Metodii“ Dudeștii Vechi, iar din 2015, la Cenad.

Iancu C. Berceanu

Grad didactic I l-a obținut în 2016, cu lucrarea „Strategiile moderne în predarea geografiei și eficiența învățării“. Tot în 2016, va deveni director adjunct și consilier educativ la Liceul Teoretic „Sfinții Kiril și Metodii“ din Dudeștii Vechi.

Printre preocupările sale profesionale se numără: pedagogia, istoria Banatului, antropologia, literatura.

Este membru al „Clubului intelectualilor“ Oravița (1999), al „Societății Române de Geografie“ (2005) și al Asociației Profesionale a Geografilor din România (2004).

A publicat la: „Confluente“ (Oravița), „Nașa glas“ (Dudeștii Vechi), „Foaia de Dudești“, „Monitorul“ (Sănnicolau Mare), „Cenăzeanul“ (Cenad), dar și articole științifice (geografie istorică, demografie) la „Clio“, „Terra“ și „Morisena“.

De asemenea, a publicat în volumele colective:

- „Oameni, evenimente, tradiții din Banatul de Câmpie“, Editura ArtPress, Timișoara, 2011, volum coordonat de prof. dr. Florin Zamfir;

- „Monografia localității Dudeștii Vechi, Județul Timiș“ - Ana Ronkov, Ioan Sârbu, Maria Parvan, Ioan Vasilcin, Ecaterina Gancioiu, Anamaria Mircovici, Maria Boboicioiu, Costantin Kalcsov, Pavel Velcioiu, Iancu Berceanu, Editura Mirton, Timișoara, 2006.

Cu începere de la numărul 3/2017, e și redactor al revistei „Cenăzeanul“ din Cenad.

Este pasionat de lectură, film, drumeție, muzică.

Blog: www.iberceanu.blogspot.ro

Deși nu a fost niciodată membru al colegiului de redacție al revistei, ci deseori doar colaborator ocazional, este însă membru fondator al Asociației Culturale „Concordia“. Și fiindcă ceilalți trei membri fondatori, respectiv, Gheorghe Doran, Gheorghe Anuichi și Daniel Groza sunt amintiți în cadrul acestui capitol, este firesc să-l amintim și pe Vasa Stefanovici în spațiul de față și nu în capitolul dedicat Asociației, pentru a evita astfel dublările de texte.

Vasa Stefanovici

Vasa Stefanovici

S-a născut la 7 octombrie 1962, în localitatea Cenad. A fost unul din cei doi copii ai lui Emil și Danița Stefanovici. A urmat cursurile școlii generale la Cenad (1969-1977), iar Liceul Industrial „*Electrotimiș*” în Timișoara (1977-1981). După satisfacerea stagiului militar, în perioada 1981-1983, la Iași, a fost angajat între anii 1983-1990 în cadrul Primăriei Cenad în funcția de agent fiscal, iar în anul 1990 mutat cu transfer la Percepția Rurală Sânnicolaul Mare, unitate nou înființată în cadrul Direcției Generale a Finanțelor Publice Timiș, angajat în funcție de operator rol până în vara anului 2000 când a revenit la Cenad în funcția de viceprimar, până în anul 2008, când a devenit, pentru o perioadă de patru ani, consilierul personal al primarului (2008-2012). Din vara lui 2012 și până în prezent ocupă funcția de viceprimar.

Cele mai importante momente din viață sunt 7 noiembrie 1992, ziua în care s-a căsătorit. Și poate cea mai importantă zi este 15 iulie 1994, când a văzut lumina zilei fiica sa, Emina Stefanovici.

În cursul vieții a avut mai multe hobby-uri și anume: fotbal, unde a evoluat în liga a II-a la volei, apoi șah, table și tenis de masă, pe care îl practică și în ziua de astăzi.

La final, facem precizarea că cele mai multe din biografiile de mai sus au fost întocmite exclusiv în baza datelor din interviurile sau textele ce le-au fost dedicate celor în cauză în paginile revistei „*Cenăzeanul*”. În majoritatea cazurilor, am reușit să obținem informațiile și fotografiile de la chiar actualii sau foștii noștri colegi de redacție. Însă, din păcate și din motive care ne scapă, nu toate demersurile noastre au avut succes, ca atare le cerem scuze cititorilor pentru lipsurile evidente.

De la... Reporter la Colț Alb

Pseudonimul este, așa cum l-au definit filologii, un nume creat sau adoptat sub care cineva își ascunde adevărata identitate, folosit mai ales de autorii operelor literare, artistice etc. Motivele ce determină o persoană sau alta să apeleze la ascunderea adevăratului nume pot fi din cele mai diverse, deseori ca formă de autoprotecție. În cazul revistei noastre, care de la bun început s-a declarat, prin programul său, că nu va face politică și nu va accepta din partea redactorilor vreun atac la persoană, faptul că s-a apelat deseori, cel puțin în primii ani de existență, la pseudonime a avut la bază (și) dorința de varietate a numelor celor care semnau articolele. Fiindcă, uneori, la publicații de genul „Cenăzeanului“, realizate pe bază de voluntariat, sunt momente în care inițiatorul se trezește că nu are destule articole de la colegii de redacție și atunci trebuie să acopere paginile de unul singur.

Vă oferim în cele ce urmează o listă a pseudonimelor pe ani, în ordinea în care au apărut acestea:

1993

I. Pieton, Colț Alb, Numismaticus, G. Cosava, Diogene, Argus

1994

Colț Alb, Diogene, Argus, Cronicar sportiv, Geodor, Observator, Culegător, Ochi deschiși, Geanu

1995

Reporter, Cronicar, Ochi deschiși, Cultivator, Observator, Colț Alb, G. Cenăzeanul, Un pensionar, I. Pieton, G. Andor, Cronicar sportiv, Lector, G. Dascălu, G. D. Andor, G. Drumar, G. Rodan

1996

Redacția, Reporter, Lector, Cronicar sportiv, Ochi Deschiși, Cocuța, Diogene, Colț Alb, Păcală, Nero, Alexis, Gh. Rodan, Cronicar, Viomat

1997

Reporter, Corespondent, Colț Alb, Cronicar sportiv, Lim

1998

Cronicar, Linotipist, Gospodar

1999

Cronicar, Cronicar sportiv, Reporter, Linotipist, Voiajor

2000

Reporter de serviciu, Cronicar sportiv

În **2001** și **2002** nu s-a folosit niciun pseudonim.

2003

Colț Alb,

2004

Lector, S.C., Reporter, Colț Alb

2005

Colț Alb, Cap limpede,

2006

Colț Alb, Geanu, Observator

2007

Colț Alb, Reporter, Observator

2008

Colț Alb, Moromete

2009

Reporter

În anii următori, respectiv din 2010 și până în 2017, nu s-a mai folosit niciun fel de pseudonim.

Gheorghe Doran e lesne de ghicit sub anagramele Andor, Rodan (de la Doran), dar și sub pseudonimele G. Cosava (de la vântul Coșava, ce bate în Clisura Dunării, Oravița natală a autorului nefiind departe), Geodor, G. Dascălu.

Fără îndoială, dacă revista „*Cenăzeanul*“ a avut porția sa de „*sare și piper*“, atunci acest lucru i se datorează lui Ion Savu, cel care ani de-a rândul a semnat cu pseudonimul Colț Alb și s-a ales... în cele din urmă cu o carte¹ pe deplin meritată. Chiar dacă, poate, uneori, incisivitatea sa a deranjat pe unii sau pe alții. În 1996, a semnat și Nero², dovadă că și-a asumat această poreclă sub care îl știe lumea la Cenad, poate datorită caracterului său vulcanic. Iar „*Flash*“-ul din nr. 2/2008, 3/2008, 4/2008, este semnat Moromete.

În nr. 4/1997, pag. 11, Ion Savu, alias Colț Alb, anunță răspicat că renunță la rubrica sa de „*Flash*“-uri pe motiv că: „...domnul profesor Doran, inimosul și mai vârstnicul nostru coleg, fără de care «CENĂZEANUL» n-ar exista sau n-ar avea cel puțin strălucirea pe care o are (e adevărat palidă dar totuși strălucire) îmi cenzurează fără milă zeci de însemnări pretabile a fi citite de dumneavoastră, stimați cititori, mă văd nevoit să renunț pentru un moment la flash-uri. Mi-e greu și nu suport operația. Chirurgical continuă să-mi placă.“.

Alături, pe fond roșu, cu litere albe, este publicată „*Nota redacției*“, pe care o redăm integral:

¹ Ion Savu - *Instantanee cenăzene*, Editura Marineasa, Timișoara, 2008, 94 pag.

² Nero Claudius Caesar Augustus Germanicus a fost din 54 e.n. până în 68 e.n. al cincilea împărat roman al dinastiei Iulio-Claudiene. Se presupune că a dat foc Romei.

„Evenimentele din Cenad sunt ale unei comunități harnice, echilibrate și nu ale unui grup social. Relatarea lor nu trebuie să dea ocazii la discuții contradictorii. Ținuta hazlie a textului poate diminua din importanța lor.

Cenăzenii sunt oameni al căror exemplu ar fi demn de urmat și de alții.

Cenzura nu a fost permisă încă de la constituirea ziarului «Cenăzeanul», dar libertatea de exprimare nu înseamnă publicarea oricărui lucru. Credem că de multe ori este nevoie să ne facem ordine în propria noastră gândire.

Faptul că colaboratorul nostru a renunțat ni se pare o dovadă de slăbiciune în ceea ce privește dorința de a privi realitatea la adevărata sa valoare.“

Nu cunoaștem care au fost și ce anume conțineau conțineau flash-urile ce l-a determinat pe prof. Gh. Doran să le „taie“ și nici Colț Alb nu a tăiat orice cale de comunicare, fiindcă s-a reîntors în echipa redacțională începând cu nr. 1/2003. Cert este însă un lucru: Cenadul e totuși o comunitate foarte mică, iar responsabilitatea, chiar dacă aparține autorului, îi revine în cea mai mare parte nu redactorului-șef (revista noastră nu are asemenea funcții în cadrul colegiului de redacție), ci persoanei care se ocupă efectiv de publicație din toate punctele de vedere, deci și de asigurarea sponsorizării. Nu-l putem acuza nici pe Colț Alb care, suntem convinși, nu și-a propus să supere pe cineva cu flash-urile sale, și nici pe prof. Gh. Doran, cel pe umerii căruia stătea întregul eșafodaj al publicației și care trebuia să asigure un cât mai mare echilibru. O glumă nevinovată, banală, poate declanșa o adevărată dramă socială. Pedagog, director de școală, activist cultural și, desigur, chiar politic, prof. Gh. Doran a știut să discearnă și să împiedice un posibil conflict, cu riscul, iată, de a pierde pe unul dintre cei mai talentați și harnici redactori. Ca autor, ți-e foarte greu să accepți chiar și câte-o vorbă aruncată din text, darămite să nu ți se publice un articol. Însă ca responsabil de revistă trebuie de multe ori să-ți calci ție însuși pe suflet numai și numai pentru a asigura acel echilibru de care pomeneam ceva mai sus.

Rubrici, rubricuțe...

A începe o rubrică înseamnă implicit un redactor sau colaborator pe care să te poți bizui. Altfel spus, un om de bază care-ți va trimite, număr de număr, textul potrivit și, de regulă, cu dimensiuni similare ca și unități tipografice în spațiul rezervat. Nu e deloc ușor pentru cei deloc inițiați, iar dacă luăm în considerare faptul că unii vrednici și statornici redactori și colaboratori de bază ai „*Cenăzeanului*“, în loc de tastatură încă mai preferă să utilizeze „*anticul*“ pix, nu e nicidecum facil pentru tehnoredactor. Desigur, nu se pune problema vreunui fel de acuzație. Pur și simplu, chiar dacă unii dintre ei au un calculator sau un laptop, pentru a scrie un articol preferă coala de hârtie. Desigur, nu vom despica firul în patru. E dreptul lor de a se asigura împotriva oricăror derapaje survenite în procesul tehnoredactării. Însă nu putem face abstracție de faptul că, cel puțin în 2017, când scriem aceste rânduri, există o legislație românească în vigoare ce recunoaște în instanță mesajele electronice. Da, așa este, niciun hacker sau plastograf de geniu nu pot birui un cenăzean, fie el de naștere sau unul de adopție. Ceea ce e scris pe hârtie rămâne scris pe hârtie.

Dar să revenim la rubrici. Pe de-o parte, o rubrică înseamnă continuitatea unei teme. Conferă o notă de seriozitate în plus. Pe de altă parte, înseamnă relativ mai puțină bătaie de cap pentru conducătorul publicației, în sensul că unele suprafețe tipografice sunt relativ asigurate. Cade în sarcina redactorului-șef (în cadrul revistei „*Cenăzeanul*“ nu există nicio funcție, toți fiind egali, așa cum am mai precizat) să știe când anume o rubrică trebuie inițiată sau închisă. Numai că una este ca redacția să se bazeze pe redactori salariați sau colaboratori plătiți, deci cointeresați din punct de vedere financiar, și alta este să colaborezi cu persoane care scriu din pasiune. Iar „*Cenăzeanul*“ se bazează exclusiv pe cei care scriu din respect pentru comunitatea în cadrul căreia trăiesc și muncesc.

Vom încerca în cele ce urmează să vă oferim o scurtă trecere în revistă a rubricilor care au existat sau există în paginile publicației, fără a intra în prea multe detalii cu privire la numărul și data apariției revistei, tocmai pentru a nu pune la o prea grea încercare răbdarea cititorilor.

Viața spirituală

Întrucât există la Cenad cinci biserici, dar și case de rugăciune, „Cenăzeanul“ nu se putea lipsi de o pagină ori cel puțin o rubrică în care să fie publicate gânduri din sfera spiritualității. Fără intenția de a întocmi vreun top cu preoții care au publicat cele mai multe articole în revistă, se cuvine să-i amintim: preotul ortodox român Gheorghe Covaci, preoții ortodocși sârbi Gheorghe Plavsity, Pera Ilievici și Dragan Kerpenišan, preotul greco-catolic Gheorghe Berciu, preoții romano-catolici Dan Groza și Bene Tamás.

Pagina intitulată „Viața spirituală“, pornită în nr. 1/2011, a găzduit ani de zile câte-un articol semnat de preotul paroh romano-catolic din Cenad, Dan Groza. În nr. 6/2012, este redenumită „Spiritualitate“, articolele fiind semnate de preotul paroh ortodox român Gheorghe Covaci, devenit membru al redacției începând cu nr. 5/2012. În numerele 6/2015 și 1/2016, rubrica se va schimba în „Religie“, fiind semnată de pr. Dan Groza. Începând cu nr. 6/2016, rubrica (pagina) „Spiritualitate“ este preluată de pr. Bene Tamás.

Curier juridic

Ion Savu avea să publice un prim text cu referire la legislație, sub genericul „Curier legislativ“, cu titlul „Despre testament“, în nr. 1/1996, pag. 4. Iar în nr./ 1/1997, pag. 7, articolul „Ce este judecătorul sindic“. Materiale de acest gen vor fi publicate și în numerele următoare. În nr. 2/1997, în articolul „Consultații juridice“, Ion Savu scrie despre societățile comerciale.

Cooptarea în redacție a avocatului Dan Muntean, mulți ani mai târziu, a fost extrem de binevenită îndeosebi datorită faptului că locuiește la Cenad și cunoaște foarte bine problemele cu care se confruntă oamenii de la sat în ceea ce privește diverse aspecte juridice. Primul număr în care a început seria de întrebări și răspunsuri pe teme juridice a fost 1/2015. De atunci, număr de număr, av. Dan Muntean a răspuns la întrebările din domeniu, în cadrul paginilor generic denumite „Curier juridic“. Dacă la început, întrebările i-au fost puse/sugerate, pe parcurs, ținând cont de problematica din sfera sa de activitate, a abordat subiecte în domeniu foarte importante pentru oricare cenăzean și nu numai. Ca atare, această rubrică îi poate fi de mare folos oricărui cetățean român.

Rețete de bucătărie

Revista „Cenăzeanul“ a găzduit, încă de la primul său număr (1/1993, pag. 6) o serie de rețete de bucătărie grupate sub genericul „Arta culinară“, articolul nefiind semnat.

O încercare firavă de rubrică a început în nr. 1/2011, purtând denumirea de „Bucătăria lui Feri“, cu o singură rețetă, autorul fiind Fodor Francisc. Ultima sa rețetă apare în nr. 3/2012. În nr. 6/2012, bucătăriei i se dedică o

pagina sub denumirea generică „*Rețete c/á la Cenad*“, dorindu-se promovarea cu deosebire a rețetelor practicate la Cenad. Au semnat în acel număr trei autoare. Maria Barna, Slavka Bojin și Pauline Huschitt. Un alt semnatar va fi Veres Zoltán. Apoi, începând cu nr. 5/2014, pagina va fi semnată, număr de număr, de Cornelia Varga.

Sfaturi de sezon pentru gospodarii cenăzeni

Își începe viața în nr. 1/2012 și este scrisă cu regularitate de ing. Gheorghe Ivașcu, (re)devenit membru al colegiului de redacție începând cu nr. 2/2012. În timp, va semna și cu numele de George, prietenii preferând să-i spună George în loc de Gheorghe. Număr de număr (cu o singură excepție: nr. 6/2016), autorul, de formație inginer agronom, va scrie detaliat despre lucrări de sezon valabile pentru perioada de două luni până la apariția unui nou număr al „*Cenăzeanului*“. Nu vor fi uitate bolile și dăunători specifici unor culturi și nici remediile utile pentru combaterea acestora (insecticide, fungicide etc.).

Utile

Gheorghe Anuichi va semna în nr. 1/1993 primul articol de utilitate concretă: „*Costul roșilor de tren*“, cu prețurile la bilete de la Cenad spre destinații apropiate sau mai îndepărtate din România, precum și tarifarea în plus pentru trenurile accelerate și rapide și tichete pentru rezervarea de locuri.

Un articol excelent în ajutorul cenăzenilor era cel din nr. 4/1993, în care autorul oferea o rețetă utilă pentru grunduri de zugrăvire, mulți dintre cenăzeni preferând să execute în regie proprie astfel de activități. În același număr, Gheorghe Anuichi, redactor la „*Cenăzeanul*“, dar totodată și șeful stației C.F.R. din Cenad, oferea un tabel cu prețurile biletelor la trenurile de călători spre destinații uzuale pentru cenăzeni.

Din nou despre „*Mersul trenurilor de călători*“ în nr. 4/1994. Dar și în nr. 4/1995. Despre prețul unui bilet și modul de calcul, în nr. 7/1995.

În nr. 2/1995, prof. Gh. Doran avea să anunțe iminenta deschidere la Cenad a unui punct de lucru a Casei de Ajutor Românesc (C.A.R.).

Pensionându-se Gheorghe Anuichi de la C.F.R., cel care avea să scrie în nr. 4/1996 despre „*Transportul bagajelor pe calea ferată*“ avea să fie Ion Savu. Însă Gh. Anuichi se va grăbi, în același număr, să ofere noile prețuri de călătorie cu trenul, cu pornire, firește, din stația C.F. Cenad. În nr. 3/1997, e publicat mersul trenurilor de călători având ca stație de plecare/sosire Cenadul.

În nr. 2/2004, va fi publicat mersul trenurilor de călători (pentru plecări/sosiri din/la Cenad), dar și tarifele practicate de „*Romtelecom*“.

Plante medicinale, remedii miraculoase

Un prim articol despre plantele medicinale a fost publicat în nr. 1/1996, pag. 4, sub titlul „*Câteva cuvinte de început*“, fiind vorba de o prelucrare

după cartea „*Plante medicinale și aromatice de la A la Z*“ de dr. farm. Ovidiu Bujor și biolog Mircea Alexa (București, 1984). Un al doilea articol apare în nr. 2/1996, pag. 4, fără a se specifica sursa ori autorul. Rubrica se numea „*Farmacia verde*“, iar articolul a fost intitulat „*Recomandări privind prepararea unor forme farmaceutice simple*“. În același număr, la pag. 6, un text cu titlul „*Atenție la medicamente*“ (preluare din revista „*Fermierul*“ din februarie 1996). Seria din „*Farmacia verde*“ continuă și în nr. 3/1996, pag. 4, cu titlul „*Abcese dentare*“, și în nr. 4/1996, pag. 4, dar și în următoarele.

În nr. 2/2015, Rodica Pitic, farmacistă la Cenad, va publica articolul „*Farmacia cenăzeană – file de istorie*“. Va continua în nr. 3/2015, cu articolul „*Plantele medicinale în tradiția strămoșilor noștri*“, pentru a porni o rubrică în adevăratul sens al cuvântului începând cu nr. 4/2015, cu titlul „*Plante medicinale, remedii miraculoase*“. De atunci, număr de număr, autoarea a descris două-trei plante având calități medicale și nu o dată a specificat și unde anume se pot găsi acestea la Cenad. Cooptarea sa în cadrul colegiului de redacție (cu începere de la nr. 5/2015) a adus un plus de calitate revistei noastre.

Frontieră

Aspecte legate de viața la graniță sunt abordate în nr. 2/1993 de către căpitanul de grăniceri Ion Savu, în articolul „*Comuna de frontieră*“, referindu-se în mod concret la Legea nr. 56/1992 privind frontiera de stat a României, promulgată de președintele Ion Iliescu în 1992. Savu avertizează asupra necesității respectării acestei legi în cazul culturilor agricole în zona fâșiei de protecție a frontierei, dar și cu privire la pescuitul în apele Mureșului. Iar în nr. 3/1993 va fi publicat un fragment din aceeași lege.

Cooptarea în colegiul de redacție a lui Tiberiu-Ioan Bociat¹ a fost un mare câștig, el oferind în foileton un amplu material cu privire la istoricul, actualitatea, problemele specifice și provocările cu care se confruntă astăzi Poliția de Frontieră.

În nr. 1/2011 s-a încercat o rubrică destinată concursurilor, lansându-se exclusiv pentru elevii Școlii Generale din Cenad două competiții cu premii în bani: unul literar – „*Cenad, pur și simplu*“, susținut financiar de Dușan Baiski, și unul fotografic – „*Banaterra*“, susținut de Asociația Proiectul Rastko România (acum, Asociația Banaterra) din Timișoara. Amândouă aveau ca subiect Cenadul și poveștile sale. Spre marea surprindere a organizatorilor, nu s-a arătat interesat absolut nici măcar un singur elev.

Având în considerare experiența plăcută cu nr. 1/2011, când s-au putut oferi două pagini pentru poeziile și textele copiilor de la școala din comună, rare au mai fost numerele de revistă pentru care a mai primit redacția ceva materiale. La fel s-a întâmplat și cu site-ul construit și dedicat exclusiv copiilor și denumit la fel ca și paginile din publicație: „*Micul cenăzean*“.

¹ A se vedea „*Tiberiu-Ioan Bociat*“ la capitolul „*Dincolo de semnături*“.

Nu s-a reușit nicidecum inițierea unei rubrici unde să se regăsească activitatea Postului de Poliție din Cenad, chiar dacă în primii ani s-au publicat multe texte în acest sens.

O posibilă rubrică ar fi fost cea intitulată „Foto ghicitoare“. În nr. 1/2000, este publicată fotografia a trei componenți de bază ai „echipei de aur“ a fotbalului cenăzean, cititorii fiind invitați să trimită numele acestora în plic. Nu s-a anunțat niciun premiu.

Texte în serial

Datorită lungimii lor, unele texte au fost publicate în foileton.

Gheorghe Doran – „*Jurnalul unui cenăzean anonim*“. Nr. 3/2004, 4/2004.

Lucian Oprea – „*Casa natală*“. Nr. 4/2005, nr. 1/2006 („*Grădina*“).

Anonim – „*Viața Sfântului Gerard de Cenad*“. Nr. 2/2011-4/2012.

Reproducere din volumul „*Documente privitoare la istoria Mitropoliei Banatului*“, de I. D. Suciș și R. Constantinescu, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1980. Materialul a apărut în cartea citată în limbile latină și română. Titlul original: „*Legenda major. Vita Sancti Gerardi, Moresanae ecclesiae episcopi † 1046*“.

Pr. Gheorghe Covaci – „*Pelerinaj la Locurile Sfinte*“. Nr. 3/2012-4/2014. Deși anunțat pe coperta I al nr. 4/2013, textul va lipsi dintr-o eroare de tehnoredactare, serialul fiind reluat în nr. 5/2013.

Iavorka Markov Iorgovan – „...*Хлеб наш насышни дај нам данас...*“. Nr. 4/2013-5/2014;

Drd. Claudiu Călin – „*Dieceza de Cenad. Un mileniu de istorie ecleziastică (1030-1919/1930)*“. Nr. 3/2013-2/2014;

Dr. Ioan Hațegan – „*Cenad – Monografie istorică*“. Nr. 1/2014-2/2014;

Ing. G. Ivașcu – „*Pescari cenăzeni pe alte meleaguri*“. Nr. 1/2014-2/2015;

Prof. Ioan Popovici – „*Jurnal de croazieră cu nava «MSC Orchestra»*“. Nr. 2/2014-1/2015;

Tiberiu-Ioan Bociat – „*Poliția de Frontieră Română – 150 de ani de existență*“. Nr. 3/2014-4/2014. Articole având ca subiect principal activitatea poliției de frontieră vor continua și în numerele următoare, fără a face parte dintr-o rubrică dedicată.

Dușan Baiski – „*Nume de botez la românii ortodocși din Cenad*“. Nr. 1/2015-2/2015;

Anonim – „*Живот и дело Светога Саве*“. Nr. 1/2015-3/2015;

Florica Vaida Albu – „*Satu Nou, văzut de Florica Vaida Albu*“. Nr. 2/2015-6/2015;

Tiberiu-Ioan Bociat – „*Uniunea Europeană – Scurtă istorie*“. Nr. 2/2015-prezent.

Tiberiu-Ioan Bociat – „*Jurnale de călătorie*“. Nr. 2/2015-prezent.

Imre Henszelmann – „*Excursie arheologică la Cenad*“. Versiunea în limba română: Cornelia Varga. Nr. 4/2015-prezent.

Claudiu Călin – „*Prezența călugărilor greci la Cenad în sec. al IX-lea și transferarea lor la Oroszlámos/Banatsko Arandelovo. O pseudo-dispută*“. Nr. 4/2015-5/2015;

Zoran Markov – „*Localitatea Cenad reflectată în colecțiile Secției de istorie din cadrul Muzeului Banatului Timișoara*“. Nr. 5/2015-6/2015, 1/2016.

Un om, un interviu

Foarte importante pentru orice publicație de opinie și informare de factura „*Cenăzeanului*” sunt interviurile. Ar fi total inutil să recurgem acum la definiția interviului, așa cum este aceasta general acceptată în teoria jurnalismului. Dar cert este că publicația noastră a dedicat ample spații acestui gen jurnalistic. În sinea lui, orice om integru își dorește să se afle în atenția semenilor săi, exclusiv și evident văzut pozitiv, nicidecum negativ. Iar o apariție într-un interviu publicat este cu atât mai importantă într-o comunitate în care aproape toată lumea îl cunoaște mai mult sau mai puțin în mod direct pe cel interviuat. Una e să te aflii în „*gura lumii*” de bine, și alta - de rău. Cum „*Cenăzeanul*” nu e nicidecum o revistă de scandal, considerăm că toate interviurile au avut un impact pozitiv nu doar asupra subiectului, ci și asupra întregii comunități. Pe de-o parte, cel interviuat a trebuit să fie extrem de atent cu răspunsurile, pe de altă parte comunitatea i-a radiografiat cu extrem de mare atenție toate aceste răspunsuri.

Desigur, tocmai de aceea, interviurile nici n-au excelat ca și număr în „*Cenăzeanul*”, groaza de a te afla în vizorul lumii fiind mult mai puternică în mediul rural, orice faptă ulterioară interviului fiind cernută mai mult decât cu maximă atenție. Totul, am putea spune, direct proporțional cu personalitatea pe plan local a celui interviuat. Chiar dacă, cel puțin în cazul Cenadului, populația a devenit extrem de eterogenă în ultimele două-trei decenii, cel puțin din punct de vedere al datei stabilirii cu domiciliul în această localitate de graniță, și ori nu cunoaște, ori nu-i prea pasă de personalitățile locale și de modelele pe care le reprezintă sau le conferă acestea.

Ne-am permis să reamintim în continuare autorii interviurilor, titlurile textelor publicate, respondenții și numărul de revistă în care au văzut lumina tiparului aceste demersuri jurnalistice.

1993

Nr. 1/1993 – Ion Strungariu – *Veniturile membrilor asociați vor spori mereu*. Răspunsuri: Viorel Matei, președintele Asociației „*Morisena*” din Cenad;

Nr. 2/1993 – Numismaticus (pseudonim) – *Pasiuni – Azi despre numismatică*. Răspunsuri: Gheorghe Anuichi.

Nr. 3/1993 – Colț Alb (pseudonim) – *Cîte ceva despre filatelie*. Răspunsuri: Gheorghe Anuichi.

Nr. 4/1993 – Gheorghe Anuichi – *Cenadul și-a găsit un fiu – Îmi amintesc cu drag și nostalgie*. Răspunsuri: conf. univ. dr. ing. Dorin Vingan.

Nr. 5-6/1993 – Colț Alb (pseudonim) *Cenadul este locul copilăriei mele, unde beau apa cea mai bună*. Răspunsuri: prof. Ilonka Vidu Korom.

Nr. 5-6/1993 – Gheorghe Anuichi – *Azi despre insigne*. Răspunsuri: Gheorghe Oancea.

1994

Nr. 2/1994 – Gheorghe Doran – *Cenadul își caută fiii – A fost o surpriză plăcută să aflu că Cenadul are un ziar local*. Răspunsuri: Emilia Jivanov, pictor scenograf la Teatrul Național din Timișoara.

Nr. 3/1994 – Gheorghe Anuichi – *Cenadul își caută fiii – Cenadul copilăriei mele era o localitate bogată*. Răspunsuri: Liubomir Milicici.

Nr. 3/1994 – Gheorghe Anuichi – *Publicul este cel de-al 12-lea jucător al echipei*. Răspunsuri: Iacob Tudor, veteranul formației de fotbal din Cenad.

5/1994 – Gheorghe Anuichi – *Cenadul își caută fiii – Pentru mine punctele cardinale sunt precis determinate numai la Cenad*. Răspunsuri: conf. univ. dr. Ionel Jianu.

7-8/1994 – Gheorghe Anuichi – *Columbofilie*. Răspunsuri: Gheorghe Oancea.

1995

Nr. 3/1995 – Gheorghe Anuichi – *Cenadul își caută fiii – Întoarcerea la origini sau Cenadul și-a găsit un fiu*. Răspunsuri: ing. Sava Vlașcici.

Nr. 4/1995 – Gheorghe Anuichi – *Dorul de Cenad m-a făcut să mă reîntorc*. Răspunsuri: Ioan Kokai.

Nr. 8/1995 – Gheorghe Doran – *De la om la om*. Răspunsuri: Viorel Matei, primarul comunei Cenad.

1996

Nr. 1/1996 – Gheorghe Doran – *Pe marginea unei adunări generale*. Răspunsuri: Viorel Matei, președintele S.A. „Morisena“ Cenad.

Nr. 3/1996 – Gheorghe Doran – *Cenadul își caută fiii – Comuna îmi părea mai plină de lumină*. Răspunsuri: ing. Kerestury Iosif.

Nr. 3/1996 – Gheorghe Anuichi – *De mic băteam mingea pe străzi*. Răspunsuri: Jivița Zomboraț.

Nr. 4/1996 – Gheorghe Doran – *Acolo am văzut trenuri sub pământ*. Răspunsuri: Ion Anuichi, veteran de război.

Nr. 7/1996 – Gheorghe Doran – *Cenăzenii să se bucure și să fie fericiți*. Răspunsuri: Sebastian Kräuter, episcop romano-catolic de Timișoara.

Nr. 7/1996 – Gheorghe Doran – *Sărbătoarea va contribui la ridicarea prestigiului localității*. Răspunsuri: Nicolae Corneanu, mitropolitul Banatului.

Nr. 7/1996 – Reporter (pseudonim) – *M-am bazat pe oameni cinstiți și gospodari*. Răspunsuri: Viorel Matei, primarul comunei Cenad.

Nr. 8/1996 – Gheorghe Doran – *Am să vă spun câteva păreri care vor deranja*. Răspunsuri: Ion Covaci, antrenor secund la echipa de fotbal „Mureșul” din Cenad.

1997

Nr. 1/1997 – Gheorghe Doran – *Cu picioarele pe pământ la ora adevărului*. Răspunsuri: Viorel Matei, președintele Asociației Agricole „Morisena” Cenad.

Nr. 3/1997 – Gheorghe Doran – *Despre sorții agriculturii și despre altele*. Răspunsuri: Viorel Matei, președintele Asociației Agricole „Morisena” Cenad.

Nr. 4/1997 – Reporter – *O întrebare și un răspuns mai larg*. Răspunsuri: Viorel Matei.

Nr. 4/1997 – Interviu nesemnat – *Cenadul își caută fiii – Rodica Regep-Banciu*. Răspunsuri: Rodica Regep-Banciu, artist plastic profesionist.

1998

Nr. 1/1998 – Gheorghe Anuichi – *Mă „recalific” mereu citind reviste de specialitate*. Răspunsuri: Petru Perian (Cornutu).

1999

Nr. 2/1999 – Gheorghe Anuichi – *De mic copil am iubit muzica populară românească auzită de la bătrâni*. Răspunsuri: Nicolae Cinci, interpret de muzică populară românească din Banatul iugoslav.

Nr. 3/1999 – Gheorghe Doran – *Ideea roșii este o idee care m-a bântuit ani de zile*. Răspunsuri: ing. Rada Vlascici.

Nr. 3/1999 – Ioan Radu – *Oare nu suntem în stare să ne ținem o echipă nici măcar în județ?* Răspunsuri: Nicolae Radu, unul din componenții de bază ai echipei de aur a fotbalului cenăzean, cunoscut și sub numele de Lae Bănădicu.

Nr. 4/1999 – Gheorghe Doran – *Liniștea și tăcerea acestor oameni*. Răspunsuri: Ioan Herbei, veteran de război.

Nr. 4/1999 – Reporter (pseudonim) – Interviu fără titlu. Răspunsuri: dr. Lucia Ambruș, medic veterinar.

2000

Nr. 1/2000 – Reporter de serviciu (pseudonim) – *Prezența întreprinderii în zonă este benefică*. Răspunsuri: Lucian-George Doran, jurist.

Nr. 3/2000 – Gheorghe Anuichi – *S-au făcut totuși lucruri bune în comună*. Răspunsuri: Nicolae Crăciun, primarul comunei Cenad.

Nr. 3/2000 – Gheorghe Doran – *Acolo, Matei nu uită că este cenăzean!* Răspunsuri: Viorel Matei, consilier județean de Timiș.

Nr. 4/2000 – Gheorghe Anuichi – *Am participat la concursul Miss România 2000*. Răspunsuri: Suncița Danilov-Cirin.

2001

Nr. 1/2001 – Gheorghe Doran – *„Zona Maris“*, un roman dedicat *Cenadului*. Răspunsuri: Dușan Baiski, scriitor.

Nr. 6/2001 – Gheorghe Doran – *Pământul niciodată nu minte și nu poate fi mințit*. Răspunsuri: Viorel Matei, senator.

2002

Nr. 3/2002 – Gheorghe Doran – *Iarba verde de acasă*. Răspunsuri: Constantin Manolache.

2003

Nr. 2/2003 – Francisc Fodor – *Cei cu care ne putem mândri*. Răspunsuri: Rozalia Korom.

Nr. 2/2003 – Gheorghe Doran – *Măicuța Serafima, prima stareță*. Răspunsuri: măicuța Serafima, prima stareță a Mănăstirii „*Morisena*“ din Cenad.

2004

Nr. 3/2004 – Gheorghe Doran – *Doar „nebungia“ mea și a lui Toma a fost de ajuns*. Răspunsuri: Zlata Pavlovici, învățător din Cenad.

Nr. 3/2004 – Gheorghe Doran – *Dacă aș fi mai tânăr, aș începe instruirea unei noi generații*. Răspunsuri: Tomislav Giurici, profesor, originar din Cenad.

Nr. 3/2004 – Gheorghe Doran – *Vârsta medie a formației nu este prea mare*. Răspunsuri: Liubomir Mendebaba.

2005

Nr. 1/2005 – Gheorghe Doran – *Mersul vremii după vorbele bătrânilor*. Răspunsuri: Lia Peter (Regep) din Cenad.

Nr. 2/2005 – Felicia Ghica – *Sunt multe persoane care vin să ne ajute*. Răspunsuri: sora Camelia de la Mănăstirea „*Morisena*“ din Cenad.

Nr. 3/2005 – Gheorghe Doran – *O femeie să se ridice la adevărata sa valoare*. Răspunsuri: Carmen-Violeta Jura-Stoia, asociat al firmei „*Brandon*“ S.R.L.

Nr. 3/2005 – Ion Savu – *Din start, am fost atins de „morbul“ culturii*. Răspunsuri: Gheorghe Doran, profesor.

Nr. 4/2005 – Gheorghe Doran – *Omul când se ostenește nu este bolnav*. Răspunsuri: Maria Ciurte, inginer.

2006

Nr. 6/2006 – Gheorghe Anuichi – *Scurt dialog cu dl Radovan Kalabici*.

Răspunsuri: Radovan Kalabici, președintele diasporei sârbe în România.

2007

Nr. 3/2007 – Gheorghe Doran – *Să nu uităm rădăcinile*. Răspunsuri: Oana Erdei, învățătoare la Cenad.

2008

Nr. 4/2008 – Gheorghe Doran – *În șa mă simt bine și relaxată*. Răspunsuri: Alexandra Harkai, elevă, practicantă a sportului echitației.

2011

Nr. 1/2011 – Dușan Baiski – *Starea social-economică în Cenad în 2010 și 2011*. Răspunsuri: Nicolae Crăciun, primarul comunei Cenad;

Nr. 1/2011 – Dușan Baiski – *Școala, ca necesitate*. Răspunsuri: Slavka Bojin, directorul Școlii Generale din Cenad;

Nr. 1/2011 – Gheorghe Doran – *Munca cinstită îți aduce mulțumire și prețuirea celorlalți*. Răspunsuri: Ioan Hațegan, doctor în istorie, fiul al Cenadului;

Nr. 1/2011 – Dușan Baiski – *Cine a descoperit „cârnațul”?*. Răspunsuri: prof. Gheorghe Doran;

Nr. 1/2011 – Gheorghe Doran – *În obiectiv, starea infracțională*. Răspunsuri: Nicolae Crăciun, primarul comunei Cenad;

Nr. 5/2011 – Dușan Baiski – *Locul unde cerul se coboară pe pământ*. Răspunsuri: Lucian Nicolae Oprea, artist plastic profesionist, fiu al Cenadului.

După cum se vede, primul număr al anului 2011 a fost unul cu cele mai multe interviuri din întreaga istorie a revistei.

2012

Nr. 1/2012 – Dușan Baiski – „*Îmi sunt străine acele vicii cum ar fi fumatul, băutul, culcatul la ore târzii*”. Răspunsuri: Andrei Milan Socol din Cenad, campion național la călărie;

Nr. 2/2012 – Dușan Baiski – *Parc fotovoltaic la Cenad*. Răspunsuri: Nicolae Crăciun, primarul comunei Cenad;

Nr. 6/2012 – Dușan Baiski – *Cenadul în 2012 și 2013*. Răspunsuri: Nicolae Crăciun, primarul comunei Cenad;

Nr. 6/2012 – Dușan Baiski – *Tineretul nu are timp să-și caute strămoșii...* Răspunsuri: Brunhilde Hinkel, fiică a Cenadului, stabilită în Germania.

2013

Nr. 2/2013 – Dușan Baiski – *Obelisc în memoria șvabilor*. Răspunsuri: Pauline Huschitt, președinta Comunității Cenăzenilor (Heimatortsgemeinschaft Tschanad) din Germania, fiică a Cenadului stabilită în Germania;

Nr. 3/2013 – Dușan Baiski – *Fiecare rană se vindecă, însă cicatricile*

rămân. Răspunsuri: Emmerich Balthasar, fiul al Cenadului stabilit în Germania, supraviețuitor al incendiului de autobuz de la Cenad, din 24 septembrie 1961, când au ars complet șapte persoane, altele 25 suferind arsuri de diferite grade;

Nr. 3/2013 – Dușan Baiski – *Personalitatea și opera Sfântului Gerard de Cenad sunt departe de a fi cunoscute*. Răspunsuri: lect. Dr. Claudiu Mesaroș, prodecanul Facultății de Științe Politice, Filosofie și Științe ale Comunicării din cadrul Universității de Vest, Timișoara;

Nr. 4/2013 – Pauline Huschitt – *Die Bedeutung der römisch-katholischen Pfarrei unde des Glaubens in Tschanad*. Răspunsuri: Martin Roos, episcopul romano-catolic de Timișoara. A apărut în limba germană;

Nr. 4/2013 – Dușan Baiski – *Dacă nu găseam cui să le dau, le puneam în cutii, în fața farmaciei*. Răspunsuri: farmacist Rodica Pitic, fiică a Cenadului;

Nr. 5/2013 – Dușan Baiski – *Mă simt străină la Cenad, fiindcă merg pe stradă și lumea nu mai salută*. Răspunsuri: Lieselotte Bender, fiică a Cenadului stabilită în Germania.

2014

Nr. 1/2014 – Dușan Baiski – *Nouă ne pasă! Implică-te și tu!*. Răspunsuri: Paul Hac, directorul Parcului Natural Lunca Mureșului, din care face parte și zona din Cenad cuprinsă între dig și râul Mureș;

Nr. 3/2014 – Dușan Baiski – *A venit bunica din Cenad și ne-a... furat*. Răspunsuri: Țvetco Mihailov, fost depărtat în Bărăgan, cenăzean după mamă.

Nr. 5/2014 – Dușan Baiski – *Proteste la Cenad împotriva fracturării hidraulice*. Răspunsuri: Nicolae Crăciun, primarul comunei Cenad;

Nr. 5/2014 – Dușan Baiski – *Frontiere sigure în folosul comunității europene*. Răspunsuri: Tiberiu-Ioan Bociat, comisar șef de poliție, șeful Punctului Comun de Contact Cenad-Kiszombor.

Nr. 5/2014 – Dușan Baiski – *Паметан човек сумња у све а будала верује у све*. Răspunsuri: Dragoljub Bardljica, profesor din Mokrin, Serbia. A fost publicat în limba sârbă.

2015

Nr. 1/2015 – George Ivașcu – *Pâinea noastră cea de toate zilele*. Răspunsuri: Janesco Peter, brutar, fiul al Cenadului.

2016

Nr. 1/2016 – Dușan Baiski – *Model cultural pentru zona Banatului*. Răspunsuri: Dana Sarmeș, producătorul filmului documentar „Sfântul Gerard de Cenad“;

Nr. 3/2016 – Dușan Baiski – *Vreau ca la terminarea mandatului meu să*

las o zestre de care să putem fi mândri. Răspunsuri: Nicolae Crăciun, primarul comunei Cenad;

Nr. 4/2016 – George Ivașcu și Tiberiu Bociat – *Cele mai mari incendii aveau loc la Zootehnie.* Răspunsuri: Dana Libor, veteran al formației de pompieri voluntari din Cenad.

Nr. 5/2016 – Tiberiu-Ioan Bociat – *Anca Amalia Isac, mica tenismenă din Cenad.* Răspunsuri: Anca Amalia Isac.

Nr. 6/2016 – Dușan Baiski – *O călătorie în timp cu dl Nicolae Crăciun, primarul comunei Cenad;*

Nr. 6/2016 – Dușan Baiski – *De la fiecare om am încercat să învăț câte ceva.* Răspunsuri: Oana Erdei, profesor în învățământul primar la Școala Gimnazială din Cenad;

Nr. 6/2016 – Dușan Baiski – *Este esențial să le oferim tinerilor și copiilor un mediu sănătos.* Răspunsuri: Bene Tamás, preotul paroh al Bisericii romano-catolice din Cenad.

2017

Nr. 1/2017 – Dușan Baiski – *Nimic nu ar fi fost posibil fără dragostea față de copii.* Răspunsuri: Prof. Carmen Mixich, directoarea Școlii Gimnaziale din Cenad;

Nr. 1/2017 – Dușan Baiski – *Darul de la Mama Natură ne-a făcut pe fiecare să ne urmăm calea.* Răspunsuri: Ioan Dogojie, dirijorul corului Bisericii ortodoxe române din Cenad;

Nr. 1/2017 – Dușan Baiski – *Cel care e maestru în gastronomie, cu siguranță face mâncare și acasă.* Răspunsuri: Av. Cornelia Varga, despre o pasiune mai rară în rândul bărbaților;

Nr. 2/2017 – Dușan Baiski – *Trebuie să ne implicăm fiecare, să redevenim ceea ce am fost odată.* Răspunsuri: Av. Dan Muntean;

Nr. 2/2017 – Dușan Baiski – *Orice activitate are nevoie de oameni cu multă voință.* Răspunsuri: Dușița Roșu, solistă de muzică populară;

Nr. 2/2017 – Dușan Baiski – *Să ne învățăm copiii să-și iubească țara în care s-au născut.* Răspunsuri: Elena Rusu (Flonta).

Nr. 3/2017 – Dușan Baiski – *„Cenadului nu îi lipsește nimic, totul este să se și dorească acest lucru“.* Răspunsuri: Prof. Marioara Clișic;

Nr. 3/2017 – Dușan Baiski – *„Noi am fost nu doar ai sârbilor, noi am fost ai tuturor cenăzenilor“.* Răspunsuri: Darko Vlascici, solist instrumentist cenăzean;

Nr. 3/2017 – Dușan Baiski – *„Și copiii din Cenad ar putea fi învățați să se orienteze“.* Răspunsuri: Comisarul-șef Tiberiu-Ioan Bociat.

Cenăzeni cu nume și (p)renume

Seria de interviuri ale căror titluri le-am trecut în revistă în capitolul anterior, dar și alte materiale permit, fără îndoială, schițarea unei galerii cu persoane care și-au creat un nume și, deseori, și-un renume prin tot ceea ce au făcut până la data publicării în paginile revistei a textelor ce le-au fost dedicate, fie că este vorba de cei născuți la Cenad, fie despre cei care au activat în această localitate. Ceea ce vom face în cele ce urmează. Iată, așadar, cum poate contribui o publicație locală la schițarea istoriei unei comunități. Din păcate, din prea multă modestie sau din motive de neînțeles, nu toți cei care au fost contactați de-a lungul timpului pentru a da un interviu pentru publicația noastră au acceptat o asemenea invitație. Ca atare, indiferent de ceea ce au ajuns și ceea ce fac, efectiv nu pot fi luați în seamă din moment ce în arhiva „Cenăzeanului“ nu există date despre ei. Firește, e dreptul lor să refuze ori să nu ia în seamă solicitările, dar, iată, paginile revistei neconsemnând asemenea informații, ei nu pot fi trecuți nici măcar în rândul fiilor satului. Cartea de față nu se vrea o monografie a localității, ci doar a revistei „Cenăzeanul“. Revine în sarcina monografiilor satului căutarea de personalități¹ cenăzene și de date actuale despre acestea, paginile de față fiindu-le însă de un real ajutor.

La fel cum am procedat în cazul celor care au făcut parte din colegiul de redacție de-a lungul sfertului de veac scurs de la apariția primului număr al periodicului „Cenăzeanul“, nu vom recurge la ordinea alfabetică, ci la ordinea apariției interviurilor. Biografiile se rezumă exclusiv la datele despre persoanele intervievate, date amintite în cadrul textelor. Ca atare, nu oferim nicidecum date actuale, ci doar pe cele valabile la data publicării. Și, așa cum am precizat mai sus, doar cele ce reies din text. Fiindcă, repetăm, este vorba exclusiv de monografia revistei, nicidecum a localității.

În mod obligatoriu, trebuie să facem precizarea că orice inadvertențe (în afară de cele care îi revin exclusiv autorului cărții de față) ce reies din textele

¹ Nu ne-am permis un titlu gen „Personalități cenăzene“, fiindcă Dicționarul Explicativ al Limbii Române (DEX 2009, vezi dexonline.ro) este foarte strict cu definiția cuvântului „personalitate“: „2. Persoană cu aptitudini și cu însușiri deosebite, cu autoritate și prestigiu, care aduce o contribuție valoroasă în domeniul social-politic, cultural-științific etc.“.

din „*Cenăzeanul*“ și care au stat la baza acestor rânduri li se datorează numai și numai semnatarilor textelor în cauză.

Orice întreprindere de genul „*Fiii și ficele Cenadului*“ trebuie să specifice de la bun început că-i cuprinde ori numai pe cenăzenii de o anumită etnie, ori pe toți laolaltă. În caz contrar, autorul și-ar dovedi fie buna, fie reaua credință, aceasta din urmă în totală contradicție cu spiritul local. De ce această introducere? Din nefericire, o asemenea abordare este obișnuită în România, mai cu seamă când e vorba de Banat. De unde și falsa idee că Banatul n-a dat mari și nici prea mulți oameni de cultură. Spre cinstea sa, pr. Gheorghe Cotoșman avea să se refere în monografia sa istorică „*Comuna și bisericile din Giridava-Morisena-Cenad*“, chiar dacă cu destulă zgârcenie, și la alți intelectuali decât românii.

În articolul din nr. 3/1993, cu genericul „*Cenadul își caută fiii*“ și cu titlul „*Cenadul și intelectualii săi*“, prof. Ion Strungariu va înșira o serie de nume de intelectuali. Astfel, va aminti de: „...*preot Perian: medici Tîrziu, Radu: magistrat Munteanu și învățători Iovănuț, Pescaru, Munteanu.*“ Apoi de câteva cadre didactice universitare „...*ca Dorin Vingan, Jianu Ionel, Perian Gheorghe și Bologa Cristian.*“ De asemenea, amintește de familiile de cenăzeni care au dat câte doi-trei intelectuali cu studii superioare: „*Tîrziu (Ion, Vasile), Oprean (Ion, Florica, Rodica), Galetar (Traian, Gheorghe): Jianu (Emilia, Ionel): Danilov (Vida, Mara): Sarafolean (Gavrilă, Ion): Fodor (Imre, Marica): Marienuț (Ion Veturica): Crăciun (Mărioara, Florica): Frătuț (Gheorghe și Elisabeta)*“.

Viorel Matei („*Cenăzeanul*“ nr. 1/1993, 8/1995, 1/1996, 7/1996, 1/1997, 3/1997, 4/1997, 3/2000, 5/2001).

S-a născut la 9 august 1949. Absolvent de școală tehnică agricolă. A absolvit Liceul Teoretic din Sânnicolau Mare. Licențiat în drept la Universitatea Europeană „*Josif Constantin Drăgan*“ din Lugoj. Societatea Agricolă „*Morisena*“, pe care a condus-o încă de la înființare, a fost în 1997 cea mai puternică din punct de vedere economic din județul Timiș și printre cele mai bune din țară. A fost ales în calitate de primar al comunei Cenad la 16 august 1990 (primul mandat), apoi deputat, senator, consilier județean. A fost președintele ales al comitetului de inițiativă pentru ridicarea, la Cenad, a actualei Mănăstiri „*Morisena*“ din Cenad.

Ioan Jivu (nr. 3/1993, 4/1993, 5-6/1993):

Născut pe 12 iunie 1914, la Cenad. Școala primară o termină în satul natal, apoi din proprie inițiativă se înscrie la școala gimnazială, unde învață în limba germană. Va urma cursurile unei școli de ucenici, ceea ce-i va permite ca după trei ani să intre în comerț, la un magazin universal din Cenad, al cărui proprietar era

Ioan Jung. Șase ani după aceea va fi calfă la magazinul lui Divo Iacob, magazin preluat ulterior de Ioan Weber. Pe 24 aprilie 1936 este încorporat la Regimentul 5 Vânători din Timișoara. Priceput fiind în arta fotografiatului, pricepere încă rară la vremea aceea, este făcut responsabil cu atelierul fotografic al regimentului. În august același an, va fi detașat la Cercul de recrutare Timiș-Torontal, ca furier la biroul de mobilizări. În septembrie 1937 este lăsat la vatră. La 6 septembrie 1941, Ion Jivu este chemat sub arme, în cadrul aceleiași regiment, ajungând apoi pe frontul de Est, în Rusia. Participă la asaltul asupra Odesei. Apoi la bătălia pentru Stalingrad, la care au luat parte aproximativ 250.000 de militari români, unde România a pierdut (morți, răniți sau dispăruți) aproape 160.000 de oameni, socotit a fi cel mai mare dezastru din istoria României. Regimentului lui Ion Jivu i se ordonă un marș chinuitor prin stepa rusească, rămânând în urmă 180 de ostași români răniți, printre care cenăzenii Lața Miculescu (zis Frunză) și Teodor Ciaciș.

Șase soldați și un subofițer, printre care și Ion Jivu, sunt luați prizonieri. Vor ajunge într-un lagăr-carantină la Voronej, unde se mai aflau aproximativ o mie de prizonieri români. Jivu se îmbolnăvește de dezinterie. Însănătoșit, este trimis în Urali, la Ufa, într-un lagăr de muncă, la scos de turbă. Cunoscând limba germană, este utilizat ca și translator. La Riazan se constituie o școală antifascistă, Jivu fiind selecționat pentru cursuri. Aici îl va cunoaște pe unul Comloșan, din Sânnicolau Mare. La Sverdlovsk întâlnește un șvab din Cenad. Pe 15 aprilie 1945 ar fi trebuit să plece pe front, în Cehoslovacia, alături de Divizia „*Horia, Cloșca și Crișan*“, formată pe teritoriul Basarabiei. Însă înfrângerea definitivă a Germaniei îl va scuti pe cenăzean de alte chinuri. În iulie 1945, regimentul său ajunge la Ploiești. De aici, Jivu pleacă pe jos spre Pitești. Ajunge la Curtea de Argeș. Acolo îl va găsi soția, după patru ani.

Dorin Vingan (nr. 4/1993):

Născut la Cenad, pe 15 mai 1948. A urmat școala primară în perioada 1956-1962, primul dascăl fiindu-i învățătoarea Steluța Togi, apoi cadrele didactice: Ion Strungariu, Ion Tomi, Ion Sarafoleanu, Ion Munteanu, Lucian Dunea, Stana Strungariu, Anton Hinkel, Danița Rujici. Absolvent al liceului din Sânnicolau Mare, apoi al Facultății de Construcții – Secția construcții hidrotehnice la Timișoara. A obținut în 1971 un post de asistent universitar în cadrul Institutului Politehnic (devenit ulterior Universitatea Tehnică) din Cluj-Napoca, oraș în care s-a stabilit și a rămas. A devenit conferențiar universitar doctor. S-a căsătorit în 1976, soția sa fiind tot inginer. Au împreună trei copii: Alina, Călin și Radu.

Ioan Sarafoleanu (nr. 5-6/1993):

Fără a da vreun detaliu concret despre biografia lui, Colț Alb (Ion Savu) oferă însă un excelent portret spiritual al prof. Ioan Sarafoleanu: „*Înalt, cu un palton puțin demodat și cu o căciulă căzăcească pe cap (vara cu o pălărie*

cenușie), trecea cu un pas hotărât, aproape soldătesc, spre școală. [...] Mersul lui de soldat în marș, ochelarii așezați oarecum pieziș pe o figură puțin obosită, obrajii supti, umerii drepți dar, mai ales hotărârea pe care o stârnea chipul său m-a îndemnat să-l cunosc. [...] Profesorul era întotdeauna obosit. Era întotdeauna preocupat de ceva. Avea mereu ceva în suflet și pe deasupra discutam despre viață, istorie și literatură, dar și despre dragoste, arbori, cântec... Cu câteva săptămâni în urmă, intrând în casa lui, am descoperit o bibliotecă academică, un interior cum puține sunt în Cenad: o casă-muzeu!

Vedea în țăranul cenăzean ceea ce au văzut marii noștri înaintași în țăranul român. [...] Era și nonconformist! Nu se împăca în ruptul capului cu mizeria, cu hoția, cu chiulangeala și prostia. Avea proiecte serioase cu învățământul în Cenad. [...] Trecea cu ușurință de la Momen la Camus, de la Aristotel la Beatles, de la Mozart la Eminescu.“

Ilonka Vidu Korom (nr. 5-6/1993):

Născută la Cenad. Preotul romano-catolic Petla, învățând-o să cânte la acordeon, i-a descoperit talentul pentru muzică. Ambiția părinților ei a fost să devină ceva în lume, să trăiască mai bine ca ei, astfel că și-a părăsit satul natal, a studiat și a devenit profesoară de muzică, profesând la Liceul de Muzică „*Ion Vidu*“ din Timișoara. Are două fete, Noemi și Timeea, ambele moștenindu-i talentul muzical.

Ioan Blaj-Giani (nr. 1/1994):

Născut la Saint Luis, în Statele Unite ale Americii, la 3 februarie 1914, din părinți emigranți din Cenad. Vine în România și învață meseria de tăbăcar, pe care o părăsește în 1932 pentru a pleca la București. Aici practică jurnalistică la cotidienele „*Adevărul*“ și „*Dimineața*“, alături de Sadoveanu, Teodor Teodorescu-Braniște și B. Brănișteanu, până în 1936, când cele două ziare sunt interzise, având o vădită tendință stângistă. Se întoarce printre ai săi. Își satisface stagiul militar. După cel de-al Doilea Război Mondial încearcă să plece în S.U.A., fiind născut acolo, însă ambasada americană îi refuză viza, considerându-l indezirabil datorită colaborării la cele două ziare amintite mai sus. Mai mult decât atât, în iunie 1951 va fi deportat în Bărăgan ca fiind „*cetățean periculos*“. După întoarcerea acasă, se dedică cu tot sufletul unei pasiuni constante: muzica, pe care o va transmite și fiului său mai mic, Cornel Blaj, membru component al corului Operei Române din Timișoara. Personalitate culturală complexă, în perioada sa bucureșteană a caricaturizat pe hârtie portrete ale unor însemnate personalități culturale și politice ale vremii din Capitală.

Floare Biro (nr. 1/1994):

S-a născut la 16 august 1940, în satul Bribeni, com. Lunca, jud. Bihor. S-a stabilit la Cenad în 1967². Mamă a patru copii. A adus cu ea ca zestre „...“

² În prefața la culegerea de versuri „*Frământări*“, Ed. Marineasa, Timișoara,

dragostea față de poezie și mireasma pădurilor din locurile natale“, avea să scrie prof. Gh. Doran în nr. 1/1994. A colaborat la revistă cu poezii, debutul fiind consemnat în nr. 1/1994, cu două lucrări. În același număr îi va fi publicată o emoționantă scrisoare adresată cenăzenilor, în care face apel la unitate, ordine, disciplină și bun simț.

Emilia Jivanov (nr. 2/1994, 3/2011):

Născută la Cenad, pe 2 decembrie 1938. A urmat cursurile Liceului de Arte Plastice de la Timișoara, unde, printre alții, l-a avut ca profesor pe Iulius Podlipny, și cele ale Institutului de Arte Frumoase „Nicolae Grigorescu“ de la București. Din 1964 și până la pensionare a activat în calitate de scenograf la Teatrul Național Timișoara. A lucrat scenografia la o lungă serie de piese de teatru. În 1983, cu scenografia la spectacolul „Amurgul burghez“ de Romulus Guga, la Teatrul Național din Târgu Mureș (secția maghiară), a luat premiul Uniunii Artiștilor Plastici pentru scenografie. Laureată UNITER pentru întreaga carieră, este prezentă în „Who's Who in Contemporary World Theatre“ (pag. 141), volum publicat simultan în 2000 în Anglia, Canada și S.U.A. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, Filiala Timișoara.

Liubomir Milicici (nr. 3/1994):

A văzut lumina zilei la Cenad, pe 11 septembrie 1935, unde a copilărit și și-a terminat studiile primare. A urmat cursurile Școlii Medii Tehnice Silvice din Curtea de Argeș, pe care a absolvit-o în 1954, lucrând ulterior în silvicultură. A abandonat silvicultura pentru a se stabili mai aproape de satul natal, angajându-se la Inspectoratul Statistic raional din Sânnicolau Mare, iar după desființarea raioanelor a fost trimis cu serviciul la Direcția Județeană de Statistică Arad. Soția sa, Radoica, este din Satul Mare, jud. Arad. Împreună au un fiu, Dolinar.

Iacob Tudor (nr. 3/1994):

S-a născut la Tomnatic, la 18 martie 1953, însă a copilărit la Cenad. A învățat să joace fotbal la Anina. În 1971, se reîntoarce la Cenad, unde a fost cooptat în formația de fotbal a comunei. A lucrat la ferma pomicolă condusă, pe atunci, de Viorel Matei, care coordona și echipa de fotbal a satului. În 1975, s-a transferat la echipa „Unirea“ din Sânnicolau Mare, alături de care a jucat vreme de șapte ani în divizia C de fotbal. În 1982, cu prilejul promovării echipei din Cenad în campionatul județean Timiș, s-a reîntors definitiv la Cenad.

Ionel Jianu (nr. 5/1994):

A văzut lumina zilei la Cenad, pe 19 februarie 1947, într-o familie de agricultori. „Am avut parte de dascăli deosebiți, corecți, intransigenți, cărora le

2004, prof. Gh. Doran, același care semnează și prezentarea din „Cenăzeanul“ nr. 1/1994, pomeniște 1957 ca fiind anul stabilirii ei la Cenad.

rămân recunoscător. Trebuie menționați doar cei mai buni, care și-au făcut datoria exemplar și au reușit să educe generații de copii: prof. Ion Strungariu, diriginte, care timp de peste 35 de ani s-a dăruit satului; prof. Ioan Munteanu care a condus cu pricepe și severitate școala în acea perioadă, prof. Ioan Tomi care a rămas prin lecțiile de istorie în inima elevilor“, avea să spună el în interviul pe care i l-a luat Gh. Anuichi. După terminarea studiilor la Liceul din Sânnicolau Mare a urmat cursurile Facultății de Electrotehnică din Timișoara, specializarea calculatoare electronice. După absolvire, a profesat vreme de cinci ani la Centrul Teritorial de Calcul. A devenit cadru didactic universitar. Și-a susținut doctoratul în 1984. Cu un an mai devreme, în 1983, a luat Premiul Academiei pentru realizări în domeniul roboților industriali. A fost director al Centrului de Calcul al Politehnicii. Are doi copii: Alina și Lucian.

Maria Ecsedi (nr. 5/1994):

Născută la Cenad, într-o familie de profesori. Urmează cursurile școlii primare din localitate. După absolvirea Liceului Teoretic din Sânnicolau Mare, studiază la Școala Pedagogică Postliceală de la Oradea, unde obține diploma de învățătoare. Profesează ca învățătoare la Școala Generală din Cenad, secția în limba maghiară. Publică poezie în revista „Cenăzeanul“.

Liubomir Uncianschi (nr. 6/1994):

S-a născut la Beba Veche, însă printr-o împrejurare familială este imediat adus la Cenad. Urmează în sat cursurile școlii primare în limba sârbă, apoi încă două clase în limba germană. Își continuă studiile gimnaziale la Sânnicolau Mare, apoi la Liceul „C. D. Loga“ din Timișoara. Studiile superioare și le face la Facultatea de Științe din Cluj (mutată în perioada 1943-1945, la Timișoara), pe urmă la Facultatea de Agricultură – Secția hidroameliorații din Belgrad, pe care o absolvă eminent în 1949. Se întoarce în țară în 1950, însă încă de la graniță este arestat și acuzat de spionaj, fiind dus la București, la Securitate. Eliberat și reîntors la Cenad, va trăi alături de familie calvarul numit deportarea în Bărăgan, în iunie 1951. Acolo este pus să-și dovedească loialitatea față de țară. În urma unor studii și inovații, reușește să introducă irigarea, în incinta îndiguită Brăila-Dunăre-Siret, a 300 ha de teren agricol. Este angajat ca cercetător la prima stațiune experimentală din țară, de la Chițcani. În 1956, i se permite să locuiască în stațiune alături de familie. Acolo i s-au născut cei doi copii, Vidița și Milan. În 1962, în calitate de cercetător științific, se mută la Stațiunea experimentală din Lovrin. Cu toate că participă cu lucrări la două reuniuni internaționale de specialitate, care au fost foarte bine cotate, este demis pur și simplu fiindcă nu era membru de partid. Vreme de doi ani, va activa în paralel la I.A.S. Arad și Trustul I.A.S. din Lovrin. O remaniere în agricultură îl aduce ca cercetător la Institutul de Cercetări Agricole Arad, în cadrul laboratorului din Lovrin, unde va realiza o premieră națională: irigarea prin con-

ducte subterane sub presiune a 20 ha de teren agricol. Ulterior, se va stabili la Timișoara și va activa în cadrul Institutului Politehnic, însă în 1971 va reveni la Lovrin. În 1978, Academia de Științe Agricole din România îi va acorda titlul de doctor, fiind primul titlu de doctor în științe agricole acordat cuiva în Banat.

Flaviu Cercel (nr. 6/1994):

Născut în 1923 în comuna Găureni, plasa Nicopole, județul Plevna, Bulgaria. Dat fiind faptul că încă după Primul Război Mondial se desființase școala în limba română din satul său natal, tatăl, Tudor Cercel, îl va trimite la Sofia, la liceul în limba română. După cedarea, de către România, a Cadrilaterului către Bulgaria, în 1940, și în urma unui acord româno-bulgar de schimb de populații, Tudor cercel cu soția, Tudora, și cu copiii lor Iordan, Flaviu, Iulia și Lidia, vor părăsi Găureniul pe 3 octombrie 1943 și vor trece Dunărea. Vor ajunge întâi la Rădăuți, apoi la Roznov, Turnu-Severin și, în final, la Beșenova Veche (astăzi, Dudeștii Vechi). În aprilie 1944, bombardamentele americane îi surprind în triajul Ghighiu de lângă Ploiești, însă vor scăpa teferi. Din ordinul Prefecturii Timiș se vor muta la Periam, localitate rămasă aproape goală după plecarea populației șvăbești alături de armatele germane aflate în retragere. Unchiul lui Flaviu Cercel, Cristea Motea, se autoproclamă primar și este recunoscut ca atare. În 1945, familia lui Tudor Cercel este împroprietărită cu 5 ha, însă în iunie 1951 vor fi dizlocați în Bărăgan, unde vor pune umărul la întemeierea satului Valea Călmățui. Flaviu Cercel va fi numit șef de depozit la G.A.S. Dropia, unde va rămâne până la pensionare, când se va retrage la Cenad, la fiica sa, Liliana. Fiul său, Cristian, este șef de serviciu în portul fluvial Galați. Flaviu Cercel a activat în cadrul corului Bisericii ortodoxe române din Cenad.

Ovidiu Popa (nr. 6/1994):

S-a remarcat în calitate de pictor. A debutat cu poezii în „Cenăzeanul“ nr. 6/1994. În nr. 4/1996, Reporter va scrie despre el în „Gospodarul“: „*Popa Ovidiu nu este numai un talentat pictor. De ani buni, el se remarcă ca un harnic și priceput cultivator de legume și zarzavaturi. Castraveții, roșiile și conopida marca OVIDIU fac deliciile gospodinelor din piețele Sănnicolaului Mare și Timișoarei. Cooptat de Asociația Agricolă «Morisena» el a pregătit patul germinativ cu răsad de tutun pentru aproximativ șase hectare de tutun. În răsadnițele tip solar, inimosul legumicultor mai are pregătite peste 20.000 fire de ardei, roșii, vinete și varză.*“

Geo Galetaru (nr. 1/1995):

A văzut lumina zilei la Cenad, pe 8 septembrie 1947. La Cenad a urmat Școala Generală, apoi Liceul Teoretic din Sănnicolau Mare. După absolvire, s-a înscris la Facultatea de Filologie – Secția română-franceză, din cadrul Universității din Timișoara. A activat ca profesor de limba franceză la Școala

Generală din Igrăș. Actualmente, este profesor la Școala Gimnazială din Dudeștii Noi. A debutat cu poezii în 1969, la „*România literară*“. A colaborat, de-a lungul timpului, cu o serie de publicații literare: „*Orizont*“, „*Familia*“, „*Tomis*“, „*Amfiteatru*“, „*Contemporanul*“, „*Luceafărul*“ etc. A scris și publicat numeroase cărți de autor (poezie, roman). Este membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Vasile Siclovan (nr. 2/1995):

S-a născut la Cenad în anul 1917, ca fiu al lui Pavel și Catița Siclovan. La vârsta de un an rămâne orfan de tată, acesta decedând în Primul Război Mondial. Va urma cursurile școlii primare din localitatea natală, apoi pe cele ale Școlii Agricole din Sânnicolau Mare. Va susține examen de admitere la Liceul de orfani din Roman, însă în clasa a VII-a va fi încorporat și trimis pe front, în cel de-al Doilea Război Mondial. Reîntors, va termina liceul și-și va lua bacalaureatul. Se va înscrie la Facultatea de Agronomie din Timișoara, instituție de învățământ superior proaspăt înființată, unde va obține titlul de inginer. Remarcat ca fiind deosebit de înzestrat și tenace, încă din timpul studiilor va fi repartizat ca cercetător la Stațiunea de Cercetări Agricole (I.C.A.R.) din Cenad, numită și „*Sămânța*“. Unde, dat fiind faptul că soția sa nu corespundea din punct de vedere politic (având origini „*nesănătoase*“), va fi pus pe liber. Aici va reuși, în 1956, să obțină primul soi de grâu ameliorat, pe care l-a denumit „*Cenad 512*“. Următoarele soiuri vor primi denumirea generică „*Lovrin*“, însă alături de acestea va obține soiuri de orz „*Cenad 345*“, „*Cenad 395*“ și „*Cenad 396*“. Intrând în conflict cu Iulian Drăcea, fostul rector al Institutului Agronomic din Timișoara, cu care s-a judecat pentru paternitatea soiurilor de grâu și orz amintite mai sus și a obținut câștig de cauză, Vasile Siclovan a preferat să-și obțină doctoratul în domeniu la Institutul Agronomic din Cluj-Napoca. După 1989, a făcut demersurile necesare pentru reînființarea, la Cenad, a Stațiunii de Cercetări Agricole, însă nu a mai apucat să-și vadă visul cu ochii. Moartea l-a răpit pe 1 august 1991. Are o fiică în S.U.A., Emilia.

Stevca Jivici (Isacov) (nr. 3/1995):

S-a născut la Cenad, în 1955. Absolvă Școala Generală din Cenad, iar Liceul Teoretic la Sânnicolau Mare. Visul său a fost să urmeze studiile superioare de filologie, însă situația materială nu i-a permis acest lucru. Se va califica la Filatura din Sânnicolau Mare, ca țesătoare. Practica o va face la „*Industria Lânii*“ din Timișoara, după care se va întoarce la Filatură, la Sânnicolau Mare, făcând naveta de la Cenad la locul de muncă timp de opt ani. Când I.L.S.A. (Industria Lânii) va deschide la Cenad o secție de repansat stofe, Stevca va deveni șefă a acesteia. După un deceniu de căsătorie, soțul său decedează, astfel că ea va rămâne să le crească și școlească de una singură pe cele două fete, Olivera, studentă la Facultatea de Filologie – Secția de limba rusă – limba sârbă din Timișoara, și pe Svetlana, elevă la Liceul „*Dositei Obradovici*“ din Timișoara.

Ioan Kokai (nr. 4/1995):

Născut la Cenad, pe 4 ianuarie 1934, unde a terminat școala primară, după care a învățat meseria de tractorist la fosta Stațiune de Mașini Agricole din localitate. Atras de mirajul șoselei, s-a înscris la școala de șoferi. După care, vreme de 16 ani, a lucrat ca șofer la fosta Cooperativă Agricolă de Producție din satul natal. S-a căsătorit în 1960. Din dorința de mai bine, și-a lichidat gospodăria și a plecat la Arad, unde timp de șapte ani a muncit la Fabrica de Vagoane. Nereușind să se acomodeze cu un program de muncă fix și tânjind după câmpia fără de sfârșit de la Cenad, a revenit în satul natal și și-a întemeiat o nouă gospodărie.

Florica Blaj (nr. 6/1995):

Vede lumina zilei în 1940, la Bochia, în zona de munte a județului Arad. Cu dragoste de carte și de copii, se va înscrie la Școala Pedagogică „Dimitrie Țichindeal“ din Arad, pe care o absolvă la vârsta de 19 ani, în 1959. Devine dascăliță la Cenad unde, după doi ani, se căsătorește cu Giani (Gheorghe) Blaj. Tenace, urcă rând pe rând treptele gradelor didactice, obținând în 1980, cu nota maximă, gradul I. În paralel, va fi și directoarea Căminului cultural din Cenad.

Luminița Boldovici (nr. 1/1996):

A urmat cursurile Școlii Generale din Cenad. Pe 8 septembrie 1984, a părăsit Cenadul și s-a stabilit definitiv la Chicago, în Statele Unite ale Americii. Acolo a terminat liceul, în 1987, după care s-a înscris la Facultatea de Istorie - specialitatea Istorie balcanică, pe care a absolvit-o în 1991, iar profesoratul în 1993. Lucrarea de licență a avut ca subiect Revoluția română din Decembrie 1989.

Gheorghe Oprean (nr. 2/1996):

S-a născut la Cenad, pe 8 iunie 1918. S-a căsătorit cu Viorica înainte de armată. A fost concentrat pentru armată la 15 decembrie 1939, cu contingentul 1940, la Centrul I de Instrucție Jandarmerie, unde a rămas în cadrul companiei de poliție. După cedarea Basarabiei și Bucovinei de Nord a fost repartizat la Recaș, în spatele trupelor de infanterie și artilerie, unde a rămas până la 23 iulie 1941, când a fost trimis la Cernăuți, pentru menținerea ordinii și disciplinei, unde a rămas două luni. Aici, la spitalul de campanie, l-a întâlnit pe medicul chirurg, cenăzean de origine, Valeriu Târziu, unchiul inginerului Vasile Târziu. Iarna a petrecut-o într-un sat din Rusia (de fapt, Ucraina de astăzi, n.n.), alături de alți cenăzeni „...contingente mai vechi, Kovacs Gheorghe (bunicul actualului paroh Kovacs Gheorghe), Stanciu Traian (moșul lui Păpăreț). Mai știu că acel Kovacs Gheorghe a fost ordonanța căpitanului nostru Socieru Pavel din Cenad care după război s-a stabilit la Timișoara.“ În februarie 1942, compania sa a fost înlocuită și el s-a întors la Timișoara, unde a stat până în 1944. Apoi, alături de compania de poliție, a fost transferat la Baia Mare și în aceeași iarnă a ajuns până la granița cehoslovacă. Pe 2 august 1945 a fost demobilizat.

Ioan Sas (nr. 2/1996):

S-a născut într-o localitate rurală din județul Arad. După absolvirea școlii din sat, se înscrie la Școala Profesională C.F.R. de pe lângă Uzinele de Vagoane din Arad, calificându-se ca forjor. După absolvire, în paralel cu munca, va urma cursurile serale ale Liceului „Moise Nicoară” din Arad, pe care îl absolvă în 1964. Se va înscrie la Facultatea de Agronomie de pe lângă Institutul Agronomic din Timișoara, pe care o absolvă în 1969, în calitate de inginer agronom. Este repartizat în comuna Viișoara, județul Teleorman. Între timp se căsătorește, iar în 1974 se va stabili definitiv la Cenad. Are o fată, medic stomatolog.

Kerestury Iosif (nr. 3/1996):

Născut la Cenad, pe 31 iulie 1953, într-o familie de agricultori. A frecventat, în satul natal, clasele I-IV în limba maghiară, iar V-VIII în limba română. A urmat Liceul Teoretic (secția reală) la Sânnicolau Mare, pe care l-a absolvit în 1972, în fiecare an luând premiul I. A dat examen de admitere la Facultatea de Electrotehnică – Secția Electromecanică, din cadrul Institutului Politehnic „Traian Vuia” din Timișoara. A absolvit pe primul loc, în 1977, drept pentru care a fost repartizat într-o muncă de cercetare. A rămas la Timișoara, ca angajat al Trustului de Construcții Montaj, unde a activat la un atelier de proiectare specializat în cercetarea în construcții de drumuri și poduri. În 1979 s-a căsătorit și a cerut transferul la „Banatex” – Secția Filatură, de la Sânnicolau Mare.

Teodor Teofil Rânciog (nr. 3/1996):

S-a născut pe 8 martie 1953, la Sorești, comuna Blejani, județul Buzău. A absolvit Școala Generală din comună, iar Liceul Agricol la Râmnicu Sărat. S-a stabilit la Cenad la sfârșitul anului 1978, fiind proaspăt absolvent al Facultății de Agronomie din cadrul Institutului Agronomic din Timișoara. A fost primul din promoție. A activat în profesia sa la Cooperativa Agricolă de Producție din Cenad. Are o fată, Alexandra.

Jivița Zomborăț (nr. 3/1996):

S-a născut în 1947, la Cenad. Pasiunile sale sunt fotbalul și handbalul. Când s-a înființat echipa de handbal, în 1969-1970, a fost chemat ca portar, primul antrenor fiind Franz Kahles, căruia i-au urmat Johann Wunder și Nicolae Schmelzer. A jucat cu echipa inclusiv în campionatul județean de handbal.

Ion Anuichi (nr. 4/1996):

A văzut lumina zilei la Cenad, pe 25 septembrie 1918. După începerea celui de-al Doilea Război Mondial, a fost încorporat la 15 februarie 1941, la Regimentul 93 „Cloșca” din Arad, de unde, după o scurtă perioadă de instrucție, în aprilie a fost trimis pe frontul de Est. În lupte a fost rănit la ambele picioare, fiind transportat de urgență la spital. Faptul că s-a întâlnit cu un alt rănit, tot din Cenad, etnic

german, i-a fost de bun augur, fiindcă mulțumită insistențelor acestuia pe lângă medicii germani a fost dus în Germania și operat. După recuperare, a ajuns din nou în România. Chemat la comisia militară, a fost reformat. Veteran de război.

Gheorghe Ciaciș (nr. 5/1996):

S-a născut pe 31 august 1929, la Cenad, din părinți agricultori. A urmat cursurile școlii din satul natal, iar stagiul militar l-a satisfăcut la București și Colibași. Întors, după trei ani, în localitatea de baștină, își va întemeia aici o familie. Va intra, alături de mulți alți consăteni, în Gospodăria Agricolă Colectivă. Timp de un an de zile va munci la I.C.A.R., apoi, până la desființarea acestuia, la Cooperativa Agricolă de Producție Cenad (fosta G.A.C.). Fiica sa a activat în calitate de asistentă medicală la Spitalul din Sânnicolau Mare.

Tudor Ploscaru (nr. 6/1996, 2/2000):

Născut la Izverna, jud. Mehedinți, la 20 iunie 1921. După absolvirea școlii primare în satul natal, se va înscrie la Liceul „Traian” din Drobeta-Turnu Severin. Între anii 1951-1954, va urma cursurile Școlii Militare de Ofițeri de la Câmpina, unde va absolvi cu gradul de locotenent. Va fi repartizat în Caraș-Severin, la paza unor obiective importante din zona Anina-Oravița-Reșița. Va fi remarcat și trimis la cursuri de perfecționare în arta militară, ceea ce-l va ajuta la înaintarea în grad. Va fi transferat la paza frontierei de stat între Igriș și Jimbolia, astfel că va ajunge la Cenad, întâi la pichetul de la Begova, apoi la compania din comună. Din căsătoria sa cu sora medicală pediatră Florica, se va naște o fată, Doina. S-a pensionat cu gradul de colonel. S-a stins din viață în 2000.

Filip Bunei (nr. 6/1996):

S-a născut pe 31 decembrie 1904, la Cenad. Tatăl său, Vasile Bunei, va fi încorporat și trimis, în Primul Război Mondial, pe frontul din Italia, în 1915, unde își va pierde viața. Devenit orfan de război și după ce termină șase clase la școala primară, la vârsta de 12 ani Filip va începe să lucrez pe la diferiți cenăzeni înstăriți. Remarcat de preot, va fi cooptat printre cântăreții bisericești, slujind în strană fără a fi plătit până în 1924, când este încorporat pentru satisfacerea serviciului militar la Regimentul 1 Artilerie din Timișoara. Va fi deseori concentrat, inclusiv după începerea celui de-al Doilea Război Mondial. Nu va fi însă trimis pe front, fiind deja prea vârstnic. Dar va primi botezul focului apărând aeroportul Băneasa și Otopeni de atacurile armatei germane. Însă tragedia va veni pentru soția sa, Lenca, împușcată în cap, de față cu fata ei, Ana, de un militar german, aflat în retragere cu unitatea sa, la Cenad. Acesta a continuat faptele criminale, incendiindu-i și gospodăria. Întors acasă în 1945, Filip își va lua viața de la capăt.

Traian Galetaru (nr. 1/1997, 3/2006):

Născut la Cenad, la 7 aprilie 1945. Urmează Școala Generală în localitate,

apoi Liceul Teoretic la Sânnicolau Mare. Este absolvent al Facultății de Filologie din cadrul Institutului Pedagogic din Oradea. Va activa o scurtă perioadă ca profesor de limba și literatura română la Iecea Mică, apoi Comloșu Mare. Își va continua studiile în specialitate la Universitatea Timișoara, apoi la Facultatea de Istorie – Secția filosofie din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. La Comloșu Mare a înființat Cenaclul literar „Julian Grozescu”. Tot aici, va reuși să înființeze o gazetă de perete, „Suflet nou”, reactualizând astfel o tradiție locală veche din această comună bănățeană. A organizat cu elevii săi vizite la Școala Generală din Cenad. După 1989, va edita o serie nouă, a IV-a, a revistei „Suflet nou”, al cărei secretar de redacție este și în ziua de astăzi. A publicat la o serie de reviste literare din România

Rodica Regep-Banciu (nr. 2/1997, 4/1997):

Născută la Secușigiu, jud. Arad, la 17 decembrie 1943. O bună parte din copilărie și-a petrecută însă la Cenad, de unde se trăgeau părinții săi. A urmat cursurile Liceului din Sânnicolau Mare. În 1961, este admisă la Facultatea de Arte Plastice din cadrul Universității Timișoara. Își va continua studiile după un nou examen de admitere, de data aceasta la Institutul de Arte Plastice și Decorative „Ion Andreescu” din Cluj-Napoca. După absolvire, primește repartitie ca profesoară la Liceul de Arte Plastice din Timișoara, iar din 1992 se transferă în calitate de lector la Facultatea de Arte Plastice și Decorative din Timișoara, la catedra de textile. Este membră a Uniunii Artiștilor Plastici – Filiala Timișoara și a Asociației Femeilor cu Diplomă Universitară din România. A participat la una din taberele de creație de dinainte de 1989, de la Cenad.

Petru Perian (nr. 1/1998):

Pe 6 iunie 1936, se naște la Cenad, într-o familie de agricultori, Petru Perian (Cornutu). În satul natal a urmat cursurile școlii primare. La vârsta de 12 ani, a preluat din motive obiective stupina tatălui său. Trei ani la rând, în 1953-1955, a urmat cursuri de apicultură.

Tomislav Giurici (nr. 2/1998):

Născut la 17 iunie 1936, la Cenad. Școala primară a absolvit-o în sat, apoi liceul și facultatea la Timișoara. A moștenit pasiunea pentru muzică de la tatăl său, învățător, conducătorul corului de copii de la Școala Sârbă și dirijorul corului de la Biserica ortodoxă sârbă din Cenad. A învățat să cânte la trei instrumente: tamburiță, bas-prim și vioară. Între anii 1958-1970 a fost concertmaistru la Ansamblul Sârb de Stat de Cântece și Dansuri din Timișoara. În paralel, s-a ocupat de Ansamblul „Zora” și de formația vocal-instrumentală „Sloga” a Casei de Cultură a Municipiului Timișoara. Pentru munca sa pe tărâm cultural fost distins de către Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România cu ordinul „Meritul cultural”. În anul 1973, invitat de învățătorul

Zlata Pavlovici, a înființat o formație instrumentală cu copiii sârbi din Cenad, cunoscută în țară și peste hotare după 1990: „*Lale sa Moriša*“. De asemenea, a reînființat corul Bisericii sârbe. I s-a decernat titlu de „*Cetățean de onoare*“ al comunei Cenad.

Constantin Popescu (nr. 3/1999):

S-a stabilit la Cenad în toamna anului 1954, la vârsta de 30 de ani, ca tânăr medic, absolvent al Facultății de Medicină. Cu sprijinul cenăzenilor și autorităților de atunci, a renovat dispensarul local. Pasionat de fotbal, a fost jucător legitimat al echipei de fotbal „*Mureșul*“ din Cenad, apoi chiar în conducerea acesteia. Răpus de boală, a trecut la cele veșnice în 1999. A lăsat în urmă două fiice, pe Mariana-Doina și Rodica, amândouă inginiere. Nepotul Vlăduț îl urmează în profesie.

Rada Vlascici (nr. 3/1999):

Născut în august 1958, la Cenad. Aici a absolvit Școala Generală. Liceul l-a terminat la Sănnicolau Mare, apoi a urmat cursurile universitare, fiind repartizat, ca inginer stagiar la Topleț, lângă Băile Herculane. S-a stabilit definitiv în Australia. Pasiunea sa o constituie sculptura.

Mircsov Gyorgy (nr. 3/1999):

În 1945, în timpul stagiului militar într-o unitate din Timișoara, este arestat și trimis într-un lagăr de muncă din Uniunea Sovietică, în Siberia. Priceput ca tâmplar, ceea ce și era profesia lui, este remarcat de conducerea lagărului și, drept urmare, va fi trimis în Germania, în zona de ocupație americană. Datorită condițiilor inumane de transport, se îmbolnăvește grav. La externarea din spital i se oferă loc de muncă în Germania, însă el preferă să plece acasă, la Cenad, unde îl așteptau soția și cei doi copii. După mai multe luni de pribegie, de mers pe jos, ajunge în Ungaria, la granița cu România. Va trece frontiera ilegal, într-o noapte. Scapă cu viață și se duce acasă. După alte câteva luni, reușește cu mare greutate să primească un buletin de identitate, în acte el figurând ca decedat.

Nicolae Radu (nr. 3/1999):

S-a născut la Cenad, la 28 august 1936, într-o familie de agricultori. La vârsta de 15 ani devine cel mai tânăr component al echipei de fotbal „*Mureșul*“ din localitate. În timpul stagiului militar, efectuat la Râmnicu-Vâlcea, va juca la echipa locală „*Unirea*“. Lăsat la vatră, în 1958, își reia locul în echipa cenăzeană, ca fundaș-stânga. În 1959, a fost adus de la Timișoara un antrenor profesionist, Constantin Iosuf. Pregătiți cu seriozitate de acesta, cenăzenii au jucat meciuri memorabile acasă și în deplasare.

Ioan Herbei (nr. 4/1999):

În 1944, a fost încorporat la Regimentul 85 Infanterie din Ineu, unde s-a întâlnit cu un alt cenăzean, Gheorghe Dogojie zis Gabor. Au fost pregătiți să plece în Rusia, însă după întoarcerea armelor împotriva Germaniei au fost trimiși la Chișineu-Criș, la granița cu Ungaria. Apoi s-au retras la Șiria, unde au fost atacați de unguri. După întâlnirea cu unități ale armatei române s-au întors și au trecut în Ungaria. Cele mai grele lupte au fost nu departe de orașul Békéscsaba. După o serie de ciocniri violente cu inamicul, regimentul s-a desființat și Ioan Herbei a ajuns într-u regiment de vânători de munte, alături de care a mers până în Munții Tatra, unde a fost rănit pe data de 12 decembrie 1944. A fost decorat cu medalia „*Bărbăție și credință*” clasa a III-a. În 1992, s-a înființat la Cenad o subfilială a Asociației Veteranilor de Război, al cărei președinte a fost. Din Cenad au plecat pe front 224 de bărbați, din care s-au întors 116. Dintre cei morți sau dispăruți 54 au fost confirmat ca morți, iar 180 nu s-au mai întors, printre aceștia din urmă și nemți care nu au mai revenit în țară.

Lucia Ambruș (nr. 4/1999):

A copilărit la Cenad. A absolvit Facultatea de Medicină Veterinară la Timișoara în 1977. Din 1980 a profesat ca medic veterinar la Cenad. În 1996, după reducerea de personal la circumscripția veterinară, i s-a aprobat transferul la Primăria Cenad.

Teodor Iovănuț (nr. 2/2000):

S-a născut la Cenad pe 11 martie 1911. A făcut școala primară la Cenad, cu învățătorul Dimitrie Bozianu. Apoi a urmat și absolvit cursurile Școlii Normale din Timișoara. A primit un post în Fratelia. După un an, a fost transferat la Chișoda, iar în 1932 la Iecea. După care a reușit să ajungă învățător la Cenad. A murit în ianuarie 1982.

Nicolae Crăciun (nr. 3/2000, 1/2011, 2/2012, 6/2012, 5/2014, 3/2016, 6/2016):

Născut la Cenad, la 29 septembrie 1960. A absolvit Școala Generală, la secția în limba germană. Și tot în limba germană a terminat și Liceul Teoretic din Sânnicolau Mare. A studiat timp de trei ani administrația publică la Universitatea „*Babeș-Bolyai*” din Cluj-Napoca. A fost ales primar al comunei Cenad în anul 2000. Dovedind competență și seriozitate, fiind bun gospodar, locuitorii cu drept de vot din Cenad l-au reales în această calitate și în cadrul alegerilor locale din 2004, 2008, 2012 și 2016.

Suncița Danilov-Cirin (nr. 4/2000):

Născută la Cenad, la 2 octombrie 1984. A absolvit Școala Generală cu clasele I-VIII în localitatea natală. După care a urmat cursurile Colegiului

Național Bănățean din Timișoara. În paralel cu studiile liceale, a participat la cursurile de manechine ale agenției „*Diego Arzani*“ din orașul de pe Bega, absolvite în 1999. A participat la o serie de concursuri de modă. A luat parte la faza finală a concursului „*Miss România 2000*“ de la București, ocupând locul VI.

Constantin Manolache (nr. 3/2002):

Născut la Cenad. A absolvit Școala Generală cu clasele I-VIII în satul natal. S-a calificat, la București, în meseria de instalator frigotehnist. Reîntors în Banat, a lucrat ca sudor la o întreprindere de stat, apoi la fosta Cooperativă Agricolă de Producție din Cenad. În martie 1989 trece ilegal frontiera în Ungaria. Dorul de familie îl determină să revină țară, tot ilegal, pentru a-și lua cu el soția, apoi pe cei doi copii. La cea de-a doua trecere ilegală în Ungaria, soția era să i se înece. Au ajuns în Austria, unde a lucrat o perioadă la negru, ca și croitor. Apoi a fost ajutat să se angajeze legal la o firmă auto, la curățenie. După învățarea vocabularului de bază al limbii germane, a ajuns să lucreze la instalații sanitare. În cele din urmă, însă, s-a reîntors în România.

Măicuța Serafima (nr. 2/2003)

S-a născut în localitatea Poneaga din județul Botoșani, unde a urmat cursurile Școlii Generale de opt clase. În 1994 a intrat la Mănăstirea Miclăușeni din județul Iași. De aici a fost trimisă la Seminarul Teologic de la Neamț. A fost prima stareță la Mănăstirii de maici „*Morisena*“ din Cenad.

Carmen-Violeta Jura-Stoia (nr. 3/2005):

Născută la Cenad în anul 1968. A absolvit clasele I-VIII ale Școlii Generale din localitate, apoi Liceul Industrial din Sânnicolau Mare. După absolvirea liceului, a activat o perioadă ca suplinitoare la Școala Generală din Cenad. După care, alături de soțul său, Lucian, a înființat o societate comercială pentru vânzarea produselor agricole proprii la Sânnicolau Mare. Deține Pensiunea „*Anka*“ din Cenad.

Maria Ciurte (nr. 4/2005):

Născută în localitatea Corund din jud. Satu Mare. A urmat școala generală în sat, iar liceul la Satu Mare. Este absolventă a Institutului Agronomic din Timișoara, după absolvire fiind repartizată la fosta Întreprindere Agricolă de Stat Sânnicolau Mare, Ferma 10 Cenad. După mai bine de două decenii ca inginer agricol, a fost încadrată ca funcționar public în cadrul Primăriei Cenad. Căsătorită încă pe vremea studenției, are un băiat, Dan.

Vasile Marius Popa (nr. 3/2009):

S-a născut la Cenad, ca fiu al Emiliei Popa (Lupu). Fiind un tânăr cu dizabilități, a fost transferat de la Școala Generală din Cenad la Casa de Copii din Periam, de unde a fost luat în îngrijire de Niculina Crașovan, asistent maternal

profesional în cadrul D.G.A.S.P.C. Timișoara. În perioada 3-16 februarie 2009 a participat la Jocurile Mondiale de Iarnă „*Special Olympics*“ din statul nord-american Idaho, unde a cucerit medalia de argint la patinaj artistic. Drept pentru care președintele României, Emil Constantinescu, i-a înmănat medalia „*Meritul sportiv clasa a III-a*“ și o diplomă. O diplomă de merit și suma de 2.000 de lei i-au fost oferite și din partea Consiliului Județean Timiș.

Milan Luchin (nr. 4/2010)

Născut la Cenad, la 28 noiembrie 1936. A moștenit talentul muzical de la tatăl său, Nedeljko, acordeonist, iar vioara și prima le-a descoperit cu ajutorul lui Sava Giuricin, instrumentist talentat din Cenad. A absolvit Școala Pedagogică Sârbească din Timișoara, în paralel cu Școala Specială de Muzică din același oraș (ca dirijor, în 1956). A absolvit, apoi, în 1961, Conservatorul „*Gheorghe Dima*“ din Cluj, specialitatea contrabas. În același an se angajează la Filarmonica „*Banatul*“ din Timișoara, fiind, în perioada 1964-1990 (anul pensionării), conducătorul „*partidei*“ de contrabas. A participat la zeci de turnee prin țară și străinătate. A predat chitara clasică și contrabasul începând cu 1962, la Școala Populară de Artă. A colaborat cu Ansamblul de Cântece și Dansuri. Conducător muzical al Orchestrei Folclorice Sârbești „*Mladost*“ (1969), solist al al Ansamblului „*Zora*“, dar și membru (1969-1974) al „*Rieder Cvintet*“, trupă profesionistă de muzică șvăbească autohtonă. A cântat în diverse formații folclorice, de muzică ușoară, jazz și chiar rock. A realizat sute de înregistrări la Radio Timișoara și București, respectiv la Casa de Discuri „*Electrecord*“. A participat la emisiuni-concerte „*live-duplex*“ Timișoara-Belgrad. Este autor al mai multor compoziții și a zeci de aranjamente orchestrale. După 1990, a reușit o sinteză muzicală a orchestrației de tip clasic cu folclorul pentru instrumente de coarde ciupite, de tamburași, în cadrul orchestrei „*Tamburașii timișoreni*“. A murit la 11 iulie 2005. Fiica sa, Emina, este membră a „*Philharmonic Orchestra*“ din Capetown, Africa de Sud.

Ioan Hațegan (nr. 1/2011):

Născut pe 17 decembrie 1949, la Cenad. A urmat clasa I la Cenad, apoi toate celelalte, până la a XII-a, la Liceul „*Mihai Eminescu*“ din Sânnicolau Mare. Este absolvent al Facultății de Istorie și Filosofie al Universității „*Babeș-Bolyai*“ din Cluj-Napoca. A profesat ulterior, timp de șase ani, la diverse școli generale și licee, apoi la Muzeul Banatului din Timișoara, unde a început cercetarea științifică. Este autorul a numeroase cărți de istorie. Este președintele fondator al Societății Culturale „*Banatul*“. În 2016, a tipărit cartea cu titlul „*Cenad – Monografie istorică*“.

Andrei Milan Socol (nr. 1/2012):

Născut în 1994. Elev al Liceului Teoretic „*Ioan Jebelean*“ din Sânnicolau Mare. Pasionat de cai. Legitimă la Clubul „*Morisena*“ Cenad, a participat

la o serie de concursuri de echitație. În 2011 a fost selecționat în lotul național de juniori al României și a participat la Concursul Internațional Balcanic de la Zagreb, unde a ocupat locul I pe echipe și locul III individual la juniori 18. În 2011, a devenit campion pe țară la individual, la Finala de Juniori și Tineret de la Sânnicolau Mare.

Brunhilde Hinkel (nr. 6/2012):

A văzut lumina zilei în 1940, la Cenad. La vârsta de 11 ani a avut soarta zecilor de familii de cenăzeni deportați în Bărăgan. În 1989 a părăsit pentru întotdeauna România pentru a se stabili în Germania, țara de unde se trăgeau strămoșii săi. După o îndelungată și costisitoare documentare, a scris și publicat o lucrare monumentală pentru istoria șvabilor cenăzeni și anume arborele genealogic al familiilor germane din Cenad.

Florica Vaida (Albu) (nr. 6/2012):

S-a născut pe 9 octombrie 1956, la Cenad. În satul natal a absolvit primele opt clase de școală generală. În perioada 1971-1974 a urmat cursurile Liceului Teoretic – Secția umană din Sânnicolau Mare. Din cauza greutăților familiale, a trebuit să-și întrerupă studiile. Autoare de poezie în grai cenăzean.

Emmerich Balthasar (nr. 3/2013):

Născut în 1940, la Cenad unde, în 1954, a absolvit șapte clase. Liceul în limba germană l-a absolvit la Timișoara. Din 1958, a lucrat la Stațiunea de Cercetări Agricole Cenad, ca muncitor agricol. Din 1960, a fost student la cursurile fără frecvență ale Institutului Agronomic din Cluj. Din februarie 1962 a început să lucreze la Stațiunea de Cercetări Agricole din Lovrin, în calitate de laborant, apoi în cea de tehnician. După terminarea facultății, a activat ca inginer în cercetare, iar din 1975 ca șef de fermă. În 1980, a plecat în Germania, unde timp de șase ani a fost administrator la centrul experimental agricol al Fabricii Chimice Marktedwitz, iar următorii 14 ani, tot ca administrator, la Centrul Experimental Erlasee al Institutului de Ameliorare a Viței de Vie Siebeldingen. În 2001, s-a pensionat. Căsătorit, are doi copii. În 24 septembrie 1961, a fost una dintre victimele rămase în viață ale cumplitelui incendiu de autobuz, care a avut loc lângă Cenad.

Lieselotte Bender (nr. 5/2013):

S-a născut la Cenad, în 1957. Școala Generală a terminat-o la Cenad. Are o soră, Hildegard Jung. Fratele, Ewald, a murit la vârsta de 32 de ani. A plecat din România pe 29 martie 1976, la vârsta de 18 ani, înainte de a se căsători. A revenit după 10 luni, însă doar în vizită. În Germania, unde s-a stabilit, a prestat diverse munci. A vizitat țara natală în fiecare an. Soțul, Carl, este tot din Cenad. Au un fiu, Ralf.

Țvetco Mihailov (nr. 3/2014)

S-a născut în anul 1947, la Saravale. Mama sa fiind din Cenad, și-a petrecut câțiva ani din copilărie la bunicii materni de la Cenad. Tatăl său a fost arestat în 1950, ca titoist, micul Țvetco, sora și mama sa mutându-se la Cenad. Însă nu au scăpat de deportarea în Bărăgan, din iunie 1951. „*Furat*“ de bunica sa, a ajuns din nou la Cenad, însă descoperit fiind de miliție, a fost din nou trimis în Bărăgan și tot la Bumbăcari. El și familia sa au fost eliberați la sfârșitul lui 1955. Părinții au divorțat, Țvetco rămânând la tatăl său, la Saravale, iar sora, împreună cu mama sa, la Cenad. Este coautor al cărții „*Sârbii din România în vremea comunismului*“ și al celei cu titlul „*Sârbii din România în Golgota Bărăganului*“.

Anca Amalia Isac (nr. 5/2016):

Născută la Cenad. Elevă a Școlii Generale nr. 2 „*Nistor Oprean*“ din Sânnicolau Mare. Pasionată de tenis, este legitimată la Clubul de tenis „*Sport 4 Fan*“ din Timișoara. Se antrenează în privat la Clubul „*Tenis Citadela*“, tot din Timișoara. În a doua jumătate a anului 2016, potrivit site-ului Federației Române de Tenis, Amalia s-a clasat pe locul 169 pe țară din 425 de jucătoare.

Ioan Dogojie (nr. 1/2017):

Născut pe 23 noiembrie 1957, la Cenad. A absolvit Școala Generală din Cenad. În paralel, a luat lecții de vioară de la prof. Johann Wunder. A absolvit Școala Profesională „*Electromotor*“ din Timișoara, cu specializarea de sculermatrițer. În paralel, a urmat și cursurile Școlii Populare de Artă din orașul de pe Bega. A cântat în ansamblul Școlii Profesionale „*Electromotor*“, al Întreprinderii „*Electrotimiș*“ și cel al Casei Tineretului din Timișoara. În 1986 s-a întors la Cenad. În 1992, a devenit dirijorul corului Bisericii ortodoxe române din satul natal, pe care-l conduce și în ziua de astăzi.

Dușița Roșu (nr. 2/2017):

Născută la Cenad, în 9 iunie 1968. Aici a urmat cursurile școlii generale, liceul la Sânnicolau Mare, apoi cursuri postliceale pentru contabilitate de gestiune. Lucrează în cadrul departamentului contabil al firmei de logistică „*Virom Group Engineering*“ din Serbia, filiala Timișoara. Drumul său în muzică a început în 1974, când, la inițiativa învățătorului Zlata Pavlovici și a preotului Gheorghe Plavsity, prof. Tomislav Giurici a adunat în jurul său un grup de fete și băieți cu vârsta între 6 și 10 ani, pe care i-a inițiat în tainele tamburei și ale folclorului sârbesc. Formația alături de care a evoluat ca solistă mulți ani, pe diverse scene din țară și străinătate, a fost „*Lale sa Moriša*“ din Cenad. În momentul de față este membru activ al grupurilor vocal-instrumentale „*Generația*“ din Timișoara, „*Biserii*“, „*Armonia*“ și al corului Bisericii ortodoxe sârbe din Sânnicolau Mare.

Marioara Clișic (nr. 3/2017)

Născută la Sânnicolau Mare, unde a absolvit școala generală și Liceul Teoretic. A urmat cursurile Universității din Timișoara, dobândind diploma de profesor în biologie. De 28 de ani locuiește la Cenad. Aici activează în calitate de profesor la Școala Gimnazială, instituție de învățământ a cărei directoare a fost ani de zile, în această calitate reușind, după cum declară, să însuflească spirit de echipă tuturor: elevi, cadre didactice, părinți și, astfel, consideră că a avut multe reușite în plan profesional, sportiv și cultural-artistic. Tot de ani de zile antrenează și echipa de majorete a Școlii Gimnaziale din Cenad, echipă care, deși se reînnoiește an de an, participă cu regularitate atât la evenimentele organizate în cadrul școlii și comunei Cenad, cât și la diverse spectacole și competiții inclusiv pe plan județean.

Darko Vlascici (nr. 3/2017)

S-a născut la Cenad pe 19 august 1967. În localitatea natală a absolvit cursurile școlii generale. După terminarea liceului și a stagiului militar, s-a reîntors la Cenad, activând în calitate de economist la Cooperativa Agricolă de Producție până în 1992, când s-a transferat cu serviciul la Sânnicolau Mare, la Banca Comercială Română. Iar după căsătorie, în 1996, s-a mutat cu domiciliul în același oraș. În 1974, pe când era în clasa a II-a, a început să ia primele ore de muzică de la prof. Tomislav Giurici, devenind membru al formației cenăzene de tamburași. În aceeași perioadă a vieții sale, ia și primele ore de acordeon de la prof. Bernhard. Un ascendent major asupra sa l-au avut profesoarele de muzică Mara Danilov-Cirin și Vida Danilov, dar și unchiul său, cunoscutul muzician cenăzean Milan Luchin. După multă trudă, dar și cu pasiune, a devenit „vioara a doua“ în cadrul formației de tamburași „Lale sa Moriša“, alături de care a evoluat pe numeroase scene din țară și străinătate. Este foarte mândru de fiica sa, Tania, care i-a moștenit pasiunea și talentul muzical.

În articolul scris în limba sârbă și publicat în nr. 5/2013, „Срби у Чанаду“ (Sârbii din Cenad), prof. Slavka Bojin pomenește de o serie întreagă de intelectuali de etnie sârbă originari din Cenad, care au absolvit studiile între cel de-al Doilea Război Mondial și decembrie 1989: **profesori:** Milan Tomici (care a fost și inspector școlar), Danița Rujici, Delia Dișici, Boiana Zarici, Națița Jivici, Danița Sapungin, Liubomir Popovici, Mara Danilov, Vida Danilov, Velinca Belici, Slavita Stefanovici, Emilia Todici; **învățători:** Verița Iancov, Zlata Pavlovici, Zoran Erdei; **avocat:** Milan Danilov; **preoți:** Ognjan Plavșici, Svetomir Milicici, Zoran Jivici; **medici:** Savka Vlascici, Rada Vlascici, Iovanca Vlascici, Borița Jivici, Ielena Jivici, Iuliana Pavlovici, Dragița Jivici, Miriana Jivici, Miloia Uncianschi; **economist:** Milița Uncianschi.

Cronologie după „Cenăzeanul“ - 1992-2017 -

În sfertul de veac scurs de la lansarea, în 1993, a primului număr al publicației „Cenăzeanul“, multe s-au petrecut la Cenad. Dar nu toate, uneori nici măcar cele mai importante, nu au fost amintite în paginile revistei. Cel mai adesea dintr-o comoditate de neînțeles ori în ideea că, lasă, vor scrie cei de la „Cenăzeanul“. În cele ce urmează, vom încerca să creionăm o cronologie a evenimentelor așa cum au fost acestea consemnate sau amintite ca atare. Firește, există câteva evenimente anuale repetabile, de exemplu hramurile bisericilor, însă dacă în „Cenăzeanul“ n-a scris nimeni nimic, suntem nevoiți să facem abstracție de ele. Nu vom mai recurge la note de subsol pentru a specifica numărul de revistă, data apariției și pagina, deoarece am încărcă excesiv cartea de față.

1992

Grupul de inițiativă pentru editarea și tipărirea unei reviste a Cenadului lucrează intens la conceptul și primele articole ale viitoarei reviste „Cenăzeanul“. În nr. 1/1993, în articolul intitulat „*La început de drum*“ se scrie: „*S-au împlinit zilele acestea 3 ani de la declanșarea Revoluției din Decembrie 1989*“.

În interviul cu Viorel Matei, președintele Asociației Agricole „*Morise-na*“ din Cenad, din același număr, intitulat „*Veniturile membrilor asociați*“, se face referire la rezultatele anului agricol 1991/1992 și la perspectivele pentru 1992/1993.

Mapa cu materialele și machete primului număr, predate editurii „*Popa's Art*“ din Timișoara, se pierd, iar startul revistei este ratat.

1993

Apare primul număr al revistei „Cenăzeanul“, cea dintâi publicație periodică tipărită din istoria milenară a Cenadului. Redactori: Gheorghe Anuichi, Gheorghe Doran, Ion Savu, Ion Strungariu.

Camera Agricolă Cenad oferă date despre situația fondului funciar din comună, inclusiv cu situația prezentă și de perspectivă a culturilor de pe hotarul comunei.

Consiliul Local Cenad face publice diverse taxe locale modificate.

Apare primul articol despre câțiva hoți din Cenad.

Colț Alb publică primele articole dedicate fotbalului din localitate.

Apare primul interviu, intervievat fiind numismatul Gheorghe Anuichi din Cenad.

Căpitanul de grăniceri Ion Savu publică primul material despre Legea privind frontiera de stat a României, promulgată de președintele României, Ion Iliescu, în 1992.

Este publicat primul din seria de articole cu genericul „Cenadul își caută fiii“, titlul acestuia fiind „Cenadul și intelectualii săi“. Semnatar: prof. Ion Strungariu.

Directorul Școlii Generale din Cenad, prof. Liubomir Popovici, semnalează „arbitrariul și provizoratul“ în sistemul educațional românesc, abandonul școlar, creșterea numărului de corigenți și repetenți, chiar recomandând sprijinul administrației locale și a poliției pentru „clarificarea situației familiilor din comună cu copii problemă“. În anul școlar 1991/1992, la Cenad s-au consemnat la nivelul primar: opt corigenți și trei copii cu situația școlară neîncheiată, iar la ciclul gimnazial 23 de corigenți.

Consiliul Local anunță amenzi de 10.000 de lei pentru cetățenii care folosesc apa din rețeaua comună pentru irigarea grădinilor. De asemenea, anunță pietruirea străzii II, numită Iezda.

Sunt publicate în revistă rezultatele recensământului din 1992. Populația Cenadului era de 4.050 de locuitori, din care 2.210 români, 650 de sârbi, 620 de maghiari, 480 de țigani, 60 de germani, 30 alte naționalități. Din punct de vedere confesional, revista pomenește de: 3.120 de ortodocși, 790 de romano-catolici și 60 de alte confesiuni. Putem deduce că diferența până la 4.050 o constituiau cei 80 de cenăzeni fără religie delarată.

„Cenăzeanul“ ajunge cunoscut diasporei cenăzene din Germania și S.U.A.

Consiliul Local le solicită cenăzenilor să-și amenajeze fose septice la minimum 30 m de rețeaua de apă potabilă.

Prof. Gheorghe Doran începe să publice fragmente din „Dicționarul cenăzean“.

„Cenăzeanul“ scrie despre Liubomir Mendebaba din Cenad, maestru în arta pirogravatului și a traforajului.

Serbarea de sfârșit de an școlar le-a avut ca organizatoare pe Florica Blaj și Rozalia Savu.

La Ruga Bisericii ortodoxe sârbe, avându-i ca organizatori principali pe Bata Isacov, preotul Gheorghe Plavșici (Plavșici) și învățătorul Zlata Pavlovici, a avut loc un spectacol la care a participat un ansamblu focloric din loc. Carașova, județul Caraș-Severin, dar și fetița Adriana Mândran.

Ruga Bisericii ortodoxe române, la care a evoluat un taraf de lăutari, s-a finalizat cu două baluri, scrie Ion Savu. Tot el menționează în „Flash“ un cam-

pionat de minifotbal, la care în finală au jucat echipele „Cristal“ și „Frontiera“, victoria revenindu-le celor de la „Cristal“ cu 1-0.

Cenăzeanul Johann Jung, stabilit în Germania, pune la fostul I.C.A.R. bazele unei tabere pentru copii proveniți din familii modeste din Germania și România.

Pe cheltuiala și prin grija lui Virgil Suciu, peste o sută de copii din Cenad au făcut o excursie la Timișoara și Buziaș.

În iulie, la Cenad se consemnează o invazie de lăcuste.

Asociația Agricolă „Morisena“ are 820 de familii asociate, cu o suprafață de 3.081 ha de teren arabil. Totalul producției obținute valoric, cu toate că a fost o vară secetoasă, s-a ridicat la 620.000.000 de lei.

Începând cu noul campionat, pornit la 22 august 1993, echipa de fotbal a Cenadului a fost preluată și sponsorizată de Asociația Agricolă „Morisena“. Primul meci, cu echipa din Lovrin, s-a încheiat cu 1-0 (0-0) pentru cenăzeni, pe teren propriu.

Un accident în Ungaria îndoliiază familiile de cenăzeni Fodor și Ileş.

Moșii din Apuseni continuă să vină la Cenad cu produse caracteristice: donițe, ciubere etc.

Columbofilii cenăzeni Gheorghe Anuichi și Gheorghe Oancea câștigă locul I și, respectiv, II la un campionat național de profil.

Pe 13 noiembrie cade prima zăpadă.

Ca nou-venite la Școala Generală din Cenad sunt pomenite cadrele didactice: Zoran Erdei, Dana Ardelean, Lamor Rusu, Dubravca Lepoiev, Iadranca Lepoiev și Margit Ecsedi. Încă mai funcționează secția sârbă.

1994

Asociația Agricolă „Morisena“ consemnează creșterea suprafeței totale arabile de la 3.100 ha (în 1993) la 3.761,7 ha în 1994.

Prof. Gh. Doran publică în „Cenăzeanul“ primele epigrame, inclusiv sub pseudonimul Geodor.

„Cenăzeanul“ publică pentru prima dată statistici privind căsătoriile, nașterile și decesele pentru anul anterior (în cazul de față, 1993).

Primăvara a fost capricioasă, însă s-au pietruit 800 m de drum cu borduri din beton.

Primăria face apel la cetățeni să-și achite taxele comunale (apă, impozite, coșerit, chirii), dar și să se ocupe de curățenia caselor și a străzilor, să curețe șanțurile și să vopsească pomii de la stradă.

Din inițiativa consilierilor locali, cu prilejul Zilei Femeii, la sala „Frunză Meilă“ s-a ținut pe 5 martie balul femeilor.

La 19 martie, și-au reluat activitatea, la Sânnicolau Mare, Judecătoria, Parchetul și Notariatul zonal.

Pe 28 martie 1994, s-au împlinit 100 de ani de la înființarea, la Cenad, pe 28 martie 1894, a „Reuniunii de lectură sârbești“.

La Cenad s-a deschis o nouă brutărie: „*Socol Virgil*“ S.R.L.

După 21 de ani, și-a reluat activitatea corul Bisericii ortodoxe române, sub bagheta dirijorului Ion Dogojie. Este vorba de: Ioan Radu, Ioan Dogojie, Ioan Mager, Ion Savu, Sabin Văcaru, Cornel Văcaru, Mihai Cărpinișan, Petru Miculescu, Flavius Cercel, George Crăciun, Gheorghe Bălan, Ioan Covaci, Ioan Munteanu, Ioan Gh. Dogojie, Alexandru Ciurte, Vasile Ilieș, Nicolae Radu, Cosmin Crăciun.

La o săptămână după Paști, notează Ion Savu, la punctul numit „*Vema*“ s-a montat și sfințit o nouă cruce. Cea veche a rezistat 93 de ani.

Pe 17 mai, Consiliul Local adoptă o hotărâre prin care sunt din nou atenționați cei care folosesc apa din rețea pentru udatul grădinilor, aceștia fiind pasibili de amenzi de 100.00 de lei și debransare, cu posibilitatea rebransării abia după un an de zile, cu plata tuturor taxelor.

Pe 22 mai, s-a ținut ruga Bisericii ortodoxe sârbe. S-a lansat cartea în limba sârbă a scriitorului și jurnalistului timișorean Ivo Muncian „*Trandafirul înfloreste din rădăcină*“, dedicată împlinirii a 100 de ani de la înființarea primei biblioteci (sală de lectură) sârbești la Cenad.

Încep lucrările la punctul de trecere a frontierei Cenad-Kiszombor.

Recoltă foarte bună la grâu.

Postul de poliție din Cenad are un nou șef: sergentul-major Sorin Tița.

O echipă de arheologi clujeni face cercetări de profil la Cenad.

Moții sosesc din nou în sat, inclusiv cu scânduri de brad.

La hramul Bisericii romano-catolice a participat și primarul Nagy Tibor din Kiszombor (Ungaria).

Primarul și consilierii din Cenad vizitează Primăria din Kiszombor.

La gara C.F.R. din comună sunt consemnați „*munți de sfeclă de zahăr*.“

Filatelistul Gheorghe Anuichi a câștigat medalia de argint pentru un exponat pe temă sportivă la o expoziție națională organizată la Timișoara.

De Ziua Națională a României, Cenadul a fost vizitat de o delegație militară maghiară.

„*Cenăzeanul*“ anunță, prin Ion Savu, că „*Numele eroilor cenăzeni căzuți în al doilea război mondial vor fi dăltuite în piatra monumentului de lângă biserica ortodoxă română*.“

La festivitățile de cinstire a Zilei Naționale a României au participat 63 de veterani de război.

Cenadul are patru poștărițe: Victoria Bornea, Emilia Zsancu, Florica Subici și Lenuța Terzeu.

1995

Edilii doresc pietruirea a încă 3 km de drumuri intravilane.

S-a reluat paza de noapte în comună, prin rotație, obligatorie pentru bărbații între 18 și 65 de ani.

Sub patronajul Asociației Agricole „*Morisena*“, a Primăriei și a Școlii Generale Cenad, a luat ființă un cor format din 60 de copii, sub bagheta dirijorului Nelu Dogojie.

„*Foaia românească*“, publicație a diasporei române din Finlanda, are în colectivul de redacție și pe cenăzeanca Daniela (Miculescu) Durac.

La 27 ianuarie, cu prilejul sărbătoririi Sf. Sava, pe scena Operei Române din Timișoara a evoluat și formația de tamburași din Cenad alcătuită din: Slaven Pavlovici, Dragoslav Vlascici, Darko Vlascici, Milivoi Dișici, Bata Bojin, Boghița Suvac, Miroslav Marianuț, Ognean Plavsity, Goran Iorgovan, Emil Gârbici și Dușița (Danilov) Roșu.

La 26 februarie, la Cenad a sosit o delegație germană din Hirschberg, reprezentând organizația „*Kolping Familie*“.

Pe 2 iunie, Cenadul a primit vizita lui Ion Iliescu, președintele României. A fost întâmpinat de primarul Viorel Matei. După întâlnirea cu fruntași ai comunei, în sala de consiliu, oaspetele a ieșit în stradă pentru a rosti câteva cuvinte celor adunați să-l vadă, recunoscând pe câțiva dintre cei de față cu care a colaborat la efortul de zăgăzuire a apelor Mureșului, în 1970 și 1973. A urmat o vizită la cenăzeanul Gheorghe Perian, apoi la locul viitorului punct de frontieră cu Ungaria.

Primăria a susținut financiar igienizarea școlii din localitate, dar și premiile de sfârșit de an școlar.

Emisiunea „*Conviețuiri*“ a Televiziunii Române acordă un spațiu amplu echipelor culturale ale sârbilor cenăzeni.

S-a reparat șoseaua dintre Cenad și Sânnicolau Mare.

Necesarul pentru repararea Bisericii romano-catolice a fost de 70 de milioane de lei.

Producția de caise a fost extrem de slabă.

Televiziunea Română trimite la Cenad o echipă pentru o documentare filmată despre Sf. Gerard, în cadrul emisiunii „*Viața spirituală*“.

Istoricul de artă Suzana Móre Heitel caută documente și mărturii despre vechile monumente ale Cenadului.

S-a ținut hramul Bisericii ortodoxe române în duminica de Rusalii, petrecerea întinzându-se până în zori. Noii nași au fost aleși ing. Ioan Matei și soția sa.

Tablourile realizate de artiști plastici profesioniști la cele trei tabere de pictură de la Cenad au fost expuse pe holul Primăriei și la sediul Asociației Agricole „*Morisena*“.

Ansamblul folcloric de amatori al sârbilor cenăzeni a participat în perioada 24-26 iunie la cea de-a II-a ediție a Festivalului tradiției și culturii sârbilor, care a avut loc la Belgrad. Pentru prestația lor, cenăzenilor li se va decerna „*Mărul de aur*“ pentru păstrarea tradiției și culturii, dar și statuia „*Câștigătorului din Belgrad*“.

A început instruirea altor două formații de dansuri sârbe de tineret: „*grupa mică*“, instruită de Boghița Suvac, și „*grupa mare*“, instruită de Carmen Vesna Giuricin.

La 24 septembrie, sub patronajul Societății Culturale Banatul din Timișoara, are loc adunarea de constituire a „*Clubului poganilor*“ din comună.

Liubomir Mendebaba va expune la Biblioteca sârbească din Timișoara o serie de lucrări în traforaj, la vernisajul expoziției participând inclusiv consulul general al Iugoslaviei la Timișoara, Slobodan Krečković. Evenimentul a prilejuit și un scurt program artistic oferit de formația de tamburași „*Lale sa Moriša*“ din Cenad.

La Expoziția Națională Columbofilă din 17-19 noiembrie, de la Lugoj, crescătorii cenăzeni de porumbei au adus acasă un titlu de campion național și unul de maestru al sportului.

Se introduce televiziunea prin cablu.

1996

Cu prilejul sărbătoririi Sf. Sava, pe scena Căminului cultural din Cenad a evoluat ansamblul folcloric „*Serbia I.M.T.*“, la spectacol asistând și oaspeți din Elveția și Serbia, respectiv Miša Milošević - secretarul organizației sârbilor de pretutindeni, Slavko Vejnović - locțiitorul ministrului cu probleme ale sârbilor din afara Serbiei, Neboiša Jerković - ministrul cu problemele informative din guvernul iugoslav, Nada Latinović - viceconsulul Iugoslaviei la Timișoara.

Ansamblul folcloric de amatori „*Lale sa Moriša*“ va participa la un concert la Centrul cultural „*Sava*“ din Belgrad.

La cantina „*Omenia*“ se ține un bal dedicat Zilei Femeii.

Gheorghe Anuichi participă la un concurs columbofil la Sombor, în Iugoslavia.

Învățătoarele Rozalia Savu și Edith Kovacs pregătesc pentru paștele catolic un program cultural-artistic cu copiii maghiari.

Școala germană (Kopp) este amenajată pentru a putea găzdui diferite evenimente.

Se reamenajează interioarele Căminului cultural.

Artistul plastic cenăzean Lucian Oprea a avut prima sa expoziție personală în saloanele Cafenelei artelor de la Casa Sindicatelor din Timișoara. Timp de 20 de zile au fost expuse 14 tablouri.

Poetul de origine cenăzeană, Geo Galetaru, a fost distins cu locul II în cadrul unei serbări organizate de românii din Uzdin (Iugoslavia).

Conf. univ. dr. Doru Radosav, directorul Bibliotecii Central Universitare „*Lucian Blaga*“ din Cluj-Napoca, va transmite echipei redacționale a revistei „*Cenăzeanul*“ mulțumirile sale pentru colecția revistei donată acestei prestigioase instituții de învățământ superior.

Pe 2 februarie, s-au desfășurat la Cenad alegeri locale. Viorel Matei

(P.D.S.R.) a fost reales primar cu 86% din voturile exprimate. Din cei 2.993 de cetățeni cu drept de vot s-au prezentat la urne 2.040.

La ședința de constituire a Consiliului Local, Ionel Crăciun a fost ales viceprimar.

Consiliul Local hotărăște înființarea la dispensarul medical a unui ambulatoriu cu 12 paturi pentru cei fără posibilități materiale.

Echipa de fotbal „*Mureșul*“ a promovat în Divizia C.

Dr. Petru Velciov ajunge la constatarea, bazată pe propria statistică, cum că la Cenad se moare preponderent în zilele de vineri și sâmbătă. Astfel, în ultimii ani, din 170 de decese 160 au fost consemnate în aceste două zile ale săptămânii.

Revista „*Cenăzeanul*“ lansează un concurs de glume dotat cu premii.

Cenadul marchează 950 de ani de la martiriul Sf. Gerard, primul episcop al Diecezei romano-catolice de Cenad.

A fost un an agricol foarte bun.

În cadrul emisiunii culturale „*Moara cu noroc*“, realizată în decembrie de Radio Timișoara, au evoluat corul Școlii Generale din Cenad, condus de prof. Mara Danilov-Cirin, corul „*Morisena*“ pregătit de Ioan Dogojie și dirijat de prof. Tomislav Giurici, corul Bisericii ortodoxe sârbe și formația de tamburași „*Lale sa Morișa*“.

1997

Formația de tamburași „*Lale sa Morișa*“ a evoluat din nou pe scena Operei Române din Timișoara, cu prilejul sărbătoririi Sf. Sava, ocrotitorul școlilor sârbești de pretutindeni. La Biserica ortodoxă sârbă din Cenad, slujba a fost oficiată de pr. Gheorghe Plavsity.

Echipa de fotbal „*Mureșul*“ își face stagiul de pregătire la Moneasa.

Corul Bisericii ortodoxe române se transformă într-unul mixt, bărbaților alăturându-li-se Liliana Varga, Dorina Cercel, Elena Văcariu, Florica Blaj, Ra-doica Brad.

Viorel Matei și Bata Jivco Isacov au fost la București pentru a solicita Guvernului credite pentru finanțarea campaniei de primăvară în agricultură.

Bata Jivco Isacov începe construcția unei mori.

Se anunță un maraton cultural sârbesc la Cenad.

Pentru întâlnirea anuală de la „*Triplex confinium*“ de la Beba Veche, se anunță participarea și a artiștilor amatori sârbi și maghiari din Cenad, dar și a echipei de fotbal „*Mureșul*“.

Prin Programul PHARE s-au alocat fonduri financiare pentru construirea unei vămi la Cenad. Este anunțată participarea primarului Viorel Matei la o ședință pe aceeași temă, la nivel guvernamental, între reprezentanții României și Ungariei.

Biblioteca din Cenad deține un fond de 10.00 de cărți, dintre care 8.933 în limba română, 243 în limba maghiară și 156 în limba sârbă. Există 415 fișe de cititori, dintre care 154 sunt bărbați și 261 sunt femei.

În luna martie, de la Cenad s-au putut vedea o cometă (Halley, vizibilă periodic, o dată la 75-76 de ani) și o eclipsă totală de lună.

Asociația Veteranilor de Război din Cenad a avut în 1990 un număr de 112 membri, iar la începutul lui 1997, doar 54.

28 de elevi ai Școlii Generale din Cenad au făcut o excursie la Băile Herculane, fiind însoțiți de prof. Marioara Clișic și prof. Dana Mioc.

Se anunță un concert al formației de tamburași „*Lale sa Moriša*“ în Elveția.

Pe 18 mai, la Cenad a avut loc cea de-a VI-a ediție a „*Maratonului cântecului și dansului popular sârbesc*“, la care au participat formații din România și Serbia.

Colț Alb scrie în „*Flash*“ că din 1981 nu au mai fost inundații ale Mureșului ca în primăvara lui 1987, punându-i pe cenăzeni la grea încercare, însă bucurându-i pe pescari.

În iulie, un grup de 11 tineri din Cenad, conduși de Ion Savu și Francisc Fodor, au făcut o excursie în Munții Retezat.

La Cenad s-a deschis noul sediu al C.E.C.

La sfârșitul lunii septembrie, a avut loc cea de-a II-a ediție a sărbătorii Cenadului. Pe scena ridicată în fața Căminului cultural au evoluat: un ansamblu din Timișoara condus de cenăzeanul de origine Gheorghe Galetin, formația de tamburași „*Lale sa Moriša*“, formația „*Privat-banda*“, alte formații locale, „*Mladost*“ din Sânnicolau Mare, precum și solistul de muzică populară bănățeană Traian Jurchelea. Sufletul organizării a fost prof. Gh. Doran.

În 21 și 22 septembrie, la sărbătorirea a 750 de ani de atestare documentară a localității maghiare Kiszombor, a participat și o delegație din Cenad formată din oficialități locale, dar și formația de muzică populară maghiară, formația de tamburași „*Lale sa Moriša*“ și echipa de fotbal „*Mureșul-Morisena*“.

Prin grija Rodicăi Isac, colecția revistei „*Cenăzeanul*“ pe anii 1994, 1995 și 1996 a ajuns în patrimoniul Muzeului Țăranului Român de la București.

1998

Consiliul Local Cenad hotărăște organizarea celei de-a III-a ediții a Zilei Cenadului în data de 26 septembrie și deschiderea temporară a punctului de frontieră în zilele de 26 și 27 septembrie.

Gheorghe Anuichi va participa la Expoziția internațională de păsări și animale mici de la Novi Sad, din 6-8 februarie.

Formația de tamburași „*Lale sa Moriša*“ a evoluat în direct la studioul de televiziune Novi Sad Plus în data de 17 noiembrie, între orele 23,30-24,00, în cadrul unui spectacol în cadrul căruia au cântat piese la cererea telespectatorilor. Au fost prezenți: Tomislav Giurici, Darko Vlascici, Dragoslav Vlascici, Slaven Pavlovici, Dragoslav Pavlovici, Nicolae Șipoș, Miroslav Marianuț - ca instrumentiști, Spasoia Bojin, Bogomir Suvac, Veselin Ilin, Mita Unceanschi și Alexandra Mândran ca soliști vocali. Deplasarea a fost organizată și condusă de Zlata Pavlovici, Liubomir Mendebaba și Vesna-Carmen Giuricin.

La 17 iunie, Mureșul a atins la Cenad la cota 6,80 m, fiind inundate 1.038 ha, pagubele pricinuite estimându-se la 21 de miliarde de lei.

Zona dintre dig și Mureș este declarată zonă tampon în cadrul viitoarei rezervații naturale.

Biserica greco-catolică este retrocedată reprezentanților acestui cult, împreună cu casa de la nr. 701.

Noul director al Școlii Generale devine prof. Marioara Clișic.

La o expoziție columbofilă (12-15 noiembrie), Cenadul s-a ales cu un titlu de campion național.

1999

La 17 aprilie, după agresiunea NATO asupra Iugoslaviei, un grup de inițiativă din Cenad a lansat o campanie de strângere de ajutoare pentru populația din țara vecină. Până seara, s-au adunat: 2.783 kg de făină, 1.073 kg de zahăr, 971 kg de ceapă și 956 kg de cartofi. S-au remarcat: Viorel Matei - 500 kg de zahăr, Jivco Isacov - 1.000 kg de făină, Predrag Jivici - 150 kg de zahăr, Vladimir Țveici - 46 kg de făină, 50 kg de zahăr și 30 kg de ceapă, Andria Pavlovici - 197 kg de ceapă, Jivco Stefanovici - 40 kg de făină, 40 kg de cartofi și 50 kg de zahăr. O comisie în frunte cu Zlata Pavlovici a predat ajutoarele la Peciu Nou, pentru a fi transportate în Iugoslavia.

Pe 4 iunie, de Ziua Europei, a fost deschis temporar punctul de frontieră Cenad-Kiszombor, gazde fiind cenăzenii.

În ultima sâmbătă a lunii septembrie s-a sărbătorit o nouă ediție a Zilei Cenadului. Voia bună a fost asigurată de elevi ai școlii locale cu cor, recitări, scenete, dansuri populare și moderne, de Ansamblul de cântece și dansuri populare „*Doina Timișului*“ din Timișoara, de corul „*Timotei Popovici*“ al Seminarului liceal teologic „*Ioan C. Popasu*“ din Caransebeș.

Vama Cenad s-a deschis temporar în perioada 20-24 decembrie.

2000

Din 27 februarie, Biserica ortodoxă sârbă are un nou preot.

Parohul Bisericii romano-catolice din Cenad, pr. Dan Groza, efectuează un pelerinaj în Italia, la Veneția, pe urmele Sf. Gerard.

Comunitatea sârbă a sărbătorit pe 22 mai hramul Bisericii ortodoxe sârbe, dar și împlinirea a 25 de ani de la înființarea de către prof. Tomislav Giurici a formației de tamburași „*Lale sa Moriša*“. În programul cultural-artistic au evoluat tamburașii, dar și formația de dansuri și orchestra maghiarilor cenăzeni. „*Lale sa Moriša*“ și-a lansat un compact-disc și o casetă cu cele mai frumoase piese.

La alegerile locale au fost două tururi de scrutin pentru alegerea primarului. A fost ales Nicolae Crăciun, cu 1.277 de voturi din 1.666 exprimate. Pentru funcția de viceprimar a fost ales Vasa Stefanovici. Fostul primar în trei mandate consecutive, Viorel Matei a fost ales consilier județean. După alegerile parla-

mentare, devine senator de Timiș în Parlamentul României.

Pe 20 octombrie, s-a inaugurat oficial punctul de trecere a frontierei Cenad-Kiszombor, România fiind reprezentată de prim-ministrul Mugur Isărescu, iar Ungaria de prim-ministrul Ludovic Orban.

Cenăzeanca Suncița-Danilov-Cirin participă la faza finală a concursului „Miss România 2000“, unde câștigă locul IV.

În fondul Bibliotecii nu a intrat nicio carte nouă.

2001

La Cenad, funcționează o singură grădiniță de copii, cu două sedii, cu o grupă combinată în limba română, condusă de educatoarea Radoica Brad, cu 39 de copii, și una în limba maghiară, condusă de educatoarea Mariana Coșar, cu 21 de copii.

„Lale sa Moriša“ își lansează pe 22 februarie, la sediul din Timișoara al Uniunii Sârbilor din România, CD-ul și caseta care cuprind 19 melodii din repertoriul formației. La final, cenăzenii au oferit un mic recital.

Cenadul a fost vizitat de Î.P.S.S. Leo, mitropolit ortodox de Helsinki, care a poposit, pe rând, la Biserica ortodoxă română, apoi la cea sârbă.

Gheorghe Anuichi participă în perioada 7-11 februarie, în orașul Tuzla din Bosnia-Herțegovina, la o expoziție națională cu participare internațională a crescătorilor de porumbei, păsări de curte și păsărele.

Polițistul originar din Cenad, Sașa Disici, plutonier-major în cadrul Poliției Rutiere Timișoara, este ucis la datorie, în satul Ianova (jud. Timiș), în ziua de duminică, 4 martie, de către doi hoți de mașini.

Deschiderea Vămii Cenad-Kiszombor provoacă creșterea prețurilor la terenurile de lângă Drumul Național DN6.

Peste vară, continuă săpăturile arheologice de lângă Biserica romano-catolică, fiind găsite cioburi, monede și schelete umane.

Își reia activitatea formația de dansuri populare maghiare „Marosvár“, cu copii maghiari din Cenad, sub coordonarea înv. Rozalia Korom și cu sprijinul coordonatorului artistic al formației „Szeged néptáncengyüttes“ din Szeged. Membrii formației sunt: Balázs Tamás, Barna Edina, Gál Márton, Ghembițchi Gabi, Harkai Alexandra, Hencz Melinda, Janecsco Edina, Koncz János, Koncz József, Korom Bettina, Köllő Anita, Köllő Krisztina, Mészáros Emese, Necula Ildikó, Pîț Paul, Pop Simona, Portik Dezső, Simon Árpád, Sövéř Csilla, Szatmári Csaba, Szatmári Kinga.

Desemnați să se ocupe de concretizarea la Cenad a unui așezământ monahal au fost: Viorel Matei, preotul protopop Gheorghe Sutacu, preotul Gheorghe Covaci și Gheorghe Anuichi.

La 11 iunie, Consiliul Local aprobă înființarea unui târg de animale în fața clădirii dispensarului veterinar, care să se țină miercuri.

Scriitorul Dușan Baiski începe pe Internet romanul experimental „Zona Maris“, dedicat Cenadului.

Diana Perian realizează o anchetă sociologică în cadrul căreia au fost chestionate 30 de persoane. În revistă nu se precizează dacă repondenții au fost din Cenad sau nu.

Viorel Matei anunță începerea, din primăvara lui 2002, a construcției unui drum care să lege Beba-Veche, Chegleviciul și Dudeștii-Vechi de Vama Cenad.

Consiliul Local interzice pe 10 septembrie scoaterea în stradă a păsărilor proprietate particulară, amenda fiind de 250.000 de lei, dar și deplasarea vehiculelor cu tracțiune animală în câmp, după ora 20.

Hramul Bisericii romano-catolice, din 24 septembrie, a fost sărbătorit de cenăzeni, localitatea primind vizita a zeci de pelerini din România și Ungaria.

De Crăciun, formația de dansuri populare maghiare „*Marosvár*” din Cenad apare prima dată pe scenă.

2002

Prof. Gheorghe Doran anunță intenția de înființare la Cenad a unei filiale a Casei de Ajutor Reciproc a Pensionarilor - C.A.R.P.

După centralizarea datelor recensământului populației, din perioada 18-27 martie, Cenadul avea 1.558 de clădiri, 1.559 de locuințe, 1.342 de gospodării, 4.272 de persoane din care 2.082 bărbați și 2.190 de femei. După etnie: 2.818 români, 680 de maghiari, 371 de romi, 318 sârbi, 47 de germani, 19 ucrainieni, 11 bulgari, 3 croați, 2 cehi, 2 sloveni, 1 șvab.

După limba maternă: română 3.006, maghiară 657, romanes 220, sârbă 314, germană 49, ucraineană 15, lipoveană 1, bulgară 7, croată 2, șvabă 1. După religie: 3.010 ortodocși, 964 romano-catolici, 130 greco-catolici, 23 reformați, 1 evanghelic luteran, 1 unitarian, 14 creștini de rit vechi, 21 bapțiști, 98 pentecostali, 11 adventiști de ziua a șaptea, 3 de altă religie, un ateu și 1 cu religie nedeclarată.

Vama Cenad funcționează pe timp de vară 12 ore, între 8-20.

La inițiativa locotenent-colonelului Ion Savu, corul Bisericii ortodoxe-române a colectat 3.000.000 de lei pentru construirea unui gard din scândură.

La 7 iunie s-au finalizat reparațiile la Biserica greco-catolică. S-au sfințit atât lăcașul de cult, cât și troița ridicată în curtea acestuia.

În iunie, pe terenul Școlii Generale s-a desfășurat „*Cupa de vară*” la mini-fotbal la nivel comunal, la care au participat echipele „*Gladiatorii*”, „*Banca*”, „*Rapid*”, „*Câinii Roșii*”, „*Venus*” și „*Oltenii*”. Cupa a fost câștigată de „*Gladiatorii*”, care a învins în finală, cu 4-2, echipa „*Banca*”.

Hramul Bisericii ortodoxe române a fost sărbătorit pe 23 iunie, evenimentul fiind marcat la Școala Generală și la Căminul cultural.

Recepția Drumului Național DN6, dintre Cenad și frontieră, reabilitat cu un milion de euro din Fondul PHARE, s-a făcut în 16 iulie.

În iulie, la Cenad se desfășoară o tabără de dans popular (presupunem că doar maghiar, fiindcă nu se precizează).

Pe 5 august, a fost binecuvântat monumentul eroilor etnici germani din cimitirul romano-catolic.

În data de 20 octombrie s-a deschis Vama Cenad (Punctul de trecere a frontierei Cenad - Kiszombor) între România și Ungaria.

2003

În nr. 2/2003, Ioan Radu publică situația cu cele mai numeroase 10 familii din Cenad care au același nume: 1) Radu – 65 de familii; 2) Colompar – 58; 3) Vlascici – 42; 4) Damian – 36; 5) Gligor – 34; 6) Petrovici – 31; 7) Varga – 30; 8) Meszaros – 26; 9-10) Jivici – 24; 9-10) Unceanschi – 24. Pe ultimul loc: Doran (o singură persoană). Cel mai bătrân bărbat: Oprean Gheorghe, născut în 1911. Cea mai bătrână femeie: Socieru Ana, născută în 1912.

De la sfârșitul lui octombrie, în cadrul Școlii Generale s-a desfășurat „Proiectul Citizen“, sponsorizat de Uniunea Europeană, Inspectoratul Școlar al Județului Timiș și Casa Corpului Didactic din Timișoara, la care au participat elevi de clasa a VII-a. Prin acest proiect, în ianuarie 2003 a fost realizată publicația „Micul cenăzean“, sub coordonarea profesoarelor Anișoara Bloch, Maria Rusu și Marioara Clișic, directoarea școlii.

Colectivul de redacție al „Micului cenăzean“: Sebastian Clișic, Daniel Cârdei, Marioara Sușca, Marian Luchian, Roxana Rohnean, Sabrina Nădăban, Silvia Popa, Cosmina Gligor, Mariana Gligor, Tiana Giuricin, Octavian Stanciu, Nicolae Stanca, Oana Suciuc, Roxana Cruț, Alina Cruț, Sonia Tamazlicariu.

Publicația „Cenăzeanul“ a împlinit 10 ani de la apariția primului număr. În cadrul întâlnirii a fost lansată culegerea colectivă „Dincolo de început“, conținând creații literare și aparținând unor autori care au debutat în „Cenăzeanul“.

Formația de dansuri populare maghiare „Marosvár“ din Cenad participă pe 19 aprilie la un spectacol la Dumbrava (Timiș) și unul la Lugoj, iar pe 23 aprilie, la Casa Studenților din Timișoara.

Pe 24 iunie, se pune piatra de temelie a mănăstirii ortodoxe de maici Morisena, cu hramul „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul“.

Este publicat în revistă Statutul comunei Cenad, aprobat în ședința Consiliului Local din 4 august.

Consiliul Local aprobă pe 4 august înfrățirea comunei Cenad cu localitatea maghiară Apátfalva.

Folosirea bărcilor pe Mureș este permisă exclusiv pentru pescuit, iar noaptea este interzisă rămânerea persoanelor în zona de 500 m de la frontieră.

Hramul Bisericii romano-catolice a reunit un sobor de 70 de preoți veniți din diversele parohii ale Diecezei.

„Lale sa Moriša“ au susținut concerte la Sânnicolau Mare, Cenad, Timișoara, Moldova Nouă, Kikinda (Serbia), Deszk (Ungaria).

Gheorghe Anuichi participă la două evenimente organizate la Timișoara în perioada 9-14 octombrie, respectiv Ziua Mondială a Poștei și Expoziția filatelică națională cu participare internațională „Centenar filatelic timișorean“. Cenadul a câștigat o medalie în rang de vermeil.

Prin Încheierea Judecătorei Sânnicolau Mare cu nr. 987/28/11/2003, ia ființă Asociația Culturală „*Concordia*“ Cenad, fiind înscrisă în Registrul Asociațiilor și Fundațiilor al Judecătorei Sânnicolau Mare.

Se interzice tractoarelor circulația pe strada principală, pe porțiunea de la Ceta la Frătuț, căruțele și tractoarele având voie să se deplaseze doar pe străzile laterale.

Biblioteca comunală are un fond de carte îmbătrânit, de 9.852 de titluri, o sală-depozit, o sală de lectură cu 12 locuri la mese, dar neîncălzită, 448 de cititori.

Firma „*Slike*“ S.R.L. deschide la Cenad o agenție loto.

Carmen și Lucian Jura au finalizat construcția unui obiectiv comercial care va găzdui un magazin cu articole sportive, un magazin alimentar, un restaurant de lux, dar și o pensiune.

2004

La 6 iunie se desfășoară alegerile locale. La Cenad, listele electorale relevă existența a 3.439 de cetățeni cu drept de vot, din care s-au prezentat 1.867, prezența fiind de 54%. Primar a fost reales Nicolae Crăciun, iar viceprimar Vasa Stefanovici.

Promovabilitatea la examenul de capacitate de la Școala Generală din Cenad a fost de 50%.

Pe 26 iunie, Florica Biro își lansează culegerea de poezie „*Frământări*“, manifestarea fiind organizată de Asociația Culturală „*Concordia*“ Cenad.

Consiliul Local face un apel către cenăzeni să doneze obiecte vechi, unelte, costume populare, fotografii, înscrisuri etc., care să intre în patrimoniul unui viitor muzeu local.

Prin Hotărârea Consiliului Local nr. 19/9 august 2004, se constituie Serviciul public de pompieri civili al comunei Cenad, sub conducerea lui Dan Libor, cu trei grupe: Grupa de prevenire a incendiilor - Ilin Jiva (șef de grupă), Dogojie Ioan, Balint Imre și Calapis Nicolae (servanți); Grupa de intervenție la autospeciala cu apă - Stolier Petru (șef de grupă), Balint Iosif, Balint Andrei și Balint Alexandru (servanți); Grupa de salvare și prim-ajutor - Piț Silvius (șef de grupă), Milicici Radovan, Vlascici Miodrag; șoferul formației - Belmega Ioan, electrician - Cucu Vasile.

Vineri, 17 septembrie, formația de tamburași „*Lale sa Moriša*“ a sărbătorit 30 de ani de la înființare, programul derulându-se la Căminul cultural. Au evoluat pe scenă, alături de gazde, și membri ai Ansamblului folcloric sârb din Sânnicolau Mare, printre spectatori numărându-se și Aleksandar Čotrić, ministrul adjunct al disporei din cadrul guvernului Serbiei și Muntenegrului, și Miodrag Jakšić din cadrul aceluiasi minister. Jurnalistul timișorean Srboľjub Mišković și-a lansat cartea în limba sârbă dedicată tamburașilor cenăzeni și intitulată la fel, „*Lale sa Moriša*“.

Pe 24 septembrie s-a sărbătorit hramul Bisericii romano-catolice, la care a participat un mare număr de credincioși. Evenimentul a fost marcat și prin Gala dansului popular, spectacol organizat de Primăria Cenad, organizația părinților „Cenadium“, cu colaborarea Ansamblului de dansuri din Szeged. Gazde au fost membrii grupului cenăzean de dansuri maghiare „Marosvár“, condus de înv. Rozalia Savu. Au evoluat pe scenă și echipe de dansuri din Roszka, Kategyhaza și Apátfalva, toate din Ungaria, dar și din Lugoj și Deta.

Primăria raportează pentru 2004: construirea a cinci stații de autobuz, dotarea grădiniței cu mobilier, betonarea a 2.763 m.l. de trotuar, extinderea cu 1,5 km a coloanei de apă, înlocuirea a 1,3 km coloană de apă, pietruirea a 1,9 km de străzi.

Asociația Culturală „Concordia“ Cenad a organizat o amplă acțiune științifică și culturală sub genericul „Cenadul - vatră de conviețuire multinațională“.

Diana Perian a primit pentru poeziile sale premiul „Alexandru Jelebeanu“, decernat de către publicația „Eminescu“.

2005

La 23 februarie, o delegație clericală din Veneția a vizitat Cenadul și a participat la o slujbă religioasă la Biserica romano-catolică, apoi s-a deplasat la muzeul local și, în final, la Mănăstirea „Sf. Ioan Botezătorul“, aflată în construcție.

Un puternic incendiu s-a consemnat la începutul lunii februarie la casa cu nr. 409, a lui Dumitru Iorgovan, însă focul a fost stins de proprietar și vecini, la sosirea pompierilor militari acesta fiind deja sub control.

Gheorghe Anuichi participă în perioada 10-13 februarie, la Novi Sad, la o expoziție internațională de porumbei, păsări și animale mici de blană.

Liubomir Mendebaba a fost ales pe 16 aprilie în consiliul de conducere al Ununii Sârbilor din România, alături de alte patru persoane.

Un incendiu violent în noaptea 19/20 iunie cuprinde casa lui Petrea Pop, acesta fiind stins la intervenția pompierilor civili din Cenad.

A fost renovată crucea (veche de 100 de ani) de la intersecția drumurilor de lângă terenul de fotbal, pe cheltuiala fam. ing. Vasile Târziu.

În centrul comunei a fost amenajat și dat în folosință un loc de joacă pentru copii, sponsori fiind cetățeni din Cenad, dar și Alfons Meindl din localitatea Kirchanschorind (Germania) și Primăria Cenad.

„Cenăzeanul“ a fost pomenit în suplimentul cultural al „Ziarului Financiar“.

Hramul Mănăstirii de maici „Sf. Ioan Botezătorul“ are loc pe 24 iunie, când se sfințește biserica mică. Stareță este sora Cornelia.

Trece în neființă, la 11 iulie 2005, Milan Luchin, născut la Cenad pe 28 noiembrie 1936, personalitate polivalentă, dascăl, dirijor, instrumentist și solist vocal.

Sărbătorirea hramului Bisericii romano-catolice, pe 24 septembrie, înseamnă și o dublă aniversare: 975 de ani de la sfințirea ca episcop a lui Gerard de Sagredo și 75 de ani de la mutarea episcopiei la Timișoara.

Firma cenăzeană „*Brandon Company*“ lansează un anunț umanitar pentru ajutorarea a șase copii din Cenad rămași orfani.

În incinta Bisericii ortodoxe române se montează bănci pentru ca participanții la slujbele religioase să nu mai stea prea mult în picioare.

Este menționată o nouă revărsare a Mureșului, iar surplusul de apă din sol datorită ploilor determină inundarea multor suprafețe de grădini și câmpuri, împiedicând astfel însămânțarea acestora.

Pe 19 noiembrie cade prima zăpadă.

Pe 3 decembrie, Asociația Culturală „*Concordia*“ Cenad și-a aniversat cel de-al doilea an de activitate.

Prof. Gh. Doran și-a lansat cartea „*Jurnalul unui cenăzean anonim*“.

Pe 3 decembrie, se deschide oficial Muzeul comunal.

În noaptea de 14/15 decembrie a nins abundant.

2006

Pe 17 februarie, are loc o întâlnire a pescarilor amatori din Cenad, în vederea constituirii unei grupe de profil.

Ing. Gheorghe Ivașcu va publica în „*Cenăzeanul*“ primul articol despre pescari, intitulat „*Cuvânt de început*“, în rubrica „*Pescarul cenăzean*“.

Cu prilejul organizării de către județul Timiș a Olimpiadei naționale de limba rusă, pe 12 aprilie, la Școala Generală din Cenad s-au ținut lecții demonstrative susținute de prof. Anișoara Bloch și prof. Slavka Bojin, s-a jucat piesa de teatru „*Mănușa din pădure*“, o prelucrare după un basm rus de Lev Tolstoi, la care, pe lângă cele două profesoare deja amintite, au mai contribuit prof. Liubomir Popovici, prof. Mara Danilov-Cirin, educatoarea Radoica Brad, înv. Petre Jigalov, prof. Marioara Clișic și înv. Rozalia Savu.

Ștefan Nagy a devenit primul bioagricultor din județul Timiș înscris la Direcția Agricolă Timiș.

La 20 aprilie, grupul vocal de copii al clasei a V-a, dirijat de prof. Mara Danilov-Cirin, a cântat pe scena Liceului Pedagogic „*Eftimie Murgu*“ din Timișoara, cu prilejul încheierii Olimpiadei de limba rusă.

În noaptea de 28 februarie a nins viscolit.

Mureșul a ieșit din nou din matcă în zona inundabilă, iar dincolo de dig, pe vatra localității, din cauza surplusului de apă, multe grădini din sat sunt acoperite de ape.

La Casa Germană are loc adunarea generală a pescarilor sportivi din Cenad, La concursul de pescuit din 18 iunie, de la balta „*La păduraru*“ au luat parte 30 de concurenți, pe două grupe de vârstă: seniori și juniori. Comisia de omologare a fost constituită din George Ivașcu și Ioan Dănilă, iar arbitri de stand au fost: Mihai Erdei, Ioan Rusu și Iosif Niglaș.

Pe 23 iunie, în intervalul orar 10-12, a plouat torențial.

De Sfinții Constantin și Elena, Jandarmeria din Timișoara a efectuat un control inopinat de proporții vizând respectarea Legii nr. 192/1996, acțiunea lăsându-se cu multe amenzi și ustensile de pescuit confiscate și iritându-i pe pescarii locali.

După o lungă suferință, se stinge din viață poeta locală Florica Biro.

Are loc la Primărie o întâlnire a agricultorilor cenăzeni cu reprezentanți ai tuturor forurilor care coordonează agricultura timișeană.

La sfârșitul lunii iulie și începutul lui august, s-a desfășurat un campionat local de minifotbal, în sistem fiecare cu fiecare, la care au participat șase echipe, cu un total de 60 de jucători. Pe primul loc s-a clasat echipa condusă de Cosmin Radu, pe locul doi cea condusă de Cristi Radu, iar pe trei echipa „*Demolatorii*“.

A fost o vară caniculară, cu temperaturi de peste 35° C.

Un nou concurs de pescuit s-a derulat pe 16 iulie. Au participat 30 de concurenți la seniori și opt la juniori.

La hramul Bisericii romano-catolice, din 24 septembrie, au participat și 57 de preoți din întreaga dieceză.

Începe dragarea bălții de lângă cimitirul ortodox.

Istoricul originar din Cenad, Ioan Hațegan, publică la Timișoara „*Ghid pentru elaborarea monografiilor locale*“.

La 21 octombrie, la Căminul cultural s-a desfășurat prima ediție a „*Festivalului tamburașilor*“, idee promovată de Darko Vlascici. Pe lângă „*Lale sa Moriša*“, au luat parte și formații din țară, dar și din Serbia și Ungaria.

Sâmbătă, 18 noiembrie, în organizarea cadrelor didactice, pe scena Căminului cultural s-a desfășurat o amplă manifestare cultural-artistică care i-a avut drept protagoniști pe elevi ai Școlii Generale din Cenad, dar și din Dudeștii Vechi și Sânnicolau Mare. Dansurile prezentate au fost specifice localității sau zonei. În final, a fost organizat și un concurs gastronomic de mâncăruri specifice etniilor participante.

Pescarii amatori țin o nouă adunare generală pe data de 18 noiembrie, în cadrul căreia se propune înființarea unui club cu personalitate juridică.

Pe 2 decembrie se organizează o nouă ediție a Asociației Culturale „*Concordia*“.

2007

În prima zi a noului an a plouat torențial.

La Cenad activează trei asistente medicale: Marioara Iovănuț (Ghiocel), Rozalia Crăciun (Moșica) și Rozalia Csizsar.

De Bobotează s-au înregistrat 5-6°C.

Ion Savu trece în revistă nume ale celor care au gătit cu prilejul diverselor evenimente din comună: Iuliana Kerekes, Lucreția Popon, Florica Radu, Lucreția Albu, Elisabeta Jung, Livia Stanciu, brata George.

An de an, veteranul de război Ioan Herbei a organizat, înainte de Ziua Înălțării Domnului, Ispasul, acțiuni de curățare și restaurare a monumentelor dedicate eroilor satului căzuți în războaie. Și în acest an, elevi ai Școlii Generale au dus coroane de flori la aceste monumente.

Ruga Bisericii ortodoxe române a prilejuit organizarea, la Căminul cultural, a unui spectacol în cadrul căruia vedete au fost micii artiști ai Școlii Generale, care au prezentat dansuri moderne (prin formația pregătită de învă. Zoran Erdei), dansuri populare maghiare, dar și moderne (instructor învă. Rozalia Velciov), dansuri populare românești (instructor învă. Oana Erdei), dansuri țigănești (instructor Ioan Nicula). Antrenul a fost asigurat de formația instrumentală condusă de Gheorghe Mândran.

La 19 mai, cenăzenii s-au prezentat la urne, în cadrul referendumului cu privire la demiterea președintelui României, Traian Băsescu. Din cei 3.741 de cenăzeni cu drept de vot s-au prezentat 1.358, din care 1.171 (86%) au votat pentru rămânerea președintelui în funcție.

Pe 22 mai, de Sf. Nicolae de vară, s-a sărbătorit hramul Bisericii ortodoxe sârbe. Antrenul de după slujba religioasă a fost asigurat de formația condusă de Gheorghe Mândran (din care fac parte și cenăzenii Darko Vlașcici și Slaven Pavlovici), dar și de tamburașii formației „*Lale sa Moriša*“ soliști vocali fiind Dușița Roșu, Pera Todorovici, Liuba Petrov, Oana Erdei, Boghița Stoianov și fetița de șase ani Tania Vlașcici, care au interpretat melodii populare sârbești și românești.

A decedat învățătoarea Florica Blaj.

10 iunie, la Puțul, concurs de pescuit. Organizatori: Liviu Dănilă, Iosif Niglaș, Gheorghe Cornut (ca membri ai comisiei), Ovidiu Popa, Mircea Merza și Nicolae Maxim (arbitri de standuri). Au luat parte 22 de concurenți, pe două grupe: seniori și juniori.

O mulțime de oameni din Cenad, dar și din localitățile apropiate, au participat pe 24 iunie la hramul Mănăstirii „*Morisena*“. Stareță este monahia Serafima.

Hramul Bisericii greco-catolice a fost sărbătorit pe 1 iulie, de Ziua Sfinților Apostoli Petru și Pavel.

La examenul de testare națională din iunie, promovabilitatea la Școala Generală a fost de 100%.

Pirogravurile lui Liubomir Mendebaba au fost prezentate și la Televiziunea Română.

La 15 iulie a avut loc un nou concurs de pescuit la Puțul, participând 18 concurenți.

În ședința sa din 13 august, Consiliul Local aprobă strategia de dezvoltare economică, socială și de mediu a comunei Cenad.

Proiectul Banaterra (www.banaterra.eu), inițiat și coordonat de Dușan Baiski, a fost declarat „*the best e-Content exemple in e-Government from Romania - 2007*“ și a devenit câștigătorul fazei naționale pentru e-Government (guvernare electronică) a concursului mondial World Summit Awards Global Contest 2007.

Hramul Bisericii romano-catolice, din 24 septembrie, se dovedește din nou o mare sărbătoare pentru cenăzeni și oaspeții lor din țară și de peste hotare.

O nouă ediție a Festivalului internațional al tamburașilor va avea loc la Cenad, pe 6 octombrie. Participă formații din România, Serbia și Ungaria.

Cenadul își are propriul site oficial pe Internet: www.cenad.ro, realizat și administrat de Dușan Baiski.

La Școala Generală s-a introdus încălzirea centrală.

Au trecut în neființă prof. Ion Strungariu și înv. Ioan Damian.

Cenăzenii cu drept de vot s-au prezentat la urne, pe 25 noiembrie, în cadrul referendumului privind introducerea votului uninominal. Din cei 3.806 înscriși pe listele electorale, au participat la vot 519 (13,63%). Dintre aceștia, 459 au votat DA (88,43%).

Pe 1 decembrie, de Ziua Națională a României, elevi de la Școala Generală din Cenad, dar și de la Sânnicolau Mare, au susținut un program cultural-artistic. Înainte de aceasta, pe platoul din fața Căminului cultural s-a derulat un concurs de tăiat porci și de preparat produse din carne de porc, la care au participat cinci echipe reprezentând cinci etnii din Cenad.

La Casa Germană s-a desfășurat, pe 8 decembrie, o nouă ediție a Zilei Asociației Culturale „*Concordia*” din Cenad.

2008

Pe 1 martie, asupra Cenadului s-a abătut o puternică furtună, cu ploaie și grindină, fără însă a face pagube materiale.

În cadrul unui concurs zonal de hipism la Jebel, din 1 martie, cenăzeanul Andrei Socol obține dreptul de a participa direct la concursurile naționale de profil.

Un grup de credincioși romano-catolici a făcut, la sfârșitul lunii martie, o excursie la Ópusztaszer (Ungaria).

Cadrele didactice din comună pichetează Primăria pentru primirea unor drepturi bănești, acțiune rămasă fără niciun rezultat.

Prof. Gheorghe Doran participă, în calitate de reprezentant al revistei „*Cenăzeanul*”, la întrunirea de constituire a Asociației Presei Rurale din Banat, care a avut loc pe 10 aprilie, la Muzeul Satului Bănățean din Timișoara.

Alegeri locale la 10 iunie. Nicolae Crăciun obține un nou mandat de primar. Emanuel Cimpoacă a fost ales viceprimar.

Pe 5 iunie, elevi de la școala din localitate depun coroane de flori la monumente ale eroilor din comună.

Pontonul de la nisipăria de pe malul Mureșului s-a desprins și a ajuns în Ungaria, de unde a fost înapoiat de către vecinii maghiari.

Pe 14 iulie este consemnată o furtună puternică, cu ploi și grindină, fără însă a face pagube însemnate.

În perioada 15 iulie-15 august, s-a desfășurat la Școala Generală un experiment finanțat prin Programul PHARE 2005, sub egida Inspectoratului Școlar

Județean Timiș, sub genericul „*Acces la educație pentru grupurile dezavantajate*“. Din colectivul de cadre didactice implicate au făcut parte: Slavka Bojin, Laura Rusu, Daniela Micu, Carmen Mureșan, Petru Jigalov, Mirel Nicola, Ionel Nandra, Cornelia Ivănescu, Tünde Kokcis.

O echipă de băieți unguri din Cenad a repus pe poziție monumentul închinat lui Nicolae Grigorescu, militarul român ucis de explozia ce a avut loc pe partea românească a podului rutier de peste Mureș.

La sfârșitul lunii iulie, s-a desfășurat pe terenul de sport al Școlii Generale un nou turneu de minifotbal, la care au participat opt echipe. Locul I a fost câștigat de echipa lui Vasile Bălan, locul II de echipa lui Benito Joga, iar III de echipa Erico.

Pe 30 iulie, la Puțul a avut loc un nou concurs de pescuit organizat de Asociația pescarilor sportivi din Cenad.

La începutul lui septembrie, o nouă ediție a Festivalului Internațional al Tamburașilor Cenad, cu participanți din România, Serbia și Ungaria.

Ion Savu publică volumul „*Instantanee cenăzene*“.

Pe 24 septembrie, hramul Bisericii romano-catolice a adus din nou la Cenad numeroși credincioși romano-catolici din țară și din străinătate.

În noaptea 3/4 octombrie s-a înregistrat o mare furtună, dar fără pagube materiale importante.

De Ziua Armatei Române, 25 octombrie, familia Ciurte s-a deplasat în Ungaria, la un cimitir al eroilor români, în apropierea Budapestei, pentru a depune coroane de flori.

Pe 28 și 29 octombrie, vânt puternic.

Vineri, 14 noiembrie, la cea de-a II-a Sesiune internațională de comunicări Banaterra, organizată de Asociația Proiectul Rastko România (președinte: Dușan Baiski), prof. Gh. Doran prezintă lucrarea „*Influențe străine asupra graiului românilor din Cenad*“. Iar Dușan Baiski: „*Contrabanda internațională de la frontiera româno-maghiară de la Cenad - 1938-1947*“.

Pe 30 noiembrie, alegeri parlamentare. Din cei 3.852 de cenăzeni cu drept de vot, s-au prezentat la urne doar 968.

Echipa de fotbal „*Mureșul*“, care evoluează în campionatul județului Timiș, încheie turul pe locul 5.

2009

Amânată din pricina alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2008, Ziua Asociației Culturale „*Concordia*“ Cenad se va ține pe 10 ianuarie 2009. La Căminul cultural se vernisează o expoziție de o zi de costume populare bănățene din colecțiile Mariei Mândroane și Violetei Tipa. Este lansat volumul de amintiri din Cenad „*Voci în penumbră*“ al lui Geo Galetaru.

Marius Vasile Popa, cenăzean de origine, a cucerit medalia de argint la patinaj artistic la Jocurile mondiale de iarnă „*Special Olympics*“ din statul nord-american Idaho (3-16 februarie), la care au participat 3.000 de concurenți din 102

țări. Pentru performanța sa, a fost invitat de președintele Ion Iliescu la Cotroceni, unde i s-a înmănat medalia „*Meritul sportiv clasa a III-a*“.

După expoziția de animale de blană și păsări din 18-19 aprilie, de la Sânnicolau Mare, Gheorghe Anuichi face apel la înființarea în orașul vecin a unei asociații de profil.

Cu prilejul sfârșitului de an școlar, trei elevi au obținut medii anuale maxime 10, iar mulți alții 9. Primăria și Consiliul Local au instituit trei premii speciale (un calculator și două biciclete), care au fost trase la sorți. Câștigători: Denis Jivici, Miriana Jivici și Sorin Munteanu. A fost stimulată și formația de majorete, instruită de prof. Marioara Clișic.

Formația de pompieri voluntari, cu peste 100 de ani vechime, numără 19 membri.

Pe 22 mai, rugă la ortodocșii sârbi. Antrenul a fost asigurat de Ansamblul folcloric sârbesc „*Sf. Sava*“ din Sânnicolau Mare și de formația de tamburași „*Lale sa Moriša*“.

Hramul Bisericii ortodoxe române s-a ținut pe 7 iunie. Programele sportive și cultural-artistic au fost anulate din cauza ploii.

În perioada 9-12 iunie, la Cenad s-a desfășurat o acțiune transfrontalieră organizată de către Institutul Intercultural Timișoara, sub genericul „*Rurban*“, la care au participat tineri din Ungaria, dar și nouă tineri din România, dintre care trei din Cenad: Alexandra Harkai, Cristina Köllö și Gheorghe Sarafincean.

La cea de-a III-a ediție a festivalului județean „*Lada cu zestre*“, la care au luat parte peste 5.000 de artiști amatori din Timiș, la faza județeană din 14 iunie, corul mixt bisericesc condus de Ioan Dogojie a cucerit locul I (debutanți), la costume populare de kirchweih Elisabeta Wolf s-a situat pe locul II (debutanți), iar Francisc Fodor a obținut un loc I (consacrați) și un loc I pentru autenticitatea rețetei, ambele la gastronomie, pentru papricaș de pește.

Membri ai colegiului de redacție al revistei „*Cenăzeanul*“ fac o vizită de documentare la Muzeul presei „*Sever Bocu*“, la Muzeul pompierilor, dar și la Muzeul „*Ștefan Jäger*“, toate trei din orașul Jimbolia.

Pe 19 iunie, prof. Gh. Doran participă la a doua ședință de constituire a Asociației Presei Rurale din Banatul Istoric, care s-a desfășurat la Muzeul presei „*Sever Bocu*“ din Jimbolia, în data de 19 iunie.

Asociația Culturală „*Concordia*“ Cenad face apel la cenăzeni pentru implicarea în refacerea monumentului funerar al lui Sava Giuricin (1924-1953) din cimitirul ortodox, un deosebit instrumentist cenăzean.

Echipa de fotbal „*Mureșul*“ se situează pe un onorabil loc 3 în clasamentul județean.

Gheorghe Bălan, Ștefan Maxim, Florin Arato, Costel Varga și Dorin Dronca participă în echipă la cea dintâi ediție a concursului „*Cel mai bun papricaș*“, organizat la Buziaș și la care au luat parte 24 de echipe. Cenăzenii au optat pentru papricașul de vită.

Farmacista Rodica Pitic face o donație importantă pentru unele amenajări la Biserica ortodoxă română.

Sala de ședințe a Consiliului Local găzduiește pe 14 noiembrie o nouă ediție a Zilei Asociației Culturale „*Concordia*” Cenad.

Este republicată, prin grija prof. Gh. Doran, monografia pr. Gheorghe Cotoșman intitulată „*Comuna și bisericile din Giridava-Morisena-Cenad*”.

În perioada 27-29 noiembrie, la Sânnicolau Mare are loc o expoziție de păsări de rase și ornament și de animale de blană, la care va lua parte și Gheorghe Anuichi.

Pe platoul din fața Căminului cultural se desfășoară cea de-a III-a ediție a concursului „*Pomana porcului*”.

Gheorghe Anuichi participă în perioada 10-13 decembrie 2009 la cea de-a XXIII-a ediție a Expoziției naționale de porumbei de agrement din România, de la Lugoj.

La 19 decembrie, din inițiativa primarului Nicolae Crăciun, la Căminul cultural are loc o „*Seară de colinde*”, la care iau parte: corul Bisericii ortodoxe române (dirijor Ioan Dogojie), grupul de colindători al Școlii Generale din Cenad (pregătit de prof. Cristina Stoleriu), corul Bisericii ortodoxe române din Nerău (dirijor prof. Lucian Ioanovici), formația de tamburași „*Lale sa Morișa*”.

2010

Prof. Gh. Doran, dr. Ioan Hațegan și Dușan Baiski participă vineri, 29 ianuarie, la Muzeul presei „*Sever Bocu*” din Jimbolia, la o manifestare legată de începuturile presei bănățene după 1989.

Farmacista Rodica Pitic sponsorizează editarea „*Anuarului Asociației Culturale «Concordia»*” nr. 6/2009.

A început instruirea pentru dansuri populare românești a unui număr de 86 de copii din sat.

Biblioteca Județeană Timiș pornește, pentru o perioadă de cinci ani, Proiectul „*Biblionet*”, în care este inclusă și biblioteca din Cenad, prin care se dorește cunoașterea și însușirea deprinderilor de comunicare prin Internet.

Se stinge fulgerător din viață Ioan Radu, secretarul Primăriei Cenad și membru al colegiului de redacție „*Cenăzeanul*”.

Este sărbătorit hramul Bisericii ortodoxe române, care a adunat, din nou, cenăzeni risipiți prin lume.

Sâmbătă, 22 mai, creștinii ortodocși sârbi au sărbătorit hramul Bisericii ortodoxe sârbe. Antrenul de după slujba religioasă a fost asigurat de o orchestră formată din cenăzenii Darko Vlașcici, Dragoslav Vlașcici și Slaven Pavlovici, soliști vocali fiind Dușița Roșu și Tania Vlașcici, dar și un timișorean cu rădăcini cenăzene, Nenad Luchin.

Joi, 22 iunie, un sobor de 13 preoți din România, Ungaria și Scoția a oficiat slujba cu prilejul hramului Mănăstirii Morisena.

Pe 15 octombrie, un grup de elevi de la școala din localitate a strâns din proprie inițiativă gunoaietele găsite în locuri publice din Cenad.

Pentru prima dată, pe 28 octombrie, la școala din Cenad se organizează alegeri pentru Consiliul școlar al elevilor.

De Moș Nicolae, pe 6 decembrie, Consiliul școlar al elevilor a organizat la clubul „Anka“ o discotecă pentru elevi.

Căminul cultural a găzduit, pe 16 decembrie, o serbare de Crăciun, la care au participat elevi și cadre didactice din localitate.

2011

La început de an, Cenadul are 1.940 contribuabili persoane fizice, cu o pondere de 10% la buget, și 58 de persoane juridice, cu o pondere de 5% la buget.

Școala Generală are 399 de elevi în ciclul primar și gimnazial și 130 de preșcolari. Dispune de un cabinet IT cu 10 calculatoare.

Pe 9 martie, se lansează noua versiune a site-ului oficial al comunei, www.cenad.ro. Căutarea cuvântului „*cenad*“ pe Internet relevă 90.000 de adrese de pagini web. Iar căutarea sintagmei „*lale sa morisa*“ permite găsirea a 3.880 de adrese de pagini web.

Slavko Uncianski, de la nr. 508, a rămas printre ultimii producători de boia de ardei din Cenad.

Se lansează concursul literar cu premii intitulat „*Cenad, pur și simplu*“, și concursul de fotografie digitală cu premii „*Banaterre*“, ambele exclusiv pentru elevii cenăzeni.

La faza finală, de la Comloșul Mare, din 2 aprilie, a concursului de recitare de poezie religioasă și de compunere de eseu religios, au participat elevele Ariana Andronache și Adina Niğlaș, cu recitări de poezii proprii.

Pe 12 mai, la Grădinița cu program prelungit a avut loc o activitate didactică pe tema interculturalității, la care au participat douăzeci de educatoare de la grupele mari și pregătitoare din întreaga zonă.

Pe 22 mai se sărbătorește hramul Bisericii ortodoxe sârbe. Antrenul petrecerii populare din curtea Clubului Sârbesc a fost asigurată de orchestra „*Gerin*“ din Kikinda (Serbia).

De Rusalii, a fost sărbătorit hramul Bisericii ortodoxe române.

Per 2 iunie, de Ispas, elevii au depus coroane de flori la morminte ale eroilor din comună.

La etapa zonală a festivalului-concurs „*Lada cu zestre*“, din 28 mai, de la Sânnicolau Mare, au participat din Cenad corul mixt al Bisericii ortodoxe române, formația de tamburași „*Lale sa Morișa*“, solista vocală Dușița Roșu, Ștefan Maxim (artă culinară).

Mănăstirea de maici „*Morisena*“ își sărbătorește hramul pe 24 iunie, de ziua Nașterii Sf. Ioan. A fost adusă o raclă cu moaște și lemn din Sfânta Cruce de la Ierusalim.

Pe data de 15 iulie, Consiliul Local își exprimă acordul pentru realizarea investiției „*Pistă de cicloturism în zona de cooperare transfrontalieră România-Ungaria, pe teritoriul comunei Cenad, județul Timiș*“, investiție în valoare totală de 2.045.792 de lei, pista fiind proiectată pentru o lungime de 5,025 km.

În Vinerea Mare, s-a dat în folosință, pescăria „*Anka*“, o investiție a firmei „*Brandon Tim*“.

Cenadul beneficiază de o platformă de transfer a gunoiului menajer, construită din fonduri locale și aflată în estul satului.

Lista proiectelor contractate prin Programul Operațional Sectorial Mediu, la 31 iulie 2011, cuprinde și proiectul intitulat „*Elaborarea studiilor preliminare măsurilor de management conservativ al Parcului Natural Lunca Mureșului*“.

Luni, 12 septembrie, are loc deschiderea festivă a anului școlar 2011/2012.

Consiliul Local Cenad a adoptat un plan de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole pentru localitate și exploatațiile agricole cu mai mult de 8 (opt) Unități Vită Mare (UVM).

Hramul Bisericii romano-catolice, sărbătorit cu fastul de rigoare, pe 24 septembrie, în prezența unei numeroase asistențe. În spiritul toleranței și respectului reciproc, iau parte și preoții parohi ortodocși din Cenad.

Aflată sub semnul austerității, s-a derulat sâmbătă, 8 octombrie 2011, și ce-a de-a VI-a ediție a Festivalului Internațional al Tamburașilor Cenad, organizată de către Societatea Cultural-Artistică „*Lale sa Moriša*“ din Cenad, cu sprijinul Uniunii Sârbilor din România – Filiala Cenad, al Consiliului Local Cenad și al Primăriei Cenad.

Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság (ATIKÖVIZIG) din Ungaria, în calitate de lider de proiect, în parteneriat cu Administrația Națională „*Apele Române*“ – Administrația Bazinală de Apă Mureș - România, derulează un proiect cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională generic numit „*Dezvoltarea protecției împotriva inundațiilor în zona de interes comun româno-maghiară pe râul Mureș*“.

În perioada 20-31 octombrie 2011, s-a derulat Recensământul populației și al locuințelor. Potrivit centralizatorului, în localitate există un număr de 4.040 de persoane, din care 1.978 de bărbați și 2.062 de femei. După etnie, există: 2.672 de români, 534 de romi, 519 maghiari, 267 de sârbi, 24 de germani, 14 bulgari, 4 ucrainieni, 1 slovac, 1 rus lipovean, 1 croat, 1 polonez, 1 italian, 1 de altă etnie. În funcție de limba maternă, situația arată astfel: română - 2.755; maghiară – 508; romani – 475; sârbă – 261; germană – 19; bulgară – 14; ucraineană – 4; slovacă – 1; rusă – 1; croată – 1; italiană – 1. După confesiune: religia ortodoxă (română) – 2.582; romano-catolică – 757; ortodoxă sârbă – 271; greco-catolică – 259; penticostală – 97; baptistă – 29; adventistă de ziua a șaptea – 15; reformată – 13; martorii lui Iehova – 6; religie nedeclarată – 3; alte religii – 2; evanghelică de confesiune augustană – 2; evanghelică lutherană sinodo-presbiteriană – 1; unitariană – 1; creștină de rit vechi – 1; fără religie – 1. În Cenad există 1.463

de clădiri, 1.474 de locuințe, 4.674 camere de locuit, 31 de camere utilizate în scopuri profesionale sau comerciale.

La 18 octombrie 2011, în sala de ședințe a Consiliului Local al comunei Cenad a avut loc o nouă ediție a Zilei Asociației Culturale „*Concordia*“ din localitate. Întâlnirea a prilejuit lansarea a două cărți a căror finanțare a fost asigurată de comunitatea locală: „*Graiul cenăzenilor*“ de Gheorghe Doran și „*Cine este aproapele meu?*“, o culegere de texte scrise de preotul romano-catolic Daniel Groza din Cenad, publicate de-a lungul timpului în revista „*Cenăzeanul*“.

A fost publicată cartea „*ArheoGIS – Baza de date a patrimoniului arheologic cuprins în Lista Monumentelor Istorice a județului Timiș. Rezultatele cercetărilor de teren*“ – de Liviu Măruia, Adrian Cîntar, Lavinia Bolcu, Mircea Ardelean, Dorel Micle, Andrei Stăvilă, Oana Borlea (Editura BioFlux, Cluj-Napoca 2011). La investigațiile de pe teren din Cenad a participat și Simona Regep, fiică a Cenadului.

Cu prilejul organizării, de către Asociația Crescătorilor de Păsări de Rasă și Ornament și Animale de Blană „*Nako*“ din Sânnicolau Mare, a celei de-a III-a ediții a Cupei Banatului, Gheorghe Anuichi lansează invitația înființării, la Cenad, a unei asociații de profil.

2012

Danița Sapungin, născută la Cenad la 20 februarie 1914, este ferm convinsă că va prinde suta de ani.

În comuna Cenad există cinci foraje care alimentează coloana de apă. Fiecare dintre ele are o adâncime minimă de 200 m.l. iar trei din cele cinci au montate filtre speciale tip „*Johnson*“, cu o fantă de 0,2 mm.

În data de 22 aprilie, Sânnicolau Mare a fost gazda „*Festivalul cârnațului*“, organizat de Forumul Democrat al Germanilor din Banat în colaborare cu publicația „*Allgemeine Deutsche Zeitung*“. Cenadul a participat cu cinci concurenți: Bornea Pavel, Bălan Gheorghe (reprezentat de Perian Cornel), Dronca Dan (reprezentat de Dronca Dorin), Gligor Teodor și Moroian Marian. Premiul II - Bornea Pavel (pentru produsul cârnaț de porc cu carne de cal); premiul III - Gligor Teodor (pentru produsul cârnaț de porc).

Pe 21 martie, o persoană iresponsabilă incendiază trestia din fața gării C.F.R. A luat foc un stâlp de telegraf. Incendiul a fost stins de pompieri.

La 10 iunie, au avut loc alegeri locale, Nicolae Crăciun fiind ales pentru un nou mandat de primar. În cadrul ședinței din 25 iunie, noul Consiliu Local îl alege în funcția de viceprimar pe Vasa Stefanovici.

La faza regională, de la Pesac, a celei de a VI-a ediții a Festivalului-concurs „*Lada cu zestre*“, organizat de Consiliul Județean Timiș împreună cu Centrul de Cultură și Artă al Județului Timiș, Cenadul a participat cu corul Bisericii ortodoxe române, condus de Ioan Dogojie, și cu artă culinară, prin Georgeta Cucu, Slavka Bojin și Ștefan Maxim.

Pe 15 iunie, moare la Sânnicolau Mare fondatorul revistei „*Cenăzeanul*“, prof. Gheorghe Doran.

În ziua de 16 iunie 2012, s-a desfășurat la pescăria „*Anka*“, un concurs de pescuit, la care au participat 44 de concurenți, dintre care șapte la categoria Juniori și 37 la Seniori.

„*Cenăzeanul*“ publică „*Statutul comunei Cenad*“, adoptat la ședința Consiliului Local din 2 iulie.

În localitate funcționează un cerc de pictură, înființat și condus de artistul plastic profesionist Lucian Oprea.

După trecerea în neființă a președintelui fondator al Asociației Culturale „*Concordia*“ din Cenad, prof. Gh. Doran, a avut loc o adunare generală extraordinară, în cadrul căreia a fost aleasă o nouă structură de conducere, președinte fiind ales ing. Gheorghe Ivașcu.

Consiliul Local adoptă Hotărârea nr. 23 din 24 septembrie 2012 privind asocierea comunei Cenad la „*Grupul de Acțiune Locală Triplex Confinium*“, constituită în vederea atragerii de fonduri europene.

În organizarea Comunității Cenăzenilor, pe 29 septembrie, la Nürnberg are loc o nouă întâlnire a șvabilor originari din Cenad.

Sâmbătă și duminică, 29 și 30 septembrie, Centrul de Cultură și Artă al Județului Timiș, cu sprijinul Consiliului Județean Timiș, a găzduit la Timișoara cea de-a VI-a ediție a festivalului la nivel județean „*Lada cu zestre*“. Din Cenad au participat: Georgeta Cucu (premiul special al juriului pentru preparatul culinar „*Rață pe varză*“), Slavka Bojin (premiul special al juriului pentru produsul de patiserie specific sârbesc „*Cesniță*“, prăjitură tradițională de Crăciunul ortodox sârb), Ștefan Maxim (locul I pentru preparatul culinar „*Papricaș de somn*“) și corul Bisericii ortodoxe române, dirijat de Ioan Dogojie (locul II).

Sâmbătă, 13 octombrie, Cenadul a fost gazda celui de-al VII-lea Festival Internațional al Tamburașilor, manifestare organizată de către formația de tamburași „*Lale sa Moriša*“ și Filiala Cenad a Uniunii Sârbilor din România, cu sprijinul financiar al Departamentului pentru Relații Interetnice din cadrul Secretariatului General al Guvernului, prin Uniunea Sârbilor din România, al Consiliului Local Cenad și al Primăriei Cenad.

Consiliul Local aprobă, prin Hotărârea nr. 27 din 29 octombrie 2012, desemnarea reprezentantului în Adunarea Generală a Asociației de Dezvoltare Intercomunitară Deșeuri Timiș (ADID TIMIȘ)

Sâmbătă, 10 noiembrie, s-a desfășurat o nouă ediție a Zilei Asociației Culturale „*Concordia*“ din Cenad. Cu prilejul respectiv, s-a lansat cartea lui Dușan Baiski intitulată „*Cenad - Studii monografice*“.

Prin Hotărârea nr. 38 din 5 decembrie 2012, Consiliul Local aprobă schimbarea denumirii Școlii Generale din Cenad în Școala Gimnazială.

2013

Suprafața arabilă cultivată pe teritoriul comunei Cenad este de 6.773 ha.

Consiliul Local adoptă Hotărârea nr. 13 din 2013 privind înființarea Serviciului public fără personalitate juridică.

În perioada 1-5 aprilie, sub genericul „*Să știi mai multe, să fii mai bun*“, la Școala Gimnazială din Cenad s-a desfășurat programul „*Școala, altfel*“, dedicat activităților educative extracurriculare și extrașcolare, scopul programului fiind să implice toți elevii și cadrele didactice care să răspundă intereselor și preocupărilor acestora.

Pe 13 aprilie, la Dudeștii Noi s-a desfășurat cea de-a VII-a ediție a festivalului-concurs „*Lada cu Zestre*“, echipa din Cenad calificându-se pentru etapa următoare.

Marti, 19 iunie, la inițiativa prof. Mihaela Andrișoae, responsabilă Comisiei pentru evaluarea și asigurarea calității din cadrul Școlii Gimnaziale din Cenad, cu sprijinul conducerii școlii și al Primăriei Cenad, un grup de 45 elevi a avut ocazia să viziteze pentru prima dată Timișoara.

În a doua zi de Rusalii, 24 iunie, din inițiativa Asociației Culturale „*Concordia*“ Cenad, după programul religios de la Biserica ortodoxă română, la Casa Germană a avut loc adunarea festivă a pescarilor cenăzeni.

Cenăzeanul prof. Geo Galetaru lansează la Dudeștii Noi publicația literară „*Sintagme literare*“.

Muzeul Satului Bănățean din Timișoara a fost sâmbătă, 11 mai, gazda unei noi întâlniri anuale a monografiștilor bănățeni. Au participat istorici din județele Arad, Timișoara și Caraș-Severin. Printre invitați a fost și Dușan Baiski, autorul cărții „*Cenad - Studii monografice*“.

Pe 28 septembrie, la Nürnberg (Germania) a avut loc cea de-a XIII-a întâlnire a șvabilor cenăzeni, la care au participat primarul comunei Cenad, Nicolae Crăciun, și Siegfried Thiel, ziarist la „*Banater Zeitung*“.

Concursul de pescuit organizat de Primăria Cenad și Asociația Culturală „*Concordia*“ s-a desfășurat în data de 26 octombrie 2013, la pescăria „*Anka*“. S-au consemnat 23 de concurenți la categoria Seniori și 10 la Juniori.

Elevii claselor I-IV de la secția maghiară a Școlii Gimnaziale din Cenad au vizitat la 2 noiembrie, Liceul „*Bartók Béla*“ din Timișoara, cu prilejul unei zile dedicate artei și sportului, proiectul numindu-se „*Casa de joacă (partea I)*“, iar trei săptămâni mai târziu, Grădina Zoologică din Timișoara.

Sâmbătă, 16 noiembrie, în sala de ședințe a Primăriei și Consiliului Local Cenad s-a derulat o nouă ediție a Zilei Asociației Culturale „*Concordia*“.

Biserica ortodoxă română din Cenad, în colaborare cu Primăria și Consiliul Local Cenad, a organizat, cu prilejul sărbătorii Nașterii Domnului, cea de-a III-a ediție a concertului de colinde intitulat „*O, ce veste minunată!*“, la au participat formații corale din Sânnicolau Mare, Comloșu Mare, Nerău și Cenad.

2014

În 18 și 19 februarie 2014, au avut loc examenele de simulare ale evaluărilor naționale la matematică și limba și literatura română. Rezultatele au fost catastrofale la nivel național. S-au înregistrat regrese de 40%, la ambele materii, la nivel de țară, dar și la Cenad.

Este adoptată Hotărârea nr. 8 din 24 februarie 2014. privind aprobarea aderării comunei Cenad prin Consiliul Local Cenad, la „*Asociația pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului Timiș - A.P.D.T.-Timiș*”.

Comuna Cenad deține o suprafață de 1.439 ha în aria protejată, ceea ce reprezintă 8,2% din Parcul Natural Lunca Mureșului. Aici se regăsesc 312,6 ha strict protejate, fiind vorba de Pădurea Cenad și Insula Mare Cenad, cu habitate forestiere de interes comunitar.

Prin Hotărârea nr. 16/ 28 aprilie 2014, Consiliul Local mandatează Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Apă-Canal Timiș să exercite, în numele și pe seama Comunei Cenad, anumite atribuții, drepturi și obligații prevăzute în Legea nr. 51/2006 privind serviciile comunitare de utilități publice.

Pe rețeaua de socializare Facebook se lansează grupul de discuții „*Ești din Cenad dacă...*”, cu discuții și comentarii privind apartenența, amintirile și simțămintele față de satul natal.

Consiliul Local adoptă Hotărârea nr. 20/19 mai 2014 privind aprobarea înființării serviciului public de colectare-transport deșeuri la nivelul județului Timiș, prin Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Deșeuri Timiș (ADID), în scopul delegării de gestiune.

Sâmbătă, 31 mai, ora 16, la standul Editurii „*Muzeul Literaturii Române*” din cadrul Salonului Internațional de Carte Bookfest 2014, a fost lansat volumul cu titlul „*Tezaurul scufundat. Din viața și opera Sf. Gerard de Cenad*” de Radu Cernătescu.

De Rusalii, s-a sărbătorit hramul Bisericii ortodoxe române. În cinstea acestui eveniment, elevii din Cenad au hotărât să pregătească un scurt spectacol artistic, îndrumați de profesorii lor Marioara Clișic, Rozalia Velciov, Oana și Zoran Erdei.

Pe 9 iunie, a doua zi de Rusalii, s-a sărbătorit „*Ziua Pescarilor Cenăzeni*”, eveniment deja intrat în tradiția locală. La reuniune au participat 40 de pescari din Cenad, dar și din Sânnicolau Mare.

Este adoptată Hotărârea nr. 22 din 23 iunie 2014 privind aprobarea Memoriului Tehnico-Economic la obiectivul „*Reabilitare trotuare, șanțuri și podețe din comuna Cenad, județul Timiș*”.

Comunitatea romano-catolică din Cenad s-a îmbrăcat duminică, 10 august, în haine de sărbătoare. După sfânta Liturghie, a urmat sfințirea noului monument cenăzean și dezvelirea sa în prezența comunității parohiale și locale, a oficialităților, a viceconsulului Germaniei, Siegfried Geilhausen, dar și a fanfarei din Recaș. Noul obelisc, care îi comemorează pe cei aproximativ 22.500 de ger-

mani care au trăit, muncit și care au ridicat rugă de mulțumire sau de cerere lui Dumnezeu în Cenad, în decursul a două veacuri și jumătate, este primul de acest fel din Banat.

Duminică, 28 septembrie, la Cenad a avut loc un protest împotriva exploatării gazelor de șist prin fracturare hidrofractură.

Din data de 1 octombrie, și-a început activitatea Creșa din Cenad. Aceasta se află în subordinea Primăriei Cenad și funcționează sub forma unui serviciu public.

Pe 6 septembrie, la amenajarea pisciculturii „Anka” a avut loc un nou concurs de pescuit, la care au luat parte 30 de seniori și 10 juniori.

Timișoara a fost gazda celei de-a III-a ediții a Simpozionului internațional dedicat Zilei Naționale a României, sub genericul „95 de ani de la Marea Unire de la 1 Decembrie 1918”, organizat de Consiliul Județean Timiș, în colaborare cu diverse instituții aflate în subordine. Cu acest prilej, Dușan Baiski a prezentat cartea sa „Cenad - Studii monografice”.

Cu prilejul Zilei Asociației Culturale „Concordia”, s-a desfășurat cea dintâi ediție a „Simpozionului internațional pe teme istorice”.

Duminică, 21 decembrie 2014, Cenadul a fost gazda „Concertului de colinde și datini românești” - ediția a V-a, organizat de Parohia Ortodoxă Română. Au participat coruri din Cenad, Comloșul Mare, Sânnicolau Mare și Nerău.

2015

Consiliul Local al comunei Cenad a adoptat, la 23 martie, Hotărârea nr. 9 privind transmiterea spre administrare și folosință a unor mijloace fixe și a terenurilor aferente acestora, care fac parte din bunurile proprietate publică a comunei Cenad, către „Aquatim” S.A.

Este adoptată Hotărârea nr. 13 din 25 mai 2015 privind asocierea comunei Cenad, prin Consiliul Local Cenad, la Asociația de Dezvoltare Intercomunitară A.T.U. Rural Timiș Vest, și aprobarea Actului Constitutiv și a Statutului Asociației.

Sărbătoarea de Rusalii sau Pogorârea Sfântului Duh este totodată și prilej de bucurie pentru cenăzeni: hramul Bisericii ortodoxe române. Tinerii din Cenad au pregătit un scurt program artistic, îndrumați de profesorii lor, Marioara Clișic, Oana și Zoran Erdei. După încheierea programului artistic, a sosit momentul soliștilor vocali Ciprian Pop și Milena Țăran, acompaniați de formația „Pro Datina”, să întrețină atmosfera.

Ziua Pescarilor Cenăzeni s-a sărbătorit luni, 1 iunie, și a constat dintr-o slujbă religioasă oficiată de preotul ortodox român, Gheorghe Covaci, și de cel ortodox sârb, Radislav Stoianov. Întâlnirea pescarilor a avut loc la ora 17, la Biserica ortodoxă română din Cenad, fiecare pescar având una sau mai multe undițe asupra lui, care au fost binecuvântate în cadrul ceremoniei religioase. După terminarea programului religios, pescarii s-au deplasat la Casa Germană, unde s-a servit o masă cu preparate exclusiv din pește.

Tamburașii și echipa de dansuri a comunei Cenad au fost invitați de către Asociația „*Per Bambini*“, a firmei „*Zoppas Industries România*“, să sărbătorească prin muzică și dans Ziua Copilului, pe scena special amenajată pentru susținerea spectacolului, în Parcul Copiilor „*Ion Creangă*“ din Timișoara.

Cei mai buni elevi matematicieni din cadrul Școlii Gimnaziale din Cenad au participat sâmbătă, 23 mai 2015, la Școala Gimnazială Nr. 1 „*Theodor Bucurescu*“ din Sânnicolau Mare, alături de 57 de colegi de la alte unități școlare, la concursul zonal de matematică „*În lumea lui Mate*“, ediția I. Ei au fost însoțiți de învățătorii Rozalia Velciov și Ioan Zoran Erdei.

Consiliul Local adoptă: Hotărârea nr. 19 din 27 iulie 2015 privind aderarea comunei Cenad la Asociația Comunelor din România; Hotărârea nr. 20 din 27 iulie 2015 privind aprobarea însușirii Acordului de cooperare cu A.C.O.R. Filiala Timiș, cu privire la angajarea unei persoane în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului.

În ziua de 27 septembrie, în organizarea Asociației Culturale „*Concordia*“ Cenad și cu sprijinul Primăriei Cenad, la pescăria „*Anka*“ din localitate s-a desfășurat un nou concurs de pescuit, la care au luat parte 30 de concurenți seniori și 13 juniori. Arbitri de stand au fost Zoran Erdei, Iosim, George Ivașcu.

Șvabii cenăzenii s-au întâlnit în 10 octombrie 2015, la Nürnberg (Germania) pentru a celebra, pentru prima dată în acest oraș german, serbarea de Kirchweih. Porturile șvăbești au încântat ochii celor prezenți. În fruntea paradei au mers Adolf Wunder și Franziska Rabe, urmați îndeaproape de 18 perechi în tradiționalul port șvăbesc și acompaniați de formația „*Blech-Klang*“.

21 noiembrie 2015: o nouă sărbătoare a Zilei Asociației Culturale „*Concordia*“ din Cenad, care a prilejuit cea de-a II-a ediție a Sesiunii internaționale de comunicări pe teme istorice.

La finalul turului de campionat, echipa de fotbal a Cenadului se află pe locul patru.

2016

Miercuri, 2 martie 2016, în cadrul celei de a LI-a (51) ediții a manifestării cu genericul „*Sara bănățană*“, care se organizează într-un cadru mai puțin formal: berăria „*Bierhaus*“ din Timișoara, are loc lansarea revistei trimestriale de istorie „*Morisena*“, inițiată de Dușan Baiski. Participă un grup consistent de cenăzeni. Vor vorbi despre publicație: primarul Nicolae Crăciun, Dușan Baiski, istoricul Ioan Hațegan și alții.

Școala Gimnazială nr. 1 „*Th. Bucurescu*“ din Sânnicolau Mare a găzduit Serbarea de Crăciun, la care au luat parte și elevi din Cenad, de la clasa pregătitoare A, îndrumată de învă. Oana Erdei; clasa a IV-a A, îndrumată de învă. Elena Zăvoianu; clasa a IV-a B, din Cenad, instruită și ajutată de învă. Zoran Erdei.

Consiliul Local adoptă Hotărârea nr. 17 din 29 februarie 2016 privind implementarea proiectului „Modernizarea infrastructurii rutiere în localitatea Cenad, comuna Cenad, județul Timiș“, precum și Hotărârea nr. 28 din 21 martie 2016 privind aprobarea participării comunei Cenad în cadrul parteneriatului - GAL TRIPLEX CONFINIUM (ASOCIAȚIA GAL TRIPLEX CONFINIUM) în vederea depunerii pentru selecție și în vederea implementării STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ A TERITORIULUI PENTRU PERIOADA 2014-2020.

Site-ul oficial al comunei Cenad, respectiv www.cenad.ro, a fost refăcut pe o platformă web mai performantă (Drupal 7).

Urmare a votului cenăzenilor în cadrul alegerilor locale din 5 iunie, la care a fost reales, pentru un nou mandat, în calitate de primar, Nicolae Crăciun, la ședința din 24 iunie 2016 a Consiliului Local Cenad a fost ales ca viceprimar Vasa Stefanovici.

Două fete din clasa a VIII-a, care în ultimii patru ani au terminat cu media anuală zece, respectiv Miriana Disici și Codruța Terlai, încheie clasa a VIII-a cu media 10.

Un nou concurs de pescuit organizat de către Asociația Culturală „Concordia“ Cenad are loc pe 11 iunie, la pescăria „Anka“, la care participă 21 de concurenți, din care 12 seniori și nouă juniori.

A doua zi de Rusali este intrată deja în tradiție ca fiind Ziua Pescarilor Cenăzeni, în 2016 ajungându-se pe 20 iunie la ediția a IV-a. Manifestarea a fost organizată de Asociația Culturală „Concordia“ Cenad și de Primăria Cenad și a avut loc la Casa Germană.

Potrivit Raportului privind punerea în aplicare a prevederilor Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap la sfârșitul semestrului I 2016, încadrarea pe grade de handicap a fost următoarea: la gradul de handicap grav- 46 persoane; la gradul de handicap accentuat – 55 persoane; la gradul de handicap mediu – 7 persoane; la gradul de handicap ușor – 1 persoană.

Consiliul Local aprobă Hotărârea nr. 13 din 12 septembrie 2016 privind stabilirea taxei de transport cu microbuzul pentru elevii care frecventează cursurile în localitatea Sănnicolau Mare, pentru anul școlar 2016-2017. De asemenea, se aprobă cuantumul bursei școlare de ajutor social, acordată din bugetul local al comunei Cenad, elevilor Școlii Gimnaziale comuna Cenad, pentru anul școlar 2016-2017, în sumă de 50 lei/elev/lună, pentru fiecare elev care are dreptul la această bursă.

Consiliul Local aprobă Hotărârea nr. 14 din 12 septembrie 2016 privind înființarea Serviciului Voluntar pentru Situații de Urgență al Comunei Cenad, județul Timiș.

Din informațiile pe care le deține Primăria Cenad nu rezultă faptul că pe teritoriul comunei Cenad ar exista zăcăminte de petrol și gaze naturale.

Tenismena Anca Amalia Isac din Cenad este clasată pe locul 169 pe țară, din peste 425 jucătoare înscrise la categoria ei de vârstă, în urcare cu 20 de lo-

curi și după turneul Cupa Iris, desfășurat la Ștei, jud. Bihor și unul desfășurat la Timișoara, unde a fost, de asemenea, pe podium.

Colegiul de redacție al revistei trimestriale de istorie „*Morisena*” din Cenad cooperează în rândurile sale personalități din țară, dar și din Serbia și Ungaria.

Pe 15 octombrie, Asociația Culturală „*Concordia*” organizează cel de-a al doilea concurs de pescuit al anului, de data aceasta la pescăria „*Buciuman*” din Sânnicolau Mare. Participă în total 20 de concurenți.

Pensiunea „*Anka*” a fost gazda unei noi sărbătoriri a Zilei Asociației Culturale „*Concordia*” din Cenad și anume pe 12 noiembrie, când s-a desfășurat și cea de-a III-a ediție a Sesiunii internaționale de comunicări pe teme istorice.

Pe 11 decembrie au loc alegeri parlamentare. Pe listele electorale permanente din Cenad s-au aflat 3.855 de votanți. Și-au exercitat dreptul de vot 526 de votanți, adică 13,54%.

Biserica ortodoxă română va găzdui, pe 18 decembrie, o nouă ediție a deja tradiționalului concert de colinde. Pr. Gh. Covaci având să noteze: „*Cei care au prezentat marea sărbătoare în vers și cânt au venit și de aproape, dar și mai de departe. Astfel, corul bărbătesc, din Comloșu Mare, dirijat de Gheorghe Covaciu, cântăreț bisericesc, alături de corul mixt din Sânnicolau Mare, condus de Ioan Sârbescu, și el cântăreț bisericesc, împreună cu corul mixt din Cenad, sub bagheta dirijorului și totodată cântărețului bisericesc Ioan Dogojie, au încălzit sufletul celor prezenți prin colindele aduse în dar.*

Nu în ultimul rând, grupul mixt, vocal-instrumental «Armonia», tot din Sânnicolau Mare, încheie seara concertului de colinde în cele mai armonioase acorduri.”

2017

Din luna februarie, Școala Gimnazială Cenad are o nouă directoare: prof. Carmen Mixich.

Pe 14 februarie, viceprimarul Vasa Stefanovici realizează un set de fotografii cu situația la ora respectivă a construcției noului cămin cultural, care vor fi publicate în nr. 1/2017 al revistei „*Cenăzeanul*”.

Școala Gimnazială din Cenad a fost gazda, pe 13 mai, a celei de-a III-a ediții a concursului județean „*Micii matematicieni*”, adresat copiilor de clasa a II-a. Câștigători cenăzeni din clasa prof. Beatrice Szucs: locul I – Laura Guga, II – Beatrice Lupu, III – Carla Uhliuc; clasa prof. Zoran Erdei: I – Evelin Biro, II – Marian Bunea, mențiune – Cristian Roșu.

Ansamblul cultural-artistic „*Mlădițe cenăzene*” a participat, pe 19 mai, la prima ediție a concursului cultural-artistic județean „*Drag mi-i jocul din Banat*”, care a avut loc la Teatrul „*Traian Grozăvescu*” din Lugoj, echipa de seniori ocupând locul II.

Pe 22 mai, s-a sărbătorit hramul Bisericii ortodoxe sârbe, nașul rugii fiind Oliver Uncianski. Antrenul a fost asigurat de copii din cadrul ansamblului cul-

tural-artistic „*Mlădițe cenăzene*“, condus de prof. Oana Erdei și Liliana Berciu. Apoi au cântat orchestra lui Mile Roikov și solistul vocal Liubomir Petrov.

Echipa mare de dansatori „*Mlădițe cenăzene*“ a evoluat pe 24 mai la Dudeștii Vechi, cu prilejul „*Zilelor Liceului*“.

La 25 mai, copiii de clasa a II-a au depus coroane de flori la monumentele eroilor și au recitat poezii.

La concursul județean „*În lumea lui Mate*“, organizat pe 27 mai, la Sânnicolau Mare, pentru copiii de clasa a III-a, au participat elevii cenăzeni din clasa prof. Dorina Corduneanu: Izabela Maria Gavra, Diana Ștefania Mezei, Eduard Bogdan Predușel, Laura Andreea Teleman și Ielena Miocovici.

Elevii de la Cenad au participat alături de colegii lor de la Dudeștii Vechi la două excursii de o zi, organizate de prof. Iancu C. Berceanu: una în 27 mai, la Lipova și Cetatea Șoimoș, și una în 17 iunie, la Reșița și Muntele Semenice.

În ziua de Rusalii, 6 iunie, a fost sărbătorit hramul Bisericii ortodoxe române, nași fiind Adrian Matei cu familia, nășia fiind preluată de Dorothea Niglaș. Au participat cele trei echipe ale ansamblului cultural-artistic „*Mlădițe cenăzene*“, formația de majorete condusă de prof. Marioara Clișic, formația de hip-hop „*Dezinsecții*“, solistul Doru Petrean și orchestra sa, solistele Denisa Cocioag și Alexandra Doroghi. Alexa Alin Alexandru a recitat poezii în grai bănățean.

Pe 15 iunie, la serbarea de final de an școlar, au fost premiați cei mai buni elevi ai Școlii Gimnaziale: Larisa Teleman, clasa a VII-a B, cu media generală 10; Ana Maria Suci, clasa a VI-a A, cu media generală 10; Robert Sîrbu, clasa a VII-a B, cu media generală 9,97, și Alexandra Gligor, clasa a VI-a B, cu media generală 9,90.

La 16 iunie, la Casa Germană s-a sărbătorit o nouă ediție a deja tradiționalei Zile a Pescarului Cenăzean.

Pe 29 iunie, asupra Cenadului s-a abătut o furtună de vară, de mare intensitate, vântul smulgând părți de acoperiș la case particulare, dar și la diverse instituții din localitate.

Lecția de patriotism

Acest frumos titlu îi aparține lui Ion Savu și a fost, dacă vreți, nu doar cel de-al doilea articol din primul număr al revistei, ci încă un program al publicației „Cenăzeanul“. Nu întâmplător, dacă avem în vedere vasta istorie a localității. Și deloc întâmplător pentru o comunitate locală ce se respectă. De unde și motto-ul ales de autor: „*O nație nu se poate mântui decât prin sine însăși*“, cuvinte ce-i aparțin lui Nicolae Bălcescu.

Scrive Savu în chiar primul paragraf: „*Fără îndoială că, elementul de istorie locală reprezintă unul din mijloacele necesare în procesul propriei noastre instruirii. Ele au, în același timp, rolul de a constitui o punte spre înțelegerea fenomenelor social-economice și politice ce au avut loc în decursul veacurilor în istoria poporului nostru. Cine îndrăgește plaiul natal iubește cu ardoare patria.*“

Referindu-se la o carte importantă pentru istoria Cenadului, cel puțin atunci când avem în vedere faptul că autorul este nu doar român, ci și preot – Pr. Gheorghe Cotoșman – „*Din trecutul lui Banatului – Comuna și bisericile din Giridava-Morisena-Cenad*“, Ion Savu emite o observație de bun simț: „*Citind cu atenție monografia citată mai sus, scrisă prin prisma prevederilor timpului dar și a cercetărilor istorice de pînă la acea vreme, ne vedem nevoiți să constatăm și o serie de inexactități, firește, scuzabile.*“ În context, ne permitem a observa că niciun monograf n-a scris vreodată o monografie bazată integral pe absolutul adevăr istoric (care adevăr, al cui adevăr?). Cel puțin cîtă vreme ne bazăm pe documente scrise, rememorate, scrise etc. de alții, orice monografie are un anumit grad de subiectivitate. Ceea ce este totuși important este faptul că orice monograf marchează, la urma-urmei, măcar niște borne temporale.

Cu mare amărăciune scrie Savu despre unul dintre cei „...*plecat de curând în Germania*“, care, deși a dat asigurări că va contribui cu exponate pentru viitorul punct muzeistic al Cenadului, i-a dus pe inițiatori cu vorba pînă în ultima zi, când a părăsit definitiv România.

Cooptarea în redacție a profesorului de istorie Ioan Popovici a adus un plus de calitate publicației, în primul rând în ceea ce privește istoria Cenadului său natal. Și cum cenăzenii voiau să-și recupereze istoria, s-a ajuns repede în colegiul de redacție la ideea scrierii unei monografii, mult mai amplă decât cea

a lui Gheorghe Cotoșman. Din lipsa unui proiect limpede, punctual, cu oameni și sarcini precise, cu o finalitate neclară, dar cu siguranță și din lipsa anumitor motivații mai mult sau mai puțin personale, anii au trecut fără ca monografia să apară. În cele din urmă, așa cum era și firesc, întreaga sarcină și-a asumat-o istoricul Ioan Hațegan, astfel că în 2016 a putut vedea lumina tiparului cartea sa „Cenad - Monografie istorică“.

Istorie

- nr. 1/1993 – „*Lecția de istorie*“, Ion Savu
nr. 3/1993 – „*Lecția de istorie*“ (II), Ion Savu
nr. 4/1993 – „*Cianadinus – erou sau trădător?*“, prof. Ioan Popovici
nr. 4/1993 – „*Lecția de istorie*“ (III), Ion Savu
nr. 2/1994 – „*Ceremonia căsătoriei la românii bănățeni în secolul al XVI-lea*“, prof. Ioan Popovici
nr. 3/1994 – „*Fișe pentru o monografie*“ - „*Evlya Celebi, vestit călător turc despre Banat*“, prof. Ioan Popovici
nr. 5-6/1993 – „*Gerhard de Sagredo – primul episcop misionar al Cenadului*“, prof. Ioan Popovici
nr. 5-6/1993 – „*Lecția de istorie*“ (IV), Ion Savu
nr. 1/1994 - „*Fișe pentru o monografie*“ - „*Prima școală din România*“, prof. Ioan Popovici
nr. 2/1994 – „*Fișe pentru o monografie*“ - „*Ceremonia căsătoriei la românii bănățeni în secolul al XVIII-lea*“, prof. Ioan Popovici
nr. 4/1994 – „*Fișe pentru o monografie*“ - „*Ahtum - voievodul de la Morisena, Cenad*“, prof. Ioan Popovici
nr. 5/1994 – „*Gerhard de Sagredo – primul episcop misionar al Cenadului (II)*“, prof. Ioan Popovici
nr. 5/1994 – „*Lecția de istorie*“ (IV), Ion Savu
nr. 6/1994 – „*Pagini de istorie cenăzeană (III)*“ - „*Comuna primitivă*“, prof. Ioan Popovici
nr. 6/1994 – „*Lecția de istorie*“ – „*Banatul sub stăpânirea otomană*“, Ion Savu
nr. 7-8/1994 – „*Pagini de istorie cenăzeană*“ - „*Perioada stăpânirii romane și a năvălirilor barbare*“, prof. Ioan Popovici
nr. 7-8/1994 – „*Lecția de istorie (VII)*“ – „*Banatul sub dominația austro-ungară*“, Ion Savu
nr. 1/1995 – „*Pagini de istorie cenăzeană (III)*“ - „*Cenadul medieval (sec. XI-XV)*“, prof. Ioan Popovici
nr. 2/1995 – „*Pagini de istorie cenăzeană*“ - „*Cenadul sub stăpânirea otomană (I)*“, prof. Ioan Popovici
nr. 2/1995 – „*Lecția de istorie*“ – „*Dezvoltarea Banatului în cadrul statului național unitar român*“, Ion Savu
nr. 2/1995 – „*Scrisoare deschisă*“ – „*Dragii mei Galetari*“, prof. Traian Galetaru

- nr. 3/1995 – „*Pagini de istorie cenăzeană*“ - „*Cenadul sub stăpânirea otomană (II)*“, prof. Ioan Popovici
- nr. 4/1995 – „*Pagini de istorie cenăzeană*“ - „*Cenadul sub stăpânirea otomană (III)*“, prof. Ioan Popovici
- nr. 5/1995 – „*Pagini de istorie cenăzeană*“ - „*Vremea guvernării habsburgice (I)*“, prof. Ioan Popovici
- nr. 7/1995 – „*Interpretări*“ – „*O scrisoare din 1440*“, prof. Gheorghe Doran
- nr. 3/1996 – „*Pagini de istorie cenăzeană*“ - „*Vremea guvernării habsburgice (II)*“, prof. Ioan Popovici
- nr. 5/1996 – „*Remember cultural*“ – „*Contribuții cenăzene*“, prof. Gheorghe Doran
- nr. 6/1996 – „*O viață cât un veac*“, prof. Gheorghe Doran
- nr. 7/1996 – „*Scurtă istorie a comunei Cenad*“, prof. Ioan Popovici
- nr. 7/1996 – „*Circulația monetară pe teritoriul Cenadului*“, Gheorghe Anuichi
- nr. 2/1997 – „*Pagini de istorie cenăzeană*“, prof. Ioan Popovici
- nr. 4/1997 – „*Pagini de istorie cenăzeană*“ – „*Cenadul și familia Nacu*“, prof. Ioan Popovici
- nr. 4/1997 – „*Cenadul în diferitele împărțiri administrative*“, prof. Ioan Popovici
- nr. 1/1998 – „*Scurtă istorie a Cenadului*“, dr. Ioan Hațegan
- nr. 2/1998 – „*Scurtă istorie a Cenadului*“, dr. Ioan Hațegan
- nr. 5-6/2001 – „*Argumente arhitecturale*“ – „*Cenad (Morisena). Noi date despre localitate*“, arh. Rodica Pandi (născ. Milicici), arh. Ștefan Pandi
- nr. 1/2005 – „*Monografia Cenadului – ce trebuie făcut?*“, Ion Savu
- nr. 5-6/2008 – „*Cenad – Repere cronologice*“, Dușan Baiski
- nr. 5-6/2009 – „*Cenadul într-o monografie mai veche*“, prof. Gheorghe Doran
- nr. 2/2010 – „*Date noi despre biserica lui Ahtum*“, prof. Gheorghe Doran
- nr. 2/2011 – „*Salvați istoria locală de la uitare!*“, Dușan Baiski
- nr. 3/2011 – „*Anuarul «Socec» al României-Mari*“, Dușan Baiski
- nr. 3/2011 – „*Emigranți cenăzeni în America, între anii 1892-1924*“, Dușan Baiski
- nr. 3/2011 – „*Pompierii cenăzeni, ieri și azi*“, Dușan Baiski
- nr. 4/2011 – „*Uciși, deportați*“, Dușan Baiski
- nr. 4/2011 – „*Sârbii din Cenad, fondatorii Teatrului Național Sârb*“, Dușan Baiski
- nr. 6/2011 – „*Cenadul, extrem de tentant pentru arheologi*“, Dușan Baiski
- nr. 6/2011 – „*Istoria numelui comunei Cenad*“, prof. Gheorghe Doran
- nr. 1/2012 – „*Pământul, în cifre*“, Dușan Baiski
- nr. 2/2012 – „*Rebeli cenăzeni, la Curtea Marțială*“, Dușan Baiski
- nr. 3/2012 – „*Alipirea Cenadului Vechi la Cenadul Mare*“, Dușan Baiski

- nr. 5/2012 – „*Familia Nákó și Cenadul*“, Dușan Baiski
nr. 5/2012 – „*Poduri peste Mureș*“, Dușan Baiski
nr. 6/2012 – „*O lucrare monografică de excepție*“, Geo Galetaru
nr. 1/2013 – „*Trenulețul Lóré, între Pordeanu și drumul Cenadului*“, prof. Páll Margit
- nr. 1/2013 – „*Nicolae Grigorescu, anonimul...*“, Dușan Baiski
nr. 2/2013 – „*Girardo, în apele sale*“, Dușan Baiski
nr. 3/2013 – „*Cenadul în contextul geografiei istorice. O analiză a evoluției condițiilor de habitat*“, lect. univ. dr. Dorel Micle
- nr. 3/2013 – „*Bolile și mortalitatea la cenăzeni*“, Dușan Baiski
nr. 3/2013, 4/2013, 5/2013, 6/2013, 1/2014, 2/2014 – „*Dieceza de Cenad. Un mileniu de istorie ecleziastică (1030-1919/1930)*“, drd. Claudiu Călin
- nr. 6/2013 – „*Sfântul Gerard de Cenad, în atenția cercetătorilor*“
nr. 1/2014 – „*Cenad – Monografie istorică (I)*“, dr. Ioan Hațegan
nr. 2/2014 – „*Nume de botez la Cenad*“, Dușan Baiski
nr. 3/2014, 4/2014 – „*Poliția de Frontieră Română – 150 de ani de existență*“, Comisar șef de poliție Tiberiu-Ioan Bociat
- nr. 6/2014 – „*Lista localităților și numărul mirilor care au venit și s-au căsătorit la Mokrin și Kikinda Mare (1779-1801)*“, prof. Dragoljub P. Badrljica
nr. 1/2015, 2/2015 – „*Nume de botez la românii ortodocși din Cenad*“, Dușan Baiski
- nr. 2/2015 – „*Farmacia cenăzeană - file de istorie*“, farmacist Rodica Pitic
nr. 3/2015 – „*Preotul Friedrich Killer (1817-1914) și premisele edificării bisericii romano-catolice din Cenad*“, drd. Claudiu Călin
- nr. 4/2015, 5/2015, 6/2015, 1/2016, 2/2016, 4/2016, 5/2016, 6/2016, 1/2017, 3/2015 – „*Excursie arheologică la Cenad*“, Imre Henszlmann, traducere de Cornelia Varga
- nr. 4/2015, 5/2015 – „*Prezența călugărilor greci la Cenad în sec. al XI-lea și transferarea lor la Oroszlámos/ Banatsko Aranđelovo. O pseudo-dispută*“, drd. Claudiu Călin
- nr. 5/2015, 6/2015, 1/2016 – „*Localitatea Cenad reflectată în colecțiile Secției de istorie din cadrul Muzeului Banatului Timișoara*“, Zoran Markov
- nr. 1/2016 – „*O carte esențială*“, dr. Ionel Bota
nr. 1/2016 – „*«Morisena», la primul număr*“, Dușan Baiski
nr. 1/2016 – „*Asociația Pompierilor Voluntari din Cenadul Mare și Vechi*“, Dușan Baiski
- nr. 2/2016 – „*Lansarea revistei «Morisena» la Timișoara*“, Dușan Baiski
nr. 3/2016 – „*Reuniunea Funebrală Cenadul Vechi – o asociație refuzată*“, Dușan Baiski
- nr. 5/2016 – „*Societatea de lectură populară «Mureșana»*“, Dușan Baiski
nr. 5/2016 – „*«Casina Civilă» din Cenadul Vechi*“, Dușan Baiski

Veterani de război

Despre veteranii de război din Cenad s-au scris mai multe articole, însă nu atâtea pe cât s-ar fi meritat.

Colț Alb avea să amintească în „Flash“-urile sale din nr. 1/1994: „*La 1 Decembrie, pentru prima dată, la monumentul eroilor din primul război mondial, artizani și ai Marii Uniri, s-au depus coroane de flori. Elevii școlii au prezentat și un frumos program artistic.*“

Același autor va nota în nr. 7-8/1994: „*Numele eroilor cenăzeni căzuți în al doilea război mondial vor fi dăltuite în piatra monumentului de lângă biserica ortodoxă română.*“ De asemenea: „*Și anul acesta ziua de 1 Decembrie, sărbătoare națională a României, a fost cinstită așa cum se cuvine în comuna noastră. La festivități au fost prezenți 63 de veterani de război. La o cană cu «vin», acești mari sufletești care au îndurat ororile celui de-al doilea război mondial au mulțumit pentru prețuirea de care se bucură.*“

Din păcate, după 1999 nu a mai fost luat niciun interviu, în cele câteva articole amintindu-se, pe scurt, depunerile de coroane la monumente ale eroilor din comună. Redăm, în cele ce urmează, lista tilurilor și autorilor interviurilor sau articolelor.

Sufletul acțiunilor organizate, dedicate eroilor cenăzeni, a fost Ioan Herbei¹.
nr. 3/1993 – „*Despre veteranii de război*“, Ion Savu
nr. 4/1993 – „*Despre veteranii de război*“ (II), Ion Savu
nr. 5-6/1993 – „*Despre veteranii de război*“ (III), Ion Savu
nr. 2/1994 – „*Prizonier luat de prieteni*“, Nicolae Căpraru
nr. 3/1994 – „*Veterani și invalizi de război*“ - „*Genistul*“, prof. Gh. Doran
nr. 2/1996 – „*Uica Gheorghe Oprean se destăinuie*“, Carmen Giuricin
nr. 4/1996 – „*Despre veteranii de război*“ – „*Acolo am văzut trenuri sub pământ*“, prof. Gh. Doran
nr. 4/1999 – „*Eroi au fost, eroi sunt încă și-or fi cât neamul românesc*“ – „*Liniștea și tăcerea acestor oameni*“, prof. Gh. Doran
nr. 3/2007 – „*În amintirea eroilor*“, Reporter
nr. 2/2008 – „*Eroi au fost...*“, Dorin Dronca
nr. 3/2010 – „*Ziua eroilor*“, Gheorghe Anuichi
nr. 3/2011 – „*Ziua eroilor*“, Dorin Dronca
nr. 3/2012 – „*Ziua eroilor*“, prof. Cristina Pacea
nr. 3/2014 – „*Ziua eroilor*“, prof. Cristina Pacea
nr. 3/2015 – „*Ziua eroilor*“, prof. Cristina Pacea
nr. 3/2017 – „*Ziua Eroilor*“, prof. Beatrice Szucs

¹ A se vedea „*Ioan Herbei*“ în capitolul „*Cenăzeni cu nume și (p)renume*“.

Deportarea în Bărăgan

Drama deportaților în Bărăgan va fi evocată și în „Cenăzeanul“. Un prim articol, în nr. 1/1994, „*Ciulinii Bărăganului: Strada era un rând de țaruși bătuți în pământ*“, scris de prof. Gh. Doran, redă mărturisirile lui Liviu Vingan care, la rândul său, amintește de Gheorghe Nicolas (Vană), cu care a împărțit aceeași soartă. Evocarea va continua în nr. 2/1994, cu același generic, sub titlul „*Lung e drumul până-acasă*“.

Un alt caz a fost cel al Elisabetei Anuichi, evocat de prof. Gheorghe Doran în articolul „*Al doilea val*“ din nr. 3/1994. Socrul acesteia a fost chemat la miliție încă din luna martie 1951, fiind interogat asupra componenței familiei. A uitat să amintească de propriul tată, drept pentru care acesta a rămas acasă după ridicarea familiei și deportarea ei în Bărăgan. În gara C.F.R. din Cenad s-au alăturat familiei Târziu (Bilan). „*La Baldovinești ne așteptau în gară cenăzenii din primul val, cu căruțe. Au aflat că venim cu al doilea transport și li s-a permis să vină la gară. Cu căruțele noastre și cu ajutorul lor am ajuns la Vădenii Vechi, într-o miriște plină de țaruși. Ne-am culcat sub o prelată, iar în ziua următoare am improvizat o colibă. Casele le-am făcut din «chirpici» și pământ bătut*“. Casa din Cenad, cunoscută sub numele de „*casa de la Barna*“, a găzduit în perioada lipsei familiei Anuichi o unitate de grăniceri, însă la înapoierea din Bărăgan, aceasta le-a fost înapoiată. Întrebată de reporter dacă are resentimente față de cei care au condus Cenadul în acea vreme, interlocutoarea a răspuns: „*De ce să-mi fie ciudă pe ei? Ei nu sunt vinovați. Au primit ordine «de sus». Și apoi suntem români și nu e bine să ne dușmănim între noi!*“

În nr. 4/1994, sub titlul „*Iulian sau Iuliana*“. Prof. Gh. Doran deapănă drama lui Iulian Pecican, rănit în război, membru al I.O.V.R.¹, care deținea cu

¹ Oficiul Național al Invalizilor, Orfanilor și Văduvelor de Război a fost înființat la 2 septembrie 1920, până atunci, îndrumarea și controlul asupra acțiunilor de protecție a invalizilor, orfanilor și văduvelor de război realizându-se prin intermediul unor societăți particulare.

În anul 1926, în Monitorul Oficial nr. 68 din 23 martie, se publica Legea nr. 37 pentru organizarea Ministerului Sănătății și Ocrotirii Sociale și pentru modificarea unor articole din Legea sanitară, cea a Oficiului Național al Invalizilor, Orfanilor și Văduvelor de Război, precum și din cea a asistenței sociale.

Oficiul a fost reorganizat prin Legile din 5 mai 1927 și 26 iulie 1935 și a funcționat

soția un birt, trimis în Bărăgan, la Vădeni, în locul consătenței sale, Iuliana Perian, care deținea și ea un asemenea local. În octombrie 1952, i se alătură soția sa, Persida, fetele. Va lupta luni întregi, atât el, cât și soția, să dovedească faptul că în cazul său era vorba de o greșeală. Eroarea este îndreptată pe 8 martie 1953, când li se permite să se înapoieze la Cenad, dar pe banii lor. „*A trebuit să treacă foarte mult timp ca adevărul să iasă la suprafață. Pe listă se găsea trecută și trebuia să plece în Bărăgan concetățeanca lor Perian Iuliana care și ea avea o cârciumă și care a fost salvată de un funcționar al primăriei. Acesta a condus soldatul la poarta lui Pecican Iulian iar soldatul, necunoscând pe nimeni, acesta l-a ridicat. Cum funcționarul probabil este mort nu mai spunem nimic. Despre morți numai de bine.*“

În nr. 3/2011, Dușan Baiski publică articolul „*Și ei au fost în Bărăgan*“, iar în nr. 2/2012 – „*Cenad 1951. De Rusalii*“, datele fiind utilizate apoi în cartea sa „*Cenad - Studii monografice*“, apărută în 2012 și reeditată în 2015. În nr. 3/2014, tot D. Baiski va publica interviul cu Țvetco Mihailov², „*A venit bunica din Cenad și ne-a... furat*“.

În fine, în nr. 4/2016 – „*Povestea familiei mele. Deportarea în Bărăgan*“, ing. Milan Uncianschi, născut în Bărăgan, în timpul deportării părinților săi în localitatea Zagna, va scrie: „*Când a ajuns în Bărăgan, tatăl³ meu și-a găsit familia și pe toți ceilalți care au fost acolo într-un spațiu închis cu sârmă ghimpată, sub supravegherea militară a Miliției și a organelor de securitate*“. În casa familiei, de la Cenad, s-a înființat o școală, însă la întoarcerea aceasta, locuința i-a fost retrocedată, chiar dacă nu imediat.

alternativ pe lângă Ministerul Sănătății și fostul Minister de Război, până în anul 1944, când s-a înființat Casa Invalizilor, Văduvelor și Orfanilor de Război în subordinea Secretariatului General al Ministerului de Război.

² A se vedea „*Țvetco Mihailov*“ din capitolul „*Cenăzeni cu nume și (p)renume*“.

³ A se vedea „*Liubomir Uncianschi*“ din capitolul „*Cenăzeni cu nume și (p)renume*“.

Cenăzeanul și cetatea

„Cenăzeanul“ fiind o publicație de opinie, nu o dată vor lua poziție redactorii săi împotriva acelor aspecte din cotidian ce nu se potriveau cu legile bunului simț general acceptat. Iar cei cu mari lipsuri la „*cei șapte ani de-acasă*“ au fost destui pentru a intra nu o dată în atenția Consiliului Local și chiar a Poliției. Desigur, nu vom da nume, nu vom cita nici din articolele cu fapte și fâptuitori pedepsiți de lege la vremea respectivă. Aceștia au plătit ce a fost atunci de plătit. Dar se merită reamintite diversele atitudini ale societății la derapajele destul de dese după evenimentele din decembrie 1989, dar și față de fărădelegile mai mici sau mai mari amintite în paginile revistei noastre.

Astfel, Ion Savu, ofițer de carieră, avea să noteze încă în nr./ 1/1993: „*La Cenad «bună ziua a devenit o marfă rară». Oameni în toată firea trec unul pe lângă altul fără a-și arunca măcar o privire. Până și două trenuri când trec unul pe lângă altul se salută... prin șuierături scurte. De copii ce să mai zic? Oameni buni, dați-vă bună ziua! Nu «ciao»!, bună ziua. Nu vă costă nimic.*“

Atitudine va lua și G. Cosava în nr. 2/1993, în articolul „*De res publicum sau despre lucrul public*“, referindu-se la democrația prost înțeleasă: „*După decembrie 1989, în virtutea dreptului democratic al liberei exprimări am învățat să înjurăm, să suspectăm, să denigrăm persoanele suspuse mai ales dacă nu ni se rezolvă o doleanță personală și tăcem «chitic» când e vorba de «res publicum» (lucrul public). Pe cine înjurăm: Pe primar! Dacă nu s-a măturat zăpada pe o stradă, primarul e vinovat; dacă sunt gropi în șosea tot primarul e de vină; dacă, dacă, dacă...*“

Dr. Petru Velcirov, medic în Cenad, atrage în nr. 2/1993 atenția asupra efectelor negative ale alcoolului, în textul cu titlul „*Otrava autorizată – Alcoolul etilic*“, considerând că „*Redutabilă otrăvă socială, alcoolul etilic, prin consecințele grave ale intoxicației acute și cronice, prin alcoolismul acut și cronic constituie o preocupare permanentă a diverselor specialități medicale și ale științelor sociale.*“

Atitudinea unor cenăzeni este criticată în articolul intitulat „*Argument*“ din nr. 4/1993 și semnat Redacția: „*Nu fără mâhnire, după câteva zile de la apariția numărului 3 al «Cenăzeanului», ziar ce s-a născut prin chinuri pe care*

numai cei ce-l scriu le simt, unul dintre cenăzeni îmi spune că a auzit voci de genul: Cine sunt ăștia, domnule? ăștia scriu despre noi? ăștia ne scriu nouă istoria? Ce interese au? De ce ei?“

Răspunsul celor de la „Cenăzeanul“ a fost pe măsură: „Sigur, e bine să cultivi usturoi, arpagic, morcovi etc., dar ceea ce susține o comunitate este înainte de toate ființa sa spirituală. Nu trăim numai pentru stomac, nu M.T.V. sau R.T.L. ne fac să ne doară zbaterea acestui pământ de graniță. Nu bârfele la o bere rezolvă problemele mari și acute ale omului simplu, trudit în pustă, părăsit de speranță și de orgoliu, nemișcat în vâltoarea unui timp pe care numai noi reușim să-l înțelegem. Omul simplu, cenăzeanul adevărat și nu cel cu numele are nevoie de un cuvânt. Un cuvânt care, vorba lui Andre Gide, este foarte ieftin, dar puterea lui este magică. Un cenăzean spunea într-o seară de mai că «el este fals că Cenadul are un ziar». Cinste ție, țaran bătrân, și aproape că nu mai este nevoie să-ți spun că ești înțelept, că ai reușit să înțelegi că o nație nu se ridică numai prin forța vorbei!“

În nr. 1/1994, este publicată o emoționantă scrisoare primită de la o locuitoare a Cenadului, Florica Biro, din care cităm:

„Oameni buni, vine sezonul de muncă când putem fiecare să câștigăm o pâine bună. Nu fiți leneși și arătați că Cenadul nostru poate fi un exemplu de hărnicie cum a fost și până acum. Toate acestea nu se pot face de unul singur. Trebuie să ne gândim că numai prin muncă cinstită putem să ne câștigăm existența nu prin hoții, tâlhării sau crime.“

În ideea că, urmând exemplul Floricăi Biro, vor scrie și alți cenăzeni, redacția a înființat la sediul Asociației Agricole „Morisena“, unde-și avea și „Cenăzeanul“ sediul, o cutie poștală special în acest scop.

Atitudinea unor cenăzeni față de avutul altora este surprins într-un îndemn din partea Primăriei Cenad și apărut în nr. 5/1994: „Deoarece nu s-a organizat paza în câmp, acum când ne găsim în plină perioadă de strângere a recoltelor, cetățenii comunei sunt invitați să-și păzească recoltele personale. În acest sens, ar fi bine ca să recolteze zilnic atât cât pot duce acasă, evitând rămânerea recoltelor pe câmp.“ În nr. 6/1994, Colț Alb va completa: „Și ca să se continue o tradiție, iată, în această toamnă am mai furat și noi câte ceva de pe câmp... Și la fel ca anul trecut au furat și dintre aceia cărora ar trebui să le fie rușine de două ori.“

Reacția Consiliului Local Cenad nu va întârzia să apară. Astfel, printr-o hotărâre, consemnată în nr. 1/1995, s-a reinstituit paza de noapte în comună, prin rotație, dar: „Este de dorit ca fiecare cetățean, apt de pază, să-și facă datoria cetățenească de a păzi bunurile sale și ale concetățenilor săi.“

Iată însă că strădaniile edililor de a reșeza lucrurile pe un făgaș normal par a fi dat roade. Cel puțin acest lucru reiese din nr. 5/1996: „Consiliul Local mulțumește locuitorilor comunei noastre, care, cu ocazia sărbătorilor de Paște, au dat dovadă că spiritul gospodăresc nu a dispărut din Cenad. Aceștia și-au

zugrăvit casele, pomii au fost văruți, au curățat șanțurile și au îngrijit spațiul din fața casei. Considerăm că ei vor fi un exemplu și pentru alții din jurul lor, în felul acesta ne vom reîntoarce la o tradiție sănătoasă din comună, aceea de a ne îngriji și înfrumuseța localitatea în care trăim.“

Desigur, nici cetățenii sau cel puțin o bună parte din ei nu erau totuși mulțumiți de unele atitudini ale concetățenilor. În același nr. 5/1996, în interviul pe care i l-a luat Gh. Anuichi, Gheorghe Ciaciș (născut în 1929, n.n.) afirmă: *„În copilăria mea Cenadul a fost o comună frumoasă și prosperă, cu oameni harnici. Deși în comună trăiau împreună mai multe naționalități, cu toții am fost o adevărată familie, cu toții am fost adevărați prieteni, fără a exista dispute interetnice sau o separare a naționalităților. Îmi amintesc cu drag de frumoasele hore, unde ne întâlneam întreg tineretul comunei.“* Și, întrebat cum vede Cenadul actual, el va răspunde franc: *„După o lungă perioadă de stagnare și chiar regres, comuna începe să redevină o comună cum a fost: prosperă și frumoasă așa cum tradiția o cere.“*

Și, totuși, administrația comunală continuă să fie nemulțumită de anumiți cetățeni, fiindcă în nr. 6/1996, le amintește să-și plătească toate taxele comunale, îndeosebi cele pentru apă și coșerit, să-și curețe terenurile virane din fața caseilor și nu numai, să nu lase în stradă grămezile de nisip, balast etc., să-și sape șanțurile de pe uliță, să-și văruiască pomii. *„Îi invităm și pe aceștia să ia peria de văruit, o găleată cu var și să încerce să umble cu peria pe tulpinile pomilor. Prunele, în schimb, știu să le culeagă!“*

„Nu numai pâinea cea de toate zilele“, un articol cu acest titlu a apărut în nr. 6/1996, fiind semnat G.D. (Gh. Doran). Referindu-se la starea jalnică a așezămintelor culturale, în general, avea să specifice: *„Cenadul face excepție de la această regulă. Este drept că așezămintele de cultură din comuna noastră în perioada imediat după 1989 au cam rămas fără un stăpân concret. Intrarea lor sub oblăduirea Consiliului Local a fost un gest cât se poate de bun. Astfel, ele au stat în atenția gospodarilor comunei și din veniturile extrabugetare au fost renovate complet. S-a înțeles că într-un locaș de cultură nu își au locul dezordinea și haosul“*.

Pe coperta I a nr. 7/1996 aveau să apară, în policromie, stema județului Timiș, stema României și o propunere de stemă a Cenadului.

Referiri despre civismul cenăzenilor a făcut și Viorel Matei, primarul comunei, în articolul *„Apele limpezite se întorc în matca lor firească“*, semnat Reporter: *„În privința ordinii s-a hotărât (la consultarea cu populația, n.n.) ca două-trei familii care nu aduc decât un renume prost comunei, oameni care se ocupă cu alte treburi decât muncă, să fie expulzați din sat. În al doilea rând, a fost ridicată problema furturilor la care oamenii din adunarea populară au cerut ca circulația după ora 21 nejustificată în câmp să fie întreruptă. Vreau să spun că pentru prima dată am făcut acest lucru la care au participat șapte consilieri plus viceprimarul și am rămas uimiți de dorința oamenilor de a-și*

proteja comuna, de dragostea lor față de comună. Când îi iei individual se pare că fiecare gândește altfel, dar când îi vezi într-o comunitate sau într-o adunare, toată lumea are aceleași gânduri: ordine, disciplină și, dacă se poate, redresarea economică a comunei“.

Problema achitării dărilor către bugetul local este în mod direct abordată în nr. 2/1997: *„Se simte lipsa banilor pentru că unii contribuabili nu înțeleg să-și plătească taxele și impozitele inclusiv apa. De aceea arătăm că din banii primăriei lunar se plătesc 3,7 milioane numai pentru iluminatul stradal. Am cerut iluminarea străzilor pe timpul nopții, îl avem, să nu uităm să și plătim taxele. Se știe că este un buget de austeritate și că din puțin nu poți face mult. Dar dacă ești sărac și te gospodărești bine poți să-ți arăți o față frumoasă.“* Referindu-se la clădirile instituției educaționale locale, redactorul nota: *„Nu putem să așteptăm ca altcineva să ne tot dea bani, trebuie să gospodărim bine puținul ce-l avem. De aceea arătăm că numai pentru acoperișul Școlii generale din comună se vor cheltui în jur de 67 de milioane de lei. Poate că unii i-ar fi cheltuit în alte părți, dar Consiliul local a considerat că școala este a tuturor pentru că toți avem copii sau nepoți și cum ne păstrăm școala așa o avem pentru mult timp înainte.“*

„Cenăzeanul“ nu va ezita să publice în nr. 2/2002 un articol intitulat *„Restanțieri la chirii pentru case proprietate de stat“* și, respectiv cel intitulat *„Datornici la alte capitole“*, în amândouă fiind date numele cenăzenilor datornici și adresele.

În *„Flash“*-ul din nr. 2/2003, Colț Alb va scrie: *„Niște neciopliți au distrus crucea de piatră de pe malul Mureșului. Nădăjduiesc că în comuna Păroși, județul Olt, locul de baștină al eroului Nicolae Grigorescu, cultul eroilor mai este încă în vigoare... Oricum, Poliția de frontieră va lua măsuri de refacere a monumentului.“*

În nr. 2/2004, Consiliul Local Cenad face un *„Apel către cenăzeni“*, pe care, fiind încă de actualitate, îl redăm integral:

„Pentru a ilustra istoria comunei și modul de viață al înaintașilor noștri, Consiliul Comunal Cenad, cu sprijinul acordat de Muzeul Banatului și strădania membrilor Asociației culturale «Concordia» Cenad, în localitatea noastră va fi ctitorit un muzeu în care se vor păstra mărturiile istorice și etnografice, pentru viitor.

Cu această ocazie, apelăm la concetățenii noștri care dețin astfel de mărturii (obiecte casnice și unelte vechi, costume populare, fotografii, cărți, ziare, înscrisuri vechi, care ilustrează felul cum a fost viața în trecut la noi în sat) să le doneze pentru a intra în patrimoniul cultural al comunei și a fi expuse în muzeu.

La predarea obiectului, familia donatoare va primi un act autentic de donație, ca în momentul expunerii obiectului în muzeu acesta să fie însoțit de o etichetă în care va fi menționat numele donatorului. În plus, fiecare obiect va fi înregistrat într-un registru-inventar.“

Atent observator a ceea ce se întâmplă în localitate, Colț Alb va nota în „Flash“-ul din nr. 2/2004: „Deși Lunca Mureșului a devenit prin lege o rezervație a biosferei, parcă niciodată n-am asistat la o profanare atât de sistematică și dureroasă a acesteia. N-au scăpat nici pietrele poligonale care marchează traseul frontierei de stat. [...] Cum anul acesta, de Paști, a plouat, pădurea a rămas curată.“ Un an mai târziu, în nr. 1/2005, va scrie cu amărăciune: „De sărbători, petardele au fost folosite în mod brutal de către mulți tineri, fără ca cineva să ia atitudine împotriva lor. S-a ajuns până acolo încât au fost aruncate și în curțile oamenilor, provocând panică în rândul acestora și al animalelor.“ Se pare că plângerea i-a fost auzită, fiindcă în nr. 1/2006, va nota cu satisfacție: „Primele petarde au explodat în 10 decembrie 2005. Din fericire, poliția a acționat imediat.“ Însă, în același număr va nota: „A dispărut politețea în Cenad. Medicii, profesorii, inginerii, preoții, funcționarii publici (cei mai mulți cu studii superioare și chiar masterați) sunt tratați de niște «neica nimeni» cu apelative despre care mi-e jenă să scriu. Părinți, dascăli, faceți ceva pentru cultivarea respectului, mai ales față de oamenii mai în vârstă.“

Zice Colț Alb în nr. 5/2006: „A început campania de defrișare a pădurilor din Lunca Mureșului. Se taie fără milă și cu drujba, chit că e arie protejată. Cei care cară pe bicicletă crengi uscate, rămășițe în urma devastărilor, sunt într-adevăr oameni care protejează pădurea sau ce a mai rămas din ea.“ Tot el va nota în nr. 4/2007: „Sugerez celor care au posibilitatea și bunăvoința să curețe malul Mureșului de gunoaie, să o facă. Nu trebuie să dăm vina pe cei din amonte. Am văzut cu ochii mei, într-o duminică din iunie, cum câteva familii de cenăzeni (autentici), după ce au chefuit la nisipărie, au lăsat în urma lor mormane de sticle, cartoane și resturi de mâncare.“ În același număr, o observație a lui Eugen Predescu în articolul „În condeiul legii“, unde acesta va scrie: „Nu că am fi răutăcioși, dar atâta timp cât nici un membru al familiei nu posedă permis de conducere și nici nu se ivește posibilitatea să-l obțină, probabil, pentru a fi în pas cu moda actuală, unii locuitori ai comunei și-au achiziționat autoturisme pe care le țin în curte, schimbându-le poziția din când în când. Alții, fără să se intereseze câtuși de puțin, au achiziționat scutere, mopede, cu mulți bani, iar acum, când trebuie să le înmatriculeze, spun că este foarte scump. Ce să mai vorbim de cursul de legislație pe care trebuie să-l parcurgă.“

Unii cenăzeni au fost nemulțumiți de deranjul creat de șanțul săpat pe domeniul public pentru canalizare, situație surprinsă plastic de prof. Gh. Doran în nr. 1/2008: „În al doilea rând, canalizarea comunei este o operație de interes public pentru că elimină niște neajunsuri grave pentru sănătatea cetățenilor din comună. Să ne explicăm: Dacă bunicii noștri foloseau cupele de tulei în loc de wc-uri menajere sau câte-un W.C. improvizat din scânduri, pe care dacă bătea vântul puternic, folosindu-l în acel moment, riscai să te trezești peste frontieră. Aceste improvizații erau pentru familie și vecini cele mai prospere mijloace de epidemii în masă, mai ales vara când muștele deveneau «cărăușii» microbilor de acolo în bucătărie.“

În nr. 3/2008, Colț Alb nota: „*Aud de la dr. Velciov Petru că pământul Cenadului este «inundat» de nitriți și nitrați. Nu e bine. Atenție la apă, dragi cenăzeni!*“

În nr. 1/2010, în articolul sugestiv intitulat „*Cenadul se etajează*“, în care prof. Gh. Doran avea să noteze, printre altele: „*Când am descălecat în comună, venind direct din facultate, am găsit dorința locuitorilor lui de a fi «proprietarii» unui radio portativ, cu tranzistori, cu care să se plimbe, deschis la maximum, spre a fi auzit de toată suflarea satului.*“ Desigur, va urma o nouă modă, cea a televizoarelor. „*Erai «cineva» când în casa ta se adunau vecinii pentru a viziona postul național de TV.*“ Apoi, cea a băilor, căzile fiind aduse „... *de la sute de kilometri, cu cheltuieli substanțiale spre a fi instalate în cămăruțe transformate în băi «proprietate personală»...*“ Au urmat, desigur, motorele, motocicletele, autoturismele, telefoanele, calculatoarele, Internetul... clădirile etajate. „*Întotdeauna, Cenadul a fost o localitate bogată, spre mirarea unora veniți din alte părți. Unii au crezut că aici Dumnezeu a descărcat carul belșugului, iar cei ce locuiesc în el au agățați covrigi în pom. Nimic mai fals. Cenăzenii uită de ei când se apucă de lucru și nu dau niciodată cu banii după câini. Bănuțul îl întorc pe ambele fețe când trebuie să-l dea.*“ Este, dacă vreți, una din cele mai izbutite definiții ale cenăzeanului.

În nr. 1/2010 apare un articol semnat de Vasile Dunărean (ghicim un nou pseudonim al prof. Gh. Doran?), intitulat „*Respectul cuvenit*“. Din care este îndeajuns să cităm două paragrafe: „*Populația din orice așezare (urbană sau chiar.. rurală) circulă dintr-un loc în altul în speranța unei vieți mai bune. Normal, că aria salutului se restrânge cu repeziciune și salutul între oameni devine greu de delimitat. Cine pe cine salută.*“

Noii veniți și băștinașii, la început, se privesc cu o oarecare reținerere. Apoi relațiile se încălzesc și începe schimbul de salut între ei. În mediul rural acesta se petrece mai repede. Nu știi de ce, dar cei veniți din Ardeal sunt mai deschiși și salută chiar dacă nu te cunosc. Bătrânii din comună nu se pot împăca că cei mai tineri nu-i salută. Ei nu pot pricepe, oare, schimbările survenite în sânul comunității? Cred că da.“

Copiii le oferă o mostră de civilizație adulților. Gheorghe Cornutu va scrie în articolul intitulat „*O acțiune ca o lecție*“, apărut în nr. 5-6/2010: „*În data de 15 octombrie a.c., din proprie inițiativă, un grup de elevi ai Școlii generale din localitate s-au deplasat prin comună strângând gunoaiile întâlnite în cale. În general, acestea au provenit din ambalajele unor produse cumpărate din magazinele din comună. Cei care au cumpărat produsele nu au mai avut răbdarea să ajungă acasă și au desfăcut marfa achiziționată pe stradă și, după «buna creștere» primită de la părinți, au aruncat hârtiile sau recipientele pe jos, deși în fața magazinelor din Cenad se află coșuri de gunoi instalate de Primăria comunei cu eforturi și cheltuieli.*“

În nr. 2/2011, în articolul „*Salvați istoria locală de la uitare!*“, semnat Redacția, se face apel la cenăzeni pentru recuperarea istoriei: „*Haideți să demonstrăm că, totuși, Cenadul și cenăzenii au o istorie bogată. Să demonstrăm împreună că cenăzenii au o cultură la fel de bogată și realizări de secole pe care mulți din țara asta nici astăzi nu le au. A fi patriot local nu trebuie să fi e pentru dumneavoastră, dragi cenăzeni, o rușine, o impietate sau un act de trădare. Fiecare patrie din lume este formată din mii și zeci de mii de patrii locale pe care, chiar dacă vom pleca și pe Lună ori pe Marte, le vom duce cu noi în suflet.*“

Un motiv de supărare pentru cenăzenii cu bun simț îl constituia faptul că deși în localitate funcționa deja un serviciu de colectare a deșeurilor și exista construită chiar și o platformă de transfer, nu toată lumea respecta normele de civilizație, avea să noteze D.B. în nr. 4/2011, în articolul „*Platformă de transfer a gunoiului menajer*“. Astfel, „*Unul din locurile unde este vizibil acest lucru este Puțul, al cărui perimetru a fost o dată curățat de echipe de voluntari și care, acum, din cauza celor certați cu bunul simț, e din nou plin de gunoaie.*“

În același număr al revistei, D. Baiski trăgea un semnal de alarmă prin articolul „*Cenadul, vulnerabil la poluarea cu nitrați*“. Drept urmare, spunea el, „*Consiliul Local Cenad a adoptat un plan de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole pentru localitate și exploatațiile agricole cu mai mult de 8 (opt) Unități Vită Mare (UVM)*“.

În nr. 5/2011, D. Baiski va scrie despre proiectul româno-maghiar „*Dezvoltarea protecției împotriva inundațiilor în zona de interes comun româno-maghiară pe râul Mureș*“, al cărui obiectiv îl constituia creșterea eficienței apărării împotriva inundațiilor și de îmbunătățirea infrastructurii din regiunea transfrontalieră și asigurarea conectivității socio-culturale. În cauză era și construirea unei piste de biciclete pe dig, ceea ce s-a și realizat. În același număr, D. Baiski va scrie despre furtul de lemne din Lunca Mureșului, dar și despre rele tratamente aplicate animalelor.

D. Baiski nota în finalul articolului său „*A fi politician la sat*“, publicat în nr. 4/2012: „*Sarcină grea pentru noii aleși din Cenad, indiferent de culoarea lor politică. Vreme de patru ani, pentru ei ulițele pot fi generos de largi, dar câteodată al naibii de strâmte. Cenăzeanul (locuitorul) iartă, dar nu uită. Sper că aleșii au fost aleși în cunoștință de cauză. Iar cei care vor ajunge la județ sau chiar în Capitală vor rămâne tot cenăzeni. Indiferent de culoarea politică. Bucurați-vă pentru ceea ce credeți că merită să vă bucurați, dar nu uitați, alegători și aleși deopotrivă, că viața și istoria vă vor taxa pe măsură.*“

Tot în nr. 4/2012, în articolul „*Lunca Mureșului sau cum ne batem joc de noi înșine...*“, prof. Lucian Oprea consemna supărare: „*Vă întreb dacă ați fost de curând pe malul Mureșului? Ei, dacă nu ați fost, vă spun eu ce am văzut. Trecând cu vederea peste nenumăratele incendii, unele de la natură, dar majoritatea puse de o mână de om... bun. Am găsit un peisaj dezolant. Zeci, chiar sute de copaci tăiați direct de la nivelul brâului. Crengi împrăștiate peste tot, de parcă a trecut uraganul pe-acolo. Lunca cea mult lăudată e, de fapt, o mare groapă de gunoaie. Plină de sticle și resturi menajere.*“

Cu mare amărăciune va nota Gheorghe Anuichi în „*Pistrui pe obrazul Cenadului*“ din nr. 5/2012: „*În anii de după revoluție se observă un naționalism nedecarat, dovedit de răceala instalată între diversele naționalități, în special atunci când e vorba de evenimente majore din viața fiecăreia în parte. La ruga românească vin 10-15 persoane de naționalitate sârbă sau maghiară. La cea sârbească, la fel, doar câțiva rătăciți de altă etnie. Iar la catolici, la fel, după cum am scris mai sus. Ce frumos a fost acum 50 de ani, când la bal se întâlneau toate naționalitățile, indiferent de cântau Thill, Maywurm, Kerekes sau Birca cu țiganii lui.*“

Activitățile ilegale desfășurate în Lunca Mureșului au determinat în cele din urmă un control din partea organelor abilitate. În „*Întrebări pe adresa Primăriei*“, primarul Nicolae Crăciun avea să declare, printre altele: „*Imediat, au fost detașați patru oameni care realizează paza acelei zone. Aceștia au fost amplasați în diferite zone pe dig, dotați cu binocluri, iar efectele acestei acțiuni au fost imediate. Au fost stopate defrișările ilegale și sperăm să păstrăm acest parc și zonă în situația actuală. În luna mai, Administrația Parcului Natural Lunca Mureșului va angaja un paznic pentru zona Cenad, care ne va fi de mare ajutor*“.

Din păcate, cel puțin așa reiese din articolul „*Amenzi și dosar penal pentru furt de lemne*“ din nr. 1/2014, transmis de Administrația Parcului Natural Lunca Mureșului, unii cetățeni sfidau cu bună știință legile: „*În ultima perioadă, pe raza Parcului Natural Lunca Mureșului au fost surprinse, în total, zece persoane care transportau ilegal lemne, provenite din aria protejată. După anunțarea poliției din localitățile apropiate, acestea au fost sancționate contravențional cu amenzi cuprinse între 500 și 2.000 de lei. De asemenea, unui cetățean din localitatea Cenad, județul Timiș, i s-a întocmit dosar penal după ce a fost surprins, de către angajații parcului, doborând arbori cu ajutorul unui ferăstrău mecanic, la lăsarea întinericului.*“

În interviul semnat de Dușan Baiski și intitulat „*Proteste la Cenad împotriva fracturării hidraulice*“, din nr. 5/2014, primarul de Cenad, Nicolae Căciun, declara, printre altele: „*Într-adevăr, în ultimul timp au fost două evenimente legate de aceste prospecțiuni. Așa-zisul protest spontan nu a fost un protest spontan, ci a fost un eveniment organizat, au fost contactați oameni cu o zi înaintea evenimentului pentru a participa la protest. Organizatorii s-au folosit de această metodă pentru a nu obține toate autorizațiile necesare desfășurării unui miting. Cel de al doilea a fost un marș de protest care a și fost autorizat de către noi. Aș vrea să clarific un lucru: nu avem nimic împotriva organizării unor acțiuni de protest, dar ele trebuie să se desfășoare într-un cadru legal.*“ Brusca tăcere din ultimii ani în ceea ce privește exploatarea gazelor de șist nu vine decât să confirme faptul că tot ceea ce s-a întâmplat în perioada aceea în România legat de exploatarea gazelor de șist nu a fost altceva decât o perdea de fum. Ce anume s-a urmărit vom afla într-un viitor nedefinit.

Folclor cenăzean

Cu o apreciabilă experiență în culegerea de folclor, dovedită de-a lungul anilor inclusiv prin publicare în diferite periodice, dar și prin publicarea unei cărți¹ de profil, prof. Gh. Doran nu va abandona o asemenea activitate nici la Cenad, acest sat multiethnic fiind, la urma-urmei, o adevărată piatră de încercare pentru un folclorist autentic, el apreciind, în „Cenăzeanul“ nr. 2/1993, în articolul „Perenitatea folclorului“, că „Ideea dispariției folclorului nostru datorită pătrunderii elementelor de viață modernă a fost și este o alarmă falsă. De la lansarea ei și până-n zilele noastre folclorul românesc nu a dispărut și nici nu va ieși din arena vieții noastre spirituale.“ Referindu-se la valurile succesive de emigranți bănățeni în Statele Unite ale Americii, el va aprecia că sentimentul de înstrăinare a dat la iveală adevărate „romane în versuri“, scrise în sute și sute de scrisori către cei de acasă și invers. Cunoscând îndeaproape drama părăsirii Banatului de către șvabii cenăzeni, va nota: „Recentele plecări masive de populație autohtonă în unele țări din Europa de vest au produs, datorită aceluiași sentiment de înstrăinare, noi «scrisori» în versuri în care este evocată despărțirea de cei dragi.“ Intrat în posesia unor asemenea scrisori, va publica un fragment grăitor, fără a da numele autorului, dar ținând să precizeze că „În folclor autorul este anonim“:

Mamă, tu când ai plecat
Drumul mi s-a-ntunecat
Când la gară te-am condus
Lacrimile m-au cuprins
Sufletu-mi s-a-ngreunat
N-a fost greu c-am așteptat
Ci-a fost greu când ai plecat.
La Arad când am ajuns
Am văzut că trenul vine
N-am știut ce e cu mine

¹ Gheorghe Doran, „Pădure, soro pădure – Culegere de folclor literar din munții Locvei“, Editura Mirton, Timișoara, 1999.

Pe tine te-am sărutat
Și cu lacrimi te-am udat
Și ți-am zis, fetița mea
Eu te rog nu mă uita
Ori pe unde vei umbla.

În rubrica „*Izvoare*“, sub titlul „*Cântece populare din Cenad*“, în nr. 3/1993 aveau să apară două poezii auzite de la Gheorghina Suciu, la vremea când le-a recitat pentru culegător ea fiind în vârstă de 55 de ani. Culegătorul, după cum noi putem doar bănuși, era prof. Gh. Doran, fiindcă nu s-a semnat, însă a precizat de la bun început: „*Fără a avea pretenția de a publica piese folclorice cu valoare de unicat în peisajul folcloric românesc, încercăm aici să reproducem câteva dintre acestea culese din Cenad cu mulți ani în urmă.*“

Colo-n vale la livezi

Colo-n vale la livezi
Este-un păr cu pere verzi
Vântul bate pere pică
Nu știu cine le mănâncă.
Hai să punem păzitor
Păzitor pe cine-om pune
Fată mare, ficior june.
Ei păziră cât păziră
De la-o vreme se vorbiră
Hai mândruță să fugim
C-amândoi ne potrivim
Și la stat și la umblat
Și la dulce sărutat
Și la ochi și la sprâncene
Ca doi porumbei la pene.

Păsărică cu cunună

Păsărică cu cunună
Mândru cânți sara pe lună
Unde-ai stat și ce-ai mâncat
D-așa mândru ne-ai cântat.
Mă dau jos și mânc pământ
Iar mă sui în pom și cânt

Seria de poezii din cadrul rubricii „Izvoare“ va continua în nr. 4/1993 cu trei auzite de la Ghiță Dogojie, culegătorul, din nou anonim, specificând: „Continuăm și în numărul de față să publicăm câteva cântece populare din Cenad. Astăzi pe cele culese de la un cenăzean autentic.“

Bate dracu strada asta

Bate-o dracu strada asta
Căci pe-aici s-o dus nevasta.
Las-o, las-o să se ducă
Să se ducă să iubească
Ca să nu se îmbolnăvească.
C-astă vară n-a iubit
De trei ori s-a-imbolnăvit.

Ș-am să-mi iau șofer cu luna

Ș-am să-mi iau șofer cu luna
Să mă plimbe cu mașina
Să mă plimbe, să mă-ntoarcă
Pe la mândra pe la poartă.

Țigani din Sarafola²

Țigani din Sarafola
Beau răchia cu crăstola
Iar țigani din Cenad
Beau răchia din bărdac
Ș-ai temeșă
Mor români de necaz
Că țigani-au aragaz
Aragaz, mășâni de lux
Și la lucru nu să duc
Ș-ai temeșă
Păi n-or mâncat d-o săptămână
S-or luat ceasul pă mână
Ceasul face tica-taca
Mașele fac oaca-oaca
Ș-ai temeșă

² Denumirea populară în zonă pentru localitatea vecină Saravale, jud. Timiș (n. a.).

.O altă poezie culeasă de la Viorica Toconiță (născută în 1913) a fost publicată în nr. 5-6/1993:

Haideți frați!

Haideți frați, să întindem hora
Spre Unirea tuturor.
Horă mare, mândre fapte
Ca la șaptezeci și șapte.
Întindeți hora tot mai mare
Pân-la vechile hotare
Pe câmpia ungurească
Că-i tot țara românească.
Că pământul bănațan
E lăsat de la Traian.
Este vechi pământ român
De la Mircea cel Bătrân.
Doamne-ajută și să crească
Hora noastră românească
Noi s-o-ntindem sub nou soare
Într-o Dacie mai mare.

Tot în nr. 5-6/1993, sub titlul „*Sărbători de iarnă la Cenad - Obiceiuri și creații populare*“, sunt publicate versuri, însoțite de explicații, dar și colinde. Dat fiind faptul sub primul grupaj se precizează că versurile au fost culese de la Viorica Toconiță și Maria Cenat (probabil Cernat, n.n.), ne îngăduim a le reproduce cu tot cu explicațiile însoțitoare:

„ I. În ajunul Crăciunului copiii mici, în mici grupuri, merg din casă-n casă cu «Pițăratul». Întreabă pe gazdă dacă îi primesc, apoi așezându-se frumos rostesc următorul colind:

Bună dimineața lui Ajun,
Că-i mai bun a lui Crăciun.
Că-i cu mici, cu porci,
Cu purcarul după ei.
Dă-ne nuci, că-s mai dulci,
Și alune că-s mai bune.
Dă-ne bani, și mici și mari
Că stau bine-n buzunar,
Să fii gazdă sănătos
Că ți-am pițărat frumos.

Dacă copiii nu sunt primiți cu pițărutul, ei se răzbună pe gazdă strigând din drum:

Un sac de cenușă
La găzdăriță în gușă;
Un snop de nuiete
La gazdă în șele.

Alt colind folosit cu aceeași ocazie este:

Puică neagră, bagă-n sac
Scoală gazdo, dă-mi colac.
Nu-mi da mic,
Dă-mi-l mare
Bine-mi pare.

În seara de Ajun, înainte de culcare, oamenii împrăștie prin cameră paie, fân și prin colțuri pun colac, mere, prune, nuci.

În seara Anului Nou se așează 12 blide cu fața în jos, iar sub ele se așează câte un obiect: inel, ban, piaptăn, oglindă, uiagă, mărgelile, cărbune, pământ.

Fetele se așează și fiecare caută sub blidul din față. Fiecare își află ursitul după obiectul găsit: piaptăn – dințos, inel – nesperios, mărgelile – bubos, pământ – bogat, uiagă – bețiv.

- La masă, în ziua de Anul Nou, nu se va mânca carne de pasăre pentru că asta ar însemna risipirea averii (scurmând pământul, păsările împrăștie).

- De asemenea, se pun banii în plăcinta care se face pentru Anul Nou.

- În ajunul Anului Nou se face calendarul anului viitor din ceapă. “

În nr. 1/2005, prof. Gh. Doran, auzind de la oamenii din sat că are întocmit un calendar cu timpul probabil pentru întreg anul 2005, o va intervieva pe Lia Peter (Regep) despre calendarul de ceapă, în „Mersul vremii după vorbele bătrânilor“. A întrebat-o de când urmărește prognoza timpului, la care femeia i-a răspuns: „Din 1999. Am urmărit asta așa, numai de ocazie. Și spun că nu mi-a venit să cred prima dată, dar de când am început să urmăresc asta, cam toate s-au adevărit. Nu pot să spun exact, precis. Pe urmă, anii trecând, am urmărit tot mai des. Am urmărit orele de noapte de la 12. Tot ceea ce am scris, am scris cu aproximație.“

Întrebată fiind cu ce anume o ajută calendarul de ceapă, Lia Peter va afirma: „Cu pădurea, când mă duc afară la copii, la hodaie, mă uit întotdeauna la pădure. Dacă se face așa, aburită sau ca un fel de ceață, atunci știu că după

2-3 zile va veni ploaie. Și după lună: urmăresc luna și dacă-i luna limpede, va fi vremea bună și soare și cald, dar dacă luna are în jurul ei un fel de cerc, atunci va fi vreme rea. “

În final, va spune: „Eu am făcut încercarea cu tot. Cu pământul. Și acum, este un secret, că dacă nu vine căldura până în 9 martie și nu vor ieși aburi din pământ, cum spun bătrânii, nu se va încălzi pământul și nici timpul. “

În context, Colț Alb va scrie în nr. 1/2005: „Inspirat a fost dl profesor Doran când a chestionat-o pe Lia Peter despre «mersul vremii». Brucan este un mic copil pe lângă profetul nostru din Cenad. Culmea: totul s-a adevărit. “

În nr. 4/2006, Colț Alb, amintind de Nicolae Topor, meteorolog, va nota în „Flash“: „Am amintit de Topor pentru că, aproximativ în aceeași perioadă, la Cenad viețuia unul CILIBOC, care avea previziuni meteorologice formidabile. Nu-i mai puțin adevărat că pe seama lui s-au făcut și multe glume. “

Alte două poezii sunt publicate în nr. 6/1994 ca fiind culese de către prof. Ion Strungariu

Cânepa

Tu muiere ș-a mea dragă
Coaptă-i cânepa nu-i șagă
Și tu zaci beteagă.
Las-o, măi bărbate, las-o
Ia tu coasa și-o cosește
Și de boală mă ferește.
Tu muiere ș-a mea dragă
În trei luni ai tors o lână
Și-ai dat trei saci de făină.
Lasă-i măi bărbate lasă-i
C-om da și-un butoi de brânză
Și-om lua valuri de pânză.
Tu muiere și-a mea dragă,
Las-o dracului ședere
Că averea noastră pierе.
Las să piară măi bărbate
Că și om de lucru pierе
Taci de vrei muiere.

Lăsați-mă

Lăsați-mă să cânt în pace
Căci asta-i tot ce am și eu

Când voi aveți tot ce vă place
Lăsați-mi mie cântul meu.
Și nu stricați cu vorbe rele
Singurul dor ce mi-a fost dat
Că-n ceasuri triste, zile grele
Numai cu el m-am mângâiat.
Căci tot ce am avut în lume
Tot ce-am avut mai drag, mai sfânt
A fost un vis și visul trece
Lăsați-mă să mor cântând.

O colindă socotită a fi creată la Cenad a fost publicată în „Cenăzeanul“
nr. 7-8/1994:

Slobozi-mă, Doamne-n casă

Slobozi-ne, Doamne-n casă
Domnului doamne.

Că d-asăară tot p-afară
Domnului doamne.

Și ne ninge și ne ploaie
Domnului doamne.

Să fii gazdă sănătos
Domnului doamne.

Cu-un cârnaț mândru, frumos
Domnului doamne.

Și cu mere și cu nuci
Domnului doamne.

C-alea sunt mai dulci
Domnului doamne.

Graiul local

Dicționar cenăzean

Prof. Gh. Doran începe să publice, în nr. 4/1993, seria de articole cu denumirea generică „*Dicționar cenăzean*“, precizând: „...vom publica în această rubrică cuvinte folosite de vorbitorii din Cenad și probabil de cei din comunele limitrofe. Am încercat să le grupăm după originea lor. Pentru că trebuie să recunoaștem o circulație de cuvinte între locuitorii aceleiași comunități.“

În nr. 1/1994, sub același generic, dar sub titlul „*Cuvinte împrumutate din alte limbi*“, prof. Gh. Doran va specifica de la bun început:

„*Conviețuirea de secole între vorbitorii de limbă română cu cei veniți în comună, vorbitori ai altor limbi au permis împrumutul și adaptarea unor cuvinte străine în graiul cenăzean.*“ Firește, autorul va oferi o serie de asemenea cuvinte, „*tălmăcindu-le*“ pe înțelesul tuturor românilor și explicându-le originea. După caz, a dat și sensurile unora dintre ele.

Strădaniile prof. Gh. Doran în ceea ce privește graiul cenăzean, în cele patru limbi (română, maghiară, germană și sârbă) vor fi răsplătite prin publicarea cărții sale „*Graiul cenăzenilor*“, apărută la Editura Marineasa din Timișoara, în 2011, și lansată cu prilejul Zilei Asociației Culturale „*Concordia*“, pe 18 noiembrie același an. Avea să fie, din nefericire, ultima sa carte, el stingându-se din viață câteva luni mai târziu, pe 15 iunie 2012.

Poezii în grai cenăzean

Prof. Gh. Doran va publica în nr. 8/1995 poezia în grai cenăzean „*Zvon dă Crăciun*“, scrisă pe un ton umoristic, cu personaje locale, având în plan central sacrificarea unui porc. O altă poezie, intitulată „*Acasă*“, va fi publicată în nr. 7/1996. De data aceasta cu specificația: „*În dulcele grai cenăzean*“, o nouă poezie, „*Nu-i de glumă*“, în nr. 1/1997. Liubița Nyari face și ea o tentativă, din păcate singulară, în nr. 3/1997, cu poezia „*Doda Leana și maratonul*“.

Creația literară în graiul cenăzean este punctul forte al Floricăi Albu (Vaida), care și-a văzut prima poezie publicată în „*Cenăzeanul*“ nr. 2/2013. Alte versuri de același gen le va citi cu prilejul edițiilor din ultimii ani ale Zilei Asociației Culturale „*Concordia*“.

Literatură

Faptul că doi din cei patru membri fondatori ai colegiului de redacție, respectiv Gheorghe Doran și Ion Strungariu, erau profesori de limba și literatura română, și-a pus din plin amprenta asupra conținutului revistei „Cenăzeanul“.

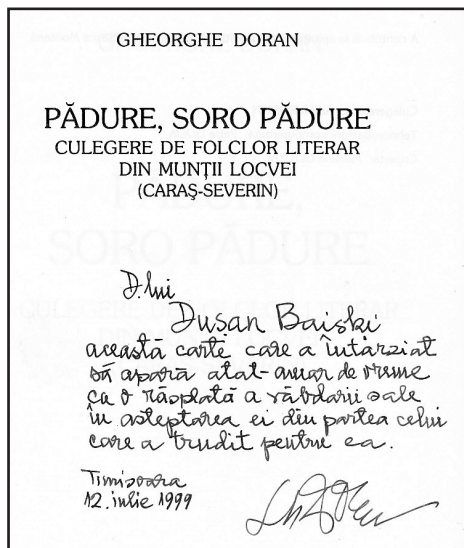
De la bun început și până la despărțirea sa definitivă de lume, prof. Gh. Doran, el însuși poet, folclorist, jurnalist, a căutat și găsit în primul rând la școala din Cenad talente literare, pe care le-a promovat cu consecvență în paginile „Cenăzeanului“. Vom răsfoi împreună revista, de la început și până în prezent, semnalând debuturile literare și extrăgând unele crâmpoie din eventualele prezentări ale autorilor. Vom evita însă orice analize literare, nu acesta fiind scopul monografiei de față.

Primul text literar a fost publicat în nr. 1/1993, sub titlul „*L-am cunoscut pe Sadoveanu*“, scris fiind de prof. I. Strungariu. O primă poezie, avea să apară pe coperta I a nr. 2/1993, cu prilejul Paștelui: „*Imnul mielului*“ de Ion Alexandru. În același număr, prof. Gh. Doran a publicat un text despre „*Perenitatea folclorului*“. Iar în nr. 3/1993 aveau să apară și primele două „*Cântece populare din Cenad*“ auzite de la Gheorghina Suci. În același număr, prof. Gh. Doran avea să publice primul text dedicat graiului local, dovadă că încă de atunci a pornit documentarea pentru ceea ce a devenit, în 2011, cartea „*Graiul cenăzenilor*“ (Editura Marineasa). Dat fiind faptul că persoana care a cules folclor nu și-a declinat identitatea nici la prima serie de cântece populare, amintite mai sus, nu-i putem pomeni numele nici la cea de-a doua, din nr. 3/1993, când au apărut trei cântece. Nu este însă greu de presupus că e vorba de prof. Gh. Doran, care nu doar că a publicat culegeri de folclor în diverse reviste literare, ci și o carte intitulată „*Pădure, soro pădure - Culegere de folclor literar din Munții Locvei (Caras-Severin)*“, apărută la Editura „*Mirton*“ din Timișoara, în 1911.

Dublul nr. 5-6/1993 a avut pe copertă un cântec auzit și cules de la Viorica Toconiță, cu titlul „*Haideți frați*“. Iar în paginile 2-3 o serie de „*Obiceiuri și creații populare*“ dedicate sărbătorilor de iarnă.

În nr. 1/1994, sunt publicate primele două poezii scrise de o poetă din Cenad: Florica Biro: „*Scrisoare*“ și, respectiv, „*Unde ești*“. Versuri naive, dar scrise cu sufletul. Florica Biro și-a văzut mai multe poezii în paginile revistei noastre. Cu versurile ei se va deschide și culegerea de lucrări literare „*Dincolo*

de început“ și cu subtitlul „*Au debutat în «Cenăzeanul»*“, carte apărută în 2002, la Editura „*Marineasa*“ din Timișoara în 2002. Doi ani mai târziu, în 2004, la aceeași editură, Florica Biro va publica volumul de poezii „*Frământări*“.

Autograf al prof. Gheorghe Doran

Un nou debutant în cadrul rubricii „*Condeie cenăzene*“ din nr. 4/1994: Gheorghe Doran, cu poezia „*Echinox*“. Prima fusese Florica Biro (în nr. 1/1994 și 3/1994) și, probabil, neavând la îndemână creația literară a altcuiva din Cenad, dar dorind să statornicească în revistă o asemenea rubrică, și-a inserat propria poezie. Nu profesia la școala din localitate și nu avea cum să descopere talente printre elevii din Cenad.

Încă o debutantă în „*Condeie cenăzene*“: Margareta Ecsedi, în nr. 5/1994, cu poeziile „*Prima zăpadă*“ și „*Pâinea noastră*“. În prezentare, prof. Gh. Doran va nota, printre altele: „*Suflet receptiv și sensibil în fața vieții, poeta practică o poezie de notație dublată, încă insuficient de adânc, de unele idei filosofice.*“

Ovidiu Popa va debuta în nr. 6/1994, în aceeași rubrică, cu două poezii: „*Dorința*“ și „*Poveste*“. Despre el, prof. Gh. Doran va nota: „*Versurile sale sunt directe, fără încifrări inutile, fără prețiozități zornăitoare. Ele relevă un suflet frământat de iubire față de semenii săi, gata oricând să participe plener la fericirile și tristețile lumii pe care o traversează.*“

Tot în nr. 6/1994, va fi publicată pagina cu titlul „*Din trecutul cultural al comunei*“. În materialul de deschidere, „*Cântece de suflet*“, prof. Ion Strungariu va face o mărturisire peste care nu putem trece: „*Începând cu acest număr vom publica amintiri ale unor oameni mai în vârstă din Cenad despre trecutul cultural al acestei comune care, se pare, că a fost foarte bogat. Ne facem această datorie pentru a pregăti materialul literar și fotografic în vederea întocmirii, mai târziu, a unei monografii pe care ne-o dorim cât mai bogată, cât mai exactă și cât mai obiectivă.*“ Din păcate, acest frumos vis avea să se stingă o dată cu autorul. Ideea, probabil discutată în cadrul întâlnirilor colegiului de redacție, a fost preluată de prof. Gh. Doran, care visa și el să scrie o carte despre trecutul cultural al Cenadului și chiar îl rugase pe autorul monografiei de față să-i traducă din limba sârbă versurile ale unui poet din sat. N-a fost să fie, fiindcă necruțătorul timp și-a spus în cele din urmă cuvântul. Și, din păcate, prin trecerea celor doi

oameni de cultură în eternitate, s-au pierdut și acele material documentare pe care, probabil, au mai apucat să le culeagă de la oamenii în vârstă din Cenad.

Prof. I. Strungariu a publicat, imediat după mărturisirea citată mai sus, două cântece culese în localitate. Dar și un text despre „*Formații culturale care au existat*“, pomenind de un cor țărănesc, cu o fotografie a acestuia din 1928, și de o formație de călușari. La rândul său, prof. Ioan Popovici va scrie articolul „*Însemnări pe filele unei cărți bisericești*“, făcute pe 29 iunie 1925, pe un „*Octoih*“ apărut la Iași, în 1749, de învățătorul Dimitrie Bozianu. Precizăm că aceste însemnări au apărut, în facsimil, în anexa la „*Cenad - Studii monografice*“ de Dușan Baiski, în pag. 374 (ediția revăzută și adăugită, din 2015).

În nr. 1/1995, cu binecunoscutul portret al lui Mihai Eminescu pe coperta I, Geo Galetaru publică șase poezii, portretul autorului fiind scris de prof. Gh. Doran. În nr. 2/1995 debuta în revistă Diana Pitic, cu poezia „*Dincolo*“. La fel ca în cazul Floricăi Biro, tânăra poetă va fi prezentată tot de prof. Gh. Doran, care va scrie la final (cu referire clară la pesimismul din versuri): „*Debutând o data cu primăvara, ne-o dorim mai plină de vise și nădejdi de mai bine*“. *Ridică fruntea, Diana! În față e VIAȚA!*“ În aceeași pagină, două poezii ale poetului cenăzean deja consacrat, Geo Galetaru: „*Semn de înduplecare*“ și „*Îngerul nopții*“.

Dublu debut, cu poezii, în „*Rubrica debut*“ din nr. 4/1995. Despre amândouă poete avea să scrie, ca de obicei, prof. Gh. Doran. Alina Vingan - „*Poezia scrisă de ea este o poezie a simbolului, dar nu a unui simbol gratuit, facil, ci dublat de pătrunderi adânci în zona filosoficului sau a socialului*.“ Elena Flonta – „*Am selectat pentru publicare câteva din ele care dovedeau o mai atentă elaborare și o încărcătură apreciabilă de semnificații lirice. Aceasta pentru că doresc ca Elena Flonta să aibă un debut de bun augur care să-i călăuzească pașii prin timp ca să urce aceluși «munte al vieții», dar mai ales să o situeze în acel vârf din piramida poeziei tinere.*“ Semnătura Elenei Flonta va fi des întâlnită în anii de început ai „*Cenăzeanului*“ și nu doar ca poetă, ci și eseistă, ea fiind o perioadă de timp și redactor al revistei. Va fi una din cele șapte autoare care au publicat în culegerea „*Dincolo de început*“, amintită la începutul capitolului de față.

Același pesimism al Diane Pitic, semnalat la debut, va fi prezent în eseu intitulat chiar „*Eseu*“ dar și în poezia fără titlu, ambele apărute în nr. 6/1995. În nr. 8/1995, apar: „*Colinda de iarnă*“ a lui Nichita Stănescu și trei minifabule de Gheorghe Dumitrescu.

Timea Ana Nițu va debuta cu două poezii în nr. 3/1996. Prof. Gh. Doran va scrie: „*Noua voce lirică, ivită în perimetrul cenăzean, vine și completează paleta vocilor lirice cu o tonalitate aparte.*“

În nr. 5/1996, Lector (pseudonim, probabil tot al prof. Gh. Doran) va nota în „*Un alt cenăzean ia premiul pentru poezie*“, despre faptul că Geo Galetaru a fost distins cu locul II în cadrul unei serbări organizate la Uzdin (Serbia). De asemenea, „*Revista «VREREA» care apare la Timișoara și al cărei secretar de redacție este concetățeanul nostru, recent a început să-i publice un fragment de roman, a cărui acțiune se petrece în Cenad.*“

Sonia Dragana Petcov va publica două poezii în nr. 6/1996, sub genericul „*Debut liric*“. Iar în nr. 8/1996 apare, nesemnlat, „*Plugușorul de Cenad*“.

„*Liubița Nyari sau poezia ca o existență a sufletului*“, așa se va numi pagina în care va debuta, cu cinci poezii, poeta din Cenad cu acest nume, în nr. 2/1997. Prof. Gh. Doran, despre ea: „*Scrie poezie pentru copiii pe care-i are în clasă. Poezia sa are o vădită tentă didactică, explicabilă prin destinația versurilor. Dar dincolo de poezia adresată copiilor, din sufletul său țâșnește uneori autentică poezie. Din caietele poetei am spicuit poezii pline de raze solare, pentru că este o poetă a luminii.*“

Ion Savu va semnala, în nr. 4/1997, în „*Cenadul și cultura*“, despre întâlnirea cadrelor didactice și a elevilor cenăzeni, la 30 mai 1997, la invitația prof. Gh. Doran, cu mai mulți reprezentanți ai Asociației literar-artistice „*Sorin Titel*“ din Timișoara: Nicolae Danciu Petniceanu, Gheorghe Luchescu, George Voștinaru, Ignea Loga, Geo Galetaru și Olimpiada Popa.

Un început de rubrică în nr. 1/1998: „*Ce s-a mai tipărit prin țară*“, cu supratitlul „*Viața cărților*“, cu titluri preluate din „*Programul Monitor '98*“ al scriitorului Mircea Nedelciu (1950-1999) Autor: Cronicar.

Debut în nr. 1/1998, sub genericul „*Lirica cenăzeană*“, cu două poezii, a Diane Perian: „*Răsar lumini*“ și „*Selena*“. Va publica în culegerea „*Dincolo de început*“, alături de poetele deja amintite în rândurile de mai sus. O perioadă de timp, va face parte din colegiul de redacție al revistei noastre.

Poezia „*Colindătorii*“ a lui Mihai Novac (1906-1977) va fi publicată în nr. 2/1998. În context, trebuie amintit că prof. Gh. Doran va îngriji volumul de versuri al acestui poet cărășean, intitulat „*An din patru primăveri*“, apărut în 1998, la Editura „*Banatul*“ din Timișoara. O scurtă prezentare a cărții va fi publicată în același număr al revistei, sub semnătura: Lector.

Pagina de „*Lirică cenăzeană*“ din nr. 3/1999 va găzdui poezii de Diana Perian și un nou debut, cel al Adelinei Daroți, elevă în clasa a II-a la Școala Generală din Cenad. Și Adelina Daroți va face parte din grupul de șapte autoare cu lucrări în culegerea „*Dincolo de început*“.

Mileniul III avea să fie de bun augur pentru Lăcrămioara Ghica, deoarece a debutat în „*Cenăzeanul*“ nr. 2/2000, în cadrul paginii „*Lirica cenăzeană*“ (în care au mai publicat versuri Diana Perian și Adelina Daroți). Prof. Gh. Doran: „*Ajunsă la vârsta «marilor întrebări», poeta își încearcă lira poate pentru a-și găsi răspuns tocmai la aceste interioare întrebări care, la rândul lor, nasc alte întrebări. Tocmai de aceea versurile ei ni se par un dicteu interior, spontan, necenzurat, dând astfel poeziei sale o pronunțată notă de sinceritate. O lectură atentă a volumelor de poezie ar fi benefice și ar elimina unele discordanțe din demersul său liric.*“

Și tot în nr. 2/2000, Geo Galetaru publica fragmente din romanul său autobiografic „*Voci din penumbra*“, în care Cenadul nașterii sale este centrul Universului, în preambul el scriind:

„Dragi cenăzeni,

M-am născut și am copilărit la Cenad și, deși pașii mei m-au purtat de-a lungul vieții, pe alte meleaguri, sufletul meu a rămas alături de voi.

Pentru că soarta a hotărât să fiu scriitor și să vorbesc în cărțile mele, printre altele, și despre minunatele locuri ale copilăriei mele, apelez la bunăvoința dumneavoastră și la dragostea pentru cultură, pe care știu că o aveți, pentru a mă ajuta, cu sume oricât de neînsemnate, să-mi public cele patru cărți care așteaptă să iasă în lume.“

Din fericire, din câte știm, Consiliul Local Cenad a sponsorizat apariția câtorva cărți ale lui Geo Galetaru în anii care au urmat acestui apel, în opinia noastră corect și de bun simț, mai cu seamă dacă avem în vedere că autorii, cu toate că depun un volum de muncă uriaș pentru a se documenta (după caz) și a scrie o carte, fie ea și de versuri, renunță până și la drepturile lor de autor în favoarea tipăririi, noi înșine regăsindu-ne în exact aceeași situație. Iar Internetul a devenit o adevărată fațetă a comunismului: fiecare după puteri, fiecărui după nevoi. Pentru a depăși tirajul cel mai adesea insignifiant al cărții sale, dar pentru a fi totuși citită de cât mai multă lume, autorul va insera varianta digitală a lucrării pe Internet, de unde, gratuit, o poate prelua oricine dorește. Dar să nu divagăm.

Alexandru Jurcan a debutat cu poezii în nr. 3/2000, colaborarea dintre el și prof. Gh. Doran având să fie fructuoasă și de lungă durată, talentatul poet din județul Cluj fiind de câteva ori invitat și la ediții ale Zilei Asociației Culturale „Concordia“ Cenad.

În nr. 4/2000, literatura s-a bucurat de o pagină întreagă. Au publicat poezii, sub genericul „Pagina elevilor“, Adelina Daroți și Anuța Pușcașu, aceasta din urmă de la Școala Generală din Saravale. În cea de-a doua parte a paginii, avea să fie preluată din revista „Glasul“ nr. 11/2000 o recenzie scrisă de Alexandru Jurcan despre volumul de versuri „Visul de noapte al apelor“ (Editura „Marineasa“, Timișoara, 2000) al prof. Gh. Doran. Scria Al. Jurcan: „Poeziile lui Gh. Doran sunt de viață, de iubire, de moarte, de nostalgie. Poetul preferă sugestiile, sensibilitatea, fără să complexeze cititorul prin formule încifrate, invitându-l să redescopere miracolul existenței.“

Nu mai puțin de șase tinere poete aveau să publice poezii în nr. 1/2001 al revistei: elevele Crina Todos, Diana Perian, Adelina Daroți, Anca Maria Pușcașu, Lăcrămioara Ghica și studenta Corina Nani. Iar în pagina imediat următoare, prof. Gh. Doran propunea o recenzie asupra cărții lui Alexandru Jurcan, intitulată „O decapitare nocturnă“ (Editura „Anthropos“, Timișoara, 2000). În același număr (dar și în următorul), eleva Loredana Mirabela Suci (nu se specifică dacă este din Cenad sau nu) scria un eseu intitulat „Idoli și zei sau Cornel Dinu și «Câinii roșii»“. Desigur, un subiect inedit pentru o fată, dar iată că se poate.

Nu cunoaștem dacă Daniel Groza, preot paroh romano-catolic la Cenad, membru al Asociației Culturale „Concordia“ și redactor al revistei noastre a scris poezie, însă cel puțin așa reiese din nr. 2/2001, în care cele două poezii, „El este

viu“ și, respectiv, „*Aurora luminii*“, aveau să apară ca fiind poezii oferite de el.

Un nume nou începând cu nr. 3/2001: Felicia Ghica. Cu două scurte poeme în proză: „*Furtună*“ și „*Mama*“. În același număr, șapte poezii de Geo Galetaru, din care două traduse în limba franceză. Dar și o recenzie semnată de prof. Gianina Zegreanu, preluată din „*Monitorul de Cluj*“ din 6 aprilie 2001 și dedicată cărții de poezie „*Rană albastră*“ de Alexandru Jurcan (Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2001).

În „*Sărbătoare comloșană*“, tot din nr. 3/2001, Gheorghe Anuichi avea să scrie despre faptul că: „*În ziua de 24 aprilie 2001, la Căminul Cultural din Comloșu Mare a avut loc o sărbătoare culturală cu prilejul lansării cărții Caligrame I a profesorului Traian Galetaru și al apariției revistei «Suflet nou».*“ Desigur, spre bucuria cenăzenilor, fiindcă Traian Galetaru este cenăzean.

Prof. Gh. Doran va publica, în nr. 4/2001, un interviu cu Dușan Baiski, despre o încercare de roman-labirint experimental pe Internet, intitulat „*Zona Maris*“, acțiunea acestuia petrecându-se în triunghiul imaginar Cenad-Sânnicolau Mare-Igriș. În scurtă vreme, autorul va renunța la încercarea sa din considerente obiective, principalul fiind lipsa de timp. În rezumat, autorul propunea o incursiune în trecut, cititorul având posibilitatea de a alege una din cele două-trei căi propuse prin narare, în fiecare capitol, pentru a găsi drumul ce putea duce la continuarea romanului și, deci, spre ieșirea din labirint. A fost, dacă vreți, un experiment bazat pe logica jocurilor de pe Internet, la modă în acel moment, însă înlocuind imaginile animate cu texte și imagini din trecutul Zonei Maris (hărți, fotografii etc.).

„*Cenăzeanul*“ nr. 2/2002 avea să găzduiască, sub genericul „*Pagina prietenilor noștri*“, o pagină cu poezii alese din revista de cultură și spiritualitate creștină „*Glasul*“ din Huedin, totul, desigur, mulțumită deja consacratului colaborator la revista noastră, Alexandru Jurcan, profesor în acest oraș transilvan.

Cu supratitlul „*Fizică, metafizică și un pact cu diavolul*“, în nr. 3/2002 avea să apară o cronică la spectacolul cu piesa „*Revizorul*“ de N. V. Gogol (pusă în scenă de Teatrul Municipal din Baia Mare), semnată de Mihaela Hotea, unul din cele șapte nume cu lucrări literare în culegerea, „*Dincolo de început*“. Și tot în nr. 3/2002, două poeme în proză semnate simplu: Mayya. Poate nu vom ști niciodată autorul adevărat al acestora. Iar prof. Gh. Doran va publica „*Din nou despre perenitatea folclorului*“, din care ne permitem a reproduce cinci versuri dintr-un cântec „*la modă*“ prin anii 1950-1952, în zona Oraviței natale a autorului:

„*Vino, Doamne, pe pământ
Să vezi Stalin ce-a făcut.
Ceferiștii-s cu galoane
Și țigani-s la raioane,
Iar țigăncile, cucoane.*“

În context, autorul reda și două versuri emblematice pentru vremea contemporană nouă, cea a pătrunderii masive pe piața românească a telefoanelor mobile:

„*Stau cu celularu-n mână
Nemâncat de-o săptămână.*“

În nr. 4/2002, alături de poeziile Adelinei Daroți, Corinei Nani și Diane Perian, vor fi publicate și trei poezii de Florentin Manolache, însoțite de traduceri în limba germane datorate lui Iuliu Guseth. De asemenea, și o poezie a Cristinei Iovănuț (debut în „*Cenăzeanul*“). Iar prof. Gh. Doran avea să recenzeze romanul „*Revelion cu sicriu*“ de Alexandru Jurcan (Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2002).

În „*Vitrina cu cărți*“ din nr. 1/2003, Ion Savu avea să scrie, sub titlul „*O carte de excepție*“, despre volumul intitulat „*Rohoncz Codex*“ (Editura Alcor Edimpex), tradus de Viorica Enăchiuc. În nr. 2/2003, alături de poezia lui Al. Jurcan, și cea intitulată „*Oglinda strâmbă*“ a poetului debutant în „*Cenăzeanul*“, Dușan Baiski. O poezie tradusă de autor din limba sârbă, el publicând până atunci și două culegeri de versuri în limba sa maternă, pe care le consideră, din modestie, doar încercări literare în versuri, preferința fiind pentru proza scurtă în limba română.

Un „*Debut întârziat*“ în nr. 3/2003, cu trei sonete semnate Mihai Cordaș. Redacția nu ne oferă niciun detaliu în plus. Dar, în schimb, sub semnătura prof. Gh. Doran, avea să apară un prim fragment din cartea publicată în 2005, cu titlul „*Jurnalul unui cenăzean anonim*“, cu subtitlul „*Studiu de caz*“, la Editura „*Marineasa*“ din Timișoara, în 2005. Și un nume nou, cu o poezie: Eroftei Simplicean. Fără vreun alt detaliu.

Noul volum de poezii bilingv, semnat de Al. Jurcan și recenzat de prof. Gh. Doran în nr. 4/2003, „*Un câine legat la poarta raiului*“ / (Un chien attaché à la porte du Paradis)“, va conține și câteva poezii publicate în revista „*Cenăzeanul*“ (editura nu este amintită). În același nr. 4/2003, un nume nou: Daniela Nani.

În nr. 2/2004, după eseul „*Cuvinte despre copilărie*“ de Felicia Ghica și proza „*Destinul, acest animal care-ți sare în cale*“ de Geo Galetaru, Reporter va semna un amplu articol cu titlul „*Asociația culturală «Concordia» din Cenad. Lansarea cărții «Frământări» de Florica Biro*“: „*Au participat, rostind cuvinte de laudă despre cartea Floricăi Biro, președintele asociației, prof. Gh. Doran, dl. Dorin Davideanu, din partea editurii, dl. Dușan Baiski, ziarist, prozator, poet. Cuvintele dl. prof. Strungaru Ion și ing. Ivașcu Gheorghe au avut darul de a încălzi atmosfera. În încheiere, Florica Biro a îndemnat asistența, și prin ea pe toți cenăzenii, să trăiască în pace și înțelegere...*“ Iar poetul cărașan din Ocna de Fier, Gheorghită Brebenar, își va publica poezia în grai bănățean „*Vin aliejerile*“.

Cu supratitlul „*Carte frumoasă, cinste cui te-a scris*“, prof. Gh. Doran va scrie în nr. 3/2004 o amplă recenzie a cărții „*Război pe Internet*“ a lui Dușan Baiski, apărută la Editura „*Waldpress*“ din Timișoara, în 2004, un studiu privind primul război mondial purtat pe Internet, în 1999, când NATO a agresat și pricinuit, fără autorizarea din partea O.N.U., nu doar moartea a peste 4.500 de civili sârbi nevinovați, ci și uriașe pagube materiale, de zeci de miliarde de euro,

din partea Serbiei și Muntenegrului, impunând astfel, total nelegitim și prin forță, smulgerea Provinciei Autonome Kosovo. Prof. Gh. Doran va oferi, în nr. 4/2004, recenzia unei noi cărți a lui Alexandru Jurcan: „*Chiar dacă mi-aș da trupul să fie ars*“, apărută la Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2004.

Susana Sandu, despre care nu ni se oferă vreun detaliu privind legătura sa cu Cenadul, va publica în nr. 2/2006, trei frumoase poezii. Iar în nr. 3/2006, Ion Savu va scrie o elegantă prezentare a profesorului de limba și literatura română, a scriitorului originar din Cenad, Traian Galetaru. Care, la rândul său, îl va rememora, în același număr al revistei, pe prof. Ion Strungariu. Tot în acest număr, se va anunța trecerea în neființă a poetei Florica Biro (1940-2006)

Maria Mândroane-Ciclovan va publica în nr. 4/2006 două poezii scrise în grai bănățean, autoarea fiind prezentată în deschidere de către prof. Gh. Doran. În același număr și tot în prezentarea prof. Gh. D., va debuta cu poezii cenăzeanca Maria Drulă (născută Suciuc), profesoară de limba română și latină la Colegiul Național „*G. Coșbuc*“ din Motru, jud. Gorj. „*Deși modestă ca număr de pagini, cartea Mariei Drulă (Suciuc) Ecouri târzii conține între copertele ei multe teme, multe ipostaze filosofice, dar, mai ales, multă, multă Poezie*“.

Și tot prof. Gh. Doran, în nr. 5/2006, va scrie despre „*Ghid pentru elaborarea monografiilor rurale*“, carte a cenăzeanului dr. Ioan Hațegan, apărută la Editura „*Banatul*“ în 2006. Un frumos remember despre Florica Biro și creația sa literară, respectiv despre culegerea de versuri „*Frământări*“, va publica Maria Mândroane în nr. 6/2006: „*Post mortem, revista condeierilor țărani (Vatra Carașului, n.n.) îi va acorda, cu toată cinstea, locul ce li se cuvine acestor oameni speciali, care au făcut din simplitatea lor o oază, un purgatoriu, prin care trecând atât de frumos și-au ispășit de mult «vina» ce-o oferă «greutatea» pământului și, de ce nu, ignoranța și toate răutățile lui.*“

„*Ferice și iar ferice*“ și „*Casa Iancului*“ vor fi poeziile publicate în nr. 2/2007, semnate de monahul Groza Manase de la Mănăstirea Hodoș-Bodrog. Nu mai puțin de 13 catrene va semna Nicolae Murgu în nr. 4/2007. Prof. Gh. Doran va scrie despre „*Festivalul condeierilor plugari din Banat*“, derulat în zilele de 3-5 august 2007 la Muzeul Satului Bănățean din Timișoara, un amplu articol însoțit și de o serie de fotografii, dar și de trei poezii semnate de poetul Ion Colojoară din Vrani, județul Caraș-Severin.

În nr. 5/2007, două grupaje de poezii, sub genericul „*Din poeziile țăranilor condeieri*“, vor fi semnate de Elena Fecioru-Scânțioară (Bilciurești, jud. Dâmbovița) și Iancu Almăj-Bănățanu (com. Brădișorul de Jos, jud. Caraș-Severin).

Două recenzii de carte vor fi scrise și publicate în nr. 6/2007 de prof. Gh. Doran. Prima, la volumul bilingv româno-francez de versuri „*Les pays de mon âme / Țările sufletului meu*“ de Simona Ciurdar (editura nu este specificată). Cea de-a doua, la volumul „*Stăpânul și Silberta sau Metamorfozele iubirii*“ de Alexandru Jurcan (la fel, editura nefiind specificată).

O frumoasă recenzie va scrie poetul Geo Galetaru, sub titlul „*Felicia Ghica sau resurecția lirismului pur*“, despre culegerea de versuri a poetei Felicia Ghica: „*Verbe la semafor*“ (Editura „*Marineasa*“, Timișoara, 2007), încheind astfel: „*Volumul «Verbe la semafor» marchează un debut literar notabil, anticipând un traseu liric în care esențializarea și diversificarea temelor vor însemna tot atâtea provocări pentru evoluția tinerei autoare. Căci Felicia Ghica are toate șansele să devină o poetă de calibru. Și, fără îndoială, de substanță.*“ Cu totul de neînțeles apare solicitarea (repetată) a Feliciei Ghica, după câțiva ani, de a i se șterge de pe site-ul www.cenad.ro orice lucrare personală.

În prezentarea prof. Gh. Doran, în același număr vor fi publicate nouă scurte poezii scrise de Marieta Matei (sat, Lunca, com. Provița de Sus, jud. Prahova), toate sub genericul „*Condeieri plugari*“.

Ion Balica avea să publice, în nr. 3/2008, prima parte a lucrării în proză cu titlul „*Tinca*“. Iar prof. Gh. Doran, o amplă prezentare a celei de-a II-a ediții a „*Festivalului condeierilor plugari*“, organizat de etnologul Maria Mândroane, de la Muzeul Satului Bănățean din Timișoara. Câte-o poezie au publicat, în continuare: Ion Vornic-Râcu, Ioan Văcariu și Gheorghe Țepeneu.

Și poate nr. 3/2008 a fost unul din numerele cu cele mai multe pagini dedicate literaturii. Un spațiu amplu a fost alocat recenziei prof. Gh. Doran la romanul „*O voi numi Ginevra*“ a lui Gianluca Testa (Editura „*Excelsior Art*“, Timișoara, 2008). Pentru cenăzeni, trebuie neapărat amintit faptul că autorul nu e nimeni altul decât fost manager general al „*Zoppas Industries Romania*“ din Sânnicolau Mare, sponsor al câtorva numere din „*Cenăzeanul*“. Următoarele două pagini vor conține fiecare câte-o schiță semnată de Al. Jurcan. Iar coperta IV, un grupaj de fotografii color de la deja amintitul „*Festival al condeierilor plugari*“.

O pagină literară insolită avea să fie publicată în nr. 4/2008: „*Graiul aromânilor*“: una și aceeași poezie semnată de Vicor Enache: „*Chierem*“ (în aromână) și „*Ne stingem*“ (aceeași poezie, în română), preluată din volumul „*Di vrei – Frândză di zbor armânesc / De dragoste – Petale de grai armânesc*“. Al. Jurcan avea să facă o recenzie a ineditei cărți „*Instantanee cenăzene*“ (Editura „*Marineasa*“, Timișoara, 2008) a deja celebrului autor cenăzean Ion Savu (Colț Alb). „*Da, Ion Savu e furnica tenace care-și asumă fragmentul drept principiu de creație. În timp ce alții se risipeau în sofisticate articole, domnia sa culegea fapte, nota, însemna precum laboriosul cronicar, ca nu cumva să se piardă ceva.*“

Prof. Gh. Doran își începea, în numărul dublu 5-6/2008, seria de extrase „*Din caietele d-lui Constantinescu*“, finalul constituindu-l cartea „*Jurnalul unui cenăzean anonim*“ (Editura „*Marineasa*“, Timișoara, 2005). Încă două pagini literare, de fapt fiind vorba de continuarea (din nr. 3/2008) textului „*Tinca*“ a lui Ion Balica. În același număr, Dușan Baiski va publica, pe patru pagini, un fragment din viitoarea sa carte: „*Cenad, pur și simplu*“ (Editura „*Marineasa*“, 2009), sub titlul „*Cenad – Repere cronologice*“.

Prof. Gh. Doran va semna, în nr. 1/2009, ampla recenzie sub titlul „*Vis la început de decembrie*“, la cartea bilingvă polono-română „*Sen na początku grudnia / Vis la început de decembrie*“, scrisă de Ianina Hahula, poetă originară din România.

Debut în „*Cenăzeanul*“ al unui scriitor deja de multă vreme consacrat: Eugen Dorcescu, în nr. 2/2009, dar și versuri grupate sub genericul „*Poemele Învierii*“, semnate de Costel Stancu, Simona Ciurdar, Nicolae Murgu, Paul Miron și Cristina Vințan. Și o traducere din opera poetului sârb Dragan Dragojlović, realizată de D. Baiski și Blagoie Ciubotin, preluată din culegerea „*Cartea iubirii*“ (Editura „*Hestia*“, Timișoara, 1996).

D. Baiski va publica o amplă recenzie pentru cartea „*Între sacru și profan sau glose pe marginea unui manuscris religios*“ de Gheorghe Doran (Editura „*Marineasa*“, 2008).

Geo Galetaru îi va dedica o frumoasă recenzie cărții „*Tăceri în amurg*“ (Editura „*Eubeea*“, Timișoara, 2010) a poetului George Popovici, în nr. 2/2010. Tot în nr. 2/2010, sub genericul „*Florilegiu*“, patru poezii semnate de poetul Anghel Dumbrăveanu.

Sub semnătura lui Eugen Evu, o generoasă recenzie a volumului retrospectiv al lui Geo Galetaru: „*Vară de crini*“ (editura nu este specificată) în nr. 3/2010. Apoi, în nr. 4/2010, prof. Gh. Doran va recenza romanul lui Al. Jurcan intitulat „*Cei rămași pe pământ*“ (Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca). Noi nume de poeți în același număr: Octavian Pavel Boier, Adrian Iovan, Viorel Suciuc, Alexandru Potcoavă, Gheorghe Izbășescu. În pagina „*Stropi de cultură*“, prof. Gh. Doran va dedica un scurt text de prezentare a celei de-a IV-a ediții a „*Festivalului Condeierilor Plugari*“ de la Muzeul Satului Bănățean din Timișoara.

Damian Ureche va publica trei poezii în nr. 5-6/2010, beneficiind de o scurtă prezentare din partea prof. Gh. Doran. O pagină despre Eminescu va scrie Geo Galetaru.

Așadar, poezia, poate mai puțin proza și mult mai puțin eseu, s-a regăsit în mai toate numerele revistei de până la predarea editării acesteia, începând cu nr. 1/2011, către D. Baiski. După această dată, literatura – avem aici în vedere proza și poezia – a fost mai puțin prezentă în revistă. Prioritate au avut interviurile, lucrările privind istoria Cenadului, jurnalele de călătorie, memorialistica. Încercările noastre de a suscita interesul elevilor cu talent literar s-au dovedit infructuoase. Lucrările publicate, atâtea câte au fost din 2011 încoace, nu s-au ridicat la nivelul așteptărilor. Dovadă că laptopurile, calculatoarele, tabletele și telefoanele mobile cu jocuri și acces la Internet și-au pus amprenta negativă asupra tinerei generații.

În încheiere, o singură apariție notabilă: Florica Vaida (Albu), cu prima poezie în grai cenăzean, în nr. 2/2013.

Administrația locală

Administrația locală a fost mereu în atenția redactorilor „Cenăzeanului“, această problematică fiind abordată aproape în fiecare număr, sub diverse forme. Desigur, cel mai adesea, sub formă de interviu, situație în care cel interviuat, primarul, până în 2000 Viorel Matei, apoi din 2000 și până astăzi, Nicolae Crăciun, putea vorbi, în funcție și de întrebările puse de reporter, despre unele dintre cele mai diverse aspecte legate de viața comunei: proiecte, taxe, impozite, relația cu cetățenii, decizii, hotărâri, atitudini etc. etc.

Nu o dată s-a scris detaliat despre diverse proiecte cu finanțare locală, națională sau chiar prin programe europene.

Începând cu 2011, s-a încercat și chiar s-a reușit înființarea a două rubrici dedicate administrației locale.

Întrebări pe adresa Primăriei

Găzduită în pagina intitulată „Administrație“, a inclus, chiar dacă nu în fiecare număr începând cu nr. 1/2011, una sau mai multe întrebări comode sau mai puțin comode adresate îndeosebi primarului comunei Cenad, Nicolae Crăciun, cel care a și răspuns de fapt la aproape toate întrebările pe care i le-am pus, chiar dacă la unele numere nu-i apare nici numele, nici fotografia. Deseori, numărul de întrebări face din rubrică una de interviuri.

Am considerat-o drept una din cele mai importante rubrici, fiindcă este un excelent mijloc de legătură între administrația locală și comunitate. La fel ca și în cazul interviului, repondentul trebuie să fie foarte atent cu răspunsurile, acestea putându-i fi interpretate apoi în fel și chip nu doar de către consătenii care l-au ales ori nu, ci mai cu seamă de oponenții politici, edilul șef trebuind să se constituie în primar al tuturor cenăzenilor. Sarcină de care, cel puțin în opinia noastră, primarul Nicolae Crăciun s-a achitat, cel puțin prin prisma răspunsurilor oferite „Cenăzeanului“.

Hotărâri ale Consiliului Local al comunei Cenad

Având în vedere însăși structura de bază a publicației, aceea de periodic de opinie și informare socio-culturală, firește că în prim-plan trebuie să se afle

mereu articolele privind administrația și „*parlamentul*“ local, respectiv Consiliul Local. Au fost multe numerele în care s-au publicat integral hotărâri ce vizau sau interesau întreaga comunitate locală.

Dat fiind însă faptul că o localitate cu peste 4.000 de suflete necesită ședințe de consiliu ordinare lunare, care duc la destule hotărâri, cu începere din nr. 3/2011, s-a pornit și rubrica specializată: „*Hotărâri ale Consiliului Local al comunei Cenad*“, bazată pe materialele trimise de secretarul Primăriei, Miroslav Marianuț, devenit membru al colegiului de redacție pornind cu nr. 6/2011. Semnătura sa începe să apară din nr. 4/2012. Număr de număr, au fost publicate titlurile tuturor actelor de acest gen adoptate de către Consiliul Local. Iar de câteva ori, s-au publicat și câteva anexe ale acestora, așa cum a fost cazul agendei cultural-sportive. Am considerat inoportună publicarea in extenso a hotărârilor, fiindcă acestea oricum sunt date publicității pe site-ul oficial - www.cenad.ro -, unde nu se mai pune problema spațiului tipografic. Iar cei care nu se descurcă pe Internet și totuși doresc să cunoască amănunte, se pot adresa direct Primăriei Cenad, unde toate actele sunt arhivate potrivit legislației în vigoare.

Economie

Agricultura, serviciile și comerțul sunt principalele ramuri ale economiei locale. Ca atare, cel puțin în primii ani de existență ai publicației noastre, partea consistentă va fi alocată Asociației/Societății Agricole „*Morisena*“, cel puțin în perioada când această entitate economică a fost sponsorul revistei, predominând interviurile cu Viorel Matei („*Cenăzeanul*“ nr. 1/1993, 8/1995, 1/1996, 7/1996, 1/1997, 3/1997, 4/1997, 3/2000, 5/2001), conducătorul organizației, primar, apoi deputat, senator, consilier județean. A fost un răspuns logic al redacției revistei, așa cum se procedează în cvasitotalitatea cazurilor în care o publicație este susținută financiar de o entitate economică privată sau de stat. Lucru ce s-a dovedit și în momentul în care sponsor al publicației „*Cenăzeanul*“ a devenit „*Zoppas Industries*“ din Sânnicolau Mare. Altfel spus, cel care plătește muzica vrea să și comande melodia. Desigur, idealul muzicanților e să cânte după propriul plac... Însă dincolo de orice teoretizări sau speculații pe tema în discuție, important este un singur lucru: „*Cenăzeanul*“ a rezistat fără derapări politice sau de orice alt fel. În caz contrar, consilierii, membri ai Consiliului Local Cenad, nu și-ar fi donat parțial sau total indemnizațiile pentru a susține „*Cenăzeanul*“ de după epocile „*Morisena*“ și, respectiv, „*Zoppas Industries*“. Și nici diversele firme sau persoane particulare nu ar fi sponsorizat și nici Consiliul Local nu ar fi votat în ultimii 10-15 ani pentru includerea pe agenda cultural-sportivă a cheltuielilor pentru editarea revistei noastre.

Despre cine anume au fost sponsori de-a lungul timpului s-a scris în capitolul „*Mărturia unei casete redacționale*“. Iar pe de altă parte, economiei locale i s-a alocat, din păcate, prea puțin spațiu pentru a merita o atenție deosebită din partea noastră. În afară de S.A. „*Morisena*“, celelalte societăți agricole nu au beneficiat deloc sau aproape deloc de vreo atenție, ca atare nu putem avea o imagine de ansamblu a economiei Cenadului văzută prin prisma „*Cenăzeanului*“.

Educație

Doar Cenadul se poate mândri cu faptul că pe teritoriul său a funcționat prima școală de pe actualul teritoriu al României, întemeiată, în jurul anului 1030.

Potrivit Legendei Sfântului Gerhard, aceasta era condusă de șapte bărbați învățați, dintre care conducător era un lector canonic, fiind frecventată de 30 de elevi, care erau pregătiți pentru a deveni canonici. După cum preciza prof. (de istorie) Ioan Popovici în articolul „*Prima școală din România*“ (nr. 1/1994), „*Pregătirea dogmatică, liturgică și canonică a viitorilor preoți era în sarcina episcopului. Această școală episcopală – în care viitorii preoți erau instruiți și întreținuți gratuit – era limitată din punct de vedere intelectual la lectura textelor biblice și ale Părinților Bisericii.*”

Nivelul învățământului nu putea fi, pentru acele timpuri, decât modest: citit, scris, socotit, cunoașterea Bibliei, învățarea pe de rost a Psalmilor, câteva noțiuni de doctrină canonică și liturgică. Prin urmare, instrucția, proces strict al învățământului, era indisolubil legată de educația religioasă și morală“

Distrusă în 1241 de hoarda tătară a lui Bugeac, va fi refăcută și va funcționa ca o instituție de nivel mediu în secolele XIII și XIV. Trecând și prin Cenad și descriind cetatea și orașul Cenad, călătorul turc Evlia Celebi va aminti și de faptul că aici existau patru școli.

În nr. 3/1993, în primul articol, intitulat „*Cenadul și intelectualii săi*“, prof. Ion Strungariu, referindu-se la perioada dintre cele două războaie mondiale, avea să remarce că „*Spiritul practic, agoniseala a fost dominantă caracteristică a cenăzenilor din această epocă. În Cenad, erau școli primare în limbile română, germană, sârbă și maghiară urmate în special de copiii oamenilor mai înstăriți. Ei urmau aceste școli apoi se alăturau familiei la munca câmpului.*“ Totuși, avea să remarce autorul, „*Dacă am face azi un bilanț al generațiilor de intelectuali ridicați din Cenad (și-l vom face cu mai multă exactitate în alt articol) am rămâne puternic impresionați de numărul lor mare. Vom enumera doar câțiva din cei mai valoroși fi ai satului care au urcat pe cele mai înalte trepte ale științei, învățământului și culturii. Astfel, avem cadre didactice universitare care predau și îndrumă activitatea studenților ca Vingan Dorin, Jianu Ionel, Perian Gheorghe și Bologa Cristian. La fel, sunt foarte mulți absolvenți ai unor universități*

sau institute de învățământ superior care acum sunt cadre didactice, ingineri, medici, economiști, constructori, arhitecți. “

Și tot prof. I. Strungariu va aminti de familiile de cenăzeni care au dat câte doi sau trei intelectuali cu studii superioare: Tîrziu (Ion, Vasile), Oprean (Ion, Florica, Rodica), Galetar (Traian, Gheorghe), Jianu (Emilia, Ionel), Danilov (Vida, Mara), Sarafolean (Gavrilă, Ion), Fodor (Imre, Marica), Marienuț (Ion, Veturica), Crăciun (Mărioara, Florica), Frătuț (Gheorghe și Elisabeta).

O cu totul altă abordare are însă, în același număr, prof. Gh. Doran în articolul incitant privind relația între copii și părinți publicat sub titlul „*An din patru primăveri*“, fraza de încheiere sintetizând: „*Ei nu au nevoie de predici. Ei au nevoie de discuții deschise, au nevoie de răspunsuri sincere. Iar dacă nu suntem capabili să le dăm e un semn că nu vor putea să ne ierte niciodată.*“ Într-un anumit sens, autorul intuia drama ce avea să înceapă din momentul plecării părinților la muncă în străinătate, lăsându-și copiii acasă, în grija bunicilor ori a rudelor mai apropiate sau mai îndepărtate.

În același nr. 3/1993, prof. Liubomir Popovici, directorul Școlii Generale din Cenad, în articolul său „*Frecvența la ore și rezultatele la învățatură*“, avea să remarce cu amărăciune că efectele evenimentelor revoluționare din decembrie 1989 au afectat negativ învățământul românesc, Legea învățământului, Statutul cadrelor didactice și Regulamentul școlar nefiind încă aprobate, în școli domnind arbitrarul și provizoratul. Iar „*Democrația a fost prost înțeleasă atât de cadre didactice, cât și de părinți și copii.*“ Și mai trist, după desființarea Cooperativei Agricole de Producție grădinițele de copii au rămas fără sprijin. Neasigurarea unui program prelungit, a somnului, a meselor etc. a determinat abandonarea frecventării grădinițelor. Abandonul s-a consemnat și în rândul elevilor. Procentul de promovabilitate variază între 82% și 91%. Datorită frecvenței slabe, la ciclul primar au fost opt corigenți, trei elevi cu situația neîncheiată, iar la ciclul gimnazial 23 de corigenți. Ceea ce poate însemna desființarea unei grădinițe și reducerea de clase paralele.

În nr. 6/1995, în articolul „*Premii la sfârșit de an școlar*“, G. D. Andor (prof. Gh. Doran) va nota: „*În timp ce, în alte localități din jur premiile pentru învățatură și bună-purtare s-au limitat la înmânarea unei diplome, la Cenad, de câțiva ani de zile încoace, prin grija Consiliului Local, a consilierilor, s-au găsit fondurile necesare pentru premiarea școlărilor cu rezultate bune.*“ În schimb, în articolul intitulat „*Sărbătoare și la grădinițe*“, semnat „*Un părinte*“, autorul deplângea faptul că sărbătoarea de sfârșit de an la grădinițele din comună a trecut neobservată, la programul artistic pregătit de copii participând numai părinții și bunicii acestora. Însă copiii s-au ales totuși, cu toții, cu premii: „*Este adevărat că toți copiii au primit premii deoarece Consiliul Local nu i-a uitat când au împărțit fondurile și a prevăzut pentru fiecare un mic premiu.*“

Elena Flonta va semna articolul „*Rezultate după primul trimestru*“ din nr. 1/1996, în care va enumera numele și mediile elevilor cu cele mai bune rezultate

la învățătură, fiind aleși doar primii trei din fiecare clasă. Rezultatele i-au fost puse la dispoziție de directorul Școlii Generale, Liubomir Popovici.

Despre începutul anului școlar 1999/2000 va relata în articolul „*Toamna se numără bobocii...*“, în nr. 3/1999, prof. Marioara Clișic, directoarea Școlii Generale din Cenad. Referindu-se la lucrările de renovare, va nota: „*Cu bani puțini, dar cu multă muncă și suflet din partea acelorora pentru care școala mai înseamnă ceva, s-a reușit ca ea să arate ca școala unei comune cu tradiție și ambiții mari cum este Cenadul. Din păcate, numărul acelorora care nu dau prea mult pe școală și învățătură este în creștere, motivele invocate fiind de ordin material.*“ Pe de altă parte, autoarea va sublinia: „*Este bine să se știe că suntem una din puținele școli de la sat la care din 23 de cadre didactice doar 3 sunt necalificate. Dacă părinții s-ar implica în rezolvarea problemelor școlii la fel de mult ca și reprezentanții lor în Consiliul local, poate că și rezultatele copiilor lor ar fi mult mai bune decât cele de acum.*“

O nouă intervenție a prof. Marioara Clișic va avea loc prin articolul „*Școala la ora bilanșului*“, publicat în nr. 2/2000, fără însă a aduce date concrete, ci doar gânduri și impresii la final de an școlar. O notă critică va adopta prof. Gh. Doran în textul cu titlul „*Din nou clopoșelul a sunat*“, publicat în nr. 3/2000, referindu-se la examenele de capacitate: „*Fără a privi «în curtea vecinilor», ne limităm să remarcăm că în vara care a trecut elevii din Cenad nu au «strălucit» în confruntarea despre care aminteam mai sus. Când mai bine de jumătate din cei prezenți au «căzut» (au fost respinși), nu putem fi mulțumiți. Din contra, situația ar trebui să ridice serioase semne de întrebare direcțiunii și colectivului de cadre didactice.*“ Majoritatea celor respinși au fost descalificați datorită limbii și literaturii române, dar nici ceilalți n-au stat strălucit, mai nota autorul. „*De vină*“ a fost comisia de examinare venită din altă localitate și care nu i-a putut „ajuta“ pe cei slab pregătiți. De vină, în opinia sa, erau cadrele didactice care i-au promovat „fără nici o jenă“ din clasă în clasă, fără a avea curajul de a lăsa repetenți. „*Promovându-i pentru liniștea părinților, sunt mințiți părintele și copilul. [...] Dar cine are curajul să-l supere pe părinte? Învățătorul sau învățătoarea nu, deoarece ea dorește a fi «bună» cu toți... [...] Cine are curajul «să ia taurul de carne»?*“

Despre „*Starea de fapt a grădinițelor*“ din Cenad va scrie, în nr. 1/2001, educatoarea Radoica Brad, scoțând în evidență sprijinul acordat de Consiliul Local, deschis în rezolvarea problemelor. Dar „*Ar mai fi un lucru de rezolvat: atât părinții, cât și educatoarele, doresc ca de la primăvară grădinița din Cenad să fie cu program prelungit.*“

Referindu-se în nr. 1/2003, în articolul său „*Micul cenăzean*“, la revista cu același nume, editată de Școala Generală din Cenad și sponsorizată de senatorul Viorel Matei, Gheorghe Anuichi va scrie: „*Colegiul de redacție al publicației noastre oferă acestor copii o pagină care se va numi «Pulsul școlii», în care vor putea publica, în fiecare număr, realizările și împlinirile lor. Sper din tot*

sufletul ca, peste ani, măcar trei-patru din ei să preia ștafeta de la cei bătrâni în paginile «Cenăzeanului». Tipărirea acestui ziar este benefică pentru școală, mai ales pentru copiii care vor publica în el poezie, proză, eseuri sau cronici. “

În același număr, este preluat un articol din „Micul cenăzean“ nr. 1/2013, respectiv «Project citizen» la Școala cu clasele I-VIII Cenad“, semnat de Sabrina Nădăban și Oana Suci. Precizând la început că este vorba despre un proiect de cultură civică implementat la 13 unități școlare din județul Timiș, cele două autoare vor scrie: „A fost destul de greu pentru copii să se documenteze într-o problemă atât de complexă, dar cu sprijinul unor oameni din localitate am reușit să aflăm multe lucruri. “ Și, referindu-se la „Micul cenăzean“, vor încheia într-o notă optimistă: „Sperăm să fie un ziar de informare, pentru ca locuitorii comunei să cunoască cât mai bine activitatea copiilor lor, care este în plin avânt. “ Din păcate, niciun număr ulterior al revistei noastre nu va mai face vreo referire la publicația elevilor, ca atare, cel puțin având ca sursă doar „Cenăzeanul“, nu vă putem oferi nicio altă informație.

Un amplu material dedicat școlii și intitulat „Având părinții alături, nu marginalizându-i, se poate schimba situația“ va publica prof. Gh. Doran în nr. 2/2004, având ca bază o anchetă realizată în nume propriu. Motivul anchetei: de ce un număr atât de mare de elevi din clasele I-VIII, care locuiesc la Cenad, fac naveta la Sănnicolau Mare. Cei anchetați au motivat: nivelul scăzut al învățământului din Cenad; promovabilitatea de doar 40% la testul național; doar 25% din cei care au trecut testul au obținut note mai mari de 7; continuarea predării în școală a limbii ruse, acest lucru fiind un handicap pentru copii în comparație cu alte școli; desființarea secției în limba sârbă la Cenad; prezența unor tratamente non-pedagogice din partea unor cadre didactice. Autorul va încheia: „Învățătorii și profesorii sunt la vârsta când pot să dea mult mai mult. Aceasta se poate realiza numai având părinții alături, nu îndepărtându-i pe cei care sunt interesați de soarta urmașilor lor. “

Ion Savu va scrie în articolul „Vești bune de la școală“, din nr. 2/2006, despre Olimpiada națională de limba rusă, Școala Generală din Cenad fiind una din cele patru din județul Timiș la care se preda această limbă ca a doua limbă străină. În acest sens, pe 12 aprilie 2006, s-a ținut o lecție demonstrativă și s-a prezentat o piesă de teatru în limba rusă.

Scriind în „Primenire la Școala generală“, din nr. 4/2006, despre lucrările de renovare la clădiri ale școlii din localitate, prof. Gh. Doran va informa despre numirea în calitate de director interimar a prof. Slavka Bojin și va încheia optimist: „Dorim actualei directoare (prin delegație) să conducă destinele școlii din comună și să cunoască mai bine cerințele părinților, pe care să-i facă sprijin de nădejde și adevărați colaboratori. “ În același număr va fi publicat un amplu material intitulat „Învățământ de calitate la sate“, semnat de înv. Liliana Micu din Saravale, în care se vorbește despre „Proiectul pentru Învățământ Rural“, finanțat de Banca Mondială, Guvernul României și comunitățile locale, benefi-

ciari direcți fiind toți elevii și cadrele didactice din mediul rural, autoritățile și comunitățile locale etc. Iar în nr. 5/2006, Zeno Gozo, de la Școala Postliceală „*Sancta Maria Hilfe*“ va publica articolul intitulat „*Pedagogia și învățarea autodirijată*“. Desigur, cele două material amintite mai sus au fost prezentate pe 2 decembrie 2006 la sesiunea de comunicări închinată oamenilor școlii, sub genericul „*Didactica*“, manifestare care a avut loc cu prilejul aniversării Zilei Asociației Culturale „*Concordia*“ din Cenad. Nu a participat niciun cadru didactic de la Școala Generală din Cenad, nici măcar în calitate de spectator, cel puțin așa reiese din nr. 1/2007.

În nr. 4/2007, în articolul său „*Școala – emblema localității*“, prof. Slavka Bojin amintește în deschidere despre tezele la limba și literatura română și matematică cu subiect unic la nivel național. „*Note peste cinci au obținut, la limba și literatura română, 57% dintre elevi, iar la matematică – 49%, ceea ce înseamnă rezultate apropiate de cele la nivel național*“. În continuare, autoarea va oferi numele primilor trei elevi din fiecare clasă din ciclul gimnazial și mediile obținute de aceștia, concluzionând că „*...s-a dat dovadă de seriozitate în muncă din partea cadrelor didactice și a părinților. Putem constata că în anul școlar trecut școala s-a deschis spre comunitate și comunitatea a fost prezentă în viața școlii.*“ De asemenea, va aminti despre participarea școlii la „*Proiectul pentru Învățământ Rural*“, la Cenad funcționând un Centru voluntar pentru comunitate, la final amintind că „*...școala noastră a aplicat, împreună cu echipa județeană, din care fac parte încă 9 școli, pe programul PHARE-2005 «Acces la educație pentru grupuri dezorganizate».*“

Sub semnătura „*Reporter*“, în articolul „*Început de an școlar*“ din nr. 5/2007 se va vorbi, desigur, de noul an școlar, 2007/2008, de festivitatea de deschidere din 17 septembrie, unitatea de învățământ din Cenad fiind pregătită peste vară pentru a-i primi pe elevi în condiții cât mai decente. Copiilor, adunați în careu în curtea școlii, le-au vorbit prof. Slavka Bjin, directoarea unității de învățământ, primarul Nicolae Crăciun, șeful Postului de poliție, Eugen Predescu, iar preoții Gheorghe Covaci și Dan Groza rostind la final câte o scurtă rugăciune. În nr. 2/2008, prof. Gh. Doran va oferi, în articolul „*Sfârșit de an școlar*“, numele primilor trei elevi din fiecare clasă a ciclului gimnazial și mediile generale obținute. Din cei 24 de premianți, doi au avut media generală 10, iar ceilalți 22, medii peste 9. Ceea ce denotă că dacă se vrea se și poate.

În articolul publicat în nr. 3/2008, prof. Gh. Doran va scrie despre un proiect al Inspectoratului Școlar Timiș, intitulat „*Grădinița estivală*“ (care va da și titlul textului), școala cenăzeană câștigând dreptul de participare, ca unitate pilot. Au fost coopțați copiii din localitate care în timpul anului școlar încheiat nu au frecventat grădinița din varii motive. Iar scopul proiectului era tocmai acela de a-i familiariza cu elemente grafice, numere naturale, cântece, poezii, dansuri etc.

Din nou despre „*Sfârșit de an școlar*“, în nr. 3/2009, și tot sub semnătura prof. Gh. Doran. „*Este drept că a fost o «inundație» de premii acordate pentru*

medii situate peste 9, dar ne vedem obligați să vorbim despre trei elevi din școală care au obținut media anuală maximă 10 (zece). Pentru aceștia, Consiliul Local și Primăria comunei au instituit trei premii speciale constând din: un calculator și două biciclete, una de damă și alta pentru bărbați“. După tragerea la sorți, calculatorul i-a revenit lui Denis Jivici, iar bicicletele lui Miriana Jivici și Sorin Munteanu. A fost stimulată și formația de majorete. Denis Jivici va fi și cel interviuat de prof. Gh. Doran în scurtul interviu „Am învățat singur“.

În „Sireaca limba română“, din nr. 1/2010, prof. Gh. Doran pune pe tapet problema relației elev-tehnologia informației, cu părțile bune și rele. Printre altele: „Sub îndrumarea profesorilor, elevilor li se cere să caute rezolvarea unor teme pe Internet. Lucru lăudabil până la un punct. Ne întrebăm: care-i contribuția personală a elevilor când găesc toate rezolvările pe Internet?“ Autorul își încheia cu mare amărăciune articolul: „Sireacă limbă română! Din fire sunt un om optimist. Sper ca fenomenul să fie «o modă» trecătoare ca și altele anterioare ei.“

În interviul realizat de D. Baiski și publicat în nr. 1/2011, prof. Slavka Bojin, directoarea Școlii Generale din Cenad, avea să declare: „Școala din Cenad a dat mulți oameni de seamă (medici, avocați, profesori, preoți) și dă și în continuare copii pregătiți. Avem cadre competente, majoritate cu gradul didactic I, toți fiind calificați sau în curs de calificare, iar 98%, titulari. [...] Avem 399 de elevi în ciclul primar și gimnazial și 130 de preșcolari, care, din anul școlar 2010/2011, au grădiniță cu program prelungit.“ Însă caracterul multietnic și multicultural al Cenadului, cel puțin așa cum îl cunoaștem dincolo de propaganda oficială, tinde să devină o banală pagină de istorie. Fiindcă, declară prof. S. Bojin: „Până în anul 1996, în școala din Cenad au fost două secții de predare în limbile minorităților: o clasă simultană (IIV) în limba sârbă, care nu mai există, și două clase simultane în limba maghiară, din care a rămas doar una (cls. I-IV). Există și o grupă de 18 preșcolari, cu limba de predare maghiară. Deși numărul copiilor nu a scăzut, s-au desființat clasele de predare în limba minorităților etnice din diferite motive: fie că a crescut numărul căsătoriilor mixte, fie că, neexistând și ciclul gimnazial cu limbile de predare ale minorităților, majoritatea părinților a optat pentru secția română din clasa I.“ Și tot legat de caracterul multietnic și multicultural: „Cu toate acestea, am reușit să formăm o grupă de elevi care să studieze, facultativ, limba maghiară în ciclul gimnazial, și opt grupe de elevi care studiază opțional limba rromani începând cu clasele I și până în clasa a VIII-a. Dintre cei care studiază limba rromanii, patru elevi din clasele a VII-a și a VIII-a beneficiază de burse de merit, întrucât aceștia au obținut media generală peste 8,50.“

Prof. Slavka Bojin va fi autoarea articolului „Școala – emblema comunității“, din nr. 2/2011. În care va afirma încă din preambul: „Școala din Cenad este una din puținele școli rurale care se poate mândri cu aspectul ei de invidiat. De asemenea, condiții deosebite există și în clasele în care învață cei

400 de elevi și 140 de preșcolari. Mobilierul este nou și după cerințele standard, laboratoarele sunt dotate cu materiale necesare unei bune desfășurări a orelor de biologie, chimie sau fizică, cabinetul de informatică a fost modernizat de curând și a fost conectat la Internet. Singurul lucru care ne-ar trebui este o sală de sport. “ Din păcate, sala de sport promisă de administrația comunei, care trebuia să fie funcțională în spațiul noului cămin cultural, aflat în construcție, nu s-a îndeplinit din simplul motiv că firma constructoare a dat în cele din urmă faliment. Ca atare, orele de sport trebuiau în continuare ținute în spații improvizate, total improprie, situație inadecvată pentru indiferent ce așteptare în sensul vreunei performanțe în sport.

În context, trebuie să amintim că, prin anii '60, se mai țineau ore de sport, pe timp de iarnă sau de ploaie, în clădirea ce pe vremuri găzduise tot o școală – Munteanu – și unde se află acum un loc de joacă pentru copii, chiar în centrul comunei. Lipsa unei săli de sport nu i se poate nicidecum imputa administrației comunei, ci politiciii României față de sport, atât înainte, cât și după 1989.

Cu o veste frumoasă avea să vină „*Conducerea Școlii cu clasele I-VIII Cenad*“ (așa cum s-a semnat autorul/autoarea), în articolul intitulat „*Activitate didactică la grădinița din Cenad*“, din nr. 3/2011: „*Pe 12 mai, la Grădinița cu program prelungit din comuna noastră, a avut loc o activitate didactică pe tema interculturalității, la care au participat douăzeci de educatoare de la grupele mari și pregătitoare din întreaga zonă.*“ Altfel spus, educatoarele au luat locul copiilor și, prin joacă, „*...au prezentat patru țări (Serbia, Bulgaria, Germania și Ungaria) cu specificul fiecăreia, începând cu tradițiile, portul, obiectivele turistice și specificul culinar al fiecăreia.*“ Evenimentul s-a derulat sub atenția Eleonorei Isac, responsabilă Cercului Pedagogic al Educatoarelor și metodistă la Inspectoratul Școlar Județean Timiș, și sub îndrumarea gazdelor, adică a educatoarelor de la grădinița din Cenad. În articol se va preciza: „*Îmbrăcate în portul țărilor prezentate, ele s-au dovedit gazde extraordinare, niște organizatori pricepuți și cadre didactice demne de laudă. Atât educatoarele titulare (Maria Cosan, Cornelia Ivăncescu), cât și cele suplinitoare (Maria Boboiciov, Veselinca Vlașcici, Mariana Vătămanu) au fost evidențiate de doamna Isac Eleonora și felicitate de doamna director, care a participat la această activitate și care a ascultat cu mândrie concluziile activității. Cele mai multe laude le-a primit doamna Mara Danilov-Cirin, profesor de muzică, în pensie. Dumneaei a suplinit-o pe doamna educatoare Radoica Brad care, din motive obiective, nu a putut participa la activitate, și care a demonstrat că cine a fost odată cadru didactic rămâne cadru didactic toată viața.*“

În „*Participări ale elevilor din Cenad la manifestări cultural-religioase*“, apărut în același număr, preotul ortodox român Gh. Covaci va preciza: „*În data de 2 aprilie 2011, a avut loc în comuna apropiată Comloșul Mare faza finală a concursului de recitare de poezie religioasă și de compunere de eseu religios intitulat «Sărbătorile Maicii Domnului», organizat de Mitropolia Banatului și*

Inspectoratul Școlar Județean Timiș. “ Totodată, mai nota autorul, „*O altă manifestare culturală-religioasă cu implicarea tinerilor elevi a fost cea cu tema «Copilul meu», la care Școala din Cenad s-a prezentat în faza locală din orașul Sănicolau Mare de asemenea cu lucrările de desen a două eleve din clasa a IV-a: Larisa Belmega și Elisabeta Iacob, posesoare a două diplome primite de către acestea ca semn de apreciere pentru lucrările prezentate.*”

Și tot în același număr al revistei, în cadrul paginii „*Micul cenăzean*“, au fost date publicității numele și mediile anuale ale premianților claselor V-VIII. Nicio medie de 10. Dar toate peste 9.

Prof. Slavka Bojin va publica în nr. 5/2011, articolul „*Noul an școlar la Cenad*“, referindu-se la festivitatea aferentă deschiderii, pe 12 septembrie, a cursurilor la unitatea de învățământ, dar specificând: „*Putem să ne lăudăm că avem două clase cu câte 27 de elevi de clasa întâi, care aproape toți au frecventat grădinița. Pentru cei care n-au mers regulat la cursurile preșcolare, în cursul lunii august s-a organizat «grădinița estivală», unde aceștia au fost pregătiți să devină elevi. Mulțumim pentru aceasta tuturor educatoarelor implicate în respectivul proiect! De asemenea, a crescut interesul pentru «Grădinița cu program prelungit», și de ce să nu fie așa dacă cei înscriși la program prelungit, după un prânz delicios, beneficiază de tot confortul.*”

O interesantă și de mult bun simț paralelă între școala de ieri și cea de astăzi avea s-o facă prof. Sebastian Cucov în articolul „*O, tempora!*“ din nr. 3/2012, una dintre extrem de rarele intervenții în revista „*Cenăzeanul*“ semnate de altcineva din cadrul școlii locale decât de director/directoare. Scria: „*Nu vreau să fiu eu acela care să spună că atunci a fost mult mai bine și acum este dezastru, însă un lucru e clar: cele două generații au din ce în ce mai puține puncte comune.*” Nu ne putem decât ralia punctului său de vedere. Fiindcă, scria autorul: „*Educația nu se făcea doar acasă sau la școală. Educația se făcea și în comunitate. De multe ori eram atenționați de către oamenii din sat pe care nu îi cunoșteam. CE RUȘINE! Parcă și acum îmi amintesc de «No, lasă că o să le spun eu părinților tăi ce ai făcut!»*”

Amărăciunea cadrului didactic din zilele noastre, umilit de politica educațională dictată de interese total străine de România, avea să răzbată în final: „*Și cum din Cutia Pandoriei ultima care a rămas a fost SPERANȚA, nu îmi rămâne decât să sper și să cred că vremurile se vor schimba și că odată și odată (poate eu nu voi apuca) adevăratele valori umane, RESPECTUL, BUNUL SIMȚ... și chiar RUȘINEA, vor fi repuse acolo unde le este locul: PE PIEDEȘTALUL UMANITĂȚII!*”

„*Copilăria... un paradis (aproape) pierdut*“, un titlu care face cât o mie de pagini. Aparține tot prof. Sebastian Cucov și a fost publicat în nr. 4/2012. Un eseu cum puține au fost găzduite în paginile revistei noastre. Scrie autorul: „*INOCENȚA! Da! Acesta este marele premiu: PIERDEREA INOCENȚEI! Dacă acesta este premiul, atunci eu refuz să mai particip! Vreau să-mi păstrez acea*

doză de inocență care încă mă face să fiu puțin... COPIL! S-au schimbat copiii! E o greșeală să spun că noi am fost mai buni decât ei, cei de acum. Nu, nu eram mai buni, eram doar... INOCENȚI!“ Desigur, fiecare propoziție sau frază ar merita citate. Însă, așa cum am mai precizat, cartea de față nu e decât o monografie a unei reviste. Drept pentru care ne limităm la un ultim citat: „*Copilăria de azi este, față de cea a noastră (de acum câteva zeci de ani), una agresivă, în care scenele de sex, nu atât din filme, cât mai ales de pe siturile pornografice gratuite, violența și, mai ales, nelipsitul messenger, «bombardează» tot ceea ce este mai pur în copii.*“

În articolul „*Un nou an școlar, cu multe noutăți*“, prof. Slavka Bojin avea să-i informeze pe cenăzeni despre faptul că a fost dată în folosință, pe 17 septembrie 2013 (prima zi de școală), o nouă aripă a clădirii în care funcționa ciclul primar. Aceasta conținea două săli de clasă, o sală profesorală etc. „*Ceea ce e nou pentru toți este clasa pregătitoare, care funcționează cu cadru didactic titular și calificat și are un număr de 28 de elevi cu vârsta de 6 ani. Acești copii au mobilier nou, o încăpere dotată conform standardelor în vigoare, materiale didactice necesare etc.*“, scria autoarea. Totodată, „*Cu toate noutățile și schimbările făcute, am reușit să ne încadrăm foarte bine în cerințele impuse și anume am început anul școlar cu personal didactic suficient pentru toate disciplinele și am asigurat personal didactic necesar la toate clasele de elevi și la toate grupele de copii, am organizat examene pentru ocuparea posturilor vacante.*“

În articolul intitulat „*Școala Gimnazială din Cenad «O școală pentru toți*““, prin semnătură asumat de consiliul de administrație al acestei instituții de învățământ și publicat în nr. 2/2013, în care se pomenește de vizita unei delegații din cadrul Inspectoratului Școlar Județean Timiș, care a vizat șase domenii de activitate, se concluzionează: „*La sfârșitul inspecției, toți cei opt inspectori de specialitate au acordat calificative maxime școlii noastre, laudând cadrele didactice pentru sârguința cu care muncesc, laudând relația școlii cu comunitatea și familia*“. Dar, din nefericire: „*Un singur lucru a rămas mai puțin apreciat și anume rezultatele elevilor noștri la evaluările naționale. Cauza acestor minusuri se datorează și faptului că aproximativ 40 % dintre părinți sunt plecați la muncă în străinătate, copiii rămânând în grija bunicilor ori a altor persoane împuternicite să se îngrijească de ei.*“

Prof. S. Bojin va nota în articolul său imediat următor, „*Să știi mai multe, să fii mai bun*“ despre faptul că, în perioada 1-5 aprilie, sub genericul „*Să știi mai multe, să fii mai bun*“, la Cenad s-a desfășurat programul „*Școala, altfel*“, în cadrul căruia școala „*...a pregătit un program variat de activități atractive, în care copiii au putut să învețe lucruri interesante despre localitatea Cenad, despre cenăzeni și activitățile lor, au putut să-i cunoască pe dascălii lor și altfel decât la catedră*“.

Tot prof. S. Bojin va semna, în nr. 3/2013, articolul cu titlul „*Ștafeta generațiilor*“, dar și „*Copii cenăzeni, în Orașul Florilor*“. În acesta din urmă, va

pomeni de vizita pentru întâia oară a unui număr de 45 de copii cenăzeni la Timișoara.

O semnătură nouă în „Cenăzeanul“ nr. 1/2014: înv. Noemi Farcaș. În articolul intitulat „*Evenimentele petrecute în primul semestru din viața școlarăilor de la secția maghiară*“, va scrie despre solicitarea de parteneriat din partea Liceului „Bartók Béla“ din Timișoara și despre întâlnirea din 2 noiembrie de la sediul acestuia, dedicată artei și sportului, în cadrul proiectului „*Casa de joacă (partea I)*“. Autoarea va scrie: „*Cea de-a II-a parte a proiectului a urmat trei săptămâni mai târziu, de această dată mutându-se la Grădina Zoologică din Timișoara. Șaptezeci de elevi, însoțiți de învățători, au explorat pas cu pas «frumusețile» acestui minunat loc.*“ După care a fost rândul Cenadului să fie gazda elevilor de la liceul timișorean, dar și al celor de la secțiile maghiare ale școlilor din Sânnicolau Mare și Cheglevici. „*Pe rând, fiecare clasă a prezentat o mică serbare cuprinzând scenete, cântece, poezii, toate însoțite de voie bună. «Cireșa de pe tort» au oferit-o preșcolarii secției maghiare din comună, care, prin simplitatea și sinceritatea lor, au impresionat întreaga asistență.*“

În articolul din nr. 2/2014, intitulat „*Simularea examenului de Evaluare Națională*“, prof. S. Bojin va scrie despre rezultatele evaluărilor la matematică și limba și literatură română pe plan național, catalogate drept „*catastrofale*“: „*S-au înregistrat regres de 40%, la ambele materii, la nivel de țară. Aceleași rezultate dezastruoase și regres, în ceea ce privește promovabilitatea, s-au înregistrat și la noi în școală. Ce-i drept, a fost anul în care am avut două clase de a VIII-a, la care s-a observat, cel mai bine de până acum, rezultatul fenomenului «străinătate». De aceea, în raportul pe care trebuia să-l întocmească fiecare unitate școlară către Inspectoratul Județean Timiș, am trecut un adevăr dureros ca principală cauză a promovabilității scăzute: copii lăsați la voia întâmplării*“. Managementul dezastruos la nivel național, de care, după părerea autorului cărții de față, se fac vinovați toți cei care au guvernat țara după decembrie 1989 încoace, a determinat-o pe autoare să concluzioneze: „*Dar copiii nu sunt vinovați, ci victime. Ei au încercat să atragă atenția asupra lor, simțindu-se părăsiți și trădați, au încercat să cerșească puțină dragoste, dar tot ce au primit erau reproșurile, notele mici și dezamăgirile la tot pasul.*“

Un frumos text avea să publice, în același număr al revistei, sub titlul „*Eterna despărțire a claselor a VIII-a*“, eleva Diana Diaconescu. Referindu-se la relația profesor-elev, ea scria: „*Unii dintre noi vom continua să fim colegi și la liceu, dar nu toți, însă de profesorii noștri, pe care i-am chinuit de multe ori, ne vom despărți și știu că-i vom regreta.*“ Iar aproape de final: „*Vrem să ne cerem iertare de la dascăli, diriginți și d-na director pentru toate năzbâțiile făcute, pentru toți nervii pe care li le-am provocat, pentru toate orele chiulite și notele mici, primite la învățătură sau purtare și vrem să-i asigurăm pe toți profesorii noștri că i-am iubit și stimat în felul nostru.*“

O surpriză plăcută pentru publicația „Cenăzeanul“ a fost în nr. 3/2014, în care s-au publicat patru articole semnate de nu mai puțin patru cadre didac-

tice. În „*Adio, școala noastră dragă*“, prof. S. Bojin scria că, pe lângă rezultatele bune la învățătură, o mai bună promovabilitate și rezultate remarcabile la activități extrașcolare: „În „*Săptămâna altfel*“ am descoperit că avem copii interesați de diferite ramuri sportive ca: șah, tenis de masă, mers pe role, cros etc., de asemenea avem buni pictori, sanitari, ecologi, bucătari, poeți, iubitori de turism și artă“.

La rândul său, prof. înv. prim. Zoran Erdei nota în articolul său „*Concurs de matematică*“ despre întrecerea de profil din 1 iunie, de la Variaș, la care au participat patru elevi și anume Cseke Antonio, Jijie Iulian, Maxim Paul, Sârbu Robert. Competiția „... a fost un câștig, deoarece acum au înțeles că nimic nu trebuie tratat cu indiferență și superficialitate, și că orice greșeală, cât ar fi de mică, este în defavoarea lor.“

Prof. Cristina Pavec va scrie despre „*Ziua Eroilor*“. Iar în „*Program artistic*“, prof. înv. prim. Oana Erdei va relata despre participarea la sărbătoarea de Rusalii: „În cinstea acestei sărbători, tinerii din Cenad au hotărât să pregătească un scurt spectacol artistic, îndrumați de profesorii lor, Marioara Clișic, Rozalia Velciov, Oana și Zoran Erdei, și sprijiniți și încurajați de domnul primar Nicolae Crăciun.“

Despre „*Cum am întâmpinat noul an școlar?*“ va relata prof. S. Bojin în nr 5/2014: „*Alături de copii și cadre didactice, în întâmpinarea noului an școlar au venit și părinții, reprezentanții Bisericii, ai Primăriei, ai Poliției, drept pentru care le mulțumim pentru că ne sunt mereu alături și ne sprijină ori de câte ori e nevoie. Îi mulțumim d-lui primar, Consiliului Local și tuturor celor care au făcut ca și în acest an să avem cu ce ne mândri: sală de sport nouă, grădiniță complet renovată, câteva renovări importante la școală și multe altele care ne fac să ne simțim întotdeauna bine la școală*“ La rândul său, Vida Marianuț, asistent social, scria în „*Creșa din Cenad*“ despre faptul că de la 1 octombrie 2014 și-a început activitatea creșa din localitate, aflată în subordinea Primăriei sub forma unui serviciu public. „În condiții normale, unitatea trebuia să funcționeze începând cu anul școlar 2013-2014, dar, din cauza blocării posturilor, acest lucru a fost amânat până în toamna anului 2014. În prezent, la Creșă lucrează un număr de cinci persoane și anume: un șef de centru, un asistent medical, o educatoare și două îngrijitoare. Numărul maxim de copii care pot frecventa creșa este de 25. În clipa de față sunt înscriși 13 copii, însă numărul lor crește zilnic. Condițiile de cazare sunt excepționale, neexistând vreun reproș din partea părinților.“

„În lumea lui Mate“, publicat în nr. 3/2015, va scrie prof. Oana Erdei despre micii matematicieni din Cenad, articol pe care-l preluăm integral, nefiind de mare întindere: „*Cei mai buni elevi matematicieni din cadrul Școlii Gimnaziale din Cenad au participat sâmbătă, 23 mai 2015, la Școala Gimnazială Nr. 1 «Theodor Bucureșcu» din Sânnicolau Mare, alături de 57 de colegi de la alte unități școlare, la concursul zonal de matematică «În lumea lui Mate», ediția I. Ei au fost însoțiți de învățătorii Rozalia Velciov și Ioan Zoran Erdei. Desigur, emoțiile au fost mari, dar cenăzenii nu s-au lăsat intimidăți de concurență, astfel că pe podium au urcat: 1. Filipov Nevena - 98 p. - locul I 2. Niğlaş Denisa Maria - 98 p. - locul I 3. Cheres Natalino Gabriel - locul II 4. Turcu Dinis Alexandre – mențiune*“.

În pagina de „Educație“ din nr. 4/2015, vor fi publicate două articole. Primul, intitulat „*Din activitatea extracurriculară a elevilor și dascălilor noștri*“ a fost scris de înv. Carmen Nada Mixich și prof. Ioan Zoran Erdei, care vor informa despre faptul că „*Școală Gimnazială din Cenad a organizat, în 16 mai 2015, concursul «Micii matematicieni», adresat celor mai buni elevi din clasa a II-a ai școlilor gimnaziale din zona Sănnicolau Mare. (Gim. Theodor Bucureșcu Nr. 1, Gim. Nestor Oprean Nr. 2, Gim. Beba Veche, Gim. Dudești Vechi, Gim. Nerău, Gim. Saravale, Gim. Sâmpetru Mare, Gim. Variaș). Astfel, Cenadul a fost gazda a 35 de copii din 12 școli din zonă, care au rezolvat o serie de probleme și exerciții. La finalul competiției, toți participanții au primit premii și diplome asigurate de sponsori generoși: Primăria Comunei Cenad, Sopot Instal, Pensiunea Anka, Mini-Market, Cătălin și Casandra*“. Despre „*Ultima zi de școală*“ va scrie prof. S. Bojin, care îi va evidenția pe înv. Carmen Nada Mixich și pe înv. Ioan Zoran Erdei, care au lansat un concurs de matematică pentru clasele a II-a, precum și pe prof. Cristina Doina Pacev și prof. Ștefan Balog, organizatorii principali ai proiectelor educaționale „*Să știi mai multe, să fii mai bun*“ și „*Educație – sport – sănătate*“. În final, îi va aminti pe trei dintre cei mai buni elevi ai școlii: Sârbu Robert Sașa, Ardelean Alexandra și Petruc Anda-Maria, toți cu medii apropiate de 10. „*De specificat faptul că în clasele a VII-a există trei elevi care ani la rând au încheiat anul școlar cu media 10 (zece), și noi ne mândrim cu ei: Dișici Miriana, Terlai Codruța și Grozav Adrian Alexandru. Însă ei nu au beneficiat anul acesta de premii speciale, fiindcă au fost premiați anul trecut*.“ În articolul „*Adio, școala noastră dragă*“, directoarea școlii, prof. S. Bojin va scrie că „*...doamna director a mulțumit dirigenților claselor a VIII-a, dnei Cristina Pacev și dlui Sebastian Cucov, cât și tuturor profesorilor care au predat în cele două clase*“.

Dincolo de nostalgie, stare proprie fiecăruia dintre noi cei care am trecut de o anumită vârstă, se găsește acel bun simț al măsurii, al lucrurilor bune în balanță cu cele mai puțin bune, dacă nu chiar rele. Astfel că nu e de mirare poziția lui Gh. Anuichi în articolul „*Lăsați copiii să zburde!*“ publicat în nr. 2/2016. Rememorând aspecte din propria sa copilărie, autorul va atinge un punct sensibil: „*Oare în ziua de azi copiii n-ar vrea să meargă la dolmă la săniuș, măcar în iernile cu zăpadă? Părinții nici nu-i duc, nici măcar nu-i îndeamnă să meargă. Ci mai degrabă se bucură când copiii stau în casă, la televizor, calculator ori tabletă, fiindcă îi pot supraveghea mai lesne. Cei mici nu-și mai murdăresc hainele și, cel mai important, odraslele nu răcesc*.“ Orice comentariu e de prisos.

Vești excelente vor fi pomenite în articolul „*Sfârșit de an școlar*“ al prof. S. Bojin din nr. 3/2016: „*Cu toate problemele cu care ne-am confruntat în acest an școlar, am avut copii cu situații deosebite la învățătură, două fete din clasa a VIII-a, care în toți cei patru ani au terminat cu media anuală zece. Este vorba de Disici Miriana și Terlai Codruța, două fete deosebite, cu rezultate excepționale la învățătură și purtare, două exemple de modestie, loialitate, respect și inteligență*“.

De asemenea, avem rezultate foarte bune în clasele a V-a și a VI-a, clase în care avem medii peste 9,90. Ne mândrim cu astfel de rezultate și dorim să avem cât mai mulți copii cu medii de laudat. Ca și în anii precedenți, și anul acesta au fost premiați cei mai buni trei elevi din școală, cu rezultate deosebite la învățătură și purtare. Aceștia sunt: Suci Ana Maria, clasa a V-a B, cu media 10,00, Telean Larisa cu media 9,86, din clasa a VI-a B, și Tălălău Mădălina, media 9,85, din clasa a VII-a A. “ Așadar, zicem noi, o fi sistemul de învățământ deficitar, prost gestionat. Însă întrebarea pe care ne-o punem este cum de acești copii au reușit asemenea performanțe, iar (prea) mulți, nu? Cu siguranță, nu putem fi cu toții premianți, dar asemenea copii dovedesc un fapt de netăgăduit: dacă se vrea, se poate. Educația unui copil nu se termină dincolo de curtea sau pereții școlii, ci în ograda părintească. Educația de acasă este, de fapt, baza viitorului oricărui copil. Cândva, se vorbea de „cei șapte ani de acasă“...

Iată, așadar, o vedere în timp a sistemului educațional cenăzean, cu aspectele sale bune sau mai puțin bune, așa cum au fost acestea surprinse în ultimele două decenii și jumătate. Dar, cu siguranță, dată fiind multietnicitatea localității, o monografie generoasă, dedicată școlilor cenăzene, ar fi unul dintre cele mai frumoase lucruri care i s-ar putea întâmpla Cenadului de la început de mileniu III. Dar... întotdeauna există un „dar“. Care, de regulă, este echivalentul nepăsării. Este de datoria administrației locale fie de a asigura condiții adecvate păstrării în bună stare a arhivei actualei școli, dar și a celorlalte arhive, ale fostelor școli confesionale, fie preluarea lor în custodie și păstrarea în cadrul arhivei comunale. Măcar până la digitalizare prin fotografiere ori scanare. Nu se pot lăsa în voia timpului și a porumbeilor situații școlare și cataloage care conțin părți importante din viața bunicilor și străbunicilor noștri născuți și crescuți pe aceste minunate meleaguri.

Pagini în alte limbi

Caracterul multietnic al Cenadului nu se poate rezuma doar la statisticile rezultate din recensămintele populației, ci trebuie să se reflecte, printre altele, și în paginile revistei „Cenăzeanul“. Și aceasta tocmai fiindcă este vorba despre o publicație sponsorizată de Primăria Cenad, instituție ce trebuie să fie exponentul tuturor cenăzenilor, indiferent de etnie, orientare politică, sex etc. Desigur, oricare etnie locală are dreptul de a solicita fonduri financiare pentru propria publicație, în propria sa limbă maternă, deoarece fiecare etnic, în calitatea sa de cetățean român, contribuie atât la bugetul local, cât și la cel național. Iar potrivit „Constituției României“, se garantează:

„Art. 4 – Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni

(1) Statul are ca fundament unitatea poporului român și solidaritatea cetățenilor săi.

(2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială. [...]

Art. 6 – Dreptul la identitate

(1) Statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase.

(2) Măsurile de protecție luate de stat pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității persoanelor aparținând minorităților naționale trebuie să fie conforme cu principiile de egalitate și de nediscriminare în raport cu ceilalți cetățeni români.“

Poate unii dintre dumneavoastră se întrebă de ce nu se traduc în limba română articolele ce apar în „Cenăzeanul“? Da, limba oficială în România este limba română. Dar haideti să facem un efort de gândire. Dacă fiecare etnie din Cenad ar solicita fonduri pentru publicarea propriei reviste, în limba sa maternă, ați solicita și editarea în limba română a acestora? Ați accepta însă, în plus de toate, și propria și directă dumneavoastră contribuție financiară pentru traducere și toate celelalte cheltuieli? Cu siguranță că nu. Limba română este limbă oficială

în Uniunea Europeană. Se traduc oare în limba română toate documentele adoptate de către Parlamentul European? Nu. Ba chiar foarte puține. Ca atare, dacă publicația noastră găzduiește și articole în limbile minorităților naționale trăitoare în sat sau peste hotare, înseamnă că se fac economii substanțiale în bugetul local și național. Și apoi, nu uitați, cel puțin bunicii noștri, ai celor care ne-am născut sau avem rădăcini la Cenad, cunoșteau cel puțin două-trei limbi în afară de cea maternă și acestea fiind vorbite de membrii celorlalte etnii ca limbi materne. Câți dintre noi, cei de acum, cunosc mai mult de limba oficială și, după caz, cea maternă, vreuna dintre limbile vorbite de cunoscuții, amicii sau prietenii lor cenăzeni aparținând celorlalte etnii? Câți dintre dumneavoastră mai știu că, la Cenad, formulele cotidiene de politețe se rosteau în trei-patru limbi, iar cel mai tânăr vorbea în limba celui mai vârstnic, crescut fiind în ideea că fiecare limbă cunoscută/vorbită în plus înseamnă un om mai mult? Sau, pe înțelesul tuturor, orice limbă în plus înseamnă că nu poți fi vândut (trădat) chiar atât de ușor, concept cu siguranță mult mai drag decât ipocritul silogism „*political correctness*“, născut în secolul al XIX-lea în Statele Unite ale Americii, preluat de bolșevicii lui Lenin și uzitat de politrucii moderni până la caricaturizare și chiar pedepsirea colectivă, prin forța armelor, a celor care se abăteau de la „*firul roșu conducător*“, inclusiv în Europa sfârșitului de mileniu II.

Inițiatorii publicației „*Cenăzeanul*“ au ținut cont de acest aspect încă de la început. Chiar dacă o asemenea situație nu s-a regăsit decât destul de rar în paginile revistei. Istoria Banatului n-a fost prea blândă cu etniile, inclusiv cu cea română înainte de Marea Unire, ca atare nici schimbarea de regim radicală din decembrie 1989 nu a dat aripi intelectualilor cenăzeni nici măcar celor de origine română, darămite de altă naționalitate. Șvabii, după experiența celui de-al Doilea Război Mondial, când au fost incorporați în masă în Grupul Etnic German, devenit stat în stat în România, au suportat ulterior, drept represalii, deportarea în U.R.S.S. și, imediat după aceea, în Bărăgan. Sârbii, care au confundat Rusia cu Uniunea Sovietică și comunismul cu ortodoxia, au făcut rapid cunoștință cu închisorile comuniste românești, iar apoi cu același Bărăgan, alături de nemți. În ceea ce-i privește pe maghiarii cenăzeni în particular, acestora le-a fost îndeajuns strămutarea forțată din cătunele Seceani și Tarnok pe vatra actuală a satului Cenad și distrugerea căminelor. Direct sau indirect, la toate aceste drame au luat parte ca martori și românii cenăzeni. De unde nici nu e de mirare reținerea tuturor față de cuvântul scris, față de o publicație locală de genul „*Cenăzeanului*“. *Verba volant, scripta manent*¹, nu-i așa?

În cele ce urmează, vom trece în revistă acele numere de revistă în care unele articole ori pagini au fost scrise și editate în alte limbi decât cea română.

¹ Tradus ad litteram, înseamnă „*vorbele zboară, scrisul rămâne*“, un proverb în limba latină, care s-ar fi născut dintr-o frază atribuită lui Caius Titus, rostită în Senatul roman.

Limba germană

Cu un număr maxim de populație șvăbească în 1940, când Cenadul număra nu mai puțin de 3.026 de locuitori de origine etnică germană², la recensământul din 2011 numărul acestora a ajuns la 24. De unde și întrebarea: de ce pagini în limba germană în revista „Cenăzeanul“? Deoarece, în opinia noastră, câtă vreme trăiesc și oriunde trăiesc cei născuți în Cenad sau din părinți din Cenad aceștia au dreptul moral la acest lucru. Mai cu seamă că formatul digital al publicației noastre se află inserat nu doar pe site-ul oficial www.cenad.ro, ci și pe portalul bănățean Banaterra.eu, revista ajungând astfel și la cenăzenii stabiliți peste hotare (indiferent de etnie), condiția de bază fiind, evident, accesul lor la Internet, rețeaua globală de comunicare digitală.

Iar dacă demersul nostru a început tocmai cu șvabii este deoarece, așa cum am arătat mai sus, ei au fost, ca etnie minoritară, cei mai mulți. Din nefericire, strămutarea lor în masă în Germania și în alte state după 1989 a declanșat și ruperea, tot în masă, a legăturilor lor cu patria, urmașii lor nemaifiind decât puțin sau chiar deloc interesați de Cenad, în particular, de România, în general. Câtă vreme „Cenăzeanul“ se mai poate baza pe o pagină-două pe an în limba germană înseamnă că încă mai este o publicație multietnică. Iar nu peste mult timp, va deveni cu siguranță una monoetnică. Este, pe an ce trece, tot mai greu de imaginat chiar și o publicație trilingvă sau, cu atât mai mult, bilingvă, într-un context în care țigani³ au devenit cea mai numeroasă populație minoritară și nu dau semne că ar dori pagini în limba țigănească. Iar maghiarii și sârbii au un accentuat spor de natalitate negativă, cauzele fiind, evident, multiple, însă multe dintre acestea revenindu-le înseși minorităților în cauză, situație valabilă și în cazul românilor din statele vecine, Ungaria și Serbia. Și este valabilă pentru întreaga Europă modernă.

Primul text în limba germană apare în nr. 4/1999, într-un grupaj de poezii cu genericul „Colindele țării“. Colinda germană poartă titlul „*Stille nacht*“.

În nr. 4/2002 apar două poezii de Florentina Manolache, atât în limba română, cât și traduse în limba germană de Iuliu Gusbeth: „*Sehnsucht nach dem Winter*“ (Dorul de iarnă și, respectiv, „*Siebenmal ich*“ (De șapte ori eu).

În nr. 4/2013, Pauline Huschitt publică un interviu de o pagină cu episcopul romano-catolic Martin Roos: „*Die Bedeutung der römisch-katholischen Pfarrei unde des Glaubens in Tschanad*“.

Cooptarea, începând cu nr. 5/2013, ca membră în cadrul colegiului de redacție al revistei a lui Pauline Huschitt va deschide seria de articole în limba germană.

² Dușan Baiski, *Cenad - Studii monografice*, ediția a II-a, Editura „Artpress“, Timișoara, 2015, p. 9.

³ Ne ferim de termenul, artificial creat, de „*rrom*“ sau „*rom*“, străin limbii române și ne-acceptat de înșiși membrii marcanți ai acestei etnii, ambele forme fiind dovedit, prin practică, menite a induce în eroare comunitatea internațională, care face acum inacceptabila confuzie între termenii de „*român*“ și „*rrom*“.

În nr. 5/2013 este publicat un articol semnat de Elisabeth Jung cu titlul „*Tschanader Landsleute trafensich in Nürnberg*“, și unul de Siegfried Thiel: „*Nostalgie und Wiedersehen in Nürnberg*“.

În nr. 3/2014, sunt publicate în limba germană două texte, unul despre Cenad, „*Tschanad/Cenad*“ și unul despre muzeul local, „*Heimattmuseum*“.

Vor urma, în nr. 4/2015, un articol intitulat „*Hochrangiger Besuch in Tschanad*“, semnat de Pauline Huschit, și poezia „*Die Pipatsch im Herrgott seim Garten*“. Încă două articole sub semnătura lui Pauline Huschitt apar în nr. 5/2016: „*Heimattreffen der Tschanader Landsleute in Nürnberg*“ și, respectiv, „*Priesterwechsel in Tschanad*“. Sub aceeași semnătură, în nr. 6/2016, articolul „*Erinnerungen an Winterabende in Tschanad*“. Apoi, în nr. 1/2017: „*Kulturelle und soziale Aktivitäten zur Winterszeit*“.

Limba maghiară

O colindă în limba maghiară apare în nr. 8/1996, în grupajul „*Crăciunul și Anul Nou la cenăzeni*“, cu titlul „*Krisztus Iezus*“, fiind culeasă de Imi Horvath de la Anna Horvath.

În nr. 4/1999, într-un grupaj de poezii cu genericul „*Colindele țării*“ este publicată colinda cu titlul „*Csendes éj*“.

Poezii în limba maghiară apar în nr. 1/2011, în cele două pagini dedicate copiilor: „*Micul cenăzean*“: Jánosi Pául-Alexandru – „*Karácsony*“; Bálint István - „*Téli játék*“. Ambii autori erau elevi în clasa a II-a.

Primul articol în limba maghiară apare în nr. 5/2013, sub semnătura lui Groza Dániel: „*Légy alázatos*“.

În nr. 5/2016 apar descrieri în maghiară ale Cenadului și ale câtorva obiective de interes turistic: „*Csanád*“, „*A Szent Gellért szobor*“, „*Községi múzeum*“ și „*Szent Gellért Szarkofág*“.

În nr. 6/2016, sub semnătura lui Bene Tamás, sunt publicate articolele „*Iffúsági adventi gyertyagyújtás Facsádon*“ și „*Kolping születésnap és évi közgyűlés*“.

Limba sârbă

Cu prilejul „*Maratonului cântecului și dansului popular sârbesc*“, desfășurat la Cenad pe 18 mai 1997, „*Cenăzeanul*“ nr. 3/1997 va publica un amplu rezumat, în limba sârbă, al cărții „*Срби у Румунију*“ (Sârbii din România) scrisă de istoricul sârb Ljubivoje Cerović, apărută la Novi Sad în 1991.

În nr. 4/1999, într-un grupaj de poezii cu genericul „*Colindele țării*“ este publicată colinda cu titlul „*Rojdestvo*“.

În numărul 4/2013 (pag. 5) apare și un articol în limba sârbă, de fapt un foileton semnat de Iavorka Markov Iorgovan: „...Хлеб наш насущни дај нам данас...“ (Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi). În nr. 5/2013 continuă foiletonul semnat de I.M. Iorgovan. În plus, apare un text despre sârbii din Cenad, semnat de Slavka Bojin: „*Срби у Чанаду*“.

În nr. 6/2013, pe lângă foiletonul semnat de Iavorka Markov Iorgovan, Slavka Bojin publică articolul „*Божјић, Божјић – благи дан*“. În nr. 1/2014, pe lângă foiletonul lui I.M. Iorgovan și care se va termina în nr. 5/2014, Slavka Bojin vine cu articolul „*Светосавски празник*“ (Praznicul de Sf. Sava), iar în nr. 3/2014, cu „*Храмовна слава у Чанаду*“ (Rugă la Cenad).

În nr. 6/2014 este publicat interviul lui Dușan Baiski cu profesorul Dragoljub P. Badrljica din Mokrin, cu titlul „*Паметан човек сумња у све а будала верује у све*“ (Omul deștept suspectează totul, iar nătărăul crede totul).

În nr. 1/2015, Slavka Bojin publică articolul „*Светосавска прослава*“ (Sărbătoarea de Sf. Sava), Liubomir Stepanov va scrie un articol despre istoria Cenadului, „*Чанад*“, și tot în acest număr începe publicarea în foileton a textului nesemnat cu titlul „*Живот и дело Светога Саве*“ (Viața și opera Sfântului Sava), ultima parte văzând lumina tiparului în nr. 3/2015.

În nr. 5/2016 apare descrierea Cenadului și texte despre câteva obiective de interes turistic: „*Чанад*“, „*Опитински Музеј*“, „*Манастир Морисена*“, „*Споменик Св. Герхарда*“, „*Резервација Шума*“.

Până la nr. 4/2017 inclusiv, în revista „Cenăzeanul“ au fost publicate (cu tot cu coperte) peste 1.600 de pagini, cu peste 2.000 de articole și alte peste 2.000 de fotografii. Din care doar două-trei duzini de pagini în alte limbi decât româna, respectiv lucrările amintite mai sus. Procentul din totalul de pagini și materiale este incredibil de mic în comparație cu ponderea pe care o au etniile minoritare în totalul populației din Cenad. Fără doar și poate, singurii vinovați sunt intelectualii care le reprezintă la nivel local.

Sportul, un alt fel de a fi

Fotbal

Nu degeaba i se spune fotbalului Sportul rege.

De-a lungul istoriei sale de un sfert de veac, chiar dacă mai rar în ultimii câțiva ani, revista „*Cenăzeanul*“ a consemnat multe momente sportive din viața localității. Articolele publicate se pot constitui în documente de bază pentru o potențială monografie sportivă. Desigur, numai și numai dacă cineva își va asuma un asemenea rol, cel de monograf, o muncă deloc ușoară, extrem de cronofagă.

Ion Savu este și cel dintâi redactor care va scrie și publica în „*Cenăzeanul*“ și aceasta în chiar nr. 1/1993, pag. 7, primul articol despre sportul cenăzean. Evident, cu titlul „*Sport*“. Spune el: „*În comuna noastră, mai cu seamă în ultimele decenii, fotbalul și handbalul au constituit principalele preferințe ale cetățenilor. Odată cu plecarea masivă a șvabilor, handbalul a pierdut mult teren, dacă nu chiar a dispărut. Chiar și în școală.*“ Iar în ceea ce privește fotbalul, acesta rezistă, dar din ce în ce mai chinuit. „*Am în față un caiet pe care l-am găsit în sertarul unui inimos funcționar de la primărie. Caietul este, de fapt, un registru de evidență a meciurilor de fotbal disputate de «MUREȘUL» Cenad în anii 1959 și 1960. Un registru care era completat etapă de etapă, meci de meci de către chiar jucătorii de atunci, cu detalii dintre cele mai interesante. Un fel de cronici ale meciurilor.*“ În opinia noastră, acest caiet ar trebui, firește, să intre în inventarul punctului muzeistic local. Ori măcar în arhiva Primăriei.

Autorul amintește, bazându-se pe respectivul caiet, de un meci din vara anului 1959, dintre echipele de fotbal din Cenad și Sănnicolau Mare, terminat cu scorul de 4-2 în favoarea cenăzenilor, dar și numele fotbaliștilor, formația fiind „*așezată în teren după sistemul brazilian. Antrenorul se numea Iosif și era profesor. Un bun profesor și la catedră, dar și pe gazonul verde.*“

Pentru reînprospătarea memoriei cenăzenilor, iată și formația cu pricina, notată din caiet de către I. Savu:

Jung – Crăciun, Oniță, Radu N., Covaci - Vlascici.

Tosici – Radu Gh. – Nyari – Jivici – Fazekas.

Mai jucau: Isac, Nedelcov, Milan, Piciu, Goia, Despinoiu, Martinic, Iancov, Pavlovici, Marianuț.

Numai că, va observa autorul articolului, nici fotbalul cenăzean nu mai era ceea ce a fost, acest sport fiind deja o oglindă a realității social-economice din primii ani de după evenimentele din decembrie 1989.

În nr. 2/1993, în articolul „Remember sport“, Colț Alb va relata despre meciul de fotbal din 9 august 1959, în șaisprezecimile „Cupei satului bănățean“, dintre „Mureșul“ Cenad și „Checiana“ din Checea, în care cenăzenii au câștigat cu 2-1. Același autor va nota cu amărăciune în articolul alăturat „Tableta de spectator“: „Cenăzeanul fură. Fură și el ce poate. Nu mi-o luați în nume de rău. E drept, nu toți fură. Fură numai unul. Dar să nu-mi spuneți mie că aceia care au «mutat» gardul sunt din Saravale sau Kiszombor. Nu, sunt tot de-ai noștri și atâta timp cât nu sunt prinși și demascați apreciem că toți cenăzenii au participat la «mutarea» gardului. Aș vrea să cred că o dată cu primenirea de Paști vom primeni și stadionul. Să-i cumpărăm un gard. Unul mic, dar să fie.“

În nr. 5-6/1993, este publicat un amplu articol, nesemnat, cu titlul „Cronica turului la fotbal“, cu indicația continuării în numărul următor. Într-adevăr, textul va continua în nr. 1/1994, de data aceasta semnat: Cronicar sportiv. În nr. 2/1993, articolul „Cum am demarat pregătirile pentru returul campionatului“ este semnat de Ion Covaci, antrenorul echipei „Morisena“. Cenadul se afla pe locul 2 din seria I a Campionatului județean de fotbal.

În nr. 3/1994, Gheorghe Anuichi publică un interviu¹ cu Iacob Tudor, veteranul echipei de fotbal. Iar Cronicar sportiv semnează textul „A începutul returul la fotbal“.

Cronicar sportiv va semna și în următoarele numere ale revistei. Dar, începând cu nr. 7-8/1994, va începe să scrie în forță despre fotbal și Gheorghe Anuichi. Dacă în „Final de tur la fotbal“ radiografiază ultimele șapte etape, în care a jucat Cenadul, în articolul „Undă verde spre divizia «C»“ va încheia cu optimism: „Dacă vom aborda cu toată seriozitatea returul care urmează nimic nu ne mai poate împiedica ca în toamnă să jucăm în divizia «C»“. Cenadul terminase turul pe locul 3.

Ion Covaci, antrenorul echipei de fotbal „Mureșul“ Cenad, va semna o „Scrisoare deschisă“ în nr. 1/1995, în care face o analiză nu doar a echipei pe care o antrenează, ci și a dezinteresului cenăzenilor față de echipă și a jocurilor de culise din lumea fotbalistică. Același Cronicar sportiv semnează în nr. 8/1995 articolul „S-a fluierat sfârșitul turului“. Echipa din Cenad terminase pe locul 1.

După cum avea să noteze Cronicar sportiv în nr. 6/1996, echipa „Mureșul“ a reușit să promoveze în Divizia C. O analiză întinsă pe două pagini apare sub semnătura Cronicar sportiv în nr. 8/1996: „Întregul tur în Divizia «C» al echipei de fotbal din Cenad“, iar prof. Gh. Doran semnează un interviu cu antrenorul secund, Ion Covaci, intitulat „Am să vă spun câteva păreri care vor deranja“. Cenadul terminase pe locul 6 și-și schimbase denumirea în „Mureșul Morisena“, lucru firesc având în vedere că sponsor era Societatea Agricolă

¹ A se vedea „Jacob Tudor“ din capitoul „Cenăzeni cu nume și (p)renume“.

„Morisena“ din Cenad. După terminarea returului, echipa va termina pe un onorant loc 6.

În cele două pagini de sport din nr. 2/1998, Cronicar sportiv scrie „Zigzag prin tur la fotbal“, Gheorghe Anuichi semnează articolul „Porecle“, iar Spectator (după stil pare a fi tot Gh. Anuichi) va semna „Concluzii finale“, în care va nota: „Cedarea locului ocupat de echipa cenăzeană în divizia «D» echipei Politehnica II din Timișoara s-a dorit a fi benefică ambelor echipe: cenăzenii să urmărească jocuri de calitate, iar timișorenii să-și «rodeze» în această divizie tineretul, viitorul echipei lor și veșnicile rezerve care nu prind lotul din divizia «B»“.

Gh. Anuichi și Ioan Radu vor semna împreună materialul „Retrospectiva fotbalului cenăzean“ în nr. 1/1999, oferind și clasamentul final 1960-1961, în care Cenadul se afla pe primul loc, astfel că după trei meciuri de baraj a obținut dreptul de a evolua în Campionatul regional II. Președintele echipei „Mureșul“ era dr. Constantin Popescu, președinte de onoare – ing. Ioan Rusu, organizator de competiții – Ioan Mirciov (Pik), antrenor – Constantin Iosuf, cronicari sportivi – Ionel Crăciun și Constantin Vlascici, casier – Valeriu Boldovici. Iar sponsor, Gospodăria Agricolă Colectivă.

Ioan Radu va semna în nr. 3/1999 interviul „Oare nu suntem în stare să ne ținem o echipă nici măcar în județ“, realizat cu Nicolae Radu² (Lae Bănădicu), unul din componenții de bază ai echipei de aur a fotbalului cenăzean. În același număr, Cronicar sportiv tocmai notase: „Promovată fără dureri în județ“.

Cronicar sportiv va scrie în articolul „Vine returul!“, publicat în nr. 1/2001: „Facem apel și cu această ocazie la spectatorii care evită stadionul, privind meciurile prin gardul de sârmă, măcar de două ori pe lună să renunțe la 2-3 deți de răchie și să vină în rândul galeriei cenăzene, acolo, pe stadion.“ Aceasta după ce în „Retrospectiva fotbalului cenăzean“ în nr. 1/1999 se amintea că „Media spectatorilor la meciuri a fost de 500-600, iar la meciul cu Făgetul au fost peste 1.000 de spectatori, în marea lor majoritate cenăzeni, dar și din alte localități precum Sânnicolau Mare, Tomnatic, Dudeștii Vechi, Beba Veche.“ Însă asta se întâmpla în campionatul 1961-1962, când televiziunea³ făcea în România primii pași, iar accesul pescarilor la Mureș era interzis și nu existau nici canalele de desecare bune pentru pescuit.

Un articol interesant prin informațiile transmise este cel intitulat „Curiozități ale sportului cenăzean“, scris de Gh. Anuichi și Ioan Radu și publicat în nr. 2/2002, pe care-l redăm aproape integral: „În decursul anilor, în Cenad au jucat fotbal, în aceeași perioadă sau în ani diferiți, frați. În timpuri diferite au evoluat tatăl și apoi copiii lui, într-un singur caz chiar trei feciori, urmași ai aceluiași fotbalist.

² A se vedea „Nicolae Radu“ din capitolul „Cenăzeni cu nume și (p)renume“.

³ Prima emisiune a avut loc la 31 decembrie 1956, iar în 1959 abia dacă avea 10.000 de abonați. În 1965, acoperea doar 40% din teritoriul național (vezi <http://radioromaniacultural.ro/60-de-ani-de-la-infiintarea-televiziunii-romane/>).

Astfel, lui Boldovici Valer i-a urmat Boldovici Vasile; lui Harkai Matei, Harkai Iosif; lui Jivici Țvetco, Jivici Emil; lui Radu Nicolae, Radu Dimitrie; lui Beke Ștefan, Beke Tiberiu; lui Todici Sava, Todici Miladin; lui Fazekaș Ioan, Fazekaș Ioan jr.; lui Matei Viorel, Matei Lilian; lui Covaci Ioan, Covaci Ionuț; lui Crăciun Ioan, Crăciun Cosmin; lui Crăciun Constantin, Crăciun Eugen; lui Radu Ioan, Radu Sorin, Radu Călin și Radu Cosmin; lui Păț Silviu, Păț Cristian.

Și iată acum paleta fraților fotbaliști care au jucat în echipa Cenadului: Regep Irimie și Regep Todorică; Jivici Vitomir și Jivici Vasa; Zarici Marinco și Zarici Nica; Jivici Țvetco și Jivici Milan; Jivici Emil și Jivici Predrag; Covaci Ioan și Covaci Gheorghe; Crăciun Gheorghe și Crăciun Ioan; Gruu Tiberiu și Gruu Olivian; Crăciun Emil și Crăciun Nicolae; Arato Florin și Arato Ciprian; Balthazar Horst și Balthazar Herbert (gemeni); Kurth Helmut și Kurth Herbert (gemeni); Radu Sorin, Radu Călin și Radu Cosmin.“

Din păcate, cu una-două excepții, articolele dedicate fotbalului nu au fost și nici nu sunt însoțite de fotografii. Nici măcar în ultimii ani, când telefoanele mobile au atins performanțe fotografice de neimaginat. Dealtfel, rar se poate bucura „Cenăzeanul“ de fotografii din actualitatea imediată, lipsa de interes a cenăzenilor fiind absolut de neînțeles.

Întrucât nu ne-am propus a scrie o monografie a fotbalului cenăzean, ne oprim aici, rămânând ca persoanele interesate să consulte arhiva revistei noastre pentru a citi în detaliu toate textele dedicate sportului-rege.

Handbal

Despre handbal s-a scris extrem de puțin în paginile revistei noastre, acest sport nemaifiind de actualitate în comună după 1989 și mai cu seamă după plecarea în masă a șvabilor cenăzeni. În nr. 2/2007, Gheorghe Anuichi face o scurtă radiografie a istoriei acestui sport. Astfel, handbalul în 7 (urmas al celui în 11) ia ființă la Cenad în 1970, sub denumirea de „Mureșul“. Antrenamentele și jocurile s-au desfășurat pe un teren aflat în incinta fostei Gospodării Agricole de Stat. Acesta a fost bituminat în 1972, pe cheltuiala Cooperativei de Consum Sânnicolau Mare, unde contabil-șef era cenăzeanul Nicolae Schmelzer, devenind primul teren de acest fel din mediul rural din vestul țării. Din echipă au făcut parte: Jung Anton, Fortner Ioan, Fortner Helmuth, Schüssler Anton, Schüssler Nicolae, Lux Ioan, Wunder Nicolae, Latsch Thomas, Annabring Ioan, Annabring Petru, Kühn Petru, Burger Iosif, Zomboraț Jivan, Schulde Nicolae, Schulde Ioan, Crăciun Aurel. Din cauza lipsei de bani pentru deplasări, baremuri pentru arbitri și observatori etc., echipa s-a desființat în 1978. Antrenori au fost Johann Wunder, Franz Kahles, Nicolae Schmelzer, Helmuth Faller și Toni Jung, acesta din urmă un fel de factotum: căpitan de echipă, trezorier, delegat etc. În perioada 1972-1975, echipa a evoluat în campionatul județean de handbal, cea mai bună clasare fiind locul opt, în 1974. A luat un excelent loc doi în „Cupa Tineretului“ la sate. După emigrarea șvabilor, membri echipei au mai ținut legătura între ei.

Echipa de handbal „Mureșul“ din Cenad. Colecția foto: Johann Wunder.

Gh. Anuichi va nota: „...*interesant este faptul că marele jucător Hansi Schmidt, născut la Teremia Mare, jucător la «Poli» Timișoara, «Steaua» București și, apoi, la Gummbribach – Germania, campion mondial de nenumărate ori, câștigător al diferitelor cupe naționale și europene, a debutat în handbalul în 11 la Cenad, când cenăzenii s-au impus categoric cu 17-1. Atunci Hansi era doar un copil. (Norocul cenăzenilor).*“

Tot Gheorghe Anuichi va semna un interviu⁴ luat lui Jivița Zomboraț, portarul echipei de handbal, singurul etnic sârb din echipă, text publicat în nr. 3/1996, cu titlul „*De mic copil băteam mingea pe străzi*“.

Patru imagini ale echipei de handbal din colecția lui Johann Wunder au apărut pe coperta I a „*Cenăzeanului*“ nr. 5/2016.

Tenis de masă

Dacă pentru fotbal ajunge și un maidan, alte sporturi necesită condiții și suport tehnic special. La Cenad s-a jucat tenis de masă atâta vreme cât a existat o masă destinată unui asemenea sport. Din articolul scris de Ioan Radu, cu titlul „*Nu numai fotbal*“, din nr. 2/1999, reiese că și Cenadul a avut epoca sa de glorie la tenis de masă în perioada 1959-1961, prin Milan Marianuț⁵.

⁴ A se vedea „*Jivița Zomboraț*“ din capitolul „*Cenăzeni cu nume și (p)renume*“.

⁵ A se vedea „*Milan Marianuț*“ din capitolul „*Cenăzeni cu nume și (p)renume*“.

Călărie

Prof. Gheorghe Doran va publica în nr. 4/2008 un scurt interviu cu Alexandra Harkai, elevă din Cenad, practicantă a echitației la herghelia din Sânnicolau Mare a Lilianeii Matei. „*În șa mă simt bine și relaxată*“, va declara adolescenta. Deși la început au fost mulți care s-au îndrăgostit de acest frumos sport, au mai rămas doi cenăzeni, ea și Andrei Milan Socol, devenit ulterior campion național la călărie. Despre acesta din urmă va scrie prof. Gh. Doran în nr. 5-6/2008, iar Dușan Baiski, un interviu⁶.

Patinaj

Iarna, sportul preferat al băieților, ba chiar și al fetelor, era patinajul pe bălțile și șanțurile înghețate din Cenad. Mai rar cu patine adevărate, ci mai mult cu așa-numitele corciuri, făcute din lemn, cu fier-beton aplicat pe partea ascuțită. Desigur, plăcerea lunecatului pe gheață anihila orice rețineră vizavi de aceste patine rudimentare.

Întâmplător sau nu, cel care avea să facă cea mai frumoasă ispravă pe gheață avea să fie Vasile Marius Popa⁷.

Alte sporturi

În nr. 4/1993, Colț Alb va pomeni despre intenția organizării unui concurs de minifotbal și a unuia de șah pentru copii cu vârsta între 9-11 ani.

În nr. 2/2000, în articolul „*Mens sana in corpore sano*“, Gh. Anuichi avea să scrie: „*La școală, la orele de educație fizică jucam fotbal, handbal, volei, dar cel mai mult se juca oină, Cenadul în acea perioadă fiind singura școală din mediul rural, din fosta regiune Banat, în care se practica oina, adică sportul național al românilor.*“ Și tot el mai nota: „*În acea perioadă am avut un campion regional la haltere în persoana domnului Damian Teodor...*“

Colț Alb va nota în nr. 1/2007: „*Ce ziceți de un teren de tenis în incinta complexului cultural care se va construi în 2007?*“ Va reveni în nr. 4/2007: „*Cenăzenii nu sunt prea îndrăgostiți de tenisul de câmp. În afară de George Ivașcu, dr. Petru Velciov și colegul nostru Ion Savu. Cei trei au trasat și vopsit terenul de tenis din incinta sălii de sport din Sânnicolau Mare, pe cheltuiala și munca lor.*“

Cenăzenii practică și competițiile auto-moto, avocatul Dan Muntean⁸, redactor al revistei noastre fiind unul dintre pasionații întrecerilor cu autoturismul, el povestind pe larg despre pasiunea sa în interviul pe care i l-a luat D. Baiski în nr. 2/2017:

„*Am început participarea la competițiile automobilistice relativ târziu, în*

⁶ A se vedea „*Andrei Milan Socol*“ din capitolul „*Cenăzeni cu nume și (p)renume*“.

⁷ A se vedea „*Vasile Marius Popa*“ din capitolul „*Cenăzeni cu nume și (p)renume*“.

⁸ A se vedea „*Dan Muntean*“ din capitolul „*Dincolo de semnături*“.

anul 2012. Atunci mi-am achiziționat prima mașină, un „Seat Leon“, cu care am concurat în acel an în *Campionatul Județean de Automobilism A.C.R. Timiș și în Campionatul Regional de Automobilism F.R.A.S., în competiții de rally sprint și viteză pe traseu montan VTM, aproximativ 10 etape pe an. În anul 2013, mi-am achiziționat a doua mașină, un „Renault Clio RS“ pregătit special pentru competiții sportive, cu care am devenit campion general la clasa 3 în anul 2013, în Campionatul Regional. Am continuat în Campionatul Județean de Automobilism A.C.R. Timiș și în Campionatul Regional de Automobilism F.R.A.S., concurând mai ales în competițiile de viteză pe traseu montan.*

Competițiile la care am participat s-au desfășurat la Reșița, Oravița, Nădrag, Hunedoara, Râușor, Gurahonț, Arad, Timișoara, Deta, Buziaș, chiar și în Sănnicolau Mare, până în anul 2015, se desfășura un concurs de rally sprint.“

În interviul din nr. 3/2017, semnat de D. Baiski, Tiberiu-Ioan Bociat⁹, comisar-șef în cadrul Poliției de Frontieră și redactor al „Cenăzeanului“, va descrie și va povesti despre pasiunea sa, geocaching-ul:

„Geocaching este un joc bazat pe poziționare GPS. Jocul constă în găsirea unor cutii cu „comori“ numite geocache sau cache, care sunt ascunse la anumite coordonate geografice. Totul este înregistrat pe site-ul www.geocaching.com, unde pot fi văzute coordonatele cutiilor (cache-urilor) ascunse în toată lumea” - citat din prezentarea jocului făcută pe pagina oficială a Geocaching România www.geocaching-romania.ro.“ Până la finalul lunii iunie 2017, el identificase în călătoriile sale în țară și peste hotare peste 500 de „comori“, dar a și „plantat“ câteva zeci, inclusiv la Cenad, geocaching-ul fiind un mijloc ideal de promovare a obiectivelor turistice.

Unii tineri cenăzeni practică ceea ce se numește parkour¹⁰ în pădurea locală, însă în „Cenăzeanul nu s-a scris încă nimic despre ei, ca atare nu putem utiliza vreun text în acest sens, ci ne bazăm pe cele câteva videoclipuri de pe Youtube.com.

⁹ A se vedea „Tiberiu-Ioan Bociat“ din capitolul „Dincolo de semnături“.

¹⁰ Parkour este o disciplină fizică inspirată de mișcarea corpului omenesc. Se concentrează pe mișcarea eficientă, neîntreruptă înainte, peste, pe sub, în jurul și prin obstacole (atât naturale cât și artificiale) într-un anume mediu înconjurător. Astfel de mișcare poate apărea sub formă de fugă, sărituri, cățărări și tehnici mai complexe. Scopul parkour-ului este ca practicantul să-și adapteze mișcarea la orice obstacol din calea sa (sursa definiției: Wikipedia).

Pasiunea, bat-o potca...

Este imposibil de spus când a trăit, cum s-a numit și ce pasiune avea primul cenăzean. Meritul revistei „Cenăzeanul“ este acela că, de-a lungul istoriei sale, a scris despre câțiva cenăzeni și pasiunile lor.

O parte din „colecția“ de cupe și diplome primite la diverse concursuri regionale, naționale și internaționale de către Gheorghe Anuichi

Filatelie

În interviul cu titlul „*Câte ceva despre filatelie*“, al cărui autor a fost Colț Alb, cenăzeanul Gheorghe Anuichi precizează¹ că, cităm: „*Un singur lucru, dar foarte important. La Cenad, în anul 1971, se puneau bazele primului cerc filatelic sătesc din România. Avea la început 24 membri.*“ Până la data interviului, Gh. Anuichi a participat la 15 expoziții naționale, temele preferate fiind cele de ordin sportiv, afirmând că deține „...*cea mai completă colecție din țară legată de Jocurile olimpice de la Moscova. Mă pot lăuda cu trei medalii de argint câștigate la nivel național.*“ În același interviu, va pomeni de un alt cenăzean filatelist, Gheorghe Oncea, precizând că este „...*un împătimit al monedelor, medaliilor,*

¹ „Cenăzeanul“ nr. 3/1993, p. 6.

Din colecția de timbre a lui Gh. Anuichi.

Anuichi a donat o parte din colecția sa muzeului local și se speră că după darea în folosință a noului cămin cultural, noile spații muzeale ce se vor crea acolo vor scoate mult mai bine în evidență inclusiv monedele în discuție.

Un alt mare colecționar de monede și bancnote este Gheorghe Oncea, care deține bancnote în perfectă stare din foarte multe țări ale lumii.

Câteva porumbei din voliera lui Gh. Anuichi.

ilustratelor.“ Tot Gh. Anuichi va și fi cel care-i va lua prietenului său un interviu², în care acesta va preciza că pasiunea pentru filatelie o avea de cel puțin două decenii, el colecționând îndeosebi timbre cu tematicile: fotbal, jocuri olimpice și steme de orașe, cu cele despre fotbal participând la expoziții naționale.

Numismatică

În nr. 2/1993, este publicat un interviu cu Gheorghe Anuichi, semnat Numismaticus, în care acesta își dezvăluie preocuparea pentru colecționarea de monede, el deținând exemplare de monede romane rare găsite pe vatra Cenadului, unele aflate în circulație înainte de ocuparea Daciei, chiar de pe vremea împăratului roman Vespasian (69-79 e.n.). Trebuie reținut faptul că

Ceea ce trebuie neapărat consemnat e faptul că, de regulă, colecționarii nu se limitează la o singură colecție, filatelie ori numismatică, ci adună în paralel și alte obiecte: cărți poștale ilustrate, insigne etc. Și, de regulă, colecționarii sunt de sex masculin.

În textul său „Circulația monetară pe teritoriul Cenadului“, din nr. 7/1996, Gh. Anuichi face în final precizarea: „Marea majoritate a pieselor descrise se află în colecția autorului; unele date despre modul

² „Cenăzeanul“ nr. 5-6/1993, p. 8.

cum au fost găsite le-am primit de la domnul farmacist Schifman Geza, actualmente emigrat din țară în Germania.“

Insignofilie

În interviul publicat în nr. 5-6/1993, realizat de Gh. Anuichi, cu titlul „Azi despre insigne“, Gh. Oncea vorbește despre colecția sa de insigne pe diverse teme (fotbal, jocuri olimpice și, respectiv, blazoane de orașe), dintre care „...cele mai dragi sunt cele legate de fotbal, tematică care însumează în colecția mea mai bine de 3.500 bucăți cu cluburile din întreaga lume, începând cu A.C. Milan, Porto, Benfica sau Santos și terminând cu echipe mici din diviziile inferioare.“ De asemenea, pomenește de participări la competiții naționale cu tema „fotbal“, dar și de o mare expoziție de insigne pe care a organizat-o la Școala Generală din Cenad.

Din colecția de insigne a lui Gh. Oncea.

Columbofilie

Desigur, nu toți cei care au acasă porumbei sunt columbofili. Fără mari pretenții decât niște spații de cuibărit sub streășina casei ori un șopron deschis, porumbeii sunt preferați pentru carnea lor gustoasă și ușoară și, cum scot mai multe rânduri de pui pe an, au jucat și mai joacă rolul de... frigider viu și la îndemână. Însă nu o dată și-au văzut cenăzenii cum le mor porumbeii „cu sacii“, fiindcă au mâncat pe câmp semințe de grâu otrăvite.

Adevărații columbofili nu-și lasă libere păsările, mai puțin la concursurile de profil și atunci doar pentru porumbeii voiajori. Și cum această pasiune „se fură“ de la cei mari (frați, tați, unchi, vecini), puștii cenăzeni prind repede îndemânarea necesară

Traforaj de Liubomir Mendebaba.

Imagine din curtea cu flori și cactuși a dnei Rodica Pitic.

pentru a crește porumbei de rasă, de calitate. Însă cine e prins de febra pe care doar pasionații adevărați o pot simți, acela nu se mai mulțumește cu a se bucura de unul singur, ci simte nevoia de a-și împărtăși bucuria. De unde și concursurile de profil. Și cu cât pasiunea e mai mare, cu atât mai departe va călători pentru a-și arăta colecțiile și a vedea ceea ce au alții. Desigur, și cheltuielile sunt pe măsură, spre disperarea soțiilor acestora.

Printre cei mai împătimiți columbofilii din Cenad este, fără doar și poate, Gheorghe Anuichi, care deține și calitatea de arbitru național în materie.

După cum reiese din interviul luat lui Gh. Oncea de către prietenul și colegul său de muncă Gh. Anuichi, publicat în nr. 7-8/1994, și acesta este columbofil, din 1975, în 1994 având în volieră 36 de perechi de porumbei, din patru rase de agrement (Romani, King, Gulerăți și Jucători). Prima expoziție la care a participat a fost în 1986, la Sănnicolau Mare, dar a luat parte și la competiții naționale, câștigând numeroase diplome, premii și titluri, inclusiv pe cel de campion național cu rasele Romani și King.

Pasiunea pentru creșterea porumbeilor de rasă este mare la Cenad, cel puțin așa reiese din articolul lui Gh. Anuichi intitulat „*Columbofilie sau porumbelel*

călător“, publicat în nr. 4/1999. Eroul este Tibi Cornut (pe-atunci în vârstă de 27 de ani) care și-a descoperit această pasiune pe când avea 12 ani, influențat fiind de vecinul său, Jivco Unceanschi, acesta dăruindu-i exemplare din rasa Voiajor. Tibi deținea pe-atunci peste 60 de perechi. La un concurs de 450 km, unul dintre porumbeii săi a sosit cu plutonul fruntaș.

În articol este amintit și dr. Marius Munteanu, care-și avea crescătoria de porumbei la Cenad, dar și tinerii cenăzeni Ioan Șerban, Viorel Sinitean și Ion Mirea.

Pirogravură, traforaj

Cu siguranță, în Cenad cel mai cunoscut pentru aceste pasiuni este Liubomir Mendebaba (n. 20 martie 1948, la Cenad), care s-a apucat de pirogravură și traforaj la vârsta de 30 de ani. O primă referire despre pasiunea sa apare în nr. 4/1993, sub semnătura lui Colț Alb, articolul purtând titlul „*Minuni în lemn*“. Autorul relatează cum a dat în stația C.F.R. din Teremia Mare de un tablou cu schema stației realizat de Liubomir. „*La locuința lui găsești printre candelabre, lustre, turnuri medievale, toate lucrate cu o finețe de bijutier, și o machetă a Catedralei Sfântului Ștefan din Viena. Lucrarea are o lățime de 60 cm, lungimea de 80 cm și înălțimea de 150 cm.*“

În nr. 7/1995, Gh. Anuichi anunță deschiderea, pe 12 octombrie 1997, la Biblioteca sârbească din Timișoara, a expoziției de lucrări de traforaj, la care printre cei peste 100 de invitați prezenți au fost și consulul general al Iugoslaviei la Timișoara, Slobodan Krečković, viceconsulul Nada Latinović, reporteri din presa scrisă și televiziune, iar la final au cântat cenăzenii din formația de tamburași „*Lale sa Moriša*“.

Seria pasionaților de pirogravură și traforaj continuă cu Ioan Gh. Covaci, despre care a scris prof. Gh. Doran în articolul „*Un om cu mai multe preocupări*“ în nr. 1/2003, ceferist în perioada 1961-1991. „*În timpul său liber, în serile și nopțile de iarnă și-a îndreptat privirea spre unele materiale ce-i stăteau la îndemână: paie, tulpini de porumb cărora, cu migală, le-a dat aripi, transformându-le în minunate și autentice opere de artă. A trecut apoi la traforaj: prin tăiere, perforare și lipire a realizat miniaturi ale unor obiective turistice foarte cunoscute.*“

Pictură

Pictura este un alt domeniu de care s-au arătat interesați unii cenăzeni. În articolul intitulat „*Pepe*“, din nr. 1/2004, prof. Gh. Doran scrie despre Petre Valco (zis și Pepe), tinichigiu de meserie, însă care, din dragoste pentru formă și culoare, va urma cursurile Școlii Populare de Artă din Timișoara, secția de pictură, pe care o absolvă cu nota maximă, 10. „*Temele preferate sunt cele religioase, dar mai ales florile. Reproducem în revistă o parte din creațiile sale, cu gândul că odată, când va avea un număr mai mare de tablouri, cu ajuto-*

rul Asociației culturale «Concordia» din comună, să-i organizăm o expoziție personală în care publicul larg din Cenad să-i cunoască și să-i admire talentul. “

Flori, cactuși, arbuști

Dacă fetele colecționează șervețele de masă, femeile trec la colecții de diferite specii de flori de apartament sau grădină, (violete de Parma, mușcate, primule, lalele etc.), pasiunea moștenindu-se, de regulă, în familie.

Cu siguranță, cea mai mare colecție de flori, plante ornamentale, cactuși și arbuști din Cenad o deține farmacista Rodica Pitic, ale cărei curte și grădină se bucură mereu de culoare, indiferent de anotimp. Fotografiiile cu cele mai frumoase sale flori au fost de mai multe ori pe copertele revistei noastre, bucurând ochii cititorilor. Spre deosebire de colecțiile așa-zis „moarte“, ce necesită doar spații de depozitare adecvate, cele vii, de porumbei, animale mici, plante etc. necesită îngrijire permanentă, deci multă muncă. Celor specifice zonelor tropicale le trebuie iarna spații generoase, luminoase și ferite de îngheț. La fel, și bulbii unor plante trebuie scoși vara sau toamna și feriți de îngheț, iar primăvara replantați. Acestea sunt motive pentru care unii se specializează pe plante de apartament, pe anumite specii. Bărbații preferă colecțiile de cactuși, „Cenăzeanul“ relatând la un moment dat despre colecția lui Gheorghe Oncea. Iar Colț Alb afirmă în nr. 1/2008: „Poate nu vă vine să credeți, dar Ghiță Oncea are o «colecție» de peste 300 de cactuși. “

Pescarul cenăzean

De ce le dedicăm pescarilor un întreg capitol? Simplu. Este o pasiune în masă a cenăzenilor de ieri și de astăzi. Nu deținem dovezi că vreun cenăzean ar fi trăit pe seama pescuitului, însă cu certitudine zeci și zeci de generații au pescuit la undiță (precizăm, la undiță) nu pentru peștele în sine, ci pentru liniștea lor interioară. Pescuitul nu e ceea ce se vede: un individ cu undița pe malul apei. Ci cu mult mai mult. Dar să nu cădem în ispita teoretizării. Și nici în a istoriei pescuitului pe plaiurile cenăzene. Să rămânem exclusiv la paginile din „Cenăzeanul“ dedicate acestei pasiuni. Și să creionăm o mini-istorie așa cum a fost aceasta surprinsă începând destul de târziu după apariția primului număr a revistei: abia în nr. 1/2006. Mai există un motiv pentru care scriem aceste rânduri: nu știm cine și când se va mai încumeta să adune la un loc toate isprăvile lor descrise în „Cenăzeanul“.

Colț Alb observa în „De-ale cenăzeanului“ din nr. 5-6/1993: *„În urmă cu mai bine de treisprezece ani, când pășeam pentru prima dată în acest colț de țară românească, pe lângă curățenia caselor și a străzilor, pe lângă hărnicia și priceperea oamenilor locului am fost frapat de o pasiune, de o nebunie colectivă pe care n-o mai întâlнисem: pescuitul. Eram confruntat zi de zi cu tot felul de oameni, unii chiar de dincolo de Timișoara, care voiau să pescuiască. Mi-a fost dat să văd tot felul de oameni, cu tot felul de scule de pescuit. Mi-a fost dat să văd oameni care au stat zile și nopți în șir pe malul apei fără măcar să prindă o broască. Am rămas uluit atunci când am văzut un pescar care după o zi de arșiță, foame și sete și-a dăruit prada unui individ care nu prinsese nimic. Pentru acesta peștele nu valora nimic. Mai presus de toate era plăcerea de a pescui.“*

Deocamdată, singurele referiri la pescarii din Cenad sunt cele din „Flash“-urile lui Colț Alb. În nr. 6/1995: *„Pentru prima dată în viața sa, celebrul pescar Silvi Pâț alege ca și Hemingway: un alt loc decât cel natal pentru a pescui. Silvi se va deplasa cu un grup de prieteni în mirifica Deltă a Dunării. O să duci tu dorul Mureșului.“*

„Și în toamna anului trecut, un grup de pescari cenăzeni au renunțat la Mureș și au coborât la Dunăre... Doar unul dintre ei și-a făcut «datoria». Nu spunem care.“, va nota Colț Alb în „Flash“-ul din nr. 1/1996.

Tot în „Flash“, cel din nr. 8/1996, va scrie: „*Se pare că pescarul anului este Ionel Cârță. Când nu zugrăvește, prinde somni și crapi de la 10 kg în sus. N-am văzut însă niciunul. Să-l credem, doar e maistor!*“ Iar în „Flash“ din nr. 2/2003: „*Nelu Cârță face ce face și între două zugrăveli prinde câte-un somn de 26 kg. Personal n-aș fi crezut, dar când mi-a spus părintele Gheorghe Covaci n-am mai comentat.*“

Colț Alb va nota în „Flash“-ul din nr. 2/2004: „*În incinta bisericii ortodoxe (române, n.n.) din Cenad puteți vedea și un prapure dăruit de către pescarii frunțași ai satului.*“ Și tot în rubrică. „*Orice s-ar spune, în comună se vorbește mai mult despre pescuit decât despre agricultură, fotbal și politică la un loc.*“; „*În perioada 12 aprilie-10 iunie, prin ordin al Ministerului Agriculturii, s-a dispus prohibiția la pescuit. «Și ce dacă?», au spus unii.*“

Colț Alb rămâne și pe mai departe cronicarul pescarilor cenăzeni. Astfel, în nr. 3/2005, el nota: „*Revărsarea râului Mureș a constituit și anul acesta o imensă bucurie pentru pescari și, evident, o mare dezamăgire pentru cei care au grădini în albia majoră a acestuia. [...] George Ivașcu nu vine niciodată cu mâna goală de la Dunăre. Iată, anul acesta în giuvelnicul lui s-a(u) regăsit nu pești, ci monografia comunei Gârnic, din Clisura Dunării. [...] Janos Sarkany susține că pe canalul Mureș-Aranca se pot pescui știuci. Deocamdată, în stadiul de mirlife...*“

O veste bună avea să fie anunțată în nr. 1/2006 de ing. Gheorghe Ivașcu, la subsolul articolului cu supratitlul „*Pescarul cenăzean*“ și cu titlul „*Cuvânt la început*“: „*Sâmbătă, 17 februarie, a avut loc o întrunire a pescarilor amatori din Cenad, pentru constituirea unei grupe de pescari amatori.*“ Referindu-se la principalele trăsături ale pescarului amator, el nota: „*Nici pescarii cenăzeni, cărora le dedicăm această rubrică, nu se abat de la asemenea trăsături specifice și valabile la nivel mondial. Ne propunem, prin metodele pe care le avem la îndemână, să venim în sprijinul pescarilor amatori din Cenad, existenți în număr foarte mare în raport cu numărul de locuitori (aproximativ 500 de pescari la o populație de 4000 de locuitori). Vom milita, în cele ce urmează, pentru crearea unei organizații locale, pentru ca o parte din cotizații să se întoarcă sub forma unor fonduri pentru diferite acțiuni: amenajări, populări, concursuri etc.*“

În nr. 2/2006, George Ivașcu avea să scrie, în deja rubrica sa „*Pescarul cenăzean*“, despre „*Constituirea organizației locale A.P.S.*“ La adunarea generală a pescarilor sportivi, care s-a desfășurat la Casa Germană, au participat mulți pescari sportivi din localitate, dar și primarul Nicolae Crăciun și, respectiv Ioan Căpățână, vicepreședintele Asociației Pescarilor Sportivi Timiș. A fost aleasă conducerea grupei și comisia de control a activității de pescuit: G. Ivașcu - organizator de grupă, Livius Dănilă - locțiitor, Dorin Dronca - gospodar de grupă cu rol de contabil-casier. În comisie: Iosif Niglaș, Ovidiu Popa, Ioan Rusu, Nicolae Maxim, Mihai Erdei.

Un număr de 25 de pescari amatori plantează 400 de puiți de plop în jurul bălții de la cimitirul ortodox.

„Prin constituirea acestei forme de organizare se facilitează obținerea de permise de pescuit și a avizelor necesare, evitându-se deplasările la Sănnicolau Mare. În plus, simultan, se obține și viza poliției de frontieră“, scria Gh. Ivașcu în articol. Însă, amintea el, nu toți pescarii înțeleg să participe la acțiunile organizației: „Mai mult, unii dintre ei folosesc mijloace de pescuit nespecifice pescuitului sportiv. Ei folosesc setci și vârșe, îndeosebi în zona «Km 0» stația Begova, acolo unde Mureșul iese de pe teritoriul României. Un alt punct de montare a sculelor prohibite este «Cantonul Miși», în albia majoră a Mureșului.“ Ca idei de perspectivă, autorul amintește la final de amenajarea și popularea cu pește a două bălți și organizarea de concursuri de pescuit sportiv.

Ceea ce s-a și întâmplat relativ repede. Fiindcă în nr. 3/2006, G. Ivașcu va relata pe larg despre un prim concurs organizat, la care au participat 30 de persoane, pe două grupe de vârstă: seniori și juniori. Acesta a avut loc pe 18 iunie, la balta numită „La Păduraru“, în două manșe, între 8-10 și 11-13. Din comisia de omologare au făcut parte G. Ivașcu și Ioan Dănilă, iar ca arbitri de stand: Mihai Erdei, Ioan Rusu și Iosif Niglas. Le-au fost alături pescarilor primarul Nicolae Crăciun și prof. Gh. Doran, cel care avea să immortalizeze eroii acestei zile, respectiv pe câștigători.

La categoria „Seniori“ au fost premiați: locul I - Andrei Haiăș – 2,95 kg; locul II – Cristi Giucuță – 2,2 kg; locul III – Mircea Merza – 2,11 kg. Menționi: Sandu Grigore, Lucian Fluieraș și Iosif Sapon. La categoria „Juniori“: locul I – Daniel Câmpan; locul II – Alexandru Lungu; locul III – Marius Maxim. „Premiile au constat în ustensile de pescuit de bună calitate și diplome primite de la A.P.S. Timiș“, va nota reporterul. De asemenea, s-a acordat „...un premiu special pentru cea mai mare captură din concurs. Acesta a fost atribuit singurei concurente din partea sexului frumos, și anume d-rei IONELA CALCIOV, care l-a reprezentat pe dl preot Gh. Covaci, reținut din motive obiective. Totuși, d-sa și-a găsit timp și a participat la festivitatea de premiere.“

După cum scrie Colț Alb în porția sa de „Flash“ din nr. 3/2006, apa liniștită a pescarilor cenăzeni a fost tulburată: „Jandarmeria din Timișoara, chiar în duminica Sfinților Constantin și Elena, a efectuat un control de proporții vizând respectarea Legii 192/1996. S-a lăsat cu amenzi și zeci de ustensile confiscate, spre necazul multor pescari.“

Furios va fi și ing. G. Ivașcu. Într-un al doilea articol din același nr. 3/2006, intitulat „Ca la noi, la nimeni“, el va scrie cu deosebită amărăciune: „La noi, mioriticii, ca la nime, se face o suprapunere de funcții și atribuții între diverse instituții, create parcă dinadins să-l încurce pe bietul pescar.“ Dar iată ce s-a întâmplat, potrivit observațiilor sale: „Astfel, în urmă cu trei săptămâni, inspec-tori de la nou creată instituție Agenția Națională pentru Pescuit și Aquacultură (A.N.P.A.), însoțiți de reprezentanți ai Jandarmeriei Timișoara, au executat un control la Cenad, aplicând amenzi, în majoritatea cazurilor fără un temei legal. Aceștia nu au contactat nici un reprezentant al Poliției locale sau al Poliției de

frontieră din Sânnicolau Mare. De asemenea, nu a fost contactată nici conducerea filialei A.P.S. Cenad, pentru efectuarea controlului. Dacă se vor mai repeta aceste controale efectuate în mod abuziv, ne rezervăm dreptul de a-i acționa în instanță pe respectivii indivizi. “ Va recunoaște însă faptul că o echipă de control, formată din pescarii locali Iosif Niglaș, Nicolae Maxim, Ovidiu Popa, Ioan Rusu și Mihai Erdei, va găsi pe teren pescari fără permis sau cu permisul nevizat, aceștia fiind „la prima abatere“, pe care i-a sancționat cu avertisment.

În nr. 4/2006, amintind despre inițiative legislative privind pescuitul și aflate în atenția parlamentarilor, ing. G. Ivașcu scria: „În ceea ce privește pescuitul pe râul Mureș, în porțiunea cât face granița cu Ungaria, am venit cu propunerea să se facă pe bază de reciprocitate, atât în privința metodelor folosite, cât și a perioadei de prohibiție, în caz contrar făcându-se o protejare unilaterală a peștilor.“ Totodată făcea cunoscută aprobarea de către Consiliul Local Cenad a sumei de 110.000.000 de lei „...pentru începerea lucrărilor de amenajare a bălții de lângă cimitirul ortodox, cunoscută sub numele «bara de la țigani»“, aceasta fiind destinată dragării a 350 m.l., la o lățime de 10 m. Iar pescarii care decideau să contribuie financiar aveau să obțină anumite facilități ulterioare. G. Ivașcu va relata și despre cel de-al doilea concurs de pescuit, care a avut loc pe 16 iulie 2006, la care concurenții au avut dreptul de a pescui fiecare cu două undițe a două cârlige fiecare, cu momeli diferite. Grupul de controlori a fost constituit din: George Ivașcu, Ioan Dănilă, Iosif Niglaș, Nicolae Maxim, Mihai Erdei, Ioan Rusu și Ovidiu Popa, susținuți puternic de „Bălan Gheorghe și de Flonta Ioan, care au asigurat micii de o calitate deosebită, bere rece și sucuri. Mulți locuitori ai Cenadului au participat la eveniment în calitate de spectatori, iar alții au venit să-i încurajeze pe concurenți.“

Concursul a avut, la fel ca precedentul, două secțiuni, la Seniori participând 30 de concurenți, iar la Juniori doar opt. Premiile, câte trei pentru fiecare din cele două categorii (pentru cantitatea de pește), dar și un premiu special. Desigur, vă facem cunoscută situația finală: Seniori – locul I – Doru Păcurar – 4,5 kg; locul II – Mircea Merza – 4,35 kg; locul III – Cristian Giurcuță – 3,5 kg. Juniori: locul I – Nicolae Pîț Mario – 3,67 kg; locul II – Denis Chira – 1,8 kg; locul III – Daniel Cîmpan – 1,2 kg. Doru Păcurar s-a ales cu premiul special, pentru un caras de 0,25 kg. Important a fost faptul că: „În privința combaterii braconajului, au fost executate controale împreună cu lucrătorii Postului de Poliție, fiind aplicate avertismente și amenzi.“

O veste bună avea să vină în nr. 5/2006, în articolul „O idee pusă în practică“, semnat de prof. Gh. Doran, care avea să noteze: „La început a fost o idee a inginerului George Ivașcu și a celor din jurul lui ca în acel loc să se înființeze o baltă de pescuit, special amenajată și care să fie populată cu puiet înainte de a fi folosită.“ Ideea era de a se săpa până la adâncimea de doi metri, asigurându-se astfel habitatul necesar prin apa din pânza fratică. Numai că, nota redactorul, „Până la finalizarea lucrării mai sunt necesare încă fonduri, și nu

puține. Dar acolo unde este înțelegere și dorința de a realiza ceva în favoarea unei colectivități se găsesc și fonduri. “

În simpaticul său stil, Colț Alb avea să noteze în „Flash“-ul din nr. 5/2006: „O dată am ieșit și eu, anul acesta, la pescuit și n-am avut loc de Silviu Păț. “ Va urma, în nr. 6/2006, articolul „O adunare importantă“, scris de Observator în cadrul rubricii „Pescarul cenăzean“, autorul referindu-se la întâlnirea din ziua de sâmbătă, 16 noiembrie 2006, principala problemă pusă în discuție fiind crearea unui club al pescarilor sportivi din Cenad, „...care să aibă drept scop administrarea noii bălți care se amenajează în prezent. “ Ideea era continuarea investiției de până atunci de 10.000 de lei, care „...acoperă doar o mică parte din resursele financiare necesare finalizării lucrării. De aceea s-a lansat ideea constituirii acestui club prin care finanțările să fie făcute prin donații, sponsorizări, cotizații sau alte mijloace de ajutorare. “ Desigur, trecem peste amănunte privind lucrările în sine. Dar... „În continuare s-a format un comitet de inițiativă alcătuit din 22 de persoane ca membri fondatori, care să contribuie prin donații, sumele urmând să acopere toate cheltuielile de constituire a clubului. Normal că acești pescari cenăzeni vor fi privilegiați ulterior, după darea în folosință a exploatației. “ Mai nota Observator în final: „Întocmirea formelor de legalizare ca persoană juridică a clubului va începe din 1 ian. 2007. “

Cu amărăciune, Colț Alb va scrie în nr. 1/2007: „Amenajarea piscicolă de lângă cimitirul ortodox pare a fi în impas. Unde-și bagă dracul coada... “ În același număr, ing. G. Ivașcu va nota în cadrul rubricii „Pescarul cenăzean“, în articolul „Evenimente și rememorări“: „Una dintre acțiunile de maximă importanță pentru activitatea pescarilor sportivi din Cenad este amenajarea pescăriei de lângă cimitirul ortodox, care a fost parțial săpată și populată prin colectarea peștilor din bălțile de revărsare (condamnați altfel la piele) “. Referindu-se la ședința pescărească din 16 decembrie 2006, la care nu a luat parte din motive obiective, el va scrie că s-au hotărât modalitățile de atragere de fonduri pentru continuarea amenajării pescăriei, ca în anul 2007 să fie finalizată. De asemenea: „Prin dragarea acestei bălți, excedentul de apă din comună va avea un debușeu considerabil, astfel că nu vor mai fi băltiri în grădini în anii ploioși. “

În stilul său caracteristic, Colț Alb va aminti în nr. 2/2007 de Francisc Fodor, care „...și-a cumpărat două undițe și pescuiește (contra cost) într-o baltă amenajată la marginea orașului Máko. Și dacă vă mai spun că prinde crapi de 5 kilograme bucata, este îndeajuns să pricepeți că este un om mulțumit. “ Dar același Colț Alb va aborda în continuare, chiar dacă doar tangențial, un subiect despre care arareori pomenește până și presa de scandal și anume vânătoarea: „Feri, care este și un vânător pasionat, ar putea să scrie în «Cenăzeanul» întâmplări petrecute în compania ortacilor săi din grupă, așa cum face George Ivașcu în legătură cu pescării. Una peste alta, întreb: De ce sunt mai mulți pescari decât vânători? “ Desigur, o întrebare absolut retorică, știindu-se foarte bine că a obține un permis de vânătoare înseamnă nu doar bani, ci și un filtru pe măsură.

Ing. G. Ivașcu se va revolta în același număr: „*Din păcate, unii dintre practicantii acestui sport, fiind certați probabil cu bunele maniere, lasă, la plecare de pe locurile de pescuit, deșeuri și tot felul de sticle și gunoaie care, pe lângă că dau o notă proastă, strică și ambientul plăcut al naturii. Îi sfătuim pe aceștia să pună toate resturile și să le depoziteze în tomberoanele de gunoi, că doar la nivel de Cenad avem constituit acest serviciu de colectare a deșeurilor menajere din comună.*“

Dar tot ing. G. Ivașcu va ridica o problemă ce-i frământă pe adevărații pescari din Cenad de mai multă vreme: „*Una dintre problemele cu specific local este faptul că pe râul Mureș, pe porțiunea graniței cu Ungaria, când la noi este perioada de prohibiție, în acest an – de la 8 aprilie până la 8 iunie, protejarea peștilor se face unilateral; mai precis, pe când ungurii pescuiesc cu pripoane, setci, vârșe, undițarul cenăzean nu are dreptul să pescuiască nici măcar cu sculele admise de regulament. De parcă peștii, în marea lor inocență, ar ști care este limita frontierei.*“

Dacă în numărul precedent al revistei, Colț Alb va observa că lucrările de dragare a bălții de lângă cimitirul ortodox se aflau în impas, ing. G. Ivașcu spera în finalizarea lucrărilor prin atragerea de noi fonduri de finanțare. Pe de altă parte, nota deja primele recorduri la pescuit: Miladin Selac ar fi prins la Mureș un somn de 2,87 kg, la acțiunea de scoatere a peștelui participând și Ianos Sarkany.

Colț Alb va face observația, în nr. 3/2007, că „*La ruga românească, nași au fost pescarii, dar la masa festivă s-a mâncat carne de... porc!*“ Într-un articol foarte scurt, ing. G. Ivașcu va semnala faptul că pe 6 iunie, la Cenad s-a desfășurat o ședință a Consiliului Local, la care a luat parte și Dorel (corect, Aurel, n.n.) Lazu, directorul A.P.S. (corect, A.J.V.P.S., adică Asociația Județeană a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Timiș, n.n.), „...*care a promis alocarea unor fonduri pentru finalizarea lucrărilor la amenajarea piscicolă de lângă cimitirul ortodox român. Și domnul primar NICOLAE CRĂCIUN și-a exprimat disponibilitatea pentru susținerea acestei acțiuni.*“

Cu o interesantă narațiune vine ing. G. Ivașcu în nr. 4/2007, în cadrul rubricii sale „*Pescarul cenăzean*“, în articolul denumit „*O zi de pescuit pe Mureș*“. Cu mult farmec și chiar umor, va descrie peripețiile aferente, probabil, majorității partidelor de pescuit de lungă durată. Desigur, „*eroul*“ prins, dar nedenumit ca specie, avea să fie tare îndărătnic: „*Adus deasupra minciocului, constatăm că nu încapă în acesta. Cu chin cu vai, reușim să-l băgăm pe jumătate și, încet, îl tragem la mal ca să-l scoatem afară.*“ De aici, altă problemă: „*Eu susțin că are 4-5 kilograme, iar Pepik – peste 6 kilograme. Cântărirea ulterioară avea să confirme că el a avut dreptate.*“ Cât despre țânțari, aceștia erau „...*lipsă la apel. Peste vreo două ore, timp în care am mai prins două plătici și un somotel pe care i-am «grațiat», eliberându-i în mediul lor, am început să strângem sculele...*“

În mozaicul pescăresc oferit de Colț Alb iată încă un fragment, apărut în nr. 5/2007: „*În toamna aceasta, maistorul Dănilă a cutreierat toate bălțile din*

Ungaria, în speranța că va prinde peștele cel mare. Nu l-a prins, însă recunoaște o excelentă organizare a pescarilor unguri și își dorește, firește, și la noi. “ Și tot el: „Miladin Selac a fost iarăși la pescuit la Dunăre. L-a însoțit dr. Petru Velciov (după o excursie fabuloasă în nordul țării) și mare lucru n-au prins. În schimb, s-au ales cu un sfârșit de săptămână cât se poate de agreabil. “

Iată, însă, un nou concurs de pescuit, în cadrul rubricii „Pescarul cenăzean“, intitulat „Concursuri de pescuit“, semnat OBSERVATOR, dar pe baza informațiilor furnizate de Liviu Dănilă. Prima competiție a avut loc pe 10 iunie, membrii comisiei fiind Liviu Dănilă, Iosif Niglaș și Gheorghe Cornut. Iar Ovidiu Popa, Mircea Merza și Nicolae Maxim (aceștia marcând și numerotând locurile pentru fiecare concurent în parte) ca arbitri de standuri. Au participat 22 de pescari, locul fiind Puțul. După trei ore, s-au schimbat locurile, iar la ora 13, concursul a fost declarat încheiat. Rezultate la categoria Juniori: locul I – Marius Maxim (1.350 g), II – Alin Dronca (1.050 g), III – Mario Păț (950 g). La Seniori: I – Gheorghe Bâr (3650 g), II – Ioan Gyurky (2.550 g), III – Tiberiu Kojo (2.400 g). Premiul pentru cea mai mare captură l-a primit Gotler Csaba pentru un crap de 360 g. Cel mai tânăr pescar, Fabian Mateiaș (opt ani), cel mai bătrân: Vasile Sivacichi (71 de ani). Sponsor a fost Consiliul Local Cenad.

Cel de-al doilea concurs s-a desfășurat tot la Puțul, pe 15 iulie, cu aceiași organizatori, după același tipic, participând 18 concurenți. La categoria Juniori, rezultatele au fost după cum urmează: locul I – Mario Păț (1.500 g), II – Alin Ioniță (750 g), Raul Covaci (500 g). La Seniori: I – Gheorghe Bâr (3.250 g), II – Tiberiu Kojo (2.950 g), Doru Păcurari (2.600 g). Premiile au constat în diplome și ustensile de pescuit.

Desigur, Colț Alb își va continua seria de flash-uri pescărești, cu un umor inconfundabil, în nr. 6/2007: „Ioan Dănilă a pierdut un pariu de 5.000 de forinți cu George Cornut. Miza era că Ioan Livius trebuia să ridice cu una din undițele sale o banală unealtă agricolă: un disc. / Eu în Grecia aș fi umblat în draci. Și noaptea. George Ivașcu, însă, ce credeți că a făcut mai mult pe acolo? A pescuit. “ Din nou, va face observația că pescăria de lângă cimitirul ortodox al Cenadului a intrat în impas. Nu va preciza însă felul acestuia.

Tonul lui Colț Alb devine aparent sarcastic în nr. 3/2008: „Nu este zi ca grupuri de cenăzeni să nu meargă să pescuiască în Ungaria. Mergeți, fraților, dacă nu sunteți în stare să vă amenajați propria baltă cu pește în Cenad. “ Într-o notă fără semnatar, din nr. 4/2008, se va semnala un concurs de pescuit desfășurat pe 30 iulie 2008, la Puțul, organizat de Asociația pescarilor sportivi din Cenad. Iată și clasamentul după cele două manșe: Juniori – locul I – Alexandru Burciu, II – Denis Iancu, III – Alin Dronca; Seniori – locul I – Marius Păț, II – Silviu Păț, III – Mircea Merza. Sponsorizată cu diplome și ustensile de pescuit de către Consiliul Local Cenad, competiția s-a terminat cu o ciorbă de pește. La rândul său, Moromete (Colț Alb, Ion Savu) nota: „GEORGE CORNUT i-a pus de-o groapă de pescuit lui IOAN-LIVIUS DĂNILĂ. Are aranjat la nisipărie. / GEORGE IVAȘCU a fost iar

la Dunăre. N-a prins mare lucru, dar cu doi șalăi tot s-a întors. Bravo, George!“

Iată și o veste bună, semnalată de Moromete în nr. 5-6/2008: „*Carmen și Lucian Jura, spre cinstea lor, au pus de-o pescărie. Nu ne mai ducem la Máko la pescuit.*“ Și tot el: „*Pavel Bornea nu este doar unul dintre cei mai buni meseriași ai satului. El știe să prepare o supă de pește unguerească a la Szegedin, mai ceva ca vecinii noștri.*“

D. Baiski avea să scrie în nr. 4/2011, articolul „*Pescăria «Anka» - o provocare pentru pescari*“, despre faptul că „...*din Vinerea Mare a lui 2011, la intrarea în Cenad dinspre Sânnicolau Mare, pe partea dreaptă, în spatele a ceea ce a fost cândva o bicărie, s-a dat în folosință pescăria «Anka», creație a unui investitor local, firma «Brandon Tim». Lucrările de dragare a bălții, teren aparținând comunei Cenad și concesionat pe o perioadă de 49 de ani, pentru un beneficiu în folosul comunității de 5% din venituri, au durat vreme de doi ani. După excavarea a peste 25 000 mc de pământ, în locul bălții și gunoaierilor s-a născut un luciul de apă de aproximativ 2,5 ha, cu o adâncime medie de aproximativ doi metri. Lacul a fost populat cu somn african și cu toată familia de crapi, cărora li se alătură carasul. Tariful pentru 12 ore de pescuit este de 50 lei/persoană, suma acoperind și maximum cinci kilograme de pește prins de pescar, cu excepția carasului, care este gratuit.*“ Pe mal fuseseră amenajate platforme de lemn pentru pescari, aceștia având însă la dispoziție și apă curentă, ustensile pentru gătit și chiar o toaletă.

Ion Savu avea să noteze în nr. 2/2012, în articolul „*Bucătăria la cenăzeni. «De gustibus non disputandum»*“ cum că „*Preotul Gheorghe Covaci și Bata Pipița sunt, după părerea mea, cei mai buni creatori de hrană pescărească și, ca unul care știe despre ce este vorba în propoziție, îi pot compara cu lipovenii din Delta Dunării. Vine tare din urmă și George Ivașcu, care, după «Operațiunea monstru» desfășurată în deltă anul trecut, e în stare să facă o ciorbă de pește fără egal în Cenad*“. În același număr, în „*Pescarul cenăzean*“, ing. George Ivașcu scria: „*Începem această rubrică în revista «Cenăzeanul» din dorința de a veni în sprijinul pescarilor locali atât în ceea ce privește regimul de pescuit, cât și prin organizarea unor competiții sportive interne și internaționale. Drept pentru care, în viitoarele concursuri se vor selecta membrii echipei locale, care ne vor reprezenta în perspectivă.*“ Tot el critica lipsa de civilizație a acelor pescari care lăsau în urma lor, la locurile de pescuit, grămezi de gunoaie. Iar în final anunța un concurs de pescuit.

Într-adevăr, în nr. 3/2012, în „*Concurs de pescuit*“, avea să ofere și detaliile competiției între timp desfășurate pe 16 iunie 2012, la pescăria „*Anka*“. Au participat 44 de concurenți. Echipa de arbitri a fost formată din: Livius Dănilă, Ovidiu Popa, Florin Popon, Dorin Dronca și Gheorghe Ivașcu. Iată și rezultatele: Juniori - locul I - Maxim Paul - 1,2 kg; II - Marianuț Maia - 1,1 kg; III - Regep Dragoș - 1 kg. Premiul special pentru cea mai mare captură: Laurențiu Mizu - caras de 0,5 kg. La categoria Seniori - Locul I - Cristian Sopon - 2,7 kg; II - Iosif

Niglaș - 1,31 kg; III - Gheorghe Covaci - 0,73 kg. Premiul special - Cristian Sopon - crap 1,1 kg. Concursul a fost organizat de Asociația Culturală „Concordia“, în colaborare cu primăria Cenad și pescăria „Anka“.

Pe un ton destul de acid, în „*Ce făceau cenăzenii atunci când nu tăiau frunze la câini*“, din nr. 1/2013, Ion Savu scria: „*Duminica nu se mergea la biserică. Tot satul era la pescuit. Seara, deasupra Cenadului plutea un puternic miros de pește prăjit în untură, pentru că numai așa știau să-l prepare. Unii de foame și de bucurie îl făceau cu solzi cu tot. Ce mai conta. Cunosoc doar doi oameni care la jumătatea lunii august mergeau la km 1067 al Dunării, cu acte în regulă, să pescuiască. Aceștia erau Mitru Pălărie și George Ivașcu. Cu acesta din urmă am petrecut și eu câteva săptămâni în Clisură...*“

Pe 24 iunie 2013, pescarii cenăzenii sărbătoreau pentru prima data o zi a lor, în ziua a doua de Rusalii. Evenimentul a fost organizat de Asociația Culturală „Concordia“, cu sprijinul Primăriei. Prima parte s-a desfășurat la Biserica ortodoxă română, unde slujba a fost oficiată de preoții ortodocși român și sârb Gheorghe Covaci și Rada Arsin, care au binecuvântat ustensilele de pescuit, iar în final „...s-au făcut rugăciuni întru pomenirea pescarilor trecuți la cele veșnice“. În partea a II-a, scria ing. G. Ivașcu în „*De Ziua Pescarilor*“ din nr. 3/2013, s-a ținut o petrecere cu masă pescărească la Casa Germană, bucătăria fiind asigurată de Ștefan Maxim, la bunul mers al pregătirilor participând Dorin Dronca și Cornel Perian. În final, G. Ivașcu nota: „*Printre participanți, în afară de pescarii seniori, au fost prezenți și pescari copii: Maia Marianuț, Alexandru Mizu, Marius Maxim, dar și pescari veterani precum Vasa Sivaciki, Slavko Dișici, Nicolae Radu.*“

Un nou concurs de pescuit a fost organizat pe 26 octombrie 2013, la pescăria „Anka“, de către deja tradiționalii parteneri, respectiv Asociația Culturală „Concordia“ și Primăria Cenad. La categoria Juniori au luat parte 10 concurenți, iar la Seniori 23. După cum scria ing. G. Ivașcu în „*Pescar cenăzean – Concurs de pescuit*“ din nr. 5/2013, „*Au impresionat în mod plăcut curățenia și ordinea de la locul de desfășurare a concursului și, de asemenea, bufetul asortat asigurat de Lucian Jura, patronul locației. Acesta a cuprins preparate de o calitate excelentă, de la tradiționalii mici, cârnați și aripioare până la cafea, sucuri, bere, toate lumea fiind mulțumită atât de modul de servire, cât și de cadrul ambiental deosebit.*“ Din echipa de arbitri au făcut parte arbitrii de teren: Livius Dănilă, Paul Costea, Dorin Dronca și George Ivașcu. Iată și rezultatele: Juniori - Locul I: Paul Maxim – 2,9 kg; II: Costică Hojda – 2,31 kg; III Maia Marianuț – 2,17 kg. Premiul special pentru cea mai mare captură: Paul Maxim – crap de 0,35 kg. Seniori - Locul I: Grigore Petruș – 7,09 kg; II: Marius Păț – 4,79 kg; III: Adrian Păcuraru – 3,62 kg. Premiul special pentru cea mai mare captură: Vasile Chiperi – crap de 0,51 kg. Câștigătorii au fost recompensați cu câte-un băț de pescuit.

Ing. G. Ivașcu începe, în nr. 1/2014, un serial sugestiv intitulat „*Pescari cenăzeni pe alte meleaguri*“, care, cu puțin efort din partea autorului, s-ar putea

transforma într-un capitol de veritabilă monografie a pescuitului practicat de cenăzeni. În acest prim articol, presărat cu observații de fin cunoscător al naturii, ing. G. Ivașcu ne relatează despre o partidă de pescuit la Dunăre, lângă localitatea cărășeană Divici.

În partea a II-a a foiletonului „*Pescari cenăzeni pe alte meleaguri*“, din nr. 2/2014, „*pescar de serviciu*“ ing. G. Ivașcu, referindu-se la protecția unilaterală a peștilor în perioada de reproducere, în zona Mureșului, va scrie: „*Eu personal am trimis o scrisoare la Agenția Națională de Pescuit și Acvacultură, care este forul conducător al pescarilor și, deși am trimis scrisoarea în 2013, nu am primit până acum niciun răspuns. Ca atare, propun să facem un memoriu semnăt de toți pescarii cenăzeni și să-l trimitem la forul sus-amintit. Poate în acest fel vom primi un răspuns.*“

O nouă ediție a Zilei Pescarilor Cenăzeni va fi sărbătorită pe 9 iunie 2014, la reuniune participând, după cum notează ing. G. Ivașcu în nr. 3/2014, inclusiv pescari din Sânnicolau Mare, dar și reprezentante ale sexului frumos. „*Din informațiile primite de la Dorin Dronca, numărul de concurenți înscriși a fost de 40, fiind reprezentate toate categoriile de vârstă. Pentru copii (sub 14 ani) și pentru pensionari nu a fost percepută nicio taxă de participare, ceilalți pescari contribuind cu 30 de lei de persoană.*“ Desigur, prima parte s-a derulat la Biserica ortodoxă română, unde ustensilele de pescuit au fost binecuvântate de preoții ortodocși Gheorghe Covaci și Radoslav Stoicov, iar partea a doua, la Casa Germană, dintre bucătari fiind amintiți Mita Sivaciki și Fane Maxim. În aceeași pagină, generic intitulată „*Pescar cenăzean*“, va fi continuată seria de însemnări „*Pescari cenăzeni pe alte meleaguri*“.

Dacă pe lângă deja obișnuitul articol „*Pescari cenăzeni pe alte meleaguri*“ continua în nr. 4/2014 cu relatări ale unor partide de pescuit la Dunăre, în „*Concurs de pescuit*“ ing. G. Ivașcu face o radiografie a pescuitului din zona Cenadului, în care este reluată nemulțumirea față de metodele de pescuit ale vecinilor maghiari: „*Nu în ultimul rând, la reducerea populației piscicole din Mureș este și pescuitul cu unelte profesioniste practicat de vecinii unguri, care nu țin cont de nicio perioadă de înmulțire a peștilor, ba chiar se aude că practică și pescuitul cu curent, ceea ce afectează în mod hotărâtor somnul, dar și celelalte specii, reducându-le posibilitatea de înmulțire.*“

Un nou concurs de pescuit a avut loc pe 6 septembrie 2014, la pescăria „*Anka*“ din Cenad. Organizatori: Dorin Dronca, Nelu Dănilă și George Ivașcu (autorul articolului despre această competiție, apărut în nr. 5/2014), acesta din urmă scriind: „*Mulțumim pe această cale Primăriei Cenad și în mod special dlui primar Nicolae Crăciun care, pe lângă premiile oferite participanților, a sponsorizat întrecerea cu un distilat de foarte bună calitate, cu multe «ștrikuri».*“ Au participat 40 de concurenți, din care 10 copii. „*Fiecare concurent a primit la sfârșitul competiției o porție de mâncare excelent gătită la cazan de marele bucătar-șef Dorin Dronca. Nu știu exact cum să denumesc felul gătit? Să-i spu-*

nem fasole cu cârnați sau mai degrabă cârnați cu fasole? Deoarece ponderea au avut, evident, cârnații. Oricum, mâncarea a fost excelentă, fiind apreciată de toți concurenții. “ Dar iată și premianții: Juniori - locul I: Dragoș Regep, II - Koyo Ciprian; III – Maia Marianuț. Pe lângă premiile aferente locurilor ocupate, fiecare participant la această categorie de vârstă a primit câte o undiță, cadou oferit de magazinul „La Esti“, care a furnizat și premiile. La categoria Seniori - locul I: Adrian Păcurar, cu o captură de 6,5 kg, pe locul II Sarkanyi Ianos, cu 2,9 kg; pe locul III Marius Nania, cu 2,5 kg. Premiul special pentru cea mai mare captură a fost obținut tot de Adrian Păcurar, pentru un crăpcean de 0,5 kg.

Relatările ing. G. Ivașcu despre pescuitul pe alte meleaguri va continua și în nr. 6/2014. Apoi, în articolul „Pescar cenăzean“, vorbind la început despre anul ploios ce le-a cam încurcat pescarilor socotelile, autorul va surprinde cu umor o posibilă discuție dintre un pescar și soția lui: „*Dau aici un exemplu de gândire total nepescărească din partea soției unui prieten și tovarăș de pescuit care, la întoarcerea de la pescuit a soțului, îi spune acestuia, cu un umor scoțian: «Dacă ai știut că nu prinzi nimic, de ce te-ai mai dus?» La o asemenea întrebare este extrem de greu de dat un răspuns și numai un pescar adevărat trăiește emoția drilului în caz că are noroc de-un pește mai mare.*“

Pescarul de serviciu ing. G. Ivașcu va veni, în „Pescari cenăzeni pe alte meleaguri“ din nr. 1/2015, cu o serie de informații utile despre condițiile de pescuit din țara vecină, Ungaria, începând cu condițiile de obținere a unui permis de pescuit și terminând cu locurile propice pentru un pescuit de succes. Cel de-al șaptelea articol din această serie va fi publicat în nr. 2/2015 și semnat „Pescar hoinar, G. Ivașcu“, fiind rememorate noi întâmplări la pescuitul la Dunăre, de data aceasta alături de Nicolae Dumitru, cunoscut în Cenad sub pseudonimul de „Pălărie“, care a confecționat artizanal o barcă metalică cu o lungime de 4,5 m, cu o lățime de aproximativ 1 m și cu o greutate de aproximativ 250 kg. Numai că barca trebuia transportată până la Dunăre cu un tractor cu remorcă, drept pentru care „*În ziua hotărâtă pentru plecare, primul care pleca imediat după miezul nopții era Nicolae, pentru a ajunge la Dunăre cam în același timp cu ceilalți.*“

O nouă ediție a Zilei Pescarilor Cenăzeni va avea loc pe 1 iunie 2015, firește, în ziua a doua de Rusalii. După slujba religioasă de la Biserica ortodoxă română, oficiată de preoții ortodocși român, Gheorghe Covaci, și sârb, Radislav Stoianov, care au binecuvântat undițele aduse de pescarii participanți și după pomenirea pescarilor trecuți în eternitate, a urmat masa pescărească la Casa Germană, la care au luat parte și pescari din Sânnicolau Mare, Comloșu Mare etc. Preparatele, toate din pește, au fost pregătite „... *la un nivel calitativ deosebit, aici meritul revenindu-le maeștrilor bucătari Dorin Dronca, Ștefan Maxim și Mita Sivacichi. Aceștia au făcut o ciorbă excelentă din care mesenii s-au servit chiar de mai multe ori. Iar ca felul doi, ca de obicei, pește prăjit cu mujdei de usturoi și lămâie, de asemenea foarte bun.*“ Observa autorul în final: „*Numărul de participanți a fost mai mare decât anul trecut și suntem*

convinși că de la an la an va fi tot mai mare. “ Același autor descria în articolul imediat următor, „Captură record la Mureș”, despre isprăvile pescărești ale cenăzenilor: „Astfel, pe râul Mureș cea mai mare captură de până acum, în 2015, îi revine lui Slaven Pavlovici (Slavița), care se poate lăuda cu un șalău de 8,5 kg și de peste un metru lungime, care bate orice record al locului, avându-și loc de cinste chiar la nivel național. “ Desigur, este descrisă cu amănunte întreaga aventură a scoaterii peștelui pe mal. Nu este însă uitată nici Dunărea: „ În ceea ce privește pescuitul pe Dunăre după perioada de prohibiție, primul dintre pescarii cenăzeni care și-a încercat norocul în apele bătrânului fluviu a fost Ionel Cârță (zis Jojo), care are și o rulotă chiar pe malul Dunării. Peștele cel mai mare, prins la începutul lunii iunie, a fost un somn de 18 kg, ispravă pe care o vom relata în numărul viitor “.

Peștele nu va fi uitat nici de Cornelia Varga, în același număr al revistei ea venind cu o rețetă de pește la tigaie: „ Se poate pregăti fie din pește oceanic, fie din cel de apă dulce. În ceea ce mă privește, personal îmi place mai mult peștele de apă dulce, consider că are mai multă savoare. Crapul sau somnul (ca să nu mai vorbim de știucă) poate fi o materie primă ideală pentru acest fel de mâncare. “

Consecvent, ing. G. Ivașcu se va referi și în articolul „Pescar cenăzean” din nr. 4/2015 la capturile record ale cenăzenilor în lunile deja scurse din 2015. Astfel: „Dacă ar fi să întocmim un clasament pentru prima parte a anului din acest punct de vedere, pe primul loc se situează Ionel Cârță (Jojo) cu un somn de 18 kg. “ Pe locul doi în topul capturilor majore se situa Ovidiu Popa, cu un somn care a cântărit nu mai puțin de 14 kg și a fost prins la Mureș. Iar pe locul trei, Slaven Pavlovici care a prins la Dunăre un crap de 11 kg. Autorul nu va uita nici de tinerele speranțe într-ale pescuitului cenăzean: „Dintre tinerii pescari amintim pe Bogdan Erdei, care și-a dovedit priceperea în partidele de pescuit făcute alături de tatăl său, Zoran Erdei, prinzând un amur de 3,5 kg, fiind ajutat la scoaterea peștelui de tatăl său. “ Însă îmbucurătoare era deschiderea pentru public a unei noi pescării la Cenad, denumită „Combl”, aflată lângă rambleul de cale ferată, proprietar fiind Costel Varga. „Pe parcurs, a mărit dimensiunile, ajungând în prezent la 5.000 mp de luciș de apă, cu adâncimi între 1 și 3 m și cu perspectiva de extindere cu încă 2.000 mp, destinată în special pentru reproducerea peștilor. “

Pe 27 septembrie 2015, la pescăria „Anka” s-a derulat un nou concurs de pescuit, organizatori fiind Asociația Culturală „Concordia” și Primăria Cenad. La categoria Juniori au participat 13 concurenți, câștigători fiind: Locul I – Korom Szolt – 4,8 kg; II – Bogdan Erdei – 2,88 kg; III – Dragoș Regep – 2,1 kg. Iar la Seniori 30 de concurenți, topul câștigătorilor arătând astfel: Locul I – Mario Pîț – 4,97 kg; II – Sebastian Chinci – 4,48 kg; III – Marius Prepeșiță – 3,63 kg. După cum scrie pescarul de serviciu, ing. G. Ivașcu în articolul „Concurs de pescuit”, publicat în nr. 5/2015, „Premiul special pentru cea mai

mare captură la seniori a fost adjudecat de Vasile Tico, cu un crap de 2,3 kg, la juniori acest premiu nefiind acordat din lipsă de capturi notabile.“

În „Pescar cenăzean“ din nr. 1/2016, ing. G. Ivașcu va oferi o serie de informații utile pentru pescari, începând cu perioada de prohibiție până la costurile unui permis de pescuit pentru 2016, în România și Ungaria, și terminând cu detaliile privind pescuitul la lipitoare în calitate de momeală, în context scriind despre Ionel Cârță, zis Jojo, „...care la sfârșitul lunii mai 2015 a reușit să prindă un somn de peste 18 kg, având pe cârlig o momeală formată din două lipitori și o coropâșniță“. Evenimentul s-a petrecut la Dunăre, la Divici, în zona Ostrovului Calinovăț. Cu informații utile va continua și în nr. 2/2016, de data aceasta insistând pe descrierea momelilor.

Tot în organizarea Asociației Culturale „Concordia“ și a Primăriei Cenad, se va desfășura un nou concurs de pescuit pe 11 iunie 2016, tot la pescăria „Anka“, patronul acesteia, Lucian Jura, nepercepând niciun fel de taxă și prin grija căruia „...a fost pus la dispoziția concurenților bufet permanent cu: cafea, sucuri, apă minerală, bere, mici etc., băuturile fiind toate ținute la rece.“ Oarecum dezamăgit, ing. G. Ivașcu va nota în „Concurs de pescuit“ din nr. 3/2016 faptul că au luat parte doar nouă concurenți la categoria de juniori până la 16 ani și 12 la cea de seniori. Arbitri au fost Adrian Matei, Nicușor Buta și George Ivașcu. Învingători au fost: la Juniori: Locul I – Maia Marianuț, cu o captură de 8,2 kg; Locul II – Korom Szolt, cu 7,2 kg; Locul III – Raul Astaliș, cu 6,96 kg. Iar la Seniori: Locul I – Mario Pîț, cu 17,3 kg de pește prins; Locul II – Vasile Bălan, cu 10,1 kg; Locul III – Gheorghe Covaci, cu 7,22 kg. După cum menționează autorul, nu s-a acordat niciun premiu pentru cea mai mare captură, fiindcă nu s-a prins niciun exemplar care să depășească 0,25 kg. Premiile au constat în bețe de pescuit marca „Feeder“ de 3,9 și 3,6 m, cu vârfuri de rezervă și mulinete de bună calitate. Premiile au fost puse la dispoziție, la fel ca în fiecare an, de firma „Sopon“, magazinul „La Esti“. După înmânarea diplomelor și a premiilor, s-a servit câte-o porție de papricaș la cazan pregătit de maestrul bucătar Dorin Dronca.

În același nr. 3/2016, ing. G. Ivașcu va scrie și despre Ziua Pescarilor Cenăzeni, din 20 iunie 2016. După deja tradiționala slujbă de binecuvântare a undițelor și de pomenire a pescarilor trecuți în veșnicele plaiuri ale pescuitului, oficiate de preoții ortodocși Gheorghe Covaci și Radoslav Stoicov, pescarii prezenți, în număr de 40 (inclusive din Sănnicolau Mare, Tomnatic etc.) s-au deplasat la Casa Germană, proprietate a lui Aurel Boureanu, zis Hertzi, unde a urmat masa festivă, sponsorizată cu partea de tărie de către primarul Nicolae Crăciun, iar cu aperitive de către Cristian Sopon. „La pregătirea mâncării și la servire au contribuit: Costel Varga (Combl), Iosif Niglaș (Iogy), Mihai Plăcintă, Tiberiu Koio, Tiberiu Csakvari, toți fiind coordonați de maestrul bucătar Dorin Dronca.“

Ing. G. Ivașcu va continua și în nr. 4/2016, în cadrul articolului „Pescar cenăzean“, în care va sublinia calitatea curativă a pescuitului: „Apa a atras în-

totdeauna omul, poate mai mult decât pădurea și muntele. Dincolo de faptul că este elementul esențial al vieții, atracția apei vine din liniștea și echilibrul pe care ni le transmite. Cu cât o apă este mai limpede, mai aproape de starea ei firească, cu atât ne atrage mai mult. “ Numai că 2016 a fost un an ploios, iar apa tulbure. Drept pentru care nici capturile nu au fost grozave. Cu toate acestea, pescarul de serviciu a oferit un top al capturilor: „*Locul I, cu un somn de 25 kg prins pe Mureș, în zona nisipăriei, la ora 3 dimineața, autorii recordului fiind Viorel Pop și Nicolae Perța. Martor la cântărirea capturii a fost Dorin Dronca. Drept momeală s-a folosit coropișnița. Locul II este ocupat de Ionel Cârță (Jojo), cu un crap de 10,5 kg prins pe Dunăre, la Divici, lângă Ostrovul Calinovăț, la pescuit din barcă. Ca momeală s-a folosit mămăliga. Martor a fost subsemnatul, care s-a aflat în aceeași barcă cu autorul capturii. Menționez că în aceeași partidă de pescuit Jojo a mai prins un crap de 4 kg. Peștii au fost cântăriți când am ajuns la mal, după care au fost puși la congelat. Locul III al podiumului este completat de Slaven Pavlovici, cu un crap de peste 3 kg, prins la boabe de porumb pe Mureș, în zona stației de pompăre Fîs.* “

După cum promitea în numărul precedent, ing. G. Ivașcu avea să scrie scrie în nr. 5/2016 despre cel de-al doilea concurs de pescuit al anului, organizatori fiind aceiași. Numai că, de data aceasta, competiția s-a desfășurat la Sânnicolau Mare, la amenajarea piscicolă „*Buciuman*“, la care s-a perceput o taxă de participare de 30 de lei pentru cei cu vârsta peste 16 ani și de 15 lei pentru cei sub 16 ani. Au luat parte doar 20 de persoane. Respectarea regulamentului de concurs a fost asigurată de Nicușor Buta, Adi Matei și George Ivașcu în calitate de arbitri ai competiției. La categoria Juniori, pe podium au urcat: Locul I – Cătălin Pîț, cu o cantitate de 5,17 kg de pește prins. Locurile II și III nu au fost acordate din lipsă de concurenți și capturi. Premiul special pentru cea mai mare captură i-a fost atribuit lui Dragoș Regep, cu o captură de 2,67 kg. Iar la Seniori: Locul I – Sorin Romînu – 14,145 kg; Locul II – Silviu Pîț – 13,9 kg; Locul III – Marius Maxim – 3,45 kg. Premiul special: Emeric Horvat – 9,55 kg. „*Ca o remarcă de final ar fi de evidențiat deplina sportivitate în care s-a desfășurat întrecerea, dar și faptul că după încheierea concursului locurile de pescuit au rămas curate, aceasta poate și pentru faptul că fiecare concurent a primit câte un sac pentru gunoi menajer pentru colectarea deșeurilor.* “

O veste interesantă pentru pescarii din Cenad avea să fie comunicată în articolul intitulat „*Sturioni pentru Lunca Mureșului*“ din nr. 6/2016, în care Administrația Parcului Natural Lunca Mureșului anunța: „*În data de 11 octombrie 2016, un număr de 1.000 de pui de cegă din acest lot au fost eliberați în râul Mureș, în vederea populării sectorului de râu din aria protejată aflată în custodia Administrației Parcului Natural Lunca Mureșului. După cunoștințele noastre, aceasta este prima populare cu cegă a râului Mureș. Popularea s-a realizat în prezența inspectorului Agenției Naționale pentru Pescuit și Acvacultură.* “ Iar textul se încheia: „*...în anii următori fiind vizate și alte populări cu specii rare pe sectorul Mureșului Inferior*“.

Tot în nr. 6/2016, ing. G. Ivașcu va continua seria de articole „*Pescar cenăzean*“. În care va sublinia cu amărăciune nu doar un an 2016 nu

prea propice pentru pescari, ci și faptul că la ultimul concurs participarea copiilor a fost foarte slabă. Drept pentru care: „*La competițiile viitoare ne vom strădui să stimulăm participarea tinerilor, dar și a seniorilor (pensionari) prin eliminarea taxei de participare la copiii de până la 16 ani și la pensionari.*“ De asemenea, deplângând obiceiul tot mai frecvent al tinerilor de a-și consuma timpul liber în fața calculatorului sau tabletei, va insista pe ideea că: „*Dacă nu vom remedia această situație, nu e de mirare dacă de acum înainte juniorii vor deveni doar pescari... virtuali și în loc de «Fir întins!» ne vom saluta cu «Tabletă întinsă!»*“ În final, va relata despre o partidă de pescuit alături de alți doi pescari împătimiți din Cenad, Ovidiu Popa și Sebastian Ioanid (Sebi), pe Mureș, la cantonul lui Misi, când a fost prins un somn de 13,5 kg.

Iarăși despre condiții pentru pescuitul în Ungaria, dar și Serbia, în „*Pescar cenăzean*“ din nr. 1/2017. Precum și o poveste pescărească la Dunăre și o rețetă de momeală cu paste făinoase marca „*Barilla*“. Autor: ing. G. Ivașcu.

O nouă relatare despre Ziua Pescarului Cenăzean a apărut în „*Cenăzeanul*“ nr. 3/2017, în pagina semnată de ing. G. Ivașcu. Evenimentul a avut loc pe 16 iunie 2017. După ceremonia religioasă, desfășurată la Biserica ortodoxă română și oficiată de preoții ortodocși român și sârb, Gheorghe Covaci și Radislav Stoianov, pescarii s-au deplasat la Casa Germană, unde îi așteptau bucatele pregătite de Dorin Dronca și Feri Fodor. În aceeași pagină a revistei, sub titlul „*Rezultatele pescarilor cenăzeni*“, autorul oferă primele detalii: „*Ca și rezultate, anul 2017 s-a arătat, cel puțin în prima sa jumătate, mai sărac decât precedentul, astfel că podiumul abia ce poate fi completat. Pe locul I se situează Păvăluț Dogojie cu un crap de peste 11 kg, locul II fiind ocupat de Ianos Sarkanyi cu un crap de peste 6 kg, iar pe locul III, Ionel Cârță, cu un somn de 3,5 kg.*“ În context, va aminti și de partida de pescuit de la Dunăre, alături de „*...prietenul Dușan Baiski, începător în ale pescuitului*“.

Autorul cărții de față, copilărinte la Cenad, a fost el însuși „*mare*“ pescar și ar putea depăna câteva povestioare. Însă frapat, în copilărie, de o poveste cu un somn prins la Mureș, care a fost atât de mare că-i atârna coada din căruță, a preferat să surprindă imaginea în povestirea intitulată „*Adevăratul sfârșit al WWII*“, publicată în „*Cenăzeanul*“ nr. 1/2016 și 2/2016.

Iată, așadar, o scurtă radiografie a pescuitului cenăzean pentru aproape un sfert de veac, bazată pe textele publicate în „*Cenăzeanul*“. Povesti, evenimente și întâmplări sunt, desigur, mult mai multe.

Divertisment

Enigmistică

În nr. 4/1994, Liubomir Mendebaba (impiegat de mișcare la stația C.F.R. Cenad) propune un prim aritmogrif¹.

În nr. 5/1994, tot L. Mendebaba publică un prim careu de cuvinte încrucișate, iar prof. Ioan Popovici un aritmogrif.

Ovidiu Popa li se alătură enigmaștilor L. Mendebaba și I. Popovici cu un careu de cuvinte încrucișate în nr. 7-8/1994. În nr. 1/1995, L. Mendebaba publică două aritmogriffe și un careu de cuvinte încrucișate. În nr. 1/1996, tot el va publica prima integramă. În nr. 2/1996, un nou nume în club: Andor, cu o integramă². Nu e greu de ghicit cine se ascunde în spatele acestui pseudonim: Doran. Va recidiva în nr. 2/1996, cu o nouă integramă. În nr. 5/1996, sunt publicate un monoverb³ geometric, un biverb⁴ matrimonial și un triverb⁵ literar, toate trei semnate cu inițialele G. D. Și ne oprim aici, chiar dacă probleme de enigmistică din „*Cenăzeanul*“ au continuat a fi publicate, cele mai multe sub semnătura lui L. Mendebaba.

Teste

În nr. 7/1995, prof. Gh. Doran publică primul test, dedicat elevilor și având ca tematică limba română. Rezultatele sunt publicate în nr. 1/1996, când apare un nou test, dedicat tot copiilor și având ca temă vocabularul limbii române. În nr. 3/1996, cel de-al treilea test pentru elevi, care va relua tema limbii române. La fel și-n nr. 4/1996.

¹ Aritmogrif - Joc de cuvinte încrucișate, la care literele cuvintelor căutate sunt reprezentate fiecare prin câte o cifră (DEX 1999).

² Integramă - Joc distractiv, asemănător cuvintelor încrucișate, în care definițiile concise sunt cuprinse în pătrățelele ce despart cuvintele cu care se completează un careu (DEX 1999).

³ Monoverb - Joc distractiv care constă în a reprezenta un cuvânt prin litere combinate între ele sau prin figuri, sensul acestuia reieșind din poziția elementelor componente (DEX 1999).

⁴ Biverb - Joc care constă în reprezentarea a două cuvinte prin litere sau figuri combinate între ele (DEX 1999).

⁵ Triverb - Joc distractiv constând în a reprezenta trei cuvinte prin litere sau figuri combinate între ele (DEX 1999).

Umor

O revistă nespecializată, fie ea și din mediul rural, apelează deseori și la umor. Desigur, nu e greu să creezi o rubrică de acest gen, existând bancuri destule și, cu extrem de mici excepții, nici nu se pune problema dreptului de autor. Dar partea de umor intervine mai cu seamă atunci când redactorul-șef sau secretarul de redacție constată că au mai rămas niscaiva spații goale, ce trebuie umplute, iar timpul de până la predarea la tipar presează. Nici revista „Cenăzeanul“ nu a fost scutită de asemenea probleme, ca atare umorul a fost întotdeauna binevenit. Numărul 1/1993 a beneficiat de umor din plin, pe ultima pagină: „Zîmbete din lumea copiilor“, apoi aforisme sub genericul „Reflecții în doi... peri“ și, la final, bancuri sub genericul „Umor“. Tot în „Cenăzeanul“ nr. 1/1993 a apărut și grupajul de proverbe „Din înțelepciunea lumii – Vorbe înțelepte“.

Glume

Redacția propune un concurs de glume cu premii în bani, în nr. 6/1996, rezultatele urmând a fi publicate în paginile revistei. Primele glume trimise sunt publicate pe două pagini întregi din nr. 2/1997, alese fiind de cineva care semna: Lim.

Epigrame

Ne simțim datori să dedicăm un întreg subcapitol epigramelor, exclusiv cele dedicate unor cenăzeni și semnate sub diferite nume, cele mai multe aparținând unuia și aceluiași autor: prof. Gh. Doran. Le vom reproduce integral, fiindcă această carte este probabil unicul prilej de a le aduce pe toate laolaltă. Astfel, după ce în „Cenăzeanul“ nr. 1/1994 pune în pagină câteva epigrame ne semnate, prof. Gh. Doran va scrie el însuși una, sub pseudonimul Geodor:

Amicală

Revistei „SUFLET NOU“ din Comloșu Mare

Este-un lucru foarte-adevărat

Că „SUFLET NOU“ s-a dilatat

Urmarea o dorim firească:

Valoarea conținutului să crească

GEODOR

Se pare că, pentru moment, s-a lăsat prins în mrejele acestui gen umoristic, fiindcă în următorul număr al revistei va insera, sub titlul „Catrene cenăzene“ (cu «adrisant» bine cunoscut), nu mai puțin de șase epigrame:

D-lui dr. Popescu Constantin

(decanul de vârstă al intelectualilor din Cenad)

Prea multe boli a vindecat
De când e pe la noi în sat.
Îi spun, cu toată modestia,
Că nu a vindecat... prostia

D-lui Covaci Ioan

(neodihnitul suflet al echipei de fotbal «Mureșul» Cenad)

N-are prânz, nu are cină,
N-are timp pentru ogină
N-are casă, n-are masă:
Lider «Mureșul» să iasă.

D-lui Suciu Virgil

(trimisul Cenadului peste hotare)

Toată lumea-a colindat
Când în lung și când în lat
- Ca să stea, când o să-nvețe?
- Când o fi la... bătrânețe.

D-lui Socol Virgil

(patron)

Are bună băutura
De îți lasă apă gura.
Îl întreb acum: Cum e
Pita «Socol» S.R.L.?

D-lui Radu Ioan

(secretar al Consiliului local Cenad)

Știindu-l prieten cu Bencei
Acest catren, eu îi dedic
Să fie primul printre cei
Ce știu să râdă câte-un pic

Epitaf lui Petru Cuc

(vajnic susținător al echipei de fotbal U.T.A. și «Mureșul» Cenad)

S-a dus din viață Pătru Cuc
Unde toți oamenii se duc.
- Haide, nea Petre și te scoală
Că a rămas tribuna goală.

Va recidiva și în nr. 3/1994, cu alte șapte epigrame, sub același titlu generic amintit mai sus:

Unui pescar amator din Cenad

Plin e Mureșul de pește
Crap și somn, știucă și mreană.
El mănâncă cât pofteste
Dacă-l prinde în... dugheană.

Epitaf

(pe mormântul unui slujitor al zeului Bachus)

A băut numai din plin:
Țuică, bere, votcă, vin.
A murit subit azi noapte
C-a băut un kil de... lapte.

Epitaf

(pe mormântul unui pescar lăudăros)

Ca pescar a fost vestit
Iar acum se odihnește.
- De ce credeți c-a murit?
- A murit de dor de... pește.

D-lui lt. colonel (r) Ploscaru Tudor

(oltean convins și optimist)

Nu-i venit numai de-o oră
Ci e cu «vechime»- sat.
Ca oltean e-n «diasporă»
În Cenad «implementat».

D-lui căpitan Ion Savu

(cu toată dragostea și prietenia)

Gândind și eu ca fiecare
Până la noua avansare
I-aș face-n grabă o urare:
«Să trăiți și la mai mare!»

D-lui profesor Strungariu Ion

(pentru viața închinată Cenadului)

O viață-ntreagă a-nvățat
Copiii de la noi din sat.
Acum constat care-i efectul:
Că e «mai mult ca și perfectul!»

D-lui Socol Ion

(primarul cu cel mai lung stagiul în Cenad)

Primărit-am primărit
Până părul mi-a albit.
Și-aș mai primări un pic
De-aș fi tânăr și voinic.

La fel și în nr. 4/1994:

D-lui Pavlovici Zlata

(învățător și fost staroste al vânătorilor)

Am făcut o constatare:
Doamne, cum trecură anii
Pensionar și pușcă n-are
Râd de el acum... fazanii.

În nr. 4/1994, apar câteva epigrame semnate cu pseudonimul Geanu, care îi aparține lui Gheorghe Anuichi:

Din tren

(unor călători prea vorbăreți la trenul de noapte)

Cenadu-i comună mică.
Are tren, n-are fabrică.
El e bun pentru plimbare
Nu pentru... polemizare

D-lui Kojo Pisti

(fântânar de-o viață)

Toată viața a săpat
Nu-n «grădinile de vară»
Ci-n grădinile din sat
Apă bună să răsară

D-lui Boldovici Valere

(suporter «fără limită» al echipei «Mureșul» Cenad)

De-i vreme rea sau vreme bună,
În zi de lucru ori la sărbători
Afară sau acasă, în tribună
Nenea Valere e-ntre spectatori.

Iată că lui Geodor și Geanu li se alătură un alt epigramist, ascuns tot sub un pseudonim: Viomat. Să fie Viorel Matei? Nu putem dovedi, ci doar presupune:

Lui „Colț Alb“

(colaborator destoinic al ziarului nostru)

Din albul colț, ajuns în colț de țară
El tot le dă din colț în colț
Că este alb, că este negru
Ne este drag acum la toți.

Răvaș ghicitoare

(se închină: ghiciți voi?)

Cu părul alb cernit de ani
E revenit din acest an.
Un om cu suflet, fără bani.
E un profesor; e Doran.

Geanu va semna patru „*Catrene asortate și nesponsorizate*“ în nr. 3/2006:

Unui înfocat suporter al fotbalului cenăzean

Când, duminica, la masă,
Zupa e în blid, vinu-n pocal,
Toate-acestea el le lasă
Ca să meargă la fotbal.

Unui prieten numismat

Foarte mulți în lumea asta
Strâng averi și dolărei,
Numai el, cu a lui nevestă,
Strânge bani, dar din ai răi.

Unui pseudo-pescar

El la sapă nu se duce,
Cică-ar fi un pui de domn.
Iar la baltă, când ajunge,
Prinde-n plasă-un pui de somn.

Unui „paore“ tare harnic

Unii sapă, fac mejdina,
Unii dau cu coasa.
Alții sapă în grădina (de vară)
Doar la tanti Bosa.

Același Geodor va publica patru catrene în „*Cenăzeanul*“ nr. 5/1994, acestea reflectând cum nu se poate mai bine tarele de fapt milenare ale unei societăți ce s-a vrut mai bună decât cea a „*omului nou, de tip comunist*“:

Vise și realitate

De e urâtă sau frumoasă
Fata visează-un Făt Frumos.
Dar viața, ca o lenjereasă,
I-ntoarce visele pe dos.

A doua zi după Potop

Zăgăzuiți nori, din cer oprit,
Au slobozit de sus puhoiul,
Tot ce-a fost trainic n-a pierit.
În schimb s-a ridicat... gunoiul.

Homo homines lupus

„Cine poate oase roade“
Zice-o vorbă din bătrâni
De aceea astăzi, poate,
Conversăm ca niște câini.

Promovare

Ca s-ajungă cât mai sus
A ales o cale justă:
Dacă cap și minte nu-s
Are altceva sub fustă.

Geodor și Geanu vor publica o serie de eprigrame sub titlul „*Răvașe (nă) răvașe*“ în „*Cenăzeanul*“ nr. 7-8/1994:

**Unora care se pretind oameni,
dar se comportă ca un animal**

Omul de-i un animal
După tipicul model
Va găsi până-n final
Un dresor și pentru el.

Dușmanilor satirei

Oglinda pot s-astupe
Cu mâinile-amândouă
Ridicolul erupe

Și dintr-un strop de rouă.

Unor falși amici

Un cerb de-alergare sleit
Cu-o pușcă stătea la șuete
Și-atât de apropiați s-au simțit
C-atârnă pe-același perete.

Vânătorilor de „scaune“

Ai grijă ca la ora nimerită
Să fii la cotitura potrivită.

Sfat unor creduli

Pe călău, te-abține
Să îl rogi vreodată
Să-ți așeze bine
Nodul la cravată.

Unor boabe

Boabele chiar de sunt sparte
Orișicât și-ar da silință,
Niciodată n-or să poarte
Râșniței recunoștință.

Cititorilor ziarului nostru

Vă urăm pe-aceeași strună
Să fiți sănătoși la anul
Și semnăm azi împreună
Geodor și Geanu.

Geodor va semna încă trei „Răvașe“ în „Cenăzeanul“ nr. 8/1995:

Pensie lungă de la drum de fier

lui Ghiță Anuichi, cel mai proaspăt pensionar din Cenad
Muncind întruna, cu mult zel
Și fiind veșnic în „mișcare“
La urmă s-a ales și el
Cu un dosar... de pensionare.

Plușorul ratărilor

închinat primilor din „topul“ ratărilor în cadrul turului
Aho, aho, copiii și frați!

Marcați golul, nu-l ratați.
Să n-avem nici o ratare
Facem poarta... mișcătoare.

Tot pe drum, pe drum, pe drum...

musafirilor de duminică
Să ai pâine, carne, caș
Fie iarnă, fie vară;
Viața-i dulce la oraș
Dacă „șpaisul“ ți-e la... țară.

În nr. 1/1996, va fi publicată o „*Scrisoare deschisă colegiului de redacție al ziarului «Cenăzeanul»*“, semnată „*Un cenăzean (prin înfiere)*“:

Ca să afle azi tot natul
Ce e bine-ori rău în sat
El e bine informat
De citește „*Cenăzeanul*“.

Noi de aceea vă iubim
Sănătate vă dorim
Să munciți toții cu spor
Cu nădejde-n viitor.

Sondaje de opinie

Popularitatea unei publicații este dată nu de tiraj, ci de cât anume s-a vândut din acest tiraj. Dacă echipele redacționale ale unor publicații cu finanțare asigurată își pot permite, dar nici ele nu prea mult, un anumit grad de indiferență față de cititor, inițiatorii „Cenăzeanului“ s-au gândit ca mai întâi să sondeze opinia publică locală, pentru a le putea veni cenăzenilor în întâmpinarea așteptărilor lor. Sondajul, realizat în preajma anului nou 1992/1993, a avut o singură întrebare: „Ce vă doriți să se realizeze în Cenad în viitor“. Rezultatele au fost publicate în chiar primul număr al revistei, ordinea lor fiind structurată în mod logic și anume în funcție de frecvența problemelor în cadrul răspunsului: întâi răspunsurile privind problemele legate de specificul rural al comunei, apoi comunicațiile și abia la urmă partea de agreement și petrecerea timpului liber:

- „1. Să se organizeze o piață agro-alimentară mai curată și să se inițieze un târg de animale;*
- 2. Să se deschidă un centru de aprovizionare pentru particulari cu semințe, îngrășăminte, mașini și unelte agricole;*
- 3. Să se organizeze de către stat un centru în comună pentru valorificarea produselor agricole din gospodăria producătorilor particulari;*
- 4. Să se organizeze și să fie întreținut izlazul comunal așa cum a fost înainte;*
- 5. Reamenajarea și modernizarea centralei telefonice din comună prin introducerea unei centrale automate și mărirea numărului de abonați;*
- 6. Reactivarea fântînilor cu pompă forate deja în comună, astăzi inexplicabil părăsite. Forarea de noi fântâni dacă este posibil.*
- 7. Construirea unui ștrand (cu apă termală!);*
- 8. Reamenajarea și modernizarea terenului de fotbal.“*

În cadrul articolului „Ce vor cenăzenii de la Consiliul Local“, publicat în „Cenăzeanul“ nr. 4/2001, echipa redacțională a venit cu un al doilea sondaj de opinie, realizat prin chestionarea a 59 de persoane din comună, de diferite vârste și poziții sociale:

1. *Întreținerea și repararea drumurilor comunale deja realizate. Construirea de noi drumuri unde nu s-au făcut.*
2. *Asfaltarea unor străzi.*
3. *Iluminarea mai deplină a străzilor, îndeosebi a celor laterale.*
4. *Îmbunătățirea igienei din școala generală.*
5. *Instalarea în comună a unor coșuri de gunoi, mai ales în preajma magazinelor.*
6. *Canalizarea la cimitir și forarea unor noi fântâni.*
7. *Construirea unui ștrand.*
8. *Construirea unei săli de gimnastică la Școala generală.*
9. *Asigurarea protecției populației, în special a bătrânilor.“*

Cel de-al treilea sondaj de opinie a fost publicat pe foaie separată, inclusă în „Cenăzeanul“ nr. 2/2006, și se referea strict la forma, aspectul și conținutul revistei. A se vedea mai jos.

Stimate cititor,

În intenția de a îmbunătăți forma și conținutul publicației „Cenăzeanul” lansăm acest chestionar. Ne interesează, în acest sens, părerea dumneavoastră. Marcați cu semnul X opțiunile personale în acest document, apoi introduceți-l în cutia de corespondență a publicației noastre, aflată în holul primăriei sau expediați-l prin poștă pe adresa redacției (vezi pag. 12 din ziar). Vă mulțumim.

COLEGIUL DE REDACȚIE

1.- Cum vă apare aspectul grafic al publicației?

- a. frumos
- b. mediocru
- c. neplăcut

2.- Despre ce ați dori să citiți în paginile publicației?

- a.- știri din comună
- b.- despre concetățenii noștri și gândurile lor
- c.- mai multă literatură și artă
- d.- știință și descoperiri științifice din toate domeniile
- e.- sfaturi gospodărești
- f.- despre legile noi apărute, pe înțelesul fiecăruia
- g.- despre sport la nivel de comună
- h.- despre însemnătatea unor sărbători religioase
- i.- alte probleme. Nominalizează-le în spațiul rămas liber

.....
.....
.....
.....
.....

Fotografi și fotografii

Un element esențial în economia unei publicații îl constituie fotografiile. Se spune că o imagine face cât o mie de cuvinte. Nimic mai adevărat. Numărul de imagini într-un text este dat de natura acestuia. Marile redacții au cel puțin câte un fotograf plătit. Digitalizarea și ieftinirea aparatelor fotografice, dar și creșterea extrem de rapidă a calității și capacității de scotare a telefoanelor mobile și un minim număr de cunoștințe profesionale permit însă ca un jurnalist să fie automat și fotograf, nu doar redactor.

Când este vorba de o revistă cum e „Cenăzeanul“, redactorii se bazează și pe concursul altor persoane pentru a obține fotografii. Ceea ce s-a întâmplat de cele mai multe ori. În munca sa, tehnoredactorul se lovește des de imposibilitatea de a mai putea lungi un text altcumva decât cu imagini generice, aflate în arhivă sau preluate de pe site-urile care permit acest lucru.

În ultimii ani, publicația noastră s-a bucurat de contribuția unor fotografi profesioniști și amatori din Cenad ori alte localități, dar și de poze aflate în vechile albume de familie, astfel că, fără a face abuz de imagini din lipsă de texte, am putut insera fotografii bune și care s-au integrat perfect în articolele publicate. Iar la imagini generice, preluate de pe Internet, am beneficiat de două-trei ori, cel puțin după 2010, situație în care am și specificat sursa.

O mulțime de fotografii au fost publicate ca fiind cu autor anonim. După 2011, au văzut lumina tiparului foarte multe fotografii ale autorului monografiei de față, fără însă a se mai insista asupra menționării numelui său.

Iată și o listă neexhaustivă, în ordine alfabetică, întocmită, desigur, în baza acelor pagini de revistă în care a fost trecut și numele fotografului:

Dușan Baiski
Adrian Beldea
Tiberiu Bociat
Simona Cherler
Dan Ciurte
Gheorghe Doran
Lucian G. Doran
Melinda Doran

Elena Flonta
Fodor Francisc
Felicia Ghica
Pauline Huschitt
Daniel Iancovici
Lucian Oprea
Rodica Pitic
Manuel Popon
Ion Savu
Vasa Stefanovici
Johann Wunder

Dat fiind faptul că în cele mai multe cazuri nu s-a specificat numele fotografului, este posibil să scăpăm unele nume ce s-ar fi cuvenit a fi trecute în lista de mai sus.

Colț Alb avea să noteze în „Flash“-ul din nr. 2/2006: „*Desigur, în Cenad sunt mulți posesori de aparate de fotografiat, însă numai unul știe meserie... Acela este fostul «baron local» Francisc Fodor, căruia îi sugerez să deschidă o expoziție cu cele mai bune realizări ale sale.*“ Și tot el va nota: „*«DRUMUL» - așa s-a chemat un film de scurt metraj premiat în anul 1975 la mai multe festivaluri naționale de film. Documentarul, în regia lui Ludovic Dama, scenariul aparținând dlui profesor Gh. Doran și a avut drept protagoniști, firește, locuitori ai satului.*“

O inițiativă semnalată de Colț Alb în nr. 1/2007: „*Expoziția foto deschisă la biblioteca comunală, în incinta Căminului cultural, îi are ca protagoniști pe prof. Gheorghe Doran, studenta Felicia Ghica, ing. Fodor Francisc și Ion Savu.*“

Colț Alb va face observația, în nr. 3/2007, că „*Pe strada gării, într-o modestă căsuță, a locuit Elisabeta Nedelcu, singurul fotograf al Cenadului. Bucureșteancă de baștină, avea un umor cultivat și o decență remarcabilă.*“

Cu siguranță, mulți dintre cenăzeni își mai aduc și acum aminte de curtea cu gazon și de acel panou acoperit cu iederă în fața căruia au fost immortalizați atâția dintre ei, de unii singuri, cu perechea, cu prietenii sau cu familia.

Din albumul de familie

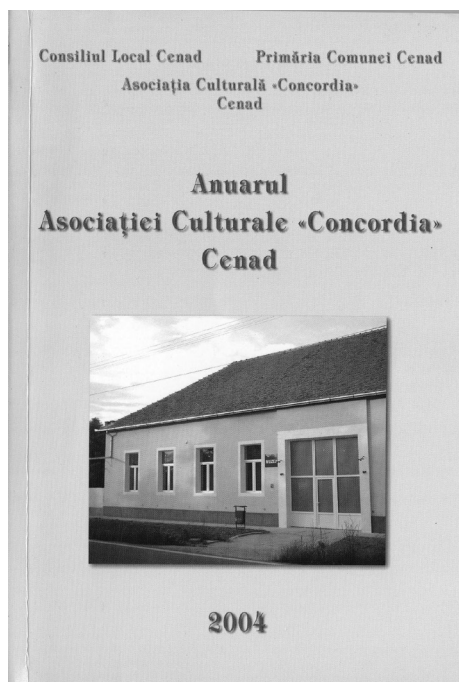
După cum îi spune și numele, e vorba despre o rubrică dedicată fotografiilor vechi, de familie, moștenite ori deținute de cenăzeni mai tineri ori mai vârstnici, menită a ține trează memoria vizuală a localității. Nu au fost publicate doar imagini de familie, ci și din viața socială. Cu una-două excepții, nu s-a obținut rezultatul scontat, adică punerea la dispoziția redacției de copii după fotografii, aceasta fie din teama de a nu se pierde pozele de familie, fie din oarecare comoditate. În contextul actual, când mai toată lumea deține un telefon mobil, oricine poate fotografia poze din albumul de familie și poate trimite trimite apoi imaginile prin e-mail.

De-a lungul timpului, în „Cenăzeanul“ au fost inserate fotografii din colecțiile personale aparținând lui: Johann Wunder, Franz Kahles, Lieselott Bender, Carol Gambali, Gheorghe Ivașcu, Dorin Dronca, Rodica Pitic, Lucian Târziu, Agnes Kupper.

Știind că la sfârșit de an școlar Primăria sponsorizează premianții cu aparate fotografice, ne-am fi așteptat la un potop de fotografii. Ceea ce, din nefericire și total inexplicabil, nu s-a întâmplat niciodată.

Nu criticăm pe nimeni, însă nu putem să trecem cu vederea nici peste slaba calitate artistică a fotografiilor de sfârșit de an școlar (atunci când acestea ni s-au transmis spre publicare). Trecem, desigur, peste vestimentația total inadecvată nu doar a elevilor, ci și a majorității profesorilor în momente festive precum fotografiile de grup de la terminarea clasei și ajungem la haosul din poze, unde subiecții s-au așezat care cum, fără nicio estetică ce merită a însoți o amintire pentru o viață de om. Așa este, nu ne-am propus a critica în cartea de față. Doar facem o paralelă între minunatele fotografii din albumele cenăzenilor în vârstă și cele haotice și fără noimă din ziua de astăzi.

Anuarele Asociației Culturale „Concordia“ Cenad

Dacă e să ne ghidăm după Dicționarul explicativ al limbii române, anuarul este o publicație periodică ce apare o dată pe an și prezintă activitatea unei instituții, întreprinderi etc. sau care conține studii științifice. Corespund, oare, cu o asemenea definiție, publicațiile supranumite „*anuale*“ și editate sub egida Asociației Culturale „*Concordia*“ din Cenad? E ceva mai greu de spus, dar ceea ce contează într-un asemenea caz este, fără doar și poate, intenția. Profesorul Gheorghe Doran, fondatorul revistei „*Cenăzeanul*“ și al Asociației Culturale „*Concordia*“ a fost, indubitabil, un mare visător. Un visător incorrigibil. Și, pentru (cam) prea mulți, chiar greu de descifrat. Sigur, cartea de față nu este una de memorii, nici măcar una despre Gheorghe Doran, însă fiind vorba de chiar două creații, la sensul propriu,

marca „*Doran*“, socot că am dreptul de a analiza situația inclusiv prin prisma fostului elev al domniei-sale, dar mai cu seamă a ceea ce fusesem, decenii de-a rândul, socotit de domnia-sa, nu doar un fost elev, ci și cel care a preluat spre a o continua, la solicitarea expresă a domnei-sale, o situație deja șlefuită prin muncă și chin personal.

Și aici nu intră în discuție fațetele, poate pentru unii discutabile, ale personalității sale, ci exclusiv cele pozitive, care, vreți-nu vreți, au marcat pentru vece istoria Cenadului. Dacă ar fi ca la Cenad să se creeze o alee a personalităților (din nefericire nu văd unde, în plan fizic, dar mai cu seamă nu văd criteriile care să

nu supere pe nimeni), prof. Gh. Doran ar merita pe deplin nu doar o placă comemorativă pe ușa vreunei clase de la școala din Cenad, al cărei profesor și director a fost ani de zile și de unde, în mod paradoxal, a fost înlăturat prin vot... „*democratic*“, după 1989, ci chiar un bust în fața școlii, pe care cu dăruire a slujit-o aproape o jumătate de veac.

• **Anuarul Asociației Culturale „Concordia“ Cenad nr. 1/2004**

Editura Marineasa, Timișoara, 2005, format A5, 122 pag.

„Avertisment

Aniversându-și împlinirea unui an de activitate, Asociația culturală «Concordia» din Cenad și-a propus să sărbătorească evenimentul așa cum se cuvine, adică să organizeze o sesiune de comunicări legate de comuna în care își desfășoară activitatea și o șezătoare literară.

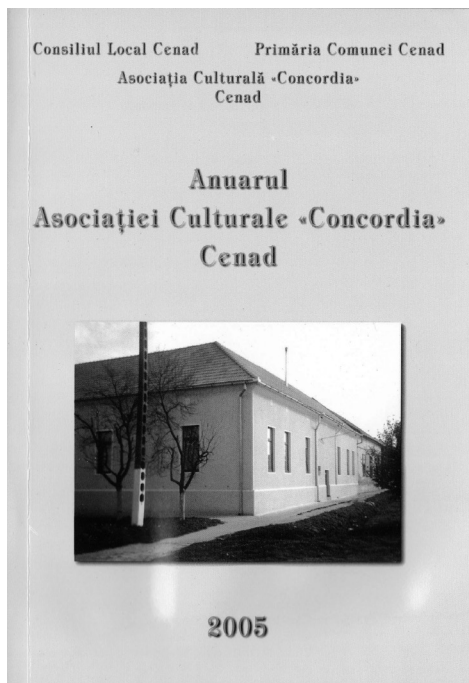
În acest scop, au fost făcute o serie de invitații unor intelectuali din comună sau din țară, pentru a participa, fiecare, cu referate sau scrieri literare, după preocupările fiecăruia.

Deoarece Asociația culturală «Concordia» intenționează, încă de la înființare, să scrie și să publice o monografie a comunei, a păstrat materialul comunicărilor și, pentru a nu se pierde, îl înmănușează sub copertele acestui anuar.

Din capul locului trebuie să arătăm că volumul și modul de redactare al expunerilor este diferit, diferență datorată formației profesionale a fiecărui referent. Nu am impus un anumit stil, ci am căutat, cât mai mult, să primim materiale care, ulterior, să intre în baza de date a monografiei.

Pentru publicarea acestei cărți, ca și pentru organizarea și desfășurarea evenimentului, am primit sprijin material și moral din partea Consiliului Local și a Primăriei comunei Cenad, lucru pentru care aducem, și pe această cale, mulțumirile noastre.“

Gheorghe Doran, președinte

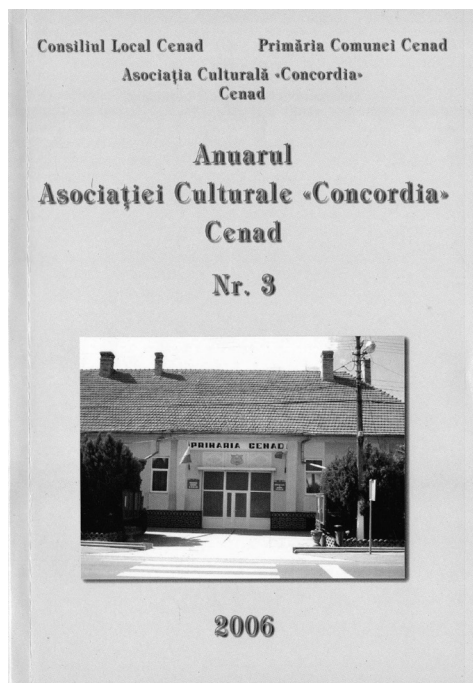

CUPRINS:

Avertisment

Sesiune de comunicări

Ioan Popovici – Pagini de istorie cenăzeană

Diana Perian
Lăcrămioara Ghica
Felicia Ghica
Adelina Daroți
Ion Savu
Gheorghe Doran
Liliana Micu

• **Anuarul Asociației Culturale „Concordia” Cenad nr. 2/2005**
Editura Marineasa, Timișoara, 2006, format A5, 128 pag.

„Câteva cuvinte

Iată-ne și la finele celui de al doilea an pe care Asociația culturală «Concordia» l-a traversat, cu realizări nu prea răsunătoare, dar care confirmă și de această dată că, acolo unde-i înțelegere între membrii ei, lucrurile nu pot să meargă decât bine. La fel, demonstrează că, acolo unde o conducere comunală are deschidere spre cultură, treburile merg foarte bine.

Volumul de față înmănușează o serie de comunicări și lucrări literare, ale membrilor asociației și ale altora, nu lipsite de interes și care vin să adeverească

Ioan Hațegan – Scurtă istorie a Cenadului

Francisc Fodor – Cenadul în timpul Revoluției din 1849

Florin Zamfir – Apărarea caracterului confesional al școlii românești din comitatul Timiș la sfârșitul secolului al XIX-lea

Gheorghe Anuichi – Circulația monetară pe teritoriul Cenadului

Gheorghe Doran – Porecla, între nume de batjocură și necesitatea de a comunica exact

Dan Groza – Noutăți în bioetică

Dușan Baiski – Cenad pe Internet

Ioan Olărescu – Comloșu Mare - Cenad. Interferențe istorice

Șezătoare literară

Alexandru Jurcan

Lidia Mușat

Dumitru Opreșor

Simona Ciurdar

faptul că au fost elaborate în decursul acestui an pe care-l încheiem, așadar, activitatea asociației s-a desfășurat, așa cum îi stă bine, la masa de lucru.

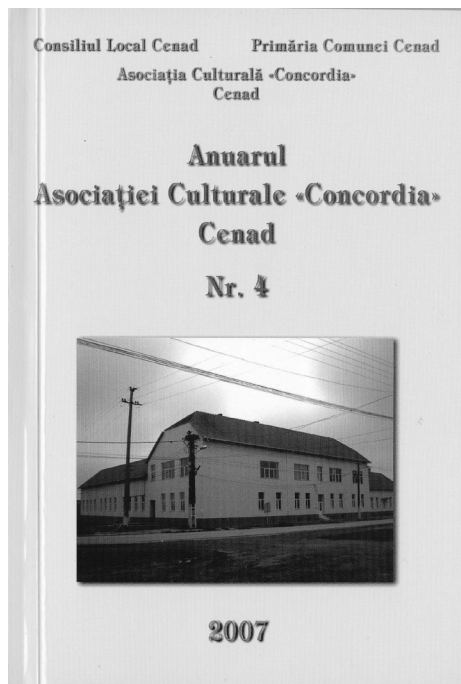
Am înmănuncheat materialele de față cu gândul, deja mărturisit, că ele formează o bază de date pentru viitoarea monografie a comunei noastre.

În anii care vin, dacă va fi pace și bine în țară, vom continua în acest fel, iar în paralel vom demara lucrările de strângere și clasificare a materialelor publicate în cele două Anuare, în vederea configurării, în mare, a monografiei promise.

În afară de comunicările publicate până acum, în sertarele multor cercetători zace un imens material bibliografic, fapt care ne face să credem că nu va trece mult timp și vom putea trimite la tipar părți din monografie. Adunarea într-un întreg va urma după ce o parte din material se va confrunta cu publicul cititor din Cenad și din alte părți.

Până atunci, lectura acestei cărți, modestă ca volum, dar prețioasă prin conținutul ei, va trezi interesul cititorilor în așa mod încât, la apariția monografiei «in integrum», aceasta să nu poată face față cererilor.“

Prof. Gheorghe Doran

CUPRINS:

Câteva cuvinte

Sesiune de comunicări

Gheorghe Cornut – Obiceiul tăierii porcului la românii din Cenad

Nicolae Crăciun – Cenadul la timpul viitor

Gheorghe Doran – Cenadul în literatură

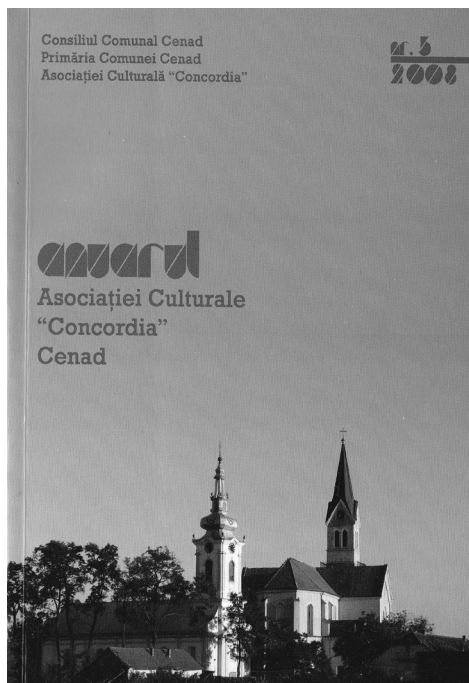
Ioan Hațegan – Cronologia Banatului - Date cronologice despre Cenad, între anii 1551-1716

Gheorghe Ivașcu – Repere în cercetarea agricolă din Cenad

Ioan Olărescu – Contribuția cenăzenilor la ridicarea monumentului poetului Mihai Eminescu din Sânnicolau Mare, în anul 1925

Ioan Radu – Cenadul contemporan

Florin Zamfir – Caracterul confesional al instituției școlare românești

din comitatul Timiș în a doua jumătate a secolului XIX

Mihaela Zamfir – Muncă și sărbătoare la etnia germană

Șezătoare literară

Geo Galetar – Zilele curcubeului

Simona Ciurdar – Raze și clipe

Felicia Ghica – Trăiesc prin visare

Adelina Daroți – Jocul sentimentelor

Gheorghe Doran – Arheologia unui timp decapitat

Ion Savu – însemnări de drumetrie

• *Anuarul Asociației Culturale „Concordia” Cenad nr. 3/2006*

Editura Marineasa, Timișoara, 2007, format A5, 116 pag.

„Cuvânt înainte

Asociația Culturală «CONCORDIA» din Cenad începe să devină din ce în ce mai cunoscută în țară și peste hotare. Dovada este evidentă dacă privim numărul mare de referenți cuprinși în sesiunea de comunicări aniversară, desfășurată sub genericul «Didactica», și calitatea deosebită a unora dintre lucrările lor, la care se adaugă aria largă din care vin aceștia.

În plus, datorită site-ului creat Asociației noastre de Dușan Baiski, am început să fim cunoscuți până în Franța, la Toulouse.

Acest fapt trebuie să genereze o atmosferă efervescentă de creație pentru toți membrii și colaboratorii, din țară sau din străinătate, atmosferă care să se înscrie în efortul general creativ din aria culturii românești.

Nu știm precis care va fi viitorul țării, nu știm precis care vor fi direcțiile de dezvoltare ale culturii române, dar, în schimb, știm că ceea ce facem noi, aici și acum, este istorie, o formă de istorie într-un spațiu geografic, e drept, mai restrâns.

Am învățat de la bătrânii noștri să ne zidim casele cărămidă cu cărămidă, liniștiți și în tihnă. Ceea ce este cuprins între copertele acestui ANUAR se vrea o modestă cărămidă în zidurile culturii naționale.

Timpul, ca aspru dar drept judecător, va pune în balanță efortul nostru al tuturor și va valida sau va infirma cele mai sus afirmate. “

Gheorghe Doran

CUPRINS:

Cuvânt înainte, de **Gheorghe**

Doran

Sesiune de comunicări

Ioan Hațegan – Elemente pentru o posibilă monografie școlară

Zeno Gozo – Educarea respectului

Florin Zamfir – Condiția materială a învățătorului român confesional din comitatul Timiș (1867-1900)

Mihaela Zamfir – Profesorul de școală nouă

Miodrag Ciurușchin – Despre școala incluzivă

Rodica Ciurușchin – Adaptarea elevilor din clasa a V-a prin activități de învățare și extracurriculare

Liliana Micu – Dimensiuni ale adaptării curriculumului școlii la contextul local și la realitate

Elisabeta Panait – Deprinderea elevilor pentru culegerea și valorificarea folclorului

Marina Mateiu – Modalități de educare interculturală în cadrul lecțiilor de istorie

Geo Galetaru – Școala românească - repere europene. Elevii și nevoia de lectură. Educația, încotro?

Ioan Olărescu – Din istoricul căii ferate Timișoara-Cenad
Șezătoare literară

Lidia Handabura – Jurnal pentru delfin (fragment)

Dușan Baiski – Păsări pătrate pe cerul de apus

Maria Mândroane – Măimuca

Simona Ciurdar – Țările sufletului meu

Diana Negovan – * * *

Felicia Ghica – * * *

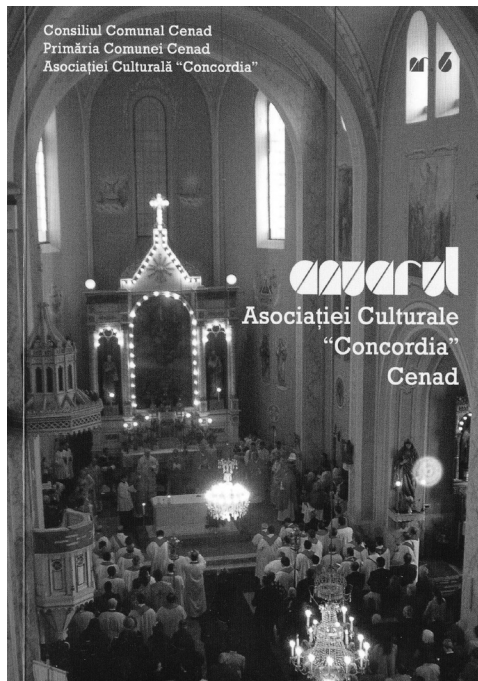
Adelina Daroți – * * *

• *Anuarul Asociației Culturale „Concordia“ Cenad nr. 4/2007*

Editura Marineasa, Timișoara, 2008, format A5, 112 pag.

Cuvânt înainte

Și în 2007, ca în fiecare an, la început de decembrie, Asociația Culturală

«CONCORDIA» din Cenad a organizat, sub egida Consiliului Local și a Primăriei din localitate, o manifestare culturală de amploare, menită să încununeze activitățile din anul ce se apropia de final.

În prima parte a întâlnirii au fost prezentate mai multe comunicări, incluse și în volumul de față: lucrări legate de istoria Cenadului, semnate de Dușan Baiski și Francisc Fodor; referate oferite de Ion Savu și Gheorghe Doran, oglindind cei 15 ani de apariție neîntreruptă a publicației «Cenăzeanul» Apoi, Lucian Oprea și-a vernisat expoziția de pictură, prezentată de Sorin Nicodim. Câteva reproduceri se regăsesc în paginile Anuarului.

După-amiază s-a desfășurat o șezătoare literară. Felicia Ghica și-a lansat cartea de versuri «Verbe la semafor». Poeta a citit din lucrările proprii, iar invitații Alexandru Jurcan și Geo Galetaru și-au prezentat cărțile recente, lecturând, la rândul lor, mai multe poeme. Selecții din versurile celor trei poeți amintiți se află, de asemenea, în paginile acestui volum.

În încheierea Anuarului vă oferim, în premieră, o «Cronică a evenimentelor» anului 2007, așa cum au fost ele consemnate, la vremea lor, în paginile «Cenăzeanului».

Georghe Doran

CUPRINS:

„Cenăzeanul” – 15 ani

Privire retrospectivă

Ion Savu – Ceea ce trebuie spus

Comunicări

Dușan Baiski – I.C.A.R. - Stațiunea experimentală Cenad. Cartea de aur 1911-1960

Dușan Baiski – Anul 1944, unul foarte greu pentru Poliția de Frontieră din vestul României

Francisc Fodor – Gospodărirea apelor. Trecut, prezent și viitor

Vernisaj Lucian Oprea

Șezătoare literară

Alexandru Jurcan

Geo Galetaru

Felicia Ghica

Cronica evenimentelor

În amintirea eroilor

Rugă la sârbii din Cenad

Rugă la românii ortodocși

Hramul mănăstirii Morisena

Hramul bisericii greco-catolice

Sărbătoarea Sf. Gerhard

Festivalul internațional al tamburașilor

Început de an școlar

Pescarul cenăzean. Concursuri de pescuit
Sărbătoarea Națională
O aniversare devenită sărbătoare

• *Anuarul Asociației Culturale „Concordia“ Cenad nr. 5/2008*
Editura Marineasa, Timișoara, 2005, format A5, 100 pag.

CUPRINS:

Dușan Baiski – Contrabanda internațională la frontiera româno-maghiară de la Cenad, în perioada 1938-1947

Miodrag Ciurușchin – Despre morală și viața în societate

Gheorghe Doran – Hărțuirea morală, rezultanta unei societăți agresive

Liliana Micu – Impactul noilor educații asupra educației morale la școlarul mic

Florin Zamfir – Contribuția învățătorilor români din Banat la educația moral-civică și culturală a comunității, în perioada dualismului austro-ungar

Mihaela Zamfir – Rolul familiei în educația morală a copiilor

Marieta Matei – Opinii generale despre morala creștină

Maria Mândroane-Ciclován – Expoziția Violeta Tipa

Geo Galetaru – Voci din penumbră (fragment)

Maria Mândroane-Ciclován

Violeta Tipa

Gheorghe Doran – O aniversare devenită sărbătoare

Sfârșit de an școlar

Alegeri locale

Grădinița estivală

Festivalul internațional al tamburașilor – Cenad 2008

Sărbătoarea Sfântului Gerard la Cenad

Despre Cenad, la Banaterra

Dorin Dronca – Eroi au fost

• *Anuarul Asociației Culturale „Concordia“ Cenad nr. 6/2009*
Editura Marineasa, Timișoara, 2009, format A5, 80 pag.

CUPRINS:

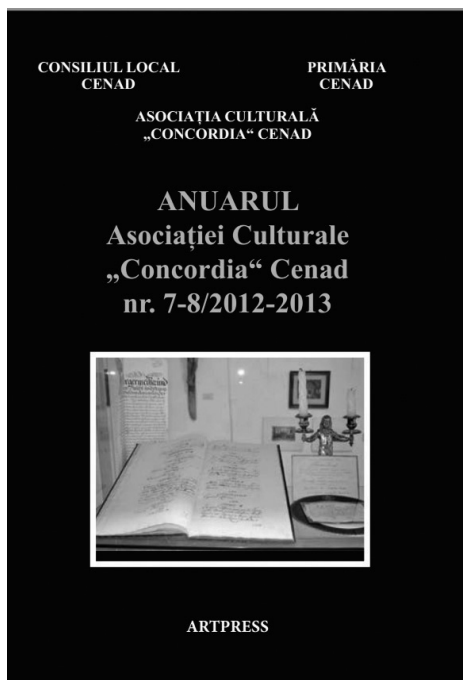
Dușan Baiski – „Cum vorbești așa ești sau despre cât se iubesc nemții cu sârbii sau sârbii cu nemții

Marina Codrea – Diversitatea etnică în Banatul modern. Studiu de caz: localitatea Saravale

Gabriela Luca – Arome și terapii în bucătăria babelor sfinte. Lapte și vin

Maria Mândroane – Plugari inventatori

Liliana Micu – Cu râul lângă noi

Miroslav Rosici – O gazetă pierdută în timp (Săptămânalul „Nedeljne novosti”, 4 ianuarie - 20 aprilie 1930)

Ion Traia – Cercetarea monografică în Banat în sec. al XIX-lea

Mihaela Zamfir, Florin Zamfir – Etnie și confesiune în Timișul istoric
Alexandru Jurcan – Prietenie de catifea

Maria Mândroane – Ion Sărăncan Maria

Ionuț Popescu – Din ciclul „Poeme cu capul în jos“

Lidia Handabura-Muşat – Virtualul factor de destine

Gheorghe Doran – Cenadul într-o monografie mai veche

• *Anuarul Asociației Culturale „Concordia” Cenad nr. 7-8/2012-2013*
Editura Artpress, Timișoara, 2014, format A5, 216 pag.

„Cuvânt înainte

Iată că, după o pauză de câțiva ani, Asociația Culturală «Concordia» Cenad reușește să tipărească un nou anuar (ultimul fiind cel din 2009, respectiv nr. 6), chiar dacă volumul de față reunește nu doar lucrări prezentate la Sesiunea de comunicări din 16 noiembrie 2013, ci și de la cea din toamna lui 2012, ambele însă organizate de aceeași entitate, Asociația Culturală «Concordia» din Cenad, cu sprijinul Primăriei și al Consiliului Local Cenad. Dar am crezut de cuviință că ar fi fost nedrept să nu cuprindem în filele de față și articole pe teme istorice (inclusiv în limba sârbă) care, altfel, s-ar pierde în paginile revistei «Cenăzeanul». Mai ușor aruncă omul o revistă decât o carte. Deși, din nefericire, din pricina tehnologiei digitale, cartea tipărită a ajuns un fel de Cenușăreasă a culturii. Totodată, și pe același considerent, am inclus și texte literare (proză scurtă, fragmente de nuvele sau romane, poezii, jurnale de călătorie scrise de cenăzeni).

Orice demers de acest fel poate să aibă efectul bulgărelui de zăpadă: o informație, aparent inofensivă, scoasă din coșul de uitare al istoriei, poate declanșa un noian de cercetări ulterioare. Iar Cenadul, aflat mereu la răspântie de drumuri și civilizații, are o istorie uluitoare, dar încă prea puțin cercetată.

Lipsesc, din păcate, acele lucrări prezentate verbal și susținute de videoproiecții, ca atare sperăm să ne înțeleagă și autorii.

Desigur, speranța noastră e să putem continua seria anuarelor asociației noastre și, prin urmare, de noi depinde, în primul rând, calitatea acestora. Fiindcă este sarcina noastră să invităm la sesiunile de comunicări personalități care să prezinte lucrări de un înalt nivel calitativ. Cum tot în grija noastră e și alegerea de colaboratori ai revistei «Cenăzeanul», care să ne ofere, la fel, lucrări de calitate.

În final, le mulțumim consilierilor locali și dlui primar *Nicolae Crăciun*, care au înțeles importanța și au sprijinit moral și financiar manifestările culturale. Fiindcă fără cultură nu există nimic. Iar Cenadul merită chiar mai mult decât ceea ce a primit până acum.“

Gheorghe Ivașcu,
președintele Asociației Culturale
„Concordia“ Cenad

CUPRINS:

Comunicări și articole

Gheorghe Ivașcu – Cuvânt înainte

Ioan Hațegan – Cenad – Monografie istorică

Dorel Micle – Cenadul în contextul geografiei istorice. O analiză a evoluției condițiilor de habitat

Claudiu Mesaroș – Sfântul Gerard de Cenad și filosofia medievală

Claudiu Călin – Dieceza de Cenad. Un mileniu de istorie ecleziastică (1030-1919/1930)

Dușan Baiski – Girardo, în apele sale

Dușan Baiski – Bolile și mortalitatea la cenăzeni

Dușan Baiski – Familia Nákó și Cenadul

Dușan Baiski – Nicolae Grigorescu, anonimul

Brunhilde Hinkel – „Kirchweih“ la Cenad

Páll Margit – Trenulețul Lóré, între Pordeanu și drumul Cenadului

Славка Божин – Божић, Божић - благи дан

Славка Божин – Срби у Чанаду

Ioan Traia – Situația satului tradițional bănățean

Florin Zamfir – Aspecte ale activității economice din Variaș în perioada interbelică

Florin Zamfir – Comuna Variaș în tumultul evenimentelor de după al Doilea Război Mondial

Miroslav Rosici – O piramidă în România – piramida albă de la Medgidia

Miroslav Rosici – Cântecul, oglinda sufletului

Literatură

Geo Galetaru – Cândva, într-un sat...

Gheorghe Covaci – Pelerinaj la Locurile Sfinte

Dușan Baiski – Dumnezeu chicotea pe înfundate

Florica Vaida (Albu) – Poezii în grai cenăzean

• *Anuarul Asociației Culturale „Concordia“ Cenad nr. 9-10/2014-2015*

Editura Artpress, Timișoara, 2016, format A5, 248 pag.

CUPRINS:

Comunicări și articole

Zoran Markov – Localitatea Cenad reflectată în colecțiile Secției de istorie din cadrul Muzeului Banatului Timișoara

Claudiu Călin – Prezența călugărilor greci la Cenad în sec. al XI-lea și transferarea lor la Oroszlámos/ Banatsko Arandelovo. O pseudo-dispută

Ioan Hațegan – Banatul în fața cuceririi otomane 1551 – 1552 - Repere cronologice

Claudiu Călin – Preotul Friedrich Killer (1817-1914) și premisele edificării bisericii romano-catolice din Cenad

Cornelia Varga – Personalități marcante legate de descoperirile arheologice cu ocazia construcției bisericii romano-catolice din Cenad

Florin Zamfir – 1849 - Un an însângerat din istoria Variașului

Mihaela Zamfir – Începuturile școlii românești la Variaș

Miroslav Rosić – Jovan Forović - între profit și filantropie

Dragoljub P. Badrljica – Lista localităților și numărul mirilor care au venit și s-au căsătorit la Mokrin și Kikinda Mare (1779-1801)

Dușan Dejanac – Cenadul și Teatrul național sârb

Mihaela Bucin – Exodul românilor din Ungaria în perioada interbelică

Iavorca Marcov Iorgovan – Cioburi din oglinda etnologică a sârbilor din Cenad

Iavorca Marcov Iorgovan – Хлеб наш насушни дај нам данас

Ljubomir Stepanov – Чанад

Dușan Baiski – Nume de botez la românii ortodocși din Cenad

Dușan Baiski – Asociația Pompierilor Voluntari din Cenadul Mare și Vechi

Dușan Baiski – Reuniunea Funebrală Cenadul Vechi – o asociație refuzată

Ioan Traia – Învățătorul confesional Achim Miloia

Florin Zamfir – Traian Lungu (1830-1917)

Alexandru Kósa – Evlia Celebi (1611-1684?) Descrierea cetății și orașului Cenad în secolul al XVII-lea

Amintiri din Cenad

Florica Vaida Albu – Satu Nou, văzut de Florica Vaida Albu

Gheorghe Anuichi – Lăsați copiii să zburde!

Josef Kopp – Activitatea culturală în vechea patrie

Literatură

Dușan Baiski – Gardul

Dușan Baiski – Adevăratul sfârșit al WWII

Geo Galetaru – Amnezia (fragmente)

Geo Galetaru – Livada lui Tete

Călătorii

Ioan Popovici – Jurnal de croazieră cu nava „*MSC Orchestra*“, 7-15 aprilie 2014

Diverse

Ramona Băluțescu – P.R. în biserica romano-catolică. Chipuri de oameni, chipuri de sfinți. În legătură cu Gerardo

Tiberiu-Ioan Bociat – Rolul punctului de contact româno-maghiar din Punctul de Frontieră Cenad în perspectiva aderării la spațiul Schengen

Postfață

Anexă foto – Institutul de Cercetări Agricole al României - I.C.A.R. Cenad

„Postfață

Cartea de față este cea de-a doua editată de către Asociația Culturală «Concordia» Cenad care conține, de fapt, două anuare: 2014 și 2015. Motivul este lesne de înțeles: am evitat astfel să publicăm două volume separate, cu un minimum de materiale, ceea ce ar fi echivalat cu o broșură ce putea fi considerată a fi cu totul insignifiantă. Cumulând, însă, textele, am reușit încheierea unei cărți la care nu se poate renunța chiar atât de ușor pe motiv că... nu e carte. Da, din păcate mulți califică o carte după grosime și nu după calitatea conținutului.

Un alt motiv care a necesitat cumularea textelor este și faptul că unii dintre participanții la sesiunile anuale de comunicări de la Cenad cu greu își trimit textele spre a fi publicate într-un anuar, deseori fiind obligați să așteptăm chiar și un an întreg pentru a intra în posesia materialelor. Și tot atât de des, unii participanți se mulțumesc în a-și prezenta verbal subiectele și/sau temele alese pentru o sesiune de comunicări sau alta. Drept urmare, unele informații valoroase expuse la întâlniri se pierd în neant. Mai cu seamă când e vorba de date despre trecutul istoric al Cenadului.

La fel ca și în anuarul 2012-2013, publicat în 2014, la Editura «Artpress» din Timișoara, am reunit în acest volum nu doar comunicările, ci și texte publicate în revista «Cenăzeanul», unele fiind tipărite în serial și neputând fi cuprinse în anuarul 2012-2013, fiindcă s-au terminat în 2014. Sunt texte care, mai mult sau mai puțin, s-au meritat a fi inserate în volum, ideea fiind aceeași reiterată mai sus: o revistă se aruncă mai repede decât o carte. La fel, am inserat și texte publicate în numere din publicația «Cenăzeanul» apărute până la tipărirea cărții de față, în 2016, cele în foileton și încă neterminate urmând a fi incluse într-un viitor volum (probabil cu materiale din 2016 și 2017).

De asemenea, nu ne-am rezumat la lucrările pe subiecte și teme istorice, ci am luat în considerare și fragmente literare și proze, amintiri din Cenad, impresii de călătorie etc., totul în ideea de a încuraja autorii să continue astfel de creații. Cu deosebire accentuăm importanța scrierii amintirilor legate de Cenad care, cândva, se vor constitui într-o prețioasă sursă de documentare despre cenăzeni și viața lor culturală, socială, economică, sportivă etc., adaos prețios la documentele de arhivă. Tot atât de importante sunt și scrierile literare legate de Cenad.

Din nefericire, nu ne putem bucura de colaborarea unor cenăzeni stabiliți în alte localități din România sau străinătate, care, deși sunt intelectuali, se fac a fi uitat satul natal, tratând Cenadul cu o indiferență absolut de neînțeles, de parcă le-ar fi rușine de locul unde s-au născut. În fine, este alegerea lor și trebuie respectată ca atare.

Ceea ce este însă extrem de important e faptul că administrația comunei, - Primăria și Consiliul Local - dă dovadă de un remarcabil pragmatism și sprijină organizarea de sesiuni de comunicări, editarea de cărți și publicații, Cenadul fiind probabil unica localitate din mediul rural din România care sponsorizează două reviste: «Cenăzeanul» și revista trimestrială de istorie «Morisena».

În final, mulțumim Primăriei și Consiliului Local Cenad pentru sponsorizare. Mulțumim, de asemenea, membrilor colectivelor de redacție ale celor două reviste, dar și colaboratorilor și participanților la Ziua Asociației Culturale «Concordia» Cenad.“

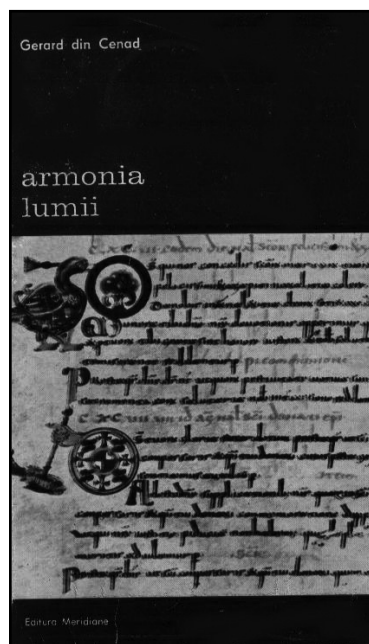
Gheorghe Ivașcu,
președintele Asociației Culturale „Concordia” Cenad

Cărți despre Cenad și cenăzeni

Contrar prejudecăților perpetuate de-a lungul timpului, cum că la Cenad se face mai mult agricultură decât cultură, o simplă trecere în revistă a cărților scrise și publicate de, cu și despre Cenad și cenăzeni dovedește exact contrariul. Cenăzenii de origine, cu rădăcini la Cenad sau de adopție, au publicat zeci și zeci de cărți, în diverse limbi ale lumii. Însă, în cele ce urmează, am preferat să vă oferim informații mai mult sau mai puțin detaliate exclusiv cu privire la cărți despre Cenad și cenăzeni. Cu o singură excepție: Gerard din Cenad.

Fiind considerat, până la proba contrarie, primul scriitor de pe actualul teritoriu al României consemnat de istorie, Gerard din Cenad (n. ~980, m. 24 septembrie 1046), de origine venețiană, avea să devină primul episcop de Cenad, iar prin sanctificarea din 1083 primul sfânt (romano-catolic) al Banatului. Lui i se atribuie în mod indubitabil ceea ce avea să fie publicat în 1984, la Editura „Meridiane“ din București, în cadrul colecției „Biblioteca de artă - Arte și civilizații“, sub titlul „Armonia lumii“, cu studiu introductiv, selecție, traducere și comentarii de Radu Constantinescu, cu un „Cuvânt înainte“ scris de academicianul Răzvan Theodorescu.

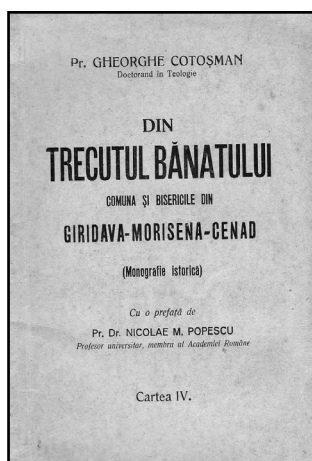
Referindu-se la Sf. Gerard cel „admirat de Trithemius și Pelbartus de Themesvár, elogiât de Pierre Nadal și Nicolaus Olahus...“ și la singurul tratat al acestuia ajuns la noi și scris la Cenad între 1044 și 1046, respectiv „Deliberare asupra cântecului celor trei tineri, către Isingrim, dascăl de arte liberale“, filosoful Radu Cernătescu va face observația că¹ „...notele autobiografice din

¹ Radu Cernătescu, *Tezaurul scufundat - Din viața și opera Sf. Gerard de Cenad*, Ed.

acest tratat evidențiază starea de spirit a unui cleric aflat într-un permanent conflict cu puterea seculară și cu păgânismul populației autohtone...“.

Nu vom intra în amănunte, cartea de față nepropunându-și acest lucru, însă în context nu putem să nu amintim de interesul care i se acordă Sf. Gerard în ultimii ani, lui dedicându-i-se deja o serie de simpozioane internaționale organizate la Timișoara cu începere din 1913, de către Centrul de Cercetare în Istoriografie Filosofică și Filosofia Imaginarului, funcțional în cadrul Institutului de Cercetări Social-Politice (I.C.S.P.) din Facultatea de Științe Politice, Filosofie și Științe ale Comunicării, Universitatea de Vest din Timișoara. Prima ediție, cea din 23 mai 1913, a fost organizată împreună cu Episcopia Romano-Catolică Timișoara, în cadrul „Zilelor Academice Române“, și s-a desfășurat la sediul acesteia din urmă.

Pr. Gheorghe Cotoșman, la vremea aceea doctorand în teologie și preot la Jimbolia, a publicat în 1935, la Timișoara, monografia istorică „Comuna și bisericile din Giridava-Morisena-Cenad“, prefațată de pr. dr. Nicolae M. Popescu, profesor universitar și membru al Academiei Române, cel care l-a și îndemnat să cerceteze „conștincios și amănunțit, istoria satelor și bisericilor din jurul Sânnicolaului-Mare. Rezultatele acestor cercetări autorul le publică în volume separate, ajungând cu acesta la al patrulea volum“. Deși autorul a insistat mai mult pe aspecte legate de lăcașele de cult, cartea poate fi considerată ca fiind cea dintâi lucrare monografică în limba română și singura dedicată Cenadului. Și poate tocmai datorită preferinței autorului pentru istoria

bisericilor locale a impus în toată perioada comunistă un văl al tăcerii, puțini dintre cenăzeni știind de existența cărții.

Lucrarea lui Gh. Cotoșman a fost reeditată în 2009².

Nota la ediția a doua îi aparține celui care s-a și îngrijit de apariția acesteia, prof. Gheorghe Doran:

„Până la apariția unei monografii aduse în actualitate, Primăria comunei Cenad și Consiliul local au hotărât să reediteze prezenta monografie scrisă de

Muzeul Literaturii Române, București, 2014, p. 11.

² Pr. Gheorghe Cotoșman, *Comuna și bisericile din Giridava-Morisena-Cenad*, monografie (reeditare), Editura Marineasa, Timișoara, 2009, 116 pag.

pr. Gheorghe Cotoșman și publicată în anul 1935. Gestul este lăudabil și trebuie apreciat ca atare.

Monografia preotului Gheorghe Cotoșman a devenit, cu timpul, o raritate și a circulat în mediul intelectual din Cenad sub formă xerografiată. fiind singurul mijloc de informare tipărit.

Fără îndoială, cartea este importantă din punct de vedere al informațiilor pe care le aduce în fața cititorului, dar, fiind apărută acum mai bine de 64 de ani, a fost depășită cu mult de realitatea zilelor noastre prin cercetările făcute în acest răstimp, în consecință, în ce privește partea istorică putem afirma că multe dintre informațiile furnizate sunt cu mult depășite.

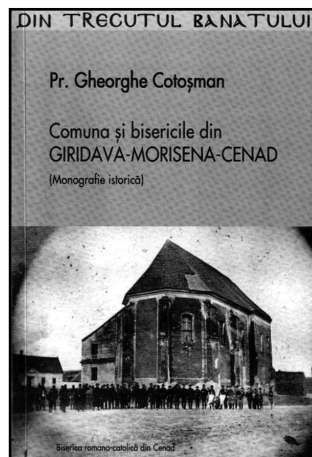
Cercetările arheologice întreprinse ulterior datei de apariție a cărții (1974-1975; 1986; 1993-1995 și 2000) au adus noi date epigrafice sau arheologice, iar între timp au fost descoperite prin arhivele și muzeele din Viena, Budapesta și Istanbul noi date despre trecutul istoric al Cenadului. De asemenea, în acest timp au fost scrise studii competente și bine documentate (Susana Heitel despre localizarea bisericii lui Ahtum sau studiul scris de Petru Iambor. Șt. Matei și A. Bejan despre Cercetările arheologice în așezarea feudal timpurie de la Cenad), așa că partea istorică trebuie citită de cei interesați prin colajonare cu tot ce a apărut între timp. În plus, preotul Cotoșman folosește intens izvoare istorice de sorginte maghiară, chiar dacă uneori nu se declară de acord cu ele.

Cât privește partea politică se poate observa foarte ușor spiritul exagerat naționalist, spirit dominant în epoca de după cel de al doilea Război Mondial. A fost o descătușare a românilor împotriva oricui și de oriunde. Apreciem spiritul patriotic al autorului dar nu putem fi de acord cu el peste tot.

Așadar, este valoroasă sau nu monografia preotului Gheorghe Cotoșman?

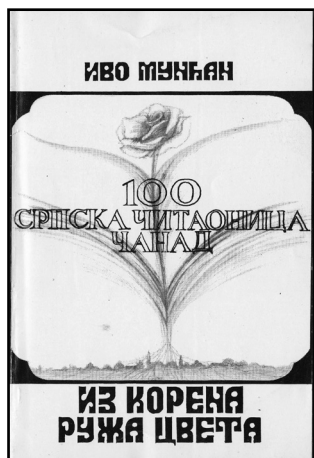
Lucrarea este valoroasă prin datele pe care le furnizează în partea de istorie contemporană lui. Plină de date statistice, mai mult sau mai puțin comentate, deoarece ele se bazează pe înscrisuri cercetate de autor la vremea aceea, deci sigur autentice. Pentru cercetătorul de azi, ele pot constitui izvoare incontestabile și pot fi folosite fără nici o reticență în unele studii economico-sociale. Cine vrea să afle care a fost situația economică a comunei noastre imediat după primul Război Mondial poate apela la cartea preotului Gheorghe Cotoșman.

Apoi, cartea conține - în partea sa referitoare la viața culturală - date și nume despre care astăzi nu se știe mai nimic. Cine își mai aduce aminte de Cornel Minișan, pictor născut în Cenad și trăitor atunci în Arad sau despre Gh. Demian, publicist în Timișoara, autor al unor cărți cu teme istorice?

Recomandăm lectura noii ediții, care reproduce fidel prima ediție și aduce la zi lexicul, în mod tacit.

Cenad. august 2009“.

În 1994, jurnalistul și scriitorul timișorean Ivo Muncian³ va publica o carte deosebit de importantă pentru istoria culturală a sârbilor cenăzeni, dedicată împlinirii unui veac de la înființarea primei biblioteci publice sârbești la Cenad, la 29 martie 1894, aceasta fiind una din cele trei înființate de sârbii cenăzeni în satul lor natal: *Из корена ружа цвета - 100 - Српска читаоница Чанад* - „Din rădăcină înflorește trandafirul - 100 - Biblioteca sârbească Cenad“. Cu prilejul lansării la Cenad, prezentarea⁴ cărții a fost făcută de jurnalista Dușița Jivanov, fiică a Cenadului. La eveniment a participat și Mirko Dobrićanić, un talentat interpret la guslă, venit special din Serbia vecină.

În viitorul apropiat, vom traduce și publica în paginile revistei „Cenăzeanul“, cu acordul autorului, măcar câteva fragmente importante din această carte.

Sponsori au fost: Primăria Cenad, Bata Jivco Isacov, Uniunea Democrată a Sârbilor și Carașovenilor din România și săptămânalul timișorean de limbă sârbă „*Naša reč*“.

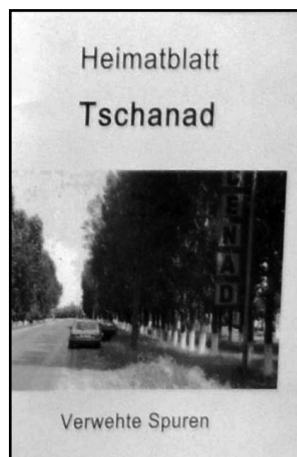
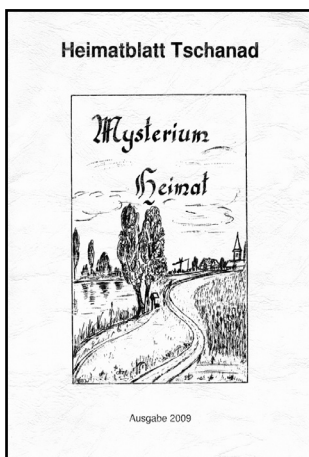
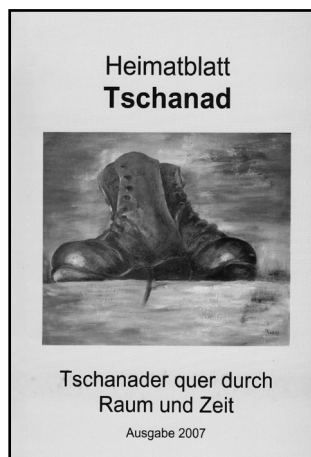
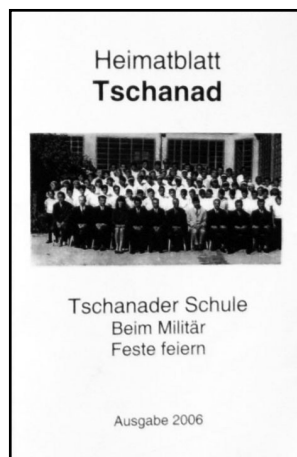
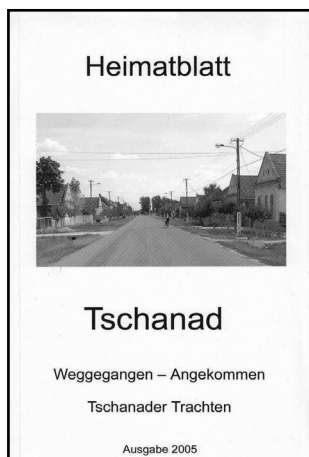
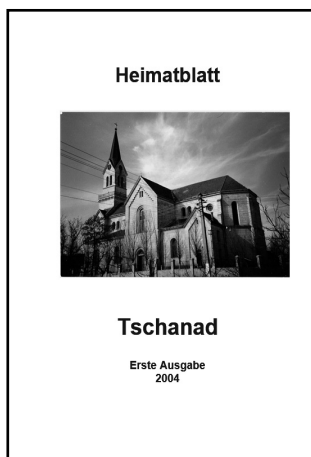
Referindu-se la bibliotecile sârbești din Cenad, învățătorul Zlata Pavlovici va face observația⁵ că, cităm: „*Înainte de unificare au existat în Cenad două case de lectură ale sârbilor. Una în «cafeneaua» lui Neșco pe care o frecventau «paorii» și care s-a mutat la cica Stefanovici, iar a doua în «cafeneaua» lui cica Laza frecventată de «domni».*“

Șvabii cenăzeni stabiliți definitiv în Germania și grupați în cadrul Comunității Cenăzenilor (Heimatortsgemeinschaft Tschanad), au publicat o serie de șase cărți îngrijite de prof. Franz Kahles, toate având același supratitlu sugestiv: „*Heimatblatt Tschanad*“ (în sensul: Foaie de la Cenad).

³ Иво Мунђан, *Из корена ружа цвета - 100 - Српска читаоница Чанад* (Din rădăcină înflorește trandafirul - 100 - Biblioteca sârbească Cenad), Uniunea Democratică a Sârbilor și Carașovenilor din România, Timișoara, 1994, 60 pag.

⁴ „Cenăzeanul“ nr. 5/1994, pag. 4.

⁵ „Cenăzeanul“ nr. 3/1994, p. 6.

2004 - *Heimatblatt Tschanad - Erinnern, nicht vergessen* (Foaie de la Cenad - Amintiți-vă, nu uitați);

2005 - *Heimatblatt Tschanad - Weggangen - Angekommen, Tschanader Trachten* (Foaie de la Cenad - Plecat - Sosit - Portul popular la Cenad);

2006 - *Heimatblatt Tschanad - Tschanader Schule - Beim Militär - Feste feiern* (Foaie de la Cenad - Școala din Cenad. La armată. Petreceri);

2007 - *Heimatblatt Tschanad - Tschanader quer durch - Raum und Zeit* (Foaie de la Cenad - Cenăzeni în spațiu și timp);

2008 - *Heimatblatt Tschanad - Verwehte Spuren* (Foaie de la Cenad - Urme spulberate de vânt);

2009 - *Heimatblatt Tschanad - Mysterium Heimat* (Foaie de la Cenad - Enigmele patriei).

Prof. Gh. Doran, cadru didactic nu doar prin profesie, ci și prin vocație, s-a străduit mereu să descopere talentele literare și să le promoveze în paginile revistei. În timp, a și reușit, ceea ce i-a permis să editeze și să publice o culegere⁶ căreia i-a semnat și prefața:

„Câteva cuvinte

Parcurgând un deceniu de apariție a «Cenăzeanului», colegiul de redacție a hotărât să cuprindă între copertele unei cărți, într-un număr limitat de pagini, numele celor care au avut curajul să-și încredințeze creațiile lor publicației noastre, alăturându-le unele considerații critice.

Este știut că orice judecată de valoare pare riscantă când opera se află la începuturile ei. Ceea ce am scris despre talentul autoarelor îl considerăm ca fiind valabil în prezent. Viitorul și strădania lor vor confirma sau infirma părerile noastre critice.

În acest interval de timp au fost mai multe nume de debutanți publicate în paginile «Cenăzeanului» și le-am fi dorit pe toate aici, în carte, dar, pesemne, că autorii unor astfel de creații, fie că au avut doar un moment de inspirație ca după aceea să abandoneze scrisul în favoarea unor preocupări mai rentabile, fie gândul că scrierile lor vor dăinui prin vreme, i-a oprit să răspundă pozitiv propunerilor noastre. Păcat! Unii dintre ei vădeau un talent care promitea!

Deoarece o publicație are o existență efemeră, puțini dintre cititorii ei o păstrează un timp mai îndelungat sau îi găsesc un loc în biblioteca personală. De aceea am făcut acest gest de a le «nemuri» creațiile într-o carte, chiar modestă ca spațiu tipografic, carte care și-ar găsi adăpost între alte cărți din biblioteca dumitale, cititorule.“

Din textul de mai sus, un fragment apare și pe coperta IV:

„Este știut că orice judecată de valoare pare riscantă când opera sa se află la începuturile ei. Ceea ce am scris despre talentul autoarelor îl considerăm ca fiind valabil în prezent. Viitorul și strădania lor vor confirma părerile noastre critice.“

Au publicat câte un grupaj de poezii Florica Biro, Adelina Daroți, Elena Flonta, Lăcrămioara Ghica, Corina Nani și Diana Perian, iar Mihaela Hotea, un eseu intitulat „Dreptul la eroare“. Fiecare dintre cele șapte autoare a beneficiat de câte o generoasă prezentare.

Ideea copertei I îi aparține Corinei Nani.

⁶ Colectiv, *Dincolo de început* – Au debutat în „Cenăzeanul“, poezie, eseu, editura Marineasa, Timișoara, 2002, 90 pag.

Cartea a fost sponsorizată de: Primăria comunei Cenad, Carmen Ducret (Elveția) și prof. univ. Dorin Vingau (Cluj-Napoca).

Srboliub Mișcovici, jurnalist și scriitor timișorean, va dedica în 2004, în limba sârbă, o carte formației de tamburași⁷ din Cenad „Lale sa Moriša“, cea care a stat la baza organizării, la Cenad, a mai multor ediții ale „Festivalului Internațional al Tamburașilor“.

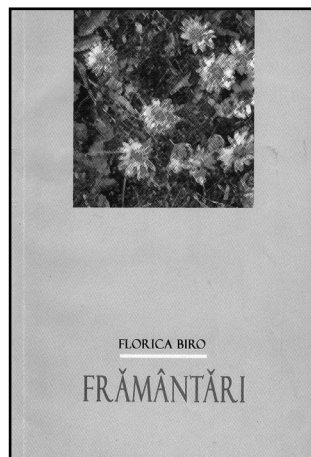
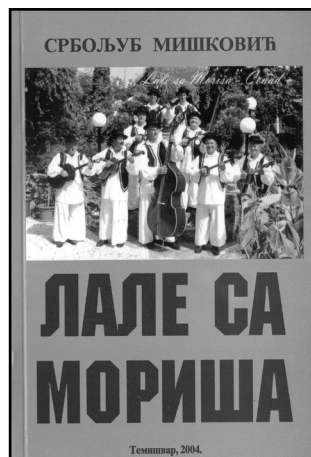
După ce i-a publicat poezii în „Cenăzeanul“, apoi în culegerea colectivă *Dincolo de început – Au debutat în „Cenăzeanul“*, apărută în 2002, prof. Gh. Doran se îngrijește, iată, și de prima culegere⁸ de autor (din păcate, ultima, autoarea trecând în neființă), scriind în deschiderea cărții:

„Este născută (Florica Biro, n.n.) la 16 august 1940, în comuna Lunca, satul Briheni, județul Bihor. Vine în Cenad în anul 1957, aducând cu ea ca zestre dragostea față de poezie și mireasma pădurilor din locurile natale.

*Toată viața a lucrat numai pământul și a scris versuri.
Ca Hesiod poetul.*

Apropiată, prin rădăcini, poeziei populare, Florica Biro, normal, își materializează sentimentele pornind de la aceasta, folosindu-se de forma ei. Ceea ce a făcut-o să se remarce ca poetă într-o localitate deschisă spre orice, numai spre poezie nu, a fost faptul că ea vine în întâmpinarea cititorului cu universul său nu lipsit de frământări. Poezia ei dorește să ne pună în fața unei conștiințe cu varii deschideri spre viață. Forma ei directă, fără zorzoane stilistice, versurile ei ne înlesnesc surprinderea mesajului.

Pe aceeași linie, dar schimbând parțial structura prozodică, poeta se simte datorare să închine versuri localității sale de adopție (Aici, pe la noi. Cenadul).

⁷ Србoљyб Мишкoвић, *Лале са Мориша* (Lale sa Moriša), monografie, Uniunea Sârbilor din România, Timișoara, 2004, 120 pag.

⁸ Florica Biro, *Frământări*, poezie, Editura Marineasa, Timișoara, 2004, 56 pag.

În ultimul timp, cerul existenței sale se întunecă, boala care o macină, unele traume familiale aduc în poezia Floricăi Biro tonuri de regret pentru un timp trecut, timp în care se simțea fericită (Din casa mea, Viitor pierdut).

Credem, îndrituiți de structura robustă a ardelenilor; oameni dintre care își trage obârșia, că poeta va depăși cu bine aceste clipe și va reveni cu versuri luminoase, pline de același optimism ce o caracterizează. “

Contribuția prof. Gh. Doran la scoaterea la lumină a unor aspecte ale istoriei Cenadului este dovada clară a atașamentului său față de localitatea unde și-a petrecut cea mai mare parte din viață. Geneza cărții⁹ sale, „Jurnalul unui cenăzean anonim“, este lămurită din primele cuvinte:

„Câteva cuvinte de început

Răscolind prin podul unei case, am dat peste un caiet din care au rămas doar o parte din file. Lectura atentă a celor scrise ne-a adus în fața ochilor însemnările zilnice ale unui elev la o școală timișoreană, elev sânguincios și nu lipsit de talent literar.

Încântați de sinceritatea cu care acesta consemna cele mai «importante» evenimente din viața lui și a celor din jur, am hotărât să încredințăm tiparului ceea ce a scris.

Facem acest lucru cu gândul că cele relatate de anonimul nostru vor trezi amintiri celor mai în vârstă, iar tinerilor le va oferi posibilitatea de a trăi, în timpul lecturii, o perioadă istorică și astfel, comparând-o cu vremile noastre, cu concepțiile noastre despre viață, s-ar putea isca în conștiința lor unele mutații spre bine, spre frumos.

Am păstrat în multe cazuri grafia și felul de exprimare folosite de autor, pentru savoarea lor; unor cuvinte ieșite din uz astăzi le-am explicat semnificația, la subsolul paginii respective.

Deoarece în intenția noastră, a stat ideea de a întreprinde - în limita posibilităților - un studiu de caz, am atașat la finele cărții acest studiu, în care am încercat să alcătuim un profil al autorului jurnalului, reliefând preferințele, ideile, frământările sale.

Caietul fiind fără coperte, nu am putut afla numele autorului, de aceea l-am intitulat astfel: „«Jurnalul unui cenăzean anonim»“.

⁹ Gheorghe Doran, *Jurnalul unui cenăzean anonim*, memorialistică, Editura Marineasa, Timișoara, 2005, 96 pag.

În întâlnirile autorului cărții de față cu prof. Gh. Doran după tipărirea acestui volum, acesta i-a destăinuit că mulți cenăzeni l-au întrebat despre cine anume era anonimul lor concetățean. Nu le-a spus nici lor. Nici lui D. Baiski. A dus cu el în mormânt taina cu pricina.

Textul de pe coperta IV îi aparține tot prof. Gh. Doran:

„Pentru o cât mai profundă și exactă cunoaștere și înțelegere a unei persoane, după ce timpul și-a scurs apele sale, trebuie, încă de la început, să deslușești coordonatele existențiale ale aceluia timp, ca, apoi, să raportezi gândurile, acțiunile, dorințele, împlinirile și neîmplinirile sale la timpul prin care a trecut aceasta și numai după aceea să poți concluziona corect asupra celui care a fost obiectul tău de studiu. Scoaterea persoanei din timpul său ar compromite, din start, studiul întreprins. (...)

Tinerii de la sate, în acele vremi marcate, pe de-o parte, de recenta «Unire cu Țara», de avântul și libertățile dobândite, iar pe de altă parte, de setea individuală de ridicare pe scara socială a vremii, seseau înarmați cu buna cuviință dobândită acasă, având în spate sprijinul moral și material al familiei care dorea să-și vadă urmașul domn.“

Cartea a apărut sub egida Asociației Culturale „Concordia“ din Cenad, cu sprijinul financiar al Primăriei și al Consiliului Local Cenad.

Un efort uriaș l-a depus Brunhilde Hinkel pentru a scrie genealogia șvabilor cenăzeni pentru perioada 1764-2007, bazată pe registrele matricole ale Bisericii romano-catolice din Cenad. Cartea a apărut în condiții grafice excelente, în 2007, în două volume (literele A-L și M-Z).

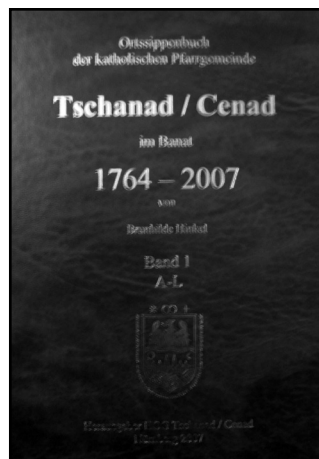
„Cenăzeanul“ nr. 5/2011:

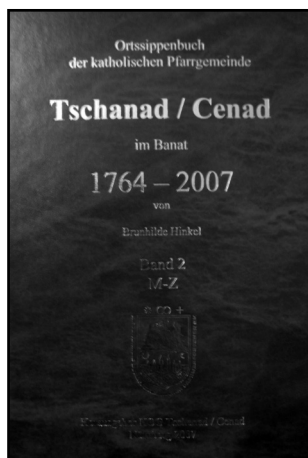
„Cartea de origine a cenăzenilor germani

Plimbându-ne prin Cenad, vedem case șvabești mai mari sau mai mici și ne întrebăm cine au fost oare proprietarii acestora? Cei trecuți de a doua tinerețe își mai amintesc de șvabii din Cenad, unii dintre ei, copiii fiind, s-au jucat cu copiii acestora. Un lucru este cert și-anume că șvabii din Cenad și-au pus amprenta în dezvoltarea economică, socială, culturală și religioasă a acestei localități.

Cine au fost ei și de unde au venit? La această întrebare găsim răspuns în cartea cu titlul «TSCHANAD/CENAD IM BANAT 1764-2007». Această carte, editată în două volume, a fost scrisă tot de o cenăzeancă, respectiv doamna Brunhilde Hinkel.

Pe prima pagină a cărții vedem poza bisericii romano-catolice din Cenad, un punct de reper pentru fiecare cenăzean șvab indiferent unde s-ar afla el. În cuprins

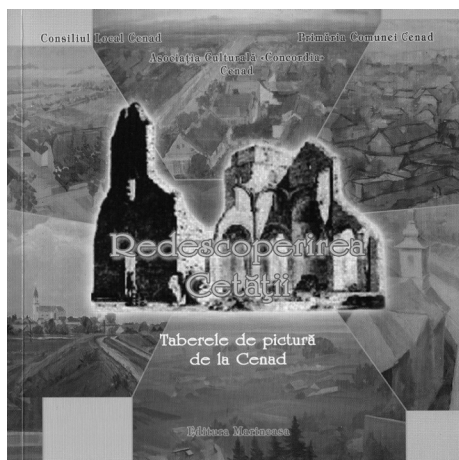

găsim cuvântul de introducere scris de către președinta HOG Cenad, doamna Pauline Huschitt, precum și cel al doamnei Brunhilde Hinkel. Cartea continuă cu o descriere a Cenadului din perspectivă istorică, care include și date privitoare la venirea șvabilor în 1764. De asemenea, este descrisă și contribuția acestora la dezvoltarea localității.

Găsim la începutul cărții un îndrumar cu privire la modul de folosire a ei, precum și numele familiilor care au venit și au trăit la Cenad. În cel de-al doilea volum, la final, întâlnim o serie de tabele foarte utile cu: locul de unde au venit șvabi cenăzeni; cenăzenii șvabi plecați în America; morții și dispăruții în Primul Război Mondial; morții și dispăruții în timpul și după cel de-al Doilea Război Mondial; deportații în Rusia și cei care au murit acolo; cenăzenii șvabi uciși în accidente aviatice și în pușcării.

Cartea începe cu numele de familie ABELHAUSER și se termină cu numele de familie ZUPKA. În concluzie, putem spune că este o carte asemenea vieții noastre, undeva și cândva a început, undeva și cândva se va sfârși. “

Dan Groza
paroh romano-catolic

Lăudabilă inițiativa prof. Gh. Doran de a reuni într-un album¹⁰ reproduceri după o parte din tablourile artiștilor plastici profesioniști care au onorat prin prezența lor taberele de pictură de la Cenad din anii 1983, 1984 și 1985, chiar și după atâția ani de-atunci. Din păcate, paginile sunt în alb-negru din motive lesne de înțeles: prețul de cost. Cartea a apărut sub egida Asociației Culturale „Concordia” Cenad, cu finanțare din partea Consiliului Local Cenad și a Primăriei Cenad.

Amănuntele privind amintitele tabere de pictură sunt succint surprinse în textul ce deschide volumul:

¹⁰ *Descoperirea Cetății - Taberele de pictură de la Cenad*, Editura Marineasa, Timișoara, 2007. volum apărut sub îngrijirea prof. Gheorghe Doran.

„Rememorare

Imparabila curgere a timpului produce în memoria fiecărui individ anumite goluri. Multe din evenimente sunt șterse sau precizia evocării lor este diminuată, oricât de importante ar fi fost ele în acest caz, se apelează la memoria colectivă a participanților, care, la rândul ei, poate da rateuri. Am procedat astfel la reconstituirea, după mai bine de 20 de ani, a unui eveniment remarcabil la ora aceea: cel al taberelor de pictură desfășurate în Cenad, pe parcursul a trei ani: 1983, 1984 și 1985.

Uniunea Artiștilor Plastici din Timișoara, împreună cu Comitetul de cultură și artă din acel timp, a organizat, în paralel cu taberele de pictură de la Teremia-Mare, în Cenad, în trei veri consecutive, tabere de creație la care au participat artiști plastici, membri ai Uniunii.

Participanților li se asigurau, pe lângă prilejul de a immortaliza locuri din comună, și cele necesare traiului zilnic, deplasările spre și de la locurile alese (cu mijloace de transport existente în comună) și întâlniri cu personalități din localitate. În schimbul acestora, participanții la tabere urmau să doneze Galeriei de artă de pe lângă Căminul cultural din Cenad, fiecare, câte două tablouri.

Astfel s-a strâns, în cele trei ediții ale taberelor, un număr apreciabil de tablouri. Unii dintre artiști au donat comunei mult mai multe opere realizate aici - unele dintre ele fiind, astăzi, în posesia unor cetățeni din comună, iar altele, în inventarul Căminului cultural.

Timpul scurs de atunci și evenimentele care au urmat au făcut ca unele dintre creații să se distrugă, altele să dispară fără urmă. De aceea, prezentul album are menirea de a fi un inventar vizual a ceea ce a rămas din exponatele fostei Galeriei de artă.

În primul an (1983) au participat, în calitate de creatori, Rodica Regep-Banciu, Ioan Mercea, Sorin Nicodim, Constantin Răducan, Pavel Vereș și Leon Vreme, sub conducerea lui Coriolan Babeți.

În anul următor, grupul de artiști plastici a fost format din Pavel Vereș, Camelia Crișan-Matei, Sorin Nicodim, Constantin Catargiu, Călin Beloescu și Constantin Răducan, conducerea lui fiind asigurată, din nou, de către Coriolan Babeți.

Cel de al treilea an a găzduit un alt grup de artiști, alcătuit din Emilia Jivanov, Eugenia Dumitrașcu, Marilena Preda-Sânc (București), Pavel Vereș, Sorin Nicodim și Constantin Răducan, organizat tot de către Coriolan Babeți.

A mai participat, doar o zi, Viorel Cosor, artist plastic născut în Sănnicolau Mare, stabilit la Timișoara.

După acest an, în comună nu s-au mai organizat astfel de tabere, din varii motive.

Până când, într-o zi, tablourile realizate în comună își vor găsi un loc al lor, stabil (căci orice mutare duce la deteriorarea lor), o parte dintre ele sunt expuse pe pereții Primăriei din comună, ai Școlii generale sau sunt depozitate la Căminul cultural.

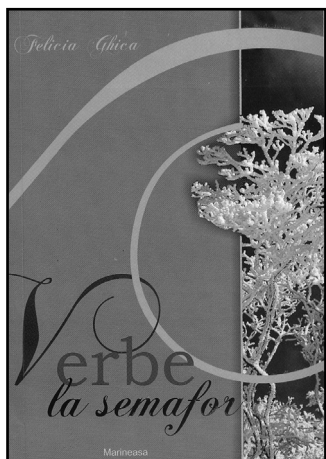
La început, în primul an, a fost organizat vernisajul expoziției la casa cu numărul 1747 (proprietate de stat, pe atunci). Celelalte vernisaje s-au desfășurat în Galeria de artă din incinta Căminului cultural.

Amenajarea expozițiilor a fost făcută de către artiștii înșiși, după cerințele cele mai moderne la acea vreme.

Taberele s-au bucurat de atenția presei locale sau centrale.

Revenind la cele afirmate la începutul acestei REMEMORĂRI, anticipat cer scuze celor al căror nume a fost omis și m-ar bucura faptul dacă aș fi contactat de ei, pentru îndreptarea greșelilor comise, completându-se astfel scurta istorie a acestei perioade.“

Gheorghe Doran

O bună perioadă de timp colaboratoare a publicației „Cenăzeanul“ (2001, 2003-2006, 2008), unde a publicat diverse materiale, Felicia Ghica poate fi considerată pe bună dreptate o cenăzenistă. În cartea ei de debut în volum¹¹, criticul literar Alexandru Jurcan, un oaspete drag la mai multe ediții ale Zilei Asociației Culturale „Concordia“ Cenad, avea să scrie în prefață:

„La douăzeci de ani n-am avut curajul să arăt poeziile mele cuiva. Nu exista xerox, nici Internet. Treceam pe lângă redacțiile «Tribuna» și «Steaua» din Cluj și priveam cu jind scările proaspăt măturate. Abia acum îmi aduc aminte, în momentul în care primesc pe mail volumul unei tinere, cu rugămintea... să scriu câteva rânduri. Cine, eu? îmi scrie Ioana Felicia Ghica. Născută la Cenad, în 18.02.1987, studentă la Facultatea de Management în Producție și Transporturi, an 3, Universitatea «Politehnica» Timișoara.

Iată un volum care certifică patosul adolescentin, dar și tipologia feminină. Inegale ca formă și valoare, poeziile anunță, totuși, un palier poetic demn de reținut. La vârsta aceasta poate există un «jurnal cu Victor», dar și vise, inimă, frumos, sărut, ploaia, lacrima, crengile... Anumite poeme devin redundante și explicite, însă spiritul compensatoriu se află în inegalabile asociații comparative.

Conviețuirea cu antagonicul naște un iad «paradisiac», în timp ce strigătul calului sălbatic aduce «șoapte îmbătrânite». Orice ar face, Felicia Ghica nu poate scăpa de puseuri poetice... valoroase, ceea ce ne dă speranțe pentru devenirea exprimării. Nu se poate uita că «m-apasă greu iubirea pentru tine/ ca lespeda de

¹¹ Felicia Ghica, *Verbe la semafor*, poezie, Editura Marineasa, Timișoara, 2007, 80 pag.

piatră mormântul unui viu». Poeta știe cum a fost aruncat cuvântul sub un tren, cum «fiecare literă va fi făcută fărâme». Chiar dacă moare, cuvântul își păstrează puritatea. Felicia Ghica trebuie să se despartă de adolescența poetică și să persiste în a căuta fărâmele cuvintelor care prefigurează un talent revigorator.“

Prof. Gh Doran nu și-a dezmințit niciodată vocația de filolog, etnolog, cercetător, dovadă fiind și cartea¹² sa bazată, cum afirmă, pe o poveste adevărată și purtând un titlu incitant: „Între sacru și profan sau glose pe marginea unui manuscris religios“. Despre geneza acestei va scrie însuși autorul:

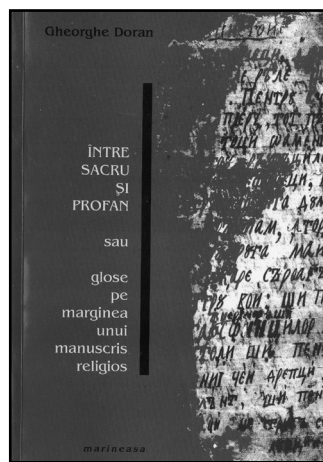
„O poveste adevărată

Într-o zi, venind de la școală spre casă, am întâlnit un bătrân cu care am mai stat de câteva ori de vorbă. Întotdeauna convorbirile cu el mi-au făcut plăcere deoarece bătrânul părea că nu a trecut prin viață degeaba. Astfel, mi-a povestit odată că el a participat la Adunarea de la Alba Iulia din patriotism fără să fie «încredințat.» Venea din război și trăia importanța evenimentului. Din vorbă în vorbă m-a întrebat dacă eu știu să citesc cărți scrise cu «literele vechi» (alfabetul chirilic n.n.). I-am spus că am citit multe cărți scrise cu aceste litere și atunci mi-a promis că-mi aduce una.

Nu a trecut mult timp și într-o zi mă trezesc cu bătrânul la mine acasă și-mi întinde «o carte» (de fapt un manuscris) scris în alfabet chirilic. Mi-l întinde și-mi zice: «Citește-mi acum ce scrie.» «Dumneata nu știi să citești cu literele vechi» îl întreb. «Ba știu, dar vreau să văd dacă nu te-ai lăudat că știi.» Am luat manuscrisul și, avându-l pe moșneag alături, citesc la întâmplare câteva fragmente. Bătrânul pare încântat și mulțumit. Îmi zice: «Să mă ierți că te-am probat, dar am vrut să știu în mâinile cui las această carte.» Și-mi dă cartea zicându-mi: «Poate vreodată poți să scrii despre ea că aud că scrii prin „foile” de la oraș.»

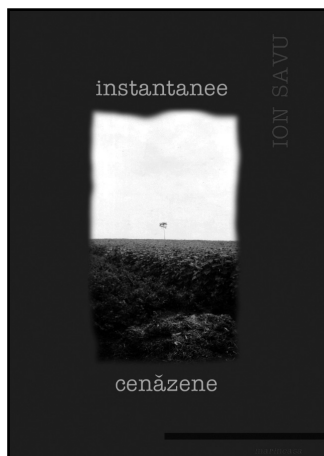
A trebuit să treacă mult timp până când am putut îndeplini dorința moșneagului. Azi mă simt mai ușurat. Publicarea manuscrisului îmi ia o piatră de pe suflet.“

Cartea, apărută sub egida Asociației Culturale „Concordia“ din Cenad și a cărei publicare a fost sprijinită financiar de către Consiliul Local Cenad și Primăria Cenad, conține nu numai transcrierea manuscrisului în alfabetul latin

¹² Gheorghe Doran, *Între sacru și profan sau glose pe marginea unui manuscris religios*, Editura Marineasa, Timișoara, 2008, 128 pag.

și adaptarea textului la limba română contemporană, dovadă a unei munci de cercetare cu o valoare deosebită, ci și fotocopiile alb-negru ale manuscrisului.

Prezent în colegiul de redacție încă de la începutul „Cenăzeanului“, dar cu două retrageri care s-au resimțit pentru publicație, cu un talent remarcabil, militarul de carieră Ion Savu și-a văzut publicate sub aceeași copertă¹³ deseori incendiarele sale flash-uri ce au dat culoare paginilor revistei noastre. Pentru această carte am și scris un text pe post de prefață:

„Un sat pe mal de Mureș...”

Recunosc: multă vreme nu am știut cine se ascunde în spatele pseudonimului «Colț Alb». Cel care, număr de număr, a fost și a rămas cronicarul Cenadului. O vreme l-am bănuț pe însuși Gheorghe Doran, profesorul meu de limba și literatura română de la Școala Generală din localitate, cel care m-a și făcut să îndrăgesc arta scrisului. Aveam să aflu, ceva mai târziu, că este Ion Savu. Grănicerul. Nero. Poate fiindcă l-am cunoscut, Nelu (n-am să-i zic Nero, chiar dacă este el incendiar, de felul lui, nu însă incendiator al Romei sau, Doamne ferește, al Cenadului) a fost pentru mine grănicerul cel bun. Multă vreme, i-am considerat pe grăniceri un fel de «băieți răi», cei care mă legitimau întotdeauna când ajungeam în gară la Cenad și mă întrebau la cine merg. Desigur, flăcăii își făceau doar datoria, însă am fost întotdeauna deosebit de intrigat când mă întrebau la cine mă duc. Nu mi se părea logic, gândeam eu pe-atunci, să mă întrebe niște străini de Cenad la cine merg din moment ce ei nu erau localnici și, ca atare, nu-i cunoșteau pe cenăzeni pentru a-mi pune o asemenea întrebare. Să mă ierte Nelu că fac această mică paranteză la o carte – și chiar prima – a domniei-sale, însă cum a «flash»-uit el în «Cenăzeanul» atâta vreme, îmi permit să mă abat și eu oleacă de la dreapta potecă și să calc pe... «fâșie». Dar, îmi aduc perfect aminte, spuza pe turtă a pus-o un locotenent de grănieri. Unul blond, cu mustăcioară, care probabil atunci descoperise America. Într-un început de concediu m-am hotărât să stau și la Cenad câteva zile. Mi-am pus în sacoșă vreo zece cărți din «Biblioteca pentru toți», o rudă de salam și două pâini (știam că în patria grâului, cucuruzului și aiului trebuia să vii cu mâncare de la oraș). Când am coborât în gară, la Cenad, evident că, după obișnuita întrebare «La cine mergi?», la care am «recitat parola», adică numele mătușii și numărul de casă, am fost condus în biroul șefului de gară. Nu știu dacă pe-atunci șef de

¹³ Ion Savu - *Instantanee cenăzene*, Editura Marineasa, Timișoara, 2008, 94 pag.

gară a fost Gheorghe Anuichi. Eram prea speriat să mai realizez. Știu însă că tocmai C.F.R.-istul de serviciu m-a scăpat de un drum la pichetul de grăniceri. Care drum, din câte am aflat și atunci, dar și după aceea, nu era presărat cu petale de trandafiri. Dacă «parola» nu a funcționat la locotenent, a funcționat însă la șeful de gară. Care o cunoștea pe mătușa. Și așa m-am putut întâlni, la profesorul Doran acasă, și cu Nelu Savu, alias «Colț Alb».

No, iacă-tă, dragă Nelu, că n-am călcat prea mult «fâșia» și nici n-am declanșat prin Hadă drotul (a se citi sârma) ce, prin anii '60, arunca spre cer niscaiva rachete luminoase. Am vrut și eu să «flash»-uiesc, aidoma ție, câte ceva din istoria recentă a Cenadului, localitate de care mă leagă atâtea lucruri, totuși, frumoase. Și, tot mai trag speranța că, într-o bună zi, vom avea destulă vreme să stăm la taifas despre viața la graniță. Că, vorba ta dintr-un «Flash»: «Ce e omul? O grămăjoară nenorocită de secrete...»

Nu cunosc geneza «Flash»-ului, nu știu cine anume a propus această rubrică, dar știu că Nelu Savu și-a asumat o misiune deloc ușoară chiar și pentru o localitate de aproape cinci mii de suflete, unde toți sau aproape toți se cunosc unul pe celălalt și orice vorbă, fie și de șagă, poate arunca în aer liniștea unei străzi, a unui cartier sau chiar a Cenadului însuși. Cred însă că Nelu a fost predestinat pentru un asemenea rol ingrat. Chiar și sub protecția relativă a anonimatului. Într-o comunitate restrânsă trebuie să ai destul curaj pentru a spune lucrurilor pe față. Și cine poate avea mai mult curaj decât un militar prin vocație?

Poate «Flash»-urile lui Ion Savu n-au fost întotdeauna dintre cele blânde și au pișcat vreo piele ceva mai fină. Fină, vorba vine. Au consemnat, însă, momente și evenimente din viața comunității care, altfel, nescrise, ar fi rămas în memoria colectivității o serie de ani. După care peste ele s-ar fi așternut colbul uitării. «Cenăzeanul», însă, are meritul de a fi existat și de a exista, sperăm, mulți ani de acum încolo. Desigur, nu multe dintre evenimentele surprinse de Ion Savu ar merita o atenție mai mare decât spațiul de revistă pe care l-au ocupat. Nu e aici locul pentru a le trece pe răboj pe cele «mai mari în grad», asta numai din rațiuni de spațiu. Dar, până încă mai sunt «pe ordinea de zi» a memoriei personale sau colective, cel interesat a le scoate la clasa I pe cele deosebite mai poate cotrobăi prin arhiva «Cenăzeanului» pentru a identifica povești locale cu potențial mare de succes literar. Ori chiar istoric. Tocmai de aceea consider că este absolut lăudabilă inițiativa de a pune toate «Flash»-urile laolaltă și a scoate cartea de față. Unele vor mai răscoli orgolii sau răni aparent închise, altele vor mai provoca poate vreun «Și ce dacă?», dar majoritatea vor smulge câte-un sincer «Parcă a fost mai ieri!». Citită de cenăzeni, cartea de față va avea cu siguranță darul de a stârni furtuni de amintiri. Amintiri pe care, cineva, poate, de data asta cenăzean get-beget, le va culege până încă mai sunt vii și le va pune pe hârtie ori, de ce nu, le va transpune pe peliculă. Deoarece un sat precum Cenadul are și va avea întotdeauna ceva de povestit. Fiindcă e-un sat pe mal de Mureș. “

Dușan Baiski

Bun prieten cu Ion Savu, prof. Gh. Doran avea și el să scrie un text despre carte și anume unul pe post de... postfață:

„În multe biserici există cărți de cult în care pe paginile libere, preoții sau cântăreții bisericești au simțit nevoia să însemne câte ceva important petrecut în comunitatea în care trăiau. O ploaie mare, ieșirea din albie a unor râuri, sau vreun foc deosebit care a pustiit o parte din gospodăriile oamenilor din localitate.

Însemnările, chiar dacă nu sunt scrise detaliat, ci doar câteva cuvinte, aveau rolul să amintească peste timp pentru urmași ce s-a petrecut pe acele meleaguri.

Multe dintre ele s-au constituit ca izvoare indubitabile pentru istorici și au fost deseori folosite pentru a justifica unele afirmații făcute în vreo lucrare. Păcat că ele erau prea lapidar redactate.

Câteodată unii dintre țărani, mai luminați, cu aplecări spre carte și scris, locuitori ai unor sate au ținut pe câte un caiet o cronică a evenimentelor petrecute acolo sau în jur. Aceștia și-au permis de multe ori să emită și unele păreri asupra celor întâmplate.

În felul acesta Instantaneele cenăzene nu s-au născut pe un loc viran. Ele au demni strămoși în cei care s-au ostenit să însemne câte ceva pentru urmași.

Dar, ceea ce a făcut Ion Savu diferă cu mult de ceea ce s-a scris până acum. Flash-urile sale pornesc de la real și oglindesc o realitate mult apropiată de zilele noastre, contemporană nouă – am putea zice.

Această realitate trăită de noi toți și oglindită fragmentar în cartea sa poate constitui cândva o sursă de date pentru istorici, sociologi sau alte persoane interesate de viața comunității noastre. Pentru noi acum apare ca fiind un puzzle pe care cu greu l-am ansambla. Pentru un sociolog datele oferite de cartea lui Ion Savu sunt de mare importanță, mai ales că ele sunt veritabile inscripții nepărtinitoare scrise cu mult har. Și aceasta este marea deosebire dinte «însemnările» de pe câte un Ohtoic sau Evangheliar ori din vreun caiet al vreunui cronicar voluntar pasionat de scris și cele practicate de autorul acestei cărți.

Ion Savu alege din noianul de evenimente pe cele mai interesante și le pigmentează cu câte o picătură acidă sau cu multă condescendență. Dar aciditatea cuprinsă în ele nu este distructivă, este benefică pentru sănătatea comunității. Asemenea unei pilule prescrisă de doctori.

Am considerat că e bine ca aceste scurte notări să-și găsească locul între copertele unei cărți deoarece rămase în paginile «Cenăzeanului» s-ar fi pierdut cu timpul.

Lectura lor re-nvie în mintea cititorului fapte și întâmplări petrecute în proxima noastră apropiere temporală. Ne putem lăuda că am fost contemporani cu ele.“

Gheorghe Doran

În „Cenăzeanul“ nr. 4/2008, Alexandru Jurcan va scrie:

„Tot nu scăpați de Colț Alb

Întotdeauna mi-au plăcut hărnicia furnicilor, tăcerea și modestia lor funciară. Fără tapaj manifesc ele clădesc, au ce arăta la un moment dat. Căinii latră, caravana înaintează.

Reflectez la toate acestea citind INSTANTANEE CENĂZENE (Ed. Marineasa, Timișoara, 2008) de Ion Savu, o carte trimisă și prezentată de Gh. Doran, bine iluminată de Dușan Baiski într-o prefață limpede și originală.

Da, Ion Savu e furnica tenace care-și asumă fragmentul drept principiu de creație. În timp ce alții se risipeau în sofisticate articole, domnia sa culegea fapte, nota, însemna precum laboriosul cronicar, ca nu cumva să se piardă ceva.

Istoricii și sociologii vor putea profita de toate aceste notații, a căror austeritate marchează obiectivitatea. E o realitate epurată de volute stilistice gratuite.

Și totuși!

Literații vor găsi aici umor, sincope temporale, picături inedite de culoare. E ca un jurnal-puzzle. Ce a auzit. Ce a gândit. Ce a selectat. Și ce rămâne? Nostalgia unor perioade, plus selecția în paginile Cenăzeanului.

Rămâi cu o stare paseistă, ușor patriarhală, într-o curgere ce refuză viteza neînfrântă a secolului. Un taraf de lăutari, o serbare școlară, un campionat de fotbal, praporii bisericii, dascălii, serbările, pescuitul, merii... Cei care cară pe bicicletă crengi uscate... Imagini. Cinema cotidian. Ruperi de ritm. Adesea șugubeață, uneori sarcastică. Deodată: «Măi, oameni buni!» sau «Ce-a mai gătit Feri Fodor».

Savoarea acestei cărți constă în «sfidarea» oricăror principii de compoziție. De la un citat celebru la critica unor fapte, apoi – iată – (unde dai și unde...!) autorul notează (plonjând în reflecții profunde) «Am și eu un regret: nu l-am cunoscut personal pe Petre Țuțea.» Admirabil!

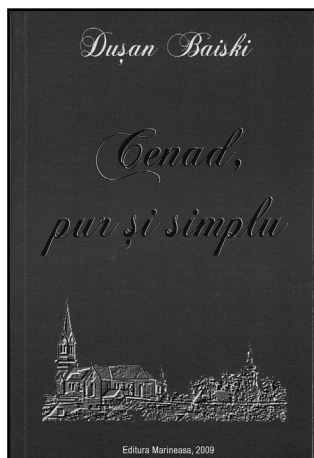
Ce mai notează acum Ion Savu? Au fost ploi în Cenad? Grădinile arată bine? De cine a fost adusă loboda în Cenad? Se mai face țuică din sfeclă?

O carte care nu promitea nimic din start pe mine m-a uluit. Am găsit atâtea subiecte de filme și povestiri. Mi-ar plăcea să încep astfel un roman:

«În data de 8 mai pe la orele 10, mai mulți cenăzeni au fost cuprinși de o bruscă și inexplicabilă stare de somnolență. Această stare a fost simțită și de dl. Profesor Doran.»“

Întâlnirea lui Dușan Baiski, în calitate de jurnalist, cu fondurile și colecțiile aflate în custodia Direcției Județene Timiș a Arhivelor Naționale a fost de bun augur pentru Cenad și cenăzeni. Întocmind o cronologie și punând laolaltă câteva materiale jurnalistice, a publicat prima sa carte¹⁴ dedicată

¹⁴ Dușan Baiski, *Cenad, pur și simplu*, studii monografice, Editura Marineasa,

localității unde și-a petrecut cea mai mare parte a copilăriei: Cenad.

În textul introductiv, intitulat „În loc de prefață“, autorul spune:

„Vă ofer în această carte câteva crâmpoie din viața Cenadului de altădată, așa cum a fost aceasta surprinsă ori dedusă din corespondența autorităților locale cu instituțiile statului. Am folosit în cea mai mare parte, ca sursă, documentele aflate în custodia Direcției Județene Timiș a Arhivelor Statului, evitând pe cât s-a putut orice intervenție de ordin subiectiv. O sursă deosebit de generoasă și, ca atare, deosebit de tentantă, ar fi constituit-o, evident, și publicațiile vremii, însă ar fi existat riscul preluării

unor informații nu tocmai exacte, ci din cele filtrate de către jurnaliști. Ori în permanenta lor goană după senzational, aceștia ajung deseori să denatureze realitatea.

Desigur, nu am ales întâmplător perioada. Am optat pentru intervalul 1938-1947, fiindcă în acești ani cenăzenii au trecut nu doar printr-un război, ci și printr-o schimbare radicală de regim: de la capitalism la comunism. Lipsurile îndurate în timpul conflagrației mondiale au continuat multă vreme după aceea. Convenția de Armistițiu, semnată la 12 septembrie 1944, trata România ca țară învinsă, drept pentru care trebuia să întrețină armata sovietică de ocupație. Efortul financiar a fost de două miliarde de dolari. Vreme de șase ani, s-au plătit despăgubiri de război cifrate la 300 de milioane de dolari, constând din mărfuri (cereale), produse petroliere, mașini, vase maritime și fluviale etc.

Din nefericire, în aprigele lupte purtate în Cenad și lângă această comună, în septembrie 1944, între armatele sovietice și cele germano-maghiare, aflate în retragere, au fost distruse atât arhiva Vămii Cenad, cât și cea a Primăriei Cenad, astfel că resursele documentare rămase sunt destul de sărăcicioase pentru o documentare de amploare. Însă destule, cred, pentru a alcătui un tablou cronologic destul de sugestiv pentru a vă putea imagina viața de zi cu zi a cenăzenilor.

Cercetarea putea fi extinsă la arhivele bisericești, la cele ale Preturii Plasei Sănnicolau Mare sau ale altor entități administrative de rang superior; însă am crezut de cuviință că îmi sunt îndeajuns cele ale Poliției de Frontieră, Cenadul fiind situat la granița cu Ungaria, ale Vămii, instituție cu un rol important în viața locuitorilor de atunci ai comunei, și, în fine, cele ale administrației locale, respectiv Primăria. Aceasta deoarece instituția primăriei era destinatarul majorității actelor oficiale venite de sus, de acestea depinzând viața de zi cu zi a cenăzenilor, de la trecerea peste Mureș, la posesiile din Ungaria, până la cotele

obligatorii de după 12 septembrie 1944.

Rapoartele vameșilor și polițiștilor de frontieră sunt, consider eu, destul de sugestive pentru a exprima relativ corect și decent starea de spirit existentă în localitate de-a lungul anilor. Iar din actele oficiale, ordine ale prefectului sau altele de acest gen, reiese limpede ce anume a afectat viața cotidiană a locuitorilor Cenadului, în măsura, desigur, în care dispozițiile, deseori de ordin general, li se adresau la modul direct. [...]

Dar cartea ar fi fost prea seacă numai și numai cu elemente de cronologie, expuse pe-un ton sec. Drept pentru care vă ofer și un mănunchi de texte jurnalistice, publicate de-a lungul vremii în săptămânalul de informații și divertisment «Agenda» din Timișoara, unde am activat până în iunie 2009, dar și câteva texte prezentate ca și comunicări la diverse sesiuni, începând cu cele organizate de Asociația Culturală «Concordia» Cenad, condusă de prof. Gheorghe Doran, cel care mi-a insuflat dragostea pentru cuvântul scris, și până la sesiunile internaționale de comunicări organizate de Asociația¹⁵ Proiectul Rastko România din Timișoara, organizație al cărei președinte fondator sunt.

Desigur, pasiunea mea pentru istorie în general, pentru istoria Cenadului, în special, îmi va mai prilejui scrierea și a altor texte. Totul depinde însă de timp. “

Alături de partea de istorie a Cenadului, unde ordonarea s-a făcut după cronologie, partea jurnalistică și de comunicări conține nouă texte.

Ideea copertelor I și IV îi aparține tot autorului.

Sponsori au fost Consiliul Local Cenad și Primăria Cenad.

Primele culegeri de cuvinte în graiul local al cenăzenilor le-a publicat în „Cenăzeanul“. Ideea de bază a fost, desigur, scrierea unei cărți¹⁶, ceea ce s-a întâmplat în 2011. Este o carte de o valoare excepțională pentru istoria Cenadului, dovadă a unei munci de cercetare lingvistică asiduă, așa cum recunoaște însuși prof. Gh. Doran în „Introducere“.

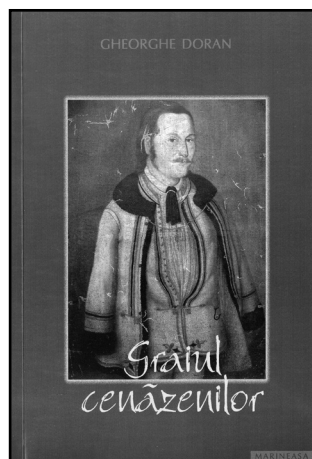
„Ideea scrierii unei cărți închinată graiului cenăzenilor ne-a bântuit de multă vreme. Aproape de la «descălecatul» nostru în comună, în toamna anului 1964.

Polinaționalitatea¹⁷ din structura populației a plutit mai tot timpul, ca o provocare, asupra noastră. Scrierea unei monografii lingvistice ni se părea

¹⁵ Din 17 ianuarie 2013, și-a schimbat denumirea oficială în Asociația Banaterra.

¹⁶ Gheorghe Doran, *Graiul cenăzenilor*, Editura Marineasa, Timișoara, 2011, 112 pag.

¹⁷ La ora aceea în Cenad conviețuiau: români, germani (șvabi), maghiari, sârbi și țigani, care, la rândul lor, se delimitau chiar geografic în țigani românești și (rar întâlnit) nemțești.

atrăgătoare. Am început să strângem materialul în sute de fișe, să-l sortăm și să-l stocăm pentru clipe mai liniștite. Tipărirea unei astfel de cărți era un vis irealizabil în acel timp. Dar iată că a sosit și clipa când „visul” devine realitate. Cartea pe care o ai în mâini este acel vis ajuns să se concretizeze, să ia formă materială. Pe atunci nu bănuiam la ce lucrare ne înhămam și numai dorința faptului împlinit ne-a ajutat mereu să nu abandonăm totul. Pe măsură ce înaintam se deschideau noi drumuri adiacente ce se cereau străbătute cu atenție și competență.

Am ales această structură, stufoasă dar necesară, pentru crearea unui tablou complet, netrunchiat al graiului cenăzenilor. Ne puteam limita doar la graiul românilor din comună sau numai la partea de vocabular fără alte componente ale unui grai, dar atunci strădania noastră ar fi putut lua forma unei comunicări susținute la vreo sesiune de specialitate și atât.

Faptul că am introdus în structura cărții graiul celor 4 naționalități reprezentative numeric și care au influențat din plin geneza unor cuvinte din graiul altei naționalități s-a impus tot mai mult; fără prezența completă a tuturor cuvintelor din fiecare grai totul ar fi fost cețos.

Trebuie să recunoaștem din capul locului că tipărim cartea cu gândul că nu am reușit să descoperim toate cuvintele existente actualmente sau cele care s-au uitat¹⁸ cu timpul. În cazul acesta, timpul de scriere s-ar fi dublat. Dacă între timp vor mai apărea cuvinte noi sau porecle etc., le vom culege cu plăcere și le vom înmagazina pentru vreo ediție viitoare.

Referitor la folosirea alfabetului pentru cuvintele din graiul românilor: am folosit scrierea fonologică, obișnuită. Dacă am fi folosit scrierea fonetică, specifică dialectologilor, am fi îngreunat lectura cărții care este destinată publicului larg din comună. Scrierea fonetică ne este cunoscută, dar am renunțat la ea. În cazul abaterilor specifice graiului bănățean și chiar cenăzean am folosit litera „i” sau „î”, „â” (după caz) pentru „i”, la fel am folosit pe „ș” pentru „c”+ „i”.

Pentru celelalte idiomuri am folosit scrierea specifică fiecărui grai. Alfabetul chirilic l-am folosit pentru limba sârbă, deoarece sârbii din Cenad folosesc acest alfabet. Le este cunoscut și alfabetul latin, dar ei aparțin de școala lingvistică din Belgrad.

Pentru fiecare etnie în parte, am luat toate cuvintele care apăreau o „alunecare” din limba literară și pe care le-am întâlnit.

Pentru români, am reprodus câteva «expresii tipice» cenăzenilor; deoarece ele îi caracterizează până acolo că-i diferențiază de vorbitorii de limbă română din jur. Ei pot fi recunoscuți ca cenăzeni după aceste expresii tipice. Adăugându-le și semnificațiile respective, în unele locuri, am depistat un fel de-a gândi al lor.

Considerăm că poreclele sunt parte integrantă dintr-un grai și că ele nu sunt un «nume de batjocură» totdeauna, ci că majoritatea au apărut din necesitatea de a comunica cât mai exact între vorbitori. Că unele fac aluzii la

¹⁸ Lucru recunoscut și de prof. Franz Kahles referitor la graiul șvabilor.

defecte fizice sau psihice este o altă poveste. Și în acest caz, geneza lor a fost provocată de aceeași cauză: exactitatea mesajului. La germani este folosit în unele cazuri și numărul de casă.

Toponimia (intra și extravilană) se constituie ca o parte importantă a graiului dintr-o localitate. Pentru Cenad ea este făcută aproape în toate limbile. Cartiere sau tarlale poartă nume fie românești (Buduală, La pălărie, Satu Nou), fie sârbești (Ciucovăț etc.), fie germane (Sanștic, Hiblu), fie maghiare (Curuț, Târnac), după locuitorii din acel cartier sau proprietarii pământurilor din tarlaua respectivă.

La fel și zoonimia (numele de animale) este cu siguranță parte a limbajului dintr-o comună. Numele cu care locuitorii își botează animalele pot fi obiect de studiu pentru un cercetător. De aceea le-am introdus în carte remarcând, unde era cazul, unele lucruri specifice.

Trebuie să punem punct, deși ar mai fi multe de spus. Lăsăm la îndemâna cititorului observațiile de rigoare pe care le primim cu toată plăcerea știind că nimeni nu este perfect. “

Pe coperta I apare reproducerea color a unui portret în ulei de la sfârșitul sec. al XIX-lea sau începutul celui de-al XX-lea, apreciindu-se că reprezintă un țăran român din Cenad.

Apărută sub egida Asociației Culturale „Concordia“ Cenad, cartea a fost finanțată de Primăria Cenad.

Preotul romano-catolic Daniel Groza a fost mulți ani redactor în cadrul revistei „Cenăzeanul“, o perioadă chiar și după mutarea sa la parohia romano-catolică din orașul Chișineu-Criș (jud. Arad). Număr de număr, în revistă (pe coperta II) au văzut lumina tiparului textele sale de spiritualitate. Ca atare, s-a propus adunarea acestora într-un volum¹⁹.

În „Cuvânt înainte“, autorul scrie:

„Cu ani în urmă, am fost rugat de către colegiul de redacție al revistei «Cenăzeanul» din Cenad să scriu pentru fiecare număr câte-un material având conținut religios. Când mă apucam de scris eram copleșit de emoții, deoarece voiam ca mesajul meu să ajungă la sufletele cenăzenilor. Am încercat prin cuvinte simple, pe înțelesul tuturor, să-mi ating țelul. Temele alese au fost legate de existența noastră de zi cu zi.

¹⁹ Pr. Daniel Groza, *Cine este aproapele meu?*, texte religioase, Editura Artpress, Timișoara, 2011, 112 pag.

În legătură cu cuvântul lui Dumnezeu se cuvine să amintesc cuvintele profetului Isaia (55,10-11):

«Precum se coboară ploaia și zăpada din cer și nu se mai întoarce pînă nu adapă pământul și-l face de odrăslește și rodește și dă sămânță semănătorului și pâine spre mâncare; Așa va fi și cuvântul Meu care iese din gura Mea, spune Domnul; el nu se va întoarce către Mine fără ispravă, adică pînă nu va îndeplini voia Mea și nu va găti lucrul la care l-am trimis.»

Această carte are menirea de a îndemna cititorul la meditație, la contemplarea a ceea ce trebuie să fie un creștin, la întărirea în credință, speranță, la trăirea mai intensă a poruncii de căpătâi: «„Iubește-I pe Dumnezeu și iubește-ți aproapele!»

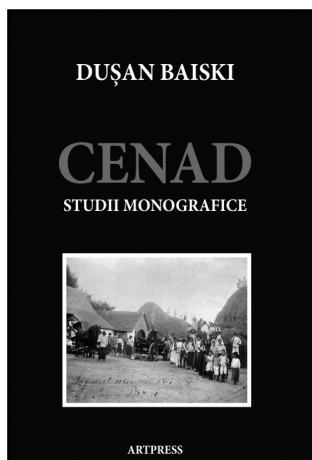
Doresc să le mulțumesc tuturor oamenilor de bine care au contribuit la apariția acestei cărți.

Ca și impuls, trebuie neapărat pomenite cuvintele Maicii Tereza:

«Ceea ce facem este mai puțin decît o picătură într-un ocean. Dar fără acea picătură, oceanului i-ar lipsi ceva.»²⁰

Ideea copertei și fotografiile aparțin lui Dușan Baiski, editorul cărții.

Volumul a fost sponsorizat de Consiliul Local Cenad și Primăria Cenad.

Dușan Baiski și-a continuat cercetările istorice, limitându-se însă la documentele aflate în custodia Direcției Județene Timiș a Arhivelor Naționale. Astfel, a scris și publicat o a doua carte²⁰ având ca temă istoria Cenadului.

„Cuvânt înainte”²¹

Cartea de față este rodul dorinței mele de a cunoaște mai bine apa, aerul și țărâna din Cenad. Apa din șanț, din bălțile de după ploaie, din vocuri, de la bara de la țigani, de la Puțul, din Mureșul cel intangibil al copilăriei mele. Aerul uscat și fierbinte al verii ori cel umed și rece al iernii, mirosind a flori de salcâm ori plăcintă cu dovleac, a frunze uscate ori tămâie. Praful și noroiul uliței din Satu Nou, frământate de copitele cailor, de cirezile de vite ori turmele de porci duse la păscut. Și, desigur, nu în ultimul rând, de a-i cunoaște pe cei care-și dorm acum somnul de veci în cimitirele știute ori neștiute ale Cenadului, ori de aiurea: români, sârbi, germani, maghiari, țigani, evrei, bulgari, turci etc.

Este rodul mai multor ani de căutări prin zeci și zeci de cărți, prin jungla

²⁰ Dușan Baiski, *Cenad – Studii monografice*, Editura Artpress, Timișoara, 2012, 316 pag.

²¹ Textul a fost adaptat pentru ediția a II-a și publicat ca atare.

informațională numită Internet sau prin cele peste 45.000 de documente pe care le-am fotografiat la Direcția Județeană Timiș a Arhivelor Naționale, pentru a le studia acasă, în tihnă. Desigur, în speranța că în unele voi găsi și referiri la Cenad. Da, câteva mii se referă și la Cenad, însă puține prezintă interes istoric. Câtă trudă pentru mai nimic, veți spune. Da, multe studii de acest gen se scriu din... alte studii. Însă am preferat să aduc ceva nou, de prea puțini cunoscut, ceva ce până nu demult era catalogat drept secret. Majoritatea documentelor oficiale din anii de dinaintea, din timpul ori de după cel de-al II-lea Război Mondial ale instituțiilor Jandarmeriei, Poliției de Frontieră, Vămii, Prefecturii, Plasei Sănnicolau Mare, ale Sfatului Raional și Comitetului Raional al Partidului Comunist Român Sănnicolau Mare etc. au avut caracter secret și, ca atare, în funcție de gradul de confidențialitate și potrivit legislației românești în vigoare, devin publice după zeci de ani. Alte materiale din această carte sunt construite pe baza datelor din diferite studii, însă și aici am preferat să merg pe lucruri neștiute în primul rând de către români. Tocmai fiindcă izvoarele sunt în altă limbă decât româna.

Reacțiile la prima ediție au fost diferite. Unii au contestat o serie de aspecte din documentele ce au stat la baza acestei cărți. Și pe bună dreptate, fiindcă, să nu uităm, majoritatea acestora au fost întocmite de slujbași, deci oameni plătiți din banul public. Interesați să-și apere postul chiar cu prețul unor neadevăruri mai mici sau mai mari. Adevărul pur nu există. Ori îl cunoaște doar Atotputernicul.

Pe de altă parte, au existat nemulțumiri vizavi de dimensiunea fotografiilor, drept pentru care, în această a II-a ediție, unele fotografii au fost considerabil mărite, pentru a se recunoaște în ele și persoanele, dar și diverse alte amănunte.

Pe lângă o serie de corecturi, am inserat o serie de texte noi, fie în cadrul capitolelor deja existente, fie separat, ca și capitole de sine stătătoare.

Desigur, am încercat să evit, pe cât posibil, orice opinie personală vizavi de un aspect istoric sau altul, însă a trebuit să-mi asum și riscul de a fi acuzat de subiectivism. Multe aspecte ale conviețuirii interetnice sunt și acum considerate de către unii drept tabu, dar consider că fiecare etnie trebuie să-și privească în mod critic trecutul, fără a pone gri sau arunca propria vină pe o altă etnie. Altfel, putem redeveni extrem de ușor masă de manevră pentru unul sau altul. Ceea ce s-a întâmplat în cele două războaie mondiale ale secolului trecut, dar și în primul deceniu al secolului al XXI-lea, în spațiul ex-iugoslav, deci nu departe de Cenad, trebuie să ne fie învățătură de minte. Vrem - nu vrem, ne place - nu ne place, trebuie să ne înțelegem, să ne acceptăm reciproc, să ne ajutăm în a supraviețui în ziua de astăzi. Ura e la îndemâna oricui. Dar omenia, nu.

Poate Cenadul a scăpat, cu excepția celor câtorva săptămâni cât a fost efectiv teatru de luptă între armatele germană și sovietică, de ororile războiului. Din păcate, nu și mulți cenăzeni care-și dorm acum somnul de veci în morminte necunoscute ori cei care s-au întors acasă bolnavi sau infirmi. Cu excepția tensiunilor inerente între șvabi și sârbi, între români și șvabi, între sârbi și români etc., create mai mult sau mai puțin de diferitele servicii de informații și

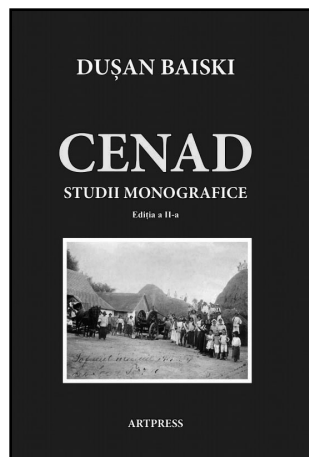
contrainformații, românești și străine, la nivel regional, național sau internațional, notele Jandarmeriei locale nu consemnează conflicte interetnice majore. Poate fiindcă aici nicio etnie din cele patru mai numeroase nu a fost majoritară. S-a ajuns astfel, dacă vreți, la o situație cunoscută în șah drept pat. Paradoxal, dar tocmai datorită faptului că România a intrat în război de partea Axei, sârbii din Banat și, implicit, cei din Cenad au scăpat de soarta pe care au avut-o conaționali lor din Banatul Sârbesc, aflat sub ocupația armatelor germane. Nici germanii nu au fost după război expulzați din România precum conaționali lor din Ungaria, Cehoslovacia, Iugoslavia. În iureșul vremurilor, nemții din România au devenit în masă fasciști și hitleriști. După câțiva ani, vina colectivă și etichetele aferente au devenit «apanajul» sârbilor din România: comuniști, titoiști. Primii căzuseră pradă pangermanismului. Ceilalți, panslavismului. Primii au fost victimele ideologiei național-socialiste și militarismului de sorginte prusacă. Ceilalți au confundat U.R.S.S.-ul cu Rusia și ortodoxia. Și fiecare a trebuit să plătească momentele de rătăcire istorică. Mai dramatic a fost însă ceea ce s-a întâmplat după război, când România a trimis în U.R.S.S., la solicitarea acesteia, aproape 70.000 de germani buni de muncă, pentru reconstrucția U.R.S.S., din care o mare parte nu s-au mai întors. Iar apoi, în 1951, de Rusalii, când guvernul comunist a deportat în Bărăgan crema românilor, sârbilor, germanilor, bulgarilor etc., peste 40.000 de persoane, din zona de frontieră a Banatului cu Iugoslavia. Când s-a impus colectivizarea forțată a țărănimii și s-a instaurat dictatura comunistă de tip stalinist. Când Ceaușescu a încercat să creeze omul nou și chiar a reușit. Nu în sensul dorit de el, de robot comunist, cu creierul perfect spălat. Ci unul fără pic de respect față de proprietate, față de lucrul bine făcut. Pseudoproletarul, nici țăran crescut în spiritul tradițional al respectului față de muncă și comunitate, nici muncitorul meseriaș din tată-n fiu.

Da, nici Cenadul nu mai e ce-a fost. Și nici cenăzeanul însuși. Pe ulițe nu mai auzi «Bună ziua», «Guten tag», «Dobar dan» sau «Jó ersét». La Cenad nu se mai salută. Nici școala nu mai e ce-a fost. Nici părinții, nici profesorii. Nici copiii. Cenadul a (re)devenit un oraș în care nimeni nu mai cunoaște pe nimeni. Grădinile de-acasă, care aprovizionau Timișoara, Aradul, chiar și Oradea și Clujul, altădată pline de morcovi, țelină și pătrunjei, de ceapă și usturoi, de cartofi și mac de plăcintă, sunt acum, dacă nu pline de iarbă, atunci cultivate cu orz, grâu, secară. Iar el, cenăzeanul, lucrează la Sănnicolau Mare ori peste hotare și cumpără toate cele de la magazin. Vremurile și-au spus cuvântul. Nimic nu poate exista o veșnicie. Dar, ceea ce este cel mai important, cenăzeanul de astăzi, de naștere sau de adopție, are obligația morală de a cunoaște trecutul acestor locuri. Altfel, trece prin această lume ca și cum nici n-ar fi fost.

În construcția textului în sine, am preferat să evit exprimările complicate, savante, și am adoptat un stil mai simplu, nepretențios, alternând sau, de cele mai multe ori, împletind cuvintele proprii cu pasaje din textele documentelor, astfel încât să ofer un text final curgător, accesibil chiar și unui copil dornic să

cunoască istoria Cenadului. Deseori am intervenit la gramatica și ortografia citatelor, fără însă a altera fondul. Nu sunt și nici nu mă pot considera istoric, ca atare nici cartea de față nu este o carte de istorie. Cel mult una de studii monografice. Doar o monografie nouă, adevărată, care să condenseze în câteva sute de pagini câteva milenii de istorie a Cenadului, scrisă de un istoric de profesie, va potoli setea de istorie a cenăzeanilor. Sunt însă convins că volumul de față îi va oferi viitorului monograf câteva capete de față, câteva puncte de reper. Câteva puncte de plecare.“

Dușan Baiski

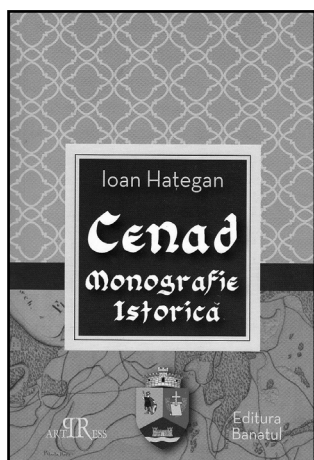
Din seria de aprecieri critice, apărute în diverse publicații, în limbile română, germană și sârbă, am ales una singură, cea în limba română, semnată de criticul și istoricul literar Cornel Ungureanu²², publicată în ediția a II-a a aceleiași cărți²³ (revăzută și adăugită), apărută în 2015:

„Dușan Baiski a publicat cărți de poezie, proză, de eseu, de studii privind spațiul bănățean. Inițiator și director al programului digital Banaterra – Enciclopedia Banatului. E un autor bilingv – scrie în limbile română și sârbă. E un foarte activ traducător. Prin alte cărți, de publicistică vie, aparține actualității: a scris despre ultimele decenii ale Iugoslaviei și ale Serbiei pagini din care nu lipsesc adevăruri esențiale, nu o dată uitate de comentatorii politici. Sau «apolitici». Monografia Cenad, din seria Studii monografice, aparține unui proiect amplu: «Este rodul mai multor ani de căutări prin arhive, prin jungla informațională numită Internet sau prin cele 45 000 de documente pe care le-am fotografiat la Inspectoratul Județean Timiș al Arhivelor Statului pentru a le studia acasă... Majoritatea documentelor oficiale de dinaintea ori din timpul celui de al II-lea Război Mondial, ale instituțiilor Jandarmeriei, Poliției de Frontieră, Vămii, Prefecturii, Plasei Sânicolaul Mare, ale Sfatului Raional și Comitetului P.C.R. Sânicolaul Mare au avut un caracter secret și, ca atare, în funcție de gradul de confidențialitate și potrivit legislației românești în vigoare, devin publice după zeci de ani». Meritul deosebit al masivei cărți e lămurit clar în Cuvântul înainte: «Alte materiale din această carte sunt construite pe baza datelor din diverse studii, însă și aici am preferat să merg pe lucruri neștiute în primul rând de către români». Noutăți sunt multe, unele foarte importante. Fiecare capitol, bazat pe documente,

²² Cornel Ungureanu, în „Provinciile eterne“, Revista „Orizont“ nr. 12/3 decembrie 2012.

²³ Dușan Baiski, *Cenad, Studii monografice*, Ediția a II-a, Editura Artpress, Timișoara, 2015, 384 pag.

lămurește mai bine relațiile dintre români, germani, maghiari, sârbi. N-au fost, cum cred unii, liniștite. Dintr-un amplu material întocmit în 1941 de Legiunea de Jandarmi Timiș-Torontal privitor la «Manifestări și atitudini ale Grupului Etnic German din România», Dușan Baiski decupează pagini pilduitoare chiar pentru anul 2012 al relațiilor interetnice. Aflăm că autoritățile românești sunt îngrijorate (suntem în anul 1941) fiindcă cei din Grupul Etnic German depun jurământul «exclusiv pentru Führerul Germaniei»; organizează formațiuni paramilitare cu care fac demonstrații precum cele din Reich; vor să creeze un protectorat german în Ardeal; adăpostesc legionari; sabotează interesele culturale românești; firmele comerciale sunt scrise exclusiv în germană. Îngrijorări mai sunt și cu privire la nerespectarea drapelului românesc; la propagandă politică pentru «autonomia Banatului» ș.a.m.d. Pagini numeroase, de reală noutate, sunt consacrate sârbilor: conviețuirea cu ei înainte de Tito, în vremea lui Tito și deportările în Bărăgan. Cum se oglindește Istoria României, istoria Europei în istoria satului numit Cenad? O cercetare vie, realizată sub semnul unei Enciclopedii a Banatului, în curs de elaborare. O mai bună definiție a Europei Centrale poate porni și de la istoria, cultura, devenirea Cenadului. “

După ani de studii, de culegere de date, istoricul de origine cenăzeană Ioan Hațegan a scris și publicat o carte²⁴ de multă vreme așteptată de toți cenăzenii, o carte care a lipsit multă vreme din bibliotecile lor și prin care voiau să cunoască mai mult despre bogata istorie a satului natal.

„Cuvânt înainte

Născut și crescut într-o familie cu o vechime de două veacuri în Cenad, pasionat de mic de istorie, am ales această cale în viață. Pe măsură ce mă maturizam profesional, am început să adun tot ceea ce găseam despre Cenad. Și astfel, în ultimele trei decenii, s-au adunat puzderie de materiale extrem de diverse, în diverse limbi europene.

Unele nu vor fi folosite în prezenta monografie, fie pentru că nu oferă informații de certă valoare, fie că repetă an de an aceleași tipuri de informații, așa cum sunt statisticile celor două primării cenăzene.

Omare problemă am avut atunci când a trebuit să decid ce este mai interesantă, informația propriu-zisă sau bibliografia. Concret, pentru perioada medievală de

²⁴ Ioan Hațegan, *Cenad – Monografie istorică*, Editura Artpres, Editura Banatul, Timișoara, 2016, 352 pag.

după Ahtum și Gerardo, izvoarele, documentare în special, se refereau la un an, la o persoană din episcopia romano-catolică de Cenad, textul fiind foarte scurt. Ca atare, nu am mai indicat sursele bibliografice întrucât acestea erau mult mai stufoase decât informația propriu-zisă și ar fi însemnat să dublez inutil numărul paginilor. Bibliografia va fi pusă la îndemâna celor interesați.

Ideea unei monografii a Cenadului a fost pusă insistent de regretatul profesor Gheorghe Doran, dar nu s-a materializat întrucât colectivul propus nu a pornit la muncă. Am revizuit materialul deja existent și mi-am dat seama că nu este complet pentru o monografie. Lipseau documente din Arhiva Națională Timișoara. Discuțiile prelungite cu domnul Viorel Matei, mare sprijinitor al acestei idei de monografie, s-au concretizat prin oferirea sprijinului financiar datorită căruia am putut xeroxa sute de documente. O precizare: în Arhiva din Timișoara cele mai multe documente sunt de la primăria Cenadul Vechi și puține de la primăria Cenadul Mare. Așa că acestea vor fi majoritare în capitolele referitoare la prima jumătate a secolului XX.

Am adoptat un ton reținut, fără comentarii personale favorabile sau nefavorabile unui eveniment, considerând că esențial este documentul. Și astfel cititorul poate lectura în liniște informațiile și-și va face propria opinie.

Un ajutor neprețuit l-am primit din lucrările lui Dușan Baiski, un cenăzean adevărat care și-a consacrat ani de zile pentru cunoașterea istoriei Cenadului din veacurile mai apropiate de azi. Astfel, am putut cita simplu Dușan Baiski, op. cit. și pagina, fără a enumera sute de statistici, tabele etc. Situația este valabilă și pentru multele imagini oferite de dânsul, pe care le citez ad litteram.

Am primit foarte multe și utile informații verbale de la domnul Viorel Matei la toate întrebările solicitate, așa încât îl consider pe drept un coautor al prezentei monografii.

Monografia este structurată pe două părți: prima cuprinde desfășurarea istorică, iar cea de-a doua principalele instituții: cetatea, episcopia, habitatul, administrația ultimului mileniu, școala, cultura, personalitățile locului, religia și diferite anexe. În cadrul fiecărui capitol am inserat la sfârșit notele bibliografice și imaginile corespunzătoare.

Un cald cuvânt de mulțumire pentru disponibilitatea desebită a Consiliului Local Cenad și a domnului primar Nicolae Crăciun, care au răspuns solicitărilor mele de bibliografie și de tipărire a prezentei monografii. Fără acest sprijin monografia nu ar fi putut apărea.

Îmi cer scuze personalităților cenăzene ale căror fotografii nu mi-au fost accesibile.“

Așadar, iată trecute în revistă cărțile despre Cenad și cenăzeni de care avem cunoștința până în clipa de față. În afară de „*Armonia lumii*“ a lui Gerard din Cenad, am adăugat și cele câteva volume care sunt legate într-un fel sau altul de revista „*Cenăzeanul*“.

Revista trimestrială de istorie „Morisena“

Multitudinea articolelor publicate în revista „Cenăzeanul“ și având ca temă istoria localității au fost determinante pentru nașterea unei noi publicații, iar de la idee la faptă nu a fost decât un pas. În calitate sa de editor al revistei „Cenăzeanul“ și cunoscând foarte bine etapele nașterii unei noi reviste, Dușan Baiski l-a contactat întâi și întâi pe Nicolae Crăciun, primarul comunei Cenad, reprezentant al posibililor sponsori locali, și aceasta cu puțin înainte de schițarea bugetului agendei cultural-sportive a localității pentru 2016. Spre plăcuta surprindere a inițiatorului, edilul-șef a fost de acord, la fel ca și istoricul originar din Cenad, dr. Ioan Hațegan, care a acceptat să ia parte la acest... „experiment“ publicistic, mai cu seamă că avea cu D. Baiski amintiri comune de acest fel (de exemplu, „Banat-Media“, prima publicație multilingvă și enciclopedică digitală on-line de pe Internetul de limbă română, inițiată și realizată de D. Baiski, sub egida Societății Culturale „Banatul“). Dar iată și un fragment (scris de același D. Baiski) din articolul ce deschidea primul număr al acestei noi publicații:

„De ce, revista «Morisena»?

Întâi și întâi, fără doar și poate, se cuvine să le mulțumim cu mâna pe inimă consilierilor membri ai Consiliului Local Cenad. Care, la finalul anului 2015, au votat pentru sponsorizarea a probabil unicei reviste de istorie din mediul rural din România de acum, intrând astfel în memoria acestei țări. Desigur, nu putem însă trece cu vederea faptul că unele reviste rurale au suplimente istorice, cum e de pildă și revista «Suflet nou» din Comloșu Mare.

Mulțumirea noastră nu este un gest gratuit, ci recunoașterea unei situații concrete. Acești oameni au votat susținerea financiară a unei reviste în deplină cunoștință de cauză, ceea ce dovedește că au apreciat necesitatea unui asemenea demers publicistic în spațiul bănățean, respectiv românesc.

Sarcina editorilor va fi extrem de grea. Nu ne-am propus redescoperirea roșii, ci identificarea și publicarea acelor texte în primul rând despre oamenii mărunți și faptele lor. Aceasta deoarece marea istorie (scrisă, de regulă, de învingători) se bazează pe marii câștigători. Pe acțiuni care minimalizează

oamenii mărunți și acțiunile acestora, scoțând în evidență rezultatele manipulatorilor, profitorilor, șmecherilor, găștilor de orice fel etc. Ceea ce nu este deloc corect. Desigur, nu putem fi cu toții eroi, chiar dacă, Doamne ferește, finalul poate fi oricând o groapă comună. Însă a NU recunoaște fapta, oricât de mărunță ar fi aceasta, a unuia sau mai multor neînsemnați, dar care au contribuit la modelarea istoriei, înseamnă ipocrizie.

Ce dorim prin această revistă? Răspunsul e simplu: recunoaștere. Marile evenimente istorice nu ar fi fost niciodată posibile dacă nu ar fi existat o masă de manevră. Numai că, între timp, masa cu pricina a atins nivelul conștiinței de sine. Ca atare, e mai greu de manevrat. Oare? Deducem că forțe oculte lucrează intens la manevrarea noastră, a tuturor. România a devenit rapid o banală piață de desfacere, pământul e vândut străinilor, nouă ne mai rămâne întrebarea: noi ce rol mai avem?

Ei, da, care este rolul nostru în societatea contemporană? Aici intervine rolul revistei «Morisena». Cel de a facilita accesul la cunoașterea istoriei acesui pământ. De a reda mândria de stăpân al acestor plaiuri.

Atacurile tot mai dure asupra identității naționale, a valorilor naționale românești de dragul unui ipocrit... «corect politic» care nu are nici tată, nici mamă, a unor (tot mai mulți) politicieni români care nu mai respectă nimic ce este românesc, ei bine, toate acestea par a fi tot mai mult o interdicție la cunoașterea istoriei. Numai că fără cunoașterea propriei istorii, un popor nu are niciun fel de viitor. De unde și întrebarea firească: mai doresc românii să aibă un viitor sau nu?

Și, totuși, de ce o revistă cu numele de «Morisena»? Simplu. Fiindcă la Morisena (acum Cenad, jud. Timiș) a existat prima școală de pe actualul teritoriu al României. Aici a funcționat cea dintâi mănăstire atestată documentar în actuala Românie. Și tot aici este atestat primul scriitor: Girardo, venețian de origine, primul sfânt catolic de pe plaiurile actuale ale României. Trei motive care ne oferă dreptul, dar mai cu seamă ne obligă la maximum de vigilență asupra calității materialelor ce vor fi publicate în cadrul revistei.

Desigur, vor avea întâietate absolută textele legate de istoria Cenadului, chiar dacă ele au mai fost publicate, însă au rămas necunoscute cenăzenilor de astăzi. Urmate fiind de cele privitoare la istoria altor localități, evenimente și personalități ale Banatului istoric. Și, doar în cele din urmă, la istoria României, materiale care, de-a lungul timpului, s-au bucurat de generoase spații tipografice, indiferent de regim, aceasta deseori în dauna textelor de interes local sau chiar regional.

Ne rezervăm respingerea oricăror texte care nu se încadrează legilor bunului simț și, evident, legislației românești în vigoare. Nu ne considerăm nicidecum datori să dăm cuiva socoteală pentru a nu fi publicat un text sau altul. Munca noastră, în calitate de coordonatori, este una absolut voluntară. Nu răspundem și nu suntem datori nici cărui comandament politic ori de altă natură. “

Partea finală a acestui articol conține aspecte legate de colaborare și cerințele pe care trebuie să le îndeplinească textele trimise spre publicare.

Toate cele șapte numere de până acum (patru în 2016 și trei în 2017, până la finalizarea cărții de față) au fost tipărite la „*Artpress*“. Formatul ales a fost A4, cu copertele I și IV full color, copertele II și III rămânând albe. Interiorul, alb-negru, a fost gândit pentru 48 de pagini, însă nu a fost exclusă creșterea. Ca atare, numărul de file a fost variabil, ținându-se cont de mai mulți factori: bugetul aprobat, reguli tipografice (care, din rațiuni economice, impun un număr par de pagini și coli de hârtie), texte de autor ce nu pot fi scurtate ori mărite de către tehnoredactor decât cu implicarea directă a autorului etc. etc.: nr. 1/2016 – 48 pag.; nr. 2/2016 – 56 pag.; nr. 3/2016 – 48 pag.; nr. 4/2016 – 60 pag.; nr. 1 (5)/2017 - 60 pag.; nr. 2 (6)/2017 - 64 pag., nr. 3 (7)/2017 - 64 pag.

Dacă primele trei numere i-au avut drept coordonatori pe Dușan Baiski și Ioan Hațegan, numărul 4/2016 s-a ales cu un colegiu de redacție generos, aceasta din dorința de a ne bizui în continuare în primul rând pe colaboratorii de până atunci, dar și pentru a câștiga alții, noi. Ideea de bază a fost aceea de a avea acoperite toate cele trei teritorii ale Banatului istoric aflate acum în componența a trei state: România, Serbia și Ungaria. Dar și de a avea redactori experți în domeniile lor profesionale. În urma corespondenței, toate invitațiile au fost acceptate. Ca atare, colegiul de redacție pentru „*Morisena*“ nr. 3 (7)/2017 i-a avut în componență pe:

Dușan Baiski (Timișoara), dr. Ionel Bota (Oravița), dr. Mihaela Bucin (Szeged), dr. Valentin Bugariu (Birda), drd. Claudiu Călin (Timișoara), dr. Aleksandra Đurić-Milovanović (Belgrad), dr. Costin Feneșan (București), Sorin Forțiu (Timișoara), dr. Ioan Hațegan (Timișoara), Werner Kremm (Reșița), prof. dr. Mircea Măran (Vârșeț), dr. Simona Regep (Timișoara), dr. Mircea Rusnac (Reșița), dr. Constantin-Tufan Stan (Lugoj), prof. dr. Dumitru Tomoni (Făget), dr. Péter Wéber (Szeged), dr. Florin Zamfir (Variaș).

Majoritatea sunt istorici, dar mai sunt doi jurnaliști, un antropolog, un teolog, un muzicolog, un etnolog.

Administrația este asigurată de ing. George Ivașcu, președintele Asociației Culturale „*Concordia*“ Cenad. Dat fiind faptul că nu se plătesc drepturi de autor, Primăria Cenad și-a asumat răspunderea de a le expedia autorilor, prin poștă, câte un exemplar din revistă.

Lansarea publicației „*Morisena*“ la Timișoara a fost organizată de D. Baiski. Drept pentru care reproducem integral propriul articol, semnat de el și apărut în revista „*Cenăzeanul*“ nr. 2/2016:

„Lansarea revistei «*Morisena*» la Timișoara

Publicația trimestrială de istorie «Morisena» este, fără doar și poate, un fenomen singular în România. Fiindcă e susținută financiar de un consiliu local de comună, în cazul de față de Consiliul Local Cenad. Cărcotașii se

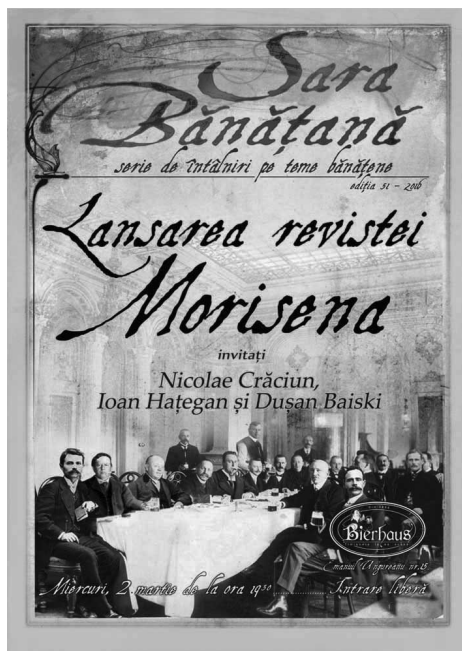
vor întreba la ce bun așa ceva. Dar dacă e să ne luăm după tot soiul de sfertodocti și semidocti, de politicieni de zero lei și zero bani, cum spune cenăzeanul, Țara Românească n-ar mai avea decât birturi, mall-uri și bordeluri. Ori memoria unui popor, cu bune și cu rele, înseamnă să-ți cunoști istoria, să nu mai repeți propriile-ți greșeli. Să te autorespecți și să impui respectul.

Da, există tot felul de școli de istorie, care promovează/impun diverse tipare mai mult de dragul de a-și asigura promovarea academică ori chiar scaunul. De a respecta regulile unei cutare grupări mai mult sau mai puțin legale sau, mai nou... de utilitate publică. Aceasta este, într-adevăr, o problemă. Un moft personal sau politic poate falsifica istoria în mod dramatic. De unde nici n-ar fi de mirare că în Banat, de pildă, primii locuitori să fi fost... marțienii. Cum, de altfel, se și încearcă acreditarea a tot soiul de idei care mai de care mai năstrușnice. De parcă teritoriul de astăzi al Cenadului ar fi fost locuit doar de moluște...

Desigur, «Morisena» nu-și propune să (re)descopere focul sau roata, ci doar să promoveze istoria unui spațiu, a unor oameni care, deși sunt de diverse neamuri și religii, iată, conviețuiesc împreună. Și nu doar de ieri, de alaltăieri. Iar dacă, întâmplător, scriem mai mult despre... nemți, cum ni s-a mai reproșat, deși complet aiurea, o facem fiindcă istoria se bazează pe documente, iar nemții au avut grijă să-și consemneze momentele importante. La fel și autoritățile române când e vorba despre nemți. Așteptăm momentul când și celelalte nații cenăzene își vor (re)descoperi istoria.

Revista are, din start, două variante: una digitală, publicată mai devreme, și varianta tipărită și tocmai aceasta o face deosebită. În România mai există reviste de istorie, inclusiv la Timișoara, dar unele numai în variantă digitală. Fiind o publicație sponsorizată de Consiliul Local Cenad, potrivit legii „Morisena“ tipărită nu poate fi vândută (spre disperarea unor iubitori de istorie și colecționari). O situație delicată, dar care, în cele din urmă, va trebui cumva rezolvată. Important este însă faptul că varianta digitală este accesibilă gratuit, tocmai fiindcă autorii nu primesc niciun fel de drepturi de autor.

Lansarea de la Timișoara a fost, de fapt, subiectul celei de-a LI-a (51) ediții a seriei de manifestări culturale culturale lunare în spațiu neconvențional,

organizată în cadrul «Serilor bănățene» la berăria „Bierhaus“ din Timișoara, str. E. Ungureanu nr. 15, pe 2 martie 2016. De remarcat că prima ediție a început cu prezentarea Proiectului „Banaterra - Enciclopedia Banatului“, iar

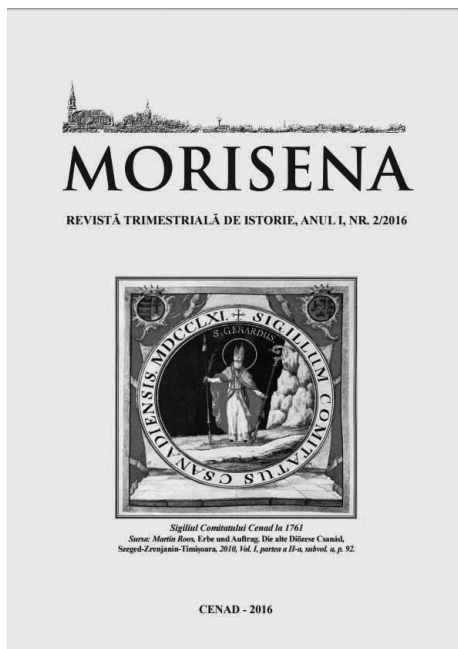
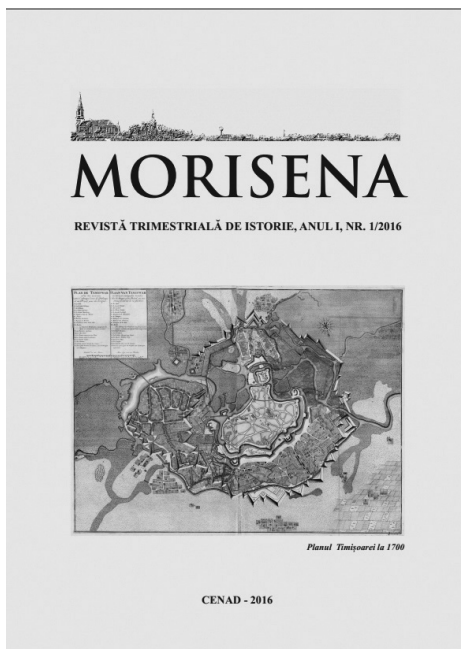

Imagine de la lansarea revistei „Morisena“ la „Bierhaus“ din Timișoara. De la stânga la dreapta: George Ivașcu, Ioan Hațegan, Nicolae Crăciun și Dușan Baiski.

ediția a L-a (50) a fost dedicată lansării celei de-a II-a ediții a cărții «Cenad - Studii monografice» și, respectiv, «Lugoj - Studii monografice», ambele scrise de Dușan Baiski.

Cenăzenii s-au pregătit minuțios, mai cu seamă că doreau să le ofere timișorenilor încă o surpriză. Au fost prezenți: Nicolae Crăciun, Vasa Stefanovici, George Ivașcu, Tiberiu-Ioan Bociat, Simona Regep, Gheorghe Cornut, Dorin Dronca și alții. Desigur, la eveniment au participat și cei doi coordonatori ai revistei: Ioan Hațegan și Dușan Baiski. Surpriza, apreciată de către toți cei prezenți, a fost pâlnca de Cenad, pita de Cenad, unsoarea de porc de Cenad, boiaua de Cenad, doar sarea fiind din Transilvania. Cenăzenii au pus mână de la mână și le-au adus aminte orășenilor de viața de la țară.

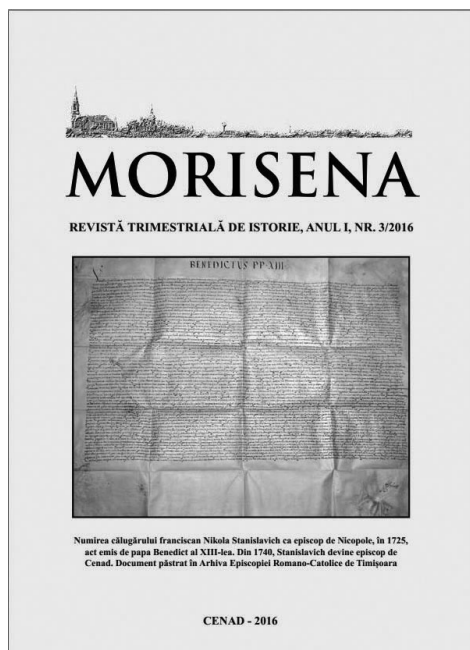
După scurta introducere a lui Cristian Colojoară, inițiatorul și coordonatorul seriei de «Seri bănățene», a luat cuvântul primarul N. Crăciun, care a vorbit despre sprijinul constant acordat de către Primăria și C.L. Cenad pentru manifestările cuprinse în agenda cultural-sportivă a comunei, apoi ing. Gh. Ivașcu, despre activitățile culturale ale asociației pe care o conduce. Istoricul I. Hațegan a vorbit despre importanța istoriografiei, Cenadul având o istorie extrem de bogată. În final, Dușan Baiski s-a referit la scurtul istoric al începutului revistei.

Important de reținut din luările de cuvânt ale celor prezenți este părerea istoricului Sorin Forțiu, care, fără a pune sub semnul întrebării calitatea primului număr, și-a exprimat speranța că publicația va trece peste «durerile facerii» și va deveni una de referință.

În încheiere, iată și o apreciere obiectivă pe care subsemnatul a primit-o de la unul din istoricii de frunte din România și care este chiar bănățean: Costin Feneșan: «Vă mulțumesc mult pentru primul număr din «Morisena», o surpriză foarte plăcută, căreia îi doresc ani cât mai îndelungați. Merită recunoștință toți cei care, într-un fel sau altul, contribuie la înfăptuirea unui proiect în care, presupun, au crezut doar cei mai optimiști. Dar, vorba romanilor: Audaces fortuna iuvat / Pe cei îndrăzneți, norocul îi iubește. Numai că aici nu este vorba deloc de noroc, ci de pasiune și de muncă, de dragoste pentru Banat. Primiți, încă o dată, felicitările mele pentru realizarea de acum, pe care o doresc continuată cât mai mult timp.»

Revista «Morisena» a fost prezentată și la adunarea generală a Asociației Publiciștilor Presei Rurale din Banat din 27 februarie 2016, al cărei președinte este muzeograful Ioan Traia, un vechi și constant prieten al Cenadului. Evenimentul a avut loc la Muzeul Satului Bănățean din Timișoara.

În fine, cea de-a treia prezentare a revistei a avut loc pe 21 aprilie 2016, la Biblioteca «Alexander Tietz» din Reșița, organizatori fiind Forumul Democrat al Germanilor din România - Filiala Caraș-Severin și, respectiv, Biblioteca Județeană «Paul Iorgovici» din Reșița. De fapt, acțiunea a fost inițiată încă din noiembrie 2015, când scriitorul Erwin Josef Țigla, președintele filialei cărășene a F.D.G.R. și un eminent om de cultură și promotor, l-a invitat pe scriitorul Dușan Baiski la promoția cărților acestuia «Cenad - Studii monografice» - ediția a II-a, și, respectiv, «Lugoj - Studii monografice»⁶.

Iată și cuprinsurile acestor numere tipărite până acum:

„Morisena“ nr. 1/2016:

- Dana Antoaneta Bălănescu – *Date despre tezaurul monetar roman republican descoperit la Tincova (com. Sacu, jud. Caraș-Severin)*
- Ioan-Aurel Pop – *Ducatul lui Ahtum (Ochtum)*
- Claudiu Călin – *Prezența călugărilor greci la Cenad în sec. al XI-lea și transferarea lor la Oroszlámos/Banatsko Arandelovo. O pseudo-dispută*
- Ioan Hațegan – *Banatul în fața cuceririi otomane 1551 - 1552 – Repere cronologice - (Partea I)*
- Alexandru Kosá – *Evlia Celebi (1611-1684?) – Descrierea cetății și orașului Cenad în secolul al XVII-lea*
- Mircea Rusnac – *Mănăstirile ortodoxe sârbești din Clisură și Poliadia*
- Florin Zamfir – *1849 – Un an însângerat din istoria Variașului*
- Mihaela Zamfir – *Începuturile școlii românești din Variaș*
- Miroslav Rosić – *Jovan Forović - între profit și filantropie*
- Svetlana Nikolin – *Aromânii din Panciova – Banat*
- Dușan Dejanac – *Cenadul și Teatrul național sârb*
- Constantin-Tufan Stan – *Zeno Vancea, un autentic Homo Banaticus*
- Valentin Bugariu – *General de Corp de Armată Ion Șuța (1919-2007).*

Biobliografie

- Dușan Baiski – *Ieri bolșevici, azi hitleriști*
- Ioan Traia – *Începutul Asociației Publiciștilor Presei Rurale din Banat*
- Recenzii

„Morisena“ nr. 2/2016:

• Sorin Forțiu – *Despre un Egris care nu-i Igrîș, ci Ezeriș sau cum a apărut planul unui Schanz drept fortificație medievală la Igrîș*

• Gyula Kisléghi Nagy – *Inventar arheologic*

• Ioan Hațegan – *Banatul în fața cuceririi otomane 1551-1552 - Repere cronologice*

• Florin Zamfir – *Așezarea medievală Priamus. Mit și adevăr istoric*

• Mircea Rusnac – *Mărturii documentare privind situația de la Uzinele de Fier și Domeniile Reșița în 1946-1947*

• Tiberiu Ciobanu – *Iancu de Hunedoara și familia sa*

• Mihaela Bucin – *Exodul românilor din Ungaria în perioada interbelică*

• Ionel Bota – *Mitteleuropa multiculturalismului și un model: Banatul Montan, Centrul și Marginile*

• Zoran Markov – *Localitatea Cenad reflectată în colecțiile Secției de istorie din cadrul Muzeului Banatului Timișoara*

• Dușan Baiski – *Un agent secret la Nițchidorf*

• Iavorca Marcov Iorgovan – *Cioburi din oglinda etnologică a sârbilor din Cenad*

• Traian Galetaru – *Premieră națională pe malul românesc al Mureșului Inferior „MORISENA“ DIN MORISENA*

• Recenzii

„Morisena“ nr. 3/2016:

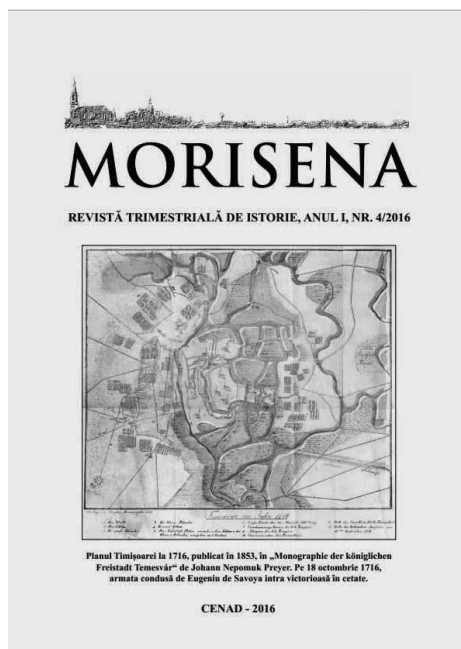
• Ioan Hațegan – *Banatul în fața cuceririi otomane 1551-1552 - Repere cronologice - (Partea a III-a)*

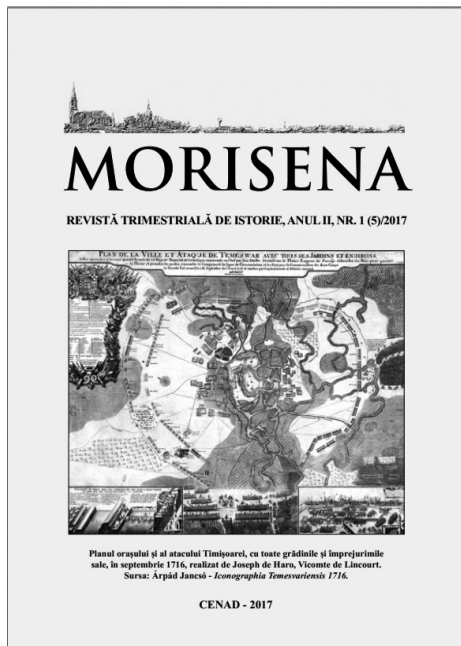
• Simion Dănilă – *Belinț 730 (1285-2015)*

• Dumitru Tomoni – *Influența și ecoul răscoalei conduse de Horia, Cloșca și Crișan în zona Făgetului*

• Claudiu Călin – *Un ordin călugăresc catolic din Banat azi uitat: Surorile Mizericordiene ale Sfintei Cruci*

• Gheorghe Moldovan – *Școala de Surdomuți din Bozovici în contextul general al învățământului grăniceresc*

• Ionel Bota – *Ordinul Cavalerilor Teutoni în Țara Carașului*

• Dușan Baiski – *Asociația Pompierilor Voluntari din Cenadul Mare și Vechi*

• Mihaela Zamfir – *Începuturile școlii românești la Variaș*

• Ioan Traia – *Învățătorul confesional Achim Miloia*

• Mircea Rusnac – *Cazul Vellan. Alte mărturii documentare privind situația de la Uzinele de Fier și Domeniile Reșița (septembrie 1946)*

• Valentin Bugariu – *Elemente de educație religioasă în predica Sfântului Antim Ivireanul*

• Recenzii

• In memoriam

„**Morisena**“ nr. 4/2016:

• Claudiu Călin – *300 de ani de*

la eliberarea Timișoarei și povestea unei icoane

• Mircea Măran – *Poziția românilor din Banatul sârbesc în anii instaurării regimului comunist în Iugoslavia (1945-1953)*

• Ionel Bota – *Istorie pe scurt a primei Farmacii Montanistice din România*

• Petru Opruț – *Sălașele din Voislova*

• Ioan Hațegan – *Legendă și adevăr în «Voievodul țiganilor»*

• Iusztin Zoltán – *Districte românești în Banatul Medieval (I)*

• Mircea Rusnac – *Nașterea unui centru industrial*

• Constantin-Tufan Stan – *Mihail Bejan, autorul primei traduceri în limba română a Cronicii notarului anonim al regelui Béla*

• Uwe Detemple – *1956: Mișcarea studentească timișoreană și viziunea unei a Treia Căi*

• Mihaela Bucin – *Ilustrele dintre Mureș și Tisa - Ostrovul Vrăjitoarelor din Seghedin*

• Dușan Baiski – *Reuniunea Generală Poporală din Cenadul Vechi*

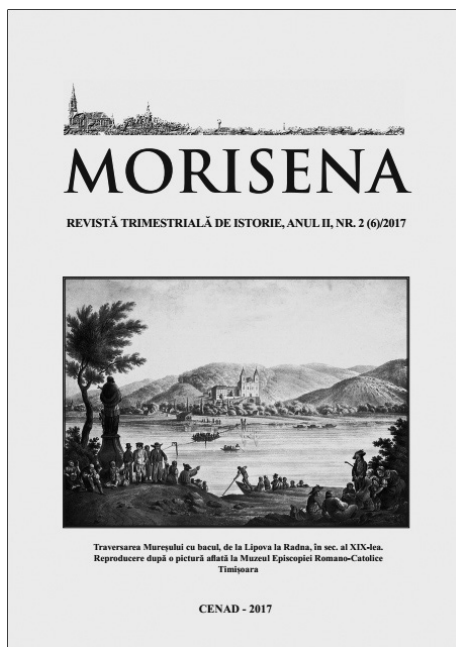
• Milan Uncianschi – *Povestea familiei mele. Deportarea în Bărăgan*

• Luana Constantin – *Mărturii pentru eternitate*

• Cenad – *Imagini de arhivă*

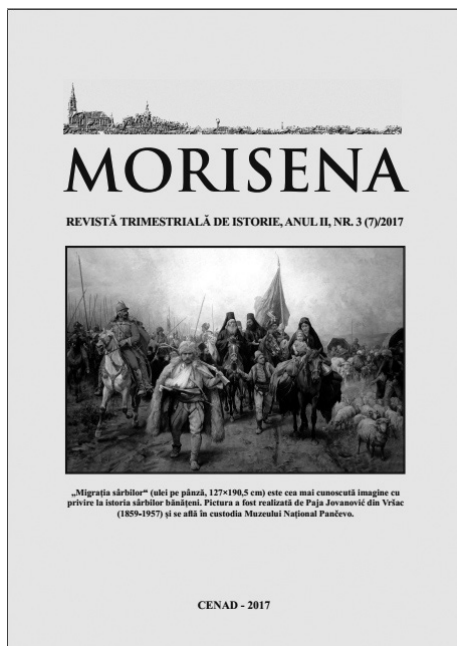
• Recenzii

Pe 20 decembrie 2016, Consiliul Local Cenad a aprobat bugetul cultural-sportiv pentru anul 2017, publicația „Morisena“ regăsindu-se pe listă pentru al doilea an consecutiv. Diferența a constat în faptul că atât editorul (Baiszki Dușan P.F.A.), cât și tipografia „Artpress“ au trebuit să se conformeze noului act normativ intrat în vigoare de la 1 ianuarie 2017 cu privire la achizițiile publice, deși serviciile oferite au fost cu mult sub quantumul maxim care permite cumpărările directe. Dar, astfel, se vor evita orice discuții și decizia sponsorului este, deci, de apreciat. Cererea și oferta s-au întâlnit, de data aceasta, pe site-ul www.e-licitatie.ro, site-ul oficial pentru Sistemul Electronic de Achiziții Publice (S.E.A.P.).

„Morisena“, anul II, nr. 1 (5)/2017:

- Tiberiu Ciobanu – *Despre Vincențiu Babeș la 110 ani de la trecerea sa la cele veșnice*
- Constantin-Tufan Stan – *George Enescu și spațiul cultural multiethnic timișorean*
- Dumitru Tomoni – *Cercetarea monografică în nord-estul Banatului*
- Péter Wéber – *Personaje legendare din Evul Mediu timpuriu bănățean în interpretări istoriografice românești și maghiare*
- Valentin Bugariu – *Sfântul din imediata noastră apropiere. Iosif cel Nou de la Partoș la 60 de ani de la canonizare. Istoria unei vieți*
- Dușan Baiski – *Sexualitatea în propaganda nazistă din Banat*
- Mihaela Bucin – *Ilustrele dintre Mureș și Tisa - Legende despre crucea monolitică de la Cenadul Unguresc*
- Florin Zamfir – *Românii din Periam și primele lor instituții, întemeiate după Marea Unire*
- Iusztin Zoltan – *Districte românești în Banatul Medieval (II)*
- Ionel Bota – *O vizită regală în Banatul istoric. Oravița, 1933*
- Árpád Jancsó – *Iconographia Temesvariensis 1716*
- Sfetcu Mihailov – *Sfârșitul deportării în Bărăgan și urmările „post factum”*
- Recenzii
- Mokrin (Serbia) – *Imagini de arhivă*

„Morisena“, anul II, nr. 2 (6)/2017:

• Sorin Forțiu – *Banologia (I): Un document plăsmuit (1833) și un ban de Severin (1256) inexistent*

• Costin Feneșan – *Trei testamente din Timișoara de demult*

• Viorel Florea – *Lozna - Străveche așezare de pe teritoriul comunei Rusca Montană*

• Constantin-Tufan Stan – *Ioan Vidu: file din istoria disputelor interetnice în Imperiul Austro-Ungar*

• Péter Wéber – *Identitate națională și conștiință politică la șvabii bănățeni la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea*

• Florin Zamfir – *Comuna Periam în secolul colonizărilor habsburgice*

• Valentin Bugariu – *Pictorul Filip Matei (1853-1940). Contribuții*

monografice

• Mircea Rusnac – *Deportarea bănățenilor în Bărăgan (1951) din perspectivă istorică*

• Dușan Baiski – *Atitudinea șvabilor bănățeni față de biserică (1940-1945)*

• Dumitru Tomoni – *Povergina, contribuția unui sat bănățean la marele război*

• Mihaela Bucin – *Ilustre dintre Mureș și Tisa - Un pionier al șahului românesc, absolvent al Gimnaziului Piarist din Szeged: Valer(ian) Onițiu*

• Recenzii

„Morisena“, anul II, nr. 3 (7)/2017:

Tiberiu Ciobanu - *Despre Ioachim Miloia, la 120 de ani de la nașterea sa*

Constantin-Tufan Stan - *În acordurile Marseillaise. Reverberații francofone la Lugoj*

Valentin Bugariu - *Slujire și martiriu în epoca regimului comunist (1948-1989. Biserică, învățământ teologic, carte și presă bisericească. Clerici, monahi, teologi în închisorile comuniste*

Sorin Forțiu - *Banologia (II): - Un cumul de demnități: ban de Severin și comite*

Mircea Rusnac - *Perioada timpurie a istoriei industriale a Reșiței (1771-1855)*

Iavorva Marcov Iorgovan - *Monumentul Eroilor din satul Gelu*

Dușan Baiski - *Război în Banat*

Nuțu Rabota-Vlad - *Slobodanca Iezdici-Ewinger - un Erou Martir din Gelu*

Ionel Bota - *Independența României. Româanism, românitare, conștiință identitară la 1877-1878, ilustrate în presa de dincoace de munți*

Costin Feneșan - *Două scrisori românești din Banatul grăniceresc (1821, 1833)*

Elena Gheorghina Băran - *O filă din istoria Băilor Călacea - Gheorghe Onodi - 24 de ani în slujba celor suferinzi*

Recenzii

„Ghidul cenăzeanului“

Nevoia de comunicare cu cenăzenii a determinat Consiliul Local și Primăria Cenad să inițieze editarea unei broșuri de format A5, care să conțină o serie de informații strict necesare pentru bunul mers al comunei. Denumirea generică aleasă a fost „*Ghidul cenăzeanului*“, aceasta potrivitându-se cu intențiile edililor.

Pregătită la sfârșit de an, uneori finalizată în primele zile ale anului următor (totul depinde de ultima ședință a Consiliului Local Cenad, în care se decid taxele locale, dar și de zilele libere oficial la sfârșit de an, când tipografiile nu lucrează), publicația apare în 1.500 de exemplare și este distribuită în comună gratuit, prin intermediul factorilor poștali din sat.

Primul număr a apărut în anul 2006.

În 2012, „*Ghidul cenăzeanului*“ a fost înscris în Registrul ISSN al Centrului Național ISSN¹, instituție ce funcționează în cadrul Bibliotecii Naționale a României, înființată în urma acordului încheiat între Guvernul României, prin Ministerul Culturii, și Centrul Internațional ISSN. Ca atare, publicația noastră anuală a fost introdusă în baza de date a Bibliotecii Naționale a României, în bibliografia națională de publicații seriale, cu nr. ISSN: 2248 - 3705. Pentru cei mai puțin avizați, un număr ISSN servește la identificarea rapidă nu doar pe plan național, ci și internațional, fiind util nu doar în relația client-tipografie, ci mai cu seamă pentru cercetători, cititori etc. De asemenea, a permis reducerea, în 2012, a cotei de TVA de la 24 la 9%, cea din urmă coborând acum la numai 5%.

Cuprinsul este în principiu același, diferind datele din conținutul textelor, însă chiar și unele texte (începând din 2017).

¹ ISSN - International Standard Serial Number.

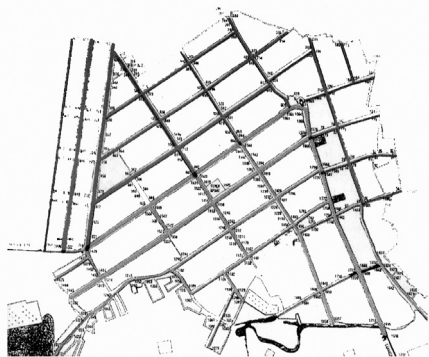
Prima pagină este dedicată mesajului primarului către cenăzeni.

Urmează datele de stare civilă, respectiv căsătorii, nașteri și decese.

Nu lipsesc articolul privind asistența socială și lista cuprinzând bunurile ce conduc la excluderea ajutorului pentru încălzirea locuinței, utilă pentru toți cei interesați.

Tarifele pentru alimentarea cu apă, canalizare și salubritate au fost cuprinse în articolul intitulat „*Gospodărie comunală*“, însă în urma externalizării acestor servicii, deci tarifele nemaifiind stabilite pe plan local, ci de către prestatorii acestora, din 2017 rubrica s-a desființat, extinzându-se în schimb spațiul acordat „*Asistenței sociale*“.

Urmează hotărârea anuală prin care se stabilesc impozitele și taxele locale, precum și taxele speciale, care contribuie la asigurarea finanțării cheltuielilor publice locale. Apoi este publicată anexa la hotărârea în cauză.

plasticul (în cea de-a treia sâmbătă).

Copertele I și IV sunt full color, iar cele 12 pagini de interior, alb-negru.

Pe coperta I a „*Ghidului cenăzeanului pentru anul 2014*“ au apărut două imagini cu un incendiu, dar și textele: „**Nu lăsa focul nesupravegheat! Te va arde o viață întreagă!**“; „Nu, nu sunt imagini de film, ci de la un incendiu în fața gării feroviare din Cenad, în 2012. Incendiu provocat de un inconștient. Acolo, în locul trestiei, putea fi casa ta...“

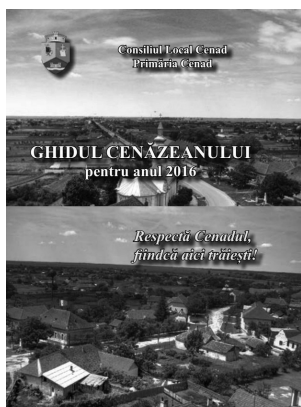
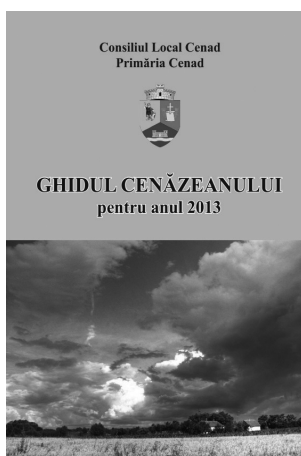

Pe coperta IV apar harta localității Cenad și calendarul pentru colectarea gunoiului menajer și a plasticului. Străzile sunt marcate prin două culori, roșu și albastru. În calendar, zilele sunt și ele marcate cu roșu și albastru, însă apare și o rubrică în plus, cea a zilelor marcate cu verde, fiindcă o dată pe lună se colectează, în aceeași zi, în toată localitatea, deșeurile din plastic. Gunoiul este colectat o dată pe lună de pe fiecare stradă în parte (jumătate din străzi în prima sâmbătă din lună, jumătate cea de-a doua sâmbătă), la fel ca și

Ideea îndemnurilor a fost reluată în 2015: „*După tine, Potopul? Nu! După tine, copiii tăi!*“: „*Respectă natura, cea mai de preț moștenire!*“.

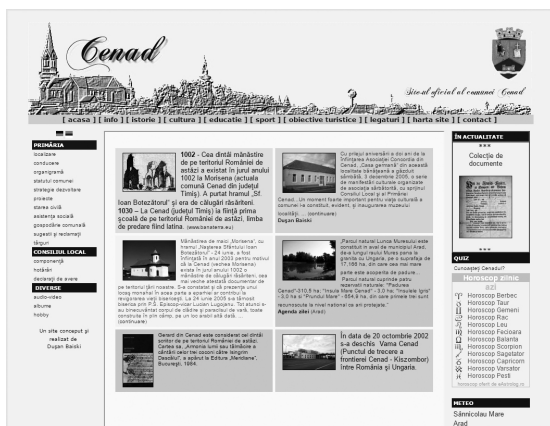
Iar în 2016: „*Respectă Cenadul, fiindcă aici trăiești!*“.

În mod constant, pe coperta I apare stema localității, dar și cel puțin o fotografie generică din comună.

Site-ul oficial al comunei Cenad

Pentru prima ediție a Zilei Asociației Culturale „Concordia“ Cenad, din 4 decembrie 2004, Dușan Baiski a pregătit un text¹ intitulat „Cenad pe Internet“, unde a scos în evidență cele mai populare adrese de Internet unde apărea denumirea de Cenad. Ideea unui site oficial al comunei Cenad a fost pusă cu prilejul Zilei Asociației Culturale „Concordia“ Cenad din data de 3 decembrie 2005, când același D. Baiski a prezentat off-line

paginile web despre Cenad create de el și existente pe Internet, on-line. Ideea a fost luată în serios, astfel că pe 14 decembrie 2005, Primăria Cenad solicită Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare în Informatică - I.C.I. București înscrierea în registrul a domeniului **cenad.ro**²

Achiziționarea domeniului s-a realizat printr-o firmă din zonă, care a și creat un mic site, dar care a stagnat luni de zile din lipsă de informații, acestea din urmă căzând exclusiv în sarcina Primăriei Cenad.

Pe 9 octombrie 2006, D. Baiski a lansat site-ul Banaterra, găzduit temporar ca subdomeniu pe un domeniu propriu **rastko.ro**, iar pe 13 noiembrie 2006, Banaterra și-a primit, la rândul său, propriul domeniu: **banaterra.eu**, în cadrul căruia a inserat o multitudine de materiale despre Cenad. Discuția despre site-ul oficial al Cenadului a fost reluată cu Nicolae Crăciun, primarul comunei, la Ziua Asociației Culturale „Concordia“ din 2 decembrie 2006. D. Baiski a căzut de acord să preia el însuși, pe bază de contract de prestări servicii, tot

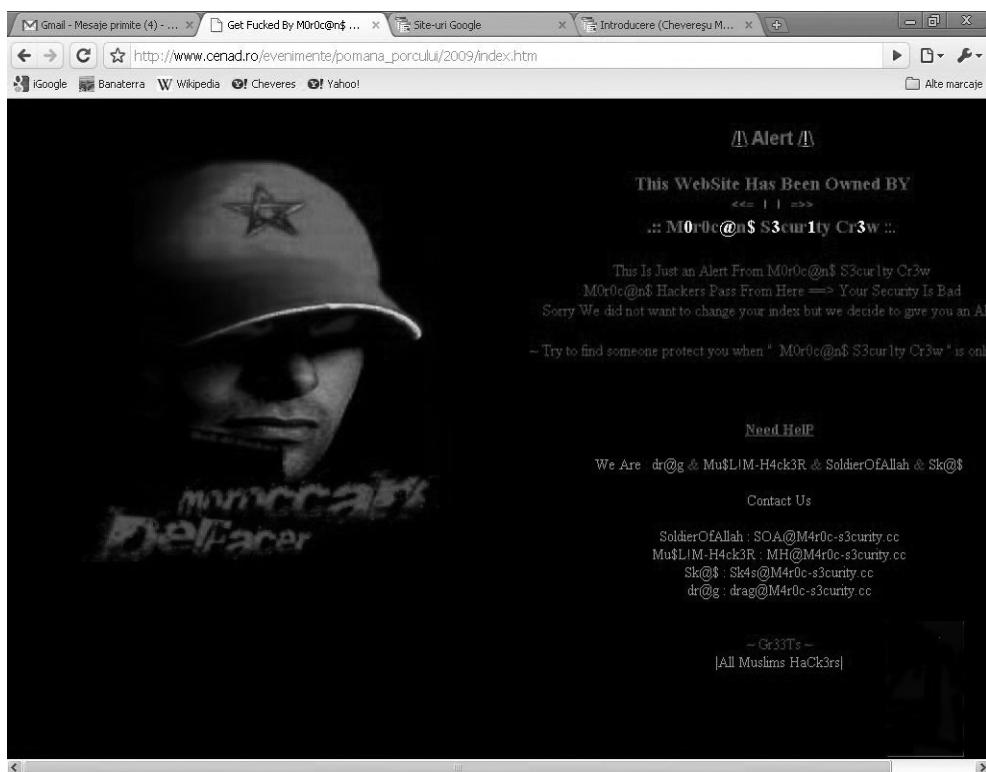
¹ Anuarul Asociației Culturale „Concordia“ Cenad nr. 1/2004, p. 46-49.

² A se vedea www.rotld.ro, site-ul oficial al Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare în Informatică - I.C.I. București

ceea ce ținea de site. Adică programarea paginilor web, conceperea conținutului, administrarea etc. etc. Sarcina Primăriei Cenad era să furnizeze în permanență tot ceea ce voia să comunice prin intermediul site-ului, respectiv proiecte de hotărâri ale Consiliului Local, hotărâri, diverse anunțuri oficiale etc. Desigur, nu toate rubricile s-au născut de la bun început.

Primul site realizat de D. Baiski s-a bazat pe limbajul informatic HTML (HyperText Markup Language), un limbaj de marcare utilizat pentru crearea paginilor web ce pot fi afișate într-un browser (sau navigator).

Site-ul Cenadului, atacat de hackerul marocan cu pseudonimul SoldierOfAllah, membru al grupării „All Muslims hackers“.

The screenshot shows the official website of Cenad. At the top, there is a banner with a photograph of a church and the text "CENAD - Site oficial" next to the local coat of arms. Below the banner are navigation links: "Acasă", "Revista Morisena", "Revista Cenăzeanul", and "Poșta". A main heading reads "Ghidul cenăzeanului pentru anul 2017".

The main content area is titled "Bun venit în Cenadul virtual!" and contains a grid of news items:

- 1002 - Cea dintâi mânăstire de pe teritoriul României de astăzi a existat în jurul anului 1002 la Morisena (actuala comună Cenad din județul Timiș).** A purtat hramul „St. Ioan Botezătorul” și era de călugări răsăriteni.
- 1030 – La Cenad (județul Timiș) ia ființă prima școală de pe teritoriul României de astăzi, limba de predare fiind latina.** (www.banaterrea.eu)✚
- Mânăstirea de maici „Morisena”, cu hramul „Nașterea Sântului Ioan Botezătorul” - 24 iunie, a fost înființată în anul 2003 pentru**
- motivul că la Cenad (vechea Morisena) exista în jurul anului 1002 o mânăstire de călugări răsăriteni, cea mai veche atestată documentar de pe teritoriul țării noastre. S-a constatat și că prezența unui locaș monahal în acea parte a epatriei ar contribui la revigorarea vieții bisericene! ... (continuare)**
- „Parcul natural Lunca Muresului este constituit în aval de municipiul Arad, de-a lungul raului Mures, pana la granita cu Ungaria, pe o suprafața de 17.166 ha, din care cea mai mare parte este acoperita de padure... Parcul natural cuprinde paisă rezervații naturale: „Padurea Cenad”-310.5 ha; „Insula Mare Cenad”- 3.0 ha; „Insulele Igris”- 3.0 ha și „Prundul Mare”- 654.9 ha, din care primele trei sunt recunoscute la**

On the right side, there are utility buttons: "Promovează acest site", "Share / Save" (with social media icons), "Imagini din Cenad", and "Calendar 2017". A search bar is also visible at the top right.

Atunci a fost realizat și acel logo reprezentativ pentru Cenad, care apare frecvent pe diversele publicații ale Cenadului (site, revista „Morisena” etc.). Acesta a fost creat în baza unei fotografii pe care D. Baiski a făcut-o de pe dig. Stema utilizată inițial atât pe frontispiciul revistei „Cenăzeanul”, cât și pe site, a fost cea cu trei turnuri, realizată de Octavian Dogariu, istoric, specialist în heraldică, de loc din Sânnicolau Mare, însă, după ani de zile de așteptat în sertare și după schimbarea legislației în domeniu, Comisia Națională de Heraldică, Genealogie și Sigilografie a respins-o, Cenadul având rang de comună, nu de oraș (cum l-a avut în istorie), ca atare, acum se află la aprobare varianta stemei cu un singur turn, variantă ce a înlocuit-o peste tot pe cea cu trei turnuri.

Fiind invitat la cea de-a III-a ediție a concursului local „Pomana porcului”, din data de 1 decembrie 2009, D. Baiski a făcut o mulțime de fotografii special pentru site. Le-a inserat pe o pagină web a site-ului www.cenad.ro. A fost singura dată când site-ul a fost atacat de hackeri, pagina cu concursul de tăiat porci fiind înlocuită cu o alta de către hacherul care-și zicea SoldierOfAllah (soldatul lui Allah) din gruparea „All Muslims hackers” din Maroc. Desigur, vă întrebați cum au dat tocmai de această pagină? Simplu. CENAD este și un acronim și anume al unui organism militar american denumit Corps Engineers - North Atlantic Division (Corpul Inginerilor din cadrul Diviziei Atlanticului de Nord). Și cum pe prima pagină a site-ului Cenadului se

The screenshot shows the homepage of the website "Micul cenăzean" (The Little Cenăzean), which is described as "Site-ul copiilor din Cenad" (The website of children from Cenad). The header features a banner with a church and children using laptops. The navigation menu includes "Acasă", "Colectivul de redacție", "Cenad - site oficial", "Lale sa Moriša", and "Contact".

The main content area is divided into several sections:

- Autentificare utilizatori:** A login form with fields for "Numele de utilizator:" (username: dbaiski) and "Parola:" (password), a CAPTCHA, and a "Math question:" (1 + 5 = ?).
- Site dedicat copiilor din Cenad:** A news article dated "Sâm, 03/19/2011 - 11:21" by "admin". The article discusses a website dedicated to children from Cenad, mentioning the Școala Generală and Școlii Generale Cenad. It includes a photo of a classroom and a "Citiți mai departe" (Read more) link.
- Imagine aleatoare:** A section for random images, showing a photo of a computer lab.
- Căutare:** A search bar with the text "Search this site:" and a "Căutare" button.
- Vizitatori:** A section showing site statistics: "Total Visitors: 2394426", "Unique Visitors: 2663", and "Since: Joi, 03/17/2011 - 13:58".
- Cine e online:** A section showing "În acest moment sunt 0 utilizatori și 14 vizitatori online."
- Cenad - 1988 - Clasa a XI-a, la sfârșit de an școlar:** A news article dated "Mie, 07/13/2011 - 15:41" by "admin", featuring a photo of a school class.

facea, printre altele, referire la concurs, inserat fiind și afișul cu un cap de porc cu ochelari de soare, ținta atacului a fost gata aleasă. Desigur, situația a fost imediat remediată, întregul site existând în permanență și pe propriul computer al administratorului acestuia, respectiv Dușan Baiski.

Pe 9 martie 2010, s-a lansat noua versiune a site-ului, total reconstruit, pe sistemul Drupal (vezi drupal.org sau drupal.ro), un sistem modular open source de gestionare a conținutului, un cadru de dezvoltare pentru aplicații web și motor de blogging. A fost inițiat de belgianul Dries Buytaert. Astăzi, există peste un milion de site-uri ce funcționează pe Drupal, sistemul fiind dezvoltat de peste 30.000 de voluntari din întreaga lume.

În februarie 2016, s-a anunțat încetarea dezvoltării versiunii Drupal pe care funcționa site-ul Cenadului, ca atare, în perioada martie-mai, a urmat cea de-a doua reconstrucție totală, tot pe Drupal, dar pe o versiune avansată (Drupal 7.0). Evident, a fost și momentul pentru încă o schimbare a design-ului.

„Cenăzeanul“ nr. 2/2016 relevă (pag. 3):

„*Site-ul www.cenad.ro, reînnoit*

Zilele trecute, site-ul oficial al comunei Cenad, respectiv www.cenad.ro, a fost copiat pe o platformă web mai performantă și, totodată, și-a schimbat imaginea. Vechea platformă Drupal, tot gratuită ca și cea actuală, a fost declarată de către dezvoltatorii de la www.drupal.org ca fiind încheiată, ca atare nu i se

mai garantează securitatea. Ceea ce, evident, la un moment dat, ar fi pus în pericol și site-ul.

Desigur, copierea a permis și o ușoară modificare a capitolelor și subcapitolelor, pentru a le face mai accesibile, fără a afecta în vreun fel conținutul.

Vă reamintim că Internetul este, la ora actuală, cel mai uzual mijloc de comunicare în masă, ca atare noutățile pot ajunge la dvs. aproape instantaneu.

„Micul cenăzean“

Ziua de 19 martie 2011 a fost cea în care D. Baiski a lansat pe Internet, tot în cadrul domeniului www.cenad.ro, un subsite dedicat exclusiv copiilor și cadrelor didactice în Cenad. Acesta nu implica nicio obligație contractuală din partea comunității locale, fiind cadoul său ca fost elev al școlii din Cenad. Din păcate, dezinteresul a fost total, ca atare a renunțat la a-l mai dezvolta și administra, mai cu seamă dat fiind faptul că sistemul Drupal necesită supraveghere și actualizare permanentă a corpului și modulelor ce-l compun.

„Lale sa Moriša“

În 2009, încântat fiind de prestația lor muzicală și de impresionantul festival internațional al tamburașilor organizat, susținut și găzduit la Cenad, Dușan Baiski

Lale sa Moriša
Cenad
România

Acasă | Cenad | Ecouri | E-mail

Timișoara, live

Timișoara live

Selectați limba

Un produs Google Traduceți

Bine ați venit pe site-ul nostru!

Lale sa Moriša

Cenad
www.cenad.ro

Banaterria®

✓ Îmi place You, Branko Bata Popov and 210 others like this.

Cine e online

În acest moment sunt 0 utilizatori și 23 vizitatori online.

Imediat după cel de-al doilea război mondial, povestește Tomislav Giurici, sârbi cenăzeni s-au gândit să înființeze o formație de tamburași. Zis și făcut. "Vedeți, când ne alegem bormele temporale, facem, din păcate, întotdeauna referire la momentele triste din istoria omenirii. De ce nu alegem momentele frumoase, cum sunt Olimpiadele, de pildă" Au fost aleși copii de clasa a IV-a și a V-a, dintre cei mai cu ureche muzicală, dar și cu părinți care-și puteau permite să le cumpere instrumentele necesare. Dragostea pentru cântat era atât de mare, povestește Tomislav, că orele de curs de la școală le erau preferate cele de repetiție, astfel că se fugea de la școală. Astăzi, spune interlocutorul, mândrit, este puțin cam invers. Adică se fuge de repetiții de parcă acestea ar fi o povară și nu pe urma temelia unei cariere solide. Evident, dacă cineva dorește o asemenea carieră. Lucrurile trănice nu se pot face decât prin muncă susținută. Prin pașune. Primele spectacole au fost susținute în fața sâtenilor, mândri de odraslele lor. La fel ca și în viață, au urmat și perioade de totală inactivitate. Deportarea multor familii sârbești în Barăgan, în 1951, nu a putut să lase indiferentă comunitatea sârbească din Cenad.

Citiți mai departe

a realizat un nou site gratuit pentru cenăzeni, de data aceasta pentru formația de tamburași „*Lale sa Moriša*“. Domeniul **lalesamorisa.ro** a fost cumpărat pe data de 13 octombrie 2009, pe numele Dușitei Roșu. La fel ca și prima variantă a site-ului oficial al Cenadului, și acesta a fost construit în sistem HTML, fiind apoi trecut pe Drupal. Limba de bază a fost cea română, însă în paralel existau și pagini în limba sârbă, inclusiv cartea³ integrală a jurnalistului timișorean Srboliub Mișcovici, intitulată chiar „*Lale sa Moriša*“ și apărută la editura Uniunii Sârbilor din România, în 2004, precum și cea a cenăzeanului Tomislav Giurici⁴, intitulată „*Srpska pesmarica*“. Cica Toma, cum îi spun toți, este cel care a pus bazele și a condus formația de la început și până la destrămarea acesteia. Din acel moment, D. Baiski a renunțat și el la administrarea site-ului, acesta fiind scos de pe Internet la expirarea contractului de găzduire de către firma de profil, „*Rospot*“ S.R.L. din Timișoara, cea care găzduiește și acum www.cenad.ro.

Renunțarea la contul personal pe care l-a avut D. Baiski pe rețeaua de socializare Facebook a însemnat și sfârșitul fan-clubului tamburașilor (pagina fiind condiționată de existența contului personal), care ajunsese la peste 200 de admiratori.

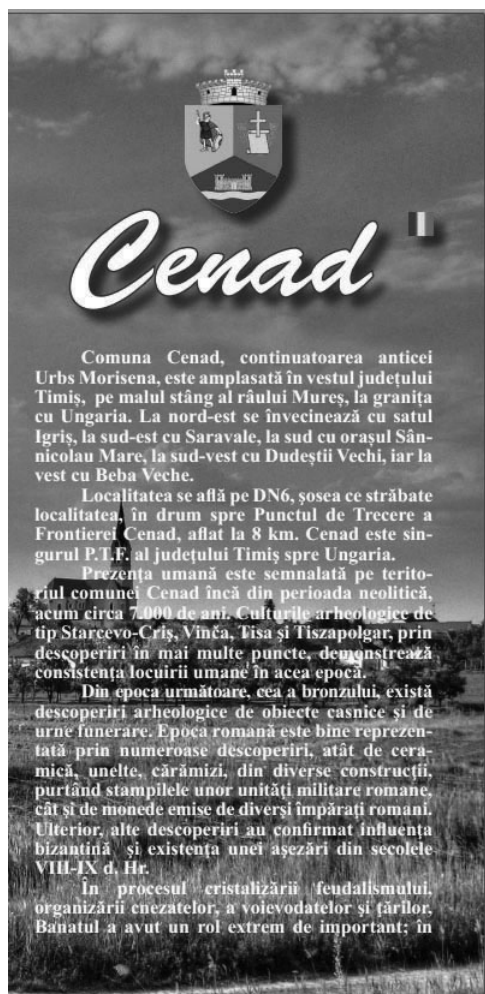
De interes au fost fotografiile pe care le-a făcut D. Baiski la cele câteva ediții ale festivalului la care a participat în calitate de spectator, dar și într-o deplasare, alături de formație, la un festival similar care a avut loc la Starčevo, un orașel aflat nu departe de Panciova (Serbia). Însă principala atracție au constituit-o, desigur, videoclipurile pe care le-a realizat și încărcat pe canalul său (dbaiski) de pe Youtube.com, cel mai vizitat fiind cel intitulat „*Formația «Lale sa Moriša» și Pera Todorovici*“, cu un cântec în limba română, cu aproape 10.000 de vizualizări. Acestea sunt accesibile în continuare.

Din cele trei site-uri, singurul care a avut un forum de discuții, dar și acesta total separat, a fost „*Lale sa Moriša*“. Programul Drupal permite nu doar forumuri de discuții, ci și comentarii la fiecare pagină web și crearea de conturi, însă acest lucru necesită o supraveghere 24 de ore din 24, șapte zile din șapte, deoarece există în permanență pericolul de „*infestare*“ cu texte ce nu doar că încalcă un minimum de reguli generale de conduită într-o societate normală, ci și supraîncarcă spațiul de stocare a site-ului cu reclame, mai cu seamă că pentru o asemenea activitate existând programe special create. Drept pentru care s-a renunțat la aceste facilități, preferându-se formula mai rigidă. Ceea ce, firește, nu face site-ul www.cenad.ro (singurul rămas) mai atrăgător, dar este mult mai sigur. Cei dornici să comunice pe teme și subiecte legate de Cenad și cenăzeni și-au creat grupuri de discuții pe rețelele de socializare gen Facebook.

³ Србoљуб Мишковић, *Лале са Мориша*, Editura Uniunii Sârbilor din România, Timișoara, 2004, 120 pag.

⁴ Томислав Ђурић, *Српска песмарица*, culegere de cântece sîrbești, Editura Uniunii Sârbilor din România, Timișoara, 2006, 284 pag.

Materiale promoționale pentru Cenad

Pliante turistice

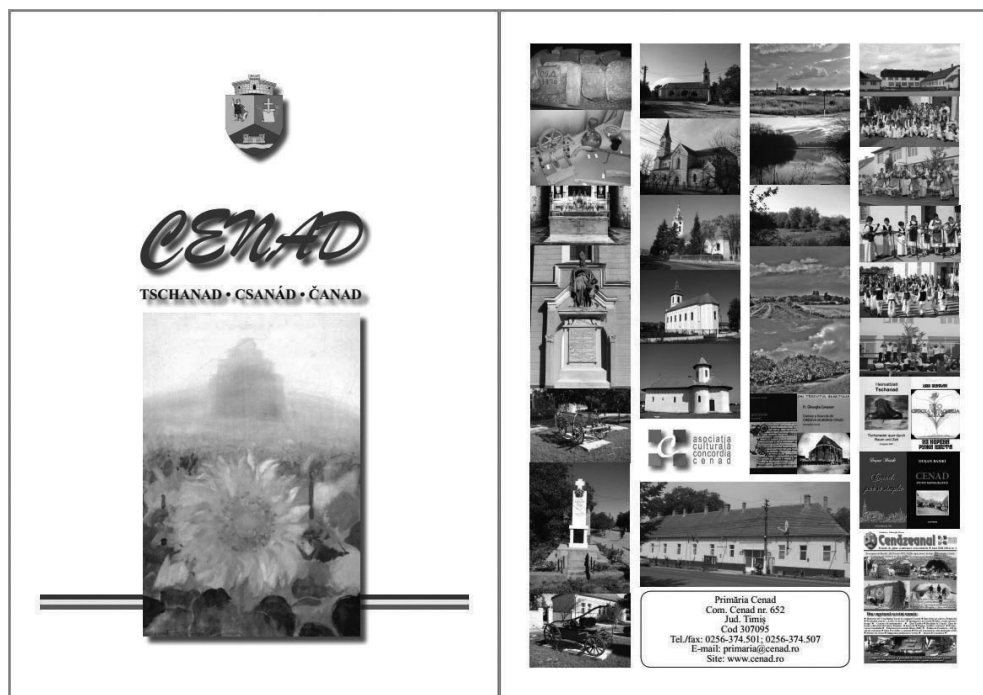
Existența, în comuna Cenad, a mai multor obiective de interes turistic, dar și faptul că localitatea este străbătută de drumul național DN6, care duce la punctul de frontieră cu Ungaria, a determinat edilii să comande editarea unui pliant. Acesta a fost tipărit în limbile română, engleză, germană, maghiară și sârbă. Conține șase fotografii color, pentru fiecare obiectiv câte una (cu excepția Insulei Mari, în locul acesteia fiind inserată o fotografie cu clădirea Primăriei). Formatul este cel clasic pentru asemenea materiale promoționale, respectiv o coală A4 împăturită în trei.

În pliant, pe lângă o scurtă prezentare a Cenadului și istoriei sale, sunt prezentate:

- Muzeul de istorie locală;
- Mănăstirea Morisena;
- Sarcofagul Sf. Gerard;
- Monumentul Sf. Gerard;
- Insula Mare;
- Rezervația naturală Pădure, care este o arie protejată inclusă în Parcul Natural Lunca Mureșului.

Mapa de prezentare

Pentru pliante și alte materiale promoționale, a fost editată și tipărită o mapă ce poate să includă inclusiv reviste și documente în format A4. Pe

față se află stema localității, denumirea Cenad în limbile română, germană, maghiară și sârbă. Parțial peste panglica reprezentând tricolorul românesc, aflată în partea inferioară, este inclusă o reproducere a tabloului artistului plastic profesionist Sorin Nicodin, intitulat „Floarea soarelui“. Tabloul a fost realizat înainte de 1989, într-una din taberele de creație la care au luat parte artiști plastici profesioniști. Pe spatele mapei se află patru coloane de fotografii color reprezentând istoria, bisericile, natura, tradițiile și cultura Cenadului. În partea de jos: adresa Primăriei și datele de contact.

Plicuri personalizate

Pentru promovarea Cenadului, s-au realizat treizeci de plicuri personalizate (template), ce includ imagini din natură, biserici, reproduceri după tablouri realizate de artiști plastici profesioniști în taberele de creație de la Cenad. Întreg pachetul se poate descărca de pe site-ul www.cenad.ro. Se alege modelul cu ajutorul

programului Word, se schimbă adresele existente (expeditor sau destinatar ori amândouă, în funcție de necesitate) și se listează de preferință pe o imprimantă color, fiindcă toate imaginile de pe plicuri sunt color.

Banner

Pentru „Ruga cenăzeană“, s-a proiectat pe 28 mai 2015 un banner personalizat, cu trei variante de scris. Varianta aleasă de Primăria Cenad a fost cea din imaginea de mai jos. Logo-ul Cenadului este de culoare neagră, scrisul

cu maro închis, iar stema României și cea a Cenadului sunt full color. Întrucât s-a evitat inserarea anului pentru care a fost comandat bannerul (2015), acesta poate fi refolosit pentru mai multe ediții ale sărbătorii la rând, în funcție de uzură și condițiile de păstrare.

Diplome

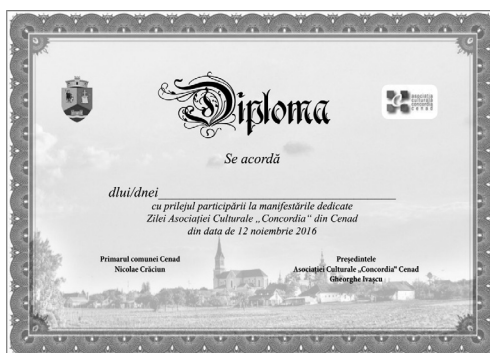
În mod special pentru Ziua Asociației Culturale „Concordia“, au fost concepute patru modele de diplome personalizate, dintre care doar cea alăturată are în fundal o fotografie din Cenad. În stânga sus apare stema Cenadului, iar în dreapta sus, logo-ul Asociației. Chenarul are culoarea albastru-verzui. În varianta alăturată este trecută și data, însă la modelul aflat în baza de date a Primăriei aceasta nu este completată, ca atare diplomele pot fi utilizate oricând, ziua completându-se, la fel ca și numele, în funcție de necesități. La celelalte trei modele chenarul este diferit atât ca desen, cât și culoare.

PRIMĂRIA CENAD
Com. Cenad nr. 652
Jud. Timiș
Cod 307095

Cămin Belceana - Cenad, vedere de pe dr.

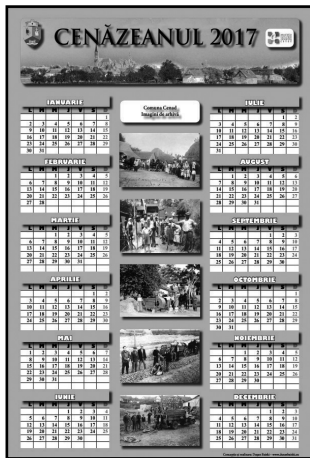
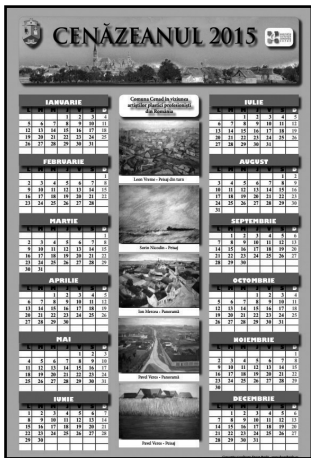
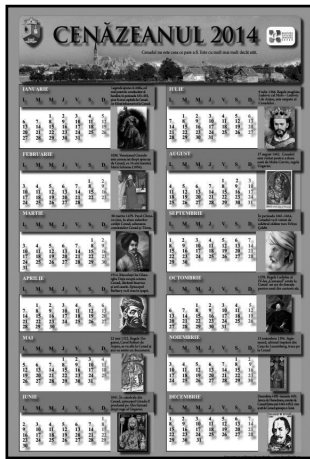
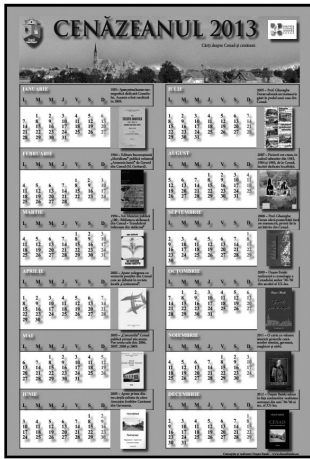
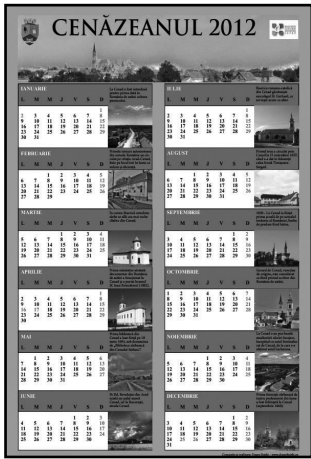
PRIMĂRIA CENAD
Com. Cenad nr. 652
Jud. Timiș
Cod 307095

Calendare de perete

O foarte utilă formă de popularizare o constituie calendarele de perete. De-a lungul scurtei sale istorii, publicația „Cenăzeanul“ a găzduit de fiecare dată, inserate în numărul de sfârșit de an, asemenea produse. Conceput și tipărit separat, în format A3, pe hârtie albă, lucioasă, full color, primul a văzut lumina tiparului în 2012, incluzând imagini cu lăcașele de cult din sat, cu școala și câteva peisaje, dar și texte explicative la fiecare fotografie.

Începând cu 2013, fiecare calendar a abordat o anumită temă. Astfel, cel din 2013 a inclus reproduceri după 12 cărți cu și despre Cenad și cenăzeni; 2014 - *Cenadul nu este ceea ce pare a fi. Este cu mult mai mult decât atât* (portrete a 12 personalități care au vizitat Cenadul în istoria sa, regi, împărați etc.); 2015 - *Comuna Cenad în viziunea artiștilor plastici profesioniști din România*

(reproduceri după șase tablouri realizate la Cenad, în cadrul taberelor de pictură de dinainte de 1989); 2016 - *Comuna Cenad. Voluntari, utilaje și autospeciale împotriva incendiilor*; 2017 - *Comuna Cenad. Imagini de arhivă* (fotografii cu aspecte de la diverse munci agricole).

În fiecare an, culoarea de fond a fost alta, pentru a deosebi mai bine calendarele unul de altul. În partea de sus, în stânga și în dreapta denumirii „Cenăzeanul“ și a anului, apar stema comunei și sigla Asociației Culturale „Concordia“ Cenad, totul având în fundal o imagine panoramică a localității.

Toate aceste materiale promoționale au fost concepute și editate de Dușan Baiski.

Zilele Asociației Culturale „Concordia” Cenad

Firește, înainte de a scrie orice altceva legat de acest subiect, trebuie să ne referim la însăși organizația neguvernamentală inspirat denumită „Concordia”. Aceasta a fost oficializată prin Încheierea Judecătorei Sânnicolau Mare cu nr. 987/28/11/2003, fiind înscrisă în Registrul Asociațiilor și Fundațiilor al Judecătorei Sânnicolau Mare.

Membrii fondatori au fost: Gheorghe Doran (președinte), Dan Groza (vicepreședinte), Gheorghe Anuichi (secretar), Fodor Francisc, Vasa Stefanovici. Președinte a fost ales prof. Gh. Doran. Lui i-a urmat ing. Gheorghe Ivașcu, actualul președinte.

Sigla organizației este creație a artistei plastice Corina Nani, din Timișoara, rudă apropiată a prof. Gh. Doran. Cele patru pătrate sunt de culori diferite: carmin, albastru, verde și roșu, sugerând diversitatea națională a membrilor asociației. Peste ele este înscrisă litera „C” (de la „Concordia”). Denumirea organizației este scrisă cu roșu.

Începând din 2004, în fiecare an (cu excepția lui 2008, când alegerile electorale au determinat amânarea) s-a organizat Ziua Asociației Culturale „Concordia”, eveniment marcat prin sesiuni de comunicări (cu subiecte la liberă alegere sau tematice), șezători literare, vernisaje de expoziții de artă plastică, costume populare, fotografii etc.

2004

Data: 4 decembrie 2004, la Primăria Cenad (sala de consiliu).

Articol (nesemnlat) din „Cenăzeanul” nr. 4/2004:

„Cenadul – vatră de conviețuire multinațională

Sub genericul de mai sus a avut loc la Cenad, în data de 4 decembrie 2004, o amplă acțiune științifică și culturală. Gazdele, care au asigurat organizarea și desfășurarea impecabilă a tuturor manifestărilor, au fost Consiliul local, Primăria, Asociația culturală «Concordia» și Biblioteca comunală din Cenad.

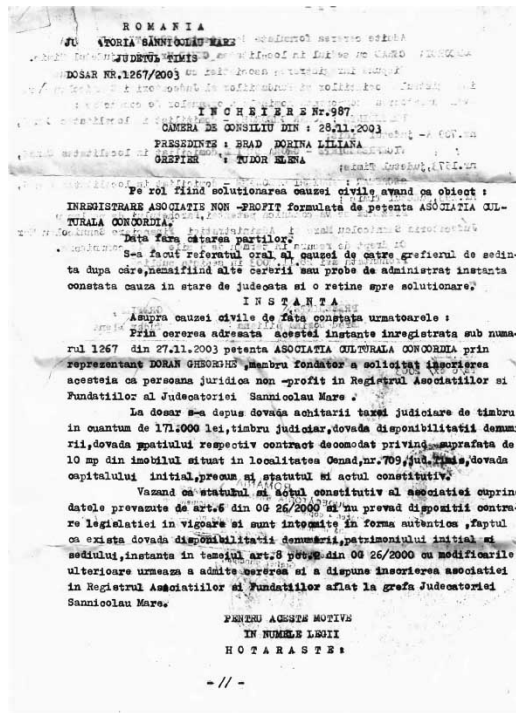
Lucrările au fost deschise de către dl primar Nicolae Crăciun, apoi au fost prezentate comunicări științifice semnate de Simona Vlașcici, Ioan Popovici, Ioan Hațegan, Francisc Fodor, Florin Zamfir, Gheorghe Doran, Dan Groza și Dușan Baiski. La amiază au fost vizitate bisericile ortodoxă română și romano-catolică, iar în continuare, muzeul din localitate, în curs de amenajare.

După-amiază, la o șezătoare literară, au citit din creația proprie Dumitru Opreșor, Alexandru Jurcan, Lidia Mușat, Simona Ciurdar, Diana Perian, Lăcrămioara Ghica, Felicia Ghica și Adelina Daroși.

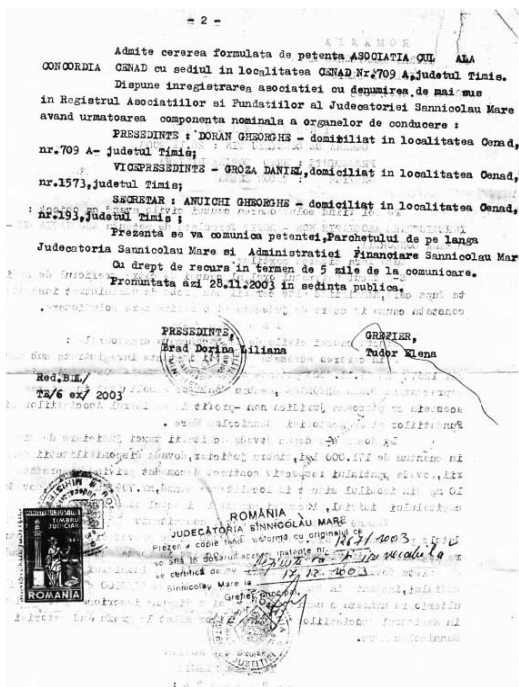
În numărul viitor al revistei vom oferi relatarea pe larg a manifestărilor.

Primul număr din 2005 al revistei are pe copertă, în policromie, sub genericul „Asociația Culturală «Concordia» din Cenad a împlinit un an“, imagini și fotoportrete ale participanților la întâlnirea din 4 decembrie 2004. Sub același generic, pe pag. 6-7 apare un text semnat de Felicia Ghica și unde, din nou, apar fotoportretele participanților, cu numele fiecăruia scris sub fotografie, dar și imagini generale, memorate de camera obscură.

Felicia Ghica trece în revistă nu doar numele, ci și titlurile lucrărilor prezentate de participanți, ținând să precizeze: „Textele comunicărilor vor fi publicate într-o carte, Anuarul Asociației. Aceasta, pentru cei care au fost invitați și nu s-au ostenit să participe.“ Desigur, printre aceștia s-a numărat și autorul monografiei de față și care crede că fragmentul citat îi aparține prof. Gh. Doran și a fost inserat în textul Feliciei Ghica. Desigur, D. Baiski a fost invitat de fiecare dată, însă, iată, nu a participat chiar la această primă aniversare a „Concordiei“. Și nu din rea-voință. Dar acum, desigur, motivațiile nu au niciun sens. D. Baiski consideră că atunci și-a dezamăgit profesorul de limba română. Iar faptul că i-a fost trecut numele în două texte diferite, în două numere de revistă diferite, îi întărește convingerea. Numai că istoria nu poate fi schimbată.

Facsimil, pag. 1 - Încheierea Judecătoriei Sânnicolau Mare cu nr. 987/28/11/2003

Facsimil, pag. 2 - Încheierea Judecătoriei Sânnicolau Mare cu nr. 987/28/11/2003

bioetică.

Dușan Baiski – *Cenadul pe Internet.*

Despre ultima lucrare, care îi aparține lui D. Baiski, Felicia Ghica avea să specifice că, la final, „a fost lecturat referatul domnului Dușan Baiski...”, ceea ce întărește convingerea că autorul nu a fost de față.

După vizita la Biserica ortodoxă română, unde „preotul paroh Gheorghe Covaci a discutat cu multă competență cu cei prezenți”, a urmat vizitarea Bisericii romano-catolice și, tot înainte de masa de prânz, viitorul muzeu al localității. După prânz, invitații s-au deplasat la vama dintre România și Ungaria, după care a urmat șezătoarea literară, la care și-au dat concursul: Dumitru Opreșor (Timișoara), Alexandru Jurcan (Huedin), Lidia Mușat (Timișoara), Simona Ciurdar (Timișoara), Gheorghe Doran (Cenad), Diana Perian (Cenad) – căreia, cu prilejul respectiv, i-a fost înmănat premiul revistei „*Eminescu*” pentru poezie, Lăcrămioara Ghica (Cenad), Felicia Ghica (Cenad) și Adelina Daroți (Cenad).

Întâlnirea a fost deschisă de către prof. Gheorghe Doran, urmat fiind de Nicolae Crăciun, primarul comunei Cenad. Ceea ce este important e ceea ce comunică Felicia Ghica în articol, fapt întărit de imagini ale participanților, și anume cine a participat:

Simona Vlașciți – *Un fragment de stea funerară din Cenad;*

Ioan Popovici – *Pagini de istorie cenăzeană;*

Ioan Hațegan – *Cenadul în vremea stăpânirii otomane;*

Francisc Fodor – *Cenadul la 1848;*

Florin Zamfir – *Apărarea caracterului confesional al școlii române din comitatul Timiș la sfârșitul sec. al XIX-lea;*

Gheorghe Doran – *Porecla între nume de batjocură și necesitatea de comunicare;*

Dan Groza – *Noutăți în*

2005. De la stânga la dreapta: prof. Gheorghe Doran (președintele Asociației Culturale „Concordia“ Cenad), Nicolae Crăciun (primarul comunei Cenad) și Dușan Baiski.

2005

Data: 3 decembrie 2005, la Casa Germană din Cenad.

Cea de-a doua aniversare a Asociației Culturale „Concordia“ Cenad va fi subiect important în nr. 1/2006 al revistei, începând cu coperta I, unde au apărut fotografiile generale și fotoportrete ale unor participanți. Subiectul este reluat în pag. 6-7, sub titlul „A doua aniversare!“, în care, la fel, apar imagini generale și fotoportrete, textul fiind semnat REPORTER. Fără îndoială, un pseudonim al prof. Doran, la care a apelat, ca de obicei, din modestie.

Sesiunea de comunicări și șezătoarea literară s-au derulat la Casa Germană, proprietarul, respectiv Aurel Boureanu¹, fiind „*primul investitor străin în Cenad*“, iar locația „...realizată² de proprietarii ei la cele mai recente standarde europene în construcții și amenajări, prin dotările ieșite din comun și prin buna voință a celor care o administrează.“ Manifestarea a prilejuit și oficierea unei scurte slujbe religioase, de către pr. prot. Gheorghe Sutacu din Sânnicolau Mare, pr. paroh Gheorghe Covaci, pr. paroh Dragan Kerpenișan și pr. paroh Dan Groza, ultimii trei din Cenad.

¹ Gheorghe Doran - *Cenăzeanul* nr. 4/2005, pag. 4.

² Reporter - *Cenăzeanul* nr. 1/2006, pag. 6.

2005. De la stânga la dreapta: pr. paroh Dragan Kerpenișan (Cenad), prof. Florin Zamfir (Variaș), Vasa Stefanovici (viceprimarul comunei Cenad), Gheorghe Cornut (Cenad) și Ioan Radu (secretarul Primăriei Cenad).

A urmat deschiderea propriu-zisă a manifestării, moment care, firește, i-a revenit președintelui Asociației și, totodată, principalului organizator, prof. Gheorghe Doran.

Au susținut comunicări:

- Dr. Ioan Hațegan (Timișoara) – *Cronologia Banatului medieval*;
- Prof. Florin Zamfir (Variaș) – *Caracterul confesional al școlii românești în a doua jumătate a sec. al XIX-lea*;
- Ing. Gheorghe Ivașcu (Cenad) – *Repere în cercetarea agricolă din România*;
- Prof. Gheorghe Doran (Cenad) – *Cenadul în literatură*;
- Dușan Baiski (Timișoara) – *Cenadul între a fi și a nu fi (pe Internet)*;
- Gheorghe Cornut (Cenad) – *Obiceiul tăierii porcului la Cenad*.

A urmat o deplasare la sediul unde a fost inaugurat muzeul local Cenad, la a cărui amenajare profesională a contribuit Daniela Tănase de la Muzeul Banatului din Timișoara.

Reîntorși la Casa Germană, cei prezenți au optat ca înainte de masa de prânz să participe la șezătoarea literară. Și-au prezentat din creațiile proprii: Adelina Daroți, Felicia Ghica, Simona Ciurdar și Geo Galetaru. Un punct deosebit de

3 decembrie 2005. Aspect de la inaugurarea Muzeului local Cenad.

important pe ordinea de zi l-a constituit lansarea cărții prof. Gh. Doran: „*Jurnalul unui cenăzean anonim*“. Despre autor și carte au vorbit Ioan Hațegan, Dorin Davideanu, Dușan Baiski și alții. Firește, autorul a acordat autografe.

2006

Data: 2 decembrie 2006, la Casa Germană

Evenimentul este semnalat pe coperta I a nr. 1/2007, cu un grupaj de imagini generale și fotoportrete, sub genericul „*Asociația Culturală «Concordia» 2 decembrie 2006*“. Subiectul este detaliat pe paginile 6-7, sub semnătura Reporter de serviciu (care, fără nicio îndoială, este pseudonimul prof. Gh. Doran).

După cum a consemnat autorul, „*Programul activităților culturale cuprindea: O sesiune de comunicări închinată oamenilor școlii sub genericul «Didactica», vernisajul unei expoziții de fotografii artistice intitulată «Lumea» în obiectiv, o șezătoare literară și lansarea cărții lui Dușan Baiski Păsări pătrate pe cerul de apus, inspirată din unele realități din Cenad, într-un timp trecut.*“

De asemenea, mai scrie redactorul: „*Au susținut referate: dr. Ioan Hațegan (Academia Română – Filiala Timișoara), prof. Zeno Gozo (Școala Postliceală «Santa Maria Hilfe» Timișoara), prof. Florin Zamfir (Școala Generală Variaș), Mihaela Zamfir (Școala Generală Variaș), prof. Miodrag Ciurușchin (Școala Generală 24 Timișoara), prof. Rodica Ciurușchin (Școala nr. 7 «Sfânta Maria»*

8 decembrie 2007. Aspect de la sesiunea de comunicări „*Concordia*“.

8 decembrie 2007. Vernisarea expoziției de artă plastică a pictorului Lucian Oprea (Cenad). De la stânga la dreapta: Sorin Nicodim (vicepreședintele Uniunii Artiștilor Plastici din România – Filiala Timișoara), Lucian Oprea și prof. Gheorghe Doran.

8 decembrie 2007. Aspect de la vernisajul expoziției lui Lucian Oprea.

8 decembrie 2007. Tamburașii cenăzeni din formația „Lale sa Moriša“ alături de participanții la Ziua Asociației Culturale „Concordia“. Dirijor: prof. Tomislav Giurici.

Timișoara), înv. Liliana Micu (Școala Generală Saravale), stud. Marina Mateiu (Timișoara), Geo Galetaru (Școala Generală Dudeștii Noi), prof. Elisabeta Panait (Timișoara).“

A urmat deplasarea la Căminul Cultural din Cenad unde, în sala mică, au fost expuse fotografiile realizate de: Gheorghe Doran, Fodor Francisc, Felicia Ghica și Ion Savu. După care s-a revenit la Casa Germană.

10 ianuarie 2009. Aspect de la sesiunea de comunicări „Concordia“.

În cadrul șezătorii literare, au citit din creațiile proprii: Lidia Mușat, Geo Galetaru, Maria Mândroane, Simona Ciurdar, Felicia Ghica, Diana Negovan-Perian și Adelina Daroți. Iar „*Cartea lui Dușan Baiski, Păsări pătrate pe cerul de apus, apărută la Editura Marineasa din Timișoara, s-a bucurat de aprecieri elogioase din partea dlor dr. Ioan Hațegan, Dorin Davideanu, prof. Gheorghe Doran. S-a citit de către autor schița care dă titlul volumului, bine apreciată de cei din sală.*“

Ca un punct neînscris pe ordinea de zi a fost proiecția unor diafilme realizate de prof. Fodor Francisc din Cenad în excursiile făcute de-a lungul anilor.

2007

Data: 8 decembrie 2007, la Casa Germană

Despre agenda Zilei Asociației Culturale „Concordia“ s-a relatat într-un amplu articol, nesemnat, în paginile 10-11 ale revistei „Cenăzeanul“. Au participat: „...un număr reprezentativ de membri cărora li s-au alăturat consilieri comunal, invitați din jur și oricine a dorit să ia parte.“

În prima parte a programului, Dușan Baiski a prezentat lucrările „Anul 1944, unul foarte greu pentru Poliția de Frontieră din vestul României“ și „I.C.A.R. – Stațiunea experimentală Cenad. Cartea de aur 1911-1960.“ A urmat Fodor Francisc cu lucrarea „Gospodărirea apelor. Trecut, prezent și viitor“.

10 ianuarie 2009. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

În partea a doua, s-au depănat amintiri despre diverse momente din cei 15 ani de viață ai revistei „Cenăzeanul“. „S-a remarcat intervenția în scris a redactorului Savu Ion, prezent cu materiale în fiecare număr, dar și ca un inimos om care a știut să strângă rândurile în momentele grele din viața publicației. La fel s-a făcut de către dl Gheorghe Doran un scurt istoric al revistei pe această perioadă, iar restul participanților la discuții au făcut prețioase completări și aprecieri.“

A urmat o deplasare la Căminul cultural din localitate, la vernisajul expoziției de artă plastică a artistului plastic cenăzean Lucian Oprea, despre artist și lucrările sale vorbind pe larg pictorul Sorin Nicodim, vicepreședintele Uniunii Artiștilor Plastici din România – Filiala Timișoara.

După masa de prânz, Felicia Ghica și-a lansat culegerea de poezii „*Verbe la semafor*“ și a citit câteva din creațiile sale. S-au referit la carte și autoare Nicolae Crăciun, primarul localității, Alexandru Jurcan (Huedin), prefațatorul cărții, și Geo Galetaru.

10 ianuarie 2009. Tamburașii cenăzeni din formația „*Lale sa Morișa*“ alături de participanții la Ziua Asociației Culturale „*Concordia*“. Solist vocal: Pera Todorovici.

Trebuie subliniat și faptul că mapa de prezentare înmănată fiecărui participant a inclus și albumul de reproduceri după picturile realizate la participanții la cele trei tabere de artă plastică derulate la Cenad în 1983, 1984 și 1985, album intitulat „*Descoperirea cetății*“, cu subtitlul „*Taberele de pictură de la Cenad*“.

Ziua s-a încheiat la Casa Sârbească, unde antrenul a fost asigurat de formația de tamburași „*Lale sa Morișa*“, aflată sub conducerea cenăzeanului Tomislav Giurici, și de soliștii vocali Dușița Roșu (Cenad) și Pera Todorovici.

2008

S-a amânat pe 10 ianuarie 2009, din cauza alegerilor parlamentare.

2009

Data: 10 ianuarie 2009, la Casa Germană

Alegerile parlamentare de la sfârșitul anului 2008 au determinat amânarea sărbătorii Zilei Asociației Culturale „Concordia“ Cenad pentru 10 ianuarie 2009. Sesiunea de comunicări s-a desfășurat sub genericul „Morală“. În articolul cu

9 octombrie 2010. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

titlul „*Concordia la a V-a aniversare*“ din pag. 6-7 ale revistei „Cenăzeanul“, semnat tot cu pseudonimul Reporter, au fost amintiți autorii lucrărilor prezentate: „*Au susținut comunicări legate de generic următorii: Baiski Dușan (Timișoara), prof. Ciurușchin Miodrag (Timișoara), prof. Doran Gheorghe (Cenad), Marieta Matei (Provița de Jos – Prahova), prof. dr. Zamfir Florin (Varias) institutor Zamfir Mihaela (Varias).*“

Următorul punct pe ordinea de zi l-a constituit deplasarea la Căminul Cultural din Cenad, la vernisarea expoziției de artă populară organizată cu exponate din colecția Violetei Tipa din Timișoara, despre care a vorbit drd. Maria Mândroane, etnolog la Muzeul Satului Bănățean din Timișoara. Evenimentul i-a prilejuit colecționarei să citească o serie de creații proprii din volumul de versuri în grai bănățean „*Ne țâneau dzâlile-palmă*“, apărut la Editura Marineasa din

Timișoara. I-a urmat exemplul Maria Mândroane, tot cu creații proprii și tot în grai bănățean.

După masa de prânz, la Casa Germană, scriitorul originar din Cenad, Geo Galetaru, și-a lansat volumul „*Voci din penumbră*”, cu memoriile din vremea copilăriei sale în satul natal.

9 octombrie 2010. Participanți la sesiunea de comunicări „*Concordia*”.

Temperatura inconfortabilă (la propriu) în care s-a desfășurat întâlnirea s-a datorat nu doar frigului de afară, ci și faptului că încăperea ce a găzduit întâlnirea era mare și mai greu de adus la un ambient plăcut în doar câteva ore. Ca atare, pentru a se preîntâmpina astfel de neplăceri, „*La finalul sărbătorii, s-a stabilit de către conducerea Asociației să se schimbe data la care se vor desfășura sărbătorile în viitor, mutând-o în luna septembrie a fiecărui an.*”

Nu e deloc greu de ghicit că sub pseudonimul Reporter se ascunde prof. Gh. Doran, mai cu seamă dacă luăm în considerare faptul că transpare calitatea domniei-sale de cadru didactic obișnuit cu strigarea catalogului: întâi numele elevului, apoi prenumele.

2010

Data: 9 octombrie 2010, la Primăria Cenad (sala de consiliu)

Despre această manifestare va scrie Gh. Doran în nr. 5-6/2010, pagina 8, sub titlul „Sărbătoarea Asociației «Concordia»“:

„Programul tipărit cu această ocazie a cuprins:

- Sesiune de comunicări la care și-au adus contribuția: Micu Liliana

18 noiembrie 2011. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

«Viața ca o inițiere», Rosici Miroslav «Sfaturi gospodărești o carte plină de praf și plină de povește», Traia Ion «Presa rurală din Banat», Zamfir Florin «Planurile de învățământ ale școlilor românești din Banat – veacul al XIX-lea» și Zamfir Mihaela «Curriculum la decizia școlii».

• Șezătoare literară, în cadrul căreia au citit versuri: Geo Galetaru, din volumul «Vară de crini», și Pușcașu Ana-Maria.

- *Pelerinaj la Mănăstirea «Morisena» din comună.* “

2011

Data: 18 noiembrie 2011, la Primăria Cenad (sala de consiliu)
Articol din „Cenăzeanul“ nr. 6/2011, semnat de Dușan Baiski³:

„Concordia sau sărbătoarea de suflet

La 18 octombrie 2011, în moderna sală de ședințe a Consiliului Local al comunei Cenad a avut loc o nouă ediție a sărbătorilor Asociației Culturale

18 noiembrie 2011. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

Concordia din localitate. Alături de reprezentanții asociației, C.L. și ai Primăriei Cenad, au luat parte invitați din Cenad, Dudeștii Noi și Timișoara. Întâlnirea a prilejuit lansarea a două cărți a căror finanțare a fost asigurată de comunitatea locală: «Graiul cenăzenilor» de Gheorghe Doran și «Cine este aproapele meu?», o culegere de texte scrise de preotul romano-catolic Daniel Groza din Cenad, publicate de-a lungul timpului în revista «Cenăzeanul» și având caracter religios. În context, trebuie subliniat faptul că administrația locală este foarte deschisă în

³ În acord cu legislația în vigoare în România cu drepturile de autor, semnatarul cărții de față își permite a prelua integral exclusiv propriile sale articole din revista „Cenăzeanul“. În cazul celorlalte articole și tot în conformitate cu legislația pomenită, s-au preluat doar fragmente, citând însă titlul articolului, autorul și numărul de revistă în care au apărut (n.a.).

a sprijini acele inițiative culturale care contribuie în primul rând la promovarea imaginii Cenadului în țară și în lume. Acest lucru a fost reiterat și de către Nicolae Crăciun, primarul comunei Cenad, în alocuțiunea sa. Tot despre promovare au vorbit istoricul dr. Ioan Hațegan, fiu al satului, și Dușan Baiski, acesta din urmă oferindu-se să realizeze, fără nicio pretenție de ordin material sau financiar, un

10 noiembrie 2012. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

set de 10 cărți poștale cu Cenadul (ultimele asemenea materiale promoționale fiind editate în 1929), dar și matrița pentru un DVD dedicat Cenadului. Și cum ideeA din idee se naște, artistul plastic profesionist Lucian Oprea, fiul al satului, s-a oferit, la rându-i, să completeze viitoarea colecție de ilustrate cu exemplare realizate artistic.

Dat fiind faptul că, la nivel național, există o campanie de sprijinire a scriitorilor, la întâlnire s-a subliniat necesitatea editării/reeditării de cărți scrise de cenăzeni, cel propus pentru 2012 fiind scriitorul Geo Galetaru, prezent la sărbătoarea Concordiei.

Desigur, nefiind vorba de o manifestare rigidă, cu un program strict, s-au pus pe tapet și probleme mai puțin lăudabile, principala fiind cea legată de extrem

de slaba implicare a comunității locale în realizarea edițiilor revistei «Cenăzeanul». Istoricul Ioan Hațegan a făcut apel la cei prezenți dar și la toți cenăzenii, să vină, să scrie materiale cu și despre istoria comunei, fiindcă doar astfel se poate ajunge și la multdorita monografie, care să fie una bazată pe fapte reale.

10 noiembrie 2012. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia”. Lansarea cărții „Cenad - Studii monografice” de Dușan Baiski.

Desigur, cei prezenți s-au bucurat din nou de oaspeți dragi: muzeograful dr. Maria Mândroane și Ioan Traia, de la Muzeul Satului Bănățean. Maria Mândroane, una dintre puținii bănățeni care se mai zbat pentru conservarea graiului acestei zone, a făcut deliciul asistenței citind o poezie a dânssei scrisă în, desigur, grai bănățean.

Din nefericire, cu mici excepții, au lipsit așa-zișii stâlpi ai intelectualității rurale. Dar, asta e. Sărbătoarea Concordiei nu este o mișcare de masă, impusă de un Centru, ci una de suflet, pornită din suflet.

2012

Data: 10 noiembrie 2016, la Primăria Cenad (sala de consiliu)

Articol din „Cenăzeanul“ nr. 6/2012, semnat de Dușan Baiski:

„Sărbătoare culturală

Cenăzenii și invitații lor au sărbătorit sâmbătă, 10 noiembrie, o nouă ediție

10 noiembrie 2012. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

a Zilei Asociației Culturale «Concordia» Cenad. Evenimentul s-a desfășurat în pritoarea sală de consilii a Primăriei din localitate, principalul organizator și, totodată, moderatorul întâlnirii fiind noul președinte al organizației, ing. Gheorghe Ivașcu. În deschidere, s-a propus un moment de reculegere în memoria fostului președinte al „Concordiei“, prof. Gheorghe Doran, trecut la cele veșnice în iunie a.c.

În prima parte, Gh. Ivașcu a prezentat programul, dar și pe invitații din Variaș, Sănnicolau Mare, Dudeștii Noi și Timișoara. A luat apoi cuvântul Nicolae Crăciun, primarul comunei Cenad, care a apreciat activitățile Asociației «Concordia» și a reiterat disponibilitatea Consiliului Local și a Primăriei Cenad de a sprijini logistic și financiar activitățile culturale ce servesc în primul rând

comunitatea locală. În finalul intervenției sale, a prezentat pe scurt lucrarea de o excepțională valoare, tipărită în două elegante și cuprinzătoare volume privind genealogia șvabilor cenăzeni, intitulată «Ortssippenbuch der katholischen Pfarngemeinde – Tschanad/Cenad im Banat. 1764-2007» (Nürnberg, 2007), a cenăzencei Brunhilde Hinkel, stabilită în Germania. A urmat sesiunea de

10 noiembrie 2012. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

comunicări științifice pe diverse teme istorice, culturale și pedagogice, susținute în mare parte de proiecții video. Au prezentat lucrări: Sânnicolau Mare - Ioan Pacev, prof. Velcsov Pall Margareta și Karacsonyi Zoltan; Variaș - prof. Mihaela Zamfir, dr. prof. Florin Zamfir și ing. Miroslav Rosici; Dudeștii Noi - prof. Geo Galetaru; Timișoara – prof. Ioan Traia (Muzeul Satului Bănățean) și istoricul dr. Ioan Hațegan, președintele fondator al Societății Culturale Banatul.

Printre cei prezenți s-au numărat și preoții Gheorghe Covaci, Rada Arsin și Daniel Groza, acesta din urmă până de curând fostul paroh romano-catolic al Cenadului, venit tocmai de la Chișineu-Criș, legat fiind sufletește de comunitatea pe care a păstorit-o vreme de 18 ani.

Înainte de finalul primei părți, prof. Slavka Bojin, directorul Școlii Generale din Cenad, a prezentat doi dintre elevii săi, Diana Diaconescu și Paul Covaci,

aceștia citind fiecare câte-o poezie proprie, lucrări aplaudate de către cei prezenți. Amândoi copiii au primit din partea primarului N. Crăciun câte-un cadou simbolic, respectiv cărți și dulciuri.

În pauză, a fost vernisată expoziția filatelică, cu o serie de exponate de valoare din colecțiile particulare ale lui Ioan Pacev (Sânnicolau Mare) și Gheorghe Anuichi (Cenad).

16 noiembrie 2013. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

Partea a doua a fost rezervată în mare măsură unei lansări de carte: «Cenad – Studii monografice», scrisă de Dușan Baiski și a cărei tipărire, în 500 de exemplare, a fost finanțată integral de către Consiliul Local și Primăria Cenad. Pentru a nu distrage atenția celor prezenți în timpul sesiunii de comunicări și al celorlalte elemente din program, mulți venind special pentru acest moment, cartea a fost adusă în sală cu puțin înainte de lansare. Lucrarea, în condiții grafice deosebite, a fost prezentată de istoricul dr. Ioan Hațegan, originar din Cenad, primul care a citit integral cartea înainte de a fi publicată și cel care a și scris textul de pe coperta IV a volumului. Tot despre carte a vorbit și scriitorul profesionist prof. Geo Galetaru, originar tot din Cenad. Așa cum se obișnuiește în asemenea momente, autorul a acordat autografe.

În final, în prezența artistului plastic profesionist Sorin Nicodim din Timișoara, a fost vernisată expoziția de artă plastică din cadrul Cercului de pictură din Cenad, condus de artistul plastic profesionist, prof. Lucian Nicolae Oprea (Cenad).

Dacă ar fi să tragem o concluzie (desigur, organizatorii ar fi cei mai

16 noiembrie 2013. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

în măsură să o facă, fiind vorba de intențiile și așteptările lor), atunci putem spune că a fost o ediție reușită, dovadă fiind programul bogat și divers, dar și asistența care a umplut sala de consilii până la refuz.

Evenimentul a fost semnalat de săptămânalul timișorean «Agenda» și de cotidianul «Renașterea bănățeană», de portalul bănățean www.banaterra.eu, dar și de site-urile: www.tion.ro, www.goldfmromania.ro, www.ziare-pe-net.ro, www.realitatea.net, www.actualitati.net, www.aradon.ro.”

2013

Data: 16 noiembrie 2013, la Primăria Cenad (sala de consiliu)

Articol din „Cenăzeanul“ nr. 6/2013, semnat de Dușan Baiski:

„Ziua Asociației culturale «Concordia» din Cenad

Sâmbătă, 16 noiembrie 2013, în cocheta sală de ședințe a Primăriei și

16 noiembrie 2013. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

Consiliul Local Cenad s-a derulat o nouă ediție a Zilei Asociației Culturale «Concordia» din comună. Și de această dată, organizatorii s-au străduit, cu sprijinul instituțiilor administrației locale, să asigure un eveniment de finută.

Prevăzută la ora 10, întâlnirea a debutat «nemțește», cuvântul de deschidere avându-l președintele asociației, dl ing. George Ivașcu, cel care i-a și prezentat pe invitați. Gazdă primitoare și nelipsită de la seria zilelor «Concordiei», dl Nicolae Crăciun, primarul comunei, a avut onoarea de a le ura oaspeților bun venit și de a sublinia faptul că atât Primăria Cenad, cât și Consiliul Local al comunei Cenad sprijină și vor sprijini în continuare activitățile ce fac cinste localității și-i promovează imaginea.

A urmat un scurt moment poetic, ai cărui protagoniști au fost doi elevi ai Școlii Gimnaziale din Cenad, colegi de clasă a VIII-a A: Diana Diaconescu (a citit poezia proprie intitulată «Inima») și Paul Covaci (cu poezia proprie «Toamna»). La fel ca și anul trecut, copiii au primit câte-o mică atenție... dulce.

A urmat obișnuita sesiune de comunicări științifice pe diverse teme. Iată și lucrările anunțate și prezentate de către oaspeți:

- Dl Florin Zamfir - *Aspecte ale activității economico-sociale din Variaș în perioada interbelică;*
- Dl Miroslav Rosici – *O piramidă în România – piramida albă de la Medgidia;*
- Dl Claudiu Mesaroș - *Deliberatio supra Hymnum trium puerorum (text filosofic);*

15 noiembrie 2014. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

- Dl Claudiu Călin - *De la Dieceza de Cenad la cea de Timișoara sau de la Gerard de Sagredo la Augustin Pacha. Un mileniu de istorie ecleziastică. (1030-1919/1930);*

- Dl Dorel Micle - *Cenadul în contextul geografiei istorice. O analiză a evoluției condițiilor de habitat;*

- Dl Dușan Baiski – *Girardo, în apele sale.*

Mai multe dintre lucrări au fost susținute verbal, pe fondul proiecției de imagini.

În program mai fusese anunțată o proiecție de imagini din Cenad, însă a lipsit tocmai fotografia.

A urmat un al doilea moment poetic, susținut cu lucrări proprii de poeta în grai cenăzean dna Florica Vaida, ale cărei versuri i-au încântat pe cei prezenți.

Întâlnirea a continuat cu lansarea cărții «Filosofia Sfântului Gerard de Cenad în context cultural și biografic», apărută recent la Editura «Jate Press»

a Universității din Szeged și conținând 15 lucrări ce au fost citite la sesiunea de comunicări din luna mai a.c., de la Timișoara, în cadrul Zilelor Academice. Volumul a fost prezentat de către dl Claudiu Mesaroș, lector la Departamentul de Filosofie și Științele Comunicării din Cadrul Universității de Vest din Timișoara, cel care a și coordonat realizarea cărții sus-pomenite. Demn de semnalat este

15 noiembrie 2014. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

faptul că, la anul e foarte probabil să fie publicată integral versiunea românească a tratatului teologico-filosofic «Deliberatio supra Hymnum trium puerorum ad Isingrimum Liberalem» a lui Gerard de Cenad.

A urmat o a doua lansare de carte, de data aceasta a unui cenăzean. dl Geo Galetaru, volumul de poezii «Memoria fulgerului», apărut în 2013 la Editura «Eurostampa» din Timișoara, cu sprijinul financiar al Primăriei și Consiliului Local Cenad. Cartea a fost prezentată într-o manieră elegantă de scriitorul timișorean dl Alexandru Moraru.

Concluziile întâlnirii s-au tras, cum e și firesc în asemenea cazuri, la restaurantul «Anka» din localitate.

2014

Data: 15 noiembrie 2014, la Primăria Cenad (sala de consiliu).

Articol din „Cenăzeanul“ nr. 6/2014, semnat de Dușan Baiski:

„Ziua Asociației Culturale «Concordia» din Cenad

Asociația Culturală «Concordia» din Cenad a luat ființă la 28 noiembrie

2003, ca urmare a încheierii judecătorești din aceeași zi (987/28/11/2003; 40-4/89814). Potrivit dorinței președintelui fondator, prof. Gheorghe Doran, membrii fondatori sunt de diverse etnii, tocmai pentru a întări denumirea organizației. Principalele sale realizări au fost și continuă să fie: editarea revistei locale «Cenăzeanul» (aflată în cel de-al XXII-lea an de existență), editarea de anuare și cărți și, în mod firesc, organizarea anuală a Zilei

15 noiembrie 2014. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

Asociației Culturale «Concordia», manifestare în cadrul căreia au avut loc, de fiecare dată, sesiuni de comunicări pe diverse subiecte și teme, cea din 2014 marcând o premieră: «Simpozionul internațional pe teme istorice - ediția I». Binevenitul sprijin financiar a fost și este din partea Consiliului Local al comunei Cenad și al Primăriei Cenad, prin intermediul agendei anuale de manifestări culturale și sportive.

Anul acesta, caracterul internațional al manifestării a fost posibil grație și organizării, la Timișoara, a celui de-al doilea simpozion internațional «Sf. Gerard - Tradiție și inovație». Cenăzenii au profitat, în sensul pozitiv al cuvântului, de prezența în țară a unor oaspeți din străinătate, pentru a-i invita și la Cenad. A fost cazul: dr. Cristian-Nicolae Gașpar și, respectiv, dr. Béla Zsolt Szakács, amândoi profesori în cadrul Central European University, din

Budapesta, la departamentul de Studii de medievistică. Invitațiilor Cenadului li s-au adăugat doi oaspeți din Serbia: prof. Dragoljub P. Badrljica și Radovan Šoklovački. Firește, motivul invitării lor a fost... Cenadul, respectiv Cenadul și cenăzenii priviți din perspectivă istorică.

În context, trebuie neapărat subliniată importanța invitării unor personalități care, dată fiindu-le profesia, se ocupă (și) de istoria Cenadului,

21 noiembrie 2015. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

pe baza studierii unor arhive aflate în afara României, în cazul oaspeților fiind vorba de cele din Ungaria (Budapesta, Szeged) și Serbia (Kikinda, Zrenjanin, Novi Sad). Așa cum am subliniat și în alte ocazii, cel mai recent la «Simpozionul Internațional dedicat Zilei Naționale a României» de la Timișoara (21-22 decembrie, Timișoara), deosebit de important pentru istoria unei localități este să fie invitate persoane și/sau personalități ori din imediata apropiere (în cazul nostru, Sânnicolau Mare, Dudeștii Vechi, Beba Veche, Saravale, Igrîș, Cheglevici, Pordeanu etc.), ori care se ocupă de subiecte și teme ce pot include ca spațiu și timp și Cenadul.

Firește, cel care a condus întreaga întâlnire a fost ing. Gheorghe Ivașcu, președintele Asociației Culturale «Concordia» Cenad, cel «de vină» pentru întreaga întâlnire. Cuvântul din partea administrației locale l-a avut Nicolae

Crăciun, primarul comunei Cenad, care a reiterat sprijinul deplin al Consiliului Local Cenad și al Primăriei Cenad pentru asemenea manifestări, istoria locală nefiind un apanaj al vechilor locuitori, dar cu siguranță fiind obligația de onoare a acelor noi, și, chiar mai mult, a lansat invitația de a se solicita sprijin pentru organizarea a oricărui gen de manifestări culturale din care câștigați să fie locuitorii Cenadului.

21 noiembrie 2015. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

Cunoscându-se importanța participării la asemenea manifestări a copiilor, și de data aceasta, sub conducerea Slavkăi Bojin, directoarea Școlii Gimnaziale din Cenad, trei elevi au deschis partea «activă» a zilei, citindu-și propriile lucrări (două poezii și o scurtă proză).

După acest prim moment literar, a început simpozionul internațional pe teme istorice, grosul asigurându-l lucrări care au avut în prim-plan localitatea istorică Cenad, acesta fiind, de fapt, marele câștig al întâlnirii, cei prezenți aducând un plus la cunoașterea Cenadului din punct de vedere istoric. Ceea ce recompensează pe deplin orice cheltuială financiară absolut necesară unor acțiuni de asemenea anvergură.

*Dar iată și lucrările citite și, după caz, susținute de proiecții video:
Florin Zamfir - Un bănățean de seamă - învățătorul Traian Lungu;*

Ioan Traia - *Achim Miloia, un învățător luminat;*

Béla Zsolt Szakács (Ungaria) - *Topografia cultului Sf. Gerard în perioada medievală (translator: Cristian-Nicolae Gașpar);*

Liubomir Stepanov – *Cenadul și Sănnicolau Mare – confluente și interferențe;*

Miroslav Rosici - *Jovan Forović - între profit și acțiuni de caritate;*

21 noiembrie 2015. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

Claudiu Mesaroș - *Sf. Gerard de Cenad, despre semnificația pietrelor prețioase;*

Iavorka Markov Iorgovan – *Valea Mureșului (Cenad) într-un ciob de oglindă etnografică;*

Zoran Markov - *Localitatea Cenad reflectată în colecțiile Muzeului Banatului din Timișoara;*

Ioan Hațegan – *File din istoria Cenadului;*

Cristian-Nicolae Gașpar (Ungaria) - *Dispărut fără urmă? Observații despre izvoarele privitoare la Cenadul medieval și folosirea lor astăzi;*

Ramona Băluțescu - *În apropierea sfinților. Sf. Gerard în Murano. Identitate și potențial.*

Dragoljub Badrljica (Serbia) – *Lista localităților și numărul*

*celor care au venit și s-au căsătorit la Mokrin și Kikinda (1779-1801)
(Traducere: Dușan Baiski)*

Dușan Baiski – *Nume de botez la românii ortodocși din Cenad.*

Întâlnirea a continuat cu cea de-a treia parte, respectiv cea dedicată unor teme actuale, invitat fiind Tiberiu Bociat, comisar șef de poliție de frontieră, cu

12 noiembrie 2016. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“. De la stânga la dreapta: Dușan Baiski, Gheorghe Ivașcu și Nicolae Crăciun.

lucrarea intitulată: «Rolul punctului de contact româno-maghiar din Punctul de Frontieră Cenad în perspectiva aderării la spațiul Shengen».

Un moment deosebit, care a stârnit aplauzele celor prezenți, a fost cel dedicat autoarei de poezii în grai cenăzean, Florica Vaida. La final, au fost lansate cărțile. «Anuarul Asociației Culturale Concordia Cenad» și, respectiv, «Întâmplări simple», poezii scrise de poetul cenăzean Geo Galetaru. Imagini, pe coperta IV.»

2015

Data: 21 noiembrie 2015, la Pensiunea „Anka“ din Cenad.

Articol din „Cenăzeanul“ nr. 6/2015, semnat de Dușan Baiski:

„Ziua Concordiei

21 noiembrie 2015: o nouă sărbătoare a Zilei Asociației Culturale «Concordia» din Cenad. De fapt, devansată cu o săptămână, fiindcă actul de naștere al acestei organizații neguvernamentale este 28 noiembrie 2003. Dar, pentru a evita frigul și a nu descuraja oaspeții din alte localități, se preferă devansarea aniversării cu două-trei săptămâni.

12 noiembrie 2016. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“. De la stânga la dreapta, cenăzenii Geo Galetaru, Florica Vaida Albu și Dorin Dronca.

De data aceasta, s-a impus o nouă schimbare a locației: în locul sălii de consilii a Primăriei s-a preferat Pensiunea «Anka», aceasta din simplul motiv că spațiul oferit de Lucian și Carmen Jura asigură nu doar un număr mai mare de locuri, ci și condiții optime pentru vizionarea de imagini foto și video.

Organizatorii, respectiv Asociația «Concordia», reprezentată de președintele George Ivașcu, și Primăria Cenad, reprezentată de primarul Nicolae Crăciun, s-au preocupat din timp pentru a stabili invitații și a trimite scrisorile de rigoare, mai cu seamă că era vorba de cea de-a II-a ediție a Sesiunii internaționale de comunicări pe teme istorice, eveniment încurajat, desigur, de faptul că localitatea se află la granița cu Ungaria și nu departe de cea cu Serbia.

După deschiderea manifestărilor, care a fost în sarcina președintelui G. Ivașcu, a urmat cuvântul de bun venit din partea primarului N. Crăciun. Apoi,

sub supravegherea prof. Gavrilă Mureșan de la Școala Gimnazială Cenad, au citit versuri și proză elevii Mădălina Tălălău și Nenad Filipov.

Sesiunea de comunicări a început cu o expunere a Mihaelei Bucin de la Universitatea din Seghedin despre locuitorii Cenadului Unguresc, urmată de un film documentar realizat de Ștefan Crâsta de la Televiziunea Maghiară din același

12 noiembrie 2016. Participanți la sesiunea de comunicări „Concordia“.

oraș. Istoricul Dan Ciubotariu a vorbit apoi despre neoliticul de la Bucova, urmat fiind de istoricul de origine cenăzeană Ioan Hațegan, care a prezentat perioada domniei lui Ahtum. Alexandru Kosa a expus o descriere a Cenadului făcută de călătorul turc Evlyia Celebi. Cornelia Varga a prezentat câteva date succinte despre personalitățile marcante legate de descoperirile arheologice de la Cenad cu prilejul construcției actualei biserici romano-catolice. Date statistice de la începutul secolului al XX-lea, despre Cenad, au căzut în sarcina lui Vasile Dudaș, acesta fiind urmat de Iavorka Markov Iorgovan, care a vorbit despre rolul sârbilor cenăzeni în înființarea Teatrului Național Sârb. Miroslav Rosici a expus semne și însemne de pe raza comunei Variaș, iar cenăzeanul Siegfried Thel a vorbit despre profesorul Franz Kahles și memoria șvabilor cenăzeni.

Partea literară a fost dedicată amintirilor scriitorului cenăzean Geo Galetaru și versurilor poetei în grai cenăzean, Florica Vaida Albu.

Ziua s-a încheiat cu prezentarea cărților «Cenad - Studii monografice» (ed. a II-a) și, respectiv, «Lugoj - Studii monografice», scrise de Dușan Baiski. “

2016

Data: 12 noiembrie 2016, la Pensiunea „Anka“.

Articol din „Cenăzeanul“ nr. 6/2016:

Ziua Asociației Culturale «Concordia» Cenad

Cenadul a fost din nou gazda unei importante manifestări culturale: Ziua Asociației Culturale «Concordia» din localitate. Evenimentul central și cel care dă, de regulă, consistență, a fost și de data aceasta sesiunea de comunicări pe teme de istorie, forma sa internaționalizată ajungând acum la ediția a III-a. Desigur, pregătirile au început încă din decembrie 2015, când Consiliul Local Cenad a discutat și votat agenda cultural-sportivă pe 2016, după care, încă din vara lui 2016, au început tatonările pentru invitații. Fiindcă nu e deloc ușor să aduci la Cenad personalități de marcă într-o perioadă de maximă activitate culturală și la concurență cu centrele universitare. Apoi, cu câteva săptămâni înainte de data fixată, a fost creionat programul și s-au expediat scrisorile de invitare pentru oaspeții din afara Cenadului și a României. Alături de o serie de prieteni devotați ai «Concordiei» de pe plan local, la invitații au răspuns aproape toți cei din alte localități din județul Timiș (Lugoj, Făget, Timișoara, Nișchidorf, Variaș, Dudeștii Noi), dar și cei din străinătate: din Szeged și Makó. Absențele, doar două, însă și acestea la bun început sub semnul întrebării, au fost anunțate cu o seară înainte și s-au datorat unor cauze obiective.

La fel ca în ultimii ani, gazdă primitoare a fost Pensiunea «Anka» din localitate. Derularea programului a început nemțește, adică la 10 dimineața fix. Cuvântul de deschidere i-a aparținut lui George Ivașcu, președintele Asociației Culturale «Concordia», organizator principal și moderator al întregului program al acestei zile de sâmbătă, 12 noiembrie 2016. Apoi, cum e și firesc, în numele Primăriei și al Consiliului Local Cenad, cei prezenți au fost salutați de către Nicolae Crăciun, primarul Cenadului. Din creațiile literare proprii au citit pe urmă Alisa Simina Iancu și Denis Andrei Pop, amândoi elevi ai Școlii Gimnaziale din sat.

A început și partea a II-a care, pentru cei lipsiți de răbdare, a fost una deosebit de grea, fiindcă a cerut maximum de atenție, de regulă subiectele și temele istorice alese necesitând în plus un ridicat grad de cultură, fie aceasta măcar una generală, dacă nu chiar în domeniul istoriei. Dat fiind faptul că astăzi se poate profita din plin de tehnologia informațională, mai mulți invitați au recurs ca formă de sprijin la imagini proiectate pe ecran (acum direct pe perete), numai că diferențele de versiuni ale unor softuri au determinat schimbarea pe loc a unor puncte de pe ordinea de zi. Întrucât nu ținem neapărat să facem o cronică amănunțită a evenimentului, vă oferim doar numele autorului și titlul prezentării:

Av. Varga Cornelia – *Tradițiile popoarelor din Banat, legate de evenimentele importante ale vieții;*

Dr. Péter Weber (Universitatea din Szeged) – *Personaje legendare din Evul Mediu timpuriu bănățean în interpretări istoriografice românești și maghiare;*

Dr. Mihaela Bucin (Universitatea din Szeged) – *Legende despre crucea monolitică de lângă Cenadul Unguresc;*

Prof. Tiberiu Buhnă-Dariciuc – *Monografia școlară - abordare și metode de cercetare;*

Dr. Florin Zamfir, prof. Mihaela Zamfir – *Începuturile școlii românești din Periam;*

Ing. Miroslav Rosici – *Sava Ilin - între creație și pedagogie;*

Dr. Constantin-Tufan Stan - *Politicieni bănățeni de altădată;*

Prof. dr. Dumitru Tomoni – *Dionisie Păscuțiu, o personalitate prea puțin cunoscută;*

Dr. Simona Regep – *Câteva observații asupra producției locale de lămpi din lut de la Tibiscum;*

Dr. Ioan Hațegan – *Cetatea Cenadului;*

Sorin Forțiu – *Prolegomene la un studiu despre demantelarea fortificațiilor de la Cenad și Felnac (martie 1701);*

Dușan Baiski – *Presiuni pentru recrutarea și înrolarea în armata germană.*

La partea literară a zilei, scriitorul originar din Cenad, Geo Galetaru, a citit un frumos grupaj de poezii. Tot versuri a citit și Florica Vaida Albu, însă de o altă factură și anume în grai local, cenățean, spre deliciul celor prezenți.

Prevăzute ca punct distinct pe ordinea de zi, lansările de carte și reviste s-au derulat până la urmă neregizat, cei în cauză profitând, în sensul pozitiv, pentru a spune câte ceva despre publicații atunci când au fost anunțați de către moderator pentru a-și expune subiectul ales pentru sesiunea de comunicări. Istoricii Ioan Hațegan și-a lansat volumul «Cenad – Monografie istorică», care a văzut lumina tiparului în vara acestui an, o carte de multă vreme așteptată de către cenățeni. La rândul său, subsemnatul a vorbit, pe scurt, despre „Anuarul Asociației Culturale «Concordia» Cenad nr. 8-9/2014-2015“, precum și despre revista trimestrială de istorie «Morisena», ajunsă la numărul patru, publicații sponsorizate de Consiliul Local Cenad și Primăria Cenad.

La viitoarea întâlnire prilejuită de Ziua «Concordiei», în 2017, se vor sărbători 25 de ani de la apariția primului număr al revistei «Cenățeanul». Eveniment care, așa cum sperăm de multă vreme cenățenii, se va derula, în sfârșit, la noul cămin cultural.“

Amintiri

În articolul intitulat „*Privire retrospectivă*”, apărut în „*Anuarul Asociației Culturale «Concordia» Cenad nr. 4/2007*”, Editura Marineasa, Timișoara, 2008, autorul (în opinia noastră, prof. Gh. Doran, așa cum am subliniat și în alte pagini) va scrie:

„Un fel de concluzii

Bazându-ne pe o perioadă suficient de îndelungată petrecută între primirea articolelor, culegerea lor computerizată, paginarea publicației, apariția și distribuirea acesteia, încercăm să formulăm câteva concluzii referitoare la tipărirea unei publicații apărute în mediul rural.

Nu cunoaștem o cronologie referitoare la apariția unor publicații în perimetrul județului Timiș, după anul 1989, dar bănuim că, printre primele ziare, Cenăzeanul ocupă un loc de frunte. Dacă nu cumva este, cronologic, primul.

Cenăzeanul nu a beneficiat de o tradiție în comună, ca alte ziare care apar acum.

Nicicare dintre redactorii lui nu are la bază studii superioare de jurnalistică. Ei s-au format din mers, cum s-ar spune. Ceea ce «îi mâna pe ei în luptă» era o dorință nețârmurită de comunicare cu semenii lor, pe calea tiparului. Nicicare dintre noi (cei care am fost totdeauna prezenți) nu am pornit la drum bântuții de gânduri mercantile. Crezul nostru a fost mereu să contribuim la îndreptarea unor lucruri, să sădim în conștiința concetățenilor noștri aspirația spre bine, spre frumos, spre împăcare între noi.

Nu știm cât de mult am reușit să facem acest lucru, dar câte ceva s-a mișcat. Acest lucru se vede din întrebările mai multor cenăzeni despre data apariției numărului următor. Au fost momente când nu le-am putut oferi răspunsuri concrete și certe, independent de voința noastră și asta se poate vedea din cele relatate mai sus.

Nu ne arogăm merite deosebite. Dar știm că suntem niște deschizători de drumuri. La începuturile apariției publicației, întâmplător, m-am aflat într-o mașină cu o reporteră de la Radio Timișoara și am fost întrebat dacă avem curajul necesar să pornim pe acest drum, deoarece vom pătrunde pe un teren nedefrișat și lipsa tradiției va pune în calea noastră multe greutăți.

I-am răspuns că fiecare dintre tradițiile existente a avut un început ca al nostru. Dacă nu avem o tradiție, o vom isca. Și iată că am reușit să dăm viață unei tradiții. Azi, Cenadul se poate lăuda că s-a născut și viază în perimetrul său o tradiție: Cenăzeanul.

Parcurgând atent conținutul acestui material, oricine poate observa că o parte dintre cei care au încercat să meargă în pasul nostru și alături de noi au abandonat, mai devreme sau mai târziu, drumul pe care au pornit. Motivele concrete ne sunt necunoscute. Bănuim că unii au fost mânați de gândul apariției numelui în ziar. Alții au abandonat pentru că nu se simțeau capabili să aștearnă pe hârtie ideile pe care, oral, le vehiculau mai ușor. Câțiva nu doreau să «roboțească» fără să aibă un oarecare venit. Entuziasmul lor s-a topit «ca tina de la fața soarelui», deoarece nu aveau o motivație intelectuală. O parte au intrat în conflict cu programul publicației, deoarece au venit mai târziu, când articolul-program era apărut cu mult timp înainte.

Cei de la începuturi și-au dat seama că, trecând peste acest lucru, vom ajunge la impasuri catastrofale.

Se spune că orice vis «moare în biroul șefului contabil». Există în acest slogan mult adevăr. Nu că șeful contabil ar fi un încuiat la minte, ci datorită unor constrângeri financiare greu de surmontat. Dar ca visul să trăiască este nevoie de mult entuziasm, de multă diplomație, dar mai ales să poți demonstra că ceea ce faci nu este un lucru banal, fără nici o noimă, ci unul care vine în ajutorul comunității în care trăiești, un lucru făcut cinstit, curat.

Am lăsat la urmă o problemă importantă. Chiar primordială. Este vorba de unitatea de idei și aspirații a colegiului de redacție.

Din cele relatate mai sus, se observă ușor că «o mână de oameni» au început tipărirea ziarului și că aproape aceiași «mână de oameni» i-a însoțit apariția de-a lungul timpului.

Aici e momentul să amintim câteva nume. Facem acest lucru în ordine alfabetică, pentru a nu supăra pe cineva.

Gheorghe Anuichi se regăsește pe întreaga perioadă de apariție a ziarului, prezent în colegiul de redacție și cu articole bine concepute și bine scrise. Nu are studii de ziaristică. S-a format în timp și întotdeauna a fost unul care a pus umărul când a fost greu.

Gheorghe Doran este cel care a lansat ideea editării unui ziar local. A știut să gestioneze cu îngăduință și diplomație situațiile critice ivite în fața publicației, mobilizând pe fiecare în parte să colaboreze la scrierea și tipărirea ziarului. El a fost și este «fermentul» care a dospit fiecare număr, an de an.

Dan Groza a venit în colegiu puțin mai târziu. Dar de atunci, până în prezent, număr de număr, conduce o rubrică (cât o pagină) în care dezbate probleme religioase într-un mod deosebit de atent. Pornește în fiecare articol de la o problemă de viață, pe care o plasează cu multă măiestrie în domeniul biblic. Și reușește de fiecare dată.

Ion Savu este cel care a îmbrățișat printre primii ideea editării unei publicații. A știut întotdeauna să prindă aspectul din realitate, să-l pritocească și să obțină esențialul. Cu călătoriile lui prin țară, descrise alert și cu mult bun gust, a atras mulți cititori, dar mai ales a reușit să schimbe ceva din gândirea cenăzenilor; luându-i în peregrinările sale prin munți și trezindu-le «dorul de ducă». Nu este lipsit de umor și nu-i lipsește un oarecare spirit acidulat. Asta la modul cel mai elegant.“

Semna „Colegiul de redacție“.

În nr. 4/2008, cu prilejul publicării cărții cu titlul „Instantanee cenăzene“, Gheorghe Anuichi avea să aștearnă pe hârtie câteva amintiri¹ despre colegul de redacție Ion Savu:

„Omul de lângă noi

În toamna anului 1980, la începutul lunii octombrie, am făcut antrenament la terenul de fotbal, când a apărut un tinerel (cam oacheș) care s-a prezentat: «locotenent major Savu Ion, venit la compania de grăniceri Cenad» și și-a cerut permisiunea de a se antrena și juca fotbal cu restul echipei. Evident c-a fost acceptat, cu atât mai mult cu cât el dorea să facă mișcare, nu să ia locul unui titular.

Cu toată diferența mare de vârstă, ne-am împrietenit. Eu încercând să-l învăț fotbal, iar el să scriu și să recit.

Dacă fotbalul s-a prins de «negricios», de mine scrisul și literatura nu s-au prins aproape deloc.

Fiind mai «negricios», mulți îi ziceau «țigănușul». Înaintea lui Cenadul a avut parte de un alt prahovean, dr. Saică Adrian, care a explicat că zona petrolieră prahoveană pigmentează culoarea pielii în culoarea țifeiului.

«Vinitură» fiind, cu greu a fost acceptat între localnici, asta doar pentru scurt timp, deoarece firea lui deschisă și spiritul de camaraderie au făcut să se împrietenească și să fie acceptat de cenăzenii neaoși.

La început, a crezut că pentru el, Cenadul ar fi doar o haltă sau o rampă de lansare într-o carieră militară.

Carieră militară a făcut. A ajuns colonel (comisar) dar din Cenad n-a mai plecat, confirmând zicala cenăzeană «cine bea apă din Cenad nu mai pleacă din el».

Dragostea lui pentru scris și literatură i-a molipsit pe mulți cenăzeni și tot datorită lui s-au făcut câteva așa-zise «șezători literare», unde se recita, se cânta dar... păcat că nu au durat prea mult timp aceste întâlniri.

Cenadul l-a ținut și prin faptul că și-a întemeiat o familie de care este foarte mândru (soția învățătoare, fiul în prag de finalizare a studiilor superioare).

Am militat împreună cu alți cenăzeni ca acea «cetățenie de onoare» să-i fie acordată cu dispensă, adică la 10 ani, nu la 20-25 de ani, cum fac cenăzenii cu «viniturile». Prin ceea ce a făcut el pentru comună, mai mult decât «neaoșii»

¹ Cenăzeanul nr. 4/2008, p. 7.

cenăzeni, prin activitatea lui culturală, lucru recunoscut, cu puțină jenă de adevărații cenăzeni (băștinași).

O altă pasiune nobilă și frumoasă a fost drumeția. A transmis-o și altor persoane din Cenad (Selac, Fodor, dr. Velcirov), cu care a colindat o mare parte a țării. Frumusețile văzute s-au imortalizat în zeci de fotografii de o frumusețe aparte.

Când s-au pus bazele ziarului «Cenăzeanul», a fost invitat și el a acceptat cu mare entuziasm. Cooptarea lui în colegiul de redacție, colegiu pe care îl onorează și acum, a fost mai mult decât binevenită. Pana lui ironică, câteodată acidă, jurnalele lui de călătorie au fost și sunt foarte apreciate de cititori, iar acel «Colț Alb» a stat ascuns câțiva ani, până s-a aflat cine se ascundea sub acest pseudonim.

Îmi amintesc cu nostalgie că la un moment dat nu aveam sponsori și era în pericol continuarea editării ziarului, când «Nero» a venit cu ideea ca toți cei patru redactori să punem banii pentru editarea aceluia număr și, astfel, am continuat. Acei bani, evident, nu i-am recuperat niciodată (redactori fiind: Anuichi Gheorghe, Doran Gheorghe, Strungariu Ion și Savu «Nero» Ion).

Doresc, în final, să-i urez prietenului meu, de 28 de ani, multă sănătate și să ne trăiești mulți ani, că avem încă nevoie de tine și de pana ta fermecată. “

La cinci ani distanță, va urma un alt articol legat de începuturi, și de data aceasta semnat² de Gheorghe Anuichi:

„După 20 de ani

În anul 1993, a fost editat primul număr al revistei «Cenăzeanul», o revistă din mediul rural și printre primele publicații de acest gen din județ și chiar din țară.

S-a născut greu, prin «cezariană», cum se spune. După patru-cinci luni de tatonări, de diferiți «ziariști», s-a rămas la doar patru din cei 10-12 care, inițial, au votat pentru înființarea revistei.

A fost o perioadă grea, dar frumoasă, deoarece mulți luau în derâdere această inițiativă și nu-i prevedeau o viață lungă. Am fost lăudați, marginalizați, chiar umiliți când sponsorul ne ținea în picioare până citea articolele și-și dădea «girul» pentru publicare.

Poate că toată această ostilitate a fost creată artificial și datorită faptului că în colectivul de redacție au fost trei «vinituri» și doar un băștinaș.

Revista a fost «copilul de suflet» al prof. Gheorghe Doran. Luni întregi scria de unul singur toate articolele, nefiind ajutat de colaboratorii externi, cei care nu erau în colectivul de redacție. Au fost ani când revista a trăit din «mila» prietenilor din țară și străinătate, ba mai mult, contravaloarea la tipografie a două numere a fost achitată din buzunarele celor patru redactori. Însă revista a mers mai departe și acum am ajuns la maturitate. Ghiță Doran, acolo unde este, poate fi mulțumit că «pruncul de suflet» o duce bine și chiar foarte bine.

² Cenăzeanul nr. 3/2013, pag. 2.

Pentru mine, care am fost un elev mediocru la limba română, scrisul a însemnat un mic chin. Dar poate a fost blestemul dlui prof. Strungariu, care-mi zicea: «Măi, Anuichi, în viață ai nevoie și de limba română, nu doar de matematică.»

Pe parcursul celor 20 de ani, au fost momente când, fără bani, am vrut să terminăm cu revista, însă tot Ghiță Doran a fost acela care voia cu orice preț ca ea să rămână în viață.

Ghiță Doran a fost «vinitură», dar a făcut pentru cultura din Cenad mai mult decât mulți cenăzeni get-beget și care se băteau cu «țigla»-n piept zicând «io mis cenăzean».

Drept e că au fost și unele numere slăbuțe, dar asta poate și din lipsa colaboratorilor, care nu s-au înghesuit ori poate noi, cei din redacție, nu am știut să-i atragem. Durerea mare a fost și prin faptul că, noi fiind din mediul rural, era normal să avem o rubrică de agricultură. Însă acest deziderat nu-l îndeplineam din lipsa «specialiștilor» care să colaboreze cu noi.

După trecerea în neființă a prof. I. Strungariu, am rămas doar trei redactori. L-am atras pe dl prof. Ioan Popovici din Timișoara, fiu al Cenadului, care ne-a ajutat ani buni și pe această cale vreau să-i mulțumesc din suflet.

Am avut o colaborare bună cu prietenul meu Ion Savu, un om deosebit, căruia îi urez multă sănătate și să mai încânte cititorii, cât mai mult, cu «pana lui măiastră». Acum, în cel de-al XXI-lea an de apariție, sunt foarte mulțumit și totodată foarte optimist pentru faptul că revista «Cenăzeanul» nu va muri. Are perspective foarte frumoase de când este sponsorizată de Primăria Cenad, iar de la patru numere a ajuns la șase pe an, cu ediții frumoase, cu un conținut bogat și variat.

Îi mulțumesc dlui Dușan Baiski, cel care a preluat «paternitatea» de la Ghiță Doran și cred că fără încercarea dânsului și după moartea lui Ghiță Doran, revista murea și ea. Dușane, să ne trăiești mult, că ne trebuiești!“

Ecouri

Rural și urban, două concepte care, considerăm, în cele mai multe cazuri pot fi înșelătoare. Nu tot ceea ce provine de la sat este neapărat rău. Cum nici tot ceea ce provine de la oraș e bun. Realitatea a demonstrat cu vârf și îndesat că bunul simț e mai degrabă specific satului decât orașului. Și nu orașul - un sat mai mare, ceva mai mare sau foarte mare - a născocit prostia și neamurile acesteia. Orașul doar le-a rafinat. Le-a dăruit definiții. Le-a pervertit până la extrem, până la urmă, în jalnica sa încercare de scuză, aruncând cu lături în sărmenele rubedenii de la sat. Dar să nu intrăm în studii ce nu-și au nicidecum locul în lucrarea de față.

Reluând o tradiție specific bănățeană, presa rurală nu e rurală decât prin faptul că e creată de oameni care trăiesc și activează la sat, dar care nu înseamnă că între două sape iau în mână pana de găscă, condeiul, stiloul ori pixul cu pastă (ce să mai zicem de tastatură?). Conceptul de „*condeier țăran*“ s-a născut nu doar prin cultură, prin exemplele din jur, ci și (de ce să nu recunoaștem?) din ceea ce îi caracterizează pe bănățeni: mândria. Școliți la oraș, siliți de sponsorii inițiali, de împrejurări ori chiar de către stat, cei mai mulți intelectuali s-au reîntors la sat, în eternul sat, dar, vai, s-au întors și cu diverse metehne morale, spirituale sau chiar fizice. Majoritatea (nu-i așa?, nu orice absolvent de filologie e neapărat scriitor...) au trecut la cele veșnice fără a lăsa vreo urmă intelectuală. Aceștia au fost salvați de către cei cu har. Și aceștia din urmă au putut influența înspre bine și pe omul de lângă ei. Care, nemaifiind supus vreunui stăpân anume, a început a cocheta cu scrierea, alta decât banala semnătură (ce drum lung între o cruce și o semnătură!) pe un document oficial. Iar dacă luăm în considerare și lupta de emancipare națională, am obținut și formula nu atât magică, departe de aceasta, cât calea înspre cunoașterea de sine. Înspre conștiință.

Prof. Ioan Popovici:

După un început modest, revista s-a diversificat în ceea ce privește conținutul, și-a ridicat standardele, propunându-și și reușind să aducă la cunoștința

cenăzenilor aproape toată gama de evenimente de pe teritoriul comunei. Sunt mândru că sunt cenăzean și a fost o plăcere pentru mine să public în paginile revistei articole referitoare la istoria Cenadului. Am făcut parte din colectivul de redacție în perioada 1994-1999.

Ioan Traia, muzeograf, președintele Asociației Publiciștilor Presei Rurale din Banat:

Pornită la drum acum 25 ani din inițiativa unui grup de intelectuali de certă valoare din Cenad în frunte cu regretatul profesor Gheorghe Doran, revista „Cenăzeanul” a demonstrat în toată această perioadă de timp consecvență, dăruire și competență în reflectarea dimensiunii istorico-cultural-spirituale a acestui spațiu multicultural, a contribuit din plin la mai buna organizare a vieții culturale locale și la integrarea acesteia în circuitul valorilor naționale.

Am cunoscut îndeaproape activitatea acestui periodic și pe majoritatea redactorilor, dar în cele ce urmează vreau să spun câteva cuvinte despre omul ce nu mai este printre noi, regretatul profesor, redactor șef al periodicului și membru fondator al „Asociației Publiciștilor Presei Rurale din Banat”, Gheorghe Doran.

Cât de săracă este vorba omenească și cât de neîndestulătoare este atunci când nu poți găsi cuvântul nimerit care să redea în toată accepțiunea lui, sentimentul de admirație și elogiul cuvenit omului Gheorghe Doran, care a înțeles devreme rolul unui periodic local și și-a închinat ani buni pentru propășirea luminii acestui instrument de coalizare a unei comunități în jurul unor idei benefice vieții satului. Evidența celor spuse stă veșnic nedeșteptată în însăși paginile acestei reviste, care a răzbătut în timp și spațiu întregul Banat.

Colectivul redacțional inițial și cel de acum condus cu pricepere, competență și energie de dl. Dușan Baiski reușește, de fiecare dată, prin modul de redactare sau abilitatea de a dezvolta un subiect, să aducă lumină în articolele abordate, păstrându-le în același timp într-un registru accesibil și cititorului neinițiat în studiul istoriei și culturii locale. Mai trebuie remarcat aportul cultural al Asociației Culturale „Concordia” sub egida căreia apare periodicul, precum și generosul sprijin venit din partea Consiliului local și al dlui primar Nicolae Crăciun, care asigură finanțarea acestui periodic, dar și a unicei reviste de istorie, „Morisena”, care apare într-un sat.

Dragi colegi, cu ocazia împlinirii a 25 de ani de activitate a periodicului, „Cenăzeanul”, permiteți-mi să vă transmit cele mai calde felicitări și să vă urez multă sănătate și mult succes în activitatea dumneavoastră nobile, iar colegiului de redacție și colaboratorilor revistei sănătate deplină și puterea de a continua activitatea cu același profesionalism, entuziasm și dăruire! La mulți ani „Cenăzeanul”!

Prof. **Geo Galetaru**, directorul fondator al revistei „*Sintagme literare*“, Duceștii Noi:

Revista CENĂZEANUL, ajunsă în al 25-lea an de apariție, și-a câștigat, pe parcurs, un profil inconfundabil, care o detașează fără echivoc în peisajul revuistic rural. Publicația a pornit la drum cu intenții generoase, care se circumscriu scopului pe care ar trebui să și-l asume orice revistă de acest profil: acela de a reflecta, amplu, veridic și responsabil, viața localității, aspirațiile și frământările oamenilor de aici, istoria trecută, dar și liniile de dezvoltare viitoare ale comunității. Este remarcabil că publicația reușește să adopte un ton decent, o aplecare decisă spre aspectele diverse ale unor realități de interes major pentru locuitorii acestui areal, refuzând tacit tentațiile unei poziționări în zona senzaționalismului sau a descriptivismului arid și neinteresant. Problemele comunității sunt panoramate cu luciditate și precizie, pivotând în jurul unor chestiuni preocupante pentru generațiile de acum și de mâine ale Cenadului. Se spune că o revistă este oglinda unei epoci, a spiritului acelei epoci. CENĂZEANUL a reușit să parcurgă treptele anevoioase, dar pline de satisfacții și împliniri, ale inserției în turbionul evenimentelor de fiecare zi, oferind imagini reprezentative și convingătoare, felii de viață, realizări și aspirații, situându-se, fără complexe și fără prejudecăți, în centrul unei istorii asumate de cetățenii acestui loc, cu sentimentul apartenenței la un spațiu și un timp deplin reverberante. Credem cu tărie că revista CENĂZEANUL, în evoluția ei spectaculoasă de la romantismul primilor pași și al primelor elanuri (imprimare în conștiința cititorilor de regretatul Gheorghe Doran), până la infuzia decisă de istorie palpabilă (realizată de Dușan Baiski), își va asuma, în continuare, același set de valori morale, sociale și culturale cu care ne-a obișnuit, angajându-se cu toate forțele și disponibilitățile pe orbita interesului public, pe care-l va sluji cu talent, responsabilitate și înaltă conștiință civică. La mulți ani, CENĂZEANUL!

Prof. **Gheorghe Lungu**, fondator și redactor-șef al revistei „*Foaia săcoșană*“ din Sacoșu Mare, jud. Timiș:

Aniversarea a 25 ani de la apariție este un eveniment de bucurie a unei activități împlinite. Dorim din inimă, la acest ceas aniversar, mulți ani cu succese și împliniri revistei rurale „*Cenăzeanul*“! Totodată, transmitem pe această cale felicitări editorului Dușan Baiski pentru neobosita sa activitate în acest domeniu! Să fie pace, liniște și spor în muncă pentru a le putea împlini pe toate!

La mulți ani!

Ec. **Petru Opruț**, redactor-șef revista „*Glasul Voislovei*“ din satul Voislova, comuna Zăvoi, județul Caraș-Severin:

Cu 25 de ani în urmă a văzut lumina tiparului revista rurală „*Cenăzeanul*“, iar de atunci și până acum articolele de excepție care au apărut pe parcursul celor două decenii și jumătate, reprezintă o parte din istoria frumosului nostru Banat. În timp revista „*Cenăzeanul*“, periodic de opinie și informare socio-culturală, a devenit un nume cu rezonanță pe cuprinsul întregului Banat.

Cultura din localitatea Cenad s-a dezvoltat și datorită apariției acestei reviste, în care stau scrise articole despre viața satului cenăzean, obiceiuri, școală, biserică, evenimente sociale, sportive etc.

La ceas aniversar doresc colegiului de redacție în frunte cu redactorul șef să fie sănătoși și voioși, ca să poată scrie noi și noi articole despre mirifica localitate Cenad.

La această sărbătoare, 25 de ani de la apariția primului număr a periodicului „*Cenăzeanul*“, transmit comunității din Cenad, urări de bine și următorul citat: „*O localitate fără un ziar; revistă, periodic este ca și cum o biserică ar fi fără amvon.*“ (Jock Lauterer, Ziarul local, Cum să scrii pentru publicația unei comunități, Ed. Polirom, 2010)

La mulți ani revistei „*Cenăzeanul*“!

Preot **Vasile D. Suci**, redactor-șef revista „*Vatră nouă*“ din Giarmata-Vii:

Moment aniversar pentru revista CENĂZEANUL. Prilej de bucurie și mândrie pentru cei care au contribuit la „*nașterea și creșterea publicației!*“. Felicitări și... viață lungă în continuare! Această revistă cu nume sugestiv, împlinește... 25 DE ANI!, oblădui de marea familie a comunității din Cenad, avându-l ca fondator pe dl Gheorghe Doran și continuator pe inimosul om de cultură dl Dușan Baiski. Deși aflată la vârsta tinereții, revista CENĂZEANUL a devenit durabilă prin efortul comun al membrilor colectivului redacțional, în mod special a editorului principal, dl Dușan Baiski, fiind în același timp un instrument de consolidare și sporire a abilităților și competențelor actorilor sociali și culturali implicați în viața acestei localități atât de încărcată de istorie. Prezență salutară și benefică între publicațiile comunităților bănățene, ea reprezintă o adevărată carte deschisă spre comunicare, multiculturalism, diversitate etnică și de ce nu... un adevărat pașaport pentru Europa. Prezentată, ediție de ediție, în cea mai cunoscută bibliotecă virtuală a Banatului – Banaterra, comunică cu toate

celelalte publicații ale Banatului și cu toți cei inșetați de cunoaștere, oriunde s-ar afla pe mapamond. Sper din suflet că cei 25 DE ANI de activitate asiduă în și pentru comunitate, să constituie un punct de plecare pentru a ajunge cu bine la vârsta maturității depline și chiar a centenarului vieții și activității revistei CENĂZEANUL. La mulți ani!

Cuprins

Memoria unei comunități	5
Programul revistei „Cenăzeanul“	12
Mărturia unei casete redacționale	17
Dincolo de semnături	42
De la... Reporter la Colț Alb	57
Rubrici, rubricuțe... ..	60
Un om, un interviu	66
Cenăzeni cu nume și (p)renume	73
Cronologie după „Cenăzeanul“ - 1992-2017	92
Lecția de patriotism	124
Deportarea în Bărăgan	129
Cenăzeanul și cetatea	131
Folclor cenăzean	139
Graiul local	146
Literatură	147
Administrația locală	157
Economie	159
Educație	160
Pagini în alte limbi	173
Sportul, un alt fel de a fi	178
Pasiunea, bat-o potca... ..	185
Pescarul cenăzean	191
Divertisment	206
Sondaje de opinie	215
Fotografi și fotografii	217
Anuarele Asociației Culturale „Concordia“ Cenad	220
Cărți despre Cenad și cenăzeni	233
Revista trimestrială de istorie „Morisena“	260
„Ghidul cenăzeanului“	272
Site-ul oficial al comunei Cenad	275
Materiale promoționale pentru Cenad	281
Zilele Asociației Culturale „Concordia“ Cenad	286
Amintiri	319
Ecouri	324

